
Προγραμματική Περίοδος
2007 – 2013

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα

Τίτλος:
Κωδικός Ε.Π.:
CCI:

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ - ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ
1
2007GR161PO005

ΕΠΙΣΗΜΗ ΥΠΟΒΟΛΗ

Αθήνα, Σεπτέμβριος 2007

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ

ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΈΡΓΩΝ

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ & ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ 2007-2013

Αθήνα, Σεπτέμβριος 2007

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	6
ΕΝΟΤΗΤΑ 1. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΝΑΡΞΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜ-ΜΑΤΙΣΜΟΥ	9
1.1 Ανάλυση της κατάστασης του Περιβάλλοντος	9
1.1.1 Φυσικό περιβάλλον και βιοποικιλότητα	9
1.1.2 Υδατικό Περιβάλλον	18
1.1.3 Έδαφος	23
1.1.4 Ατμόσφαιρα – Ακουστικό Περιβάλλον - Ακτινοβολίες	29
1.1.5 Χωροταξία – Πολεοδομικός Σχεδιασμός	31
1.1.6 Κλιματική αλλαγή	32
1.1.7 Πολιτική Προστασία – Πρόληψη Περιβαλλοντικών Κινδύνων	35
1.1.8 Θεσμοί – φορείς και μέσα άσκησης περιβαλλοντικής πολιτικής	37
1.2 Ανάλυση των περιφερειακών και/ή τοπικών ανισοτήτων και αναπτυξιακών αναγκών	39
1.3 Συνοπτική αποτίμηση των επιτευγμάτων των ΕΠ και ΠΕΠ του ΚΠΣ 2000-2006 ή και άλλων αναπτυξιακών παρεμβάσεων	41
1.3.1. Α' ΚΠΣ (1989 – 1993)	41
1.3.2. Β' ΚΠΣ (1994 – 1999)	41
1.3.3. Γ' ΚΠΣ (2000 – 2006)	41
1.4 Ανάλυση Ισχυρών – Αδύναμων Σημείων & Ευκαιριών – Απειλών (SWOT)	41
ΕΝΟΤΗΤΑ 2. Η ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2007-2013	52
2.1 Διατύπωση των στρατηγικών, γενικών στόχων και αξόνων προτεραιότητας του ΕΠ	52
2.1.1 Εθνικό σχέδιο δράσης για τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων	55
2.1.2 Σχέδιο δράσης για την προστασία της φύσης και της βιοποικιλότητας 2007-2015	60
2.1.3 Εθνικό σχέδιο δράσης για την προστασία και διαχείριση των υδάτων 2007-2013	68
2.1.4 Άξονες προτεραιότητας	92
2.2 Συνοπτική τεκμηρίωση της συνάφειας-συμβολής της στρατηγικής και των προτεραιοτήτων του ΕΠ με εθνικές και ευρωπαϊκές προτεραιότητες	92
2.3 Διατομεακή ενσωμάτωση περιβάλλοντος	97
2.3.1 Ενέργεια	98
2.3.2 Μεταφορές	99
2.3.3 Τουρισμός	100
2.3.4 Διατομεακή ενσωμάτωση και χωρικές ενότητες	100
2.4 Συνάφεια γενικών στόχων ΕΣΠΑ και γενικών στόχων ΕΠΠΕΡΑΑ	103
2.5 Σύνοψη των πορισμάτων της εκ των προτέρων αξιολόγησης	108
2.6 Συνοπτική περιγραφή της διαδικασίας σχεδιασμού στο πλαίσιο της εταιρικής σχέσης	114
2.7 Σύνοψη πορισμάτων της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του Επιχειρησιακού Προγράμματος	116
2.7.1 Μεθοδολογία εκπόνησης της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων	116
2.7.2 Προσδιορισμός Περιβαλλοντικών Στόχων	117
2.7.3 Σύνοψη της αξιολόγησης των επιπτώσεων του Ε.Π.	120
2.7.4 Διαφοροποιήσεις του προγράμματος από τη διαδικασία της διαβούλευσης της ΣΜΠΕ ...	125
2.7.5 Περιβαλλοντικά μέτρα, όροι και περιορισμοί για την υλοποίηση του προγράμματος	125
2.7.6 Ενδεικτικό πρόγραμμα παρακολούθησης περιβαλλοντικών επιπτώσεων	128
2.7.7 Διαδικασία διαβούλευσης	129
ΕΝΟΤΗΤΑ 3. ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	131
3.1 Περιγραφή Αξόνων Προτεραιότητας	131
3.2 Ενδεικτικός κατάλογος μεγάλων έργων που προτείνεται να χρηματοδοτηθούν από το Ε.Π. ...	153

3.3 Έργα γέφυρες από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιβάλλον του Γ ΚΠΣ.....	156
3.4 Συμπληρωματικότητα με άλλες δράσεις	156
3.5 Κριτήρια Διαχωρισμού.....	158
3.5.1 Γενικά.....	158
3.5.2 Ειδικά Κριτήρια Διαχωρισμού.....	160
3.5.3. Ανθρώπινο δυναμικό	161
3.5.4. Περιβάλλον	163
3.5.5. Παρεμβάσεις στο Παραγωγικό περιβάλλον	168
3.5.6. Κριτήρια διαχωρισμού δράσεων, που θα υλοποιηθούν στο πλαίσιο του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013 (ΠΑΑ) και του Επιχειρησιακού Προγράμματος Αλιείας 2007-2013 (ΕΠΑΛ).	171
3.5.7 Οριζόντια Διάταξη	172
3.6 Τεχνική Βοήθεια.....	172
ΕΝΟΤΗΤΑ 4. ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ	174
4.1 ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΦΟΡΕΙΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ	174
4.1.1 Εθνική αρχή συντονισμού αναπτυξιακών προγραμμάτων 2007-2013.....	174
4.1.2 Βασικοί μηχανισμοί συντονισμού	176
4.1.3 Διαχειριστική αρχή του επιχειρησιακού προγράμματος	181
4.1.4 Ενδιάμεσοι Φορείς Διαχείρισης	188
4.1.5 Αρχή πιστοποίησης.....	189
4.1.6 Αρχή ελέγχου.....	191
4.1.7 Φορέας Υπεύθυνος για την έκθεση και παροχή γνώμης του άρθρου 71(3).....	194
4.1.8 Φορέας υπεύθυνος για την είσπραξη των πληρωμών από την Επιτροπή	194
4.1.9 Φορέας/είς υπεύθυνος/οι για τη διενέργεια πληρωμών στους δικαιούχους.....	194
4.2 ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ.....	194
4.2.1 Διυπουργική Επιτροπή κοινοτικών προγραμμάτων (ΔΕΠ).....	194
4.2.2 Ετήσια διάσκεψη Προέδρων επιτροπών παρακολούθησης επιχειρησιακών προγραμμάτων (ΕΔΠ).....	195
4.2.3 Επιτροπή παρακολούθησης επιχειρησιακού προγράμματος.....	196
4.2.4 Δείκτες παρακολούθησης	198
4.2.5 Ετήσια έκθεση	199
4.2.6 Ετήσια εξέταση ΕΠ	199
4.2.7 Παρακολούθηση των πιστώσεων των Περιφερειών μεταβατικής στήριξης.....	199
4.3 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	200
4.3.1 Γενικά	200
4.3.2 Αξιολογήσεις επιχειρησιακής φύσης.....	200
4.3.3 Εκ των υστέρων αξιολόγηση	201
4.4 ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ.....	208
4.5 ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΕΣ ΡΟΕΣ	209
4.6 ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	210
4.7 ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΣΧΕΣΗΣ.....	211
4.8 ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΔΥΟ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΤΗΣ ΜΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗΣ	212
4.9 ΡΗΤΡΑ ΕΥΕΛΙΞΙΑΣ	213
4.10 ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	214
4.11 ΜΕΣΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ	215
4.12 ΕΡΓΑ ΓΕΦΥΡΕΣ.....	215
4.13 ΛΟΙΠΑ ΘΕΜΑΤΑ	216
4.13.1 Κανόνες σχετικά με τις δημόσιες συμβάσεις, τις κρατικές ενισχύσεις, τις ίσες ευκαιρίες και το περιβάλλον	216

4.13.2 Διαχειριστική Επάρκεια Δικαιούχων ΕΠ	216
ΕΝΟΤΗΤΑ 5. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ	218

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΩΝ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι:	Απολογισμός και Εκτίμηση Αναγκών σε Έργα Διαχείρισης Υγρών Αποβλήτων Γ' Προτεραιότητας
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ:	Απολογισμός και Εκτίμηση Αναγκών σε Έργα Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ:	Περιοχές που προβλέπεται να κηρυχθούν – προστατευθούν με οριζόντια μέτρα μέχρι το 2015
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙV:	Δείκτες αξιολόγησης
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ V:	Εκ των προτέρων αξιολόγηση του ΕΠΠΕΡΑΑ 2007-2013
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VI:	Δείκτες κορμού

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το περιβάλλον αποτελεί το υπόβαθρο της δημόσιας υγείας και του βιοτικού επιπέδου των πολιτών. Ταυτόχρονα αποτελεί και βασικό πυλώνα αναφοράς της Αειφόρου (Βιώσιμης) Ανάπτυξης (sustainable development). Η υπεροχή της ποιοτικής έννοιας “Ανάπτυξη” (development) σε σχέση με τον καθαρά ποσοτικό χαρακτήρα της έννοιας “Μεγέθυνση” (growth) σηματοδοτεί το περιεχόμενο και την ουσία της Αειφόρου Ανάπτυξης, έννοια στην οποία συναρθρώνονται το Περιβάλλον με την Κοινωνία και την Οικονομία.

Τις τελευταίες τρεις δεκαετίες, η απαίτηση των πολιτών για αναβαθμισμένη ποιότητα του αστικού περιβάλλοντος (ποιότητα ατμόσφαιρας, πόσιμο νερό υψηλής ποιότητας, αποχέτευση - επεξεργασία λυμάτων, αποτελεσματική διαχείριση αστικών στερεών αποβλήτων, προστασία αστικού και περιαστικού πρασίνου και διασφάλιση ελεύθερων και κοινόχρηστων χώρων και χώρων αναψυχής) αλλά ταυτόχρονα και για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος προβάλλει ολοένα και επιτακτικότερη, όσο αυξάνει το μέσο διαθέσιμο εισόδημα και συνακόλουθα το γενικό πολιτισμικό επίπεδο. Κατά συνέπεια αυξάνουν οι απαιτήσεις σε αστικές περιβαλλοντικές υποδομές υψηλής ποιότητας και σε θεσμούς και μέσα ανάδειξης και προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος, ως νησίδας περιβαλλοντικού κεφαλαίου και βιοποικιλότητας .

Παρά τους πόρους που διατέθηκαν κατά τις προηγούμενες Προγραμματικές Περιόδους στους Τομείς των Βασικών Περιβαλλοντικών Υποδομών, το σχετικό έλλειμμα της χώρας μας παραμένει σε μεγάλο βαθμό. Από την άλλη πλευρά η Ελλάδα παρουσιάζει υστέρηση στην ποιότητα και την ένταση της επιχειρηματικής ανάπτυξης σε σχέση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα η χώρα να διαθέτει ακόμα - υπό προϋποθέσεις - τη δυνατότητα να ενσωματώσει αποτελεσματικά στην αναπτυξιακή της πολιτική και γενικότερα στο σχεδιασμό των δημόσιων πολιτικών, τους περιβαλλοντικούς στόχους που θέτει η Κοινοτική Νομοθεσία.

Το κάθε Κράτος – Μέλος παρουσιάζει τις δικές του ιδιαιτερότητες. Για την Ελλάδα στόχος δεν είναι μόνο να παρακολουθήσει τις ευρωπαϊκές εξελίξεις σε θεσμικό επίπεδο και να προσαρμοστεί ονομαστικά σε αυτές, αλλά να συγκλίνει πραγματικά στην ουσία του ευρωπαϊκού περιβαλλοντικού κεκτημένου, και μέσα από τη σύγκλιση αυτή να αντιμετωπίσει τις συγκεκριμένες της ανάγκες που αφορούν τόσο στην περιβαλλοντική προστασία όσο και στην εμπέδωση ενός ιδιαίτερου παραγωγικού υποδείγματος, το οποίο θα αξιοποιεί τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της χώρας (κλίμα, φυσικό περιβάλλον, ιστορία & πολιτισμός, σχετικά υψηλό γενικό μορφωτικό επίπεδο του πληθυσμού, υψηλή κοινωνική συνοχή κλπ) και θα τα συνθέτει στην κατεύθυνση της αειφόρου ανάπτυξης.

Το περιβάλλον - πέραν του αναντικατάστατου οικολογικού αποθέματος – έχει και τη διάσταση του κοινωνικού - οικονομικού «αποθέματος», με βάση και τις αρχές της Αειφόρου Ανάπτυξης, όπως υιοθετήθηκαν από την Πολιτική της Ε.Ε (6ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον, και προηγούμενα Προγράμματα Δράσης της Ε.Ε) και ενσωματώθηκαν στη Νομοθεσία της Ε.Ε με έμφαση κατά την τελευταία δεκαετία. Όμως ειδικά και κατά κύριο λόγο στη χώρα μας, η οικονομική διάσταση του Περιβάλλοντος είναι σχετικά ισχυρότερη, όχι με την έννοια της ανάλωσης αλλά με την έννοια του Κεφαλαίου. Ως χώρα που το Εθνικό της Προϊόν στηρίζεται κυρίως στον Τριτογενή Τομέα της Οικονομίας (Υπηρεσίες – Τουρισμός κλπ) είναι πολύ σημαντικό - και από οικονομική άποψη - η Ελλάδα να διατηρεί το φυσικό της περιβάλλον στην καλύτερη δυνατή κατάσταση, όπως καταδείχθηκε και από την προβληματική που αναπτύχθηκε κατά την προετοιμασία και τη διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 στην Αθήνα.

Οι βασικοί τομείς οικονομικής δραστηριότητας, στους οποίους η χώρα έχει να παρουσιάσει σοβαρά συγκριτικά πλεονεκτήματα και από τους οποίους αντλεί οικονομικές υπεραξίες, είναι ο Τουρισμός

και ο Πολιτισμός. Η πολιτική για το περιβάλλον αποτελεί το κλειδί για την ορθολογική και μακροπρόθεσμα βιώσιμη (διατηρήσιμη) ανάπτυξή τους. Η οικονομική απόδοση των δραστηριοτήτων των Τομέων αυτών και η ελκυστικότητά τους για επενδύσεις (άμεσες ξένες ή εγχώριας κεφαλαιακής προέλευσης) επηρεάζεται καθοριστικά από την ποιότητα του φυσικού και του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος της χώρας και ταυτόχρονα την επηρεάζει. Η αλληλεπίδραση αυτή βαίνει διαρκώς αυξανόμενη, όσο η συνεισφορά του Πρωτογενούς (Γεωργικού) και του Δευτερογενούς (Βιομηχανικού) Τομέα της Οικονομίας στη διαμόρφωση του ΑΕΠ της χώρας φθίνουν, όπως σαφώς συμβαίνει την τελευταία εικοσαετία. Οι όροι και το πλαίσιο (θεσμικό, διοικητικό, κοινωνικό κλπ) στο οποίο αλληλεπιδρούν ιδιαίτερα η τουριστική ανάπτυξη της χώρας με την ποιότητα του περιβάλλοντος καθορίζουν και το σημείο ισορροπίας μεταξύ της απευκταίας ανάλωσης των πόρων και της επιθυμητής αειφορικής τους διαχείρισης με βάση τη φέρουσα ικανότητα των οικοσυστημάτων.

Αποτελεί δεδομένο πια πως η Ελλάδα και παρά τη σχετική υστέρηση εισοδημάτων σε σχέση με τις πλέον ανεπτυγμένες χώρες της Ε.Ε έχει από πολλού απωλέσει το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα της χώρας με χαμηλό κόστος εργασίας. Άρα η στροφή της σε παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών υψηλής προστιθέμενης αξίας με ενσωματωμένη γνώση και καινοτομία θα πρέπει να αποτελέσει πια κεντρικό στόχο στην προσπάθεια για αναζήτηση σταθερού ρόλου και προοπτικής στον ευρωπαϊκό και παγκόσμιο καταμερισμό της εργασίας.

Είναι φανερό ότι η ουσιαστική προστασία του περιβάλλοντος θα πρέπει να επιδιωχθεί μέσω της οριζόντιας ενσωμάτωσης (incorporation / integration) κριτηρίων βιωσιμότητας στο σύνολο των δημόσιων πολιτικών και κυρίως στις παραδοσιακά «αναπτυξιακές» δημόσιες πολιτικές (μεταφορές, βιομηχανία, ενέργεια, γεωργία, αστική ανάπτυξη), ώστε αυτές να καταστούν εγγενώς βιώσιμες. Περαιτέρω επιβάλλεται ο συντονισμός της εφαρμογής του συνόλου των δημόσιων πολιτικών στο πλαίσιο της υπό αναθεώρηση Εθνικής Στρατηγικής για την Αειφόρο Ανάπτυξη.

Ανάλογα δεδομένα (και με μεγαλύτερη έμφαση) προκύπτουν σε ευρωπαϊκό επίπεδο, όπου η ιδιαίτερη πολιτισμική ταυτότητα και παράδοση των Κρατών Μελών, το σχετικά υψηλό ΑΕΠ των Κρατών – Μελών και το υψηλό μέσο διαθέσιμο εισόδημα των πολιτών έχει επιβάλει οι Χώρες αυτές (κατά κύριο λόγο οι Κεντρο-Ευρωπαϊκές) να πρωτοπορούν σε περιβαλλοντική μέριμνα και να επιβάλουν τις κατευθύνσεις της ανάπτυξης στις δημόσιες πολιτικές των Κρατών – Μελών της Ε.Ε. Η Απόφαση της Λισαβόνας, όπως συμπληρώθηκε για το Περιβάλλον με τα Συμπεράσματα του Συμβουλίου του Γκέτεμποργκ (2001) υιοθετεί ποσοτικοποιημένους και μετρήσιμους στόχους προς επίτευξη για το διάστημα έως το 2010, με την αξιοποίηση κάθε διαθέσιμου μέσου όπως π.χ των μηχανισμών της αγοράς.

Αποτέλεσμα αυτών των γενικότερων τάσεων σε επίπεδο Ε.Ε, είναι η ολοένα συχνότερη υιοθέτηση Κανονισμών και Οδηγιών, με τις οποίες ρυθμίζονται δραστηριότητες και αγορές με τη θεσμοθέτηση ολοένα και υψηλότερων προδιαγραφών και στόχων, με χαρακτηριστικότερους τους τομείς του ελέγχου της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, της διαχείρισης των στερεών αποβλήτων, της διαχείρισης των υδατικών πόρων (βλέπε Οδηγία 2000/60 για τη Διαχείριση των νερών, Οδηγία 94/62 για τη Διαχείριση Συσκευασιών και των Αποβλήτων τους, Οδηγία 99/31 για την Υγειονομική Ταφή των Αποβλήτων, Οδηγία 96/61 για την Ολοκληρωμένη Πρόληψη & τον Έλεγχο Ρύπανσης (IPPC), Οδηγία 92/43 για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων, άγριας πανίδας και χλωρίδας (Ευρωπαϊκό Δίκτυο Περιοχών NATURA), η Οδηγία 2002/49 για την αξιολόγηση και τη διαχείριση του περιβαλλοντικού θορύβου κλπ).

Η ρύθμιση (regulation) αυτή έχει προωθηθεί μάλιστα σε τέτοιο βαθμό – παρά τη γενικότερη τάση «απορρύθμισης» των αγορών με στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των οικονομιών – ώστε να προωθούνται βέλτιστες τεχνολογίες (π.χ τεχνικές αποκατάστασης ρυπασμένων εδαφών,

τεχνολογίες «μηδενικής ρύπανσης» στη Βιομηχανία, καύση φυσικού αερίου αντί στερεών καυσίμων για παραγωγή ενέργειας, «καθαροί» κινητήρες εσωτερικής καύσης αυτοκινήτων αντί των συμβατικών, μονάδες αναερόβιας χώνευσης βιοαποδομήσιμου κλάσματος αστικών στερεών αποβλήτων αντί της κομποστοποίησης και των συμβατικών ΧΥΤΑ). Επομένως δεν είναι υπερβολή να σημειωθεί πως η Ε.Ε λειτουργεί και θα συνεχίσει να λειτουργεί ως «εξαγωγέας περιβαλλοντικής φροντίδας», επιχειρώντας σταθερά να μετατρέψει σε ανταγωνιστικό πλεονέκτημα της οικονομίας της το αυξημένο κόστος που της έχει επιβάλει, με την προωθημένη περιβαλλοντική ρύθμιση (regulation) που επίμονα και συστηματικά υιοθετεί και διευρύνει.

Σε διεθνές επίπεδο τα δεδομένα δεν εξελίσσονται με τους ίδιους ρυθμούς μιας και η πρωτοπόρος σε θέματα περιβαλλοντικής μέριμνας Ευρωπαϊκή Ένωση εντείνει τις προσπάθειές της για προώθηση των Αρχών της Αειφόρου Ανάπτυξης σε συνεργασία με τον ΟΗΕ (CSD – Commission on Sustainable Development) ενώ πολλά άλλα Κράτη (ΗΠΑ, Ρωσία, Κίνα, Βραζιλία, Ινδία κλπ) - για διαφορετικούς λόγους το καθένα - δεν επιθυμούν να αποδεχθούν περιορισμούς και επιπλέον ρυθμίσεις για λόγους περιβαλλοντικής προστασίας, θεωρώντας ότι κάτι τέτοιο δεν είναι επιθυμητό στη φάση εκτατικής ή και «ρυπογόνου» ανάπτυξης στην οποία βρίσκονται οι οικονομίες τους.

Η προωθημένη περιβαλλοντική αντίληψη της Ε.Ε δημιουργεί λοιπόν τον κίνδυνο να υποστεί η οικονομία της περιβαλλοντικό dumping (αθέμιτο ανταγωνισμό), αφού ανταγωνίστριες χώρες παράγουν με μειωμένα περιβαλλοντικά κόστη. Παρά ταύτα και στο διεθνές ακόμα επίπεδο επιτυγχάνονται διαρκώς νέες συμφωνίες και ρυθμίσεις (π.χ Πρωτόκολλο Μοντρεάλ για μείωση της παραγωγής ουσιών που βλάπτουν τη στοιβάδα του όζοντος, Πρωτόκολλο Κυότο για μείωση των αέριων εκπομπών που συμβάλουν στην ένταση του φαινομένου του θερμοκηπίου, η Σύμβαση για τη Βιοποικιλότητα, η Σύμβαση Γενεύης για διασυννοριακή ρύπανση, η Habitat II Agenda του ΟΗΕ κλπ).

ΕΝΟΤΗΤΑ 1.

ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΝΑΡΞΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ

1.1 Ανάλυση της κατάστασης του Περιβάλλοντος

1.1.1 Φυσικό περιβάλλον και βιοποικιλότητα

1.1.1.1. ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Το κοινοτικό και εθνικό θεσμικό πλαίσιο σε σχέση με την προστασία και διαχείριση της φύσης και της βιοποικιλότητας αφορά κυρίως στις ακόλουθες Κοινοτικές Οδηγίες και τα αντίστοιχα εθνικά θεσμικά κείμενα εναρμόνισής τους:

- **Οδηγία 92/43/ΕΟΚ** για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας
- **ΚΥΑ 33318/3028/98** «Καθορισμός μέτρων και διαδικασιών για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων (ενδιαιτημάτων) καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας»
- **Οδηγία 79/409/ΕΟΚ** περί της διατήρησης των αγρίων πτηνών
- **ΚΥΑ 414985/29-11-85** «Μέτρα διαχείρισης της άγριας πτηνοπανίδας»

Σε κοινοτικό επίπεδο οι ανωτέρω οδηγίες ενσωματώνονται σε ένα γενικότερο πλαίσιο προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος, που περιγράφεται κατά κύριο λόγο στα παρακάτω βασικά κείμενα πολιτικών κατευθύνσεων και Κοινοτικής νομοθεσίας για το περιβάλλον:

- Οδηγία 97/11/ΕΚ περί τροποποίησης της Οδηγίας 85/337/ΕΟΚ για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων δημόσιων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον
- 6^ο Πρόγραμμα Δράσης της ΕΕ για τη Περιβάλλον (2002-2012)
- Συμπεράσματα του Συμβουλίου Υπουργών Περιβάλλοντος ως προς την Ανακοίνωση της Επιτροπής: Η ανάσχεση της απώλειας της βιοποικιλότητας έως το 2010 και μετέπειτα.
- Απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 22ας Μαΐου 2007 για την ανάσχεση της απώλειας της βιοποικιλότητας ως το 2010.
- Οδηγία 2000/60/ΕΚ για την οικολογική ποιότητα των υδάτων
- Οδηγία 2001/42/ΕΚ σχετικά με την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων
- Κανονισμός 1782/2003 του Συμβουλίου για τη θέσπιση κοινών κανόνων για τα καθεστώτα άμεσης στήριξης στα πλαίσια της κοινής γεωργικής πολιτικής και για τη θέσπιση ορισμένων καθεστώτων στήριξης στους γεωργούς.

Σε εθνικό επίπεδο το νομοθετικό πλαίσιο για την προστασία και διαχείριση της βιοποικιλότητας αποτελείται από σειρά νομοθετημάτων, κυριότερα από τα οποία είναι τα ακόλουθα:

- Ν.Δ. 191/74 (ΦΕΚ 350/Α/74) κύρωση της Διεθνούς Σύμβασης Ramsar για την προστασία των διεθνούς ενδιαφέροντος υδροτόπων ιδίως ως υδροβιοτόπων
- Π.Δ. 67/81 (ΦΕΚ 23/Α/81) «Περί προστασίας της αυτοφυούς χλωρίδος και άγριας πανίδας και καθορισμού διαδικασίας συντονισμού και ελέγχου της ερεύννης επ' αυτών»
- Ν. 1335/83 (ΦΕΚ 32/Α/83) κύρωση Διεθνούς Σύμβασης για τη διατήρηση της άγριας ζωής και του φυσικού περιβάλλοντος της Ευρώπης
- Ν. 1634/86 (ΦΕΚ 104/Α/86) κύρωση του Πρωτοκόλλου του 1982 περί των ειδικά προστατευόμενων περιοχών της Μεσογείου.
- Ν. 1650/86 (ΦΕΚ 160/Α/18-10-86) «Για την προστασία του περιβάλλοντος»
- ΚΥΑ 59388/3363/88 (ΦΕΚ 638/Β/31-8-88) «Τρόπος, όργανα και διαδικασία επιβολής και είσπραξης των διοικητικών προστίμων του άρθρου 30 του ν. 1650/86»

- ΥΑ 71961/3670/91 (ΦΕΚ 541/Δ/19-7-91) «Καθορισμός των όρων και της διαδικασίας ανακοίνωσης των σχεδίων των Προεδρικών Διαταγμάτων που προβλέπονται στις παρ. 1 και 2 του άρθρου 21 του ν. 1650/86»
- Ν. 2204/94 (ΦΕΚ 59/Α/94) κύρωση Σύμβασης για τη Βιολογική Ποικιλότητα
- Ν. 2719/99 (ΦΕΚ 106/Α/99) κύρωση της Διεθνούς Σύμβασης για τη διατήρηση των αποδημητικών ειδών της άγριας πανίδας
- Ν. 2742/99 (ΦΕΚ 207/Α/7-10-99) «Χωροταξικός σχεδιασμός και αειφόρος ανάπτυξη και άλλες διατάξεις»
- Ν. 3044/02 (ΦΕΚ 197/Α/27-8-02) «Μεταφορά συντελεστή δόμησης και ρυθμίσεις άλλων θεμάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων»
- Ν. 3010/02 (ΦΕΚ 91/Α/25-4-02) «Εναρμόνιση του ν. 1650/86 με τις Οδηγίες 97/11/ΕΕ και 96/61/ΕΕ, διαδικασία οριοθέτησης και ρυθμίσεις θεμάτων για τα υδατορέματα και άλλες διατάξεις»
- ΚΥΑ Η.Π. 11014/703/Φ104/03 (ΦΕΚ 332/Β/20-3-03) «Διαδικασία Προκαταρκτικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης και Αξιολόγησης (ΠΠΕΑ) και Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων (ΕΠΟ) σύμφωνα με το άρθρο 4 του Ν. 1650/86 (Α' 160) όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 2 του Ν. 3010/2002 «Εναρμόνιση του Ν. 1650/86 με τις οδηγίες Και άλλες διατάξεις» (Α' 91).
- Ν. 3233/04 (ΦΕΚ 51/Α/04) κύρωση του Πρωτοκόλλου της Καρθαγένης για τη Βιοασφάλεια στη Σύμβαση για τη Βιολογική Ποικιλότητα

1.1.1.2. ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

1.1.1.2.1. Βιοποικιλότητα

Η Ελλάδα χαρακτηρίζεται από ιδιαίτερα πλούσια χλωρίδα και πανίδα καθώς και μεγάλη ποικιλία τοπίων & οικοσυστημάτων. Ενδεικτικά αναφέρονται για την Ελλάδα 5500 είδη χλωρίδας ανώτερων φυτών, 2000 είδη μυκήτων, 436 είδη πτηνών, 116 είδη θηλαστικών, 79 είδη ερπετών – αμφιβίων, 110 είδη ψαριών γλυκού νερού, 447 είδη θαλασσινών ψαριών, περίπου 4000 είδη ασπονδύλων.

Επίσης απαντάται μεγάλος αριθμός τύπων οικοτόπων και ειδών κοινοτικού ενδιαφέροντος. Συγκεκριμένα στην Ελλάδα απαντώνται 85 τύποι οικοτόπων, 61 είδη θηλαστικών, 47 είδη ερπετών, 13 είδη αμφιβίων, 32 είδη ψαριών, 47 είδη ασπονδύλων και 60 είδη φυτών κοινοτικού ενδιαφέροντος.

Από τα πιο σημαντικά χαρακτηριστικά της βιοποικιλότητας της Ελλάδας είναι ο υψηλός ενδημισμός στις περισσότερες ζωικές και φυτικές ομάδες. Πολλά ενδημικά είδη έχουν πολύ περιορισμένη εξάπλωση (π.χ. σε μια μόνο νησίδα) και συνεπώς είναι πολύ ευαίσθητα σε διαταραχές. Στην πανίδα το ποσοστό των ενδημικών ειδών σπονδυλόζων ανέρχεται σε 4% του συνόλου των γνωστών ειδών ενώ στη χλωρίδα σε περίπου 13%. Περίπου 14% του συνόλου των ειδών σπονδυλόζων θεωρούνται απειλούμενα ενώ περίπου τα μισά είδη της Ελλάδας προστατεύονται βάσει της εθνικής νομοθεσίας και περιλαμβάνονται στα παραρτήματα των διεθνών συμβάσεων που έχουν κυρωθεί στην Ελλάδα. Όσον αφορά στην χλωρίδα περίπου 4% των ειδών θεωρούνται απειλούμενα ενώ περίπου 4% προστατεύονται βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας.

Για τη προστασία της βιοποικιλότητας στην Ελλάδα έχουν χρηματοδοτηθεί δράσεις κυρίως μέσα από:

- α) Εθνικούς πόρους (Ταμείο ΕΤΕΡΠΣ ή συμμετοχή κρατικών φορέων σε κοινοτικά προγράμματα),
- β) Κοινοτικούς πόρους (ΕΤΠΑ και Life-Nature),
- γ) χρηματοδότηση από ιδιώτες (κυρίως ΜΚΟ). Τα είδη και οι οικότοποι που έχουν ωφεληθεί από τις ανωτέρω χρηματοδοτήσεις είναι κυρίως τα ακόλουθα : *Monachus monachus*, *Caretta caretta*, *Gypaetus barbatus*, *Numenius tenuirostris*, *Ursus arctus*, *Phalacrocorax pygmaeus*, *Anser erythropus*, *Larus andouinii*, *Canis lupus*, *Ladigesocypris ghigii*, *Falco eleonora*, *Chamaeleo chamaeleo*,

Pungitius hellenicus δρυοδάση *Quercus frainetto* και *Quercus ilex*, μεσογειακά εποχικά τέλματα στην Κρήτη, ασβεστούχοι βάλτοι, φοινικοδάση με *Phoenix*.

Στο μεγαλύτερο ποσοστό των ΤΚΣ έχει πραγματοποιηθεί αναλυτική χαρτογράφηση των τύπων οικοτόπων, η οποία έχει αποτυπωθεί σε αναλυτικούς χάρτες βλάστησης τύπων οικοτόπων κλίμακας 1:50.000, οι οποίοι παρουσιάζονται και σε κλίμακα 1:20.000.

Επίσης έχει αναπτυχθεί μεθοδολογία και εργαλεία παρακολούθησης υγροτοπικών περιοχών Ramsar με βάση την τηλεπισκόπηση από ερευνητικό πρόγραμμα στο πλαίσιο της Σύμβασης Ramsar και του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Διαστήματος.

1.1.1.2.2 Προστατευόμενες περιοχές

Δίκτυο Natura 2000

Σημαντική έκταση της χώρας έχει ενταχθεί στο Ευρωπαϊκό Οικολογικό Δίκτυο Natura 2000. Το Δίκτυο Natura 2000 στην Ελλάδα περιλαμβάνει 151 Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ – Οδηγία 79/409/ΕΚ) και 239 Τόπους Κοινοτικής Σημασίας (ΤΚΣ – Οδηγία 92/43/ΕΚ). Οι δύο κατηγορίες περιοχών παρουσιάζουν μεταξύ τους επικαλύψεις όσον αφορά στις εκτάσεις τους. Η χωρική αυτή αλληπικάλυψη ανέρχεται σε περίπου 980.000 ha. Η έκταση των περιοχών του δικτύου στην Ελλάδα, εξαιρουμένων των αλληλεπικαλύψεων, ανέρχεται σε 3.151.000 ha και καταλαμβάνει 19,1% της χέρσου και 5,5% των χωρικών υδάτων.

Στον ελληνικό κατάλογο των περιοχών του Natura 2000 εντάχθηκε το σύνολο σχεδόν των προστατευόμενων περιοχών της Ελλάδας σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, ήτοι Εθνικοί Δρυμοί, Αισθητικά Δάση, υγρότοποι Ramsar, κλπ.

Στον πίνακα 1 παρουσιάζεται η κατανομή του αριθμού και των εκτάσεων των περιοχών Natura 2000 ανά Περιφέρεια.

Πίνακας 1. Κατανομή του αριθμού και των εκτάσεων Natura 2000 ανά Περιφέρεια

	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	Αρ. περιοχών Natura 2000	Έκταση Natura 2000 (ha)	Ποσοστό έκτασης Natura (%)
1	Αν. Μακεδονία & Θράκη	28	301.783	10
2	Κεντρική Μακεδονία	44	428.291	14
3	Δυτική Μακεδονία	13	103.015	3
4	Ήπειρος	24	257.509	8
5	Θεσσαλία	21	540.273	17
6	Δυτική Ελλάδα	31	214.332	7
7	Ιόνιοι Νήσοι	17	150.908	5
8	Στερεά Ελλάδα	21	191.102	6
9	Αττική	11	50.790	2
10	Πελοπόννησος	25	255.353	8
11	Βόρειο Αιγαίο	18	140.537	4
12	Νότιο Αιγαίο	52	231.332	7
13	Κρήτη	54	285.775	9
	Σύνολο	359	3.151.000	100

Οι περιοχές του Δικτύου Natura 2000 παρουσιάζουν ποικιλία τύπων οικοτόπων και οικοτόπων ειδών εντός αυτών. Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι τύποι οικοτόπων της Οδηγίας 92/43/ΕΚ έχουν καταγραφεί σε όλους τους ΤΚΣ της Ελλάδας. Η διάμεση τιμή (median value) του αριθμού των τύπων οικοτόπων που απαντώνται ανά ΤΚΣ είναι 8, ενώ ο μέγιστος αριθμός των τύπων οικοτόπων που έχει καταγραφεί σε ΤΚΣ είναι 28 τύποι. Σε 188 ΤΚΣ απαντώνται αμφίβια – ερπετά και σε 179 ΤΚΣ απαντώνται θηλαστικά κοινοτικής σημασίας. Η διάμεση τιμή του αριθμού των ειδών πτηνών (Παρ. Ι και αποδημητικών) ανά ΖΕΠ είναι 51 ενώ ο μέγιστος αριθμός ειδών πτηνών που έχει καταγραφεί σε ΖΕΠ είναι 246 είδη.

Περίπου η μισή έκταση του Δικτύου αποτελείται από δάση και θαμνότοπους. Αρκετά μεγάλη είναι και η έκταση του θαλάσσιου χώρου (Πίνακας 2). Ωστόσο στις ΖΕΠ το ποσοστό που καταλαμβάνει η θαλάσσια έκταση είναι μικρότερο από αυτό του συνόλου του Δικτύου Natura 2000, ενώ καταλαμβάνουν αναλογικά μεγαλύτερη έκταση οι θάμνοι, οι βάλτοι – αραιή βλάστηση και τα εσωτερικά ύδατα.

Πίνακας 2. Ποσοστό που καταλαμβάνουν οι χρήσεις γης εντός του Natura 2000 (Στοιχεία από την αποτύπωση του CORINE landcover)

α/α	Χρήσεις γης	Ποσοστό έκτασης του Natura 2000 (%)
1	Αστικοποιημένες περιοχές	0,5
2	Αγροτικές περιοχές – λιβάδια	9
3	Αγροτικές περιοχές με εκτάσεις φυσικής βλάστησης	5
4	Δάση	23
5	Βοσκότοποι	11
6	Θάμνοι	24
7	Παραλίες – Βράχοι	0,5
8	Βάλτοι – αραιή βλάστηση	5
9	Εσ. ύδατα - αλυκές – λιμνοθάλασσες	3
10	Θάλασσα – ωκεανός	19

Ο κατάλογος των Τόπων Κοινοτικής Σημασίας της Μεσογειακής Βιογεωγραφικής Ζώνης, στην οποία ανήκει εξ ολοκλήρου η Ελλάδα, δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων τον Σεπτέμβριο 2006 (L259/volume 49/21-9-2006). Δεδομένου του χρονικού ορίζοντα των 6 ετών που προδιαγράφεται στην Οδηγία 92/43/ΕΟΚ, οι ελληνικοί τόποι θα πρέπει να μετονομαστούν σε Ειδικές Ζώνες Διατήρησης μέχρι τον Σεπτέμβριο 2012.

Ο κατάλογος των Τόπων Κοινοτικής Σημασίας στην Ελλάδα θεωρείται πλήρης σε πολύ μεγάλο ποσοστό. Παραμένουν ανάγκες για ορισμένες διευθετήσεις σε σχέση κυρίως με τα συμπεράσματα του 3ου Βιογεωγραφικού Σεμιναρίου για τη Μεσογειακή Ζώνη καθώς και σε σχέση με τις επιφυλάξεις για το θαλάσσιο χώρο, οι οποίες αποτελούν εκκρεμότητα για ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Όσον αφορά τον κατάλογο των ΖΕΠ έχουν επισημανθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή εκκρεμότητες που αφορούν την κήρυξη ως ΖΕΠ περιοχών που έχουν χαρακτηριστεί ως Σημαντικές Περιοχές για τα Πουλιά της Ελλάδας αλλά και την επέκταση του Δικτύου στο θαλάσσιο χώρο.

Για την επέκταση του δικτύου των ΖΕΠ με χρηματοδότηση από το ΕΠΠΕΡ 2000-2006, καθορίστηκε μεθοδολογία και συντάχθηκαν προδιαγραφές για την αξιολόγηση υποψήφιων περιοχών και το χαρακτηρισμό τους ως Ζωνών Ειδικής Προστασίας της ορνιθοπανίδας.

Προστασία περιοχών σε εθνικό επίπεδο

Για την προστασία και διαχείριση των περιοχών Natura 2000 ακολουθείται κατά κύριο λόγο η προσέγγιση του χαρακτηρισμού σε εθνικό επίπεδο σύμφωνα με τη διαδικασία του ν. 1650/86, η οποία λαμβάνει υπόψη το σύνολο των προστατευτέων αντικειμένων των περιοχών. Σύμφωνα με αυτή τη διαδικασία, για τον χαρακτηρισμό μιας περιοχής ως προστατευόμενης, προαπαιτείται η εκπόνηση Ειδικής Περιβαλλοντικής Μελέτης (ΕΠΜ) από δημόσιο φορέα ή ιδιώτες, μετά από την έγκριση των προδιαγραφών της από τα Υπουργεία ΠΕΧΩΔΕ και Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων, και η έγκρισή της με ΚΥΑ των συναρμόδιων Υπουργών, μετά από την προβλεπόμενη διαδικασία δημόσιας διαβούλευσης.

Με την ανωτέρω διαδικασία έχουν χαρακτηριστεί 12 περιοχές, οι οποίες καλύπτουν εκτάσεις εντός του Δικτύου Natura 2000 αλλά και εκτός αυτού. Οι χαρακτηρισμένες περιοχές καλύπτουν 17% της έκτασης του Natura 2000 (Πίνακας 3). Συνολικά, μέχρι σήμερα εκπονήθηκαν ή βρίσκονται στο στάδιο εκπόνησης 84 ΕΠΜ που καλύπτουν 162 περιοχές του Δικτύου Natura 2000 (ολόκληρες ή τμήμα αυτών) και περίπου 57% της συνολικής έκτασης του Δικτύου Natura 2000 (Πίνακας 4).

Πίνακας 3. Περιοχές που έχουν χαρακτηριστεί με το ν. 1650/86

	ΠΕΡΙΟΧΗ	Νομοθέτημα χαρακτηρισμού
1	Κόλπος Λαγανά Ζακύνθου	ΦΕΚ 906/Δ/22-12-99 (πρόκειται για ΠΔ) Τροποποίηση ΦΕΚ 1272/Δ/27-11-03 (Πρόκειται για ΠΔ)
2	Σχινιάς - Μαραθώνας	ΦΕΚ 395/Δ/3-7-00 (Πρόκειται για ΠΔ)
3	Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Αλοννήσου Βορείων Σποράδων	ΦΕΚ 519/28-5-92 (Πρόκειται για ΠΔ) ΦΕΚ 621/Δ/19-6-03 (ΚΥΑ υπ' αρ. 23537/6-5-03)
4	Λίμνη Παμβώτιδα Ιωαννίνων	ΦΕΚ 649/Δ/25-6-03 (ΚΥΑ υπ' αρ. 22943/5-6-03) Τροποποίηση ΦΕΚ 1250/Δ/26-11-03 (ΚΥΑ υπ' αρ. 46003/19-11-03)
5	Λίμνες Κορώνεια – Βόλβη, Μακεδονικά Τέμπη και ευρύτερη περιοχή τους	ΦΕΚ 248/Δ/5-3-04 (ΚΥΑ υπ' αρ. 6919/11-2-04)
6	Ορεινοί όγκοι της Πίνδου	ΦΕΚ 639/Δ/14-6-05 (ΚΥΑ υπ' αρ. 23069/31-5-05)
7	Υγρότοποι Μεσολογίου - Αιτωλικού και ευρύτερη περιοχή τους	ΦΕΚ 477/Δ/31-5-06 (ΚΥΑ υπ' αρ. 22306/26-5-06)
8	Διαχείριση και προστασία του Δάσους Δαδιάς	ΦΕΚ 911/Δ/13-10-06 (ΚΥΑ υπ' αρ. 35633/30-8-06)
9	Λίμνη Κερκίνη και ευρύτερη περιοχή της	ΦΕΚ 98/ΤΑΑΠΘ/8-11-06 (ΚΥΑ υπ' αρ. 42699/19-10-06)
10	Δέλτα Έβρου και ευρύτερη περιοχή του	ΦΕΚ 102/Δ/16-3-2007 (ΚΥΑ 4110/29-1-07)
11	Υγρότοπος και ακτή Ψαλιδίου του Δήμου Κω	Έχει εκδοθεί ΦΕΚ 571/Δ/6-7-06 (Πρόκειται για ΠΔ)

12	Βιότοποι Οχιάς Μήλου	Έχει εκδοθεί ΚΥΑ προδιασφάλισης υπ' αρ. 49567 διετούς διάρκειας (ΦΕΚ 1071/Δ/22-12-2006)
----	----------------------	---

Πίνακας 4. Στάδιο χαρακτηρισμού σε εθνικό επίπεδο των περιοχών του Natura 2000

Στάδιο χαρακτηρισμού	Αρ. περιοχών Natura 2000 (ολόκληρες ή τμήμα αυτών)	Έκταση περιοχών Natura 2000 (κατ' εκτίμηση)	Ποσοστό συνολικής έκτασης Natura 2000 (%) (κατ' εκτίμηση)
Χαρακτηρισμένη περιοχή	38	539.702	17
Νομοθέτημα σε στάδιο τελικών υπογραφών	15	190.000	6
Περιοχή με εγκεκριμένη ΕΠΜ	35	280.000	9
Περιοχή με ΕΠΜ σε στάδιο επεξεργασίας / εκπόνησης	77	785.000	25
Σύνολο	165	1.794.702	57

Οι εκτάσεις των χαρακτηρισμένων περιοχών ανά Περιφέρεια αναφέρονται στον Πίνακα 5.

Πίνακας 5. Εκτάσεις χαρακτηρισμένων περιοχών σε εθνικό επίπεδο ανά Περιφέρεια

	Περιφέρεια	Έκταση περιοχών χαρακτηρισμένων με το Ν. 1650/86 (ha)	Έκταση Natura εντός χαρακτηρισμένων περιοχών (ha)	Έκταση Natura 2000 χωρίς χαρακτηρισμό (ha)	Ποσοστό Natura 2000 που έχει χαρακτηριστεί / Περιφέρεια (%)
1	Ανατολική Μακεδονία – Θράκη	62.571	55.725	246.058	18
2	Κεντρική Μακεδονία	268.993	109.569	318.722	26
3	Δυτική Μακεδονία	0	0	103.015	0
4	Ήπειρος	236.298	105.340	152.169	41
5	Θεσσαλία	230.139	219.709	320.564	41
7	Δυτική Ελλάδα	59.505	34.719	179.613	16
6	Ιόνια Νησιά	14.168	7.869	143.039	5
8	Στερεά Ελλάδα	0	0	191.102	0
9	Αττική	1.439	1.240	49.550	2
10	Πελοπόννησος	0	0	255.353	0
11	Βόρειο Αιγαίο	0	0	140.537	0
12	Νότιο Αιγαίο	7.685	5.531	225.801	2
13	Κρήτη	0	0	285.775	0
	Σύνολο	880.798	539.702	2.611.298	

Θα πρέπει ωστόσο να σημειωθεί ότι πολλές από τις περιοχές που δεν έχουν ακόμη κηρυχθεί προστατευτές, με τις διαδικασίες του 1650/86 απολαμβάνουν κάποιο καθεστώς προστασίας σε εθνικό ή διεθνές επίπεδο καθώς είναι χαρακτηρισμένες ως Εθνικοί Δρυμοί, υγρότοποι Διεθνούς Σημασίας (Ramsar), Καταφύγια Άγριας Ζωής κλπ (Πίνακας 6). Οι περιοχές αυτές παρουσιάζουν αλληλεπικαλύψεις μεταξύ τους. Η διαχείριση των Εθνικών Δρυμών υπάγεται επί του παρόντος στη δικαιοδοσία των κατά τόπους Περιφερειακών Διευθύνσεων Δασών. Επίσης στα Καταφύγια Άγριας Ζωής, εκτός των ειδικών κατά περίπτωση μέτρων, ισχύει ολική απαγόρευση του κυνηγιού.

Πίνακας 6. Κύριες κατηγορίες χαρακτηρισμού περιοχών προστασίας σε εθνικό επίπεδο

Κατηγορία	Αριθμός χαρακτηρισμένων περιοχών	Έκταση (ha) (κατά προσέγγιση)
Εθνικό Πάρκο (Ν. 1650/86)	7	582.000
Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο (Ν. 1650/86)	2	245.000
Περιοχή Οικοανάπτυξης (Ν. 1650/86)	1	42.000
Περιοχή Προστασίας της Φύσης (Ν. 1650/86)	1	100
Περιοχή με μέτρα προστασίας (ΚΥΑ προδιασφάλισης) (Ν. 1650/86)	1	8.000
Εθνικοί Δρυμοί (Ν.Δ. 996/71)	10	119.500
Αισθητικά Δάση (Ν.Δ. 996/71)	19	32.500
Μνημεία Φύσης (Ν.Δ. 996/71)	51	16.500
Καταφύγια Άγριας Ζωής (Ν. 2637/98)	606	1.862.000
Εκτροφεία Θηραμάτων (Ν.Δ. 86/69)	20	3.500
Ελεγχόμενες Κυνηγετικές Περιοχές (Ν.Δ. 86/69)	7	107.000

Όσον αφορά στην έγκριση των περιβαλλοντικών όρων έργων και δραστηριοτήτων στις περιοχές του Δικτύου Natura 2000, πραγματοποιείται από Υπηρεσίες διοικητικά κατά ένα επίπεδο κεντρικότερες σε σχέση με τις Υπηρεσίες που αδειοδοτούν τα αντίστοιχα έργα εκτός των περιοχών του Δικτύου, ώστε να διασφαλίζεται σε μεγαλύτερο βαθμό η αντικειμενικότητα, η μέριμνα για το φυσικό περιβάλλον και η εξέταση των συνδυαζόμενων επιπτώσεων.

Διαχείριση περιοχών προστασίας

Για τη διαχείριση των περιοχών προστασίας, το εθνικό θεσμικό πλαίσιο επιτρέπει την δημιουργία διαφόρων οργανωτικών σχημάτων (π.χ. Φορείς Διαχείρισης, συμβάσεις διαχείρισης, ανάθεση σε δημόσιες υπηρεσίες).

Περαιτέρω οι προστατευόμενες περιοχές διέπονται από κανονισμούς διοίκησης και λειτουργίας στους οποίους καθορίζονται τα αναγκαία μέτρα οργάνωσης και λειτουργίας των προστατευόμενων αντικειμένων και εξειδικεύονται οι γενικοί όροι και περιορισμοί άσκησης δραστηριοτήτων και εκτέλεσης έργων που καθορίζονται με το νομοθέτημα κήρυξης των περιοχών.

Επίσης καταρτίζονται πενταετή σχέδια διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών. Με τα σχέδια αυτά προσδιορίζονται, στο πλαίσιο των γενικότερων όρων και προϋποθέσεων που τίθενται στα νομοθετήματα κήρυξης, οι κατευθύνσεις και οι προτεραιότητες για την υλοποίηση των έργων και δράσεων και την εφαρμογή μέτρων που απαιτούνται για την αποτελεσματική προστασία και διαχείριση των κατά περίπτωση προστατευόμενων αντικειμένων. Τα Σχέδια Διαχείρισης συνοδεύονται από προγράμματα δράσης.

Το οργανωτικό σχήμα που επιλέχθηκε μέχρι σήμερα για τη διοίκηση των προστατευόμενων περιοχών είναι αυτό του Φορέα Διαχείρισης. Τα Διοικητικά Συμβούλια των Φορέων Διαχείρισης απαρτίζονται από εκπροσώπους της κεντρικής, περιφερειακής και τοπικής διοίκησης, εκπροσώπους τοπικών κοινωνικών ομάδων, ερευνητές και εκπροσώπους ΜΚΟ.

Μέχρι σήμερα έχουν ιδρυθεί 27 Φορείς Διαχείρισης οι οποίοι καλύπτουν σε έκταση περίπου 1.600.000 ha. Εξ αυτών, περίπου 930.727 ha είναι περιοχές του Δικτύου Natura 2000 (30% της έκτασης του Δικτύου) (Χάρτης 1). Οι υπόλοιπες εκτάσεις είναι εκτός του Δικτύου Natura 2000 και λειτουργούν σε πολλές περιπτώσεις ως περιφερειακές ζώνες των περιοχών.

Η κατανομή των 27 Φορέων διαχείρισης ανά Περιφέρεια φαίνεται στον Πίνακα 7:

Πίνακας 7. Κατανομή των 27 Φορέων Διαχείρισης ανά Περιφέρεια

	Περιφέρεια	Αριθμός Φορέων Διαχείρισης	Έκταση που έχουν δικαιοδοσία Φορείς Διαχείρισης (ha)	Έκταση Natura 2000 όπου έχουν δικαιοδοσία Φορείς Διαχείρισης (ha)
1	Αν. Μακεδονία και Θράκη	4	336.210	126.557
2	Κεντρ. Μακεδονίας	4	351.477	159.735
3	Δυτ. Μακεδονίας	1	50.878	32.435
4	Ήπειρος	4	270.768	133.931
5	Θεσσαλία	2	266.521	256.015
6	Δυτική Ελλάδα	3	179.680	70.338
7	Ιόνια Νησιά	2	21.858	10.648
8	Στερεά Ελλάδα	2	43.713	26.411
9	Αττική	2	19.594	15.832
10	Πελοπόννησος	1	114.701	59.738
11	Βόρειο Αιγαίο	0	0	0
12	Νότιο Αιγαίο	1	8.774	8.357
13	Κρήτη	1	31.159	30.730
	Σύνολο	27	1.695.333	930.727

Κατά την προγραμματική περίοδο 2000 – 2006 οι Φορείς Διαχείρισης (ΦΔ) αντιμετώπισαν σε μεγάλο βαθμό προβλήματα από την έλλειψη ολοκλήρωσης του θεσμικού πλαισίου λειτουργίας τους. Μέχρι σήμερα έχουν χαρακτηριστεί προστατευόμενες, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, δέκα (10) από τις εικοσιεπτά (27) περιοχές ευθύνης των ΦΔ ενώ για τρεις (3) περιοχές τα σχετικά νομικά κείμενα είναι στο στάδιο τελικών υπογραφών. Για εννέα (9) περιοχές οι σχετικές ΕΠΜ είναι εγκεκριμένες και βρίσκονται στο στάδιο της δημοσιοποίησης ή υπό νομική επεξεργασία. Για πέντε (5) περιοχές οι σχετικές ΕΠΜ βρίσκονται αρχικά στάδια εκπόνησης και θεσμοθέτησης. Επιπλέον έχουν υπογραφεί και δημοσιευθεί 106 από τους 108 κανονισμούς Διοικητικών Συμβουλίων (ΔΣ), που απαιτούνται για τη λειτουργία των Φορέων Διαχείρισης. Όσον αφορά στη στελέχωση των ΔΣ, έχουν επαναστελεχωθεί κατά τα έτη 2005 – 2007 εικοσιτέσσερις (24) από τους εικοσιεπτά (27) Φορείς Διαχείρισης. Για τους τρεις εναπομείναντες (Σχινιάς, Παρνασσός, Κάρλα) η διαδικασία θα ολοκληρωθεί σε σύντομο χρονικό διάστημα.

Όσον αφορά στα σχέδια διαχείρισης των περιοχών δικαιοδοσίας των Φορέων Διαχείρισης, εγκεκριμένο κείμενο υπάρχει μόνον για την περιοχή του Σχινιά ενώ έχουν εκπονηθεί και είναι υπό αξιολόγηση τα σχέδια διαχείρισης για τη λίμνη Παμβώτιδα και τις λίμνες Κορώνεια – Βόλβη. Η πλειοψηφία των Φορέων προγραμματίζει την εκπόνηση των σχεδίων διαχείρισης των περιοχών ευθύνης τους μέχρι το 2008. Θα πρέπει να σημειωθεί ωστόσο, ότι για όλους τους Εθνικούς Δρυμούς έχουν εκπονηθεί δασικά διαχειριστικά σχέδια, στοιχεία των οποίων θα ενσωματωθούν στα διαχειριστικά σχέδια των αντίστοιχων προστατευόμενων περιοχών που υπάγονται σε διαχείριση από Φορέα Διαχείρισης.

Επιπρόσθετα στην κήρυξη των περιοχών ως προστατευόμενων σε εθνικό επίπεδο, προωθείται η διαχείρισή τους και μέσω των Ειδικών Χωροταξικών Σχεδίων, των Δασικών Διαχειριστικών Σχεδίων και των σχετικών αγροπεριβαλλοντικών - δασοπεριβαλλοντικών μέτρων κλπ. Την εφαρμογή των ανωτέρω σχεδίων παρακολουθούν οι αρμόδιες υπηρεσίες.

Υφιστάμενες παρεμβάσεις - υποδομές σε περιοχές προστασίας

Παρεμβάσεις σε περιοχές προστασίας έχουν πραγματοποιηθεί από α) Εθνικούς πόρους (Ταμείο ΕΤΕΡΠΣ, ή συμμετοχή κρατικών φορέων σε κοινοτικά προγράμματα), β) Κοινοτικούς πόρους (ΕΤΠΑ, Γεωργικό Ταμείο, Κοινοτική πρωτοβουλία Life-Nature, Κοινοτική πρωτοβουλία Interreg), γ) χρηματοδότηση από ιδιώτες (κυρίως ΜΚΟ, Αναπτυξιακές Εταιρείες). Σημαντικό εργαλείο στον τομέα αυτό υπήρξε μέχρι τώρα η Κοινοτική πρωτοβουλία Life-Nature, δικαιούχοι της οποίας ήταν κατά κύριο λόγο ΜΚΟ, Ερευνητικοί Φορείς και Αναπτυξιακές Εταιρείες. Οι κυριότερες περιοχές παρέμβασης αφορούσαν υδροτοπικά και δασικά οικοσυστήματα αλλά και παράκτιες περιοχές. Στο πλαίσιο του Interreg και στο Μέτρο που αφορά στην προστασία, ανάδειξη και διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος πραγματοποιήθηκαν παρεμβάσεις σε διασυνοριακές περιοχές Ελλάδας – Βουλγαρίας, ΠΓΔΜ, Αλβανίας, Κύπρου, Ιταλίας και Τουρκίας.

Ενέργειες ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης πραγματοποιήθηκαν κυρίως σε τοπικό επίπεδο μέσω των προγραμμάτων Life-Nature, των επιχορηγήσεων του ΕΤΕΡΠΣ και των χρηματοδοτήσεων του ΕΤΠΑ. Για την βελτιστοποίηση της διακίνησης της περιβαλλοντικής πληροφορίας, χρηματοδοτήθηκε από το ΕΤΕΡΠΣ, οργανώθηκε και λειτουργεί δικτυακή πύλη «Clearing House Mechanism» για τη βιοποικιλότητα, βάσει των αντίστοιχων προτύπων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η λειτουργία των Φορέων Διαχείρισης ξεκίνησε με χρηματοδότηση από το ΕΤΠΑ. Οι περισσότεροι ΦΔ χρησιμοποιούν κτίρια που κατασκευάστηκαν από το ΥΠΕΧΩΔΕ ή σε κτίρια που παραχωρήθηκαν για το σκοπό αυτό από άλλους τοπικούς φορείς. Με την χρηματοδότηση που προαναφέρθηκε, οι Φορείς Διαχείρισης προσέλαβαν στο μεγαλύτερο ποσοστό τους προσωπικό για τη φύλαξη και την επιστημονική παρακολούθηση των περιοχών αρμοδιότητάς τους.

Δείκτης παρουσίασης Υφιστάμενης Κατάστασης

Περιγραφή: Ποσοστό (%) έκτασης περιοχών Natura 2000 που έχουν ενταχθεί σε καθεστώς προστασίας

Τιμή Βάσης: 17%

Πηγή: Τμήμα Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος ΥΠΕΧΩΔΕ

Δείκτης παρουσίασης Υφιστάμενης Κατάστασης – Πηγή: Τμήμα Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος ΥΠΕΧΩΔΕ

Περιγραφή: Ποσοστό (%) περιοχών Natura για τη διαχείριση των οποίων έχουν ιδρυθεί φορείς διαχείρισης

Τιμή Βάσης: 30%

Πηγή: Τμήμα Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος ΥΠΕΧΩΔΕ

1.1.2. Υδατικό Περιβάλλον

Η Ελλάδα διαθέτει σχετικά επαρκείς – με υψηλά ποιοτικά χαρακτηριστικά - ποσότητες υδατικών πόρων αλλά ταυτόχρονα αντιμετωπίζει σημαντικά προβλήματα όσον αφορά στην αξιοποίησή τους και τη βέλτιστη διαχείρισή τους. Οι κυριότεροι λόγοι που προκαλούν προβλήματα στην αξιοποίηση των υδατικών πόρων της χώρας είναι:

- ❑ **Η άνιση κατανομή των υδατικών πόρων στο χώρο.** Η δυτική Ελλάδα δέχεται πολύ μεγαλύτερα ύψη βροχών από την ανατολική. Ειδικότερα, 24% της συνολικής έκτασης της χώρας, δέχεται το 36% των συνολικών ατμοσφαιρικών κατακρημνισμάτων, ενώ ακόμη μεγαλύτερη είναι η διαφοροποίηση στα ποσοστά της επιφανειακής απορροής.
- ❑ **Η ανομοιόμορφη κατανομή των υδατικών πόρων στο χρόνο,** με μεγάλη συγκέντρωση βροχοπτώσεων κατά τη χειμερινή περίοδο. Στη νότια Ελλάδα το 80-90% των ετήσιων βροχοπτώσεων συγκεντρώνεται σ' αυτή την περίοδο, ενώ το θερινό ύψος της βροχής αυξάνει προς βορρά, και στα βορειότερα τμήματα παίρνει τη μεγαλύτερη τιμή του, δηλαδή 20% του ετήσιου όγκου.
- ❑ **Η άνιση κατανομή της ζήτησης στο χώρο, αναντίστοιχη με την κατανομή της προσφοράς.** Ο άξονας Θεσσαλονίκη – Αθήνα - Πάτρα, που παρουσιάζει τη μεγαλύτερη συγκέντρωση πληθυσμού και δραστηριοτήτων, δεν διαθέτει σημαντικούς υδατικούς πόρους.
- ❑ **Η ανομοιόμορφη κατανομή της ζήτησης στο χρόνο, αναντίστοιχη με την κατανομή της προσφοράς.** Ο μεγαλύτερος καταναλωτής του χρησιμοποιούμενου νερού, η γεωργία (84%), το καταναλώνει την ξηρή περίοδο. Την ίδια περίοδο και ειδικότερα τους μήνες Ιούλιο-Αύγουστο, διπλασιάζεται λόγω τουρισμού και η κατανάλωση νερού ύδρευσης.
- ❑ **Η γεωμορφολογία της χώρας.** Ο έντονος οριζόντιος και κατακόρυφος διαμελισμός, καθώς και η δομή και διάταξη των πετρωμάτων, έχουν ως αποτέλεσμα τη δημιουργία πολλών μικρών υδατορεμάτων με χειμαρρική κυρίως δίαιτα, επιφανειακή απορροή μικρής διάρκειας, αυξημένη κατείσδυση και συχνά πλημμυρικά φαινόμενα.
- ❑ **Η εξάρτηση της βόρειας Ελλάδας από τις επιφανειακές απορροές ποταμών που προέρχονται από γειτονικά κράτη** (περίπου 13 hm³/χρόνο). Το 23% του συνολικού υδατικού δυναμικού της χώρας προέρχεται από γειτονικές χώρες καθιστώντας ιδιαίτερα σημαντική την ανάγκη για προώθηση διασυνοριακών δράσεων διαχείρισης υδατικών πόρων.
- ❑ **Το μεγάλο ανάπτυγμα ακτών** (15.021 km) σε συνδυασμό με τη λιθολογική σύσταση των πετρωμάτων, που συντείνει, λόγω της εντατικής εκμετάλλευσης παράκτιων υδροφορέων, στην υφαλμύρινσή τους.
- ❑ **Τα πολλά άνδρα ή με ελάχιστους υδατικούς πόρους νησιά της χώρας.**

Ο δείκτης συνολικής κατανάλωσης ως προς τα διαθέσιμα αποθέματα κινείται γενικά σε ικανοποιητικά επίπεδα, όμως σημαντικές αποκλίσεις σημειώνονται σε ορισμένες περιοχές της χώρας (τουριστικές περιοχές, αστικά κέντρα). Η ετήσια κατά κεφαλή κατανάλωση νερού στη χώρα μας είναι περίπου 750 κ.μ. (κατά 250 κ.μ. υψηλότερη από το μέσο όρο της ΕΕ), όπως προκύπτει από τις σημερινές τιμές της ετήσιας ζήτησης για όλες τις χρήσεις. Η υψηλή αυτή κατανάλωση οφείλεται, κατά κύριο λόγο, στα υψηλά ποσοστά της άρδευσης, υψηλότερα από τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες, γεγονός που οφείλεται πρωτίστως στις υδροκλιματικές συνθήκες της χώρας. Επιπλέον, η διαφορά αυτή δείχνει τάσεις διεύρυνσης, καθώς η τάση εξέλιξης της κατανάλωσης στην Ελλάδα είναι ανοδική και στην ΕΕ καθοδική.

Στους πίνακες που ακολουθούν (πηγή: Εθνικό Πρόγραμμα Διαχείρισης και Προστασίας των Υδατικών Πόρων, ΕΜΠ, 2007) παρατίθεται η ενδεικτική σύγκριση της προσφοράς και της ζήτησης

Ιουλίου (σε hm^3) ανά υδατικό διαμέρισμα, στον μεν πρώτο σε σημερινές συνθήκες, ενώ στον επόμενο παρατίθενται τα ίδια μεγέθη σε μακροπρόθεσμο σενάριο.

Σύγκριση Προσφοράς και Ζήτησης Υδάτων (σημερινές συνθήκες)

Κ.Α. Υδατικά διαμερίσματα	Προσφορά (hm^3)	Ζήτηση (hm^3)	Παρατηρήσεις
01 Δυτικής Πελοποννήσου	73	55	Πλεονασματικό
02 Βόρειας Πελοποννήσου	122	104	Πλεονασματικό
03 Ανατολικής Πελοποννήσου	56	67	Ελλειμματικό
04 Δυτικής Στερεάς Ελλάδας	417	82	Πλεονασματικό
05 Ηπείρου	206	39	Πλεονασματικό
06 Αττικής	64	64	Οριακά πλεονασματικό ⁽¹⁾
07 Ανατ. Στερεάς Ελλάδας	128	176	Ελλειμματικό ⁽²⁾
08 Θεσσαλίας	223	337	Ελλειμματικό
09 Δυτικής Μακεδονίας	159	136	Πλεονασματικό
10 Κεντρικής Μακεδονίας	137	130	Οριακά πλεονασματικό
11 Ανατολικής Μακεδονίας	354	132	Πλεονασματικό
12 Θράκης	424	253	Πλεονασματικό
13 Κρήτης	130	133	Οριακά ελλειμματικό ⁽³⁾
14 Νήσων Αιγαίου	7	25	Ελλειμματικό
Σύνολο χώρας	2500	1733	

⁽¹⁾ Οι υδατικοί πόροι είναι κατά βάση μεταφερόμενοι από γειτονικά διαμερίσματα.

⁽²⁾ Οι αρδευόμενες εκτάσεις κατά ΕΣΥΕ φαίνονται υπερεκτιμημένες και γι' αυτό, το διαμέρισμα, ενώ έχει σήμερα οριακά επαρκείς πόρους, εμφανίζεται ως έντονα ελλειμματικό.

⁽³⁾ Σήμερα, η ζήτηση καλύπτεται πλημμελώς κυρίως από πηγές και γεωτρήσεις.

Σύγκριση Προσφοράς και Ζήτησης Υδάτων (μακροπρόθεσμο σενάριο)

Κ.Α. Υδατικά διαμερίσματα	Προσφορά (hm^3)	Ζήτηση (hm^3)	Παρατηρήσεις
01 Δυτικής Πελοποννήσου	125	123	Οριακά πλεονασματικό
02 Βόρειας Πελοποννήσου	122	140	Ελλειμματικό
03 Ανατολικής Πελοποννήσου	56	163	Ελλειμματικό
04 Δυτικής Στερεάς Ελλάδας	417	94	Πλεονασματικό
05 Ηπείρου	206	56	Πλεονασματικό
06 Αττικής	57	81	Ελλειμματικό ⁽¹⁾
07 Ανατ. Στερεάς Ελλάδας	128	287	Ελλειμματικό ⁽²⁾
08 Θεσσαλίας	425	337	Πλεονασματικό
09 Δυτικής Μακεδονίας	159	146	Οριακά πλεονασματικό
10 Κεντρικής Μακεδονίας	159	188	Ελλειμματικό
11 Ανατολικής Μακεδονίας	354	140	Πλεονασματικό
12 Θράκης	578	680	Ελλειμματικό
13 Κρήτης	170	164	Οριακά πλεονασματικό
14 Νήσων Αιγαίου	21	25	Ελλειμματικό
Σύνολο χώρας	2 905	2 622	

⁽¹⁾ Οι υδατικοί πόροι είναι κατά βάση μεταφερόμενοι από γειτονικά διαμερίσματα.

⁽²⁾ Οι αρδευόμενες εκτάσεις κατά ΕΣΥΕ φαίνονται υπερεκτιμημένες και γι' αυτό, το διαμέρισμα, ενώ έχει σήμερα οριακά επαρκείς πόρους, εμφανίζεται ως έντονα ελλειμματικό.

Οι κυριότερες υφιστάμενες χρήσεις των υδατικών πόρων κατανέμονται ως εξής: Γεωργία 84%, Ύδρευση 12%, Βιομηχανία – Ενέργεια και λοιπές χρήσεις 4%. Η απόδοση της χρήσης ιδιαίτερα στη γεωργία, είναι χαμηλή. Στο 92% των αρδευόμενων εκτάσεων της χώρας η άρδευση γίνεται με συστήματα & τεχνικές υψηλών απωλειών (μεγαλύτερες του 50%) και χωρίς ορθολογική τιμολόγηση (όπου υπάρχουν δίκτυα άρδευσης) με συνέπεια την υπερεκμετάλλευση των υδροφορέων. Η ύδρευση γίνεται γενικά μέσω δικτύων με υψηλά ποσοστά διαρροής, κυρίως λόγω της απουσίας κεντρικών αυτομάτων συστημάτων ελέγχου και διαχείρισης των δικτύων ύδρευσης στις περισσότερες εταιρείες ύδρευσης (με εξαίρεση την ΕΥΔΑΠ και λίγες ακόμα ΔΕΥΑ). Οι ανάγκες σε ύδρευση - για λόγους συγκέντρωσης πληθυσμού και τουριστικών δραστηριοτήτων - εντοπίζονται στη Αττική, τη Νησιωτική χώρα και αρκετές τουριστικές περιοχές, όπου το υδατικό ισοζύγιο εμφανίζεται έντονα αρνητικό ιδιαίτερα τους θερινούς ξηρούς μήνες με αποτέλεσμα τη δημιουργία προβλημάτων υφαλμύρινσης στους υδροφορείς.

Δείκτης παρουσίας Υφιστάμενης Κατάστασης
Περιγραφή: Αριθμός Υδατικών Διαμερισμάτων με ελλειμματικό ή οριακά ελλειμματικό ισοζύγιο Προσφοράς και Ζήτησης
Τιμή Βάσης: 7

Πηγή: Εθνικό Πρόγραμμα Διαχείρισης και Προστασίας των Υδατικών Πόρων, ΕΜΠ, 2007

Άλλα προβλήματα που εντοπίζονται σε σχέση με την υφιστάμενη κατάσταση διαχείρισης των νερών είναι τα εξής:

- Ελλιπής καταγραφή και αιτιολόγηση των ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων των επιφανειακών και υπόγειων νερών.
- Ελλιπής καταγραφή χρήσεων και χρηστών νερού και δυσχέρεια συντονισμού μεταξύ των αρμόδιων φορέων.
- Ευκαιριακές εκμεταλλεύσεις μεμονωμένων υδατικών πόρων, και υπερεκμετάλλευση των υπόγειων, καθώς και απουσία μέριμνας για την εξοικονόμηση νερού, ιδιαίτερα στον γεωργικό τομέα.
- Έλλειψη κοστολόγησης και πολιτικής τιμολόγησης των νερών, που να αντανakλά την σπανιότητα του πόρου.

Η ποιοτική κατάσταση των υδατικών πόρων είναι γενικά καλή, σύμφωνα με τα κριτήρια που θέτει η Κοινοτική και Ελληνική νομοθεσία ως προς τους γενικούς δείκτες και τις τοξικές ουσίες (συμπεριλαμβανομένων των φυτοφαρμάκων). Αξίζει να σημειωθεί πάντως ότι ο χαρακτηρισμός της ποιότητας ως αποδεκτής βασίζεται κυρίως στα κριτήρια που αφορούν επιμέρους χρήσεις των πόρων (π.χ. πρόσληψη για παραγωγή πόσιμου νερού, άρδευση, διαβίωση ιχθύων) και όχι σε κριτήρια που σχετίζονται με την λειτουργία των οικοσυστημάτων και την εν γένει περιβαλλοντική τους κατάσταση, κριτήρια, τα οποία εξάλλου δεν έχουν ακόμα διαμορφωθεί και αποτελούν έναν από τους στόχους της Οδηγίας 2000/60. Η ολοκληρωμένη εφαρμογή της Οδηγίας αποτελεί μια από τις κυριότερες παρεμβάσεις που καθορίζονται προς υλοποίηση στη διάρκεια της νέας προγραμματικής περιόδου 2007-2013.

Ο βασικός στόχος της Οδηγίας Πλαίσιο 2000/60 για την επίτευξη καλής ποιότητας υδάτων σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προϋποθέτει την υλοποίηση διακριτών ενδιάμεσων σταδίων, που ρητά αναφέρονται στην Οδηγία. Τα πιο πιεστικά από άποψη χρόνου ενδιάμεσα στάδια απορρέουν από τα άρθρα 3, 5 και 6 της Οδηγίας και αφορούν στον προσδιορισμό των επιμέρους λεκανών απορροής και τις μελέτες των πιέσεων, των επιπτώσεων και των οικονομικών παραμέτρων που σχετίζονται με τη χρήση των υδάτων σε κάθε υδατική περιφέρεια. Επί πλέον, το 2006 θα πρέπει να τεθούν σε λειτουργία προγράμματα παρακολούθησης της κατάστασης των υδάτων (άρθρο 8).

Σε ότι αφορά στις πληροφορίες που καθορίζονται από το άρθρο 3, η Ελλάδα έχει υποβάλει μέσω του ηλεκτρονικού συστήματος WISE (Water Information System of Europe) όλες τις απαιτούμενες πληροφορίες για τον ορισμό των λεκανών απορροής (45 λεκάνες) και των Περιοχών Λεκανών Απορροής (14 Υδατικά Διαμερίσματα) με την προσάρτηση και των υπόγειων αλλά και των παράκτιων υδάτων σε αυτά. Επίσης έχει υποβάλει πληροφορίες για τις αρμόδιες αρχές διαχείρισης και προστασίας των λεκανών αυτών καθώς και των Περιοχών Λεκανών Απορροής (Υδατικά Διαμερίσματα) και για τις υπάρχουσες συνεργασίες για τα διακρατικά νερά.

Καθυστέρηση παρατηρείται σε σχέση με το άρθρο 5 της Οδηγίας, δηλαδή τον καθορισμό των συστημάτων των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων, τον καθορισμό των τύπων και των τυποχαρακτηριστικών συνθηκών αναφοράς για τα επιφανειακά νερά, τον προσδιορισμό των πιέσεων και επιπτώσεων στα επιφανειακά και υπόγεια νερά. Επίσης δεν έχουν συγκεντρωθεί και υποβληθεί οι απαιτούμενες πληροφορίες για την οικονομική ανάλυση της χρήσης νερού σε κάθε περιοχή λεκάνης απορροής.

Ειδικά, όσον αφορά στη μεταφορά της Οδηγίας 2000/60 στην Εθνική Νομοθεσία αυτή έχει γίνει με το Νόμο 3199/2003 και το ΠΔ 51/8.3.2007 (ΦΕΚ Α', 54). Για την εφαρμογή των Άρθρων 5, 6, 8, 11 και 13 της Οδηγίας έχει προγραμματιστεί ή υλοποιείται σημαντικός αριθμός δράσεων που προβλέπεται να ολοκληρωθούν μέχρι το τέλος του 2008.

Υπερβάσεις των ορίων της νομοθεσίας της σχετικής με την ποιότητα των νερών εμφανίζονται σε τοπική κλίμακα, όπως για παράδειγμα συγκεντρώσεις νιτρικών αλάτων στα υπόγεια νερά (π.χ. Θεσσαλικός κάμπος), εντοπισμένα προβλήματα που οφείλονται στη Βιομηχανική δραστηριότητα (π.χ. πεδιάδα Θεσσαλονίκης) και ευαισθησία ως προς τον ευτροφισμό (λίμνη Βιστωνίδα, λίμνη Λαγκαδά κλπ). Ειδικά όσον αφορά στον ευτροφισμό, έχουν θεσμοθετηθεί σύμφωνα με τα κριτήρια των Οδηγιών 91/271 και 91/676, 27 ποταμοί / παραπόταμοι και 5 λίμνες της χώρας ως ευαίσθητες / ευπρόσβλητες περιοχές. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι απαιτείται συστηματικότερη προσπάθεια συλλογής δεδομένων σε ότι αφορά στα επιφανειακά και τα υπόγεια ύδατα, μιας και η παρακολούθηση είναι ικανοποιητική κυρίως σε ότι αφορά τα νερά κολύμβησης.

Σύμφωνα με πρόσφατη έκθεση του ΥΠΕΧΩΔΕ (ΥΠΕΗΟΔΕ 2006), η ποιότητα των υδάτων κολύμβησης βελτιώνεται σταθερά, όπως δείχνει η αύξηση του ποσοστού ακτών που βρίσκονται εντός των απαιτούμενων ορίων από 98,7% το 1998 σε 99,4% το 2002 και 99,9% το 2006.

Όσον αφορά στην ποιότητα του πόσιμου νερού, ο έλεγχος γίνεται από τις δημοτικές επιχειρήσεις ύδρευσης και αποχέτευσης (ΔΕΥΑ) και την ΕΥΔΑΠ και ΕΥΑΘ για Αθήνα και Θεσσαλονίκη αντίστοιχα. Σημειώνεται ότι ορισμένες ΔΕΥΑ δεν είναι πιστοποιημένες για τη διεξαγωγή τέτοιων ελέγχων.

Δείκτης παρουσίας Υφιστάμενης Κατάστασης
Περιγραφή: Αριθμός περιοχών που παρουσιάζουν ή βρίσκονται σε κίνδυνο να παρουσιάσουν ευτροφισμό κατά τις Οδηγίες 271/1991 και 676/1991
Τιμή Βάσης: 27 ποτάμια και 5 λίμνες

Πηγή: Κεντρική Υπηρεσία Υδάτων, ΥΠΕΧΩΔΕ

Στο ΕΣΠΑ, μια από τις βασικές θεματικές προτεραιότητες της αναπτυξιακής στρατηγικής για την περίοδο 2007-2013 που καθορίζονται, είναι η αειφορική διαχείριση των υδατικών πόρων, η οποία εστιάζει στην επίτευξη και διατήρηση της καλής κατάστασης σε όλα τα υδατικά συστήματα, στην ανάσχεση της υποβάθμισης των επιφανειακών νερών, κυρίως όμως των υπόγειων (τα οποία έχουν

υποστεί σημαντική υποβάθμιση της ποιότητας και ποσότητας λόγω υπερεκμετάλλευσης), καθώς και των θαλάσσιων υδατικών συστημάτων.

Η διασφάλιση της αειφορίας των υδατικών πόρων, μέσω της επίτευξης επιπέδων ποιότητας τέτοιας ώστε να μην προκαλούνται απαράδεκτες επιπτώσεις και κίνδυνοι στην ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον και η διασφάλιση της επάρκειας των υδατικών αποθεμάτων στο μέλλον, προωθούνται μέσω του 6^{ου} Προγράμματος Δράσης για το Περιβάλλον, το οποίο έχει ενσωματώσει τις προτεραιότητες του Γκέτεμποργκ. Επιπλέον η περιβαλλοντική προστασία των θαλασσών ενισχύεται με την εφαρμογή του Εθνικού Προγράμματος Παρακολούθησης της Θαλάσσιας Ρύπανσης (MED-POL) που υλοποιεί το ΥΠΕΧΩΔΕ στο πλαίσιο του Μεσογειακού Σχεδίου Δράσης του Προγράμματος Περιβάλλοντος των Ηνωμένων Εθνών (MAP / UNEP).

Στον τομέα της διαχείρισης των αστικών λυμάτων, με βάση την Οδηγία 91/271 (όπως ενσωματώθηκε στο εθνικό δίκαιο της χώρας με την ΚΥΑ 5673/400/97) οι οικισμοί της χώρας κατατάσσονται σε τρεις Προτεραιότητες (Α, Β και Γ):

- Την Προτεραιότητα Α, η οποία περιλαμβάνει όλους τους οικισμούς με ισοδύναμο πληθυσμό άνω των 10.000 κατοίκων και οι οποίοι αποχετεύουν τα λύματά τους σε «ευαίσθητους» αποδέκτες, με προθεσμία ολοκλήρωσης των έργων συλλογής και επεξεργασίας την 31/12/1998.
- την Προτεραιότητα Β, η οποία περιλαμβάνει όλους τους οικισμούς με ισοδύναμο πληθυσμό άνω των 15.000 κατοίκων και οι οποίοι αποχετεύουν τα λύματά τους σε «κανονικούς» αποδέκτες, με προθεσμία ολοκλήρωσης των έργων συλλογής και επεξεργασίας την 31/12/2000.
- την Προτεραιότητα Γ, η οποία περιλαμβάνει όλους τους οικισμούς με ισοδύναμο πληθυσμό άνω των 2.000 κατοίκων που δεν εμπίπτουν στις παραπάνω κατηγορίες, με προθεσμία ολοκλήρωσης των έργων συλλογής και επεξεργασίας την 31/12/2005. Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται και οι οικισμοί με ισοδύναμο πληθυσμό κάτω των 2.000 κατοίκων που διαθέτουν δίκτυο αποχέτευσης.

Όσον αφορά στην κάλυψη του πληθυσμού αιχμής των οικισμών Α, Β, Γ προτεραιότητας της Οδηγίας 91/271/ΕΟΚ από Εγκαταστάσεις Επεξεργασίας Λυμάτων (ΕΕΛ) είναι περίπου 92%, δηλαδή το 92% περίπου του πληθυσμού αιχμής των οικισμών που υποχρεούνται σε συμμόρφωση με την Οδηγία διαθέτουν ΕΕΛ και μπορούν να επεξεργάζονται τα λύματά τους, με συνολική δυναμικότητα κατασκευασμένων ΕΕΛ 13,9 εκ. ισοδύναμο πληθυσμό. Από το σύνολο του ισοδύναμου πληθυσμού των οικισμών Α, Β και Γ προτεραιότητας αποχετεύεται σήμερα ποσοστό της τάξης του 86%. Ειδικότερα σήμερα λειτουργούν 18 ΕΕΛ οικισμών Α προτεραιότητας και είναι σε διαδικασία κατασκευής μία (1). Επίσης έχουν κατασκευαστεί 67 ΕΕΛ οικισμών Β προτεραιότητας (από τις οποίες 4 αδρανούν) και κατασκευάζονται 4 ΕΕΛ που θα ολοκληρωθούν εντός του 3^{ου} ΚΠΣ, ενώ απομένει να καλυφθούν με υποδομές άλλοι 4 οικισμοί Β προτεραιότητας. Τέλος όσον αφορά στους οικισμούς Γ προτεραιότητας, έχουν κατασκευαστεί συνολικά 102 ΕΕΛ (από τις οποίες 20 αδρανούν – λειτουργούν 82) και κατασκευάζονται άλλες 46 που θα ολοκληρωθούν εντός της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου. Στο παράρτημα ΙΙΙ παρουσιάζεται αναλυτικά η κατανομή των υφιστάμενων και υλοποιούμενων ΕΕΛ ανά περιφέρεια.

Δείκτης παρουσίας Υφιστάμενης Κατάστασης
Περιγραφή: Ποσοστό (%) ισοδύναμου πληθυσμού οικισμών Α, Β & Γ προτεραιότητας, εξυπηρετούμενο από Εγκαταστάσεις Επεξεργασίας Λυμάτων (ΕΕΛ)
Τιμή Βάσης: 86,2%

Πηγή: Κεντρική Υπηρεσία Υδάτων, ΥΠΕΧΩΔΕ

Παρόλα αυτά υπάρχουν ακόμα αρκετές ελλείψεις για την κάλυψη του συνόλου των απαιτήσεων της Οδηγίας 91/271 σε ΕΕΛ, με τις μεγαλύτερες ελλείψεις να εντοπίζονται για οικισμούς Γ

προτεραιότητας. Θα πρέπει πάντως να τονισθεί η μεγάλη πρόοδος που έχει σημειωθεί τα τελευταία χρόνια σε θέματα κατασκευής υποδομών διαχείρισης αστικών λυμάτων. Η κατανομή των οικισμών Γ προτεραιότητας που απομένει να καλυφθούν με υποδομές ΕΕΛ ανά Περιφέρεια δίνεται στον πίνακα που ακολουθεί.

Περιφέρεια		Αριθμός Οικισμών Γ προτεραιότητας που απομένει να καλυφθούν από ΕΕΛ
1	Ανατολική Μακεδονία - Θράκη	11
2	Αττική	16 (*)
3	Δυτική Ελλάδα	9
4	Δυτική Μακεδονία	6
5	Ήπειρος	8
6	Θεσσαλία	17
7	Ιόνια Νησιά	1
8	Κεντρική Μακεδονία	38
9	Κρήτη	9
10	Νότιο Αιγαίο	13
11	Πελοπόννησος	12
12	Στερεά Ελλάδα	19
13	Βόρειο Αιγαίο	4
Σύνολο		163

(*) Στην Αττική υπάρχουν επιπλέον 7 οικισμοί Γ' Προτεραιότητας με απαίτηση ΕΕΛ, οι οποίοι έχουν περιληφθεί στο σχεδιασμό που έχει γίνει για τις νέες ΕΕΛ οικισμών Β' Προτεραιότητας της Βορειοανατολικής Αττικής.

Ένα άλλο πρόβλημα που υπάρχει στον τομέα της διαχείρισης των αστικών λυμάτων είναι το γεγονός ότι η συντήρηση των υφιστάμενων ΕΕΛ είναι συχνά πλημμελής και παρουσιάζονται δυσλειτουργίες, ενώ υπάρχουν και αδυναμίες στη διαχείριση των υλών που προκύπτουν από ΕΕΛ. Επίσης υπάρχουν σοβαρές ελλείψεις σε επίπεδο αποχετευτικών δικτύων, ενώ σε κάποιες περιπτώσεις οι υπάρχουσες ΕΕΛ ή είναι αδρανείς ή λειτουργούν με σοβαρές ποιοτικές ανεπάρκειες με αποτέλεσμα να εμφανίζονται οξυμένα προβλήματα σε τοπικό επίπεδο ιδιαίτερα σε οικισμούς μεσαίου μεγέθους ή και τουριστικές περιοχές, επομένως παρουσιάζεται σοβαρό πρόβλημα στις απαραίτητες διαδικασίες ελέγχου.

Από Διοικητικής πλευράς στη διαχείριση των υδατικών πόρων εμπλέκονται πέντε συναρμόδια Υπουργεία (ΥΠΕΧΩΔΕ, ΥΠΕΣΔΔΑ, ΥΠΑΝ, ΥΠΑΑΤ, ΥΠΥΓ), καθώς και το σύνολο των Περιφερειών και ΟΤΑ της χώρας, ενώ πρόσφατα ξεκίνησαν οι προσπάθειες ουσιαστικής ενσωμάτωσης και εφαρμογής της Οδηγίας 60/2000 με τη δημιουργία των Υπηρεσιών Υδάτων (Κεντρικής & Περιφερειακών) με πυρήνα το ΥΠΕΧΩΔΕ και με την εκπόνηση των απαραίτητων μελετών και διαχειριστικών εργαλείων σε επίπεδο λεκάνης απορροής για το σύνολο των υδατικών διαμερισμάτων της χώρας. Τα βήματα εφαρμογής της Οδηγίας 2000/60 για την επίτευξη των στόχων που θέτει σε συνδυασμό με τις προβλέψεις της νέας Κοινής Αγροτικής Πολιτικής, αναμένεται να καθορίσουν το πεδίο των κοινών δράσεων στον τομέα των υδατικών πόρων.

1.1.3. Έδαφος

Οι εδαφικοί πόροι της Ελλάδας - σε σχέση με τις αναπτυγμένες βιομηχανικά χώρες - είναι σε σχετικά καλή κατάσταση, όμως δεδομένου του τύπου και του επιπέδου ανάπτυξης της χώρας δεν επιτρέπεται εφησυχασμός. Οι βασικοί κίνδυνοι υποβάθμισης των εδαφών προέρχονται από την προβληματική διαχείριση των αστικών στερεών αλλά και των επικίνδυνων αποβλήτων, από την έντονα εκτατική

οικιστική ανάπτυξη, από την ολοένα αυξανόμενη χρήση φυτοφαρμάκων και λιπασμάτων στη γεωργία, την υπερεκμετάλλευση των υδατικών πόρων για αρδευτική χρήση, από την καταστροφή των δασικών οικοσυστημάτων από πυρκαγιές ή και υπερβόσκηση καθώς και την εμφάνιση έντονων πλημμυρικών φαινομένων.

Τα προβλήματα αυτά σε συνδυασμό με το ξηροθερμικό κλίμα της χώρας συμβάλλουν στην προϊούσα εκδήλωση φαινομένων ερημοποίησης σε άνυδρες περιοχές. Το φαινόμενο της ερημοποίησης, που ενισχύεται από τις πυρκαγιές και τις θερμές και άνυδρες περιόδους, εμφανίζεται ιδιαίτερα στα νησιά του Αιγαίου και στην Κρήτη. Αυτές οι περιοχές αποτελούν το 11,5% της συνολικής επιφάνειας της χώρας και σε αυτές διαμένουν 800.000 άτομα.

Στον τομέα της Διαχείρισης των Αστικών Στερεών Αποβλήτων (ΑΣΑ) χαρακτηριστικό είναι ότι το 83% των παραγόμενων αποβλήτων συλλέγεται κανονικά ενώ το υπόλοιπο 17%, που αντιστοιχεί σε απομονωμένες ορεινές & νησιωτικές περιοχές, συλλέγεται και διατίθεται πλημμελώς. Κατά την τελευταία δεκαετία δόθηκε έμφαση στην κατασκευή υποδομών μεταφοράς και τελικής διάθεσης αστικών στερεών αποβλήτων και ειδικότερα στην κατασκευή Χώρων Υγειονομικής Ταφής Αποβλήτων.

Στην παρούσα φάση είναι σε λειτουργία 44 ΧΥΤΑ ενώ είναι υπό υλοποίηση (αναμένεται να έχουν ολοκληρωθεί εντός του 3^{ου} Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης) 45 μεγάλοι, 8 μικροί ΧΥΤΑ και 14, επεκτάσεις υφισταμένων ΧΥΤΑ. Η κατανομή των υποδομών αυτών ανά περιφέρεια, καθώς και οι προτεινόμενοι προς υλοποίηση ΧΥΤΑ για την ολοκλήρωση των απαιτούμενων υποδομών διάθεσης αποβλήτων (σύμφωνα με τους ΠΕΣΔΑ) παρουσιάζεται στον πίνακα που ακολουθεί. Στο παράρτημα II δίνονται αναλυτικά στοιχεία για την υφιστάμενη κατάσταση και τις ανάγκες υποδομών διαχείρισης στερεών αποβλήτων.

Περιφέρεια		Υφιστάμενοι και υπό υλοποίηση ΧΥΤΑ		Προτεινόμενοι ΧΥΤΑ		
		(Μεγάλοι ΧΥΤΑ)	(Μικροί ΧΥΤΑ)	(Μεγάλοι ΧΥΤΑ)	(Επεκτάσεις ΧΥΤΑ – Μεγάλοι ΧΥΤΑ)	(Μικροί ΧΥΤΑ)
1	Ανατολική Μακεδονία-Θράκη	4		0	5	1
2	Αττική	3				2
3	Βόρειο Αιγαίο	6	1	1		
4	Δυτική Ελλάδα	8		1		
5	Δυτική Μακεδονία	1				
6	Ήπειρος	4				
7	Θεσσαλία	7		1		
8	Ιόνια Νησιά	5		1	1	6
9	Κεντρική Μακεδονία	14		5	2	
10	Κρήτη	10		3		1
11	Νότιο Αιγαίο	19	6	8		6
12	Πελοπόννησος	2		5		
13	Στερεά Ελλάδα	6	1	5		
	Σύνολο	89	8	30	8	16

Η υλοποίηση των υποδομών αυτών συνάδει με τις Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές της Κοινότητας για τη Συνοχή, όπου προτείνεται η ανάληψη δράσης ως προς την προώθηση επενδύσεων στις υποδομές όσον αφορά στα απόβλητα στο πλαίσιο της ενίσχυσης των συνεργιών ανάμεσα στην προστασία του περιβάλλοντος και στην ανάπτυξη. Επίσης, η ολοκλήρωση της υλοποίησης των έργων υποδομής αποτελεί βασικό παράγοντα για τη διαχείριση των στερεών και επικίνδυνων αποβλήτων, ώστε να καταστεί εφικτή η επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί από την Εθνική και Κοινοτική Νομοθεσία, σύμφωνα με το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας, η ανά κάτοικο και έτος παραγόμενη ποσότητα αστικών στερεών αποβλήτων (απορριμμάτων) ανέρχεται σε 441 kg (τελευταία διαθέσιμα στοιχεία έτους 2003), ποσότητα η οποία είναι μικρότερη από τον κοινοτικό μέσο όρο των 580 kg, ωστόσο βαίνει συνεχώς αυξανόμενη (+22% κατά την 8-ετία 1996-2003) ακολουθώντας την άνοδο του βιοτικού επιπέδου και την αλλαγή του τρόπου διαβίωσης

Δείκτης παρουσίας Υφιστάμενης Κατάστασης
Περιγραφή: % του πληθυσμού που εξυπηρετείται από ΧΥΤΑ / ΣΜΑ
Τιμή Βάσης: 83%

Πηγή: Τμήμα Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων, ΥΠΕΧΩΔΕ

Παρά τη σχετική πρόοδο σε εγκαταστάσεις μεταφόρτωσης (ΣΜΑ) και τελικής διάθεσης αποβλήτων (ΧΥΤΑ), δεν έχει επιτευχθεί μέχρι σήμερα επαρκής πρόοδος όσον αφορά στην ολοκληρωμένη διαχείριση των αστικών στερεών αποβλήτων (πρόληψη – εκτροπή βιοαποδομήσιμου κλάσματος από ταφή), η οποία προωθείται από τις Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές της Κοινότητας για τη Συνοχή, στο πλαίσιο της αντιμετώπισης της περιβαλλοντικής ρύπανσης στις πηγές της. Ειδικά όσον αφορά στη λειτουργία μονάδων μηχανικής επεξεργασίας & κομποστοποίησης, στην παρούσα φάση υπάρχουν 3 μονάδες (Αθήνα, Καλαμάτα, Χανιά). Περιορισμένη πρόοδος υπάρχει επίσης στην υλοποίηση έργων υποδομής για τη διάθεση αδρανών υλικών σύμφωνα με τις απαιτήσεις της υφιστάμενης νομοθεσίας.

Επιπλέον, ένα σημαντικό τμήμα των παραγόμενων αστικών στερεών αποβλήτων διατίθεται ακόμα σε Χώρους Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Αποβλήτων (ΧΑΔΑ). Ειδικότερα, όσον αφορά στους ΧΑΔΑ, με βάση μελέτη που εκπονήθηκε από το ΥΠΕΧΩΔΕ το 2005, σε όλη την ελληνική επικράτεια υπήρχαν 2626 ΧΑΔΑ. Εντός του 2005 ξεκίνησε ένα εκτενές πρόγραμμα χρηματοδότησης έργων αποκατάστασης ΧΑΔΑ ενώ συνεχίστηκε η καταγραφή της παρακολούθησης του αριθμού των ενεργών και ανενεργών ΧΑΔΑ. Με βάση την προαναφερόμενη μελέτη του ΥΠΕΧΩΔΕ προβλέπεται σε πρώτη φάση η αποκατάσταση 2081 ΧΑΔΑ, με τους υπόλοιπους 545 να αποκαθίστανται μετά τη δημιουργία των απαραίτητων ΧΥΤΑ για τη ασφαλή διάθεση των παραγόμενων αστικών στερεών αποβλήτων.

Δείκτης παρουσίας Υφιστάμενης Κατάστασης
Περιγραφή: Αριθμός Χώρων Ανεξέλεγκτης Διάθεσης αποβλήτων που αποκαταστάθηκαν
Τιμή Βάσης: 1651

Πηγή: Τμήμα Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων, ΥΠΕΧΩΔΕ

Για την εναλλακτική διαχείριση των συσκευασιών και άλλων προϊόντων έχει ψηφιστεί ο νόμος 2939/01 (ΦΕΚ 179 Α) «Συσκευασίες και εναλλακτική διαχείριση των συσκευασιών και άλλων προϊόντων - ίδρυση Εθνικού Οργανισμού Εναλλακτικής Διαχείρισης Συσκευασιών και Άλλων Προϊόντων (ΕΟΕΔΣΑΠ)». Σκοπός του Νόμου είναι η κατά προτεραιότητα πρόληψη δημιουργίας στερεών αποβλήτων, η επαναχρησιμοποίηση τους, η ανακύκλωσή τους, η ανάκτηση της ενέργειας καθώς η χωρίς προβλήματα τελική διάθεση τους. Παράλληλα επιδιώκεται η βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων όλων των φορέων που συμμετέχουν στον κύκλο ζωής των προϊόντων, παραγωγών διανομέων, καταναλωτών, διαχειριστών αποβλήτων, ΟΤΑ, και πολιτείας.

Σε εφαρμογή του Ν. 2939/01 έχουν εκδοθεί Προεδρικά Διατάγματα σχετικά με τους όρους και τις προϋποθέσεις της εναλλακτικής διαχείρισής, για τα εξής υλικά :

- Οχήματα στο τέλος κύκλου ζωής (ΠΔ 116, ΦΕΚ 81Α/5.3.04)
- Απόβλητα ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού (ΠΔ 117, ΦΕΚ 82Α/ 5.3.04)
- Απόβλητα λιπαντικών ελαίων (ΠΔ 82, ΦΕΚ 64Α/2.3.04)
- Χρησιμοποιημένες ηλεκτρικές στήλες και συσσωρευτές (ΠΔ 115, ΦΕΚ 80Α/ 5.3.04)
- Χρησιμοποιημένα ελαστικά οχημάτων (ΠΔ 109, ΦΕΚ 75Α/5.3.04)

Για τα απόβλητα εκσκαφών, κατασκευών και κατεδαφίσεων (ΑΕΚΚ) έχει ολοκληρωθεί η επεξεργασία του σχεδίου ΠΔ και προβλέπεται να εκδοθεί σύντομα.

Από τις διατάξεις του νόμου παρέχεται η δυνατότητα για τη διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής του και σε άλλα ρεύματα αποβλήτων.

Βασικό στοιχείο του νόμου είναι η συμμετοχή των τελικών χρηστών και καταναλωτών στην αλυσίδα διαχείρισης των αποβλήτων.

Όλοι οι διαχειριστές (παραγωγοί, εισαγωγείς) είναι υποχρεωμένοι είτε να οργανώσουν ατομικά είτε να συμμετέχουν σε συλλογικά συστήματα εναλλακτικής διαχείρισης. Για την οργάνωση κάθε συστήματος ατομικής ή συλλογικής εναλλακτικής διαχείρισης απαιτείται η χορήγηση έγκρισης από τον ΕΟΕΔΣΑΠ.

Μέχρι σήμερα έχουν εγκριθεί εννέα συλλογικά συστήματα εναλλακτικής διαχείρισης και ένα ατομικό.

Πιο αναλυτικά, αναφορικά με τις συσκευασίες και τα απόβλητα συσκευασίας, σημειώνουμε ότι το Σύστημα Συλλογικής Εναλλακτικής Διαχείρισης «ΣΣΕΔ-ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ» της Εταιρίας ΕΕΑΑ απευθύνεται σε όλους όσους διαχειρίζονται συσκευασίες και εξασφαλίζει ισότιμη και ελεύθερη συμμετοχή αυτών. Στο ΣΣΕΔ-ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ της ΕΕΑΑ ΑΕ, μέτοχος του οποίου είναι σε υψηλό ποσοστό η Τοπική Αυτοδιοίκηση, συμμετέχουν 1070 υπόχρεες εταιρείες, οι οποίες καλύπτουν το μεγαλύτερο μερίδιο της ελληνικής αγοράς.

Επισημαίνεται επίσης ότι σήμερα λειτουργούν στη χώρα συνολικά 14 Κέντρα Διαλογής Ανακυκλώσιμων Υλικών (ΚΔΑΥ) και έχουν δημιουργηθεί από τον τομέα αυτό 1000 άμεσες νέες θέσεις εργασίας, οι οποίες στηρίζουν ουσιαστικά και την τοπική απασχόληση.

Οι δήμοι και οι κοινότητες που λαμβάνουν μέρος στο πρόγραμμα, σε αρμονική πάντοτε συνεργασία με τους πολίτες, συγκεντρώνοντας και διαχωρίζοντας τις ανακυκλώσιμες συσκευασίες στην περιοχή τους, μειώνουν τον όγκο των απορριμμάτων τους και συμβάλλουν συνολικά στην προστασία του περιβάλλοντος.

Το εγκεκριμένο σύστημα «ΚΕΝΤΡΟ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ – ΚΕΠΕΔ Α.Ε» δραστηριοποιείται στην εναλλακτική διαχείριση συσκευασιών ορυκτελαίων. Είναι πανελλαδικής εμβέλειας και μέχρι σήμερα έχουν συμβληθεί 120 υπόχρεες εταιρείες.

Το ατομικό σύστημα εναλλακτικής διαχείρισης συσκευασιών της Ιδιωτικής Ετικέτας και Εισαγωγής Προϊόντων «ΑΒ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ» χρησιμοποιεί Κέντρα Ανακύκλωσης (Αυτόματα Μηχανήματα) στα οποία ο καταναλωτής επιστρέφει τις μεταλλικές, πλαστικές, γυάλινες και χάρτινες συσκευασίες και παίρνει ένα εγγυοδοτικό αντίτιμο ή προσφέρει το εγγυοδοτικό αντίτιμο υπέρ του συλλόγου «το χαμόγελο του παιδιού». Το ποσοστό ανακύκλωσης των συσκευασιών ιδιωτικής ετικέτας ανέρχεται σε 50,9%.

Αναφορικά με την εναλλακτική διαχείριση των Οχημάτων Τέλους Κύκλου Ζωής (ΟΤΚΖ) στο εγκεκριμένο συλλογικό Σύστημα Εναλλακτικής Διαχείρισης Οχημάτων Ελλάδας με το διακριτικό τίτλο «ΕΔΟΕ Α.Ε» συμμετέχει το σύνολο των εισαγωγέων αυτοκινήτων και μέχρι σήμερα έχουν δημιουργηθεί 28 Κέντρα παράδοσης ΟΤΚΖ σε δεκαενέα (19) νομούς της χώρας. Για το 2007 προβλέπεται η δημιουργία κέντρων σε άλλους 10 Νομούς. Το ποσοστό ανακύκλωσης των ΟΤΚΖ ανέρχεται σε 82,4%.

Αναφορικά με την εναλλακτική διαχείριση των μεταχειρισμένων ελαστικών στο εγκεκριμένο εθνικής εμβέλειας συλλογικό σύστημα «ECO - ELASTIKA» συμμετέχουν 61 εισαγωγείς ελαστικών και 53 εισαγωγείς οχημάτων. Αυτό αντιπροσωπεύει το 97% των εισαγομένων ελαστικών στη χώρα μας. Η συλλογή των μεταχειρισμένων ελαστικών γίνεται απ' ευθείας από τα σημεία συλλογής και τα ελαστικά είτε ανακυκλώνονται σαν τρίμμα ελαστικού είτε συναποτεφρώνονται σε κλιβάνους τσιμεντοβιομηχανιών. Λειτουργούν 4 μονάδες κοκκοποίησης ελαστικού και μία (1) μονάδα ενεργειακής αξιοποίησης (TITAN). Εντός του 2007 πρόκειται να λειτουργήσουν άλλες δύο (2) μονάδες ανακύκλωσης. Το ποσοστό ανακύκλωσης (τρίμμα ελαστικού και ενδιάμεσα προϊόντα τεμαχισμού) ανέρχεται στο 74%.

Αναφορικά με την εναλλακτική διαχείριση των Αποβλήτων Ηλεκτρικού και Ηλεκτρονικού Εξοπλισμού (ΑΗΗΕ) στο εγκεκριμένο εθνικής εμβέλειας συλλογικό σύστημα «ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ ΣΥΣΚΕΥΩΝ Α.Ε.» συμμετέχουν μέχρι σήμερα 616 εταιρείες (υπόχρεοι διαχειριστές). Για την οργάνωση Δημοτικών σημείων συλλογής έχουν υπογραφεί συμβάσεις συνεργασίας με 187 Δήμους (απευθείας ή μέσω Διαδημοτικών οργανισμών) σε όλες τις Περιφέρειες της χώρας. Τα ΑΗΗΕ που συλλέγονται μεταφέρονται μέσω αδειοδοτημένων εργολάβων στη μονάδα επεξεργασίας της ΕΚΑΝ ΑΕ στους Αγίους Θεοδώρους Κορινθίας, για ανακύκλωση/ αξιοποίηση.

Αναφορικά με την εναλλακτική διαχείριση των Φορητών Ηλεκτρικών Στηλών και Συσσωρευτών στο εγκεκριμένο συλλογικό σύστημα «ΑΦΗΣ» μέχρι σήμερα έχουν προσχωρήσει 130 υπόχρεες εταιρείες, που αντιστοιχούν στο 97 % των υπόχρεων που δραστηριοποιούνται στην ελληνική αγορά. Η συλλογή των χρησιμοποιημένων Η.Σ και συσσωρευτών γίνεται από συγκεκριμένα σημεία συλλογής (έως σήμερα έχουν τοποθετηθεί 16.150 κάδοι περίπου σε όλη τη χώρα) και μεταφέρονται προς ανακύκλωση σε εργοστάσια του εξωτερικού.

Αναφορικά με την εναλλακτική διαχείριση των Συσσωρευτών στο εγκεκριμένο σύστημα «ΣΥ.ΔΕ.ΣΥΣ ΑΕ» συμμετέχουν 228 παραγωγοί και εισαγωγείς συσσωρευτών, οι οποίοι καλύπτουν περίπου το 90% των υπόχρεων διαχειριστών. Τα σημεία συλλογής του συστήματος ανέρχονται σε 2.610 σε επίπεδο χώρας.

Αναφορικά με την εναλλακτική διαχείριση των αποβλήτων λιπαντικών ελαίων με το εγκεκριμένο συλλογικό σύστημα «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ Α.Ε - ΕΛ.ΤΕ.ΠΕ. ΑΕ» έχουν συμβληθεί 85 υπόχρεες εταιρείες, οι οποίες καλύπτουν το 98,5% της συνολικής αγοράς των λιπαντικών. Πανελλαδικά λειτουργούν 25.000 σημεία συλλογής αποβλήτων λιπαντικών ελαίων.

Με βάση τα πρόσφατα δεδομένα από τα εγκεκριμένα συστήματα εναλλακτικής διαχείρισης η εκτίμηση για το τέλος του 2007 είναι ότι η ανακύκλωση θα ανέρχεται σε 20%. Επισημαίνεται ότι ο μέσος όρος ανακύκλωσης στην Ε.Ε. δεν ξεπερνά το 33%.

Τέλος υλοποιούνται προγράμματα ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης των πολιτών από τα εγκεκριμένα συστήματα εναλλακτικής διαχείρισης και το ΥΠΕΧΩΔΕ, ενώ προγραμματίζονται και νέες δράσεις προς αυτή την κατεύθυνση.

Δείκτης παρουσίας Υφιστάμενης Κατάστασης – Πηγή : Τμήμα Στερεών Αποβλήτων ΓΕΔΣΑΠ
Περιγραφή: Ποσοστό (%) παραγόμενων Αστικών Στερεών Αποβλήτων που ανακυκλώνεται
Τιμή Βάσης: 20%

Πηγή: Γραφείο Εναλλακτικής Διαχείρισης Αποβλήτων, ΥΠΕΧΩΔΕ

Στον τομέα της Διαχείρισης των Επικίνδυνων Αποβλήτων ολοκληρώθηκε η καταγραφή των παραγόμενων ποσοτήτων και του είδους των επικίνδυνων αποβλήτων που παράγονται. Σύμφωνα με την καταγραφή στην Ελλάδα παράγονται ετησίως 330.000 τόνοι επικίνδυνα απόβλητα. Οι μεγαλύτερες ποσότητες παράγονται στην Αττική (48,5%), την Κεντρική Μακεδονία (12,6%) και τη Στερεά Ελλάδα (10,2%). Πέραν των ανωτέρω στην Ελλάδα υπάρχουν προσωρινά αποθηκευμένοι 600.000 τόνοι επικίνδυνων αποβλήτων, κυρίως στους χώρους παραγωγής τους (βιομηχανία). Για την ασφαλή διαχείριση – επεξεργασία τους ενισχύεται η δημιουργία των απαραίτητων υποδομών μέσω των ιδιωτικών επενδύσεων.

Επίσης ολοκληρώθηκε και ο Εθνικός Σχεδιασμός Διαχείρισης των Επικίνδυνων Αποβλήτων (ΕΣΔΕΑ) με το νέο θεσμικό πλαίσιο. Ειδικότερα, έχουν δημοσιευθεί το ΦΕΚ Β' 383/06 περί 'Μέτρων, όρων και περιορισμών για την διαχείριση επικινδύνων αποβλήτων σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της οδηγίας 91/689/ΕΟΚ «για τα επικίνδυνα απόβλητα» του Συμβουλίου της 12ης Δεκεμβρίου 1991' και το ΦΕΚ 791Β/06 περί 'Έγκρισης Γενικών Τεχνικών Προδιαγραφών για την διαχείριση επικινδύνων αποβλήτων σύμφωνα με το άρθρο 5 (παρ. Β) της υπ' αριθμ. 13588/725/2006 Κοινή Υπουργική Απόφαση «Μέτρα όροι και περιορισμοί για την διαχείριση επικινδύνων αποβλήτων κ.λπ.» (ΦΕΚ Β'383) και σε συμμόρφωση με τις διατάξεις του άρθρου 7 (παρ. 1) της οδηγίας 91/156/ΕΚ του Συμβουλίου της 18^{ης} Μαρτίου 1991 Με τον ΕΣΔΕΑ – ο οποίος αναθεωρείται ανά πενταετία - υλοποιείται η βασική αρχή ότι το κόστος της διαχείρισης επικινδύνων αποβλήτων το αναλαμβάνει ο ίδιος ο παραγωγός (ο ρυπαίνων πληρώνει).

Σύμφωνα με το ελληνικό Εθνικό Σχέδιο Κατανομής δικαιωμάτων εκπομπών CO₂ 2008-2012, οι εκπομπές από δραστηριότητες διαχείρισης αποβλήτων στο σύνολο της επικράτειας για το έτος 2004 ανήλθαν σε 3261,83 kt ισοδύναμου CO₂. Με την πλήρη εφαρμογή της Οδηγίας για την υγειονομική ταφή και την εγκατάσταση μονάδων θερμικής οξείδωσης ή αναερόβιας χώνευσης ή λιπασματοποίησης βιομάζας, υπάρχει η δυνατότητα οι εκπομπές να μειωθούν ως το 2010 σε 2.500 kt ισοδύναμου CO₂.

Η καθυστέρηση στην έγκριση και την υλοποίηση των περιφερειακών σχεδιασμών διαχείρισης ΑΣΑ, ως αποτέλεσμα κυρίως της έλλειψης κοινωνικής αποδοχής για τη χωροθέτηση των αναγκαίων υποδομών διαχείρισης, δημιούργησε την ανάγκη για ανάληψη νομοθετικών πρωτοβουλιών και οδήγησε άλλοτε σε πρωτότυπες νομοθετικές - διοικητικές πρακτικές (χωροθέτηση υποδομών διαχείρισης ΑΣΑ απευθείας με Νόμο) και άλλοτε σε δικαστικές εμπλοκές και καθυστερήσεις λόγω ακύρωσης από το ΣτΕ ορισμένων επιλογών για χωροθέτηση εγκαταστάσεων. Επιπλέον, οι μεγάλες πιέσεις για αστικοποίηση και τουριστική αξιοποίηση περιοχών έχουν οδηγήσει σε υψηλό κόστος γης, που με τη σειρά του αποτελεί έναν ακόμη ανασχετικό παράγοντα μαζί με την έλλειψη περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης από σημαντικά τμήματα του πληθυσμού.

Η ανάγκη προώθησης συστηματικής προσέγγισης για την αποσύνδεση της δημιουργίας αποβλήτων από την οικονομική ανάπτυξη και η επίτευξη σημαντικής γενικής μείωσης των δημιουργούμενων αποβλήτων καθώς και για την προστασία του εδάφους, με το σχεδιασμό μιας εδαφικής πολιτικής η οποία θα καλύπτει θέματα όπως η διάβρωση, ερημοποίηση, ρύπανση και απώλεια εδαφών αναγνωρίζεται στο 6^ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον, το οποίο έχει ενσωματώσει τις προτεραιότητες του Γκέτεμποργκ ως προς την πρόληψη και διαχείριση αποβλήτων και την προστασία εδαφών.

Δείκτης παρουσίας Υφιστάμενης Κατάστασης
Περιγραφή: Ποσοστό (%) επικίνδυνων βιομηχανικών αποβλήτων που αξιοποιούνται / ανακυκλώνονται
Τιμή Βάσης: 20,06%

Πηγή: Τμήμα Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων, ΥΠΕΧΩΔΕ

1.1.4. Ατμόσφαιρα – Ακουστικό Περιβάλλον - Ακτινοβολίες

Τα γενικά προβλήματα ατμοσφαιρικής ρύπανσης στην Ελλάδα μπορούν να διαχωριστούν σε προβλήματα βιομηχανικής ρύπανσης και σε προβλήματα αστικής ρύπανσης. Η βιομηχανική ρύπανση εντοπίζεται κατά κύριο λόγο σε περιοχές όπου λειτουργούν σταθμοί για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας ή σε περιοχές όπου λειτουργούν μεγάλες βιομηχανικές μονάδες (μεμονωμένες ή συγκεντρωμένες). Η αστική ρύπανση αφορά τις πυκνοκατοικημένες αστικές περιοχές όπου οι κύριες πηγές ρύπανσης εντοπίζονται στην κυκλοφορία των οχημάτων (πλήθος οχημάτων, κυκλοφοριακές συνθήκες, ανεπάρκεια ή έλλειψη μαζικών μέσων μεταφοράς), τις περιοχές των μεγάλων λιμανιών της χώρας και κατά δεύτερο λόγο στη λειτουργία της κεντρικής θέρμανσης.

Για την εκτίμηση της υφιστάμενης κατάστασης του ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος της χώρας έχει εκπονηθεί από το ΥΠΕΧΩΔΕ η μελέτη «Εκτίμηση και χαρτογραφική απεικόνιση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης στον Ελλαδικό χώρο». Στο πλαίσιο της μελέτης αυτής η χώρα έχει χωριστεί σε δυο ζώνες (Νότια και Βόρεια Ελλάδα) και δύο οικισμούς (Αθήνα και Θεσσαλονίκη) και έχει γίνει εκτίμηση της ποιότητας του ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος, αφού λήφθησαν υπόψη τα στοιχεία του δικτύου σταθμών του Εθνικού Δικτύου Παρακολούθησης Ατμοσφαιρικής Ρύπανσης (ΕΔΠΑΡ), μετρήσεων που έγιναν στο πλαίσιο της προαναφερόμενης μελέτης και εκτιμήσεων με τη χρήση κατάλληλων εργαλείων προσομοίωσης. Τα στοιχεία αυτά συγκρίθηκαν με τα όρια που τίθενται από την οδηγία 96/62/ΕΕ και τις θυγατρικές της όσον αφορά στην ποιότητα του ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος.

Με βάση την προαναφερόμενη μελέτη, τα σοβαρότερα προβλήματα ατμοσφαιρικής ρύπανσης εντοπίζονται στα μεγάλα αστικά κέντρα της Χώρας (Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Πάτρα, Λάρισα, Βόλος, Γιάννενα, Ηράκλειο, κλπ) καθώς και στις περιοχές παραγωγής ενέργειας από λιγνίτη (περιοχή Κοζάνης - Πτολεμαΐδας, Μεγαλόπολης). Επίσης προβλήματα ατμοσφαιρικής ρύπανσης εμφανίζονται και σε περιοχές με έντονη βιομηχανική δραστηριότητα (π.χ. Οινόφυτων – Σχηματαρίου).

Τα αποτελέσματα της προαναφερόμενης μελέτης μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη διαμόρφωση συστημάτων μέτρησης και ελέγχου στο σύνολο των πηγών ατμοσφαιρικής ρύπανσης καθώς και για την εφαρμογή σχεδίων δράσης για τον περιορισμό της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, παρεμβάσεις που προτείνονται στο ΕΣΠΑ. Η βελτίωση του εθνικού δικτύου παρακολούθησης αλλά και η ενίσχυση του ελέγχου των πηγών αέριας ρύπανσης είναι μέτρα που προωθούνται σύμφωνα με το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση, στην προσπάθεια αντιμετώπισης της ατμοσφαιρικής ρύπανσης. Σήμερα το Εθνικό Δίκτυο Παρακολούθησης της Ατμοσφαιρικής Ρύπανσης διαθέτει 32 σταθμούς με τους περισσότερους από αυτούς να βρίσκονται στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη, χωρίς πάντως να υπάρχει 100% πληρότητα δεδομένων για το σύνολο αυτών.

Δείκτης παρουσίας Υφιστάμενης Κατάστασης – Πηγή: Τμήμα Ατμόσφαιρας ΥΠΕΧΩΔΕ
Περιγραφή: Αριθμός σταθμών μέτρησης ποιότητας ατμόσφαιρας του ΕΔΠΑΡ και πληρότητα δεδομένων
Τιμή Βάσης: 32

Πηγή: Τμήμα Ατμοσφαιρικής Ρύπανσης, ΥΠΕΧΩΔΕ

Τα τελευταία χρόνια και ως αποτέλεσμα των ενεργειών που έχουν αναληφθεί εμφανίζεται πτωτική τάση των συγκεντρώσεων για ορισμένους ρύπους όπως, το διοξείδιο του αζώτου, το διοξείδιο του θείου και το βενζόλιο. Για τα σωματίδια παρατηρείται τάση σταθεροποίησης, όμως παρατηρούνται σημαντικές υπερβάσεις στον αριθμό των ημερών με υπέρβαση της οριακής μέση ημερήσιας τιμής και στην παρούσα φάση διερευνάται η φυσική προέλευση τους. Παρ' όλα αυτά εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικά προβλήματα υπερβάσεων των ορίων που καθορίζονται από την Εθνική και Κοινοτική νομοθεσία. Η ίδια η σημερινή κατάσταση θα θεωρείται στο μέλλον πιο σοβαρή δεδομένου ότι αφενός σε Κοινοτικό επίπεδο υφίσταται νέα νομοθεσία που προβλέπει πολύ αυστηρότερα όρια ποιότητας ατμόσφαιρας τα οποία θα ισχύσουν σταδιακά από το 2005 μέχρι το 2010, και αφετέρου προβλέπονται και όρια για ρύπους για τους οποίους η μέτρηση μέχρι σήμερα δε ήταν υποχρεωτική (π.χ. βενζόλιο, βαρέα μέταλλα, PM 2.5). Συνολικά απαιτείται επικέντρωση της προσπάθειας στους πιο επικίνδυνους ρύπους (αιωρούμενα σωματίδια PM2.5, PM10, βενζόλιο, λοιποί υδρογονάνθρακες) καθώς και η ένταση των ενεργειών για την ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης στην πολιτική κυρίως των μεταφορών και της βιομηχανίας, με ενθάρρυνση της χρήσης Μέσων Μαζικής Μεταφοράς (MMM) και αποθάρρυνσης χρήσης Ι.Χ..

Σύμφωνα με την Έκθεση του 2006 του Εθνικού Κέντρου Περιβάλλοντος και Αειφόρου Ανάπτυξης «Η Κατάσταση του Περιβάλλοντος στην Ελλάδα» και την ετήσια έκθεση της ΕΑΡΘ για το 2005, για το μονοξείδιο του άνθρακα παρουσιάζεται γενικά τάση μείωσης, με σταθεροποίηση των τιμών τα τελευταία χρόνια. Για το διοξείδιο του θείου υπάρχει σημαντική τάση μείωσης των τιμών. Ο ρύπος αυτός, ο οποίος παλαιότερα αποτελούσε πρόβλημα, έχει καταπολεμηθεί και δεν ξεπερνάει τα όρια σε κανένα σταθμό μέτρησης. Η βελτίωση αυτή συνδέεται με τις μειώσεις της περιεκτικότητας του θείου τόσο στο πετρέλαιο κίνησης και θέρμανσης όσο και στην αμόλυβδη βενζίνη. Για το μονοξείδιο του αζώτου υπάρχει τάση σταθεροποίησης ή μικρής μείωσης των τιμών. Για το διοξείδιο του αζώτου υπάρχει επίσης τάση μικρής μείωσης των τιμών τα τελευταία χρόνια.

Στο όζον το 2005 παρουσιάστηκαν υπερβάσεις στους περιφερειακούς σταθμούς μέτρησης. Οι υπερβάσεις οφείλονται κατά κύριο λόγο στη μεγάλη ηλιοφάνεια και τις υψηλές θερμοκρασίες (συνθήκες που ευνοούν το σχηματισμό του όζοντος) και παρουσιάζονται σε όλες τις νότιες χώρες της ΕΕ. Ωστόσο, υπάρχει γενικώς μια τάση σταθεροποίησης των τιμών.

Θα πρέπει να αναφερθεί ότι στην παρούσα φάση υπάρχουν ακόμη εκκρεμότητες, όσον αφορά στις υποχρεώσεις της Χώρας για την εφαρμογή της Σύμβασης Βιέννης, του Πρωτοκόλλου Μόντρεαλ και του Κανονισμού 2037/2000/ΕΚ.

Η ποιότητα του ακουστικού περιβάλλοντος στη χώρα μας έχει επιδεινωθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια, με τα σημαντικότερα προβλήματα να εντοπίζονται στα μεγάλα αστικά κέντρα, προκαλούμενα κατά κύριο λόγο από την κυκλοφορία των οχημάτων και ειδικότερα των βαρέων οχημάτων και των μοτοποδηλάτων. Εκτός από τις μεγάλες αστικές περιοχές, πρόβλημα θορύβου αντιμετωπίζουν σχεδόν όλες οι τουριστικές περιοχές της χώρας, όπου υποβαθμίζεται τόσο η ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών, όσο και η ποιότητα ζωής των μονίμων κατοίκων αυτών των περιοχών. Μικρότερης κλίμακας αλλά οξυμένα προβλήματα θορύβου προέρχονται από ειδικές δραστηριότητες (π.χ κέντρα διασκέδασης) και από μηχανολογικές εγκαταστάσεις (π.χ βιοτεχνίες, κλιματιστικά μηχανήματα).

Η μείωση των επιπέδων θορύβου στα αστικά κέντρα και στις ευαίσθητες σε θόρυβο περιοχές ή περιοχές ειδικών χρήσεων είναι τα μέτρα που προτείνονται για την εξασφάλιση και διατήρηση της ποιότητας του ακουστικού περιβάλλοντος, η οποία είναι μια από τις θεματικές προτεραιότητες της αναπτυξιακής στρατηγικής για την περίοδο 2007-2013 στο Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς.

Οι υφιστάμενες δεσμεύσεις της χώρας ως προς το θόρυβο πηγάζουν από την οδηγία 2002/49/ΕΚ «σχετικά με την αξιολόγηση και τη διαχείριση του περιβαλλοντικού θορύβου», η οποία αποβλέπει στον καθορισμό μιας κοινής προσέγγισης για την αποφυγή, πρόληψη ή περιορισμό, βάσει ιεράρχησης προτεραιοτήτων, των δυσμενών επιπτώσεων, συμπεριλαμβανομένης της όχλησης, από έκθεση στο θόρυβο. Επισημαίνεται ότι μέχρι σήμερα δεν έχουν εκπονηθεί οι στρατηγικοί χάρτες θορύβου και τα σχέδια δράσης που προβλέπονται από την προαναφερόμενη οδηγία.

Τα θέματα των ακτινοβολιών έλαβαν διαστάσεις κατά την τελευταία δεκαετία ως αποτέλεσμα κυρίως της αύξησης των πηγών εκπομπής (κινητή τηλεφωνία, κεραίες τηλεόρασης και ραδιοφώνου, ραντάρ, γραμμές μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας). Για τις ακτινοβολίες δεν υφίστανται προς το παρόν Κοινοτικές Οδηγίες, όμως έχουν εγκριθεί σε Ευρωπαϊκό επίπεδο κατευθυντήριες τιμές/όρια.

1.1.5. Χωροταξία – Πολεοδομικός Σχεδιασμός

Ο χωροταξικός σχεδιασμός στην Ελλάδα ασκείται σήμερα βάσει του Νόμου 2742/99, που εκδόθηκε κατ' επιταγή του Άρθρου 24 του Συντάγματος. Μέσα για την επίτευξη των στόχων που τίθενται από τον προαναφερόμενο νόμο αυτό είναι :

- ❑ το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης, με το οποίο προσδιορίζονται με προοπτική 15ετίας οι βασικές προτεραιότητες και οι στρατηγικές κατευθύνσεις για την ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη και την αειφόρο οργάνωση του Εθνικού χώρου. Το πλαίσιο αυτό, που οφείλει να εναρμονίζει τον προγραμματισμό για την κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη της χώρας, θα αποτελέσει τη βάση αναφοράς για τον συντονισμό και την εναρμόνιση των επί μέρους πολιτικών – προγραμμάτων – επενδυτικών σχεδίων του κράτους, των δημόσιων νομικών προσώπων και της τοπικής αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού, που έχουν σημαντικές επιπτώσεις στη συνοχή και ανάπτυξη του εθνικού χώρου. Το Γενικό Πλαίσιο καταρτίζεται από το ΥΠΕΧΩΔΕ σε συνεργασία με άλλα αρμόδια Υπουργεία και Οργανισμούς του Δημόσιου τομέα.
- ❑ τα Ειδικά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης, τα οποία καταρτίζονται από το ΥΠΕΧΩΔΕ, σε συνεργασία με άλλα αρμόδια Υπουργεία συμπληρώνουν και εξειδικεύουν τις κατευθύνσεις του Γενικού Πλαισίου σε ότι αφορά ιδίως τη χωρική διάρθρωση των τομέων παραγωγής, των δικτύων και υπηρεσιών τεχνικής, κοινωνικής και διοικητικής υποδομής, ορισμένες περιοχές του Εθνικού χώρου με κρίσιμα περιβαλλοντικά, αναπτυξιακά και κοινωνικά προβλήματα.
- ❑ Τα Περιφερειακά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης που εξειδικεύουν σε επίπεδο περιφέρειας τις κατευθύνσεις του Γενικού Πλαισίου. Περιφερειακά Πλαίσια έχουν καταρτιστεί και εγκριθεί για κάθε Περιφέρεια της χώρας πλην Αττικής.

Η εφαρμογή των κατευθύνσεων των παραπάνω πλαισίων προβλέπεται να αποτελέσει αντικείμενο συστηματικής παρακολούθησης και αξιολόγησης τους. Η αξιολόγηση αυτή θα αποτελέσει τη βάση για την επικαιροποίησή τους που διενεργείται κατά κανόνα, ανά 5ετία.

Σήμερα προωθείται ο σχεδιασμός του χώρου σε εθνικό επίπεδο με την κατάρτιση του Γενικού και ορισμένων Ειδικών Πλαισίων Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης που είναι απαραίτητα για την ανάπτυξη του τόπου όπως είναι για τη Βιομηχανία, τον Τουρισμό και τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ). Η διαμόρφωση εργαλείων για το σχεδιασμό και την εφαρμογή

χωροταξικών ρυθμίσεων με άξονα τις ΑΠΕ, προωθείται από το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς, ως μέρος της αναπτυξιακής στρατηγικής για την περίοδο 2007-2013 και συγκεκριμένα στο πλαίσιο της θεματικής προτεραιότητας περί βελτίωσης του σχεδιασμού και της εφαρμογής της περιβαλλοντικής πολιτικής. Οι σχετικές μελέτες βρίσκονται σε εξέλιξη και εκτιμάται ότι οι σχετικές θεσμικές ρυθμίσεις θα έχουν ολοκληρωθεί με την έναρξη της νέας προγραμματικής περιόδου.

Η θεσμοθέτηση και υλοποίηση του Εθνικού Χωροταξικού Σχεδίου, σύμφωνα με το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση, αναμένεται να θέσει τις απαραίτητες προϋποθέσεις για περιβαλλοντικά βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη.

Η ολοκλήρωση του χωροταξικού σχεδιασμού εκτιμάται ότι θα έχει θετική επίδραση στον πολεοδομικό σχεδιασμό. Περαιτέρω η εμπειρία που αποκτήθηκε από τα προγράμματα URBAN αναμένεται να έχει θετική επίδραση στην αντιμετώπιση λειτουργικών και περιβαλλοντικών προβλημάτων των πόλεων και ιδιαίτερα στην προσπάθεια επανένταξης λειτουργικά και περιβαλλοντικά υποβαθμισμένων περιοχών τους (brownfields) με κατάλληλες παρεμβάσεις. Στο ίδιο πλαίσιο, η υλοποίηση της εθνικής πολιτικής για την βιώσιμη οικιστική ανάπτυξη πόλεων και οικισμών, προκειμένου η χώρα να ανταποκριθεί στις σχετικές κοινοτικές και διεθνείς υποχρεώσεις της εφαρμογής της Habitat II Agenda, αναμένεται να έχει θετική επίδραση στον πολεοδομικό σχεδιασμό.

Η αστική ανάπτυξη και ο αειφόρος σχεδιασμός χρήσης γης, σύμφωνα με το 6^ο Πρόγραμμα Δράσης, είναι τομείς που χρήζουν στρατηγικής προσέγγισης στο πλαίσιο της αναγνωρισμένης ανάγκης οικολογικής στροφής των αποφάσεων διαχείρισης.

Πέραν των προαναφερομένων θα πρέπει να επισημανθεί ότι μερικές από τις κυριότερες αδυναμίες της χώρας σε θέματα χωροταξίας είναι η μη ολοκλήρωση μέχρι σήμερα του κτηματολογίου και του δασολογίου.

1.1.6. Κλιματική αλλαγή

Το φαινόμενο της κλιματικής αλλαγής είναι ένα πολυσύνθετο και διασυννοριακό πρόβλημα που αποδίδεται εν πολλοίς στην διαρκώς αυξανόμενη συγκέντρωση των λεγόμενων αερίων του θερμοκηπίου. Οι επιπτώσεις από την αλλαγή του κλίματος σχετίζονται με την αύξηση της μέσης θερμοκρασίας, την άνοδο της στάθμης της θάλασσας, την όξυνση των ακραίων καιρικών φαινομένων, την απώλεια βιοποικιλότητας καθώς και επιπτώσεις στην ανθρώπινη υγεία. Όσον αφορά στην αύξηση της μέσης θερμοκρασίας, σύμφωνα με την τελευταία έκθεση της Διακυβερνητικής Επιτροπής για τις Κλιματικές Αλλαγές (Intergovernmental Panel on Climate Change – IPCC 2001), αν και οι τοπικές διαφορές είναι σχετικά μεγάλες, στο μεγαλύτερο τμήμα της Ευρωπαϊκής ηπείρου παρουσιάστηκε αύξηση της θερμοκρασίας κατά μέσο όρο 0.8 °C στη διάρκεια του αιώνα που πέρασε. Η αύξηση αυτή δεν ήταν συνεχής. Στους περισσότερους σταθμούς παρατηρήθηκε αύξηση της θερμοκρασίας μέχρι περίπου το 1940, ακολουθούμενη από σταθεροποίηση ή ακόμη και μείωση μέχρι το 1970 και τελικά μία εκ νέου αύξηση μέχρι τις ημέρες μας, με τη δεκαετία του 1990 να παρουσιάζει τις υψηλότερες θερμοκρασίες. Τα επιστημονικά στοιχεία που προκύπτουν σχετικά με τα αίτια της αύξησης αυτής επιβεβαιώνουν το γεγονός ότι το μεγαλύτερο μέρος της παρατηρούμενης ανόδου της θερμοκρασίας, οφείλεται κυρίως σε ανθρωπογενείς αιτίες και συγκεκριμένα στην αυξημένη εκπομπή αερίων του θερμοκηπίου¹.

Το Πρωτόκολλο του Κυότο (1997) είναι ένα νομικό εργαλείο με στόχο την σταθεροποίηση των συγκεντρώσεων των αερίων του θερμοκηπίου στην ατμόσφαιρα, σε επίπεδα τέτοια ώστε να

¹ (Environmental Protection Agency- EPA, 2004).

προληφθούν επικίνδυνες επιπτώσεις στο κλίμα από τις ανθρώπινες δραστηριότητες. Οι νομικά κατοχυρωμένες δεσμεύσεις των βιομηχανικά αναπτυγμένων κρατών απαιτούν να μειωθούν οι εκπομπές έξι (6) αερίων του θερμοκηπίου (CO₂, CH₄, N₂O, HFC, PFC και SF₆) την περίοδο 2008-2012, σε ποσοστό 5,2% σε σχέση με τα επίπεδα του 1990. Ο συνολικός στόχος της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι η μείωση των εκπομπών κατά 8%, με σημαντικές, όμως, διαφοροποιήσεις στις επιμέρους υποχρεώσεις των κρατών – μελών. Στο πλαίσιο του καταμερισμού των ευθυνών ανάμεσα στις ευρωπαϊκές χώρες, η Ελλάδα δεσμεύτηκε να αυξήσει τις εκπομπές της όχι παραπάνω από 25% για την ίδια περίοδο. Για την περίοδο 2013 – 2020 ο νέος στόχος σε επίπεδο Ε.Ε είναι +20%, αλλά ακόμη δεν έχει αποφασιστεί η κατανομή του στα Κράτη – Μέλη.

Σύμφωνα με έκθεση που συνέταξε το Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών (Μάιος 2002), τα στοιχεία δείχνουν ότι υφίσταται κίνδυνος να κινηθεί εκτός στόχου, εάν δεν ληφθούν πρόσθετα μέτρα. Στο διάστημα 1990-2002 οι εγχώριες εκπομπές αερίων ξεπέρασαν ήδη το στόχο του Κυότο αφού αυξήθηκαν κατά 26,5%, ενώ, όπως προβλέπει το Εθνικό Αστεροσκοπείο, χωρίς την άμεση λήψη μέτρων, μέχρι το 2010 οι εκπομπές θα αυξηθούν κατά 35,8%.

Επίσης, σύμφωνα με την Έκθεση του 2006 του Εθνικού Κέντρου Περιβάλλοντος και Αειφόρου Ανάπτυξης «Ελλάδα: Η Κατάσταση του Περιβάλλοντος» οι πλέον πρόσφατες προβλέψεις δείχνουν ότι οκτώ από τα είκοσι πέντε κράτη μέλη της ΕΕ (μεταξύ των οποίων είναι και η Ελλάδα) ευρίσκονται σε στάδιο εντοπισμού περαιτέρω δράσεων, καθώς δεν θα είναι σε θέση να επιτύχουν τους στόχους εκπομπών. Σύμφωνα με τα μέχρι τώρα στοιχεία, η αύξηση των εκπομπών της χώρας μας κατά το 2010 θα ανέρχεται στο +34,7%, δηλαδή αν δεν υπάρξουν σημαντικές συμπληρωματικές πολιτικές, ο στόχος του +25% είναι ανέφικτος.

Η Στρατηγική για την Αειφόρο Ανάπτυξη (ΣΑΑ) θεσπίστηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Γκέτεμποργκ και ορίζει τέσσερις βασικούς περιβαλλοντικούς στόχους / προτεραιότητες, ένας εκ των οποίων είναι η αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και η επίτευξη των στόχων του Πρωτοκόλλου του Κυότο.

Η Στρατηγική για την Αειφόρο Ανάπτυξη και η Στρατηγική της Λισαβόνας για οικονομική ανάπτυξη και απασχόληση αλληλοσυμπληρώνονται, καθώς η ΣΑΑ αναγνωρίζει ότι η οικονομική ανάπτυξη διευκολύνει τη μετάβαση σε μια πιο βιώσιμη κοινωνία και διαμορφώνει το γενικό πλαίσιο εντός του οποίου η Στρατηγική της Λισαβόνας αποτελεί τον κινητήρα για μια δυναμικότερη οικονομία. Οι δύο αυτές στρατηγικές αναγνωρίζουν ότι οι οικονομικοί, κοινωνικοί και περιβαλλοντικοί στόχοι μπορούν να αλληλοενισχύονται και άρα θα πρέπει να συμπορεύονται.

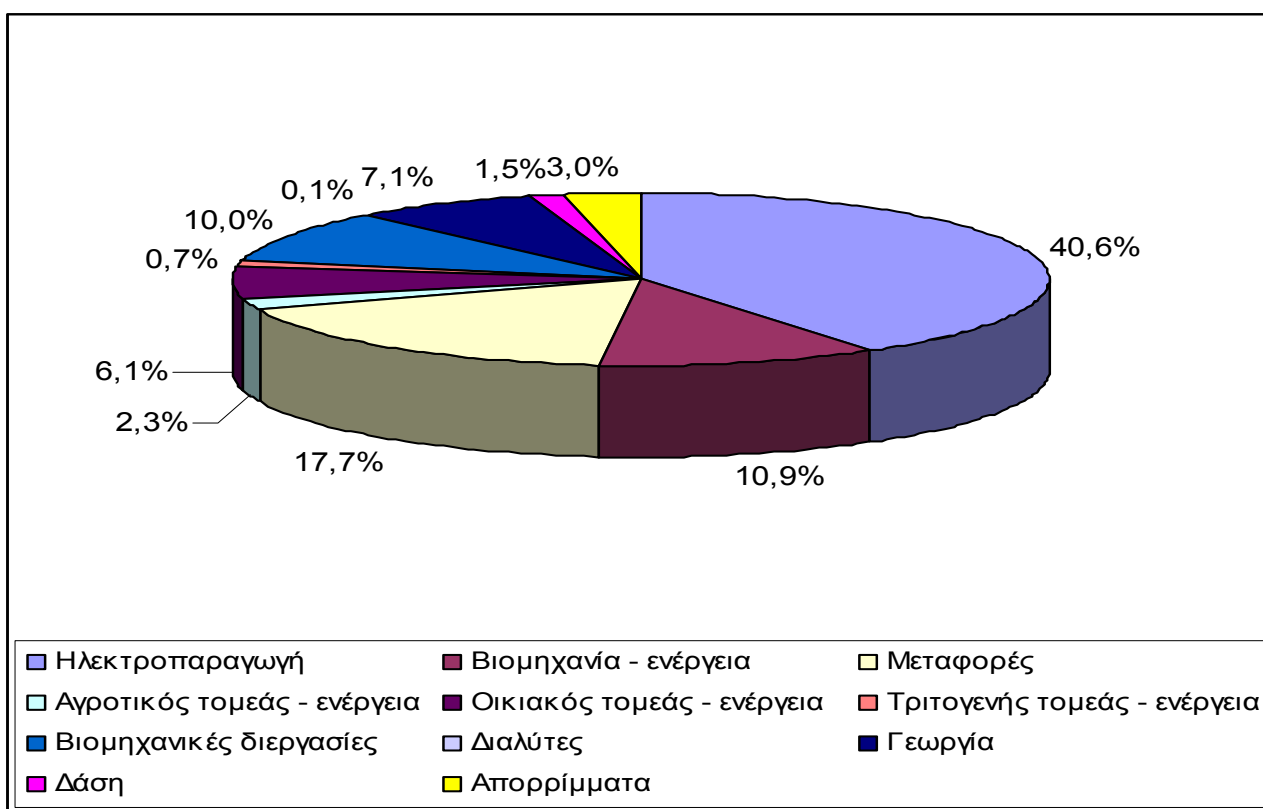
Η ανάγκη σταθεροποίησης της συγκέντρωσης των αερίων θερμοκηπίου στην ατμόσφαιρα σε επίπεδα τα οποία να μην προκαλούν αφύσικες μεταβολές στο κλίμα της γης αναγνωρίζεται στο 6^ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον, το οποίο έχει ενσωματώσει τις προτεραιότητες του Γκέτεμποργκ ως προς την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

Επίσης, στο πλαίσιο αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής, οι Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές της Κοινότητας για τη Συνοχή ενθαρρύνουν τις επενδύσεις για την τήρηση των δεσμεύσεων που ανέλαβε η ΕΕ στο Κυότο.

Σύμφωνα με το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς, μια από τις θεματικές προτεραιότητες της αναπτυξιακής στρατηγικής για την περίοδο 2007-2013 είναι η αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Όσον αφορά στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, το ΕΣΠΑ εστιάζει στην επίτευξη του στόχου σύμφωνα με το Πρωτόκολλο του Κυότο και στη μείωση των εκπομπών αερίων που συμβάλλουν στο φαινόμενο του θερμοκηπίου και στην προστασία της στοιβάδας του όζοντος, μέσω

της βελτίωσης της ενεργειακής αποδοτικότητας, του συστήματος εμπορίας ρύπων και του ειδικού χωροταξικού σχεδιασμού για τις ΑΠΕ.

Ο ενεργειακός τομέας αποτελεί τη βασική πηγή εκπομπής αερίων του θερμοκηπίου, με την ηλεκτροπαραγωγή να αποτελεί τον κυριότερο τομέα εκπομπών. Η κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας στην Ελλάδα κατά το 2002 έφθασε τις 50,6 TWh με εγκατεστημένη ισχύ 11.739 MW μονάδων της ΔΕΗ και 515 MW από αυτοπαραγωγούς και παραγωγούς ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές. Ακολουθούν οι τομείς των μεταφορών και της βιομηχανίας (καύσεις) με τον τομέα των μεταφορών να παρουσιάζει σύμφωνα με την έκθεση του Εθνικού Αστεροσκοπείου υψηλούς ρυθμούς αύξησης των εκπεμπόμενων ρύπων.

Δείκτης παρουσίας Υφιστάμενης Κατάστασης – Πηγή: ΕΚΠΑΑ

Περιγραφή: % ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ στη συνολική παραγωγή ενέργειας της χώρας

Τιμή Βάσης: 12,2%%

Πηγή: ΕΚΠΑΑ, Ελλάδα, η κατάσταση του περιβάλλοντος, 2006, ΕΚΠΑΑ

Στη χώρα μας, σύμφωνα με την ΚΥΑ Η.Π. 54409/2632/ΦΕΚ 1931Β/2004 «Σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας 2003/87/ΕΚ του Συμβουλίου της 13ης Οκτωβρίου 2003 και άλλες διατάξεις», (Άρθρο 13), το Εθνικό Κέντρο Περιβάλλοντος και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΕΚΠΑΑ) σε συνεργασία με το Γραφείο Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπών της Δ/σης ΕΑΡΘ του ΥΠΕΧΩΔΕ, καταρτίζει και τηρεί μητρώο για την επακριβή καταγραφή της εκχώρησης, της κατοχής, της μεταβίβασης και της ακύρωσης δικαιωμάτων. Η έναρξη λειτουργίας του μητρώου από το ΕΚΠΑΑ πραγματοποιήθηκε την άνοιξη του 2006. Ήδη για την περίοδο 2005 – 2007 εφαρμόζεται το 1^ο Εθνικό Σχέδιο Κατανομής Ρύπων, το οποίο προβλέπει μείωση των εκπομπών ρύπων θερμοκηπίου κατά 2,1%, ενώ υπό θεσμοθέτηση είναι το 2^ο Εθνικό Σχέδιο Κατανομής Ρύπων που αφορά στην περίοδο 2008 - 2012.

Δόθηκε ήδη σε δημόσια διαβούλευση το Ειδικό Χωροταξικό Πλαίσιο για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, η θεσμοθέτηση του οποίου αναμένεται να δώσει σημαντική ώθηση στις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας ώστε να καλύπτεται από ΑΠΕ έως το έτος 2010 το 30% της ενεργειακής κατανάλωσης της χώρας

Δείκτης παρουσίας Υφιστάμενης Κατάστασης – Πηγή: ΕΚΠΑΑ
Περιγραφή: % αύξησης των εκπομπών αερίων του Θερμοκηπίου σε σχέση με τα επίπεδα εκπομπών του 1990
Τιμή Βάσης: 28% (πρόβλεψη για το 2010)

Πηγή: ΕΚΠΑΑ, Ελλάδα, η κατάσταση του περιβάλλοντος, 2006, ΕΚΠΑΑ

Η είσοδος του φυσικού αερίου στη βιομηχανία, τον οικιακό και τριτογενή τομέα, τις μεταφορές και την ηλεκτροπαραγωγή, η εφαρμογή των Βέλτιστων διαθέσιμων Τεχνικών και η χρήση αποδοτικότερων και καθαρότερων καυσίμων στη βιομηχανία και τις μεταφορές, η προσπάθεια πρόληψης πυρκαγιών, καθώς και η υλοποίηση των προγραμματιζόμενων αναδασώσεων, η προώθηση του βιοκλιματικού σχεδιασμού και η βελτίωση της ενεργειακής συμπεριφοράς των υφιστάμενων και των νέων κτιρίων (Οδηγία 2002/91/ΕΚ) είναι ορισμένες από τις δράσεις που έχουν ξεκινήσει να υλοποιούνται στη χώρα μας για την επίτευξη του στόχου εκπομπής αερίων θερμοκηπίου.

1.1.7. Πολιτική Προστασία – Πρόληψη Περιβαλλοντικών Κινδύνων

Η Πολιτική Προστασία αναφέρεται στο σύνολο των δραστηριοτήτων που αποσκοπούν στην προστασία της ζωής και της περιουσίας των πολιτών έναντι των κινδύνων από φυσικές (ταχείας ή βραδείας εξέλιξης), τεχνολογικές (συμπεριλαμβανομένων βιολογικών, χημικών και πυρηνικών συμβάντων), περιβαλλοντικές και λοιπές καταστροφές. Σε Ευρωπαϊκό επίπεδο λειτουργεί από το 1985 η υπηρεσιακή μονάδα Πολιτικής Προστασίας υπό τη Γενική Διεύθυνση Περιβάλλοντος.

Η ανάγκη προώθησης συνεκτικής και παγιωμένης πολιτικής για την αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών και περιστασιακών κινδύνων αναγνωρίζεται στο 6^ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον, το οποίο έχει ενσωματώσει τις προτεραιότητες του Γκέτεμποργκ ως προς τον συντονισμό για την αντιμετώπιση ατυχημάτων και φυσικών καταστροφών. Επίσης, η λήψη μέτρων για την πρόληψη των κινδύνων μέσω της καλύτερης διαχείρισης των φυσικών πόρων προτείνεται στις Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές της Κοινότητας για τη Συνοχή.

Η δημιουργία ενός ολοκληρωμένου εθνικού δικτύου πολιτικής προστασίας, με έμφαση στις υποδομές αντιπλημμυρικής προστασίας μεγάλης κλίμακας καθώς και η πρόληψη και αποτελεσματική αντιμετώπιση των φυσικών και τεχνολογικών καταστροφών μέσω μηχανισμών και ορθών πρακτικών, αναγνωρίζονται ως θεματική προτεραιότητα της αναπτυξιακής στρατηγικής για την περίοδο 2007-2013 στο Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς η οποία εστιάζει στη διαχείριση κινδύνου.

Η Ελλάδα εκπροσωπείται στο Μόνιμο Δίκτυο Εθνικών Ανταποκριτών από το 1991. Από το 1996 η αρμοδιότητα του συντονισμού και του σχεδιασμού μεταφέρθηκε στη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας. Η πολιτική προστασία στην Ελλάδα έχει οργανωθεί πάνω σε ένα σύστημα που συμμετέχουν εθνικές, περιφερειακές και τοπικές υπηρεσίες. Στο δυναμικό και στα μέσα Πολιτικής Προστασίας περιλαμβάνονται:

- Ειδικευμένα στελέχη πολιτικής προστασίας σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, στα οποία ανατίθεται η επίβλεψη εκπόνησης και εφαρμογής των σχεδίων, προγραμμάτων και μέτρων πολιτικής προστασίας, καθώς και ο συντονισμός των αναγκαίων ενεργειών.
- Το σύνολο των κρατικών υπηρεσιών, οι υπηρεσίες των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και των οργανισμών κοινής ωφέλειας, που είναι υπεύθυνες σε επιχειρησιακό επίπεδο για τις επί

μέρους δράσεις πολιτικής προστασίας και κυρίως για την ετοιμότητα και την αντιμετώπιση των καταστροφών (όπως Πυροσβεστικό Σώμα, Λιμενικό Σώμα, Ελληνική Αστυνομία, Εθνικό Κέντρο Άμεσης Βοήθειας, Ένοπλες Δυνάμεις, Οργανισμός Αντισεισμικού Σχεδιασμού & Προστασίας, υπηρεσίες της Περιφέρειας, της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης και των πρωτοβάθμιων Ο.Τ.Α. κλπ).

Κάθε μία από τις παραπάνω υπηρεσίες, φορείς και οργανισμούς αναπτύσσουν ένα δικό τους τμήμα πάνω στο εθνικό σχέδιο πολιτικής προστασίας (ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ) και συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων του. Από πλευρά αρμοδιότητας, τη συνολική ευθύνη και σχεδιασμό για την πολιτεία έχει η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας του Υπ. Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

Από περιβαλλοντική άποψη ιδιαίτερη σημασία για την Ελλάδα έχουν η αντιπλημμυρική, η αντιπυρική και η αντισεισμική προστασία καθώς και τα τεχνολογικά ατυχήματα. Στους τομείς αυτούς είναι χαρακτηριστικές οι ελλείψεις κυρίως σε υποδομές, κάτι που προκύπτει από τα διαθέσιμα στοιχεία. Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται ενδεικτικά στοιχεία από ζημιές που προκλήθηκαν από πυρκαγιές τα τελευταία 9 χρόνια.

ΕΤΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΖΗΜΙΕΣ ΣΕ ΣΤΡΕΜΜΑΤΑ	Στρεμ/Πυρκαγιά
1998	8951	945,078	105.58
1999	10845	191,991	17.70
2000	14,855	1,570,941	105.75
2001	15,350	428,427	27.91
2002	8,881	81,886	9.22
2003	9,583	84,869	8.86
2004	10,861	134,417	12.38
2005	9,834	85,558	8.70
2006	8,941	153,507	17.17
Συνολικά	98101	3,676,674	37.48

Δείκτης παρουσίας Υφιστάμενης Κατάστασης – Πηγή: ΓΓΠΠ
Περιγραφή: Έκταση ζημιών από πυρκαγιές ανά έτος (μέσος όρος ετών 1998 – 2006)
Τιμή Βάσης: 408.519 στρ.

Πηγή: ΓΓΠΠ

Επίσης δεν έχουν εκπονηθεί οι απαιτούμενες μελέτες διερεύνησης και αξιολόγησης περιβαλλοντικών επιπτώσεων από μεγάλα βιομηχανικά ατυχήματα καθώς και θεσμοθέτησης χρήσεων γης σε σχέση με εγκαταστάσεις που εγκυμονούν κινδύνους μεγάλου βιομηχανικού ατυχήματος, ενώ επιπλέον βασική έλλειψη αποτελεί η καθυστέρηση στην ανάπτυξη και ολοκληρωμένη ενεργοποίηση ενός ενιαίου συστήματος διαχείρισης της πληροφορίας, πρόληψης και συντονισμού της επέμβασης. Εργαλεία εκτίμησης του κινδύνου έχουν αναπτυχθεί μόνο για τις περιπτώσεις των πυρκαγιών και των θερμών περιόδων (1^η Μαΐου – 31 Οκτωβρίου) όπου η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας εκδίδει ημερήσιο δελτίο που αποτυπώνει τον κίνδυνο πυρκαγιάς στις διάφορες περιοχές της χώρας.

Η λειτουργία της Πολιτικής προστασίας περιλαμβάνει τρεις διακριτούς τύπους δράσεων:

- ❑ Πρόληψη καταστροφής
- ❑ Αντιμετώπιση καταστροφής
- ❑ Αποκατάσταση πληγείσων περιοχών

Εργαλεία με ιδιαίτερη σημασία για την αποτελεσματικότητα της Πολιτικής Προστασίας έχουν η συνεχής εκπαίδευση και εξοπλισμός των φορέων υλοποίησης δράσεων, η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των πολιτών και η πρωτογενής έρευνα και παρακολούθηση για την πρόγνωση ακραίων φαινομένων.

1.1.8. Θεσμοί – φορείς και μέσα άσκησης περιβαλλοντικής πολιτικής

Το ΥΠΕΧΩΔΕ αποτελεί τον επιτελικό φορέα άσκησης περιβαλλοντικής πολιτικής, η άσκηση και εφαρμογή της οποίας γίνεται με τη βοήθεια των συναρμόδιων Τομεακών Υπουργείων (Ανάπτυξης, Τουριστικής Ανάπτυξης, Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων, Μεταφορών & Επικοινωνιών, Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης). Όσο αυξάνει η ρυθμιστική παρέμβαση της Ε.Ε και της Πολιτείας στα θέματα, τόσο πιο επιτελικός θα γίνεται ο ρόλος του ΥΠΕΧΩΔΕ, όμως και τόσο περισσότερο θα προκύπτει ανάγκη για αποκέντρωση εξειδικευμένων επιτελικών ή και ελεγκτικών λειτουργιών σε Ειδικές Υπηρεσίες ή Οργανισμούς ή Περιφερειακές Δομές. Παραδείγματα για την πορεία αυτή αποτελούν οι Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών, η Ειδική Υπηρεσία Επιθεωρητών Περιβάλλοντος, ο Οργανισμός Εναλλακτικής Διαχείρισης Συσκευασιών, η Κεντρική & οι Περιφερειακές Υπηρεσίες Υδάτων, το Εθνικό Κέντρο Περιβάλλοντος & Αειφόρου Ανάπτυξης, η Ειδική Υπηρεσία Περιβάλλοντος για την περιβαλλοντική αδειοδότηση, και η ανάπτυξη και υποστήριξη της αρχικής φάσης λειτουργίας Φορέων Διαχείρισης Περιβαλλοντικών Έργων / Προγραμμάτων.

Όμοια, η αποτελεσματική άσκηση περιβαλλοντικής πολιτικής και η ανάγκη ευαισθητοποίησης των Πολιτών προϋποθέτει την συνεχή και αξιόπιστη καταγραφή των περιβαλλοντικών πληροφοριών και παραμέτρων και το συνεχή έλεγχο και καταγραφή των αντίστοιχων δεδομένων, ώστε να υπάρχει ανά πάσα στιγμή επιστημονικά επεξεργασμένη έγκυρη περιβαλλοντική πληροφορία διαθέσιμη τόσο για την υποστήριξη της διαδικασίας λήψης αποφάσεων όσο και για χρήση της από το κοινό κατά τη διαδικασία Εκτίμησης των Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων έργων ή δραστηριοτήτων ή ακόμη περισσότερο κατά την Στρατηγική περιβαλλοντική Αξιολόγηση ολοκληρωμένων Περιβαλλοντικών Προγραμμάτων ή μεγάλων και σύνθετων έργων και παρεμβάσεων. Ο έλεγχος της τήρησης των περιβαλλοντικών όρων προϋποθέτει επίσης την ύπαρξη αξιόπιστου τέτοιου δικτύου δεδομένων, καθώς η Περιβαλλοντική Πολιτική αποτελεί την κατεξοχήν δημόσια πολιτική που ασκείται και εφαρμόζεται (άρα και παρακολουθείται) σε τοπικό επίπεδο.

Οι ελλείψεις στον τομέα αυτό γίνονται φανερές από τις ανεπάρκειες στον έλεγχο και την ολοκληρωμένη εφαρμογή των περιβαλλοντικών πολιτικών, από το έλλειμμα κοινωνικής αποδοχής για την προώθηση σημαντικών περιβαλλοντικών αποφάσεων κυρίως σε σχέση με τη χωροθέτηση των αναγκαίων υποδομών, στην έλλειψη επιστημονικής βάσης δεδομένων, στη μη ολοκλήρωση του κτηματολογίου, στην αδυναμία ελέγχου τήρησης των περιβαλλοντικών όρων κυρίως στην περιφέρεια, στους αργούς ρυθμούς ενσωμάτωσης της Κοινοτικής Νομοθεσίας, η οποία σε αντίθεση με το γενικότερο πνεύμα απορρύθμισης, γίνεται ολοένα και πιο περιοριστική.

Η άσκηση αποτελεσματικής περιβαλλοντικής πολιτικής μπορεί να ενισχυθεί από πολιτικές τιμολόγησης, ειδικά όσον αφορά στις υπηρεσίες διαχείρισης λυμάτων, των οποίων η τιμολόγηση συμπεριλαμβάνεται στο λογαριασμό για κατανάλωση νερού και αποτελούν το 60% (για τα νοικοκυριά) του ποσού που αντιστοιχεί στην κατανάλωση νερού. Επίσης, αξίζει να αναφερθεί το παράδειγμα της χρέωσης για τα αστικά στερεά απόβλητα, η οποία συμπεριλαμβάνεται στα δημοτικά τέλη, χωρίς να παρέχει κανένα κίνητρο στους πολίτες για ανακύκλωση, καθώς η τιμολόγηση δεν συνδέεται με την παραγωγή αποβλήτων.

Ο Τομέας της Δημόσιας Διοίκησης αποτελεί τον κρίσιμο χώρο όπου κρίνεται η αποτελεσματικότητα της Περιβαλλοντικής Πολιτικής και με δεδομένες τις παραπάνω ελλείψεις σε εξειδικευμένο προσωπικό και διατιθέμενα μέσα και πόρους είναι ο Τομέας στον οποίο πρέπει να δοθεί άμεσα μεγάλη προτεραιότητα. Ειδικότερα η έλλειψη ενός ισχυρού συντονιστικού μηχανισμού οδηγεί στην μερική μόνο εφαρμογή των περιβαλλοντικών πολιτικών από τις τομεακές πολιτικές. Για το σκοπό αυτό δημιουργείται ευέλικτος μηχανισμός σε επίπεδο Ειδικής Υπηρεσίας για τις δράσεις στον τομέα του περιβάλλοντος, ο οποίος με λειτουργία σχετικού δικτύου θα συντονίζει και θα παρακολουθεί το σύνολο των περιβαλλοντικών έργων και δράσεων ανεξάρτητα από την πηγή χρηματοδότησής τους, ώστε να διασφαλιστεί η αναγκαία συνέργια και συμπληρωματικότητα των παρεμβάσεων στον τομέα του περιβάλλοντος.

Με βάση την αρχή της αειφόρου ανάπτυξης και την αρχή της ενσωμάτωσης της προστασίας του περιβάλλοντος σε όλες τις άλλες πολιτικές, έγινε φανερό ότι η προστασία του περιβάλλοντος προϋποθέτει την εκ των προτέρων εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων κάθε είδους δραστηριότητας. Οι Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ) και πιο πρόσφατα η Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση (ΣΠΕ) αποτελούν εργαλεία για την εφαρμογή των βασικών αρχών πολιτικής περιβάλλοντος.

Το θεσμικό πλαίσιο έχει προχωρήσει για τις ΜΠΕ και λειτουργεί, αν και απαιτούνται αρκετά ακόμα βήματα για τη βέλτιστη εφαρμογή του, όπως η έκδοση εξειδικευμένων προδιαγραφών ΜΠΕ για κάθε ομάδα έργων και δραστηριοτήτων. Παράλληλα στο διοικητικό επίπεδο η Ειδική Υπηρεσία Περιβάλλοντος στο ΥΠΕΧΩΔΕ, αρμόδια για την περιβαλλοντική αδειοδότηση (ΜΠΕ), έχει επιτύχει ένα υψηλό επίπεδο λειτουργίας και αποτελεσματικότητας. Στις Περιφέρειες και τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις οι ανάγκες βελτίωσης των υπηρεσιών αδειοδότησης των ΜΠΕ παραμένουν μεγάλες.

Το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης στον τομέα «Περιβάλλον και Αειφόρος ανάπτυξη» θα προχωρήσει με την περαιτέρω εξειδίκευση και εφαρμογή του νέου θεσμού των ΣΠΕ. Η Αξιολόγηση των Επιχειρησιακών προγραμμάτων της 4ης προγραμματικής περιόδου από Περιβαλλοντική Άποψη με βάση τις πρόνοιες του νέου σχετικού εθνικού κανονιστικού πλαισίου θα αποτελέσει μια καλή προσέγγιση της διερεύνησης ενσωμάτωσης της περιβαλλοντικής διάστασης στις τομεακές αναπτυξιακές πολιτικές. Ιδιαίτερη σημασία θα έχει η συνεχής παρακολούθηση της εφαρμογής τους από περιβαλλοντική άποψη (monitoring).

Η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση σε θέματα περιβάλλοντος είναι μία διαδικασία πολλών σταδίων που ξεκινάει με τη γνώση και καταλήγει στην ενεργό συμμετοχή των πολιτών. Η ευκολία πρόσβασης στην περιβαλλοντική πληροφορία, η δυνατότητα ελέγχου, η γρήγορη και επίκαιρη ενημέρωση για τυχόν αποτελέσματα ελέγχου είναι ορισμένες από τις προϋποθέσεις που πρέπει να εξασφαλίζονται για την επίτευξη των στόχων του ευρωπαϊκού και εθνικού θεσμικού πλαισίου, όπως αυτά διαμορφώνονται σύμφωνα με τη συνθήκη του Aarhus, η οποία έχει επικυρωθεί από την ΕΕ και έχει ενσωματωθεί στο εθνικό δίκαιο με τον Ν. 3422/2005 (ΦΕΚ Α' 303).

Η ανάγκη προώθησης μέτρων για τη βελτίωση της πρόσβασης και ποιότητας πληροφόρησης των πολιτών για το περιβάλλον αναγνωρίζεται στο 6^ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον.

Η ευαισθητοποίηση και η ενεργοποίηση των πολιτών στα θέματα περιβαλλοντικής προστασίας είναι μια από τις θεματικές προτεραιότητες της αναπτυξιακής στρατηγικής για την περίοδο 2007-2013 στο Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς.

Η ενημέρωση σε περιβαλλοντικά θέματα στηρίζεται κυρίως στην πληροφόρηση που παρέχεται μέσω της ιστοσελίδας του ΥΠΕΧΩΔΕ, του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων και των

ΜΚΟ. Η συμμετοχή των πολιτών και η άσκηση ελέγχου περιορίζεται σχεδόν αποκλειστικά στη δυνατότητα παρέμβασης μέσω των διαδικασιών που προβλέπονται από την περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων, γεγονός που έχει ως αποτέλεσμα τη στρέβλωση των στόχων αυτής της διαδικασίας.

Η έντονη ανάπτυξη των υποδομών και των υπηρεσιών τηλεπικοινωνιών και πληροφορικής, αλλά και η εξοικείωση των πολιτών με τη χρήση ηλεκτρονικών υπηρεσιών αποτελούν παράγοντες υποβοηθητικούς στην παροχή ενός ολοκληρωμένου φάσματος υπηρεσιών υψηλής προστιθέμενης αξίας, που πληροφορούν φορείς και πολίτες, για μεγάλο εύρος θεμάτων μεταξύ των οποίων το περιβάλλον.

1.2 Ανάλυση των περιφερειακών και/ή τοπικών ανισοτήτων και αναπτυξιακών αναγκών

Οι αστικές περιοχές

Όπως είναι γνωστό στα αστικά κέντρα της χώρας τις τελευταίες δεκαετίες συγκεντρώνεται η δυναμική της ανάπτυξης και το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού της χώρας. Συνέπεια αυτής της κατάστασης είναι η υποβάθμιση του αστικού περιβάλλοντος (ρύπανση, απόβλητα), και η αστική διάχυση που δημιουργούν προβλήματα τα οποία επιγραμματικά συνοψίζονται ως ακολούθως:

- ❑ Ατμοσφαιρική ρύπανση και υψηλά επίπεδα θορύβου
- ❑ Προβλήματα στη διαχείριση των αστικών στερεών αποβλήτων
- ❑ Προβλήματα που σχετίζονται με την άναρχη δόμηση και την μείωση του αστικού πρασίνου και των ρεμάτων
- ❑ Προβλήματα στην εξασφάλιση επαρκούς και καλής ποιότητας νερού ύδρευσης

Τα προαναφερόμενα προβλήματα είναι φυσικά εντονότερα στα μητροπολιτικά κέντρα της χώρας καθώς και στα μεγάλα αστικά κέντρα των περιφερειών της χώρας, χωρίς πάντως να απομειώνεται εντελώς στα μικρότερα αστικά κέντρα.

Οι ορεινές περιοχές

Οι ορεινές περιοχές αποτελούν το μεγαλύτερο μέρος του ηπειρωτικού τμήματος της χώρας ενώ χαρακτηρίζουν σε μεγάλο βαθμό και το ανάγλυφο των περισσότερων νησιών της χώρας. Στον ορεινό χώρο ο οποίος συγκεντρώνει μια σειρά από πολύτιμα περιβαλλοντικά στοιχεία, τα οποία συνίστανται στα εξής:

- ❑ Ιδιαίτερα πλούσια χλωρίδα και πανίδα
- ❑ Μεγάλη ποικιλία τοπίων & οικοσυστημάτων.
- ❑ Περιοχές τροφοδότησης σημαντικών ποτάμιων συστημάτων

Τα τελευταία χρόνια έχει αναπτυχθεί μια τάση ανάπτυξης ορισμένων ορεινών περιοχών της χώρας, η οποία συνδέεται με την ήπια τουριστική ανάπτυξη, τον χειμερινό τουρισμό, την αναδυόμενη βιολογική γεωργία, καθώς και με τις διαδικασίες κατασκευής μεγάλων έργων, που συνδέονται με την παραγωγή και μεταφορά ενέργειας, αλλά και με την κατασκευή μεγάλων οδικών αξόνων και υποδομών σιδηροδρομικών μεταφορών στον ορεινό χώρο.

Από τις δραστηριότητες αυτές προκύπτουν συνολικά πιέσεις οι οποίες θα πρέπει να ελεγχθούν, ώστε να περιοριστούν οι κίνδυνοι αλλοίωσης του φυσικού χαρακτήρα του ορεινού χώρου και να περιοριστούν οι κίνδυνοι που συνεπάγεται η μη ελεγχόμενη ανάπτυξη.

Οι νησιωτικές περιοχές

Από την περιβαλλοντική πλευρά, οι νησιωτικές περιοχές της χώρας μπορούν να διακριθούν σε δυο κύριες κατηγορίες ανάλογα με την έκταση της τουριστικής ανάπτυξης τους. Ειδικότερα, υπάρχουν

τα νησιά όπου παρουσιάζουν έντονη τουριστική ανάπτυξη, η οποία έχει σαν αποτέλεσμα σημαντική αύξηση της άναρχης δόμησης και εν γένει των προβλημάτων που παρουσιάζονται στα αστικά κέντρα της χώρας με χαρακτηριστικότερο την ηχορύπανση. Αντίθετα, υπάρχουν νησιωτικές περιοχές οι οποίες παρουσιάζουν ήπια τουριστική ανάπτυξη και ως εκ τούτου διατηρούν σε μεγαλύτερο βαθμό τη φυσικότητα και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους. Κοινό χαρακτηριστικό των περισσότερων νησιωτικών περιοχών είναι η έλλειψη που παρουσιάζεται σε επάρκεια υδατικών πόρων.

Οι αγροτικές περιοχές

Οι αγροτικές περιοχές της χώρας μπορούν επίσης να διακριθούν σε δυο κύριες κατηγορίες με βάση τις πιέσεις που προκύπτουν από αυτές στο περιβάλλον. Έτσι, διακρίνονται οι περιοχές έντονης αγροτικής δραστηριότητας όπως για παράδειγμα ο Θεσσαλικός κάμπος, το Αργολικό πεδίο, ο κάμπος της Θεσσαλονίκης, κλπ., όπου την τελευταία δεκαετία έχουν εμφανιστεί έντονα προβλήματα νιτρορρύπανσης, μη ορθολογικής χρήσης των διαθέσιμων υδατικών πόρων καθώς και έντονων επιπτώσεων στα οικοσυστήματα και τις λειτουργίες τους. Αντίθετα, υπάρχουν αγροτικές περιοχές (κυρίως σε ημιορεινές και ορεινές περιοχές) όπου οι καλλιέργειες είναι λιγότερο έντονες ή αναπτύσσονται με βιολογικές μεθόδους και οι οποίες παρουσιάζουν σημαντικά μικρότερες πιέσεις στο υδατικό περιβάλλον και τα οικοσυστήματα.

1.3 Συνοπτική αποτίμηση των επιτευγμάτων των ΕΠ και ΠΕΠ του ΚΠΣ 2000-2006 ή και άλλων αναπτυξιακών παρεμβάσεων

Με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία της ΕΥΔ ΕΠΠΕΡ, η πορεία των Προγραμματικών Περιόδων 1989 – 1993, 1994 – 1999 και 2000 – 2006 μπορεί να αποτιμηθεί συνοπτικά ως εξής:

1.3.1. Α' ΚΠΣ (1989 – 1993)

Γενικά διαπιστώνεται πως οι πόροι του Α' ΚΠΣ στον Τομέα του Περιβάλλοντος δαπανήθηκαν κυρίως σε:

- ❑ προμήθειες εξοπλισμού μετρήσεων περιβαλλοντικών παραμέτρων σχετικών με ρύπανση ατμόσφαιρας και υδάτων
- ❑ εκπόνηση μελετών περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος και σε
- ❑ πολύ περιορισμένες παρεμβάσεις είτε στις πηγές των προβλημάτων είτε στην αποκατάσταση των περιβαλλοντικών βλαβών και την προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος.

1.3.2. Β' ΚΠΣ (1994 – 1999)

Η Γενική κατεύθυνση των πόρων του Α' ΚΠΣ επαναλήφθηκε και στη Β' Προγραμματική Περίοδο με την προσθήκη έργων υποδομής:

- ❑ στον τομέα της Επεξεργασίας αστικών λυμάτων όσο και
- ❑ στον Τομέα της Διαχείρισης Αστικών Αποβλήτων

Επίσης σε σχέση με το Α' ΚΠΣ διευρύνθηκε η χρηματοδότηση παρεμβάσεων ανάπλασης του οικιστικού περιβάλλοντος και η χρηματοδότηση εκπόνησης χωροταξικών & πολεοδομικών μελετών. Τέλος για πρώτη φορά ενισχύθηκαν επενδύσεις του ιδιωτικού τομέα, στον Τομέα Βιομηχανίας & Ενέργειας και στον Τομέα της Γεωργίας, για τη βελτίωση των ενεργειακών και περιβαλλοντικών επιδόσεων των επιχειρήσεων και για την ανάπτυξη περιβαλλοντικά φιλικών καλλιεργειών αντίστοιχα.

1.3.3. Γ' ΚΠΣ (2000 – 2006)

Στην 3^η Προγραμματική Περίοδο δόθηκε μία κρίσιμη ώθηση στην ικανοποίηση των αναγκών της χώρας σε βασικές υποδομές διαχείρισης κυρίως αστικών λυμάτων και στερεών αποβλήτων, ενώ σημαντικοί πόροι διετεθήσαν για τη χρηματοδότηση έργων ανάπλασης αστικού περιβάλλοντος και έργων προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος, μεταξύ των οποίων και η επαναδημιουργία της Λίμνης Κάρλας στη Θεσσαλία. Ιδιαίτερη μέριμνα έχει δοθεί επίσης στην ενίσχυση περιβαλλοντικών και ενεργειακών επενδύσεων από τις επιχειρήσεις καθώς και στην προσπάθεια συστηματοποίησης της περιβαλλοντικής παρέμβασης στον Τομέα της Γεωργίας. Τέλος πόροι διετεθήσαν και μέσω των δράσεων του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ) για Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Μαθητών και για Κατάρτιση Εργαζομένων & Ανέργων σε θέματα Περιβάλλοντος καθώς και για τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας στον Τομέα του Περιβάλλοντος.

1.4 Ανάλυση Ισχυρών – Αδύναμων Σημείων & Ευκαιριών – Απειλών (SWOT)

Στις προηγούμενες παραγράφους περιγράφηκε η υφιστάμενη κατάσταση του τομέα «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη». Η περιγραφή αυτή χρησιμοποιείται και ενισχύεται στην παρούσα ανάλυση των εσωτερικών ισχυρών σημείων και αδυναμιών και την καταγραφή των εξωτερικών ευκαιριών και απειλών του τομέα (SWOT). Τα στοιχεία αυτά χρησιμοποιήθηκαν στον εντοπισμό των στρατηγικών επιλογών οι οποίες έγιναν στο παρόν πρόγραμμα και παρουσιάζονται σε επόμενο κεφάλαιο (βλ. ενότητα 2) με βάση την εξής μεθοδολογική προσέγγιση:

- ❑ Ανάπτυξη των ισχυρών σημείων με αντίστοιχη Μείωση των αδύναμων σημείων
- ❑ Εκμετάλλευση των Ευκαιριών με αντίστοιχο Μετριασμό των Απειλών

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται η ανάλυση SWOT του τομέα «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη», η οποία έχει επιμεριστεί στους θεματικούς τομείς που περιγράφηκαν στο κεφάλαιο 1.1.

Τομέας	Δυνατά Σημεία	Αδυναμίες	Ευκαιρίες	Απειλές
ΦΥΣΗ	<ul style="list-style-type: none"> - Πλούσια βιοποικιλότητα με υψηλό βαθμό ενδημισμού - Σημαντικό τμήμα της χώρας έχει ενταχθεί σε καθεστώς κοινοτικής προστασίας - Για σημαντικό τμήμα της χώρας έχει ξεκινήσει η διαδικασία ένταξής του σε εθνικό καθεστώς προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος 	<ul style="list-style-type: none"> - Δεν έχει ολοκληρωθεί το πλαίσιο των θεματικών στρατηγικών που θα στοχεύουν στην ανάσχεση της απώλειας της βιοποικιλότητας - Δεν έχει ολοκληρωθεί η κήρυξη περιοχών ως προστατευόμενων σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, η εκπόνηση των απαιτούμενων ΕΠΜ καθώς και των σχετικών σχεδίων διαχείρισης - Προβληματικός συντονισμός των Φορέων Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών - Η ενσωμάτωση στην τομεακή πολιτική συναρμόδιων υπουργείων, δράσεων για την προστασία της φύσης είναι περιορισμένη και δεν εντάσσεται σε έναν ενιαίο σχεδιασμό 	<ul style="list-style-type: none"> - Η σύνδεση των περιοχών προστασίας με ήπιες δραστηριότητες όπως ο οικότουρισμός, αναψυχή, περιβαλλοντική εκπαίδευση - Η ενεργοποίηση σημαντικού αριθμού μη κυβερνητικών οργανώσεων σε θέματα προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος 	<ul style="list-style-type: none"> - Καταστροφές φυσικών οικοσυστημάτων από πυρκαγιές αλλά και από «αναπτυξιακές» δραστηριότητες π.χ από έντονες τουριστικές πιέσεις - Κίνδυνοι μειωμένης βιωσιμότητας για τους Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών ελλείψει σταθερών εσόδων.
ΥΔΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	<ul style="list-style-type: none"> - Τα τελευταία χρόνια παρουσιάζεται σαφής πρόοδος στον τομέα επεξεργασίας λυμάτων - Η διαθεσιμότητα και η ποιότητα των υδατικών πόρων σε εθνικό επίπεδο είναι ικανοποιητική. - Η καλή ποιότητα των θαλάσσιων 	<ul style="list-style-type: none"> - Εποχιακή ανεπάρκεια υδατικών πόρων παρατηρείται σε τοπικό επίπεδο σε ορισμένες – κυρίως τουριστικές και νησιωτικές – περιοχές της χώρας. - Η καθυστέρηση στην εφαρμογή των απαιτήσεων του Ν. 3199/03 	<ul style="list-style-type: none"> - Προώθηση διασυνοριακής συνεργασίας στους τομείς προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος (π.χ Διασυνοριακό Πάρκο Πρεσπών) και 	<ul style="list-style-type: none"> - Οι ετήσιες απολήψεις νερού στη χώρα έχουν αυξηθεί σημαντικά στη διάρκεια της τελευταίας εικοσαετίας - Η γεωγραφική ανισοκατανομή των

Τομέας	Δυνατά Σημεία	Αδυναμίες	Ευκαιρίες	Απειλές
	<p>υδάτων της χώρας αποτελεί πηγή ανάπτυξης της τουριστικής βιομηχανίας</p>	<p>με τον οποίο γίνεται εναρμόνιση της οδηγίας 2000/60 για την προστασία και διαχείριση των υδάτων</p> <ul style="list-style-type: none"> - Η μη ύπαρξη επαρκούς δικτύου μέτρησης της ποιότητας και της ποσότητας των διαθέσιμων υδατικών πόρων σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Ν. 3199/03 - Σημαντικές ελλείψεις σε ΕΕΛ και Δίκτυα Αποχέτευσης στους Οικισμούς Γ' Προτεραιότητας της Οδηγίας 91/271 - Η μη ορθολογική διαχείριση των διαθέσιμων υδατικών πόρων, με έμφαση στην υπεράντληση των υπόγειων υδάτων και στην σπατάλη υδατικών πόρων στο γεωργικό τομέα - Η πολυδιάσπαση των φορέων που εμπλέκονται στη διαχείριση των υδατικών πόρων - Η ατελής τιμολόγηση της κατανάλωσης του νερού - Η πλειοψηφία των δημοτικών εταιρειών ύδρευσης δεν διαθέτει κεντρικά αυτόματα συστήματα ελέγχου και διαχείρισης του δικτύου, γεγονός που καθιστά δυσκολότερο τον έλεγχο των διαρροών 	<p>των υδατικών πόρων.</p>	<p>διαθέσιμων υδατικών πόρων εντός της χώρας και η εξάρτηση από διασυνοριακά ποτάμια δυσχεραίνει την ορθολογική διαχείριση</p> <ul style="list-style-type: none"> - Η έλλειψη σύνδεσης της αναπτυξιακής πολιτικής ειδικά στον γεωργικό τομέα με την ορθολογική διαχείριση των υδατικών πόρων - η προϊούσα τάση ερημοποίησης σε πολλές περιοχές κυρίως της νότιας και νησιωτικής χώρας, η οποία εντείνεται από τουριστικές και άλλες υδροβόρες πρακτικές

Τομέας	Δυνατά Σημεία	Αδυναμίες	Ευκαιρίες	Απειλές
		<ul style="list-style-type: none"> - Ορισμένες ΕΕΛ εμφανίζουν προβλήματα συντήρησης που εμποδίζουν την ομαλή λειτουργία τους ή είναι μη λειτουργικές - Δεν υπάρχει σταθερός υγιεινολογικός έλεγχος της ποιότητας του πόσιμου νερού στον καταναλωτή. Ορισμένες από τις δημοτικές επιχειρήσεις ύδρευσης και αποχέτευσης (ΔΕΥΑ) δεν είναι πιστοποιημένες για τη διεξαγωγή τέτοιων ελέγχων 		
ΕΛΑΦΟΣ	<ul style="list-style-type: none"> - Η κατάσταση των εδαφών σε εθνικό επίπεδο είναι σε γενικές γραμμές ικανοποιητική, με σχετικά σημαντικό πάντως τμήμα τους να αντιμετωπίζει κινδύνους ερημοποίησης - Έχει ολοκληρωθεί η κατάρτιση του εθνικού σχεδιασμού για τη διαχείριση Αποβλήτων (επικίνδυνα και μη επικίνδυνα) καθώς και το εθνικό σχέδιο δράσης για την καταπολέμηση της ερημοποίησης - Η ενεργοποίηση των συστημάτων εναλλακτικής διαχείρισης αποβλήτων παρουσιάζει εξαιρετική πρόοδο 	<ul style="list-style-type: none"> - Σημαντικός αριθμός ενεργών και ανενεργών ΧΑΔΑ υφίσταται στη χώρα, παρόλο που μεγάλος αριθμός αυτών έχει αποκατασταθεί την τελευταία διετία - Σημαντικός αριθμός έργων διαχείρισης αστικών αποβλήτων υπολείπεται για την επίτευξη των στόχων του εθνικού σχεδιασμού, παρόλο που μεγάλος αριθμός έργων ΧΥΤΑ έχει υλοποιηθεί την τελευταία δεκαετία - Καθυστερήσεις στην έγκριση των Περιφερειακών Σχεδίων Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων καθώς και στην 	<ul style="list-style-type: none"> - Σημαντικό τμήμα των απαιτούμενων υποδομών διαχείρισης αποβλήτων μπορεί με βάση το θεσμικό πλαίσιο να υλοποιηθεί με συμπράξεις ιδιωτών. - Υπάρχει σχετικά έντονη ευαισθητοποίηση του γενικού πληθυσμού σε θέματα διαχείρισης αποβλήτων αλλά με έντονο σύνδρομο "NIMBY" 	<ul style="list-style-type: none"> - Η βελτίωση του βιοτικού επιπέδου και η αλλαγή των προτύπων κατανάλωσης οδηγεί στην παραγωγή όλο και μεγαλύτερων ποσοτήτων αστικών αποβλήτων - Η κατασκευή υποδομών διαχείρισης αποβλήτων (ΕΕΛ, ΧΥΤΑ, ΣΜΑ) συναντά συχνά την αντίδραση των τοπικών κοινωνιών με αποτέλεσμα τις καθυστερήσεις στην υλοποίηση των έργων - «Ανταγωνιστικές» προωθούμενες τεχνολογίες: επαναχρησιμοποίηση -

Τομέας	Δυνατά Σημεία	Αδυναμίες	Ευκαιρίες	Απειλές
		<p>προώθηση των προτεινόμενων από αυτούς έργων</p> <ul style="list-style-type: none"> - Εξαιρετικά ανεπαρκή δεδομένα σύνθεσης αστικών στερεών αποβλήτων – Ελλειπής συγκέντρωση πρωτογενών δεδομένων και στατιστική τους επεξεργασία εμποδίζει την ορθολογική εκτίμηση των βέλτιστων εφαρμόσιμων τεχνικών - Η ασφαλής διαχείριση των επικινδύνων αποβλήτων (π.χ. νοσοκομειακά, βιομηχανικά) από τις επιχειρήσεις είναι ανεπαρκής - Ύπαρξη αδιευκρίνιστου αριθμού και μεγέθους χώρων διάθεσης επικινδύνων αποβλήτων καθώς και εγκαταλελειμμένων χώρων παρελθούσας βιομηχανικής δραστηριότητας - Δεν έχουν εφαρμοστεί επαρκώς μέχρι σήμερα, μέτρα για την καταπολέμηση της ερημοποίησης - Παρατηρείται μικρό ποσοστό ανακύκλωσης αστικών στερεών αποβλήτων - Οργανωτικές αδυναμίες στους Φορείς Διαχείρισης Στερεών 		<p>ανακύκλωση vs ενεργειακή αξιοποίηση στερεών αποβλήτων</p>

Τομέας	Δυνατά Σημεία	Αδυναμίες	Ευκαιρίες	Απειλές
		Αποβλήτων		

Τομέας	Δυνατά Σημεία	Αδυναμίες	Ευκαιρίες	Απειλές
ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΑ – ΑΚΟΥΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	<ul style="list-style-type: none"> - Το δίκτυο καταγραφής της κατάστασης του ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος στα μεγάλα αστικά κέντρα είναι αρκετά αναπτυγμένο, τουλάχιστον για τους βασικούς ρύπους - Τα τελευταία χρόνια έχει επιτευχθεί σημαντική πρόοδος σε θέματα αντικατάστασης του στόλου των οχημάτων παλαιάς τεχνολογίας - Οι μεγάλες βιομηχανίες της χώρας έχουν αρχίσει σταδιακά να λαμβάνουν μέτρα για τη μείωση των ατμοσφαιρικών εκπομπών - Η χρήση φυσικού αερίου έχει αυξηθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια και παρουσιάζει αυξητικές τάσεις - Έχουν εκπονηθεί επιχειρησιακά σχέδια καταπολέμησης της ατμοσφαιρικής ρύπανσης για όλα τα μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας - Παρατηρείται μείωση της εκπομπής ορισμένων ρύπων (π.χ. διοξείδιο του θείου) - Συνεχής επέκταση δικτύου Μετρό 	<ul style="list-style-type: none"> - Δεν έχουν ληφθεί τα μέτρα που προκύπτουν από τα σχέδια δράσης για τη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης στα μεγάλα αστικά κέντρα και σε περιοχές συγκέντρωσης μεγάλων βιομηχανικών εγκαταστάσεων - Μη ύπαρξη σχεδιασμού για την καταπολέμηση ορισμένων νέων ρύπων (βενζόλιο, pm2.5) - Περιορισμένη γνώση της κατάστασης του ακουστικού περιβάλλοντος στα αστικά κέντρα και γύρω από σημαντικές πηγές ηχορύπανσης (μεταφορικές υποδομές, βιομηχανίες, κλπ) - Υψηλά επίπεδα θορύβου σε τουριστικές περιοχές και χώρους συγκέντρωσης ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων 	<ul style="list-style-type: none"> - Το έντονο ενδιαφέρον του ιδιωτικού τομέα για επενδύσεις στους τομείς των ΑΠΕ 	<ul style="list-style-type: none"> - Η γεωγραφική θέση της χώρας τη καθιστά τρωτή σε ατμοσφαιρική ρύπανση που προκύπτει από τις γύρω από αυτήν χώρες - Η βελτίωση του βιοτικού επιπέδου οδηγεί στην αύξηση των κυκλοφορούντων οχημάτων και της βιομηχανικής παραγωγής που με τη σειρά τους οδηγούν σε αυξημένες εκπομπές ατμοσφαιρικών ρύπων - Εμφάνιση ορισμένων νέων ρύπων ως αποτέλεσμα της εφαρμοζόμενης νέας τεχνολογίας (π.χ. HxCx))
ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ - ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ	<ul style="list-style-type: none"> - Βρίσκεται σε φάση ολοκλήρωσης ο χωροταξικός σχεδιασμός της χώρας (γενικό, επικαιροποίηση περιφερειακών και ειδικά χωροταξικά σχέδια) 	<ul style="list-style-type: none"> - Η μακροχρόνια έλλειψη σχεδιασμού έχει οδηγήσει σε ανεξέλεγκτη και αυθαίρετη χωροθέτηση χρήσεων και δραστηριοτήτων, η οποία είναι δύσκολο να επανορθωθεί 	<ul style="list-style-type: none"> - Η προωθούμενη σύνδεση του χωροταξικού σχεδιασμού με την αειφόρο ανάπτυξη 	<ul style="list-style-type: none"> - Οι συγκρούσεις μεταξύ των τομεακών πολιτικών και των προτάσεων του χωροταξικού – πολεοδομικού σχεδιασμού μπορεί να οδηγήσει σε

Τομέας	Δυνατά Σημεία	Αδυναμίες	Ευκαιρίες	Απειλές
		<ul style="list-style-type: none"> - Η μη ολοκλήρωση του κτηματολογίου και του δασολογίου - Η άναρχη οικιστική ανάπτυξη συντελεί στην υποβάθμιση του αστικού και φυσικού περιβάλλοντος 		<p>σημαντικές καθυστερήσεις στην υλοποίηση του</p> <ul style="list-style-type: none"> - Έντονες περιβαλλοντικές πιέσεις από την προοπτική ανάπτυξης της παραθεριστικής κατοικίας
ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ	<ul style="list-style-type: none"> - Υφίσταται εθνικό σχέδιο δράσης για την επίτευξη των στόχων που τίθενται από το πρωτόκολλο του Κυότο - Η πολιτεία παρέχει ισχυρά κίνητρα για τη χρήση ΑΠΕ, μέσω των οποίων μειώνονται σημαντικά οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου 	<ul style="list-style-type: none"> - Ανεπαρκής ενημέρωση του γενικού πληθυσμού για θέματα μείωσης των εκπομπών του θερμοκηπίου - Η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας βασίζεται στη χρήση στερεών καυσίμων γεγονός που την καθιστά ιδιαίτερα ρυπογόνα 	<ul style="list-style-type: none"> - Η εισαγωγή περιορισμών λόγω περιβαλλοντικών ρυθμίσεων οδηγεί στη δημιουργία Καινοτομίας και νέας επιχειρηματικής δραστηριότητας. 	<ul style="list-style-type: none"> - Σύγκρουση μεταξύ της απαίτησης για τον περιορισμό των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στον ενεργειακό τομέα και της αυξημένης απαίτησης σε ενέργεια της χώρας. - Η κλιματική αλλαγή και η υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος συντελεί στη συχνή εμφάνιση ακραίων καιρικών φαινομένων που επιφέρουν καταστροφές στο αστικό περιβάλλον και τις αγροτικές εκμεταλλεύσεις

Τομέας	Δυνατά Σημεία	Αδυναμίες	Ευκαιρίες	Απειλές
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ	<ul style="list-style-type: none"> - Η ύπαρξη μιας επαρκώς οργανωμένης γενικής γραμματείας με αντικείμενο την Πολιτική Προστασία - Η εμπειρία που υπάρχει στις υπηρεσίες που εμπλέκονται σε θέματα αντιμετώπισης των κινδύνων που άπτονται του αντικειμένου της Πολιτικής Προστασίας 	<ul style="list-style-type: none"> - Υστέρηση σε μηχανισμούς και σχέδια καθώς και ελλείψεις σε υποδομές Πολιτικής Προστασίας (ιδιαίτερα αντιπλημμυρικής, αντιτυρικής και αντισεισμικής) - Προβλήματα από ασύμβατες χρήσεις γης δημιουργούνται σε σχέση με την πρόληψη και αντιμετώπιση βιομηχανικών ατυχημάτων μεγάλης έκτασης - Περιορισμένη εφαρμογή προγραμμάτων πρόληψης και αποφυγής ατυχηματικών περιστατικών - Μη ύπαρξη ολοκληρωμένων σχεδίων πρόληψης, αντιμετώπισης και αποκατάστασης πληγείσων περιοχών - Το δίκτυο όμβριων υδάτων πολλών περιοχών της χώρας είναι ανεπαρκές και προβληματικό με αποτέλεσμα τη συχνή εμφάνιση πλημμυρικών φαινομένων στα αστικά κέντρα 	<ul style="list-style-type: none"> - Προοπτικές περαιτέρω αξιοποίησης εθελοντισμού στα θέματα πολιτικής προστασίας 	<ul style="list-style-type: none"> - Η μη επαρκής ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του γενικού πληθυσμού σε θέματα πρόληψης και αντιμετώπισης κινδύνων που άπτονται του αντικειμένου της Πολιτικής Προστασίας

Τομέας	Δυνατά Σημεία	Αδυναμίες	Ευκαιρίες	Απειλές
ΘΕΣΜΟΙ – ΜΕΣΑ & ΦΟΡΕΙΣ	<ul style="list-style-type: none"> - Διαθεσιμότητα εξειδικευμένου και καταρτισμένου ανθρώπινου δυναμικού σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος 	<ul style="list-style-type: none"> - Ύπαρξη σημαντικών αναγκών σε αποτελεσματικούς μηχανισμούς ελέγχου εφαρμογής περιβαλλοντικής νομοθεσίας - Προβληματικός συντονισμός συναρμόδιων διοικητικών δομών στην ιεράρχηση και επιλογή των δράσεων και έργων περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος - Σημαντικά κενά σε σταθερά και λειτουργικά συστήματα συλλογής, επεξεργασίας και παροχής αξιόπιστης περιβαλλοντικής πληροφορίας στο κοινό - Υστέρηση σε διαδικασίες και θεσμούς δημόσιας διαβούλευσης για την εφαρμογή των περιβαλλοντικών πολιτικών 	<ul style="list-style-type: none"> - Διαρκώς αυξανόμενη ρύθμιση του Περιβαλλοντικού Τομέα ως αποτέλεσμα κυρίως του εντεινόμενου ρυθμού παραγωγής Κοινοτικής ρυθμιστικής παρέμβασης - Η ενεργοποίηση σημαντικού αριθμού μη κυβερνητικών οργανώσεων σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος - Βελτίωση των μηχανισμών διαβούλευσης μεταξύ των δημόσιων αρχών και της κοινωνίας των πολιτών 	<ul style="list-style-type: none"> - Η Ενσωμάτωση στην τομεακή πολιτική πολλών υπουργείων, δράσεων για τη προστασία του περιβάλλοντος είναι σε γενικές γραμμές περιορισμένη

ΕΝΟΤΗΤΑ 2.

Η ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2007-2013

2.1 Διατύπωση των στρατηγικών, γενικών στόχων και αξόνων προτεραιότητας του ΕΠ

Ο Στρατηγικός Στόχος για τον Τομέα Περιβάλλοντος και Αειφόρου Ανάπτυξης κατά την Περίοδο 2007 - 2013 είναι:

Η Προστασία, Αναβάθμιση και Αειφορική Διαχείριση του Περιβάλλοντος ώστε να αποτελέσει το υπόβαθρο για την προστασία της δημόσιας υγείας, την άνοδο της ποιότητας ζωής των πολιτών καθώς και βασικό παράγοντα βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας.

Ο Τομέας Περιβάλλοντος αποτελεί γενικά τη βάση για την προστασία της δημόσιας υγείας και της ποιότητας ζωής των πολιτών. Ειδικά στη χώρα μας με τα συγκεκριμένα ευνοϊκά κλιματολογικά και γεωμορφολογικά δεδομένα (ακτές, νησιωτικός χώρος, υψηλή βιοποικιλότητα κλπ), το Περιβάλλον αποτελεί σημαντικό Κεφάλαιο («απόθεμα»), το οποίο χρήζει προστασίας, αναβάθμισης και ορθολογικής διαχείρισης, ώστε να αποτελέσει το υπόβαθρο μιας ποιοτικής ανάπτυξης, η οποία με τη σειρά της θα επιφέρει σημαντικά άμεσα και έμμεσα οφέλη στους πολίτες.

Στα άμεσα οφέλη συγκαταλέγονται η προστασία και αναβάθμιση της δημόσιας υγείας και του βιοτικού επιπέδου του πληθυσμού και η διασφάλιση των προοπτικών αειφόρου διαχείρισης των βασικών περιβαλλοντικών μέσων (ατμόσφαιρα, νερά, έδαφος), η ποιότητα των οποίων έχει υποστεί σημαντική υποβάθμιση κατά τις τελευταίες δεκαετίες. Στα έμμεσα οφέλη θα πρέπει να αναφερθούν η βαθμιαία στροφή της χώρας σε ένα παραγωγικό μοντέλο ποιοτικής ανάπτυξης (development) σε αντίθεση με αυτό της μονοδιάστατης οικονομικής μεγέθυνσης άλλων φτωχότερων σε οικολογικό και πολιτισμικό απόθεμα χωρών.

Η επιλογή του συγκεκριμένου Στρατηγικού Στόχου συνάδει με τις προτεραιότητες του ΕΣΠΑ, καθώς η εξισορροπημένη και αειφόρος διαχείριση του περιβάλλοντος προωθεί ταυτόχρονα στόχους που συνδέονται άρρηκτα με την οικονομία, την κοινωνία και το περιβάλλον. Η αειφόρος ανάπτυξη και η ορθολογική διαχείριση και προστασία της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς εμπεριέχουν τη χωρική διάσταση, η οποία αναδεικνύεται με τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη, μια από τις βασικές προτεραιότητες του ΕΣΠΑ. Με τον τρόπο αυτό, εισάγεται η χωρική διάσταση στην στρατηγική ανάπτυξης της χώρας, καθώς και ο προβληματισμός περί συγκεκριμένων στοιχείων που προκύπτουν από τη θεώρηση της γεωγραφικής – φυσικής διάστασης του χώρου.

Για τη διάρθρωση του Προγράμματος λαμβάνονται υπόψη παράμετροι που αφορούν στα συνολικά διαθέσιμα κονδύλια, στην κατανομή τους στο ΕΤΠΑ και στο Ταμείο Συνοχής, στις δυνατότητες χρηματοδότησης των δράσεων με βάση τη χωροταξική κατανομή των αντίστοιχων έργων τους στις Περιφέρειες (8 Περιφέρειες αμιγούς στόχου σύγκλισης και 5 Περιφέρειες μεταβατικής στήριξης – 3 phasing out, 2 phasing in), στη δυνατότητα ένταξης σημαντικών δράσεων στα αντίστοιχα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα δεδομένης της σημαντικής Κοινοτικής συνδρομής σε αυτά, καθώς και στη συνολική δέσμευση των αντίστοιχων χρηματοδοτικών πόρων του Προγράμματος σε σχέση με την εξυπηρέτηση της Στρατηγικής της Λισαβόνας (earmarking).

Με βάση τον παραπάνω στρατηγικό στόχο καθορίζονται οι γενικοί στόχοι του Επιχειρησιακού Προγράμματος «ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ», με τρόπο ώστε να αντιμετωπίζονται οι αναπτυξιακές ανάγκες του Τομέα Περιβάλλοντος. Για τον καθορισμό των Γενικών Στόχων λαμβάνονται υπόψη:

Α. η ανανεωμένη Στρατηγική της Ε.Ε. για την Αειφόρο Ανάπτυξη, η οποία ως βασικό στόχο έχει τη «διατήρηση της ικανότητας της γης να ευνοεί τη ζωή σε όλη της την ποικιλία, τήρηση των ορίων των φυσικών πόρων του πλανήτη και εξασφάλιση υψηλού επιπέδου όσον αφορά την προστασία και τη βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος, καθώς και την πρόληψη και μείωση της ρύπανσης του περιβάλλοντος και προώθηση αειφόρων προτύπων κατανάλωσης και παραγωγής ώστε να αποσυνδεθεί η οικονομική μεγέθυνση από την υποβάθμιση του περιβάλλοντος».

Β. οι Ολοκληρωμένες Κατευθυντήριες Γραμμές (ΟΚΓ) για την ανάπτυξη και την απασχόληση της ΕΕ, και συγκεκριμένα η ΟΚΓ 14: «Να ενθαρρυνθεί η βιώσιμη χρησιμοποίηση των πόρων και να ενισχυθούν οι συνεργίες μεταξύ της περιβαλλοντικής προστασίας και της οικονομικής ανάπτυξης».

Γ. Η 1η Κατευθυντήρια γραμμή των Στρατηγικών Κατευθυντήριων Γραμμών της Κοινότητας (ΚΣΚΓ) «...να γίνουν η Ευρώπη και οι περιφέρειές της πιο ελκυστικοί τόποι για επενδύσεις και απασχόληση» και ειδικότερα η παράγραφος 1.1.2 «Ενίσχυση των συνεργιών ανάμεσα στην προστασία του περιβάλλοντος και στην ανάπτυξη» και 1.1.3 «Αντιμετώπιση του θέματος της εντατικής χρησιμοποίησης παραδοσιακών πηγών ενέργειας στην Ευρώπη».

Δ. η περιβαλλοντική διάσταση και οι προτεραιότητες του Γκέτεμποργκ

Ε. οι άξονες προτεραιότητας και κύριοι τομείς δράσεις του ΕΣΣΑ – Τομέας Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη

ΣΤ. ο στρατηγικός στόχος του ΕΣΠΑ 2007-2013 για την προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης και της ποιότητας ζωής, ο οποίος συμβάλει στην επίτευξη του οράματος που καθορίζεται στο ΕΣΠΑ περί «ανάδειξης της Ελλάδας ως μιας εξωστρεφούς χώρας με ισχυρή διεθνή παρουσία: μια Ελλάδα παραγωγική και ανταγωνιστική με έμφαση στην ποιότητα....»

Ζ. οι στόχοι του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων (ΕΠΜ) όπως αυτοί αποτυπώνονται στο κεφάλαιο «Περιβάλλον και Βιώσιμη Ανάπτυξη».

Οι γενικοί στόχοι του ΕΠ έχουν επιλεγεί ούτως ώστε να συμβάλουν στην επίτευξη του στρατηγικού στόχου και αντικατοπτρίζουν αφ' ενός τις ανάγκες συμμόρφωσης με την περιβαλλοντική νομοθεσία και αφ' ετέρου την κάλυψη των αναγκών της χώρας σε υποδομές που σχετίζονται με την περιβαλλοντική προστασία.

Η επίτευξη της αειφορικής διαχείρισης των περιβαλλοντικών μέσων, του φυσικού αποθέματος και των Αστικών Κέντρων (Γενικός Στόχος 1) προϋποθέτει τη δημιουργία υποδομών περιβαλλοντικής προστασίας. Ως προτεραιότητα θεωρούνται οι υποδομές διαχείρισης στερεών και υγρών αποβλήτων, καθώς αυτό επιτάσσουν οι ανάγκες συμμόρφωσης με την κοινοτική νομοθεσία, ενώ σημαντικούς τομείς αποτελούν η ύδρευση και η αντιπλημμυρική προστασία.

Η βελτίωση στο σχεδιασμό και την εφαρμογή περιβαλλοντικής πολιτικής (Γενικός Στόχος 2) ενέχει την κάλυψη των αναγκών της χώρας σε θέματα διαχείρισης περιβάλλοντος, όπως για παράδειγμα η δημιουργία φορέων διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών για την αποτελεσματική προστασία των φυσικών αποθεμάτων.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, η επιλογή των γενικών στόχων του ΕΠ Περιβάλλον – Αειφόρος Ανάπτυξη για την περίοδο 2007-2013 έχει ως εξής:

ΓΕΝΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1

- ❑ **Η Αειφορική Διαχείριση των περιβαλλοντικών μέσων, του φυσικού αποθέματος και των Αστικών Κέντρων (Εδαφος, Υδατικό Περιβάλλον, Ατμόσφαιρα, Φύση)**

ΓΕΝΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2

- ❑ **Η Βελτίωση της αποτελεσματικότητας της Δημόσιας Διοίκησης στο σχεδιασμό και την εφαρμογή περιβαλλοντικής πολιτικής και η βελτίωση της απόκρισης της Κοινωνίας και των Πολιτών σε θέματα Περιβαλλοντικής Προστασίας**

Για τη διαμόρφωση της δομής του παρόντος Προγράμματος, λήφθηκε υπόψη ότι:

- ❑ η εσωτερική διάρθρωση του Επιχειρησιακού Προγράμματος πρέπει να προκύπτει «με βάση μόνο θεματικά κριτήρια και όχι χωρικά»,
- ❑ τα Προγράμματα που συγχρηματοδοτούνται από το Ε.Τ.Π.Α. και από το Ταμείο Συνοχής πρέπει να έχουν «διακριτούς θεματικούς Άξονες Προτεραιότητας για κάθε Ταμείο» καθώς και διακριτή Τεχνική Βοήθεια.

Για την επίτευξη των γενικών στόχων του παρόντος Επιχειρησιακού Προγράμματος, διαμορφώνονται διακριτοί τομείς παρέμβασης, που οργανώνονται επιχειρησιακά σε δύο Ομάδες Άξόνων Προτεραιότητας (Α και Β), μια για κάθε ένα από τα Κοινοτικά Ταμεία που χρηματοδοτούν το ΕΠ, το Ταμείο Συνοχής και το ΕΤΠΑ αντίστοιχα. Οι Άξονες διαμορφώνονται έτσι ώστε να περιλαμβάνουν δράσεις που συμβάλλουν στην επίτευξη των τεθέντων γενικών στόχων.

Διαμορφώνονται έτσι οι παρακάτω έντεκα (11) Άξονες Προτεραιότητας (περιλαμβάνονται και 2 Άξονες Τεχνικής Βοήθειας), οι οποίοι συνάδουν με τις Κοινοτικές Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές, όπου καθορίζεται σαφώς ότι «τα μελλοντικά προγράμματα για τη σύγκλιση θα πρέπει να επιδιώκουν την ενίσχυση των πιθανών συνεργιών ανάμεσα στην προστασία του περιβάλλοντος και την ανάπτυξη. Η παροχή περιβαλλοντικών υπηρεσιών όπως είναι η υδροδότηση, οι υποδομές διαχείρισης αποβλήτων και λυμάτων, η διαχείριση των φυσικών πόρων, η προστασία των εδαφών ώστε να μπορεί να χρησιμοποιηθεί για νέες οικονομικές δραστηριότητες και η προστασία από ορισμένους περιβαλλοντικούς κινδύνους θα πρέπει να λάβουν απόλυτη προτεραιότητα στο πλαίσιο αυτό».

ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ

Ιδιαίτερα επισημαίνεται ότι τόσο η στρατηγική όσο και οι στόχοι και προτεραιότητες του παρόντος ΕΠ περιλαμβάνουν ενσωματωμένες τις αρχές της μη διάκρισης και της προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρία, κατ' απαίτηση του Άρθρου 16 του Γενικού Κανονισμού, και κατά συνέπεια ο οποιοσδήποτε στόχος / μέτρο / προτεραιότητα του ΕΠ θα μελετηθεί και θα υλοποιηθεί με τέτοιο τρόπο ώστε να διασφαλίζεται η ισότιμη πρόσβαση όλων των κατηγοριών των ατόμων με αναπηρία, με οποιαδήποτε ιδιότητα και αν τα άτομα αυτά μπορεί να συσχετισθούν με τους εν λόγω στόχους / μέτρα / προτεραιότητες

ΙΣΟΤΗΤΑ

Λαμβάνοντας υπόψιν το πλαίσιο του Άρθρου 16 του Καν. 1083/2006 αναφορικά με την Ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών και μη διάκριση, καθώς και την προσέγγιση του Γενικού Στόχου 11 του ΕΣΠΑ, το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» διασφαλίζει :

- την προώθηση της ισότητας των φύλων με συγκεκριμένες δράσεις τις οποίες περιλαμβάνει .
- καθώς και την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στο σύνολο των παρεμβάσεων του .

Για την προαγωγή της ισότητας των φύλων και την επίτευξη των στόχων του Επιχειρησιακού Προγράμματος στον τομέα αυτό πρόκειται να δεσμευτεί με τον προσφορότερο δυνατό τρόπο συγκεκριμένο ποσοστό από τον προϋπολογισμό του προγράμματος. Το ποσοστό αυτό θα καθορισθεί με απόφαση της Επιτροπής Παρακολούθησής του.

2.1.1 Εθνικό σχέδιο δράσης για τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων

2.1.1.1 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ - ΓΕΝΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

Η Εθνική Στρατηγική για τα στερεά απόβλητα στοχεύει στη λήψη των αναγκαίων μέτρων για την ορθολογική και ολοκληρωμένη διαχείριση των στερεών αποβλήτων σύμφωνα με τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης, ώστε:

- να διασφαλίζεται υψηλό επίπεδο προστασίας της δημόσιας υγείας και του περιβάλλοντος
- να εξοικονομούνται φυσικοί πόροι (νερό, πρώτες ύλες, ενέργεια, έδαφος)
- να επιτυγχάνεται μείωση των αερίων εκπομπών που συμβάλουν στο φαινόμενο του θερμοκηπίου και συνακόλουθα στην κλιματική αλλαγή

Στον τομέα της Διαχείρισης των Στερεών Αποβλήτων (ΣΑ) στρατηγικός στόχος για την προγραμματική περίοδο 2007 – 2013 είναι η - **στο πλαίσιο του ισχύοντος Εθνικού Σχεδιασμού - ολοκληρωμένη εφαρμογή των Περιφερειακών Σχεδιασμών Διαχείρισης Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ)**. Μέσω της εφαρμογής αυτών θα πραγματοποιηθεί η συνολική κάλυψη των αναγκών της χώρας στις απαραίτητες υποδομές, οργανωτικές και θεσμικές ρυθμίσεις και συστήματα, δια των οποίων θα καταστεί εφικτή η **ολοκληρωμένη και βιώσιμη διαχείριση των παραγόμενων ποσοτήτων ΣΑ, στο πλαίσιο των απαιτήσεων και προδιαγραφών της εθνικής και κοινοτικής νομοθεσίας**.

Στο πλαίσιο αυτό είναι απαραίτητο όλες οι επιμέρους επιλογές, θεσμικές ρυθμίσεις και χρηματοδοτήσεις κάθε είδους και πηγής, που θα αποτελούν επιμέρους τομείς της Εθνικής Στρατηγικής, να στοχεύουν στη δημιουργία των προϋποθέσεων για **τη σημαντική μείωση της εξάρτησης της χώρας από τη μονομερή επιλογή της τελικής διάθεσης σύμμικτων στερεών αποβλήτων σε Χώρους Υγειονομικής Ταφής (ΧΥΤΑ)**. Προς το σκοπό αυτό θα υπάρξει ενεργοποίηση όλων των κατάλληλων θεσμικών και χρηματοδοτικών εργαλείων ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι που έχουν τεθεί σε εθνικό επίπεδο για την εκτροπή του βιοαποδομήσιμου κλάσματος των ΣΑ από την ελεγχόμενη ταφή μέχρι το έτος 2013. Οι ΧΥΤΑ που είναι απαραίτητοι και προβλέπεται να δημιουργηθούν με βάση τους εγκεκριμένους ΠΕΣΔΑ, σε κατάλληλο βάθος χρόνου θα μετεξελιχθούν σε Χώρους Υγειονομικής Ταφής Υπολειμμάτων (ΧΥΤΥ) με παράλληλη σημαντική επιμήκυνση του χρόνου ζωής τους και σημαντική ελάττωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων της λειτουργίας τους. Επιπλέον η κατασκευή, αναβάθμιση και ορθολογική λειτουργία του απαραίτητου δικτύου ΧΥΤΑ σε ολόκληρη τη χώρα θα αποτελέσει – σε συνάρτηση και με άλλες ρυθμίσεις – την απαραίτητη προϋπόθεση για την εξάλειψη του φαινομένου της ύπαρξης Χώρων Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Αποβλήτων (ΧΑΔΑ) και την αποφυγή δημιουργίας νέων στο μέλλον.

Τέλος θα δημιουργηθούν οι απαραίτητες βάσεις δεδομένων ώστε να δημιουργηθεί και να λειτουργήσει σύστημα συλλογής και τήρησης στατιστικών δεδομένων με βάση τις απαιτήσεις του Κανονισμού 2150/2002 για τα απόβλητα.

2.1.1.2 ΘΕΣΜΙΚΟ – ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ – ΥΠΑΡΧΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ**Α) Εθνικός Σχεδιασμός Διαχείρισης Στερεών Μη Επικίνδυνων Αποβλήτων (ΕΣΔΑ) – Περιφερειακοί Σχεδιασμοί Διαχείρισης (ΠΕΣΔΑ)**

Στον Εθνικό Σχεδιασμό Διαχείρισης Στερεών Μη Επικίνδυνων Αποβλήτων, που έχει θεσμοθετηθεί με την ΚΥΑ 50910/2727/2003 «Μέτρα και όροι για τη διαχείριση Στερεών Αποβλήτων. Εθνικός και Περιφερειακός Σχεδιασμός Διαχείρισης», περιγράφονται οι εθνικές κατευθύνσεις και βασικές επιλογές για την επίτευξη της ολοκληρωμένης και ορθολογικής διαχείρισης των παραγόμενων ποσοτήτων Στερεών Αποβλήτων. Ο ΕΣΔΑ δομείται σε τρεις (3) βασικούς άξονες:

Άξονας 1:

Δεδομένου ότι η παραγωγή αποβλήτων νοείται ως μορφή ρύπανσης και ταυτόχρονα σπατάλη φυσικών πόρων, η πολιτική διαχείρισης στερεών αποβλήτων στοχεύει ιεραρχικά:

- στην πρόληψη ή μείωση της παραγωγής αποβλήτων (ποσοτική μείωση) καθώς και στη μείωση της περιεκτικότητας αυτών σε επικίνδυνες ουσίες (ποιοτική βελτίωση)
- στην αξιοποίηση των υλικών που προέρχονται από τα απόβλητα με τη μεγιστοποίηση της ανακύκλωσης και την ανάκτηση προϊόντων και ενέργειας
- στην τελική διάθεση των αποβλήτων τα οποία δεν υπόκεινται σε διεργασίες αξιοποίησης καθώς και των υπολειμμάτων της επεξεργασίας αυτών, κατά περιβαλλοντικά αποδεκτό τρόπο

Στην κατεύθυνση αυτή κεντρική επιδίωξη αποτελεί η επίτευξη των θεσμοθετημένων στόχων για την εκτροπή του βιοαποδομήσιμου κλάσματος των αστικών αποβλήτων που οδηγούνται σε υγειονομική ταφή καθώς και για την ανακύκλωση συσκευασιών, αποβλήτων συσκευασιών και άλλων ειδικών ρευμάτων υλικών.

Άξονας 2:

Βασική προτεραιότητα αποτελεί η αποκατάσταση των ΧΑΔΑ. Στο πλαίσιο αυτό ιδιαίτερη μέριμνα λαμβάνεται για τη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων από την ανεξέλεγκτη εδαφική διάθεση καθώς και για τη δημιουργία των προϋποθέσεων για τη φυσική επανένταξη των χώρων αυτών στο περιβάλλον.

Έχουν καταγραφεί 2.626 ΧΑΔΑ στο σύνολο της χώρας. Από αυτούς για 1850 έχουν εκδοθεί αποφάσεις των Νομαρχών για παύση λειτουργίας και έχουν ήδη εκδοθεί 1737 άδειες περιβαλλοντικής αποκατάστασης από τις Γενικές Γραμματείες των Περιφερειών της χώρας. Για 724 ΧΑΔΑ έχουν ενταχθεί τα έργα αποκατάστασης σε κάποιο επιχειρησιακό πρόγραμμα της Γ' Προγραμματικής Περιόδου ή σε άλλο χρηματοδοτικό μέσο (Ταμείο Συνοχής II, Πρόγραμμα «Θησέας») ενώ άλλα 312 έργα αποκατάστασης ΧΑΔΑ είναι υπό ένταξη κυρίως σε ΠΕΠ και στο Πρόγραμμα «ΘΗΣΕΑΣ».

615 ΧΑΔΑ έχουν χαμηλό βαθμό επικινδυνότητας ($B.E < 35$) και αποκαθίστανται με ίδιους πόρους των αρμόδιων ΟΤΑ.

Αρα ένας αριθμός περίπου 1000 έργων αποκατάστασης ΧΑΔΑ θα πρέπει να χρηματοδοτηθούν με πόρους της Δ' Προγραμματικής Περιόδου.

Άξονας 3:

Προωθείται η εφαρμογή της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει» με βάση τον κύκλο ζωής των προϊόντων από την κατασκευή τους μέχρι το τέλος της χρήσιμης ζωής τους. Στο πλαίσιο αυτό θεσπίζονται μηχανισμοί και διαδικασίες με στόχο τόσο την πρόληψη της παραγωγής στερεών αποβλήτων όσο και

την παραγωγή προϊόντων κατάλληλων για επαναχρησιμοποίηση και αξιοποίηση (δες και Ενότητα Β παρακάτω).

Στη βάση του παραπάνω εγκεκριμένου Εθνικού Σχεδιασμού έχουν ήδη εκπονηθεί και εγκριθεί με τη θεσπισμένη διαδικασία έντεκα (11) επικαιροποιημένοι Περιφερειακοί Σχεδιασμοί (ΠΕΣΔΑ), ενώ επίκειται η έγκριση και των δύο (2) υπολειπόμενων ΠΕΣΔΑ. Σημειώνεται ότι οι ΠΕΣΔΑ θα πρέπει - εντός των περιόδων που έχουν θεσπιστεί - να επικαιροποιούνται ιδιαίτερα όταν νέες μελέτες (π.χ εξέταση σύνθεσης στερεών αποβλήτων) και δεδομένα καθιστούν την αναθεώρηση - επικαιροποίησή τους τεχνικο-οικονομικά επιβεβλημένη.

Οι σημαντικότερες υποδομές που υπάρχουν σήμερα είναι:

- Τρεις (3) Μονάδες Μηχανικής Επεξεργασίας και Κομποστοποίησης (ΕΜΑΚ): Χανιά, Αθήνα, Καλαμάτα
- 45 ΧΥΤΑ εν λειτουργία και 48 νέοι ΧΥΤΑ υπό κατασκευή (επιπλέον αυτών 12 υφιστάμενοι ΧΥΤΑ επεκτείνονται)

Τέλος θα πρέπει να σημειωθεί πως με το Ν.3536/2007 και συγκεκριμένα το Άρθρο 30 αυτού, δίνει τη δυνατότητα να ιδρυθούν ευέλικτοι Φορείς Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΦοΔΣΑ), στους οποίους αποδίδεται η ευθύνη και τα μέσα για την αποτελεσματική διαχείριση των στερεών αποβλήτων κάθε διαχειριστικής ενότητας στην Περιφέρεια.

Στο Παράρτημα ΙΙ δίνεται μία συνοπτική αναφορά για τα έργα που έχουν ήδη υλοποιηθεί και για τα νέα έργα που προγραμματίζονται καθώς και μια εκτίμηση κόστους των τελευταίων.

Β) Συστήματα Εναλλακτικής Διαχείρισης Αποβλήτων Συσκευασιών και άλλων προϊόντων (Ν. 2939/2001)

Με το Νόμο 2939/2001 και τα πέντε (5) Προεδρικά Διατάγματα που έχουν εκδοθεί κατ' εξουσιοδότησή του, έχει θεσμοθετηθεί η υποχρέωση των παραγωγών / εισαγωγέων συσκευασιών και άλλων ειδικών ρευμάτων υλικών (π.χ ελαστικών οχημάτων, οχημάτων, μπαταριών – συσσωρευτών, ηλεκτρικών και ηλεκτρονικών συσκευών, λιπαντικών – ελαίων) να οργανώσουν ή / και να συμμετέχουν σε συστήματα εναλλακτικής διαχείρισης των αποβλήτων των προϊόντων τους. Σε εφαρμογή της νομοθεσίας αυτής έχουν εγκριθεί ήδη δέκα (10) ιδιωτικά συστήματα εναλλακτικής διαχείρισης αποβλήτων συσκευασιών και άλλων ειδικών ρευμάτων υλικών με την εταιρική μορφή της Ανώνυμης Εταιρείας, δια της λειτουργίας των οποίων στοχεύεται η επίτευξη συγκεκριμένων στόχων ανακύκλωσης με την εφαρμογή προγραμμάτων διαλογής στην πηγή σε πανελλήνια κλίμακα. Σε σχέση με την ανακύκλωση οικιακών στερεών αποβλήτων δραστηριοποιείται το Συλλογικό Σύστημα Εναλλακτικής Διαχείρισης «ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ» στο οποίο συμμετέχει η Τοπική Αυτοδιοίκηση. Το σύστημα αυτό χρηματοδοτεί προγράμματα ανακύκλωσης που σήμερα εξυπηρετούν 3.300.000 κατοίκους και διαθέτει 11 Κέντρα Διαλογής Ανακυκλώσιμων Υλικών (ΚΔΑΥ), ενώ προετοιμάζει την κατασκευή και λειτουργία και άλλων 9 ΚΔΑΥ σε ολόκληρη τη χώρα. Με τα μέχρι σήμερα στοιχεία εκτιμάται ότι η αξιοποίηση των αποβλήτων συσκευασίας για το έτος 2006 ανέρχεται σε 45%.

Γ) Εθνικός Σχεδιασμός Διαχείρισης Επικίνδυνων Στερεών Αποβλήτων

Στον Εθνικό Σχεδιασμό Διαχείρισης Επικίνδυνων Αποβλήτων (ΕΣΔΕΑ), που θεσμοθετήθηκε με την ΚΥΑ 13588/725/2006 «Μέτρα, όροι και περιορισμοί για τη διαχείριση επικίνδυνων αποβλήτων σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας 91/689/ΕΟΚ για τα επικίνδυνα απόβλητα (ΕΑ) του Συμβουλίου της 12^{ης} Δεκ. 1991», περιγράφονται οι εθνικές κατευθύνσεις και βασικές επιλογές

διαχείρισης που αφορούν στο σύνολο των παραγόμενων ρευμάτων επικίνδυνων αποβλήτων (από τους τομείς βιομηχανίας, υγείας, γεωργίας – κτηνοτροφίας κλπ) και θεσπίζεται η ευθύνη του παραγωγού για τη διαχείριση των ΕΑ που παράγονται.

Ο ΕΣΔΕΑ προβλέπει γενικούς και ειδικούς στόχους που αφορούν στην πρόληψη και στη μείωση της παραγωγής και επικινδυνότητας των ΕΑ, την ανάπτυξη υποδομών και δικτύων διαχείρισης με την εμπλοκή της επιχειρηματικής κοινότητας, την προώθηση των σχετικών ιδιωτικών επενδύσεων με στόχο την σημαντική αύξηση της δυναμικότητας της χώρας στην επεξεργασία επικίνδυνων αποβλήτων, την καταγραφή και αποκατάσταση χώρων ρυπασμένων από ΕΑ καθώς και δράσεις ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης των εμπλεκόμενων και του κοινού.

2.1.1.3. ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Α) Αποκατάσταση των περίπου 1000 υπολοιπόμενων καταγεγραμμένων ΧΑΔΑ της χώρας

Β) Ολοκλήρωση μέχρι το τέλος του 2013 του δικτύου των απαιτούμενων Σταθμών Μεταφόρτωσης (ΣΜΑ) και Χώρων Υγειονομικής Ταφής Αποβλήτων που προβλέπεται από τους 13 ΠΕΣΔΑ της χώρας.

Γ) Κάλυψη εθνικών στόχων για τη μείωση των βιοαποδομήσιμων που οδηγούνται προς διάθεση στο έδαφος, όπως έχουν τεθεί από την ΚΥΑ 29407/3508/2002 σε εναρμόνιση της Οδηγίας 99/31/ΕΚ έχουν ως εξής:

- το 2010 τα βιοαποδομήσιμα απόβλητα που θα οδηγούνται σε ΧΥΤΑ δεν θα ξεπερνούν τους 1.950.000 τόννους
- το 2013 τα βιοαποδομήσιμα απόβλητα που θα οδηγούνται σε ΧΥΤΑ δεν θα ξεπερνούν τους 1.300.000 τόννους
- το 2020 τα βιοαποδομήσιμα απόβλητα που θα οδηγούνται σε ΧΥΤΑ δεν θα ξεπερνούν τους 900.000 τόννους

Δ) Κάλυψη στόχων που έχουν τεθεί για την ανακύκλωση και αξιοποίηση αποβλήτων συσκευασιών και άλλων ειδικών ρευμάτων υλικών δηλαδή κατά το έτος 2011 να ανακυκλώνεται το 55% κ.β του συνόλου των αποβλήτων συσκευασίας και να αξιοποιείται το 60% κ.β του συνόλου. Κάλυψη μέχρι το 2013 όλης της Ελλάδας σε αναγκαίες υποδομές των ΣΕΔΑ και ειδικότερα αυτών των Συσκευασιών.

Ε) Κάλυψη των αναγκών της χώρας σε υποδομές προσωρινής αποθήκευσης και επεξεργασίας νοσοκομειακών στερεών αποβλήτων για το σύνολο της επικράτειας με προτεραιότητα στις γεωγραφικές ενότητες οι οποίες δεν εξυπηρετούνται από την εγκατάσταση αποτέφρωσης της Αττικής.

ΣΤ) Από τον Άξονα Προτεραιότητας 10 του Προγράμματος αλλά και με τη διάθεση πόρων των ΣΕΔΑ θα δοθεί έμφαση σε θέματα ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης και υπεύθυνης επιστημονικής πληροφόρησης των πολιτών στο θέμα της διαχείρισης των στερεών αποβλήτων με στόχο την πρόληψη και τη μείωση του όγκου τους. Επίσης στο πλαίσιο της καλύτερης οργάνωσης και υποστήριξης της λήψης αποφάσεων της Δημόσιας Διοίκησης θα εκπονηθούν οι απαραίτητες μελέτες για τη διερεύνηση των ποσοτήτων και της ποιοτικής σύνθεσης των παραγόμενων αποβλήτων και θα δημιουργηθούν οι απαραίτητες βάσεις δεδομένων και τα συστήματα που χρειάζονται σύμφωνα και με τον Κανονισμό 2150/2002.

2.1.1.4 ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Η επίτευξη των παραπάνω στόχων θα βασιστεί συμπληρωματικά στα εξής χρηματοδοτικά μέσα:

Α) Συγχρηματοδότηση με πόρους του Τομεακού Ε.Π «Περιβάλλον & Αειφόρος Ανάπτυξη» (ΕΠΠΕΡΑΑ) και των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (ΠΕΠ) της περιόδου 2007 – 2013 των απαραίτητων υποδομών μεταφόρτωσης και διαχείρισης – ασφαλούς τελικής διάθεσης ΑΣΑ. Το ΕΠΠΕΡΑΑ με πόρους του Ταμείου Συνοχής, επικουρικά και συμπληρωματικά στους πόρους ΕΤΠΑ που θα διατεθούν μέσω των ΠΕΠ, θα καλύψει το κόστος δημιουργίας των βασικών υποδομών μεταφόρτωσης, επεξεργασίας (συμπεριλαμβανόμενης και της μηχανικής ανακύκλωσης) - ασφαλούς τελικής διάθεσης ΑΣΑ, συμπεριλαμβανομένου και του κόστους των έργων που απαιτούνται για την πλήρη αποκατάσταση των καταγεγραμμένων ΧΑΔΑ σε κάθε Περιφέρεια της χώρας. Επίσης με πόρους του ΕΠΠΕΡΑΑ και των ΠΕΠ – σε εφαρμογή των σχετικών κοινοτικών οδηγιών - θα καλυφθούν ανάγκες σε έργα αποκατάστασης χώρων ανεξέλεγκτης απόθεσης επικίνδυνων αποβλήτων για τους οποίους δεν υφίσταται σε λειτουργία το υπόχρεο νομικό πρόσωπο. Δράσεις - έργα για την προσωρινή αποθήκευση και επεξεργασία νοσοκομειακών στερεών αποβλήτων σε περιφερειακό επίπεδο θα καλυφθούν από το ΕΠΠΕΡΑΑ.

Κατά προτεραιότητα από το ΕΠΠΕΡΑΑ θα καλυφθούν περιφερειακά έργα διαχείρισης στερεών αποβλήτων που αποτελούν γέφυρες μεταξύ της Γ' και της Δ' Προγραμματικής Περιόδου καθώς και το σύνολο των αναγκών σε νέα έργα των εγκεκριμένων ΠΕΣΔΑ και έργα αποκατάστασης ΧΑΔΑ των εξής Περιφερειών:

- Περιφέρεια Αττικής: 72,15 MEURO
- Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας: 15,76 MEURO
- Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας: 87,10 MEURO
- Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου: 34,23 MEURO

Τα νέα έργα θα αποβλέπουν στην εκπλήρωση στόχων διαχείρισης των στερεών αποβλήτων όπως αυτή καθορίζεται από τις κοινοτικές οδηγίες και πολιτικές και ιδιαίτερα από την Οδηγία 99/31/ΕΟΚ για την υγειονομική ταφή στερεών αποβλήτων.

Β) Χρηματοδότηση με αμιγώς ιδιωτικούς πόρους και πόρους της Τοπικής Αυτοδιοίκησης της δημιουργίας των υποδομών, της λειτουργίας και της επέκτασης των Συστημάτων Εναλλακτικής Διαχείρισης Αποβλήτων (ΣΕΔΑ). Τα συστήματα αυτά δημιουργούνται και λειτουργούν με βάση το Ν. 2939/2001 για την εναλλακτική διαχείριση συσκευασιών και αποβλήτων συσκευασιών και άλλων ειδικών ρευμάτων υλικών, σε εφαρμογή της αντίστοιχης Κοινοτικής Οδηγίας 94/62. Σε ό,τι αφορά στα απόβλητα συσκευασιών που αποτελούν και ένα μεγάλο τμήμα των παραγόμενων ΑΣΑ, το ιδιωτικό επενδυτικό κόστος αφορά σε οχήματα και κάδους χωριστής συλλογής ρευμάτων ανακυκλώσιμων υλικών καθώς και στις απαραίτητες εγκαταστάσεις των κέντρων διαλογής των ανακυκλώσιμων υλικών (ΚΔΑΥ), ενώ οι ΟΤΑ συμβάλουν με την κάλυψη του λειτουργικού κόστους σε προσωπικό και καύσιμα των οχημάτων συλλογής. Επίσης σε εφαρμογή της οδηγίας 94/62 όπως τροποποιήθηκε από την 2000/14 θα δοθεί έμφαση στην πρόληψη σχηματισμού αποβλήτων συσκευασιών.

Γ) Χρηματοδότηση από κοινού με δημόσιους και ιδιωτικούς πόρους, στο πλαίσιο σχετικών συμβάσεων παραχώρησης / συμπράξεων μεταξύ δημοσίων, φορέων των ΟΤΑ και ιδιωτικών φορέων, της δημιουργίας και λειτουργίας υποδομών επεξεργασίας ΑΣΑ. Οι συνεργασίες αυτές, οι οποίες ενδέχεται να συγχρηματοδοτηθούν και από πόρους του ΕΤΠΑ ή του Ταμείου Συνοχής στο πλαίσιο των αντίστοιχων Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ - αν κριθεί σκόπιμο για την έγκαιρη επίτευξη των ποσοτικών στόχων που έχουν τεθεί – στόχο έχουν την ενθάρρυνση της

δημιουργίας υποδομών, που θα αξιοποιούν τις καταλληλότερες από περιβαλλοντική, κοινωνική και οικονομική άποψη, τεχνολογίες και θα μεγιστοποιούν τα οφέλη από την προώθηση της επαναχρησιμοποίησης, της ανακύκλωσης, και της αξιοποίησης των αποβλήτων για την παραγωγή χρήσιμων υλικών (π.χ compost και άλλων υλικών) σε συμπληρωματικότητα με τη λειτουργία των ΣΕΔΑ και όχι σε ανταγωνισμό με αυτά.

2.1.1.5 ΕΦΑΡΜΟΓΗ

Πέραν των αλλαγών που θα απαιτηθούν σε επίπεδο Τελικών Δικαιούχων, στο ΥΠΕΧΩΔΕ θα λειτουργήσει και στην επόμενη περίοδο η Μονάδα Τεχνικής Υποστήριξης για δράσεις διαχείρισης στερεών αποβλήτων και λυμάτων, η οποία παρήγαγε εξαιρετικό έργο κατά την περίοδο 2000 – 2006 και υποστήριξε ιδιαίτερα αποτελεσματικά τόσο το αρμόδιο Τμήμα του ΥΠΕΧΩΔΕ όσο και τα έργα του Ταμείου Συνοχής καθώς και τη διαδικασία σχεδιασμού της 4^{ης} Προγραμματικής Περιόδου.

2.1.2 Σχέδιο δράσης για την προστασία της φύσης και της βιοποικιλότητας 2007-2015

2.1.2.1 ΓΕΝΙΚΟΙ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Οι γενικοί στόχοι που τίθενται από την εθνική και κοινοτική νομοθεσία σε σχέση με την υφιστάμενη κατάσταση όσον αφορά στη φύση και τη βιοποικιλότητα, αφορούν στα ακόλουθα:

- A. Ανάσχεση της απώλειας και προστασία της βιοποικιλότητας σε επίπεδο χώρας.*
- B. Διατήρηση των πλέον σημαντικών τύπων οικοτόπων και ειδών κοινοτικού ενδιαφέροντος σε προστατευόμενες περιοχές*
- Γ. Ενίσχυση της πληροφόρησης κοινωνικών εταίρων και κοινού για θέματα αειφορικής ανάπτυξης και διατήρησης της βιοποικιλότητας*

Οι γενικοί στόχοι μπορούν να αναλυθούν στους ακόλουθους επιχειρησιακούς στόχους για το διάστημα 2007-2015:

- A1. Προστασία και διατήρηση απειλούμενων ειδών χλωρίδας, πανίδας και οικοτόπων στην επικράτεια της χώρας.
- A2. Διασφάλιση της εποπτείας της κατάστασης της διατήρησης ειδών και τύπων οικοτόπων κοινοτικού ενδιαφέροντος.
- A3. Αειφορική χρήση γεωργικών και δασικών γαιών και επιλεγμένων αλιευτικών περιοχών για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας
- A4. Διατήρηση της ποικιλότητας του τοπίου
- A5. Ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης στις αναπτυξιακές πολιτικές
- B1. Ολοκλήρωση του Δικτύου Natura 2000
- B2. Λήψη των κατάλληλων μέτρων για ενα συνεκτικό, ολοκληρωμένο και συγκεκριμένο σύστημα προστασίας, έτσι ώστε στους τόπους Natura 2000 να αποφεύγεται η υποβάθμιση των φυσικών οικοτόπων και των οικοτόπων ειδών και λήψη των αναγκαίων μέτρων διατήρησης καθώς και των δεόντων κανονιστικών, διοικητικών ή συμβατικών μέτρων στις Ειδικές Ζώνες Διατήρησης.
- Γ1. Ενδυνάμωση της περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης και της συμμετοχικής διαδικασίας κοινωνικών εταίρων και κοινού όσον αφορά τη σημασία της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων για την ποιότητα της ζωής.

2.1.2.2 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΖΟΜΕΝΟΙ ΑΞΟΝΕΣ ΔΡΑΣΕΩΝ

2.1.2.2.1 Άξονες δράσεων

Για την υλοποίηση των προαναφερόμενων επιχειρησιακών στόχων το διάστημα 2007-2015, προγραμματίζονται οι ακόλουθοι γενικοί άξονες δράσεων:

Άξονες δράσεων:

- A1. Προστασία και διατήρηση απειλούμενων ειδών χλωρίδας, πανίδας και οικοτόπων στην επικράτεια της χώρας. Ενδεικτικές δράσεις στο πλαίσιο του Άξονα αποτελούν η εξειδίκευση και έναρξη εφαρμογής πιλοτικά θεματικών Στρατηγικών για επιμέρους οικοσυστήματα (υγροτόπους, δασικά και ορεινά οικοσυστήματα, παράκτια και θαλάσσια οικοσυστήματα, αγροτικές περιοχές) καθώς και η εκπόνηση σχεδίου δράσης σε θέματα βιοασφάλειας, η εκπόνηση και έναρξη εφαρμογής πιλοτικά σχεδίων διαχείρισης επιλεγμένων ειδών χλωρίδας και πανίδας, η εκτίμηση επιπτώσεων δραστηριοτήτων στη βιοποικιλότητα (π.χ. επίπτωση Αιολικών Πάρκων στην ορνιθοπανίδα), ο εντοπισμός των πλέον βλαπτικών για την βιοποικιλότητα της Ελλάδος ξενικών ειδών, ο προσδιορισμός μέτρων για τον έλεγχο της εισόδου των ξενικών αυτών ειδών στα οικοσυστήματα και τον περιορισμό των συνεπειών τους στη βιοποικιλότητα, ο προσδιορισμός μέτρων προστασίας απειλούμενων και κινδυνεύοντων ειδών σε σχέση με την κλιματική αλλαγή, η προστασία και ανάπτυξη της υδρόβιας πανίδας και χλωρίδας, η προστασία, διατήρηση και αποκατάσταση περιοχών οικολογικού ενδιαφέροντος όπως μικρά νησιά, υγρότοποι, θαλάσσια οικοσυστήματα κλπ, οι δράσεις προστασίας και διατήρησης σε επιλεγμένες διασυνοριακές περιοχές, οι δράσεις προστασίας και διατήρησης σε περιοχές που δεν έχουν ακόμη χαρακτηριστεί με την εθνική νομοθεσία, η ολοκλήρωση της επαναδημιουργίας της Λίμνης Κάρλας.
- A2. Διασφάλιση της εποπτείας της κατάστασης της διατήρησης ειδών και τύπων οικοτόπων κοινοτικού ενδιαφέροντος. Ενδεικτικές δράσεις αποτελούν η εκτίμηση της κατάστασης διατήρησης τύπων οικοτόπων και ειδών κοινοτικού ενδιαφέροντος, η εκπόνηση μελέτης – πλαισίου για τον προσδιορισμό αναγκών προγραμμάτων παρακολούθησης τύπων οικοτόπων και ειδών σε εθνικό επίπεδο, η πιλοτική εφαρμογή προγράμματος παρακολούθησης.
- A3. Αειφορική χρήση γεωργικών και δασικών γαιών και επιλεγμένων αλιευτικών περιοχών για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας. Ενδεικτικές δράσεις αποτελούν οι ενισχύσεις σε γεωργούς ορεινών περιοχών, περιοχών με μειονεκτήματα και περιοχών Natura 2000, οι γεωργοπεριβαλλοντικές και δασοπεριβαλλοντικές ενισχύσεις, η στήριξη για μη παραγωγικές επενδύσεις, η δάσωση γεωργικών και μη γεωργικών γαιών, τα υδατοπεριβαλλοντικά μέτρα, η προστασία της θαλάσσιας χλωρίδας και πανίδας σε επιλεγμένες περιοχές.
- A4. Διατήρηση της βιοποικιλότητας του τοπίου. Ενδεικτικές δράσεις αποτελούν η επικαιροποίηση - οριστικοποίηση του καταλόγου των προτεινόμενων προς προστασία Τοπίων Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους, η ομαδοποίηση των εν λόγω τοπίων, η διατύπωση των σχετικών κατευθυντήριων γραμμών για τις προδιαγραφές εκπόνησης ΕΠΜ, η προετοιμασία του φακέλου προκήρυξης των εν λόγω ΕΠΜ και η εκπόνηση ΕΠΜ για επιλεγμένα τοπία.
- A5. Ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης στις αναπτυξιακές πολιτικές. Ενδεικτικές δράσεις αποτελούν η υποστήριξη των υπαρχουσών διοικητικών δομών του ΥΠΕΧΩΔΕ όπως η ΕΥΕΠ, η ΕΥΠΕ, το ΕΚΠΑΑ, η Κεντρική Υπηρεσία Υδάτων και η δημιουργία νέων όπως η Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού Περιβαλλοντικών Δράσεων του ΥΠΕΧΩΔΕ και η Μονάδα Τεχνικής Υποστήριξης για δράσεις που αφορούν τη φύση και βιοποικιλότητα (βλ. κεφ. 4.2). Στο πλαίσιο αυτό, προβλέπεται και η αναβάθμιση – αναδιάρθρωση της αρμόδιας υπηρεσίας του ΥΠΕΧΩΔΕ για την προστασία της φύσης σε ανώτερου επιπέδου Υπηρεσιακή Μονάδα. Για την κατάρτιση στελεχών της κεντρικής και περιφερειακής διοίκησης και του προσωπικού των Φορέων Διαχείρισης σε θέματα προστασίας και διαχείρισης φυσικού περιβάλλοντος, προγραμματίζεται σχετικό πρόγραμμα σεμιναρίων.
- B1. Ολοκλήρωση του Δικτύου Natura 2000. Ενδεικτικές δράσεις αποτελούν ο προσδιορισμός νέων θαλάσσιων περιοχών για ένταξη στο Δίκτυο Natura 2000, η επικαιροποίηση της βάσης δεδομένων

του Natura 2000 σε σχέση με την τροποποίηση των Παραρτημάτων της Οδηγίας από την είσοδο στην ΕΕ των νέων Κρατών – Μελών, η αξιολόγηση των προτεινόμενων Σημαντικών Περιοχών για τα Πουλιά της Ελλάδας για τον χαρακτηρισμό τους ως ΖΕΠ. Για την υλοποίηση της τελευταίας δράσης προκηρύχθηκε έργο στο πλαίσιο του ΕΤΠΑ – Γ' ΚΠΣ με τίτλο «Πρόγραμμα επαναξιολόγησης 69 σημαντικών περιοχών για τα πουλιά για το χαρακτηρισμό τους ως Ζωνών Ειδικής Προστασίας της ορνιθοπανίδας. Σύνταξη σχεδίων δράσης για την προστασία των ειδών προτεραιότητας». Με την ολοκλήρωση του έργου αυτού εκτιμάται ότι θα έχει ολοκληρωθεί η αξιολόγηση των Σημαντικών περιοχών για τα Πουλιά της Ελλάδας που πληρούν τα κριτήρια για τον χαρακτηρισμό τους ως ΖΕΠ, με βάση τα κριτήρια για τον προσδιορισμό και οριοθέτηση των ΖΕΠ, όπως καθορίστηκαν βάσει σχετικής μελέτης που χρηματοδοτήθηκε από το ΕΠΠΕΡ και ολοκληρώθηκε το 2005.

B2. Λήψη των κατάλληλων μέτρων για ένα συνεκτικό και ολοκληρωμένο σύστημα προστασίας έτσι ώστε στους τόπους Natura 2000 να αποφεύγεται η υποβάθμιση των φυσικών οικοτόπων και των οικοτόπων των ειδών και λήψη των αναγκαίων μέτρων διατήρησης καθώς και των δεόντων κανονιστικών, διοικητικών ή συμβατικών μέτρων στις Ειδικές Ζώνες Διατήρησης.

Ενδεικτικές δράσεις αποτελούν ο προσδιορισμός και η λήψη μέτρων προστασίας στις ΖΕΠ, η ομαδοποίηση των περιοχών Natura 2000 και η διαμόρφωση των σχετικών κατευθυντήριων γραμμών για την εκπόνηση ΕΠΜ στις περιοχές που δεν έχουν ακόμη εκπονηθεί, η εκπόνηση των σχετικών ΕΠΜ, η διερεύνηση πιθανού προσδιορισμού «οριζόντιων» μέτρων προστασίας σε ΤΚΣ, η υποστήριξη της λειτουργίας των Φορέων Διαχείρισης ως προβλέπει ο νόμος και η προώθηση άλλων οργανωτικών σχημάτων διαχείρισης σε προστατευόμενες περιοχές, η εκπόνηση μελετών – υλοποίηση διαχειριστικών παρεμβάσεων σε προστατευόμενες περιοχές όπως για παράδειγμα η εκπόνηση σχεδίων διαχείρισης και κανονισμών διοίκησης και λειτουργίας όπου δεν έχουν εκπονηθεί, η προμήθεια εξοπλισμού, η κατασκευή υποδομών, η σήμανση – οριοθέτηση όπου δεν έχει ολοκληρωθεί, η ερμηνεία περιβάλλοντος όπου δεν έχει ολοκληρωθεί, η αγορά γης, η υποστήριξη δράσεων έρευνας και παρακολούθησης παραμέτρων του περιβάλλοντος, η αποκατάσταση οικοτόπων, η κατασκευή ειδικών διαχειριστικών έργων κλπ.

Για την υποβοήθηση της άμεσης οργάνωσης των υπαρχόντων Φορέων Διαχείρισης και της άμεσης χρηματοδότησης των δράσεων της πρώτης τριετίας λειτουργίας τους, προκηρύχθηκε με χρηματοδότηση από το ΕΤΠΑ – Γ' ΚΠΣ οριζόντιο έργο με τίτλο: «Οργάνωση των Φ.Δ. Προστατευόμενων Περιοχών και σχεδιασμός της πρώτης φάσης λειτουργίας τους». Αντικείμενο του έργου είναι: η σύνταξη τριετών σχεδίων δράσης των Φ.Δ. (που αφορούν στην επόπτευση και φύλαξη, ενημέρωση-ευαισθητοποίηση του κοινού, εκπαίδευση και κατάρτιση του προσωπικού), η διαμόρφωση ενός εθνικού πλαισίου συστηματικής παρακολούθησης (monitoring) των περιοχών αυτών και ο σχεδιασμός τριετούς εφαρμογής δράσεων παρακολούθησης με παράλληλη οργάνωση και εγκατάσταση ενιαίας βάσης δεδομένων, καθώς και η υποστήριξη των Φορέων Διαχείρισης σε ότι αφορά την εξειδίκευση των Κανονισμών Λειτουργίας των περιοχών αυτών, η σύνταξη οικονομοτεχνικής μελέτης λειτουργίας καθενός από τους Φορείς Διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών της χώρας και η κατάρτιση Σχεδίου Δράσης για τη διασφάλιση της οικονομικής τους βιωσιμότητας με άντληση εσόδων εξ' ιδίων πόρων.

Κατά τη διάρκεια της Προγραμματικής Περιόδου 2007 – 2013 προγραμματίζεται η δημιουργία 3 νέων Φορέων Διαχείρισης, η υποστήριξη 2 νέων οργανωτικών σχημάτων διαχείρισης και η ανάθεση της διαχείρισης νέων χαρακτηρισμένων εκτάσεων σε υφιστάμενους Φορείς Διαχείρισης. Οι 3 νέοι Φορείς Διαχείρισης θα αφορούν στις ακόλουθες περιοχές: α) Καστοριά (Περιφ. Δυτικής Μακεδονίας), β) Λήμνος (Περιφ. Β. Αιγαίου), γ) Κάτω Όλυμπος (Περιφ. Θεσσαλίας).

Περαιτέρω, μέχρι το 2015 εκτιμάται ότι θα έχουν χαρακτηριστεί 25 νέες περιοχές, οι οποίες θα καλύψουν επιπλέον 20% της έκτασης του Δικτύου Natura 2000. Με τους εν λόγω χαρακτηρισμούς εκτιμάται ότι θα έχει ολοκληρωθεί και ο χαρακτηρισμός όλων των περιοχών με Φορέα Διαχείρισης. Η εκτιμώμενη κατανομή των περιοχών αυτών ανά Περιφέρεια δίνεται στον Πίνακα 8.

Πίνακας 8. Κατανομή των εκτάσεων Natura 2000 εντός των προβλεπόμενων κηρύξεων μέχρι το 2013

Περιφέρεια	Έκταση προβλεπόμενων περιοχών Natura 2000 που θα χαρακτηριστούν έως το 2013 (ha)	Συνολική έκταση χαρακτηρισμένων περιοχών Natura 2000 έως το 2013 (ha)	Έκταση προβλεπόμενων περιοχών Natura 2000 χωρίς χαρακτηρισμό έως το 2013 (ha)	Ποσοστό Natura 2000 που θα έχει χαρακτηριστεί έως το 2013 / Περιφέρεια (%)
Αν. Μακεδονία και Θράκη	71.698	127.423	174.360	42
Κεντρ. Μακεδονία	47.883	157.452	270.839	37
Δυτ. Μακεδονία	51.918	51.918	51.097	50
Ήπειρος	113.094	218.434	39.075	85
Θεσσαλία	81.402	301.111	239.162	56
Δυτική Ελλάδα	53.770	88.489	125.843	41
Ιόνια Νησιά	2.779	10.648	140.260	7
Στερεά Ελλάδα	31.510	31.510	159.592	16
Αττική	14.902	16.142	34.648	32
Πελοπόννησος	66.402	66.402	188.951	26
Βόρειο Αιγαίο	18.232	18.232	122.305	13
Νότιο Αιγαίο	17.736	23.267	208.065	10
Κρήτη	53.875	53.875	231.900	19
Σύνολο	625.201	1.164.903	1.986.097	

Καθώς η διαδικασία χαρακτηρισμού περιοχών απαιτεί βάθος χρόνου, συμπληρωματικά προς τον χαρακτηρισμό των περιοχών σύμφωνα με το ν. 1650/86, θα προωθηθούν μέτρα για την προστασία ειδών κοινοτικού ενδιαφέροντος σε περιοχές του Δικτύου Natura 2000 (ως μέτρα προδιασφάλισης) μέχρι την ολοκλήρωση της διαδικασίας χαρακτηρισμού τους. Για το σκοπό αυτό προγραμματίζεται να προκηρυχθεί από πόρους του ΕΤΠΑ – Γ ΚΠΣ έργο με τίτλο «Προσδιορισμός δραστηριοτήτων συμβατών με τα είδη χαρακτηρισμού των υφιστάμενων Ζωνών Ειδικής Προστασίας». Αντικείμενο του έργου είναι η ομαδοποίηση των ειδών ορνιθοπανίδας χαρακτηρισμού των ΖΕΠ με βάση τις οικολογικές τους απαιτήσεις, ο προσδιορισμός των απειλών και των γενικών αρχών προστασίας τους ανά είδος ή ανά ομάδα ειδών, σύμφωνα με το πνεύμα της Οδηγίας 79/409/ΕΚ, ο προσδιορισμός των προτεινόμενων μέτρων ρύθμισης της άσκησης δραστηριοτήτων οι οποίες συνιστούν απειλές για τα είδη χαρακτηρισμού, καθώς και

ενδεδειγμένων διαχειριστικών μέτρων, η δημιουργία βάσης δεδομένων η οποία θα επιτρέπει την σύνδεση των προτεινόμενων μέτρων και ρυθμίσεων με κάθε περιοχή ΖΕΠ, σύμφωνα με τα είδη χαρακτηρισμού της (decision support tool). Με το έργο αυτό αναμένεται ότι θα ληφθούν μέτρα προστασίας για 750.000 ha ΖΕΠ, τα οποία δεν θα βρίσκονται εντός χαρακτηρισμένων περιοχών μέχρι το 2015.

Γ1. Ενδυνάμωση της περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης και της συμμετοχικής διαδικασίας κοινωνικών εταίρων και κοινού όσον αφορά τη σημασία της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων για την ποιότητα της ζωής. Ενδεικτικές δράσεις αποτελούν η παραγωγή ενημερωτικού υλικού, η διεξαγωγή ενημερωτικών ημερίδων, ο εμπλουτισμός δικτυακών πυλών με πληροφορίες κλπ.

2.1.2.2.2 Χρηματοδότηση

Οι ανωτέρω άξονες δράσεων θα υλοποιηθούν κατά κύριο λόγο με χρηματοδότηση από το ΕΤΠΑ, το ΕΓΤΑΑ, το ΕΤΑ και το ΕΚΤ. Η συνεισφορά εθνικών πόρων (Ταμείο ΕΤΕΡΠΣ) και άλλων κοινοτικών πόρων (Life+, Interreg III) εκτιμάται ότι θα καλύψει το παρόν πρόγραμμα σε μικρό βαθμό.

Συνολικά εκτιμάται ότι θα απαιτηθούν περίπου 1750 εκ. €. Το μεγαλύτερο ποσό (περίπου 1340 εκ. €) εκτιμάται ότι θα απαιτηθεί για την αειφορική χρήση γεωργικής και δασικής γης και επιλεγμένων αλιευτικών περιοχών. Για υποδομές, στήριξη των Φορέων Διαχείρισης, εφαρμογή μέτρων προστασίας στους τόπους Natura 2000, προστασία και διατήρηση απειλούμενων ειδών χλωρίδας, πανίδας και οικοτόπων, εκτιμάται ότι θα απαιτηθούν περίπου 410 εκ. € (εκ των οποίων εκτιμάται ότι περίπου 70 εκ. € θα διατεθούν μέσω της κοινοτικής πρωτοβουλίας Life+, και περίπου 40 εκ. € για την προστασία, ανάδειξη και διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος διασυνοριακών περιοχών).

Όσον αφορά ειδικά το ΕΤΠΑ, εκτιμάται ότι σε περιφερειακό επίπεδο, μέσω των ΠΕΠ, θα απαιτηθούν για δράσεις προστασίας και διαχείρισης του φυσικού περιβάλλοντος περίπου 50 εκ. €.

Η υποστήριξη των θεσμών και των μέσων άσκησης περιβαλλοντικής πολιτικής από το ΕΠΠΕΡΑΑ εκτιμάται ότι θα απαιτήσει περίπου 70 εκ. €. Για την προστασία της φύσης και της βιοποικιλότητας εκτιμάται ότι οι ανωτέρω τιθέμενοι επιχειρησιακοί στόχοι θα καλυφθούν με την διάθεση 180 εκ. €. Από τα 180 εκ. € εκτιμάται ότι θα διατεθούν για τον άξονα δράσεων Α1 περίπου 58 εκ. €, εκ των οποίων σημαντικό ποσοστό θα διατεθεί για την ολοκλήρωση των έργων επαναδημιουργίας της Λίμνης Κάρλας (50 εκ. €).

Για τον άξονα δράσεων Α2 εκτιμάται ότι θα διατεθούν 14 εκ. € ενώ για τον άξονα δράσεων Α4 περίπου 1 εκ. €. Ο άξονας δράσεων Α5 θα καλυφθεί από τον άξονα του ΕΠΠΕΡΑΑ που αφορά στους θεσμούς και μέσα άσκησης περιβαλλοντικής πολιτικής καθώς και από τον προϋπολογισμό της ΜΟΔ ΑΕ (για την ενεργοποίηση και λειτουργία της σχετικής Μονάδας Τεχνικής Υποστήριξης).

Για τον άξονα Β1 θα διατεθεί περίπου 0,5 εκ. € ενώ για τον άξονα Β2 περίπου 105 εκ. €, εκ των οποίων το μεγαλύτερο ποσοστό θα διατεθεί για την υποστήριξη της λειτουργίας των Φορέων Διαχείρισης (υφιστάμενων και νέων) καθώς και άλλων οργανωτικών σχημάτων διαχείρισης που θα ιδρυθούν όπως και για την υλοποίηση δράσεων και έργων διαχείρισης σε προστατευόμενες περιοχές. Περίπου 5 εκ. € θα διατεθούν για την ολοκλήρωση του θεσμικού πλαισίου κήρυξης προστατευόμενων περιοχών. Για τον άξονα προτεραιότητας Γ1 εκτιμάται ότι θα διατεθούν περίπου 2 εκ. €.

2.1.2.2.3 Συμπληρωματικότητα παρεμβάσεων μεταξύ ΕΠΠΕΡΑΑ και ΠΕΠ

Η συμπληρωματικότητα των παρεμβάσεων που χρηματοδοτούνται από το ΕΓΤΑΑ, το ΕΤΑ και το ΕΤΠΑ για τη φύση και τη βιοποικιλότητα περιγράφονται στο σχετικό κεφάλαιο των κριτηρίων διαχωρισμού.

Όσον αφορά τη συμπληρωματικότητα των παρεμβάσεων μεταξύ ΕΠΠΕΡΑΑ και ΠΕΠ ισχύουν τα ακόλουθα:

Οι 5 Περιφέρειες μεταβατικής στήριξης θα εφαρμόσουν το παρόν Σχέδιο Δράσης για την προστασία και τη διαχείριση της Φύσης και της Βιοποικιλότητας 2007-2013, σε ότι αφορά την περιοχή δικαιοδοσίας τους με πόρους ΕΤΠΑ από τα αντίστοιχα ΠΕΠ.

Για τις 8 Περιφέρειες του στόχου «Σύγκλιση», θα περιληφθούν στο ΕΠ «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» δράσεις και έργα με βάση το Σχέδιο Δράσης ενώ από πόρους ΕΤΠΑ των αντίστοιχων ΠΕΠ δύναται να καλυφθούν συμπληρωματικά προς το τομεακό ΕΠΠΕΡΑΑ δράσεις που θα αφορούν σε:

α) έργα ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης σε τοπικό επίπεδο.

β) παρεμβάσεις σε προστατευόμενες περιοχές (Natura 2000 ή εθνικώς προστατευόμενες περιοχές) οι οποίες δεν υπόκεινται σε διαχείριση από Φορέα Διαχείρισης ή άλλο οργανωτικό σχήμα διαχείρισης, ή περιοχές ιδιαίτερου οικολογικού ενδιαφέροντος που δεν υπόκεινται στις προηγούμενες κατηγορίες αλλά εμπίπτουν στην περιοχή δικαιοδοσίας των αντίστοιχων Περιφερειών. Για την υλοποίηση των εν λόγω παρεμβάσεων θα πρέπει να προηγηθεί συνεννόηση με τις αρμόδιες επιτελικές και συντονιστικές Υπηρεσίες του ΥΠΕΧΩΔΕ, καθώς στις εν λόγω περιοχές θα υλοποιηθούν παρεμβάσεις και από το ΕΠΠΕΡΑΑ.

2.1.2.2.4 Μηχανισμός υλοποίησης

Τελικοί δικαιούχοι των δράσεων που εμπίπτουν στους ανωτέρω άξονες δράσεων είναι κατά κύριο λόγο το ΥΠΕΧΩΔΕ, οι Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών, οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α' και Β' βαθμού, οι Γενικές Γραμματείες Περιφερειών, οι ΜΚΟ, το ΕΚΠΑΑ, Ερευνητικά Ιδρύματα και άλλα σχετικά νομικά πρόσωπα.

Όσον αφορά στους Φορείς Διαχείρισης, η αποτελεσματικότητά τους ως τελικών δικαιούχων έργων χρηματοδοτούμενων από το ΕΤΠΑ αναμένεται ότι θα βελτιωθεί σημαντικά στο άμεσο μέλλον καθώς βρίσκονται στη φάση αξιοποίησης των πόρων της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου που έχουν λάβει για την υποστήριξη της λειτουργίας τους και καθώς το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας τους βαίνει προς ολοκλήρωση.

Για την υποστήριξη της αρμόδιας υπηρεσίας του ΥΠΕΧΩΔΕ ως φορέα προγραμματισμού και των Φορέων Διαχείρισης ως τελικών δικαιούχων δράσεων του ΕΤΠΑ, προβλέπεται άμεσα η δημιουργία Μονάδας Τεχνικής Υποστήριξης μέσω πρόσληψης ειδικής ομάδας εμπειρογνομόνων από την ΜΟΔ ΑΕ και διάθεσή της ως Ομάδα Έργου με συμφωνητικό συνεργασίας στο ΥΠΕΧΩΔΕ.

Η εν λόγω Ομάδα Έργου θα στελεχώνεται από άτομα με ειδική κατάρτιση και εμπειρία (βιολόγους, περιβαλλοντολόγους, νομικό, οικονομολόγο κλπ) και θα παράσχει επιχειρησιακή και τεχνική υποστήριξη κατά κύριο λόγο για: α) την παρακολούθηση της εφαρμογής του σχεδιασμού για τη φύση και βιοποικιλότητα σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο, β) την προετοιμασία και τον συντονισμό των δράσεων σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο και τον καθορισμό προτεραιοτήτων, γ) τη σύνταξη των προδιαγραφών προκήρυξης δράσεων του ΕΠΠΕΡΑΑ για τον άξονα προτεραιότητας 9 και την «ωρίμανση» των δράσεων, δ) την παρακολούθηση και υποστήριξη της υλοποίησής τους, ε) την εκπαίδευση και ειδική ενημέρωση των εμπλεκόμενων στελεχών στις διαδικασίες εφαρμογής κατά

την 4^η Προγραμματική Περίοδο, στ) την αξιολόγηση της υλοποίησης των δράσεων σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο, ζ) την εκπόνηση οδηγιών και εγχειριδίων, ιβ) την υποστήριξη της διοικητικής δομής του ΥΠΕΧΩΔΕ σε θέματα ειδικής τεχνογνωσίας ιγ) την υποστήριξη των Φορέων Διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών για την ανάληψη έργων τόσο από το ΕΠΠΕΡ όσο και από άλλες χρηματοδοτικές πηγές (π.χ. ΠΕΠ).

Η λειτουργία της ανωτέρω Ομάδας Έργου θεωρείται καθοριστικής σημασίας για την υλοποίηση του παρόντος σχεδίου δράσης. Ιδιαίτερα σημαντική εκτιμάται ότι θα είναι η συμβολή της Ομάδας στην υποβοήθηση της ανάληψης δράσεων από τους Φορείς Διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών.

2.1.2.2.5 Ωριμότητα

Όσον αφορά στο ΕΤΠΑ και τον άξονα 9, η ωριμότητα των έργων θα αξιολογηθεί από την ΕΥΔ ΕΠΠΕΡΑΑ με τη συνδρομή και της προαναφερόμενης Μονάδας Τεχνικής Υποστήριξης. Ωστόσο στην παρούσα φάση ως πλέον ώριμα έργα θεωρούνται η ολοκλήρωση της επαναδημιουργίας της Λίμνης Κάρλας, η υποστήριξη της λειτουργίας των Φορέων Διαχείρισης, οι μελέτες για την ολοκλήρωση του Δικτύου Natura 2000 και η προσέγγιση της ομαδοποίησης των περιοχών Natura 2000 προκειμένου να εκπονηθούν οι ΕΠΜ που υπολείπονται για την θεσμική κατοχύρωση των περιοχών του Δικτύου.

2.1.2.3 ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ - ΔΕΙΚΤΕΣ

Με την υλοποίηση του παρόντος προγράμματος αναμένονται μέχρι το 2015 τα ακόλουθα αποτελέσματα:

- Προσδιορισμός και έναρξη της εφαρμογής πιλοτικά μέτρων προστασίας 10 κινδυνευόντων ειδών ή οικοτόπων μέσα από την εκπόνηση σχεδίων διαχείρισης
- Προσδιορισμός του προγράμματος παρακολούθησης (monitoring) της χώρας και πιλοτική εφαρμογή αυτού
- Προσδιορισμός και έναρξη της εφαρμογής πιλοτικά μέτρων για την αντιμετώπιση της εισόδου ή των επιπτώσεων επικίνδυνων για την ισορροπία των οικοσυστημάτων ξενικών ειδών και μέτρων προστασίας επιλεγμένων ειδών που κινδυνεύουν από την κλιματική αλλαγή
- Ολοκλήρωση αριθμού μελετών για την κήρυξη προστατευόμενων τοπίων
- Ολοκλήρωση της επαναδημιουργίας της Λίμνης Κάρλας
- Επέκταση του Δικτύου Natura 2000
- Θεσμική κατοχύρωση πρόσθετων περιοχών του Natura 2000
- Θεσμική κατοχύρωση σημαντικού αριθμού περιοχών του Natura 2000 (χαρακτηρισμός ή μέτρα προστασίας) και ίδρυση νέων οργανωτικών σχημάτων διαχείρισης για αριθμό από αυτές.
- Λειτουργία όλων των υπαρχόντων Φορέων Διαχείρισης ή άλλων οργανωτικών σχημάτων διαχείρισης και εκπόνηση όλων των διαχειριστικών σχεδίων των σχετικών περιοχών
- Προστασία, διατήρηση και αποκατάσταση τύπων οικοτόπων και ειδών με την εφαρμογή διαχειριστικών παρεμβάσεων καθώς και έργων υποδομών σε περιοχές Natura 2000, σε μη προστατευόμενες περιοχές οικολογικού ενδιαφέροντος, σε διασυννοριακές περιοχές, σε αγροτικές και δασικές περιοχές.

Για την ποσοτικοποίηση των ανωτέρω αποτελεσμάτων μπορούν να χρησιμοποιηθούν οι ακόλουθοι δείκτες:

Δείκτες εκροών:

1. Αριθμός Φορέων Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών που ιδρύονται ή ενισχύονται
Τιμή Βάσης: 27
Τιμή Στόχος: Ενίσχυση 27 υφιστάμενων Φορέων και ίδρυση 3 νέων Φορέων Διαχείρισης
2. Ποσοστό % έκτασης περιοχών NATURA για τις οποίες έχουν ιδρυθεί Φορείς Διαχείρισης

Τιμή Βάσης: 30%

Τιμή Στόχος: 31,5% κατά προσέγγιση για τις περιοχές με Φορέα Διαχείρισης (Η έκταση καθορίζεται με την έκδοση της διοικητικής πράξης που ορίζει και το καθεστώς προστασίας)

Δείκτες αποτελέσματος:

1. Έκταση περιοχών του Δικτύου NATURA οι οποίες έχουν υπαχθεί σε καθεστώς προστασίας

Τιμή Βάσης: 17%

Τιμή Στόχος: 50% Η τιμή στόχου αφορά περιοχές που θα προστατευθούν με χαρακτηρισμό σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία καθώς και αυτές που θα προστατευθούν με οριζόντια μέτρα.

Στο Παράρτημα ΙΙΙ παρουσιάζονται οι Περιοχές Natura που προβλέπεται να κηρυχθούν ως το 2015 καθώς και ο κατάλογος με τις ΖΕΠ που προβλέπεται να προστατευθούν με οριζόντια μέτρα μέχρι το 2015, επιπρόσθετα στις περιοχές που προβλέπεται να κηρυχθούν μέχρι το 2015 και επιπρόσθετα στις ήδη κηρυγμένες περιοχές.

Χάρτης 1. Χάρτης της Ελλάδας όπου φαίνονται οι περιοχές Natura 2000 και οι εκτάσεις δικαιοδοσίας των 27 Φορέων Διαχείρισης

2.1.3 Εθνικό σχέδιο δράσης για την προστασία και διαχείριση των υδάτων 2007-2013

2.1.3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το νερό από φυσικό αγαθό εν αφθονία αποτελεί σήμερα μέρος του περιβάλλοντος, βασικό στοιχείο της ζωής στον πλανήτη που βρίσκεται ολοένα και περισσότερο σε ανεπάρκεια και χρήζει ορθολογικής διαχείρισης και προστασίας. Αξίζει να αναφερθεί επιπρόσθετα, ότι το νερό ανήκει σε εκείνη την κατηγορία των αγαθών, που όσο αυτονόητη θεωρείται η ύπαρξή τους τόσο επώδυνη γίνεται η έλλειψή τους. Ως εκ τούτου αποτελεί και αιτία διαμάχης μεταξύ γειτονικών χωρών καθώς το 40% των κατοίκων της γης ζει σήμερα σε περισσότερες από 200 διακρατικές υδρολογικές λεκάνες. Επιπλέον 232 εκατομμύρια άνθρωποι από 26 χώρες του τρίτου κόσμου πλήττονται από λειψυδρία και αδυνατούν να καλύψουν βασικές ανάγκες για νερό.

Στην προσπάθειά της να αμβλύνει ή να επιλύσει αυτά τα ζητήματα η Διεθνής Κοινότητα αναπτύσσει τις Διεθνείς Συνεργασίες και διοργανώνει σημαντικές συναντήσεις εκ των οποίων η πλέον σημαντική είναι η Διοργάνωση ανά τριετία του Παγκόσμιου Forum για το νερό, στο πλαίσιο του οποίου συζητούνται κρίσιμα θέματα που αφορούν όλες τις παραμέτρους που αφορούν το ζήτημα της διαχείρισης και προστασίας του. Επί πλέον η Διεθνής Κοινότητα έχει ενεργοποιηθεί για να αντιμετωπίσει το νερό σ' αυτό το πλαίσιο με αποτέλεσμα την υπογραφή βασικών Διεθνών Συμβάσεων για θέματα που αφορούν τους υδατικούς πόρους.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει θέσει επίσης ως προτεραιότητά της, τη «Βιώσιμη χρήση των φυσικών πόρων και τη διαχείριση των αποβλήτων» στο 6^ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον.

Σε εφαρμογή των παραπάνω η διαχείριση και προστασία των υδατικών πόρων αποτελεί για την Ελλάδα βασική προτεραιότητα.

Παρακάτω δίνεται επιγραμματικά το Κοινοτικό και Εθνικό Πλαίσιο που διέπει το ζήτημα της διαχείρισης και προστασίας των υδάτων.

2.1.3.2 ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΥΔΑΤΩΝ

Η Κοινοτική πολιτική στον τομέα των υδάτων εκφράστηκε κατά τη δεκαετία 1970-1980 με την έκδοση σειράς Κοινοτικών Οδηγιών για την προστασία τους. Η συνεχής αύξηση της ζήτησης ύδατος καλής ποιότητας για κάθε χρήση κατέστησε αναγκαίες πιο ολοκληρωμένες δράσεις για την ποιοτική και ποσοτική προστασία των υδάτων.

Την ανάγκη αυτή επεσήμανε με έκθεσή του το 1975, ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος. Με το 5^ο Κοινοτικό Πρόγραμμα Δράσης επιδιώχθηκε να εξασφαλιστεί επαρκής ποσότητα νερού ικανοποιητικής ποιότητας στο σύνολο της Κοινότητας, χωρίς να διαταραχθεί η φυσική ισορροπία του περιβάλλοντος.

Είναι σε εξέλιξη η περαιτέρω ενσωμάτωση της προστασίας και της βιώσιμης διαχείρισης των υδάτων σε άλλους τομείς της Κοινοτικής πολιτικής, όπως στην ενεργειακή πολιτική, την πολιτική μεταφορών, τη γεωργική πολιτική, την αλιευτική πολιτική και την τουριστική πολιτική.

Με το 6^ο Πρόγραμμα Δράσης τέθηκε σε προτεραιότητα η “Βιώσιμη χρήση των φυσικών πόρων και διαχείριση αποβλήτων”.

Αναλυτικά παρατίθενται οι σημαντικές Οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που αφορούν το νερό που κατατάσσονται στις παλαιές Οδηγίες που θέτουν ποιοτικούς στόχους για τα νερά, ανάλογα με τη

χρήση που προορίζονται (Οδηγίες χρονικής περιόδου 1970-1980), τις Οδηγίες της χρονικής περιόδου 1990-2000 που θέτουν ποιοτικούς στόχους στις πηγές (αιτίες) που προκαλούν τη ρύπανση των υδάτων και τις πρόσφατες Οδηγίες από το 2000 ως σήμερα. (Επισυναπτόμενο ένθετο Ι)

Η Οδηγία 2000/60/ΕΚ ή αλλιώς η Οδηγία Πλαίσιο για τα νερά, μπροστά στο πρόβλημα της έλλειψης επάρκειας νερού και της περιβαλλοντικής υποβάθμισης, αποτελεί το νέο βασικό θεσμικό εργαλείο για τη Διαχείριση και Προστασία των Υδατικών Πόρων στις χώρες της ΕΕ. Ακολουθεί η αναλυτική παρουσίασή της.

2.1.3.3 Η ΟΔΗΓΙΑ 2000/60/ΕΚ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΩΝ ΥΔΑΤΩΝ

Η Οδηγία Πλαίσιο εισάγει μια νέα θεώρηση στη διαχείριση των υδατικών πόρων και ταυτόχρονα αποτελεί μια νέα πολιτική πρόταση περιφερειακής οργάνωσης και προστασίας του περιβάλλοντος. Η Οδηγία Πλαίσιο:

- εισάγει μια ολοκληρωμένη προσέγγιση της προστασίας των υδατικών πόρων με:
 - Τον ορισμό Υδατικών Διαμερισμάτων (περιοχή λεκάνης απορροής ποταμού ή περιοχή λεκανών απορροής ποταμών) σε επίπεδο (ή ως άθροισμα) λεκανών απορροής
 - Την ενιαία θεώρηση όλων των τύπων υδατικών σωμάτων
 - Το σχεδιασμό και υλοποίηση προγραμμάτων διαχείρισης και μέτρων προστασίας
- αναπτύσσει και ενισχύει πολιτικές αποκέντρωσης με τη:
 - Θέσπιση περιφερειακών Διαχειριστικών Αρχών
 - Διασφάλιση και Ενίσχυση της συμμετοχής του κοινού στη λήψη απόφασης

Η αειφορική διαχείριση των υδατικών πόρων και η διατήρηση των φυσικών οικοσυστημάτων συνήθως προσκρούει σε τεχνικούς και σε οικονομικούς περιορισμούς. Ακόμη και όταν αίρονται οι περιορισμοί αυτοί, η εφαρμογή των θετικών μέτρων προσκρούει συχνά στην επιφύλαξη ή και την άρνηση του τοπικού πληθυσμού να αποδεχθεί αυτά τα μέτρα. Η άρση των επιφυλάξεων είναι δυνατή μόνο όταν τόσο κατά τον σχεδιασμό όσο και κατά την υλοποίηση των μέτρων καλείται ο τοπικός πληθυσμός να συμμετέχει ενεργά στη λήψη αποφάσεων, μέσω διαβουλεύσεων.

Αναλυτικότερα δίνονται τα βασικά θέματα που επιλαμβάνεται η Οδηγία

Σκοπός – Στόχοι

Η Οδηγία έχει ως στόχο τη μακροπρόθεσμη προστασία όλων των υδάτων (επιφανειακών, μεταβατικών, υπόγειων και παράκτιων) και των οικοσυστημάτων στην ΕΕ και δημιουργεί ένα πλαίσιο αειφορικής διαχείρισης, το οποίο:

- αποτρέπει την περαιτέρω υποβάθμιση, και προστατεύει και βελτιώνει την κατάσταση όλων των υδατικών πόρων·
- προωθεί τη βιώσιμη διαχείριση των υδάτων, μέσω της μακροπρόθεσμης προστασίας των διαθέσιμων υδατικών πόρων·
- ενισχύει την προστασία του υδατικού περιβάλλοντος με την εφαρμογή μέτρων για τη μείωση της απόρριψης ρυπαντικών ουσιών και την εξάλειψη της απόρριψης ορισμένων επικίνδυνων ρυπαντών που προσδιορίζονται και επικαιροποιούνται σε ειδικούς καταλόγους ουσιών προτεραιότητας·
- διασφαλίζει την προοδευτική μείωση της ρύπανσης των υπόγειων υδάτων και τη σταδιακή αποκατάσταση της ποιότητάς τους·

- συμβάλλει στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων ακραίων φαινομένων, πλημμυρών και ξηρασίας.

Για την επίτευξη του σκοπού αυτού θεσπίζεται μια σειρά ρυθμίσεων, που επιχειρούν:

- να επιτύχουν τη διατήρηση ή την αποκατάσταση της καλής κατάστασης των επιφανειακών και των υπόγειων υδάτων μέχρι το 2015·
- να ενοποιήσουν και να συμπληρώσουν την προηγούμενη αποσπασματική ευρωπαϊκή νομοθεσία για τα νερά·
- να προσεγγίσουν τη διαχείριση των υδατικών πόρων σε επίπεδο Υδατικού Διαμερίσματος (περιοχή λεκάνης απορροής ποταμού ή περιοχή λεκανών απορροής ποταμών), η οποία νοείται αποτελούμενη από μία ή περισσότερες γειτονικές λεκάνες απορροής μαζί με τα συναφή υπόγεια και παράκτια ύδατα, ορίζοντας την αρμόδια αρχή για την άσκησή της
- να ασκήσουν τη διαχείριση των υδατικών πόρων βάσει προγραμμάτων – σχεδίων διαχείρισης Υδατικού Διαμερίσματος, τα οποία θα καταρτίσει κάθε κράτος-μέλος μέχρι το 2009 και τα οποία θα περιλαμβάνουν τη γενική περιγραφή των χαρακτηριστικών της περιοχής, τις επιπτώσεις των ανθρώπινων δραστηριοτήτων στην ποσότητα και την ποιότητα των υδατικών πόρων, τις χρήσεις του ύδατος κλπ·
- να εξασφαλίσουν την κοινωνική συναίνεση μέσω προώθησης συμμετοχικών διαδικασιών·
- να προωθήσουν ορθολογικές αναλύσεις κόστους (συμπεριλαμβανομένου και του περιβαλλοντικού κόστους) και να εξασφαλίσουν, τη μέσω οικονομικών εργαλείων (π.χ. κατάλληλη τιμολόγηση των υπηρεσιών), ορθολογική διαχείριση και ανάκτηση του συνεπαγόμενου κόστους, μέχρι το 2010.

Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται στις συμμετοχικές δράσεις. Ειδικότερα τα Κράτη-Μέλη καλούνται να ενθαρρύνουν την ενεργό συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων φορέων κατά τα επιμέρους στάδια εφαρμογής της Οδηγίας, καθώς και κατά τη σύνταξη των προγραμμάτων διαχείρισης. Ακόμα, τα Κράτη-Μέλη θα πρέπει να ενημερώνουν και να συμβουλευονται το κοινό, συμπεριλαμβανομένων και των χρηστών, για τα ακόλουθα θέματα:

- το χρονοδιάγραμμα και πρόγραμμα δράσεων για τη σύνταξη των σχεδίων διαχείρισης, το αργότερο ως το 2006·
- την επισκόπηση των σημαντικών ζητημάτων διαχείρισης, το αργότερο ως το 2007·
- την πρώτη προσέγγιση των σχεδίων διαχείρισης, το αργότερο ως το 2008.

Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής

Το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης των στόχων της Οδηγίας αποτελεί πρόκληση για τα Κράτη-Μέλη. Είναι δεσμευτικό, απαιτεί εγρήγορση και πολλές παράλληλες δράσεις. Τα πρώτα 9 χρόνια από την ψήφισή της προβλέπεται να είναι προπαρασκευαστικά, προκειμένου να δημιουργηθούν στα Κ-Μ οι κατάλληλες διοικητικές και λοιπές υποδομές. Αναλυτικότερα:

- 2002 Υποβάλλεται από την Επιτροπή πρόταση θέσπισης μέτρων κατά της ρύπανσης των υπόγειων υδάτων.
- 2003 Ολοκληρώνεται η διαδικασία εναρμόνισης της εθνικής νομοθεσίας των κρατών-μελών με την Οδηγία, και προσδιορίζονται τα υδατικά διαμερίσματα, καθώς και τα όρια δικαιοδοσίας των αρχών διαχείρισης.
- 2004 Διαβιβάζεται προς την Επιτροπή ο κατάλογος με τις αρμόδιες αρχές των κρατών-μελών για κάθε υδατικό διαμέρισμα.
- 2004 Προσδιορίζονται τα υδάτινα σώματα και ολοκληρώνεται η ανάλυση των πιέσεων και των επιπτώσεων επί των υδατικών σωμάτων και η οικονομική ανάλυση των χρήσεων ύδατος.
- 2004 Ολοκληρώνονται τα μητρώα προστατευόμενων περιοχών.
- 2004 Επανεξετάζεται από την Επιτροπή ο κατάλογος ουσιών προτεραιότητας.

- 2006 Ολοκληρώνονται τα προγράμματα παρακολούθησης της κατάστασης (ποσοτικής και ποιοτικής-συμπεριλαμβανόμενης και της οικολογικής) των υδάτων.
- 2006 Οι διαβουλεύσεις με το κοινό για τα σχέδια διαχείρισης υδατικού διαμερίσματος βρίσκονται σε εξέλιξη.
- 2007 Καταργούνται οι Οδηγίες 75/440/ΕΟΚ (επιφανειακά ύδατα) και 79/869/ΕΟΚ (μετρήσεις των επιφανειακών υδάτων) και η Απόφαση 77/795/ΕΟΚ (ανταλλαγή της πληροφορίας για τα επιφανειακά ύδατα).
- 2009 Λαμβάνοντας υπόψη τα προγράμματα παρακολούθησης, τις αναλύσεις των χαρακτηριστικών των υδατικών διαμερισμάτων, τις επιπτώσεις των ανθρώπινων δραστηριοτήτων κλπ., προσδιορίζονται από τα Κράτη-Μέλη τα μέτρα που απαιτούνται για την επίτευξη των στόχων της Οδηγίας, με οικονομικά αποτελεσματικό τρόπο.
- 2009 Δημοσιεύονται τα Προγράμματα Διαχείρισης Υδατικού Διαμερίσματος, στα οποία περιλαμβάνεται και ο χαρακτηρισμός των ιδιαίτερος τροποποιημένων υδατινών σωμάτων.
- 2010 Εφαρμόζεται τιμολογιακή πολιτική για τις διάφορες χρήσεις των υδάτων με σκοπό τη βιωσιμότητα των υδατικών πόρων.
- 2012 Τίθενται σε λειτουργία τα προγράμματα μέτρων.
- 2012 Καθιερώνονται έλεγχοι ρύπανσης των επιφανειακών υδάτων, με βάση τις βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές και τις βέλτιστες περιβαλλοντικές πρακτικές.
- 2012 Υποβάλλεται από την Επιτροπή προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έκθεση για την πρόοδο της εφαρμογής της Οδηγίας.
- 2013 Καταργούνται οι Οδηγίες 78/659/ΕΟΚ (ύδατα αλιείας), 79/923/ΕΟΚ (οστρακοκαλλιέργεια), 80/86/ΕΟΚ (υπόγεια ύδατα) και 76/464/ΕΟΚ (επικίνδυνες ουσίες).
- 2015 Πλήρης εφαρμογή των Προγραμμάτων Διαχείρισης και επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων.

Ο Ν. 3199/2003 (ΦΕΚ 280Α) για την προστασία και διαχείριση των υδάτων-εναρμόνιση με την Οδηγία 2000/60/ΕΚ

Σε εφαρμογή της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ εκδόθηκε ο Ν. 3199/2003 για την προστασία και διαχείριση των υδάτων με στόχο την εναρμόνιση της Κοινοτικής Οδηγίας στο ελληνικό δίκαιο. Σε μεγάλο βαθμό ο Ν. 3199/2003 αναφέρεται στη διοικητική οργάνωση του εθνικού φορέα διαχείρισης με τη θέσπιση της Εθνικής Επιτροπής Υδάτων, του Εθνικού Συμβουλίου Υδάτων, της Κεντρικής Υπηρεσίας Υδάτων, των Διευθύνσεων Υδάτων των Περιφερειών, και των Περιφερειακών Συμβουλίων Υδάτων. Για κάθε έναν από τους παραπάνω φορείς καθορίζονται η σύνθεση και οι επιμέρους αρμοδιότητες. Στο Νόμο γίνεται επίσης σύντομη αναφορά στις βασικές αρχές για τα σχέδια διαχείρισης (προγράμματα μέτρων, παρακολούθησης) και τη χρήση των υδάτων (κανόνες, αδειοδοτήσεις, κόστος). Η εναρμόνιση ουσιαστικών θεμάτων της Οδηγίας προβλέπεται με την έκδοση ενός Προεδρικού Διατάγματος και Υπουργικών Αποφάσεων εκ των οποίων οι επτά έχουν ήδη εκδοθεί. Με το Προεδρικό Διάταγμα 51/8.3.2007 (ΦΕΚ 54Α), το οποίο εναρμονίζει τα σημαντικά θέματα της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ, επιδιώκεται η ολοκληρωμένη προστασία και ορθολογική διαχείριση των υδατικών πόρων (των εσωτερικών επιφανειακών, των μεταβατικών, των παράκτιων και υπόγειων νερών) της χώρας. Ειδικότερα, δράσεις που απαιτούνται σε εφαρμογή του ΠΔ, περιλαμβάνουν:

- Προσδιορισμό των υδατικών διαμερισμάτων και καθορισμό και ένταξη υδατινών σωμάτων σε αυτές
- Προσδιορισμό περιβαλλοντικών στόχων
- Εκτίμηση πιέσεων και ανάλυση επιπτώσεων
- Οικονομική ανάλυση
- Σύνταξη μητρώου προστατευόμενων περιοχών
- Κατάρτιση Σχεδίων διαχείρισης και προστασίας των Υδατικών Διαμερισμάτων
- Σύνταξη και εφαρμογή Προγραμμάτων Παρακολούθησης

- Σύνταξη Προγραμμάτων Μέτρων
- Δημοσιοποίηση των Σχεδίων Διαχείρισης
- Εκπλήρωση υποχρεώσεων στην Επιτροπή ΕΚ

Το ΠΔ συνοδεύεται από Παραρτήματα (I-IX), όπου αναλυτικά εξειδικεύονται όλα τα θέματα που αναφέρονται στα άρθρα του.

2.1.3.4 ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Η χώρα μας διαθέτει, συνολικά, σε ετήσια βάση επαρκείς επιφανειακούς και υπόγειους υδατικούς πόρους. Ειδικότερα, για το σύνολο της χώρας τα ατμοσφαιρικά κατακρημνίσματα εκτιμώνται σε 116.330 hm³/έτος, ενώ το συνολικό υδατικό δυναμικό εκτιμάται κατά προσέγγιση σε 57.100 hm³/έτος, στα οποία περιλαμβάνονται τα νερά που εισρέουν από γειτονικές χώρες.

Η κατανάλωση του νερού υπολογίζεται σε 8.184,3 hm³/έτος, από τα οποία το 84% διατίθεται στην άρδευση, το 1% στην κτηνοτροφία, το 12% στην ύδρευση και το 3% στη βιομηχανία και ενέργεια. Αναμφίβολα το συνολικό υδατικό δυναμικό υπερκαλύπτει κατά πολύ την ποσότητα που διατίθεται στις χρήσεις. Ωστόσο, μικρό μέρος από αυτό το δυναμικό είναι οικονομικά και τεχνικά αξιοποιήσιμο, με αποτέλεσμα την ύπαρξη προβλημάτων ανεπάρκειας νερού σε διάφορες περιοχές και για συγκεκριμένα χρονικά διαστήματα.

Τα βασικά χαρακτηριστικά που καθορίζουν την επιβαλλόμενη μεθοδολογία της διαχείρισης των υδατικών πόρων ειδικά στη χώρα μας είναι τα παρακάτω:

- Η χώρα του έντονου κατακόρυφου και οριζόντιου διαμελισμού, χαρακτηρίζεται από μικρού σχετικά μεγέθους υδρολογικές-υδρογεωλογικές ενότητες και από έντονη εποχιακή διακύμανση των επιφανειακών υδατικών πόρων που διατίθενται για χρήση. Μεγάλη είναι και η σημασία των υπόγειων υδατικών πόρων, κυρίως των καρστικών υδροφορέων, για την κάλυψη των τοπικών αναγκών. Η ανάπτυξη και η κατανομή τους στο χώρο συναρτάται με την πολύπλοκη γεωλογική δομή της χώρας, ενώ η ποιοτική κατάστασή τους επηρεάζεται σημαντικά από τη μεγάλη ανάπτυξη της επαφής τους με την θάλασσα, από την εντατική τους εκμετάλλευση, και από σημειακές και διάχυτες πηγές ρύπανσης.
- Η κατανομή στο χώρο της ζήτησης νερού για τις διάφορες χρήσεις σε γενικές γραμμές χαρακτηρίζεται από μεγάλη διασπορά, μικρή κλίμακα, με σημαντική συγκέντρωση στην παραλιακή ζώνη και τις μεγάλες πεδινές εκτάσεις, κυρίως στον ιστορικό αναπτυξιακό άξονα της χώρας Θεσσαλονίκη-Αθήνα-Πάτρα. Η κλιμάκωσή της μέσα στο χρόνο επηρεάζεται άμεσα από το είδος της χρήσης (άρδευση, ύδρευση κλπ.) και γενικά εμφανίζει αύξηση το πεντάμηνο Μαΐου-Σεπτεμβρίου, με μήνα αιχμής τον Ιούλιο. Ανάλογα είναι κατανεμημένα και τα προβλήματα της ποιότητας των υδατικών πόρων είτε αυτά αναφέρονται στην επίδραση των ανθρωπογενών δραστηριοτήτων, είτε σε λόγους που συναρτώνται με την υδρολιθολογική σύσταση των υδροφορέων, είτε σε λόγους υφαλμύρινσης από την επαφή τους με την θάλασσα.
- Η διαχείριση των υδατικών πόρων εξαρτάται από τα υδατικά ισοζύγια μεγάλου αριθμού υδρολογικών-υδρογεωλογικών λεκανών, το μέγεθος των οποίων δεν είναι συνήθως ιδιαίτερα σημαντικό. Η γνώση των χαρακτηριστικών τους όμως είναι καθοριστική, τόσο για την κατάρτιση του ισοζυγίου προσφοράς νερού στο συγκεκριμένο υδατικό διαμέρισμα, όσο και για την ποιοτική προστασία των υδατικών του πόρων και κατά συνέπεια για την κατάρτιση διαχειριστικών σχεδίων του διαμερίσματος.
- Πολύ πιο έντονα, σε σύγκριση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες, κυρίως τις κεντρικές και βόρειες, σοβαρό υδατικό πρόβλημα της χώρας, λόγω της μεγάλης εποχιακής διακύμανσης των πόρων, είναι το ποσοτικό. Για το λόγο αυτό έχουν εκτελεστεί, εκτελούνται ή προγραμματίζονται σε ολόκληρη τη χώρα μεγάλα έργα αποθήκευσης και μεταφοράς (ύδρευση Αθήνας, ύδρευση Θεσσαλονίκης, έργα Αλιάκμονα, εκτροπή Αχελώου κλπ.). Τα έργα αυτά, που αποσκοπούν στην

αύξηση του προσφερόμενου στους χρήστες νερού, θα πρέπει πάντα να εξετάζονται ως προς την αναγκαιότητά τους, η οποία θα πρέπει να τεκμηριώνεται με συγκεκριμένες και λεπτομερείς αναλύσεις. Στις αναλύσεις αυτές θα λαμβάνονται υπόψη στα πλαίσια εφαρμογής της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ, μεταξύ άλλων, η φύση των εξυπηρετούμενων αναγκών, οι εναλλακτικές δυνατότητες, οι ενδεχόμενες δυνατότητες περιορισμού της ζήτησης και οι συνεπαγόμενες περιβαλλοντικές επιπτώσεις

Εκτός από τα γενικά αυτά χαρακτηριστικά του ελληνικού χώρου, διαπιστώνονται στη συνέχεια και τα εξής:

- Η βόρεια Ελλάδα εξαρτάται από τις επιφανειακές απορροές ποταμών που έρχονται από γειτονικές χώρες (περίπου 13 km³/χρόνο).
- Η δυτική Ελλάδα είναι ευνοημένη σε υδατικούς πόρους, αλλά παρουσιάζει γενικά χαμηλά επίπεδα ανάπτυξης και συνεπώς χαμηλές ζητήσεις σε σχέση με τους διατιθέμενους πόρους.
- Η ανατολική Ελλάδα είναι λιγότερο ευνοημένη σε υδατικούς πόρους, παρουσιάζει όμως μεγάλες ζητήσεις, μια και είναι η πιο αναπτυγμένη περιοχή της χώρας, και συνεπώς παρουσιάζει προβλήματα ελλειμματικότητας. Τα σημαντικότερα από αυτά καλύπτονται από έργα μεταφοράς και αποθήκευσης, με σημαντικά αυξημένο κόστος κατασκευής και λειτουργίας.
- Η νησιωτική Ελλάδα παρουσιάζει υδατικά προβλήματα οξυμένα, αλλά μικρής κλίμακας, που μεταξύ των άλλων αναφέρονται στον τουρισμό και στις έντονες εποχιακές αυξήσεις της ζήτησης νερού, λόγω του γεγονότος αυτού.
- Η συγκέντρωση του πληθυσμού σε λίγα μεγάλα αστικά κέντρα στη χώρα οδηγεί σε σημειακές αυξήσεις της ζήτησης νερού, αλλά και σε αντίστοιχη αύξηση του σημειακού ρυπαντικού φορτίου.
- Οι νέες πολιτικές για το γεωργικό τομέα, που επηρεάζονται από τις αντίστοιχες κοινοτικές (Κ.Α.Π.), αντικειμενικά περιορίζουν την αυξητική τάση των αρδεύσεων. Παράλληλα επιβάλλουν την εφαρμογή μέτρων αντιμετώπισης των σχετικών διαχειριστικών προβλημάτων τόσο σε μεγάλη, όσο και σε μικρή κλίμακα, προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι της μείωσης της ποσότητας νερού που καταναλώνεται στο γεωργικό τομέα και του ελέγχου της μη σημειακής ρύπανσης του υδατικού περιβάλλοντος.
- Η εισαγωγή του φυσικού αερίου στη χώρα και η δυνατότητα που προσφέρει για κατασκευή σχετικά φθηνών και ευέλικτων θερμικών μονάδων παραγωγής ενέργειας, έχει καταστήσει την κατασκευή ταμιευτήρων για ενεργειακή μόνο χρήση σχετικά αντισυμβατική. Έτσι, η κατασκευή των έργων αυτών είναι πλέον απαραίτητο να γίνεται στη βάση της εξυπηρέτησης πολλών σκοπών συμπεριλαμβανομένης και της προστασίας του περιβάλλοντος και βέβαια με ανάλογη κατανομή των οικονομικών βαρών στις χρήσεις που εξυπηρετούνται, σύμφωνα και με τις διατάξεις της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ. Αναμφίβολα υπάρχουν σημαντικά περιθώρια ανάπτυξης των επιφανειακών νερών της χώρας με την κατασκευή ταμιευτήρων πολλαπλού σκοπού, έργα τα οποία, ωστόσο, θα πρέπει να προγραμματίζονται και να υλοποιούνται σε συνδυασμό με μέτρα διαχείρισης της ζήτησης και προστασίας του περιβάλλοντος.
- Η υποβάθμιση της ποιότητας των υδατικών πόρων, που έχει αρνητικές επιπτώσεις στη λειτουργία των οικοσυστημάτων και επιπλέον μειώνει τη διαθέσιμη για κατανάλωση ποσότητα νερού, συναρτάται με την ένταση και τον τύπο οικονομικής ανάπτυξης και εκδηλώνεται με μεγαλύτερη ένταση σε παράκτιες και αστικές ή γεωργικές περιοχές της ανατολικής κυρίως χώρας.

Στενή σχέση με τη διαθέσιμη ποσότητα νερού έχει βέβαια και η ποιότητά του, η οποία είναι το αποτέλεσμα αλληλεπίδρασης φυσικών συνθηκών και ανθρώπινων δραστηριοτήτων. Αν και η Ελλάδα είχε γενικά νερά καλής ποιότητας, οι μακροχρόνιες — συχνά χωρίς προγραμματισμό και έλεγχο — ανθρώπινες δραστηριότητες έχουν οδηγήσει τα τελευταία χρόνια σε υποβάθμισή τους, τόσο στα επιφανειακά όσο και στα υπόγεια. Τα αίτια καθώς και αποτελέσματα της υποβάθμισης αυτής μπορούν να συνοψιστούν στα επόμενα σημεία:

- α. Οι κύριες πηγές ρύπανσης εντοπίζονται αφενός μεν σε γεωργικές δραστηριότητες (λόγω της συχνά εντατικής και μη ορθολογικής χρήσης λιπασμάτων, εντομοκτόνων, ζιζανιοκτόνων, κλπ.), αφετέρου δε στα αστικά λύματα και όμβρια, καθώς και τα βιομηχανικά απόβλητα.
- β. Μεγάλες λίμνες, κοντά σε οικιστικές περιοχές, έχουν ήδη υποστεί υποβάθμιση της ποιότητας των νερών τους, ενώ το ίδιο συμβαίνει και σε πολλά υδατορέματα.
- γ. Τα νερά της βόρειας Ελλάδας επιβαρύνονται με τη ρύπανση που μεταφέρεται από τις ανάντη χώρες.
- δ. Ειδικότερα, οι περιοχές που βρίσκονται στον άξονα Θεσσαλονίκη-Αθήνα-Πάτρα, λόγω της συγκέντρωσης πληθυσμού και δραστηριοτήτων, σε συνδυασμό με τα περιορισμένα αποθέματα νερού που παρουσιάζουν, έχουν το πιο οξυμένο πρόβλημα σχετικά με την ποιότητα του νερού.
- ε. Οι υπόγειοι υδατικοί πόροι, που βρίσκονται σε παράκτιες περιοχές, έχουν υποστεί σε σημαντικό βαθμό υφαλμύριση λόγω διείσδυσης του θαλάσσιου νερού, γεγονός που επιτείνεται από την υπεράντληση.

Συμπερασματικά, επισημαίνονται και τα ακόλουθα σε σχέση με τα προβλήματα διαχείρισης των υδατικών πόρων:

- α. Η έρευνα και η παρακολούθηση των υδρολογικών μεγεθών (επιφανειακών και υπόγειων, ποσοτικών και ποιοτικών) χαρακτηρίζεται σε μεγάλο βαθμό από αποσπασματικότητα και μέτριο επίπεδο αξιοπιστίας. Η ανάγκη διαμόρφωσης ενιαίου και συντονισμένου σε εθνικό επίπεδο προγράμματος είναι επιτακτική.
- β. Τα προβλήματα τα σχετικά με τη διαθεσιμότητα των υδατικών πόρων συνεχώς επιτείνονται λόγω της σημαντικής αύξησης της κατανάλωσης, της μείωσης της εισροής των νερών των γειτονικών χωρών, της αλόγιστης χρήσης και υπερεκμετάλλευσης των εύκολα προσεγγίσιμων υδατικών πόρων, καθώς και λόγω της ρύπανσής τους.
- γ. Σημαντικές περιοχές της χώρας είναι ή τείνουν να γίνουν ελλειμματικές σε νερό.
- δ. Η ποιοτική κατάσταση των υδατικών πόρων δεν παρουσιάζει ιδιαίτερα οξυμένα προβλήματα σε ό,τι αφορά τοξικούς ρύπους, εκτός ενδεχομένως από μεμονωμένες περιοχές. Η εικόνα δεν είναι τόσο ικανοποιητική σε ό,τι αφορά συμβατικούς ρύπους από αστικές και γεωργικές δραστηριότητες, με συνέπεια να παρατηρείται υποβάθμιση τόσο των επιφανειακών όσο και των υπόγειων νερών, ιδίως στις λίμνες και ορισμένες παράκτιες περιοχές και υπόγειους υδροφορείς.
- ε. Σημαντική πηγή ρύπανσης αποτελούν οι γεωργικές δραστηριότητες, οι οποίες έχουν μη σημειακό χαρακτήρα και γι' αυτό η αντιμετώπισή τους με μεθόδους επεξεργασίας είναι δύσκολη. Έμφαση θα πρέπει να δοθεί στην πρόληψη, εφαρμόζοντας ορθολογικές γεωργικές πρακτικές.
- στ. Αξιόλογη πρόοδος έχει επιτελεστεί στην αντιμετώπιση της ρύπανσης από αστικά λύματα (σημειακές πηγές). Στις περισσότερες μεγάλες και μεσαίες πόλεις λειτουργούν εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων και η μελλοντική προσπάθεια θα πρέπει να επικεντρωθεί στην κατασκευή εγκαταστάσεων στους σχετικά μικρούς οικισμούς (2 000–10 000 κάτοικοι). Συχνά όμως παρατηρούνται προβλήματα στον τρόπο λειτουργίας των υφιστάμενων εγκαταστάσεων.
- ζ. Εγκαταστάσεις επεξεργασίας βιομηχανικών υγρών αποβλήτων συνήθως υπάρχουν σε μεγάλες βιομηχανίες, ενώ λείπουν κατά κανόνα από τις μικρότερες. Ωστόσο, σε κάθε περίπτωση το επίπεδο παρακολούθησης και ελέγχου δεν είναι ικανοποιητικό. Ελκυστική εμφανίζεται η πολιτική συγκέντρωσης των παραγωγικών και βιομηχανικών μονάδων σε βιομηχανικές περιοχές.
- η. Τέλος, σημαντικό πρόβλημα στην ορθολογική διαχείριση των υδατικών πόρων της χώρας αποτελεί η έλλειψη τιμολόγησης του νερού κυρίως στον αγροτικό τομέα. Θα πρέπει παράλληλα να γίνει η κοστολόγηση των χρήσεων και έργων και ο επιμερισμός του οικονομικού κόστους και οφέλους στις επί μέρους χρήσεις.

Μετά από τα παραπάνω, καθίσταται σαφές ότι η υδατική πολιτική της Ελλάδας δεν είναι δυνατόν παρά να προκύψει από τη σύνθεση των διαχειριστικών πολιτικών, που παίρνουν υπόψη όλες τις ιδιαιτερότητες του χώρου, μεταξύ των οποίων και αυτές που προαναφέρθηκαν.

Η κλίμακα προσέγγισης της διαχείρισης σε επίπεδο υδατικού διαμερίσματος είναι η ενδεδειγμένη και ανταποκρίνεται ακόμη και στη διαθεσιμότητα της υφιστάμενης πληροφορίας και της ποιότητάς της. Βασικές προϋποθέσεις για τον προγραμματισμό της διαχείρισης των υδατικών πόρων, και κατά συνέπεια για τη δυνατότητα επιλογής και άσκησης υδατικής πολιτικής, αποτελούν η ανάλυση και περιγραφή της υδατικής περιοχής, η κατάστρωση ισοζυγίων προσφοράς-ζήτησης νερού κατάλληλης ποιότητας για κάθε χρήση, η θέσπιση αποδεκτών κριτηρίων για την καλή οικολογική κατάσταση των υδατικών πόρων και η ανάλυση των πιέσεων και επιπτώσεων. Τα θέματα αυτά για κάθε υδατική περιοχή είναι αντικείμενα που απαιτούν εξειδικευμένες, αλλά και συνθετικές μελέτες και γόνιμο διάλογο μεταξύ των χρηστών και άλλων εμπλεκόμενων φορέων.

Είναι αυτονόητη η ανάγκη για χρήση σύγχρονων υπολογιστικών εργαλείων υποστήριξης της διαχείρισης, στα οποία η έμφαση πρέπει να δοθεί στην οργάνωση (τακτοποίηση) των κάθε μορφής πληροφοριών (δεδομένα μετρήσεων ποσοτικής και ποιοτικής κατάστασης των υδατικών πόρων, δεδομένα χρήσεων και διαχειριστικά), προκειμένου να μπορούν να εκπονούνται και να επικαιροποιούνται αξιόπιστα ισοζύγια προσφοράς-ζήτησης νερού και αναλύσεις των πιέσεων και επιπτώσεων.

2.1.3.5 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ

Στα πλαίσια των παραπάνω συμπερασμάτων και γενικών παραδοχών, οι στρατηγικές επιδιώξεις για την αειφόρο διαχείριση των υδατικών πόρων της χώρας στην νέα προγραμματική περίοδο 2007-2013 διαμορφώνονται με άξονα την εφαρμογή του Κοινοτικού Δικαίου με έμφαση την Οδηγία 2000/60/ΕΚ. Παράλληλα, ιδιαίτερη προσπάθεια θα πρέπει να καταβληθεί για την επάνδρωση και οργάνωση των περιφερειακών υπηρεσιών και της Κεντρικής Υπηρεσίας Υδάτων του ΥΠΕΧΩΔΕ.

Στα πλαίσια αυτά, έχοντας υπόψη τα ειδικότερα χαρακτηριστικά του ελληνικού χώρου, καθώς και τα προβλήματα και ελλείψεις της διοίκησης για την ορθολογική διαχείριση των υδατικών πόρων, οι επί μέρους στόχοι είναι οι ακόλουθοι κατά πεδίο ενδιαφέροντος του:

2.1.3.5.1 Οι υδατικοί πόροι της χώρας – Φυσική προσφορά

- (1) Επειδή καθοριστικός παράγοντας της διαχείρισης των νερών στη χώρα είναι η ποσοτική διάσταση των υδατικών πόρων, θα πρέπει να αναληφθούν σε ευρωπαϊκό πλαίσιο συστηματικές προσπάθειες για την ανάπτυξη πολιτικών αντιμετώπισης των εξειδικευμένων προβλημάτων του νότου (λειψυδρία, ξηρασία), που σαφώς διαφέρουν από τα αντίστοιχα των βόρειων και κεντρικών περιοχών της ΕΕ, πάντα ωστόσο στα πλαίσια της κοινής περιβαλλοντικής πολιτικής της ΕΕ.
- (2) Έχοντας υπόψη ότι η υποβάθμιση των υπόγειων νερών είναι σε πολλές περιοχές κρίσιμη, θα πρέπει να ληφθούν ριζικά μέτρα προστασίας των υδροφορέων από περαιτέρω υποβάθμιση, αλλά και ανάκαμψης της κακής κατάστασης, όπου αυτό είναι δυνατό, σύμφωνα με το πνεύμα της πρόσφατης Οδηγίας 2006/118/ΕΚ για την προστασία των υπογείων υδάτων.
- (3) Με δεδομένη την κακή ποσοτική αλλά και την υφιστάμενη ποιοτική κατάσταση των υπόγειων υδατικών πόρων και την επιτακτική απαίτηση ανάκαμψής τους, αποτελεί σχεδόν μονόδρομη διαχειριστική επιλογή η αξιοποίηση των επιφανειακών υδατικών πόρων, στο βαθμό που έχουν εξαντληθεί οι δυνατότητες διαχείρισης της ζήτησης και επαναχρησιμοποίησης μη συμβατικών υδατικών πόρων. Η επιλογή αυτή συνδυάζεται με την κατασκευή έργων, τα οποία θα επιτρέψουν την κάλυψη των υδατικών ελλειμμάτων των ελλειμματικών περιοχών της χώρας και τη μερική επαναφορά των υπόγειων υδατικών πόρων σε ανεκτή κατάσταση. Πρέπει, ωστόσο, να επισημανθεί ότι υπάρχουν πλέον αυστηρές θεσμικές απαιτήσεις και ως προς την ποιοτική

κατάσταση των επιφανειακών υδάτων και ως προς την αποφυγή διατάραξης των οικοσυστημάτων. Επομένως, η υιοθέτηση έργων αξιοποίησης των επιφανειακών νερών θα πρέπει, όταν τεκμηριώνεται η αναγκαιότητά τους, να γίνεται στο βαθμό και με τρόπο που να επιφέρουν αποδεκτές περιβαλλοντικές επιπτώσεις.

- (4) Πρέπει να αναληφθεί άμεσα προσπάθεια στρατηγικού σχεδιασμού για τον περιορισμό των κινδύνων από πλημμύρες σύμφωνα και με σχετική ευρωπαϊκή οδηγία (βρίσκεται στο στάδιο τελικής έγκρισης). Ο σχεδιασμός αυτός θα αφορά στην προγραμματισμένη αντιμετώπιση του κινδύνου, με συγκεκριμένες δράσεις (στρατηγικά ιεραρχημένα έργα και μέτρα) κατά ενδιαφερόμενο φορέα, που θα συνοδεύονται από κοστολόγηση και χρονοδιάγραμμα υλοποίησης. Πρώτη προτεραιότητα πρέπει να έχουν οι περιοχές αυξημένου κινδύνου (π.χ. Αττική, μεγάλες πόλεις).
- (5) Με σκοπό την εξασφάλιση της μακροπρόθεσμης δυνατότητας διαχείρισης των υδατικών πόρων των βόρειων διαμερισμάτων, αλλά και την εξασφάλιση της ελάχιστης διατηρητέας περιβαλλοντικής παροχής για τα σημαντικότερα οικοσυστήματα της περιοχής, απαιτείται να δοθεί έμφαση και προτεραιότητα στη σύνταξη δίκαιων για τη χώρα συμφωνιών (για ποσότητα και ποιότητα) με τα γειτονικά κράτη για τη ρύθμιση του καθεστώτος των διακρατικών νερών.

Επίσης, απαιτείται η οργάνωση κοινών διακρατικών προγραμμάτων παρακολούθησης της ποσότητας και ποιότητας των διακρατικών πόρων, καθώς και η πυκνωση των μετρήσεων και η αύξηση της αξιοπιστίας της σχετικής πληροφορίας.

Όλα τα παραπάνω στα πλαίσια των οδηγιών της ΕΕ και των Διακρατικών Συμφωνιών ή άλλης μορφής δεσμεύσεων.

2.1.3.5.2 Ποιοτική κατάσταση

- (1) Η ποιοτική κατάσταση των υδατικών πόρων θα πρέπει να επαναξιολογηθεί στα πλαίσια της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ, σύμφωνα με την οποία πέρα από τις κλασικές φυσικοχημικές παραμέτρους απαιτείται η διερεύνηση της οικολογικής κατάστασης των επιφανειακών και υπογείων υδάτων ως προς βιολογικές παραμέτρους και τις ουσίες προτεραιότητας.
- (2) Για τη διατήρηση αλλά και αναβάθμιση της ποιότητας των υδάτων είναι απαραίτητη η λήψη μέτρων για την παρεμπόδιση, τον έλεγχο και τον περιορισμό της ρύπανσης των νερών στην πηγή (αστικά απόβλητα, βιομηχανικά απόβλητα), καθώς και η εφαρμογή προγραμμάτων για την παρακολούθηση της ποσότητας και ποιότητας των νερών, ιδιαίτερα των διακρατικών, όπου προβλήματα ρύπανσης σημειώνονται με ευθύνη των ανάντη χωρών.
- (3) Είναι απαραίτητη η υιοθέτηση κανόνων ορθής γεωργικής πρακτικής αλλά και η εφαρμογή των Προγραμμάτων Δράσης στις θεσμοθετημένες ευπρόσβλητες ζώνες ως προς τη νιτρορύπανση γεωργικής προέλευσης. Οι παραπάνω δεσμεύσεις έχουν στόχο να έχουν αφενός τον περιορισμό της ποσότητας νερού που χρησιμοποιείται για άρδευση και αφετέρου τη βελτιστοποίηση των ποσοτήτων λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων, ενώ δεν θα πρέπει να παραβλέπεται και η ανάγκη για συστηματική παρακολούθηση της ποσότητας και ποιότητας των υπόγειων υδάτων.

2.1.3.5.3 Χρήση – Ζήτηση

- (1) Για τη βιώσιμη διαχείριση των υδατικών πόρων απαιτείται να εφαρμοστούν και στη χώρα οι διαδικασίες που προβλέπονται για τη μελέτη και υλοποίηση προγραμμάτων διαχείρισης της ζήτησης για όλες τις χρήσεις, με έμφαση και προτεραιότητα στην άρδευση, τον βασικό καταναλωτή νερού.

Στόχος της όλης διαδικασίας είναι η βελτίωση του ισοζυγίου προσφοράς – ζήτησης, όχι όμως με την παραδοσιακή προσέγγιση της συνεχούς αύξησης της προσφοράς νερού. Πρέπει, συγκεκριμένα να σχεδιαστούν τέτοιου είδους παρεμβάσεις στη ζήτηση, ώστε η ανάπτυξη να συντηρείται σε επίπεδα ανάλογα των φυσικών διαθέσιμων, σύμφωνα με τις σύγχρονες αντιλήψεις για την αειφορία των πόρων.

Στο πλέγμα των παρεμβάσεων πρέπει να περιλαμβάνεται και η ενεργός συμμετοχή των χρηστών σε όλα τα στάδια λήψης αποφάσεων.

- (2) Ειδικότερα, με δεδομένο ότι είναι φυσιολογικό να εμφανίζονται στη χώρα ξηρασίες με κάποια συχνότητα και είναι αναπόφευκτο κάποιες να είναι έντονες και έμμονες, η διαχείριση της ζήτησης πρέπει να επεκτείνεται και σε αυτές. Ο πληθυσμός θα πρέπει να είναι ενήμερος για το ενδεχόμενο των ξηρασιών, ενώ θα πρέπει να υπάρχουν σχέδια για τον επιμερισμό των ελλειμμάτων μεταξύ των χρήσεων στη διάρκεια μιας ξηρασίας (αντί της εφαρμογής έκτακτων, δαπανηρών και συχνά αναποτελεσματικών μέτρων εξεύρεσης πρόσθετων ποσοτήτων νερού). Είναι αυτονόητο ότι το σύστημα επιμερισμού των ελλειμμάτων θα πρέπει να συνδυάζεται και με σύστημα ασφάλισης και αποζημιώσεων.
- (3) Σημαντικό βήμα για την αειφόρο διαχείριση των υδατικών πόρων αποτελεί η ορθολογική χρήση και η εξοικονόμηση νερού σε κάθε περίπτωση, πρωτίστως όμως, στην άρδευση, που λόγω και της κυριαρχίας της αρδευτικής χρήσης, θα έχει αποτέλεσμα την σημαντική εξοικονόμηση πόρων στο σύνολο των υδροδοτικών αναγκών. Εξοικονόμηση νερού μπορεί να επιτευχθεί τόσο με αποδοτικότερες μεθόδους άρδευσης και τη χρήση εναλλακτικών υδατικών πόρων, όσο με επιλογή λιγότερο υδροβόρων καλλιεργειών. Το ίδιο ισχύει, σε μικρότερη βέβαια κλίμακα, με την ύδρευση και τις σοβαρές απώλειες που παρουσιάζουν τα σχετικά δίκτυα. Θα πρέπει πάντως να τονιστεί ότι η εξοικονόμηση νερού δεν είναι μόνο ένα ζήτημα υποκειμενικής στάσης των χρηστών. Για την επίτευξή της χρειάζονται κατάλληλες υποδομές, για τις οποίες απαιτούνται αντίστοιχες οικονομικές επενδύσεις, στρατηγική αγροτικής κ.λπ. πολιτικής και οικονομικά διαχειριστικά εργαλεία.
- (4) Λόγω των ισχυρών πιέσεων για την κάλυψη των αυξανόμενων αναγκών σε νερό, είναι αναγκαία η μελέτη, με όρους περιβαλλοντικούς, κοινωνικούς και οικονομικούς, των δυνατοτήτων αλλά και προϋποθέσεων επαναχρησιμοποίησης των υγρών αποβλήτων για διάφορες χρήσεις (άρδευση, βιομηχανία, εκτός της χρήσης των προς πόση κλπ.). Η επαναχρησιμοποίηση λυμάτων απαιτεί ολοκληρωμένο και ορθολογικό σχεδιασμό. Η έναρξη εφαρμογής θα μπορούσε να γίνει σε δράσεις που έχουν τις λιγότερες επιβαρύνσεις, οικονομικές και κοινωνικές, όπως στην άρδευση αστικού πρασίνου, στις περιπτώσεις επεκτάσεων οικισμών, αλλά και στις πιο ελλειμματικές περιοχές. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η άμεση θέσπιση κατάλληλου νομοθετικού πλαισίου.

2.1.3.5.4 Έργα αξιοποίησης των υδατικών πόρων

- (1) Με σκοπό την ορθολογική διαχείριση των υδατικών πόρων, είναι σήμερα απαραίτητος, εκτός από την εκτέλεση έργων, και ο διαρκής και συστηματικός έλεγχος της εκμετάλλευσης των υδατικών πόρων, με στόχο την εξασφάλιση της δυνατότητας κάλυψης των αναγκών ανάλογα με την σημασία τους, την προστασία των υδατικών αποθεμάτων και βέβαια την αποφυγή της ποιοτικής τους υποβάθμισης.

Είναι δηλαδή απαραίτητος ο συντονισμός των προγραμμάτων αξιοποίησης των υδατικών πόρων σε όλα τα επίπεδα (έρευνα, γνώση, κατασκευή έργων, αντιρρύπανση, προστασία, κλπ.), και αυτό σημαίνει την ανάγκη συνολικού (διατομεακού) σχεδιασμού και προγραμματισμού των σχετικών δραστηριοτήτων. Η προσπάθεια αυτή, που αποτελεί σήμερα δράση πρώτης προτεραιότητας, θα

πρέπει να αναληφθεί από τον αρμόδιο φορέα διαχείρισης με τη συνεργασία του συνόλου των σχετικών φορέων. Είναι απαραίτητο και επείγον να προωθηθούν οι απαραίτητες προς το σκοπό αυτό διαδικασίες, τόσο στις διοικητικές δομές, όσο και στο θεσμικό επίπεδο.

- (2) Είναι απαραίτητη η κατασκευή νέων έργων ανάπτυξης επιφανειακών υδατικών πόρων, τα οποία αφενός θα προσφέρουν επιπλέον ποσότητες νερού και θα καλύψουν ανάγκες ελλειμματικών περιοχών, και αφετέρου θα αποσοβήσουν πιέσεις που σήμερα ασκούνται κυρίως στους υπόγειους υδροφορείς αλλά και στο περιβάλλον. Ωστόσο, τα νέα έργα θα πρέπει να γίνονται προγραμματισμένα και συντονισμένα, σύμφωνα και με τις προβλέψεις της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ, ώστε να εξασφαλίζεται η αειφορία και ο σεβασμός στο περιβάλλον.

Ειδικότερα, η απαίτηση για την ένταξη νέων έργων στο Σχέδιο Διαχείρισης της Λεκάνης Απορροής Ποταμού προφυλάσσει από την κατασκευή αποσπασματικών έργων χωρίς κεντρικό σχεδιασμό.

- (3) Στην Ελλάδα, όπου το πρόβλημα της γεωγραφικής μεταβλητότητας είναι έντονο, αλλά και οι γεωγραφικές περιοχές μεγάλης διαθεσιμότητας υδατικών πόρων δεν συμπίπτουν με τις περιοχές εντατικής ζήτησης, οι εκτροπές νερού αποτελούν μια δυνατότητα που δεν μπορεί να αγνοείται. Αναμφισβήτητα, οι εκτροπές νερού αποτελούν επεμβάσεις στο περιβάλλον και κατά συνέπεια απαιτούν προσεκτική εκτίμηση και τεκμηρίωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων και ελαχιστοποίηση των αρνητικών από αυτές, με τους όρους και προϋποθέσεις που προβλέπονται στην Οδηγία 2000/60/ΕΚ. Αυτό δεν αποτελεί πρόσθετο γραφειοκρατικό εμπόδιο, αλλά αντίθετα, αποτελεί ουσιαστική επιλογή που προφυλάσσει από δυσάρεστες μελλοντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και μη αναστρέψιμες καταστάσεις. Σε μεγάλες παρεμβάσεις θεωρείται αναγκαία η απόδοση αντισταθμιστικών οφελών στην περιοχή, από την οποία γίνεται η εκτροπή.
- (4) Σε όλες τις περιπτώσεις φραγμάτων χρειάζεται να επανεξεταστούν οι όροι λειτουργίας τους με αναφορά στις κατάντη φυσικές (καθεστώς ροής, φερτά) και οικολογικές (οικοσυστήματα) συνθήκες. Εκτός από την ελάχιστη οικολογική παροχή, που υποχρεωτικά πρέπει να εξασφαλίζεται, θα πρέπει να εξεταστεί κατά περίπτωση και η εφαρμογή τεχνητού πλημμυρισμού (με ενεργοποίηση όλων των διόδων νερού και άνοιγμα των θυροφραγμάτων των υπερχειλιστών) με λογική συχνότητα (π.χ. μια φορά το χρόνο). Η μέθοδος αυτή έχει εφαρμοστεί με επιτυχία σε πολλές χώρες και εκτός από την φυσική οριοθέτηση της κοίτης έχει ευεργετικές συνέπειες στη γεωμορφολογία της κοίτης (παράσυρση φερτών) και στο οικοσύστημα. Θεωρείται, κατά συνέπεια, σκόπιμη η προγραμματισμένη εφαρμογή της μεθόδου και στην Ελλάδα, με πιθανή πρώτη δοκιμαστική εφαρμογή στον Αχελώο.

2.1.3.5.5 Νερό και γεωργία

- (1) Έχοντας υπόψη την μακρόχρονη εμπειρία των ΟΕΒ, θεωρείται αναγκαίος σήμερα ο επαναπροσδιορισμός του πλαισίου οργάνωσης και λειτουργίας τους, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της ΕΕ και τους όρους της νέας ΚΑΠ. Στόχος πρέπει να είναι η δημιουργία ενός σύγχρονου οργανισμού, οικονομικά βιώσιμου, με δυνατότητες χρήσης νέων τεχνολογιών, εκπαίδευσης και καθοδήγησης των αγροτών στις νέες συνθήκες. Απαραίτητη προϋπόθεση οικονομικής βιωσιμότητας των νέων οργανισμών αποτελεί η κοστολόγηση και τιμολόγηση του αρδευτικού νερού.
- (2) Η προβλεπόμενη στενότητα κάλυψης σε διάφορες περιοχές της χώρας των υδατικών αναγκών άρδευσης με συνεχή αναζήτηση νέων υδατικών πόρων ή νέων τρόπων εξοικονόμησης νερού, οδηγεί στην αναζήτηση νέων δυνατών παρεμβάσεων. Μια τέτοιου είδους παρέμβαση είναι η αντικατάσταση σημερινών καλλιεργειών με άλλες, που θα μπορούσαν να στηρίζουν τον αγροτικό

πληθυσμό σε πολλές κατευθύνσεις και να αναστρέψουν τη συσσώρευση προβλημάτων στους υδατικούς πόρους και το περιβάλλον.

2.1.3.5.6 Νερό και αστική ανάπτυξη

- (1) Στις σημερινές συνθήκες, η αύξηση των υδρευτικών αναγκών, η εξάντληση των υπόγειων αποθεμάτων λόγω υπερεκμετάλλευσης, αλλά και η ποιοτική τους υποβάθμιση λόγω ρύπανσης, οδηγεί στην αναγκαιότητα αξιοποίησης των επιφανειακών νερών και για την ύδρευση των μεγάλων αστικών συγκροτημάτων. Δεν θα πρέπει, ωστόσο, να αποκλείονται και οι δυνατότητες που προσφέρει η σύγχρονη τεχνολογία σε ότι αφορά στην επεξεργασία υφάλμυρων υπόγειων νερών ή και νερών με αυξημένα νιτρικά ή θειικά, καθώς οι νέες αυτές τεχνολογίες χαρακτηρίζονται από προοδευτική μείωση του κόστους που συνεπάγονται.
- (2) Τα υδατορέματα που διατρέχουν οικιστικές και κυρίως αστικές περιοχές πρέπει να διατηρηθούν, να οριοθετηθούν και να προστατευτούν από οποιαδήποτε αρνητική παρέμβαση (μπάζωμα, διάθεση λυμάτων). Παράλληλα, πρέπει να προβλεφθεί η απόδοση περισσότερου χώρου σε αυτά (αντί του ασφυκτικού περιορισμού τους π.χ. με την κατασκευή οδικών αξόνων), καθώς και η ανάδειξη, και επανένταξη τους στον αστικό ιστό και τη ζωή των κατοίκων. Η δράση αυτή θα μπορούσε να συνοδευτεί με τη δημιουργία χώρων πρασίνου, αναψυχής και αθλητισμού.
- (3) Σημαντική είναι η καθυστέρηση στην κατασκευή δικτύων ομβρίων στις αστικές περιοχές. Η μελέτη των αστικών αντιπλημμυρικών έργων δεν μπορεί να είναι αποσπασματική (π.χ. κατασκευή δικτύων σε μια συνοικία όπου υπάρχουν οι οικονομικές προϋποθέσεις χρηματοδότησης), αλλά οφείλει να είναι συνολική για την αστική λεκάνη. Πριν την μελέτη και κατασκευή δικτύων, απαιτείται η κατάρτιση στρατηγικού σχεδίου διαχείρισης των ομβρίων.
- (4) Απαιτείται άμεση παρέμβαση στο θέμα των αστικών ομβρίων με σκοπό τη θεσμοθέτηση μελέτης διαχείρισής τους σε κλίμακα μεμονωμένης οικοδομής και τέτοιων τεχνικών υποχρεώσεων, που να εξασφαλίζουν ότι η κατασκευή της οικοδομής δεν θα επιδεινώσει το φυσικό καθεστώς της απορροής ομβρίων, τόσο ως προς την ποσότητα όσο και ως προς το χρόνο απορροής.

Τεχνικά μέσα για την εξασφάλιση αυτών των στόχων μπορεί να είναι η απαγόρευση δημιουργίας αδιαπέρατων επιφανειών (π.χ. πλακοστρώσεων) στους ακάλυπτους χώρους και παράλληλα η κατασκευή δεξαμενών ανάσχεσης ομβρίων ή και συλλογής ομβρίων, το νερό των οποίων θα χρησιμοποιείται π.χ. για το πότισμα των κήπων, αποκτώντας έτσι και πρόσθετη σκοπιμότητα στα πλαίσια της δημιουργίας βιώσιμων συστημάτων αστικού νερού. Επίσης, θα μπορούσαν να μελετηθούν κίνητρα για την υιοθέτηση παρόμοιων πρακτικών σε υφιστάμενες οικοδομές.

2.1.3.5.7 Νερό και ενέργεια

- (1) Το διαφαινόμενο στο μέλλον αρνητικό ενεργειακό ισοζύγιο, η συνεπαγόμενη αύξηση του κόστους ενέργειας, αλλά και τα προβλήματα που έχει επισωρεύσει η ως τώρα σπάταλη χρήση ενέργειας, οδηγούν αδήριτα στην ανάγκη πλήρους αποθάρρυνσης της άντλησης από μεγάλα βάθη και, όπου είναι δυνατό, της υποκατάστασης των υπόγειων νερών από επιφανειακά, μέσω της κατασκευής ταμιευτήρων, η οποία, πέραν των άλλων, παρέχει και ενεργειακά οφέλη.
- (2) Αν και η κατασκευή μεγάλων υδροηλεκτρικών έργων έχει προχωρήσει σε μεγάλο βαθμό, καλύπτοντας τις πιο πρόσφορες θέσεις, υπάρχει ακόμη μεγάλο περιθώριο περαιτέρω ανάπτυξης. Τόσο η αποτίμηση των υφιστάμενων υδροηλεκτρικών έργων, όσο και η μελέτη νέων στις περιοχές όπου υπάρχουν τέτοιες δυνατότητες, θα πρέπει πλέον να γίνεται με την θεώρηση του πλήρους φάσματος των ωφελειών που αυτά προσφέρουν. Αντίστοιχα, θα πρέπει να επιμερίζεται το συνολικό κόστος και το οικονομικό όφελος στις επιμέρους χρήσεις.

Στην ενεργειακή χρήση των υδατικών πόρων πρέπει απαραίτητως να εξετάζεται και η μοναδική δυνατότητα των υδροηλεκτρικών έργων για προσωρινή αποθήκευση ενέργειας (εφόσον εξοπλιστούν με αντιστρεπτές μονάδες παραγωγής-άντλησης). Η δυνατότητα αυτή στο μέλλον θα είναι καθοριστικής σημασίας για το ενεργειακό σύστημα της χώρας εξαιτίας της αναμενόμενης διάδοσης των εναλλακτικών ανανεώσιμων ενεργειακών πηγών που από τη φύση τους χαρακτηρίζονται από έντονες και απρόβλεπτες διακυμάνσεις ισχύος.

2.1.3.5.8 Νερό και Περιβάλλον

- (1) Η διαμόρφωση σαφών περιβαλλοντικών κριτηρίων, στο βαθμό του δυνατού ποσοτικοποιημένων κάτι που αποτελεί βασικό στόχο της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ, συνιστά δράση πρώτης προτεραιότητας.
- (2) Ο σχεδιασμός και προγραμματισμός των αναγκαίων δράσεων για την εφαρμογή των παλαιών Οδηγιών, με προτεραιότητα την Οδηγία 91/271/ΕΟΚ για τα αστικά λύματα και από τις νεότερες της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ παρουσιάζεται στο Κεφάλαιο 4

2.1.3.5.9 Ισοζύγιο προσφοράς-ζήτησης νερού

Η βελτίωση των συνθηκών στα ελλειμματικά διαμερίσματα είναι τεχνικά δυνατή με τέσσερις διαθέσιμους τρόπους: την ανάπτυξη των τοπικών (επιφανειακών κυρίως) υδατικών πόρων, τη μεταφορά νερού από άλλα υδατικά διαμερίσματα, την εξοικονόμηση νερού μέσω διαχείρισης της ζήτησης, και την ανάκτηση και επαναχρησιμοποίηση υγρών αποβλήτων ή νερού χαμηλότερης ποιότητας. Ειδικότερα, για μικρής κλίμακας ανάπτυξη για υδρευτική χρήση (στα άνυδρα νησιά) η αφαλάτωση υφάλμυρου ή και αλμυρού νερού, αποτελεί μια επιπρόσθετη δυνατότητα. Καμιά από τις παραπάνω λύσεις δεν πρέπει να αποκλειστεί κατ' αρχήν, ενώ η επιλογή της τελικής λύσης μέσα από ένα σύνολο πρόσφορων λύσεων θα πρέπει να γίνεται με κριτήρια οικονομικά και περιβαλλοντικά και με συμμετοχικές διαδικασίες απόφασης.

2.1.3.5.10 Έρευνα και τεχνολογία των υδατικών πόρων

- (1) Κρίνεται μείζονος σημασίας η πλήρης αναβάθμιση του μετρητικού δικτύου της χώρας, με έμφαση όχι μόνο στις ποσοτικές αλλά και ποιοτικές παραμέτρους του νερού, υπό την εποπτεία ενός κεντρικού συντονιστικού οργάνου. Η ορθολογική λειτουργία ενός τέτοιου δικτύου επιβάλλει την τυποποίηση των μεθοδολογιών λήψης και επεξεργασίας των μετρήσεων, την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών (τηλεμετρία, τηλεπισκόπηση), τη διοικητική αναδιάρθρωση της στελέχωσης των υδρολογικών υπηρεσιών των διαφόρων φορέων και την εκπαίδευση του προσωπικού τους, ειδικότερα αυτού των χαμηλότερων βαθμίδων (παρατηρητές, υδρομετρητές).
- (2) Απαιτείται η βελτίωση και επέκταση της Εθνικής Τράπεζας Υδρολογικής και Μετεωρολογικής Πληροφορίας (ΕΤΥΜΠ), ώστε να περιλάβει το σύνολο των δεδομένων που επιβάλλει η ολοκληρωμένη διαχείριση των υδατικών πόρων (ποσοτικές και ποιοτικές παράμετροι, χρήσεις-καταναλώσεις, χαρακτηριστικά έργων). Στα πλαίσια αυτά, πρέπει να διασφαλιστεί η συνεχής ενημέρωση της Τράπεζας από πλευράς τόσο νέων δεδομένων, όσο και νέων τεχνολογιών πληροφορικής. Ιδιαίτερη μέριμνα πρέπει να δοθεί στην ευχέρεια πρόσβασης των φορέων και χρηστών στα δεδομένα της Τράπεζας, καθώς και στην ελεύθερη διάθεσή τους, εφόσον χρησιμοποιούνται για ερευνητικούς σκοπούς.
- (3) Απαιτούνται θεσμικά και οικονομικά μέτρα για την αναβάθμιση της έρευνας των υδατικών πόρων στην Ελλάδα (βασικής και εφαρμοσμένης), με ουσιαστική στήριξη της καινοτομίας, τεχνολογίας και τεχνογνωσίας που παράγεται στα διάφορα ερευνητικά κέντρα. Στην κατεύθυνση αυτή, είναι σκόπιμο να εξεταστεί η σκοπιμότητα ίδρυσης ενός Ινστιτούτου Υδάτων, που θα

αποτελέσει γενικά τον ανύπαρκτο σήμερα αλλά απαραίτητο κρίκο ανάμεσα στα κέντρα έρευνας και τους φορείς εφαρμογής.

- (4) Η έρευνα του ισοζυγίου προσφοράς και ζήτησης νερού πρέπει να βασιστεί σε σύγχρονες μεθοδολογίες και σε πραγματικά στοιχεία, και όχι σε αυθαίρετες παραδοχές. Ειδικά στις κρίσιμες ελλειμματικές περιοχές, κρίνεται επιβεβλημένη η εκπόνηση ολοκληρωμένων διαχειριστικών σχεδίων, και η τακτική επικαιροποίησή τους με βάση τις εκάστοτε συνθήκες αποθεμάτων και κατανάλωσης.
- (5) Από τα πιο κρίσιμα ερευνητικά αντικείμενα είναι αυτό των πλημμυρών. Για την αντιμετώπιση του πλημμυρικού κινδύνου απαιτείται η ανάπτυξη στρατηγικού σχεδιασμού σε εθνικό επίπεδο σε συμφωνία και με τις απαιτήσεις της νέας Ευρωπαϊκής Οδηγίας για τις πλημμύρες. Σε αυτό το πλαίσιο θα πρέπει να γίνουν προκαταρκτική εκτίμηση του πλημμυρικού κινδύνου για τις λεκάνες απορροής και τις παράκτιες περιοχές (η ανάλυση των ισχυρών βροχοπτώσεων και η κατάρτιση όμβριων καμπυλών για το σύνολο της χώρας), εκπόνηση χαρτών επικινδυνότητας και χαρτών κινδύνου πλημμυρών για τις ευπαθείς περιοχές, σχέδια διαχείρισης του κινδύνου πλημμυρών για τις ευπαθείς περιοχές.
- (6) Λόγω της σοβαρής υποβάθμισης στην οποία βρίσκονται σήμερα οι υπόγειοι υδατικοί πόροι, πρέπει να ληφθεί μέριμνα για την έρευνά τους, για την οποία απαιτείται προγραμματισμός, οργάνωση και εξειδίκευση. Εκτός από την οριοθέτηση των υδροφορέων και την εκτίμηση (με προσαρμοστικό χαρακτήρα) του δυναμικού τους και των σχετικών παραμέτρων, απαιτείται και η διαμόρφωση προτάσεων κατάλληλων μέτρων και έργων για την αειφορική διαχείριση των υδροφορέων.
- (7) Η εκτίμηση των πιέσεων και η αξιολόγηση των επιπτώσεων από αυτές αποτελεί ουσιαστικό αντικείμενο έρευνας για τη διαχείριση των υδατικών πόρων, καθώς τα αποτελέσματα της διερεύνησης αυτής μπορούν να αποτελέσουν χρήσιμο οδηγό κατά τον σχεδιασμό των απαιτούμενων δράσεων για την προστασία τους.
- (8) Προκειμένου να καθοριστούν οι συνθήκες αναφοράς, απαιτείται ο σχεδιασμός ενός δικτύου αναφοράς από περιοχές υψηλής κατάστασης (π.χ. περιοχές με καθόλου ή ελάχιστες πιέσεις από χερσαίες δραστηριότητες), καθώς και η αναλυτική εξέταση της βιολογικής κατάστασης των περιοχών αυτών.
- (9) Οι απαιτήσεις της Οδηγίας 2000/60/EK ως προς την παρακολούθηση των υδάτων είναι αυξημένες. Τα προγράμματα παρακολούθησης (εποπτικής, λειτουργικής, επιχειρησιακής) θα πρέπει να σχεδιάζονται έτσι, ώστε να εξασφαλίζουν συστηματικότητα, συνέπεια και αξιοπιστία, καθώς τα αποτελέσματά τους αποτελούν σημαντική συνιστώσα στον σχεδιασμό των προγραμμάτων μέτρων για την προστασία των υδατικών πόρων. Στα προγράμματα αυτά απαιτείται η παρακολούθηση βιολογικών παραμέτρων και σχετικών φυσικοχημικών παραμέτρων, καθώς και των ουσιών προτεραιότητας ή/και άλλων ουσιών που απορρίπτονται σε σημαντικές ποσότητες στο περιβάλλον.

2.1.3.6. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΖΟΜΕΝΟΙ ΑΞΟΝΕΣ ΔΡΑΣΕΩΝ

Από σύνολο των στόχων που αναφέρθηκαν στο προηγούμενο κεφάλαιο και λαμβάνοντας υπόψη τις χρηματοδοτικές δυνατότητες καθώς και την προτεραιότητα εφαρμογής του Κοινοτικού και Εθνικού Δικαίου, επιλέγονται αυτοί που παρουσιάζουν προτεραιότητα για την υλοποίησή τους και είναι οι ακόλουθοι:

α. Η στήριξη της κεντρικής και των περιφερειακών υπηρεσιών υδάτων του ΥΠΕΧΩΔΕ

Όπως αναφέρθηκε διεξοδικά στην ανάπτυξη του Εθνικού Θεσμικού Πλαισίου, με το ν. 3199/03 δημιουργούνται νέες διοικητικές δομές εκ των οποίων οι σημαντικότερες, ως προς τις αρμοδιότητες και το ρόλο τους είναι η Κεντρική Υπηρεσία Υδάτων και οι Διευθύνσεις Υδάτων στις 13 Περιφέρειες της χώρας.

Η υποστήριξη της οργάνωσης και λειτουργίας της Κεντρικής Υπηρεσίας Υδάτων χρηματοδοτείται από το Γ' ΚΠΣ-ΕΠΠΕΡ και προβλέπεται η συνέχιση της χρηματοδότησης από τον Άξονα 10 (θεσμοί και μηχανισμοί), του ΕΠΠΕΡΑΑ (2007-2015). Αυτή μπορεί να περιλαμβάνει μεταξύ άλλων τη χρηματοδότηση της κτιριακής υποδομής και της υποδομής με τον απαιτούμενο εξοπλισμό, λειτουργικά έξοδα, πρόσληψη ειδικών συνεργατών εμπειρογνομόνων και λοιπά λειτουργικά έξοδα. Ομοίως προβλέπεται και η χρηματοδότηση από τον ίδιο Άξονα, των Δ/νσεων Υδάτων σε κάθε Περιφέρεια της χώρας.

β. Η σχεδιασμένη και προγραμματισμένη (χρόνος, κόστος) εφαρμογή της Οδηγίας 2000/60/EK, χωρίς κενά και με τρόπο που κάθε στάδιο (καταγραφή πιέσεων και ανάλυση επιπτώσεων, οικονομική ανάλυση χρήσεων, μητρώο προστατευόμενων περιοχών, σύνταξη προγραμμάτων παρακολούθησης, προώθηση διαδικασιών διαβούλευσης σύνταξη προγραμμάτων διαχείρισης), το οποίο ολοκληρώνεται, να δεσμεύει το επόμενο και να μην απαιτούνται επαναλήψεις εργασιών.

Ειδικότερα αυτή περιλαμβάνει (όπως αναπτύχθηκε στο σχετικό κεφάλαιο):

2003 Ολοκληρώνεται η διαδικασία εναρμόνισης της εθνικής νομοθεσίας των κρατών-μελών με την Οδηγία, και προσδιορίζονται τα υδατικά διαμερίσματα, καθώς και τα όρια δικαιοδοσίας των αρχών διαχείρισης

Ήδη έχουν εκδοθεί ο Ν. 3199/03, το Π.Δ. 51/2007 και άλλες επτά ΚΥΑ . Οι λοιπές προβλεπόμενες από το Νόμο 3199/03 ΚΥΑ έχουν χρονικό ορίζοντα έκδοσης από το 2007 και μετά. Χρηματοδοτείται από το Γ ΚΠΣ/ΕΠΠΕΡ το έργο «Δράσεις για την Εφαρμογή της Οδηγίας 2000/60/EK» και το υποέργο «Υποστηρικτικές ενέργειες για την αποτελεσματική εφαρμογή της Οδηγίας 2000/60/EK» μέσω του οποίου η ΚΥΥ/ΥΠΕΧΩΔΕ θα καταρτίσει τις ανωτέρω προβλεπόμενες ΚΥΑ.

Επί πλέον η Ελλάδα έχει ανταποκριθεί στο άρθρο 3 της Οδηγίας, που αφορά στον καθορισμό των Υδατικών Διαμερισμάτων, στους φορείς διαχείρισης και στην ένταξη των λεκανών στα Υδατικά Διαμερίσματα (ηλεκτρονική υποβολή εκθέσεων)

2004 Διαβιβάζεται προς την Επιτροπή ο κατάλογος με τις αρμόδιες αρχές των κρατών-μελών για κάθε υδατικό διαμέρισμα

Έχουν υποβληθεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή μέσω του ηλεκτρονικού συστήματος υποβολής εκθέσεων WISE οι κατάλογοι των αρμοδίων αρχών

2004 Προσδιορίζονται τα υδάτινα σώματα και ολοκληρώνεται η ανάλυση των πιέσεων και των επιπτώσεων επί των υδατικών σωμάτων και η οικονομική ανάλυση των χρήσεων ύδατος.

Έχει υποβληθεί έκθεση για την εφαρμογή του άρθρου 5 της Οδηγίας ενώ μέσω του Γ' ΚΠΣ/ΕΠΠΕΡ, χρηματοδοτείται το έργο «Δράσεις για την Εφαρμογή της Οδηγίας 2000/60/EK» και το υποέργο «Κάλυψη των άμεσων υποχρεώσεων της χώρας για την υποβολή εκθέσεων και λοιπών στοιχείων, στο πλαίσιο της εφαρμογής του άρθρου 5 της Οδηγίας 2000/60/EK για τα νερά-Συμπλήρωση και

επικαιροποίηση των Σχεδίων Διαχείρισης των λεκανών απορροής ποταμών της χώρας». Το έργο περιλαμβάνει τον προσδιορισμό των υδάτινων σωμάτων ανά κατηγορίες και τύπους, την ανάλυση και περιγραφή των χαρακτηριστικών των λεκανών απορροής, την εκτίμηση των πιέσεων και ανάλυση επιπτώσεων, τον προκαταρκτικό χαρακτηρισμό των ιδιαιτέρως τροποποιημένων υδάτινων (επιφανειακών, υπογείων, παράκτιων και μεταβατικών) σωμάτων και αξιολόγηση του κινδύνου μη επίτευξης των στόχων της Οδηγίας και την προκαταρκτική οικονομική ανάλυση.

2004 Ολοκληρώνονται τα μητρώα προστατευόμενων περιοχών

Έχει υποβληθεί έκθεση για την εφαρμογή των άρθρων 5 και 6 της Οδηγίας ενώ μέσω του Γ' ΚΠΣ χρηματοδοτείται το έργο «Δράσεις για την Εφαρμογή της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ» και το υποέργο «Κάλυψη των άμεσων υποχρεώσεων της χώρας για την υποβολή εκθέσεων και λοιπών στοιχείων, στο πλαίσιο της εφαρμογής του άρθρου 5 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ για τα νερά-Συμπλήρωση και επικαιροποίηση των Σχεδίων Διαχείρισης των λεκανών απορροής ποταμών της χώρας». Το έργο περιλαμβάνει τον προσδιορισμό των υδάτινων σωμάτων ανά κατηγορίες και τύπους, την ανάλυση και περιγραφή των χαρακτηριστικών των λεκανών απορροής, την εκτίμηση των πιέσεων και ανάλυση επιπτώσεων, τον προκαταρκτικό χαρακτηρισμό των ιδιαιτέρως τροποποιημένων υδάτινων (επιφανειακών, υπογείων, παράκτιων και μεταβατικών) σωμάτων και αξιολόγηση του κινδύνου μη επίτευξης των στόχων της Οδηγίας και την προκαταρκτική οικονομική ανάλυση. Μέσω του υποέργου αυτού θα επικαιροποιηθεί το ήδη διαμορφωμένο από την Κεντρική Υπηρεσία Υδάτων του ΥΠΕΧΩΔΕ, μητρώο προστατευόμενων περιοχών.

2006 Ολοκληρώνονται τα προγράμματα παρακολούθησης της κατάστασης (ποσοτικής και ποιοτικής-συμπεριλαμβανόμενης και της οικολογικής) των υδάτων.

Μέσω του Γ' ΚΠΣ/ΕΠΠΕΡ χρηματοδοτείται το έργο (έργο «Δράσεις για την Εφαρμογή της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ» και το υποέργο Ανάπτυξη δικτύων και παρακολούθηση της ποιότητας των επιφανειακών, των εσωτερικών των μεταβατικών και των παράκτιων υδάτων της χώρας-Αξιολόγηση/ταξινόμηση της οικολογικής τους κατάστασης), δράσεις που αποβλέπουν στην εφαρμογή του Άρθρου 8 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ, που αφορά στην κατάρτιση των προγραμμάτων εποπτικής, λειτουργικής και διερευνητικής παρακολούθησης (monitoring) των ποσοτικών και ποιοτικών χαρακτηριστικών των υδάτινων σωμάτων, τα οποία μεταξύ άλλων, περιλαμβάνουν τον τεκμηριωμένο προσδιορισμό των θέσεων δειγματοληψίας, των μετρούμενων βιολογικών και χημικών παραμέτρων, και των συχνοτήτων αναλύσεων. Σημειώνεται ότι οι απαιτήσεις του άρθρου 8 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ, ως προς τα Προγράμματα Παρακολούθησης για τα υπόγεια υδάτινα σώματα θα καλυφθούν από σχετικό έργο του Γ ΚΠΣ/ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ που υλοποιεί το Ι.Γ.Μ.Ε.

Ωστόσο εφαρμόζονται ήδη προγράμματα (χρηματοδότηση από τον Άξονα 1 του ΕΠΠΕΡ/Γ'ΚΠΣ) παρακολούθησης που βρίσκονται σε λειτουργία από φορείς όπως το Γενικό Χημείο του Κράτους (κεντρικό Εργαστήριο Νερών/Αθήνα, Χ.Υ. Ρόδου, Χ.Υ. Ιωαννίνων, Χ.Υ. Κοζάνης, Χ.Υ. Θεσσαλονίκης, Χ.Υ. Σερρών, και Χ.Υ. Φλώρινας), για τα αντίστοιχα Υδατικά Διαμερίσματα και ΔΕΥΑ Λάρισας, Ηρακλείου και Χανίων για τα Υδατικά Διαμερίσματα Θεσσαλίας και Κρήτης. Η ενοποίηση και συμπλήρωση των Προγραμμάτων αυτών, θα καλύψει τις υποχρεώσεις της χώρας ως προς αυτές τις απαιτήσεις της Οδηγίας, με χρηματοδότηση που προβλέπεται στον Άξονα 7 του ΕΠΠΕΡΑΑ.

2006 Οι διαβουλεύσεις με το κοινό για τα σχέδια διαχείρισης υδατικού διαμερίσματος βρίσκονται σε εξέλιξη.

Σχετική δράση υλοποιείται από το Γ' ΚΠΣ/ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ

2009 Λαμβάνοντας υπόψη τα προγράμματα παρακολούθησης, τις αναλύσεις των χαρακτηριστικών των υδατικών διαμερισμάτων, τις επιπτώσεις των ανθρώπινων δραστηριοτήτων κλπ., προσδιορίζονται από τα Κράτη-Μέλη τα μέτρα που απαιτούνται για την επίτευξη των στόχων της Οδηγίας, με οικονομικά αποτελεσματικό τρόπο.

Στα πλαίσια του Γ ΚΠΣ ΕΠΠΕΡ, χρηματοδοτείται η συμπλήρωση και επικαιροποίηση των Σχεδίων Διαχείρισης των λεκανών απορροής ποταμών της χώρας. Το έργο περιλαμβάνει τον προσδιορισμό των υδάτινων σωμάτων ανά κατηγορίες και τύπους, την ανάλυση και περιγραφή των χαρακτηριστικών των λεκανών απορροής, την εκτίμηση των πιέσεων και ανάλυση επιπτώσεων, τον προκαταρκτικό χαρακτηρισμό των ιδιαιτέρως τροποποιημένων υδάτινων (επιφανειακών, υπογείων, παράκτιων και μεταβατικών) σωμάτων και αξιολόγηση του κινδύνου μη επίτευξης των στόχων της Οδηγίας και την προκαταρκτική οικονομική ανάλυση.

2009 Δημοσιεύονται τα Προγράμματα Διαχείρισης Υδατικού Διαμερίσματος, στα οποία περιλαμβάνεται και ο χαρακτηρισμός των ιδιαιτέρως τροποποιημένων υδάτινων σωμάτων. Χρηματοδοτείται στα πλαίσια του Γ ΚΠΣ/ ΕΠΠΕΡ η συμπλήρωση και επικαιροποίηση των Σχεδίων Διαχείρισης των λεκανών απορροής ποταμών της χώρας. Το έργο περιλαμβάνει τον προσδιορισμό των υδάτινων σωμάτων ανά κατηγορίες και τύπους, την ανάλυση και περιγραφή των χαρακτηριστικών των λεκανών απορροής, την εκτίμηση των πιέσεων και ανάλυση επιπτώσεων, τον προκαταρκτικό χαρακτηρισμό των ιδιαιτέρως τροποποιημένων υδάτινων (επιφανειακών, υπογείων, παράκτιων και μεταβατικών) σωμάτων και αξιολόγηση του κινδύνου μη επίτευξης των στόχων της Οδηγίας και την προκαταρκτική οικονομική ανάλυση.

2010 Εφαρμόζεται τιμολογιακή πολιτική για τις διάφορες χρήσεις των υδάτων με σκοπό τη βιωσιμότητα των υδατικών πόρων.

Έχει προβλεφθεί στα πλαίσια του Γ ΚΠΣ/ ΕΠΠΕΡ η συμπλήρωση και επικαιροποίηση των Σχεδίων Διαχείρισης των λεκανών απορροής ποταμών της χώρας. Το έργο περιλαμβάνει τον προσδιορισμό των υδάτινων σωμάτων ανά κατηγορίες και τύπους, την ανάλυση και περιγραφή των χαρακτηριστικών των λεκανών απορροής, την εκτίμηση των πιέσεων και ανάλυση επιπτώσεων, τον προκαταρκτικό χαρακτηρισμό των ιδιαιτέρως τροποποιημένων υδάτινων (επιφανειακών, υπογείων, παράκτιων και μεταβατικών) σωμάτων και αξιολόγηση του κινδύνου μη επίτευξης των στόχων της Οδηγίας και την προκαταρκτική οικονομική ανάλυση. Συμπληρωματικές δράσεις για την κοστολόγηση/τιμολόγηση του αρδευτικού νερού σε επιλεγμένες περιοχές υλοποιούνται από το Γ' ΚΠΣ/ΕΠΑΑ

2012 Καθιερώνονται έλεγχοι ρύπανσης των επιφανειακών υδάτων, με βάση τις βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές και τις βέλτιστες περιβαλλοντικές πρακτικές.

Τα Προγράμματα Παρακολούθησης τόσο των επιφανειακών υδατικών σωμάτων (επιφανειακά, μεταβατικά, παράκτια, υπόγεια) όσο και των απορρίψεων (ως προς τους συμβατικούς ρύπους και τις ουσίες προτεραιότητας) θα εκτελεστούν από τα εργαστήρια που προαναφέρθηκαν και θα χρηματοδοτηθούν από τον Άξονα 7 του ΕΠΠΕΡΑΑ.

γ. Η κατάρτιση Μεσοχρονίου Εθνικού Προγράμματος Διαχείρισης και Προστασίας των Υδατικών Πόρων της Χώρας (Ν.3199/03 αρ.4 παρ. ια) σύμφωνα με την προβλεπόμενη από το Νόμο διαδικασία, όπου θα καταγραφούν και όλα τα προγραμματιζόμενα έργα, με σκοπό την αποφυγή επικαλύψεων ή και συγκρούσεων. Για τα έργα αυτά πρέπει να εξεταστεί και η συμβατότητά τους με την Οδηγία 2000/60/ΕΚ.

Ήδη ολοκληρώθηκε μέσω της Τεχνικής Βοήθειας Γ ΚΠΣ/ΕΠΠΕΡ το σχέδιο του Μεσοχρονίου Προγράμματος Διαχείρισης και Προστασίας των Υδατικών Πόρων της Χώρας

- δ. Η διαμόρφωση και θεσμοθέτηση μιας ενιαίας Τράπεζας Πληροφοριών για την ποσοτική και ποιοτική κατάσταση των υδατικών πόρων της χώρας, τις χρήσεις και τα έργα, με προϋπόθεση την ένταξη σε αυτήν των επί μέρους πληροφοριών όλων των σχετικών φορέων και τη θεσμική ρύθμιση της υποχρέωσης για διάθεση των δεδομένων στους ενδιαφερόμενους. Η χρηματοδότηση της δράσης αυτής προβλέπεται στον Άξονα 10 του ΕΠΠΕΡΑΑ.
- ε. Η ολοκλήρωση εφαρμογής της Οδηγίας 91/271/ΕΟΚ για την επεξεργασία και διάθεση αστικών αποβλήτων, σε συνδυασμό με τον συστηματικό έλεγχο της λειτουργίας και της απόδοσης των εγκαταστάσεων επεξεργασίας λυμάτων.
- Η ολοκλήρωση των ΕΕΛ και των δικτύων αποχέτευσης για τη Γ΄ κυρίως προτεραιότητα, προβλέπεται στον Άξονα 2 του ΕΠΠΕΡΑΑ. Οι έλεγχοι της λειτουργίας των εγκαταστάσεων, θα γίνονται από την Ειδική Υπηρεσία Επιθεωρητών Περιβάλλοντος, η οποία χρηματοδοτείται από το ΕΠΠΕΡ/Γ΄ΚΠΣ και προβλέπεται η συνέχιση της χρηματοδότησης από τον Άξονα 10 του ΕΠΠΕΡΑΑ.
- ζ. Η εντατικοποίηση των ελέγχων της ανεξέλεγκτης διάθεσης των βιομηχανικών υγρών και στερεών αποβλήτων.
- Οι έλεγχοι της λειτουργίας των εγκαταστάσεων, θα γίνονται από την Ειδική Υπηρεσία Επιθεωρητών Περιβάλλοντος, η οποία χρηματοδοτείται από το ΕΠΠΕΡ/Γ΄ΚΠΣ και προβλέπεται η συνέχιση της χρηματοδότησης από τον Άξονα 10 του ΕΠΠΕΡΑΑ.
- η. Η συμμόρφωση με τον Κώδικα Ορθής Γεωργικής Πρακτικής στις περιοχές αγροτικής δραστηριότητας και με τα Προγράμματα Δράσης για την προστασία των ευπρόσβλητων από νιτρορύπανση ζωνών που έχουν θεσμοθετηθεί σύμφωνα με την Οδηγία 91/676/ΕΟΚ για την προστασία από νιτρορύπανση γεωργικής προέλευσης. Η δράση αυτή προβλέπεται προς χρηματοδότηση από το ΕΓΤΑΑ.
- θ. Η προώθηση της βιώσιμης διαχείρισης των απορριμμάτων.
- Οι δράσεις της διαχείρισης των στερεών αποβλήτων, προβλέπεται χρηματοδοτηθούν από το ΕΠΠΕΡΑΑ και τα ΠΕΠ, κατά την 4^η Προγραμματική Περίοδο, σύμφωνα με τη στρατηγική όπως αυτή παρουσιάζεται στο πρόγραμμα.
- ι. Ο στρατηγικός σχεδιασμός για την αντιμετώπιση ακραίων γεγονότων-πλημμυρών, με έμφαση σε περιοχές υψηλού κινδύνου μέσα σε αστικά συγκροτήματα, με πρώτη προτεραιότητα την Αττική (έργα αντιπλημμυρικής προστασίας).
- Η χρηματοδότηση ενός στρατηγικού σχεδίου δράσεων για την εφαρμογή της υπό έκδοση Οδηγίας, προβλέπεται στον Άξονα 8 του ΕΠΠΕΡΑΑ.
- ια. Η προώθηση πιλοτικών προγραμμάτων αποκατάστασης και ανάδειξης βεβαρυμένων υδατορεμάτων, (π.χ Κηφισός, Ασωπός).
- Η χρηματοδότηση του φορέα διαχείρισης του Κηφισού, και των αναγκών προς αποκατάσταση έργων, προβλέπεται στον Άξονα 10 του ΕΠΠΕΡΑΑ.

ΕΠΙΣΥΝΑΠΤΟΜΕΝΟ ΕΝΘΕΤΟ Ι

Κοινοτικές Οδηγίες που σχετίζονται με την προστασία των νερών και ενσωμάτωσή τους στο Εθνικό Δίκαιο

ΟΔΗΓΙΑ: 2006/118/ΕΚ

Σχετικά με την προστασία των υπόγειων υδάτων από τη ρύπανση και την υποβάθμιση

ΣΤΑΔΙΟ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗΣ ΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ: (εκκρεμεί)

Προθεσμία ενσωμάτωσης: 16.1.2009

Επισπεύδων φορέας: Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων

ΟΔΗΓΙΑ: 2006/7/ΕΚ

Σχετικά με τη διαχείριση της ποιότητας των υδάτων κολύμβησης και την κατάργηση της Οδηγίας 76/160/ΕΚ

ΣΤΑΔΙΟ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗΣ ΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ: (εκκρεμεί)

Προθεσμία: 24.3.2008

Επισπεύδων φορέας: Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων

ΟΔΗΓΙΑ: 2000/60/ΕΚ

Για τη θέσπιση πλαισίου Κοινοτικής Δράσης στον Τομέα της Πολιτικής των Υδάτων

ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ:

1. Νόμος 3199/2003 (ΦΕΚ 280Α/9-12-03) “Προστασία και Διαχείριση των Υδάτων – Εναρμόνιση με την Οδηγία 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Οκτωβρίου 2000”

2. Κοινή Υπουργική Απόφαση 43504/5-12-2005 (ΦΕΚ 1784 Β/20-12-2005) «Κατηγορίες αδειών χρήσης υδάτων και εκτέλεσης έργων αξιοποίησής τους, διαδικασία έκδοσης, περιεχόμενο και διάρκεια ισχύος αυτών»

3. Υπουργική Απόφαση 34685/6-12-2005 (ΦΕΚ 1736 Β /9-12-2005) «Συγκρότηση Εθνικού Συμβουλίου Υδάτων»

4. Υπουργική Απόφαση 26798/22-6-2005 (ΦΕΚ 1736 Β/9-12-2005) «Τρόπος λειτουργίας του Εθνικού Συμβουλίου Υδάτων»

5. Υπουργική Απόφαση 23970/20-06-2007(ΦΕΚ Υ.Ο.Δ.Δ. 271) «Τροποποίηση συγκρότησης Εθνικού Συμβουλίου Υδάτων»

6. Κοινή Υπουργική Απόφαση 49139/24-11-2005 (ΦΕΚ 1695 Β/2-12-2005) «Οργάνωση της Κεντρικής Υπηρεσίας Υδάτων του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων»

7. Κοινή Υπουργική Απόφαση 47630/16-11-2005 (ΦΕΚ 1688 Β/1-12-2005) «Διάρθρωση της Διεύθυνσης Υδάτων της Περιφέρειας»

8. Υπουργική Απόφαση 116031/22-5-2007 (ΦΕΚ Υ.Ο.Δ.Δ. 249) «Συγκρότηση Γνωμοδοτικής Επιτροπής Υδάτων»

9. Προεδρικό Διάταγμα Προεδρικό Διάταγμα 51/8-3-2007 (ΦΕΚ 54Α) “Καθορισμός μέτρων και διαδικασιών για την ολοκληρωμένη προστασία και διαχείριση των υδάτων σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ”.

10. Κοινή Υπουργική Απόφαση “Άδεια χρήσης νερού για υφιστάμενα δικαιώματα χρήσης νερού” (υπό έκδοση)

ΟΔΗΓΙΑ: 98/83/ΕΚ

Περί της ποιότητας του νερού ανθρώπινης κατανάλωσης

ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ:

Κοινή Υπουργική Απόφαση Υ2/2600/2001 (ΦΕΚ 892Β/11-07-2001) σχετικά με την ποιότητα του νερού ανθρώπινης κατανάλωσης

ΟΔΗΓΙΑ: 91/271/ΕΟΚ (L35 της 30.5.1991)

Για την επεξεργασία των αστικών λυμάτων

ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ:

1. Κοινή Υπουργική Απόφαση 48392/939 (ΦΕΚ 405405Β/3-04-02) Συμπλήρωση της 19661/1982/1999 ΚΥΑ «Τροποποίηση της 5673/400/1997/ κοινής υπουργικής απόφασης... κλπ» (Β122). Κατάλογος ευαίσθητων περιοχών για τη διάθεση αστικών λυμάτων.....

2. Κοινή Υπουργική Απόφαση 19661/1982 (ΦΕΚ 1811Β/29-9-1999) Μέτρα και όροι για την επεξεργασία των αστικών λυμάτων – Κατάλογος ευαίσθητων περιοχών

3. Κοινή Υπουργική Απόφαση 5673/400 (ΦΕΚ 192Β/1997) Μέτρα και όροι για την επεξεργασία των αστικών λυμάτων – Κατάλογος ευαίσθητων περιοχών

ΟΔΗΓΙΑ: 91/676/ΕΟΚ (L35 της 31.12.1991)

Προστασία υδάτων από νιτρορρύπανση γεωργικής προέλευσης

ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ:

1. Κοινή Υπουργική Απόφαση 16190/1335 (ΦΕΚ 519Β/1997) σχετικά με τον καθορισμό μέτρων και όρων για την προστασία των νερών από τη νιτρορρύπανση γεωργικής προέλευσης

2. Κοινή Υπουργική Απόφαση 20419/2522 (ΦΕΚ 1212Β/18-9-2001) Προσδιορισμός των νερών που υφίστανται νιτρορρύπανση γεωργικής προέλευσης – κατάλογος ευπρόσβλητων περιοχών

3. Κοινή Υπουργική Απόφαση 16175/824 (ΦΕΚ 530Β/28-04-06) Πρόγραμμα δράσης για την περιοχή του κάμπου Θεσσαλονίκης-Πέλλας-Ημαθίας που έχει χαρακτηριστεί ως ευπρόσβλητη ζώνη από τη νιτρορρύπανση γεωργικής προέλευσης.....

4. Κοινή Υπουργική Απόφαση 25638/2905 (ΦΕΚ 1422Β/22-10-2001) Πρόγραμμα δράσης για το Θεσσαλικό πεδίο που έχει χαρακτηριστεί ως ευπρόσβλητη ζώνη από τη νιτρορρύπανση γεωργικής προέλευσης.....

5. Κοινή Υπουργική Απόφαση 20417/2520 (ΦΕΚ 1195Β/14-9-2001) Πρόγραμμα δράσης για την περιοχή του Κωπαϊδικού πεδίου που έχει χαρακτηριστεί ως ευπρόσβλητη ζώνη από τη νιτρορρύπανση γεωργικής προέλευσης.....

6. Κοινή Υπουργική Απόφαση 20416/2519 (ΦΕΚ 1196Β/14-9-2001) Πρόγραμμα δράσης για την περιοχή του Αργολικού πεδίου που έχει χαρακτηριστεί ως ευπρόσβλητη ζώνη από τη νιτρορρύπανση γεωργικής προέλευσης.....

7. Κοινή Υπουργική Απόφαση 20417/2520 (ΦΕΚ 1195Β/14-9-2001) Πρόγραμμα δράσης για τη Λεκάνη του Πηνειού Ν. Ηλείας που έχει χαρακτηριστεί ως ευπρόσβλητη ζώνη από τη νιτρορρύπανση γεωργικής προέλευσης.....

8. Κοινή Υπουργική Απόφαση Πρόγραμμα Δράσης για την περιοχή της λεκάνης του Στρυμόνα, που έχει χαρακτηριστεί ως ευπρόσβλητη ζώνη από τη νιτρορρύπανση γεωργικής προέλευσης.....(υπό έκδοση)

9. Κοινή Υπουργική Απόφαση Πρόγραμμα Δράσης για την περιοχή της πεδιάδας Άρτας – Πρέβεζας, που έχει χαρακτηριστεί ως ευπρόσβλητη ζώνη από τη νιτρορρύπανση γεωργικής προέλευσης.....(υπό έκδοση)

ΟΔΗΓΙΑ: 90/415/ΕΟΚ (L219 της 14.8.1990)

Τροποποίηση του Παραρτήματος II της οδηγίας 86/280/ΕΟΚ σχετικά με τις οριακές τιμές και τους ποιοτικούς στόχους για τις απορρίψεις ορισμένων επικινδύνων ουσιών που υπάγονται στον Κατάλογο I του Παραρτήματος της Οδηγίας 76/464/ΕΟΚ.

ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ:

1. Κοινή Υπουργική Απόφαση 90461/2193 (ΦΕΚ 843Β/1994) Συμπλήρωση του παραρτήματος του άρθρου 12 της υπ' αρ. 55648/2210/ 1991 ΚΥΑ «Μέτρα και περιορισμοί για την προστασία του υδάτινου περιβάλλοντος και ειδικότερα καθορισμός οριακών τιμών και επικινδύνων ουσιών στα υγρά απόβλητα»

2. Πράξη Υπουργικού Συμβουλίου 255/13.7.1994 (ΦΕΚ 123Α/1994) Συμπλήρωση του παραρτήματος του άρθρου 12 της υπ' αρ. 55648/2210/1991 ΚΥΑ «Μέτρα και περιορισμοί για την προστασία του υδάτινου περιβάλλοντος και ειδικότερα καθορισμός οριακών τιμών και επικινδύνων ουσιών στα υγρά απόβλητα»

ΟΔΗΓΙΑ: 90/154/ΕΟΚ

Τροποποίηση της 76/464

ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ:

1. Κοινή Υπουργική Απόφαση 90461/2193 (ΦΕΚ 843Β/1994) Συμπλήρωση του παραρτήματος του άρθρου 12 της υπ' αρ. 55648/2210/1991 ΚΥΑ «Μέτρα και περιορισμοί για την προστασία του υδάτινου περιβάλλοντος και ειδικότερα καθορισμός οριακών τιμών και επικινδύνων ουσιών στα υγρά απόβλητα»

2. Πράξη Υπουργικού Συμβουλίου 255/13.7.1994 (ΦΕΚ 123Α/1994) Συμπλήρωση του παραρτήματος του άρθρου 12 της υπ' αριθ. 55648/2210/1991 ΚΥΑ «Μέτρα και περιορισμοί για την προστασία του υδάτινου περιβάλλοντος και ειδικότερα καθορισμός οριακών τιμών και επικινδύνων ουσιών στα υγρά απόβλητα»

ΟΔΗΓΙΑ: 88/347/ΕΟΚ (L 158 της 25.6.1988)

Τροποποίηση του παραρτήματος II της οδηγίας 86/280/ΕΟΚ σχετικά με τις οριακές τιμές και τους ποιοτικούς στόχους για τις απορρίψεις ορισμένων επικινδύνων ουσιών που υπάγονται στον Κατάλογο I του Παραρτήματος της οδηγίας 76/464/ΕΟΚ

ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ:

1. Κοινή Υπουργική Απόφαση 55648/2210/1991 (ΦΕΚ 323Β/1991) «Μέτρα και περιορισμοί για την προστασία του υδάτινου περιβάλλοντος και ειδικότερα καθορισμός οριακών τιμών και επικινδύνων ουσιών στα υγρά απόβλητα»

2. Πράξη Υπουργικού Συμβουλίου 73/1990 (ΦΕΚ 90Α/1990) «Καθορισμός των κατευθυντήριων και οριακών τιμών από απορρίψεις ορισμένων επικινδύνων ουσιών...κλπ»

ΟΔΗΓΙΑ: 86/280/ΕΟΚ (L 181 της 4.7.1986)

Σχετικά με τις οριακές τιμές και τους ποιοτικούς στόχους για τις απορρίψεις ορισμένων επικινδύνων ουσιών που υπάγονται στον κατάλογο I του παραρτήματος της Οδηγίας 76/464/ΕΟΚ

ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ:

1. Πράξη Υπουργικού Συμβουλίου 255/13.7.1994 (ΦΕΚ 123Α/1994) Συμπλήρωση του παραρτήματος του άρθρου 12 της υπ' αριθ. 55648/2210/1991 ΚΥΑ «Μέτρα και περιορισμοί για την προστασία του υδάτινου περιβάλλοντος και ειδικότερα καθορισμός οριακών τιμών και επικινδύνων ουσιών στα υγρά απόβλητα»

2. Κοινή Υπουργική Απόφαση 55648/2210/1991 (ΦΕΚ 323Β/1991) «Μέτρα και περιορισμοί για την προστασία του υδάτινου περιβάλλοντος και ειδικότερα καθορισμός οριακών τιμών και επικινδύνων ουσιών στα υγρά απόβλητα»

3. Πράξη Υπουργικού Συμβουλίου 73/1990 (ΦΕΚ 90Α/1990) «Καθορισμός των κατευθυντήριων οριακών τιμών και απορρίψεις επικίνδυνων ουσιών ...κλπ»

ΟΔΗΓΙΑ: 84/491/ΕΟΚ (L 274 της 17.10.1984)

Για τις οριακές τιμές και τους ποιοτικούς στόχους για τις απορρίψεις εξαχλωροκυκλοεξανίου
ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ:

- 1. Κοινή Υπουργική Απόφαση 18186/271/1988 (ΦΕΚ 126Β/1988) «Μέτρα και περιορισμοί για την προστασία του υδάτινου περιβάλλοντος κλπ...»**
- 2. Πράξη Υπουργικού Συμβουλίου 144/2.11.1987 (ΦΕΚ 197Α/1987) «Προστασία υδάτινου περιβάλλοντος που προκαλείται από επικίνδυνες ουσίες που εκχέονται στο υδάτινο περιβάλλον»**

ΟΔΗΓΙΑ: 84/156/ΕΟΚ (L 74 της 17.3.1984)

Για τις οριακές τιμές και τους ποιοτικούς στόχους για τις απορρίψεις υδραργύρου σε τομείς άλλους εκτός από τον τομέα της ηλεκτρόλυσης των χλωριούχων αλάτων των αλκαλίων

ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ:

- 1. Κοινή Υπουργική Απόφαση 18186/271/1988 (ΦΕΚ 126Β/1988) «Μέτρα και περιορισμοί για την προστασία του υδάτινου περιβάλλοντος κλπ...»**
- 2. Πράξη Υπουργικού Συμβουλίου 144/2.11.1987 (ΦΕΚ 197Α/1987) «προστασία υδάτινου περιβάλλοντος από τη ρύπανση που προκαλείται από επικίνδυνες ουσίες που εκχέονται στο υδάτινο περιβάλλον»**

ΟΔΗΓΙΑ: 83/513/ΕΟΚ (L 291 της 24.10.1983)

Για τις οριακές τιμές και τους ποιοτικούς στόχους για τις απορρίψεις καδμίου

ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ:

- 1. Κοινή Υπουργική Απόφαση 18186/271/1988 (ΦΕΚ 126Β/1988) «Μέτρα και περιορισμοί για την προστασία του υδάτινου περιβάλλοντος κλπ...»**
- 2. Πράξη Υπουργικού Συμβουλίου 144/2.11.1987 (ΦΕΚ 197Α/1987) «προστασία υδάτινου περιβάλλοντος από τη ρύπανση που προκαλείται από επικίνδυνες ουσίες που εκχέονται στο υδάτινο περιβάλλον»**

ΟΔΗΓΙΑ: 82/176/ΕΟΚ (L 81 της 27.3.1982)

Για τις οριακές τιμές και τους ποιοτικούς στόχους για τις απορρίψεις υδραργύρου από τον βιομηχανικό τομέα της ηλεκτρόλυσης των χλωριούχων αλάτων αλκαλίων

ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ:

- 1. Κοινή Υπουργική Απόφαση 18186/271/1988 (ΦΕΚ 126Β/1988) «Μέτρα και περιορισμοί για την προστασία του υδάτινου περιβάλλοντος κλπ...»**
- 2. Πράξη Υπουργικού Συμβουλίου 144/2.11.1987 (ΦΕΚ 197Α/ 1987) «προστασία υδάτινου περιβάλλοντος από τη ρύπανση που προκαλείται από επικίνδυνες ουσίες που εκχέονται στο υδάτινο περιβάλλον»**

ΟΔΗΓΙΑ: 80/778/ΕΟΚ (L 229 της 30.8.1980)

Οδηγία του Συμβουλίου της 15.7.1980 περί της ποιότητας του πόσιμου νερού

ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ:

Κοινή Υπουργική Απόφαση Α5/288/23.1.1986 «περί της ποιότητας του πόσιμου νερού»

ΟΔΗΓΙΑ: 80/68/ΕΟΚ* (L 20 ΤΗΣ 26.1.1980)

Περί προστασίας των υπογείων υδάτων από τη ρύπανση που προέρχεται από ορισμένες επικίνδυνες ουσίες

ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ:

Κοινή Υπουργική Απόφαση 26857/553/88 (ΦΕΚ 196Β/1988) «Μέτρα και περιορισμοί για την προστασία των υπογείων νερών από απορρίψεις ορισμένων επικίνδυνων ουσιών»

ΟΔΗΓΙΑ: 79/923/ΕΟΚ* (L 281 της 10.11.1979)

Περί της απαιτούμενης ποιότητας των υδάτων για οστρακοειδή

ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ:

Κοινή Υπουργική Απόφαση 46399/1352/1986 (ΦΕΚ 438Β/1986) «Απαιτούμενη ποιότητα των επιφανειακών νερών που προορίζονται για: πόσιμα, κολύμβηση, διαβίωση ψαριών σε γλυκά νερά και καλλιέργεια και αλιεία οστρακοειδών, μέθοδοι μέτρησης, συχνότητα δειγματοληψίας κ.λ.π. (Β' 438)»

ΟΔΗΓΙΑ: 79/869/ΕΟΚ (L 271 της 29.9.1979)**

Περί των μεθόδων μετρήσεως και περί της συχνότητας των δειγματοληψιών και της αναλύσεως των επιφανειακών υδάτων τα οποία προορίζονται για την παραγωγή πόσιμου ύδατος στα Κράτη Μέλη

ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ:

Κοινή Υπουργική Απόφαση 46399/1352/1986 (ΦΕΚ 438Β/1986). «Απαιτούμενη ποιότητα των επιφανειακών νερών που προορίζονται για: πόσιμα, κολύμβηση, διαβίωση ψαριών σε γλυκά νερά και καλλιέργεια και αλιεία οστρακοειδών, μέθοδοι μέτρησης, συχνότητα δειγματοληψίας κ.λ.π. (Β' 438)»

ΟΔΗΓΙΑ: 78/659/ΕΟΚ* (L 222 της 14.8.1978)

Περί της ποιότητας των γλυκών υδάτων που έχουν ανάγκη προστασίας ή βελτιώσεως για τη διατήρηση της ζωής των ιχθύων

ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ:

Κοινή Υπουργική Απόφαση 46399/1352/1986 (ΦΕΚ 438Β/1986) «Απαιτούμενη ποιότητα των επιφανειακών νερών που προορίζονται για: πόσιμα, κολύμβηση, διαβίωση ψαριών σε γλυκά νερά και καλλιέργεια και αλιεία οστρακοειδών, μέθοδοι μέτρησης, συχνότητα δειγματοληψίας κ.λ.π. (Β' 438)»

ΟΔΗΓΙΑ: 76/464/ΕΟΚ* (L 123 της 18.5.1976)

Περί ρυπάνσεως που προκαλείται από ορισμένες επικίνδυνες ουσίες που εκχέονται στο υδάτινο περιβάλλον της Κοινότητας

ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ:

1. Κοινή Υπουργική Απόφαση 35308/1838/2005 (ΦΕΚ 1416Β/12-10-05) «Ειδικό πρόγραμμα μείωσης της ρύπανσης των νερών της λίμνης Κορώνειας από απορρίψεις ορισμένων επικίνδυνων ουσιών...κλπ»

2. Κοινή Υπουργική Απόφαση 90461/2193/ (ΦΕΚ 843Β/1994) Συμπλήρωση του παραρτήματος του άρθρου 12 της υπ' αριθ. 55648/2210/1991 ΚΥΑ «Μέτρα και περιορισμοί για την προστασία του υδάτινου περιβάλλοντος και ειδικότερα καθορισμός οριακών τιμών και επικίνδυνων ουσιών στα υγρά απόβλητα»

3. Πράξη Υπουργικού Συμβουλίου 255/13.7.1994 (ΦΕΚ 123Α/1994) Συμπλήρωση του παραρτήματος του άρθρου 12 της υπ' αριθ. 55648/2210/1991 ΚΥΑ «Μέτρα και περιορισμοί για την προστασία του υδάτινου περιβάλλοντος και ειδικότερα καθορισμός οριακών τιμών και επικίνδυνων ουσιών στα υγρά απόβλητα»

4. Κοινή Υπουργική Απόφαση 18186/271/1988 (ΦΕΚ 126Β/1988) «Μέτρα και περιορισμοί για την προστασία του υδάτινου περιβάλλοντος και ειδικότερα καθορισμός οριακών τιμών και επικίνδυνων ουσιών στα υγρά απόβλητα»

5. Κοινή Υπουργική Απόφαση 15782/1849/2001 «Ειδικό πρόγραμμα μείωσης της ρύπανσης των νερών των λιμνών Βεγορίτιδας και Πετρών και του ποταμού Σουλού από απορρίψεις ορισμένων επικίνδυνων ουσιών...κλπ»

* Η Οδηγία αυτή καθώς και οι νομοθετικές ρυθμίσεις εναρμόνισής της καταργούνται μέχρι τέλους 2013

** Η Οδηγία αυτή καθώς και οι νομοθετικές ρυθμίσεις εναρμόνισής της καταργούνται μέχρι τέλους 2007

* Η Οδηγία αυτή καθώς και οι νομοθετικές ρυθμίσεις εναρμόνισής της καταργούνται μέχρι τέλους 2013

6. **Κοινή Υπουργική Απόφαση 15784/1864/2001** «Ειδικό πρόγραμμα μείωσης της ρύπανσης των νερών του Παγασητικού κόλπου από απορρίψεις ορισμένων επικίνδυνων ουσιών... κλπ»
7. **Πράξη Υπουργικού Συμβουλίου 2/1.2.2001 (ΦΕΚ 15Α/2-2-01)** «καθορισμός των κατευθυντήριων και οριακών τιμών ποιότητας των νερών από απορρίψεις ορισμένων επικίνδυνων ουσιών που υπάγονται στον Κατάλογο II της Οδηγίας 76/464/ΕΟΚ»
8. **Κοινή Υπουργική Απόφαση 4859/726/2001 (ΦΕΚ 253Β/9-3-2001)** «Μέτρα και περιορισμοί για την προστασία του υδάτινου περιβάλλοντος κλπ..»
9. **Πράξη Υπουργικού Συμβουλίου 144/2.11.1987 (ΦΕΚ 197Α/1987)** «Προστασία υδάτινου περιβάλλοντος από τη ρύπανση που προκαλείται από επικίνδυνες ουσίες που εκχέονται στο υδάτινο περιβάλλον»

ΟΔΗΓΙΑ: 76/160/ΕΟΚ* (L 31 της 5.2.1976)**

περί της ποιότητας υδάτων κολύμβησης

ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ:

Κοινή Υπουργική Απόφαση 46399/1352/1986 (ΦΕΚ 438Β/1986) «Απαιτούμενη ποιότητα των επιφανειακών νερών που προορίζονται για: πόσιμα, κολύμβηση, διαβίωση ψαριών σε γλυκά νερά και καλλιέργεια και αλιεία οστρακοειδών, μέθοδοι μέτρησης, συχνότητα δειγματοληψίας κ.λ.π. (Β' 438)»

ΟΔΗΓΙΑ: 75/440/ΕΟΚ (L 194 της 25.5.1975)**

Περί απαιτούμενης ποιότητας των υδάτων επιφάνειας που προορίζονται για την παραγωγή πόσιμου ύδατος

ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ:

Κοινή Υπουργική Απόφαση 46399/1352/1986 (ΦΕΚ 438Β/1986). «Απαιτούμενη ποιότητα των επιφανειακών νερών που προορίζονται για: πόσιμα, κολύμβηση, διαβίωση ψαριών σε γλυκά νερά και καλλιέργεια και αλιεία οστρακοειδών, μέθοδοι μέτρησης, συχνότητα δειγματοληψίας κ.λ.π. (Β' 438)»

Κοινοτικές Οδηγίες που συζητούνται στο Συμβούλιο

Προτάσεις Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου:

- **για την προστασία των υπόγειων υδάτων από τη ρύπανση**
on the protection of groundwater against pollution
- **για την αξιολόγηση και τη διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας**
on the assessment and management of flood risks
- **περί θεσπίσεως πλαισίου για κοινοτική δράση στο πεδίο της πολιτικής για το θαλάσσιο περιβάλλον (Οδηγία για τη θαλάσσια ρύπανση)**
establishing a Framework for Community Action in the field of Marine Environmental Policy (Marine Strategy Directive)
- **για τις ουσίες προτεραιότητας της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ**
on priority substances

** Η Οδηγία αυτή καθώς και οι νομοθετικές ρυθμίσεις εναρμόνισής της καταργούνται μέχρι τέλους 2007

*** Ισχύει μερικώς από 15/2/2008 και καταργείται πλήρως μέχρι τέλους 2014

2.1.4 Άξονες προτεραιότητας

ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΟΜΑΔΑΣ Α – ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΑΠΟ ΤΑΜΕΙΟ ΣΥΝΟΧΗΣ

1. Α1. Προστασία Ατμοσφαιρικού Περιβάλλοντος & Αστικές Μεταφορές – Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής – Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας
2. Α2. Προστασία και Διαχείριση Υδατικών Πόρων
3. Α3. Πρόληψη & Αντιμετώπιση Περιβαλλοντικού Κινδύνου
4. Α4. Προστασία Εδαφικών Συστημάτων – Διαχείριση Στερεών Αποβλήτων
5. Α5. Τεχνική Βοήθεια

ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΟΜΑΔΑΣ Β – ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΑΠΟ ΕΤΠΑ

6. Β1. Προστασία Ατμοσφαιρικού Περιβάλλοντος – Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής
7. Β2. Προστασία & Διαχείριση Υδατικών Πόρων
8. Β3. Πρόληψη & Αντιμετώπιση Περιβαλλοντικού Κινδύνου
9. Β4. Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος & Βιοποικιλότητας
10. Β5. Θεσμοί & Μηχανισμοί
11. Β6. Τεχνική Βοήθεια

Οι παραπάνω Άξονες προτεραιότητας είναι σε αντιστοιχία με τους γενικούς στόχους του ΕΠ ως εξής:

ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ Α1 & Β1	ΓΕΝΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1
ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ Α2 & Β2	ΓΕΝΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1
ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ Α3	ΓΕΝΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1
ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ Α4 & Β3	ΓΕΝΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1
ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ Α5	ΓΕΝΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2

Στην ενότητα 3 του Ε.Π. περιγράφονται αναλυτικά οι προαναφερόμενοι άξονες προτεραιότητας καθώς και η συνέργιά τους με τους τιθέμενους γενικούς στόχους.

2.2 Συνοπτική τεκμηρίωση της συνάφειας-συμβολής της στρατηγικής και των προτεραιοτήτων του ΕΠ με εθνικές και ευρωπαϊκές προτεραιότητες

Στην παρούσα ενότητα παρατίθεται μια συνοπτική τεκμηρίωση της συνάφειας του στρατηγικού και των γενικών στόχων που τέθηκαν με τις Εθνικές και Ευρωπαϊκές προτεραιότητες που τίθενται από τα σχετικά κατευθυντήρια κείμενα, για κάθε τομέα Περιβάλλοντος, όπως αυτοί αναλύθηκαν στην ενότητα 1.

Φυσικό Περιβάλλον και Βιοποικιλότητα

Η Στρατηγική για την Αειφόρο Ανάπτυξη (ΣΑΑ) θεσπίστηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Γκέτεμποργκ και ορίζει τέσσερις βασικούς περιβαλλοντικούς στόχους / προτεραιότητες, ένας εκ των οποίων είναι η αειφόρος χρήση φυσικών πόρων, η οποία συμπεριλαμβάνει την προστασία της βιοποικιλότητας. Η Στρατηγική για την Αειφόρο Ανάπτυξη και η Στρατηγική της Λισαβόνας για οικονομική ανάπτυξη και απασχόληση αλληλοσυμπληρώνονται, καθώς η ΣΑΑ αναγνωρίζει ότι η οικονομική ανάπτυξη διευκολύνει τη μετάβαση σε μια πιο βιώσιμη κοινωνία και διαμορφώνει το γενικό πλαίσιο εντός του οποίου η Στρατηγική της Λισαβόνας αποτελεί τον κινητήρα για μια

δυναμικότερη οικονομία. Οι δύο αυτές στρατηγικές αναγνωρίζουν ότι οι οικονομικοί, κοινωνικοί και περιβαλλοντικοί στόχοι μπορούν να αλληλοενισχύονται και άρα θα πρέπει να συμπορεύονται.

Η πλήρης εφαρμογή του δικτύου Natura 2000 αναγνωρίζεται ως κεντρικός μοχλός της ευρωπαϊκής πολιτικής για την προστασία της βιοποικιλότητας στο 6ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον, το οποίο έχει ενσωματώσει τις προτεραιότητες του Γκέτεμποργκ ως προς την προστασία και διαχείριση περιοχών ιδιαίτερης σημασίας. Σύμφωνα με τις Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές της Κοινότητας για τη Συνοχή, προτείνεται η ανάληψη δράσης ως προς την προώθηση επενδύσεων στις υποδομές όσον αφορά στη φύση, την προστασία των ειδών καθώς και τη βιοποικιλότητα.

Σύμφωνα με το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς, μια από τις θεματικές προτεραιότητες της αναπτυξιακής στρατηγικής για την περίοδο 2007-2013 είναι η αειφορική διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος, η οποία εστιάζει στη δημιουργία ενός συνεκτικού, οργανωμένου και λειτουργικού δικτύου προστατευόμενων περιοχών.

Υδατικό Περιβάλλον

Στρατηγικός στόχος είναι η διασφάλιση της αειφορικής χρήσης και της καλής ποιότητας των υδατικών πόρων της χώρας, μέσω της επίτευξης επιπέδων ποιότητας των νερών που να μη δημιουργούν επιπτώσεις και κινδύνους στη δημόσια υγεία και τη βιοποικιλότητα και μέσω της διασφάλισης ότι μακροπρόθεσμα τα ποσοστά άντλησης των υδατικών πόρων θα εξασφαλίζουν τη μακροπρόθεσμη διαθεσιμότητα των πόρων.

Ειδικότερα θα επιδιωχθεί η επίτευξη και διατήρηση της καλής κατάστασης σε όλα τα υδατικά συστήματα, η ανάσχεση της υποβάθμισης των επιφανειακών, υπόγειων και θαλάσσιων υδατικών συστημάτων και συνολικότερα η βιώσιμη διαχείριση των υδατικών πόρων. Οι κυριότερες παρεμβάσεις που προγραμματίζονται είναι η ολοκληρωμένη εφαρμογή της Οδηγίας 2000/60 και η διαχείριση αστικών λυμάτων σύμφωνα με τις επιταγές της Οδηγίας 91/271. Σε ό,τι αφορά στην Οδηγία 91/271 θα καλυφθεί το σύνολο των αναγκών των οικισμών Γ' Προτεραιότητας της χώρας (οικισμοί με πληθυσμό αιχμής άνω των 2000 κατοίκων) σε πλήρως λειτουργικές εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων (ΕΕΛ) και στα απαιτούμενα δίκτυα αποχέτευσης. Σε συνεργασία με τις Περιφερειακές Αρχές θα οριστικοποιηθούν τα αναγκαία - σύμφωνα με τους κανόνες της επιστήμης και της τεχνικής - έργα επεξεργασίας (π.χ προεπεξεργασία ή πρωτοβάθμια επεξεργασία) σε οικισμούς με ισοδύναμο πληθυσμό κάτω των 2000 κατοίκων που διαθέτουν αποχετευτικό δίκτυο σε βαθμό κάλυψης τουλάχιστον 70% του πληθυσμού.

Σε σχέση και με την εφαρμογή της Οδηγίας 2000/60 η Κεντρική Υπηρεσία Υδάτων του ΥΠΕΧΩΔΕ καταρτίζει το Μεσοχρόνιο Εθνικό Πρόγραμμα Προστασίας και Διαχείρισης του Υδατικού Δυναμικού της χώρας. Στο Πρόγραμμα αυτό, μεταξύ άλλων, θα καταγραφούν όλα τα προγραμματιζόμενα έργα της περιόδου 2007 – 2013 που σχετίζονται με τους υδατικούς πόρους και θα εξετασθεί η συμβατότητά τους με την Οδηγία 2000/60/ΕΕ. Η θεσμοθέτηση του μεσοχρόνιου Εθνικού Προγράμματος Προστασίας και Διαχείρισης του Υδατικού Δυναμικού της χώρας θα γίνει σύμφωνα με την προβλεπόμενη από το Ν. 3199/2003 διαδικασία.

Είναι αυτονόητο πως η παραπάνω προσπάθεια όπως και η συνολική προσπάθεια για την ουσιαστική εφαρμογή της Οδηγίας 2000/60 προϋποθέτει αυξημένη ανάγκη για συνεργασία και ανταλλαγή στοιχείων και δεδομένων μεταξύ του ΥΠΕΧΩΔΕ και των συναρμόδιων Υπουργείων και φορέων (π.χ ΙΓΜΕ κλπ). Η δημόσια διαβούλευση καθώς και η συμμετοχή των χρηστών στις διαδικασίες λήψης των αποφάσεων είναι σε κάθε περίπτωση καθοριστική.

Έδαφος

Η Στρατηγική για την Αειφόρο Ανάπτυξη (ΣΑΑ) θεσπίστηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Γκέτεμποργκ και ορίζει τέσσερις βασικούς περιβαλλοντικούς στόχους / προτεραιότητες, ένας εκ των οποίων είναι η αειφόρος χρήση φυσικών πόρων, η οποία συμπεριλαμβάνει τη μείωση των παραγόμενων αποβλήτων και την αποφυγή της ερημοποίησης. Η Στρατηγική για την Αειφόρο Ανάπτυξη και η Στρατηγική της Λισαβόνας για οικονομική ανάπτυξη και απασχόληση αλληλοσυμπληρώνονται, καθώς η ΣΑΑ αναγνωρίζει ότι η οικονομική ανάπτυξη διευκολύνει τη μετάβαση σε μια πιο βιώσιμη κοινωνία και διαμορφώνει το γενικό πλαίσιο εντός του οποίου η Στρατηγική της Λισαβόνας αποτελεί τον κινητήρα για μια δυναμικότερη οικονομία. Οι δύο αυτές στρατηγικές αναγνωρίζουν ότι οι οικονομικοί, κοινωνικοί και περιβαλλοντικοί στόχοι μπορούν να αλληλοενισχύονται και άρα θα πρέπει να συμπορεύονται.

Η ανάγκη προώθησης συστηματικής προσέγγισης για την προστασία του εδάφους, με τη δόμηση μιας εδαφικής πολιτικής η οποία θα καλύπτει θέματα όπως η διάβρωση, ερημοποίηση, ρύπανση και απώλεια εδαφών καθώς και η αποσύνδεση της δημιουργίας αποβλήτων από την οικονομική ανάπτυξη και η επίτευξη σημαντικής γενικής μείωσης των δημιουργούμενων αποβλήτων αναγνωρίζεται στο 6ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον, το οποίο έχει ενσωματώσει τις προτεραιότητες του Γκέτεμποργκ ως προς την προστασία εδαφών και την πρόληψη και διαχείριση αποβλήτων.

Σύμφωνα με τις Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές της Κοινότητας για τη Συνοχή, προτείνεται η ανάληψη δράσης ως προς την προώθηση επενδύσεων στις υποδομές όσον αφορά στα απόβλητα στο πλαίσιο της ενίσχυσης των συνεργιών ανάμεσα στην προστασία του περιβάλλοντος και στην ανάπτυξη. Επίσης στο πλαίσιο της αντιμετώπισης της περιβαλλοντικής ρύπανσης στις πηγές της, οι Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές της Κοινότητας για τη Συνοχή εστιάζουν στην πρόληψη, την ανακύκλωση και την κομποστοποίηση των αποβλήτων. Στην προσπάθεια αποτελεσματικότερης και βιώσιμης διαχείρισης αποβλήτων, σύμφωνα με το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση, προωθείται η συνεχής επέκταση των συστημάτων εναλλακτικής διαχείρισης αποβλήτων (ΣΕΔΑ).

Σύμφωνα με το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς, μια από τις θεματικές προτεραιότητες της αναπτυξιακής στρατηγικής για την περίοδο 2007-2013 είναι η ορθολογική διαχείριση των εδαφικών συστημάτων, η οποία εστιάζει στην ολοκληρωμένη διαχείριση των στερεών και επικίνδυνων αποβλήτων και την προστασία των εδαφών από τη διάβρωση, την υποβάθμιση, την ερημοποίηση και τη ρύπανση. Βασικό παράγοντα αποτελεί η ολοκλήρωση της υλοποίησης των τεχνικών υποδομών για τη διαχείριση των στερεών και επικίνδυνων αποβλήτων, ώστε να καταστεί εφικτή η επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί από την Εθνική και Κοινοτική Νομοθεσία. Μια από τις κυριότερες παρεμβάσεις που θα υλοποιηθούν στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ είναι η ολοκληρωμένη διαχείριση στερεών αποβλήτων και η προστασία των εδαφών, με τρόπο ώστε να καλυφθούν κατά προτεραιότητα οι ανάγκες των 5 Περιφερειών phasing in και phasing out.

Ατμόσφαιρα – Ακουστικό Περιβάλλον – Ακτινοβολίες

Σύμφωνα με τις Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές της Κοινότητας για τη Συνοχή, προτείνεται η ανάληψη δράσης ως προς την προώθηση επενδύσεων στις υποδομές όσον αφορά στον αέρα στο πλαίσιο της ενίσχυσης των συνεργιών ανάμεσα στην προστασία του περιβάλλοντος και στην ανάπτυξη. Στην προσπάθεια αντιμετώπισης της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, σύμφωνα με το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση, προωθούνται μια σειρά από μέτρα για τη βελτίωση του εθνικού δικτύου παρακολούθησης αλλά και για την ενίσχυση του ελέγχου των πηγών αέριας ρύπανσης και την αντιμετώπιση των συνεπειών των ακτινοβολιών στον πληθυσμό.

Τα δίκτυα και τα μέσα μεταφορών έχουν επίσης σημαντικές επιπτώσεις στο φυσικό και στο ανθρωπογενές περιβάλλον – μέσω των χαρακτηριστικών είτε της υποδομής (περιοχές διέλευσης, μορφή και τεχνικά χαρακτηριστικά), είτε των μέσων (ρύπανση κ.α.). Σε αναγνώριση αυτού, τον Οκτώβριο 1999 καθορίστηκαν στο επίπεδο της Ε.Ε. βασικές περιβαλλοντικές προτεραιότητες που αφορούν στον τομέα των μεταφορών ως προς τον περιορισμό των εκπομπών CO₂, άλλων ρύπων και του θορύβου, καθώς τον έλεγχο και ορθολογική διαχείριση των επιπτώσεων της διεύρυνσης της Ε.Ε. στις μεταφορές και της κατανομής των πόρων στα μεταφορικά μέσα. Στις μεταφορές καταλογίζεται το 28% των εκπομπών CO₂ (που είναι η κατ' εξοχήν αιτία του φαινομένου του θερμοκηπίου), εκ των οποίων το 84% οφείλεται στις οδικές μεταφορές.

Η Αθήνα, πόλη των 4,5 εκ. κατοίκων απέκτησε μόλις πρόσφατα ένα επαρκές δίκτυο Μ.Μ.Μ. σε σταθερή τροχιά επάνω στο οποίο μπορεί να δομηθεί ένα ικανοποιητικό σύστημα / δίκτυο Μ.Μ.Μ.

Θεσσαλονίκη

Το 2001 ολοκληρώθηκε η Γενική Μελέτη Μεταφορών και Κυκλοφορίας της ευρύτερης περιοχής της Θεσσαλονίκης που εκπονήθηκε για τον Ο.Π.Σ.Θ. με στόχο την πρόταση ενός συνδυασμένου Σχεδίου Μεταφορών για την ευρύτερη αστική περιοχή. Στο πλαίσιο του Σχεδίου Μεταφορών αναπτύχθηκε ένα πλήρες συγκοινωνιακό μοντέλο για τη Θεσσαλονίκη το οποίο περιελάμβανε έργα όπως η υποθαλάσσια αρτηρία της Θεσσαλονίκης και το Μετρό Θεσσαλονίκης (βασική γραμμή και επεκτάσεις προς τα προάστια της πόλης και προς το αεροδρόμιο).

Πολιτική του Σ.Α.Σ.Θ. σε σχέση με τις αστικές μεταφορές της Συμπρωτεύουσας αποτελεί η ουσιαστική αναβάθμιση της ποιότητας των δημοσίων συγκοινωνιών στη Θεσσαλονίκη. Στο πλαίσιο αυτό διαμορφώθηκε ο Συγκοινωνιακός Χάρτης της Θεσσαλονίκης (4/2005) ο οποίος αποτελεί μία ολοκληρωμένη πρόταση για την καλύτερη συγκοινωνιακή λειτουργία της συμπρωτεύουσας. Στα άμεσα μέτρα εφαρμογής περιλαμβάνονται συνοπτικά τα ακόλουθα:

- Αύξηση και εκσυγχρονισμός του στόλου λεωφορείων του Ο.Α.Σ.Θ. με στόχο το 80% του στόλου στο τέλος του 2007 να έχει ηλικία κάτω των 5 ετών.
- Αναδιάρθρωση λεωφορειακών γραμμών, με τη δημιουργία νέων λεωφορειακών συνδέσεων και ανασχεδιασμό υφιστάμενων για την καλύτερη εξυπηρέτηση του επιβατικού κοινού
- Αναμόρφωση της τιμολογιακής πολιτικής για την ενίσχυση της χρήσης των Μ.Μ.Μ.
- Επέκταση του δικτύου λεωφορειολωρίδων για την καλύτερη λειτουργία και αξιοπιστία των δρομολογίων των λεωφορειακών γραμμών.
- Αξιοποίηση των εφαρμογών τηλεματικής για την καλύτερη διαχείριση του στόλου των λεωφορείων και την ενημέρωση των επιβατών.
- Δωρεάν εξυπηρέτηση Α.Μ.Ε.Α. με ειδικά λεωφορεία.
- Διάφορα συμπληρωματικά μέτρα και έργα που περιλαμβάνουν: (α) την εκπόνηση μελέτης με στόχο την υλοποίηση και εφαρμογή συστήματος παρακολούθησης δεικτών αξιολόγησης του έργου του Ο.Α.Σ.Θ. και (β) την αναβάθμιση του Κέντρου Ρύθμισης Κυκλοφορίας του Ο.Α.Σ.Θ.

Στα μέτρα μεσο-μακροπρόθεσμης εφαρμογής περιλαμβάνονται τα εξής:

- Ενιαίος μητροπολιτικός φορέας σχεδιασμού μεταφορών Θεσσαλονίκης
- Μετρό Θεσσαλονίκης
- Προαστιακός σιδηρόδρομος
- Θαλάσσια αστική συγκοινωνία Θεσσαλονίκης

Όσον αφορά στην επίτευξη και διατήρηση των επιπέδων ποιότητας του ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος, προτείνονται η στρατηγική μείωση των αερίων εκπομπών και σωματιδίων από τη βιομηχανία, η μείωση των επιπέδων θορύβου στα αστικά κέντρα και στις ευαίσθητες σε θόρυβο

περιοχές ή περιοχές ειδικών χρήσεων και η διαχείριση των πηγών εκπομπής ακτινοβολίας. Στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ, μια από τις κυριότερες παρεμβάσεις που προτείνονται είναι η διαμόρφωση συστημάτων μέτρησης και ελέγχου στο σύνολο των πηγών ατμοσφαιρικής ρύπανσης και εφαρμογή σχεδίων δράσης για τον περιορισμό της ατμοσφαιρικής ρύπανσης για τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν τα αποτελέσματα από την προαναφερόμενη μελέτη.

Σύμφωνα με το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς, μια από τις θεματικές προτεραιότητες της αναπτυξιακής στρατηγικής για την περίοδο 2007-2013 είναι η εξασφάλιση και διατήρηση της ποιότητας του ακουστικού περιβάλλοντος, για την επίτευξη της οποίας προτείνονται η μείωση των επιπέδων θορύβου στα αστικά κέντρα και στις ευαίσθητες σε θόρυβο περιοχές ή περιοχές ειδικών χρήσεων. Επίσης προτεραιότητα του ΕΣΠΑ είναι η εξασφάλιση και διατήρηση της ποιότητας του ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος και ειδικότερα η ασφαλής διαχείριση των πηγών εκπομπής ακτινοβολίας

Χωροταξία – Πολεοδομικός Σχεδιασμός

Η θεσμοθέτηση και υλοποίηση του Εθνικού Χωροταξικού Σχεδίου, σύμφωνα με το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση, αναμένεται να θέσει τις απαραίτητες προϋποθέσεις για περιβαλλοντικά βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη.

Επίσης, σύμφωνα με το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς, μια από τις θεματικές προτεραιότητες της αναπτυξιακής στρατηγικής για την περίοδο 2007-2013 είναι η βελτίωση του σχεδιασμού και της εφαρμογής της περιβαλλοντικής πολιτικής, η οποία εστιάζει στη δημιουργία μηχανισμών και μέσων για την άσκηση περιβαλλοντικής πολιτικής, με κυριότερη παρέμβαση τη διαμόρφωση εργαλείων για το σχεδιασμό και την εφαρμογή χωροταξικών ρυθμίσεων με άξονα τις ΑΠΕ.

Στο πλαίσιο αυτό, ένας από τους περιβαλλοντικούς στόχους που αναγνωρίζονται ότι χρήζουν στρατηγικής προσέγγισης στο 6ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον είναι η ανάγκη οικολογικής στροφής των αποφάσεων διαχείρισης και η προώθηση αειφόρου σχεδιασμού χρήσης γης, συμπεριλαμβανομένης και της αστικής ανάπτυξης.

Κλιματική Αλλαγή

Η Στρατηγική για την Αειφόρο Ανάπτυξη (ΣΑΑ) θεσπίστηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Γκέτεμποργκ και ορίζει τέσσερις βασικούς περιβαλλοντικούς στόχους / προτεραιότητες, ένας εκ των οποίων είναι η αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και η επίτευξη των στόχων του Πρωτοκόλλου του Κιότο.

Η Στρατηγική για την Αειφόρο Ανάπτυξη και η Στρατηγική της Λισαβόνας για οικονομική ανάπτυξη και απασχόληση αλληλοσυμπληρώνονται, καθώς η ΣΑΑ αναγνωρίζει ότι η οικονομική ανάπτυξη διευκολύνει τη μετάβαση σε μια πιο βιώσιμη κοινωνία και διαμορφώνει το γενικό πλαίσιο εντός του οποίου η Στρατηγική της Λισαβόνας αποτελεί τον κινητήρα για μια δυναμικότερη οικονομία. Οι δύο αυτές στρατηγικές αναγνωρίζουν ότι οι οικονομικοί, κοινωνικοί και περιβαλλοντικοί στόχοι μπορούν να αλληλοενισχύονται και άρα θα πρέπει να συμπορεύονται.

‘Η ανάγκη σταθεροποίησης της συγκέντρωσης των αερίων θερμοκηπίου στην ατμόσφαιρα σε επίπεδα τα οποία να μην προκαλούν αφύσικες μεταβολές στο κλίμα της γης αναγνωρίζεται στο 6ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον, το οποίο έχει ενσωματώσει τις προτεραιότητες του Γκέτεμποργκ ως προς την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Επίσης, στο πλαίσιο αντιμετώπισης των κλιματικών αλλαγών, οι Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές της Κοινότητας για τη Συνοχή ενθαρρύνουν τις επενδύσεις για την τήρηση των δεσμεύσεων που ανέλαβε η ΕΕ στο Κιότο.

Σύμφωνα με το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς, μια από τις θεματικές προτεραιότητες της αναπτυξιακής στρατηγικής για την περίοδο 2007-2013 είναι η αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Όσον αφορά στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, το ΕΣΠΑ εστιάζει στην επίτευξη του στόχου σύμφωνα με το Πρωτόκολλο του Κιότο, στη μείωση των εκπομπών αερίων που συμβάλλουν στο φαινόμενο του θερμοκηπίου και στην προστασία της στοιβάδας του όζοντος μέσω: της βελτίωσης της ενεργειακής αποδοτικότητας, της προώθησης των ΑΠΕ στην παραγωγή ενέργειας (συμπεριλαμβανομένου και του ειδικού χωροταξικού σχεδιασμού για τις ΑΠΕ) και του συστήματος εμπορίας ρύπων.

Πολιτική Προστασία – Πρόληψη Περιβαλλοντικών Κινδύνων

Η ανάγκη προώθησης συνεκτικής και παγιωμένης πολιτικής για την αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών και περιστασιακών κινδύνων αναγνωρίζεται στο 6ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον, το οποίο έχει ενσωματώσει τις προτεραιότητες του Γκέτεμποργκ ως προς τον συντονισμό για την αντιμετώπιση ατυχημάτων και φυσικών καταστροφών. Σύμφωνα με τις Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές της Κοινότητας για τη Συνοχή, προτείνεται η ανάληψη δράσης και η λήψη μέτρων για την πρόληψη των κινδύνων μέσω της καλύτερης διαχείρισης των φυσικών πόρων.

Σύμφωνα με το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς, μια από τις θεματικές προτεραιότητες της αναπτυξιακής στρατηγικής για την περίοδο 2007-2013 είναι η διαχείριση κινδύνου, η οποία εστιάζει στη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου εθνικού δικτύου πολιτικής προστασίας, με έμφαση στις υποδομές αντιπλημμυρικής προστασίας μεγάλης κλίμακας καθώς και στην πρόληψη και την αποτελεσματική αντιμετώπιση των φυσικών και τεχνολογικών καταστροφών μέσω μηχανισμών και ορθών πρακτικών. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στο γεγονός ότι η αλλαγή των χρήσεων γης και ειδικότερα η στεγανοποίηση – σφράγιση της γης, δηλαδή η μετατροπή περιοχών που είναι καλυμμένες με βλάστηση σε περιοχές καλυμμένες με τσιμέντο, ασφαλτό ή άλλα δομικά υλικά (όπως π.χ συμβαίνει κατά τη μετατροπή αγροτικής γης σε αστική ή τουριστική) έχει έντονη συμβολή στην έξαρση πλημμυρικών φαινομένων, τα οποία προκαλούνται επίσης και από την διάβρωση / υποβάθμιση του εδάφους λόγω πυρκαγιών.

Θεσμοί, φορείς και Μέσα Άσκησης Περιβαλλοντικής Πολιτικής

Η ανάγκη προώθησης μέτρων για τη βελτίωση της πρόσβασης και ποιότητας πληροφόρησης των πολιτών για το περιβάλλον αναγνωρίζεται στο 6ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον. Σύμφωνα με το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς, μια από τις θεματικές προτεραιότητες της αναπτυξιακής στρατηγικής για την περίοδο 2007-2013 είναι η ενεργοποίηση της κοινωνίας των πολιτών στα θέματα περιβαλλοντικής προστασίας, με έμφαση, μεταξύ άλλων, στην ευαισθητοποίηση των πολιτών.

2.3 Διατομεακή ενσωμάτωση περιβάλλοντος

Στο πλαίσιο μιας ολοκληρωμένης και βιώσιμης στρατηγικής περιβάλλοντος που προωθεί την ουσιαστική ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης στις τομεακές πολιτικές (π.χ. μεταφορών, ενέργειας, τουρισμού), η επιλογή των στόχων του Επιχειρησιακού Προγράμματος Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη είναι σε αρμονία με το γενικό πλαίσιο για τις πολιτικές περιβάλλοντος που έχει τεθεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο και ιδιαίτερα με τη δέσμευση του άρθρου 6 της Συνθήκης του Άμστερνταμ περί διατομεακής διάστασης του περιβάλλοντος, όπου προβλέπεται η υποχρέωση ενσωμάτωσης της περιβαλλοντικής διάστασης σε όλους τους τομείς πολιτικής και δράσης της ΕΕ.

Η στρατηγική αυτή εξασφαλίζει ότι οι νέες προτάσεις θα αξιολογούνται σωστά από πλευράς περιβαλλοντικών επιπτώσεων και θα τροποποιούνται όπου χρειάζεται, πριν υιοθετηθούν, κατά τρόπο ώστε να διασφαλίζεται η θετική συμβολή στην υποστήριξη της αιεφόρου ανάπτυξης.

Η παραδοσιακή προσέγγιση αναφορικά με την κανονιστική ρύθμιση, σύμφωνα με την οποία τα περιβαλλοντικά ζητήματα αντιμετωπίζονται μετά την εκδήλωσή τους μέσω νομοθετικών ρυθμίσεων, έχει συμβάλει στη σημειωθείσα πρόοδο, η οποία είναι αναμφισβήτητη, δεν δίνει όμως ολοκληρωμένες απαντήσεις σε όλα τα προβλήματα που έχουν σωρευτεί. Απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες για να βελτιωθεί η ποιότητα του περιβάλλοντος.

Η πραγματική πρόκληση είναι να αναληφθεί δράση η οποία να ανταποκρίνεται σε όλους τους στόχους κατά συνολικό τρόπο. Η βιώσιμη ανάπτυξη νοείται πολύ συχνά ως αμιγώς περιβαλλοντική, τη στιγμή που εμπεριέχει κοινωνικές και οικονομικές πτυχές παράλληλα με την προστασία του περιβάλλοντος. Το σημερινό μοντέλο ανάπτυξης έχει πάρα πολλές φορές ως επακόλουθο τη διάσταση μεταξύ περιβάλλοντος και ανάπτυξης, ενώ μια διατομεακή προσέγγιση μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά στην επίτευξη του στόχου της βιώσιμης ανάπτυξης.

Η προσέγγιση αυτή συνάδει με τα Συμπεράσματα του Γκέτεμποργκ για τη Στρατηγική για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη της Ε.Ε (2001), τα οποία περιλαμβάνουν μέτρα που αφορούν την αίσθηση ευημερίας των ευρωπαίων πολιτών απέναντι σε προκλήσεις όπως η κλιματική αλλαγή, η φτώχεια ή οι κίνδυνοι για την υγεία.

Σύμφωνα με τη Νέα Στρατηγική για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (ΣΒΑ, 2005), ένας από τους βασικούς άξονες για την επίτευξη του στόχου της βιώσιμης ανάπτυξης έγκειται στη συνέργια με τη στρατηγική της Λισσαβόνας, στο μέτρο που αποσκοπούν και οι δύο στη στήριξη των απαραίτητων διαρθρωτικών αλλαγών ώστε οι οικονομίες των κρατών μελών να μπορέσουν να ευημερήσουν, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα την κοινωνική δικαιοσύνη και ένα υγιέστερο περιβάλλον. Εξάλλου, η ΣΒΑ καθορίζει έναν προσανατολισμό για τη βελτίωση της κατάρτισης των πολιτικών, που θα βασίζεται στην καλύτερη νομοθέτηση καθώς και στην αρχή σύμφωνα με την οποία η βιώσιμη ανάπτυξη πρέπει να ενσωματώνεται σε όλα τα επίπεδα κατάρτισης των πολιτικών.

Ανάμεσα στους στόχους της νέας στρατηγικής για τη βιώσιμη ανάπτυξη είναι:

- Η επιβράδυνση της κλιματικής αλλαγής και προώθηση της «καθαρής» ενέργειας·
- Η μέριμνα ώστε τα συστήματα μεταφορών να ανταποκρίνονται στις περιβαλλοντικές και κοινωνικοοικονομικές ανάγκες·
- Η βελτίωση της διαχείρισης και αποφυγή της υπερεκμετάλλευσης των φυσικών πόρων·

Από τα προαναφερθέντα συμπεραίνεται ότι η ενεργειακή πολιτική, η πολιτική των μεταφορών και η πολιτική για τον τουρισμό (υπό την έννοια της βιομηχανίας διαχείρισης και εκμετάλλευσης των φυσικών πόρων) θεωρούνται ως βασικοί τομείς στους οποίους η ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής συνιστώσας είναι επιβεβλημένη.

2.3.1 Ενέργεια

Τα κυριότερα χαρακτηριστικά του ελληνικού ενεργειακού συστήματος είναι:

- η μεγάλη εξάρτηση από εισαγόμενες πηγές ενέργειας και ιδιαίτερα από το πετρέλαιο
- η πολλαπλάσια του κοινοτικού μέσου όρου αύξηση της ενεργειακής ζήτησης
- η υψηλή ενεργειακή ένταση
- η έλλειψη ισχυρών διασυνδέσεων με τα ευρωπαϊκά δίκτυα φυσικού αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας

- τα προβλήματα στην κάλυψη των ενεργειακών αναγκών του νησιωτικού χώρου και ορισμένων άλλων περιοχών, και
- η κυριαρχία του δημόσιου τομέα στις αγορές ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου

Η ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής πολιτικής στην ενεργειακή πολιτική, για την Ελλάδα συνδέεται με την ανάληψη συγκεκριμένων περιβαλλοντικών δεσμεύσεων, με στόχο τον περιορισμό της αύξησης των εκπομπών αερίων θερμοκηπίων και το διπλασιασμό της συμμετοχής των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) και της συμπαραγωγής στο ενεργειακό ισοζύγιο μέχρι το 2010. Η τήρηση των δεσμεύσεων αυτών εξαρτάται εν πολλοίς από την αύξηση της διείσδυσης του φυσικού αερίου και των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας η οποία σήμερα είναι ιδιαίτερα χαμηλή, καθώς σημαντικό μέρος των ενεργειακών αναγκών καλύπτεται με τη χρήση πετρελαιοειδών.

Στο πλαίσιο αυτό, προτεραιότητα αποτελεί η μείωση, όσο ταχύτερα είναι εφικτό, της συμβατικής χρήσης του λιγνίτη στην παραγωγή ηλεκτρισμού, κυρίως μέσω της υποκατάστασής του από φυσικό αέριο καθώς και η κάλυψη των ειδικών αναγκών των νησιών, με τη μέγιστη δυνατή αξιοποίηση του πλούσιου δυναμικού τους σε Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας.

2.3.2 Μεταφορές

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Γκέτεμποργκ τοποθέτησε την επιδίωξη της ισορροπίας μεταξύ των τρόπων μεταφορών στο επίκεντρο της στρατηγικής για την αειφόρο ανάπτυξη. Τα μέτρα που προβάλλονται στη «Λευκή Βίβλο: Η Ευρωπαϊκή Πολιτική Μεταφορών έως το έτος 2010» συνιστούν, το πρώτο ουσιαστικό βήμα προς ένα αειφόρο σύστημα μεταφορών. Στόχος της Λευκής Βίβλου είναι να συνδυαστεί η οικονομική ανάπτυξη και η ζήτηση μιας κοινωνίας απαιτητικής από άποψη ποιότητας και ασφάλειας για να αναπτυχθούν σύγχρονες και βιώσιμες μεταφορές έως το 2010.

Η μείωση της εξάρτησης από το πετρέλαιο, που αυτή τη στιγμή ανέρχεται στο 98% χάρη στη χρήση εναλλακτικών καυσίμων, και η βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των μέσων μεταφορών συνιστούν οικολογική αναγκαιότητα και τεχνολογική πρόκληση.

Η στρατηγική της χώρας για τις οδικές μεταφορές περιλαμβάνει την ανάπτυξη του Διευρωπαϊκού Οδικού Δικτύου (ΔΟΔ) με σύγχρονες προδιαγραφές και με προτεραιότητα στο σύστημα αξόνων ΠΑΘΕ και ΕΓΝΑΤΙΑΣ ΟΔΟΥ.

Παράλληλη επιδίωξη αποτελεί η συμπλήρωση/αναβάθμιση της αστικής οδικής υποδομής των μητροπολιτικών περιοχών όπου παρατηρείται έντονο κυκλοφοριακό πρόβλημα, παρά την ουσιαστική βελτίωση του συστήματος (κυρίως στην Αθήνα) με σημαντικές παρεμβάσεις που ολοκληρώθηκαν και αποδόθηκαν σε λειτουργία κατά την προγραμματική περίοδο 2000-2006.

Κατά την περίοδο αυτή στην Αθήνα ενισχύθηκαν οι υποδομές των μέσων σταθερής τροχιάς με την ολοκλήρωση και θέση σε λειτουργία των γραμμών 2 και 3 του Μετρό, του προαστιακού σιδηρόδρομου, του συστήματος τροχιόδρομου (τραμ) της Αθήνας, της λειτουργικής και αισθητικής αναβάθμισης της γραμμής του ΗΣΑΠ, τον εκσυγχρονισμό του λεωφορειακού στόλου κλπ.

Αντίστοιχες παρεμβάσεις βρίσκονται σε εξέλιξη στην Θεσσαλονίκη, όπου έχει ξεκινήσει η υλοποίηση του Μετρό της πόλης και θα ολοκληρωθεί κατά τη νέα προγραμματική περίοδο 2007-2013.

Οι προσπάθειες αυτές, ιδιαίτερα στον τομέα των οδικών μεταφορών, για τη διατήρηση της ποιότητας του αέρα και την καταπολέμηση του θορύβου πρέπει να συνεχιστούν προκειμένου να ικανοποιηθούν

οι περιβαλλοντικές επιταγές και να καθισχυραστούν οι πολίτες, χωρίς να τεθεί υπό αμφισβήτηση η ανταγωνιστικότητα του συστήματος των μεταφορών και της οικονομίας.

Όσον αφορά στις αερομεταφορές, ο έλεγχος της αύξησης της κυκλοφορίας θα πρέπει να συνδυαστεί παράλληλα με την προστασία του περιβάλλοντος μέσω της δημιουργίας ενός ρυθμιστικού πλαισίου που θα περιλαμβάνει περιβαλλοντικούς κανόνες για να περιορισθούν οι επιβλαβείς συνέπειες στο περιβάλλον. Τα κύρια περιβαλλοντικά ζητήματα που προκύπτουν από τις αερομεταφορές είναι οι ηχητικές οχλήσεις που προκαλούνται από την κυκλοφορία και οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου.

2.3.3 Τουρισμός

Όσον αφορά στον τομέα του τουρισμού, η προώθηση της αειφόρου τουριστικής ανάπτυξης βασίζεται στην ήπια διαχείριση των φυσικών πόρων, στον εκσυγχρονισμό των τουριστικών επιχειρήσεων, καθώς και στη βελτίωση του ανθρώπινου δυναμικού, με στόχο την ουσιαστική αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος.

Η βελτίωση της σύνθεσης της ποιότητας των παρεχομένων υπηρεσιών όλων των κλάδων των τουριστικών επιχειρήσεων, σε συνδυασμό με την προώθηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού θα συμβάλει στην επέκταση της τουριστικής περιόδου και συνεπώς στην αναβάθμιση του τουριστικού προφίλ της οικονομίας.

Η πολιτική του τουρισμού στην Ελλάδα έχει τις εξής προτεραιότητες:

1. Ενίσχυση του τουριστικού προϊόντος με το συγκριτικό πλεονέκτημα του πολιτιστικού και περιβαλλοντικού αποθέματος που διαθέτει η χώρα καθώς και ενέργειες βελτίωσης του φυσικού περιβάλλοντος ως τουριστικού πόρου, σε συνέργια με δράσεις που περιλαμβάνονται σε άλλα Επιχειρησιακά Προγράμματα.
2. Άμβλυνση της εποχικότητας της τουριστικής δραστηριότητας μέσω των δράσεων διαφοροποίησης του τουριστικού προϊόντος της χώρας και της αξιοποίησης της περιβαλλοντικής και φυσικής κληρονομιάς.

2.3.4 Διατομεακή ενσωμάτωση και χωρικές ενότητες

2.3.4.1 ΧΩΡΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΘΡΑΚΗΣ

Σύμφωνα με τους αναπτυξιακούς στόχους των χωρικών ενότητων στη νέα προγραμματική περίοδο, όπως αυτοί καθορίζονται από το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007-2013, στόχος της χωρικής ενότητας Μακεδονίας Θράκης που άπτεται της ενσωμάτωσης του περιβάλλοντος είναι η ανάδειξη της περιοχής ως κόμβου ενέργειας και μεταφορών, ο οποίος ανά Περιφέρεια εξειδικεύεται ως εξής:

Για την Περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας, σημαντική προϋπόθεση για την επίτευξη του στόχου αυτού αποτελεί η ανάπτυξη ολοκληρωμένων συστημάτων μεταφορών και η βελτίωση της προσπελασιμότητας της Περιφέρειας, γεγονός που συνάδει με το Γενικό Στόχο 13 του ΕΣΠΑ (Ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός των φυσικών υποδομών και των συναφών υπηρεσιών του συστήματος μεταφορών της χώρας). Επίσης, σημαντική θέση στην στρατηγική κατέχουν δράσεις προστασίας και ανάδειξης του φυσικού και του δομημένου περιβάλλοντος, οι οποίες βρίσκονται σε συνάφεια με το Γενικό Στόχο 15 ΕΣΠΑ – Αειφόρος Διαχείριση Περιβάλλοντος.

Στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, έμφαση δίνεται στον τομέα της ενέργειας, βελτιώνοντας τη διασύνδεσή της με το τοπικό παραγωγικό σύστημα, στην προώθηση ολοκληρωμένων συστημάτων διαχείρισης απορριμμάτων, καθώς και στην αποκατάσταση της ποιότητας του ατμοσφαιρικού και ακουστικού περιβάλλοντος. Οι ενέργειες αυτές βρίσκονται σε συνάφεια με τους Γενικούς Στόχους 14

και 15 του ΕΣΠΑ (Ασφαλής ενεργειακός εφοδιασμός της χώρας με γνώμονα την αειφορία και Αειφόρος Διαχείριση Περιβάλλοντος αντίστοιχα).

Στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης, προτεραιότητα δίνεται στην ολοκλήρωση των υποδομών μεταφορών (Γενικός Στόχος 13 ΕΣΠΑ), αλλά και στην προστασία των υδάτων (Γενικός Στόχος 15 ΕΣΠΑ) και την ορθολογική διαχείριση των ενεργειακών πόρων (Γενικός Στόχος 14 ΕΣΠΑ).

Όπως προκύπτει από τα παραπάνω, σε γενικές γραμμές οι αναπτυξιακές προτεραιότητες της Χωρικής Ενότητας Μακεδονίας Θράκης βρίσκονται σε συνάφεια με το Γενικό Στόχο 1 του ΕΠΠΕΡΑΑ περί αειφορικής χρήσης του περιβαλλοντικών μέσων του φυσικού αποθέματος και των αστικών κέντρων, καθώς ως κύριο στόχο έχουν τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών μέσω της ανάπτυξης κατάλληλων υποδομών αλλά και την ανταγωνιστικότητα της τοπικής οικονομίας μέσω της βελτίωσης των παρεχόμενων υπηρεσιών.

2.3.4.2 ΧΩΡΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ, ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ

Σύμφωνα με τους αναπτυξιακούς στόχους των χωρικών ενότητων στη νέα προγραμματική περίοδο, όπως αυτοί καθορίζονται από το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007-2013, στόχος της χωρικής ενότητας Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίων Νήσων που άπτεται της ενσωμάτωσης του περιβάλλοντος είναι η βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών της περιοχής, ο οποίος ανά Περιφέρεια εξειδικεύεται ως εξής:

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας θα εστιάσει στην ανάπτυξη και την επιτάχυνση της ολοκλήρωσης των μεταφορικών υποδομών, σε αρμονία με το Γενικό Στόχο 13 του ΕΣΠΑ (Ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός των φυσικών υποδομών και των συναφών υπηρεσιών του συστήματος μεταφορών της χώρας), ενώ σημαντικό στοιχείο της στρατηγικής θα αποτελέσει η ολοκληρωμένη τουριστική ανάπτυξη με έμφαση στις εναλλακτικές μορφές τουρισμού, σε αρμονία με τον Γενικό Στόχο 3 του ΕΣΠΑ (Διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος της χώρας). Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται επίσης σε παρεμβάσεις προστασίας και βελτίωσης του αστικού και δομημένου περιβάλλοντος αλλά και στην αξιοποίηση των εναλλακτικών μορφών ενέργειας, σε αρμονία με το Γενικό Στόχο 14 του ΕΣΠΑ (Ασφαλής ενεργειακός εφοδιασμός της χώρας με γνώμονα την αειφορία).

Η Περιφέρεια Πελοποννήσου έχει επίσης ως προτεραιότητα την ολοκλήρωση των βασικών οδικών αξόνων (Γενικός Στόχος 13 ΕΣΠΑ), καθώς και την αξιοποίηση των αξιόλογων φυσικών και πολιτιστικών πόρων της περιοχής, σε αρμονία με το Γενικό Στόχο 15 ΕΣΠΑ – Αειφόρος Διαχείριση Περιβάλλοντος) και την ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού (Γενικός Στόχος 3 ΕΣΠΑ).

Η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων θα εστιάσει στην αναβάθμιση της ποιότητας και τη διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος (Γενικός Στόχος 3 ΕΣΠΑ), στις θαλάσσιες συνδέσεις μεταξύ των νησιών (Γενικός Στόχος 13 ΕΣΠΑ) αλλά και στη βελτίωση της ποιότητας των υδάτων ύδρευσης (Γενικός Στόχος 15 ΕΣΠΑ).

Όπως προκύπτει από τα παραπάνω, σε γενικές γραμμές οι αναπτυξιακές προτεραιότητες της Χωρικής Ενότητας Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίων Νήσων βρίσκονται σε συνάφεια με το Γενικό Στόχο 1 του ΕΠΠΕΡΑΑ περί αειφορικής χρήσης του περιβαλλοντικών μέσων του φυσικού αποθέματος και των αστικών κέντρων, καθώς ως στόχο έχουν τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών μέσω της ανάπτυξης των κατάλληλων υποδομών αλλά και την ανταγωνιστικότητα της τοπικής οικονομίας μέσω της βελτίωσης των παρεχόμενων υπηρεσιών.

2.3.4.3 ΧΩΡΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ, ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ, ΗΠΕΙΡΟΥ

Σύμφωνα με τους αναπτυξιακούς στόχους των χωρικών ενότητων στη νέα προγραμματική περίοδο, όπως αυτοί καθορίζονται από το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007-2013, στόχος της χωρικής ενότητας Θεσσαλίας, Στερεάς Ελλάδας και Ηπείρου που άπτεται της ενσωμάτωσης του περιβάλλοντος είναι η υιοθέτηση αειφορικών μεθόδων ανάπτυξης παραγωγικών δραστηριοτήτων και διαχείρισης του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος, ο οποίος ανά Περιφέρεια εξειδικεύεται ως εξής:

Η Περιφέρεια Θεσσαλίας ως στόχο έχει την έμφαση στη βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη με γνώμονα τη διαφύλαξη του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος (Γενικός Στόχος 3 ΕΣΠΑ - Διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος της χώρας), εστιάζοντας στην προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος και την ορθολογική διαχείριση των υδάτων (Γενικός Στόχος 15 ΕΣΠΑ - Αειφόρος Διαχείριση Περιβάλλοντος).

Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας θα προωθήσει επίσης τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού (Γενικός Στόχος 3 ΕΣΠΑ), δίνοντας ιδιαίτερη σημασία στην προστασία και αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος, στην προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος (Γενικός Στόχος 15 ΕΣΠΑ), στην αξιοποίηση των εγχώριων ενεργειακών πόρων και την προώθηση των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (Γενικός Στόχος 14 ΕΣΠΑ - Ασφαλής ενεργειακός εφοδιασμός της χώρας με γνώμονα την αειφορία).

Η Περιφέρεια Ηπείρου ως στόχο έχει την ολοκλήρωση των υποδομών μεταφορών και την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού (Γενικός Στόχος 3 ΕΣΠΑ) αλλά και την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής (Γενικός Στόχος 17 ΕΣΠΑ – Ανάδειξη του πολιτισμού ως ζωτικού παράγοντα της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας).

Όπως προκύπτει από τα παραπάνω, σε γενικές γραμμές οι αναπτυξιακές προτεραιότητες της Χωρικής Ενότητας Θεσσαλίας, Στερεάς Ελλάδας και Ηπείρου βρίσκονται σε συνάφεια με το Γενικό Στόχο 1 του ΕΠΠΕΡΑΑ περί αειφορικής χρήσης του περιβαλλοντικών μέσων του φυσικού αποθέματος και των αστικών κέντρων, καθώς ως στόχο έχουν τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών μέσω της ανάπτυξης των κατάλληλων υποδομών αλλά και την ανταγωνιστικότητα της τοπικής οικονομίας μέσω της βελτίωσης των παρεχόμενων υπηρεσιών.

2.3.4.4 ΧΩΡΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΡΗΤΗΣ ΚΑΙ ΝΗΣΩΝ ΑΙΓΑΙΟΥ

Σύμφωνα με τους αναπτυξιακούς στόχους των χωρικών ενότητων στη νέα προγραμματική περίοδο, όπως αυτοί καθορίζονται από το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007-2013, στόχος της χωρικής ενότητας Κρήτης και Νήσων Αιγαίου που άπτεται της ενσωμάτωσης του περιβάλλοντος είναι η ανάδειξη της ελκυστικότητας της περιοχής σε συνθήκες αειφόρου ανάπτυξης, ο οποίος ανά Περιφέρεια εξειδικεύεται ως εξής:

Η Περιφέρεια Κρήτης δίνει έμφαση στην ολοκλήρωση και αναβάθμιση του οδικού δικτύου και των λιμένων της περιοχής (Γενικός Στόχος 13 ΕΣΠΑ - Ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός των φυσικών υποδομών και των συναφών υπηρεσιών του συστήματος μεταφορών της χώρας), καθώς και στην προσέλκυση επενδύσεων για Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (Γενικός Στόχος 14 ΕΣΠΑ - Ασφαλής ενεργειακός εφοδιασμός της χώρας με γνώμονα την αειφορία), ενώ δίνει ιδιαίτερη σημασία στον επαναπροσδιορισμό του τουριστικού προϊόντος και τη διασύνδεσή του με την πολιτιστική κληρονομιά (Γενικός Στόχος 3 ΕΣΠΑ - Διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος της χώρας και Γενικός Στόχος 17 ΕΣΠΑ - Ανάδειξη του πολιτισμού ως ζωτικού παράγοντα της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας).

Η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου θα εστιάσει στη βελτίωση της προσπελασιμότητας των νησιών της περιοχής μέσω της ανάπτυξης των λιμένων και τη βελτίωση των θαλάσσιων συνδέσεων (Γενικός Στόχος 13 ΕΣΠΑ - Ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός των φυσικών υποδομών και των συναφών υπηρεσιών του συστήματος μεταφορών της χώρας). Επίσης, ιδιαίτερο βάρος θα δοθεί σε παρεμβάσεις αναβάθμισης του τουριστικού και πολιτιστικού προϊόντος (Γενικός Στόχος 3 ΕΣΠΑ) ενώ θα προωθηθούν και δράσεις προστασίας του θαλάσσιου περιβάλλοντος αλλά και επεξεργασίας υδάτων (Γενικός Στόχος 15 ΕΣΠΑ - Αειφόρος Διαχείριση Περιβάλλοντος).

Η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου θα εστιάσει επίσης στην ενδυνάμωση της προσπελασιμότητας (Γενικός Στόχος 13 ΕΣΠΑ), στην ενίσχυση της βιώσιμης επιχειρηματικότητας σε δραστηριότητες συμπληρωματικές στον τουρισμό και τον αγροτικό τομέα (Γενικός Στόχος 3 ΕΣΠΑ), ενώ παράλληλα ιδιαίτερη σημασία θα δοθεί στη βελτίωση των συνθηκών προστασίας του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος (παρεμβάσεις ολοκληρωμένης διαχείρισης απορριμμάτων, επεξεργασίας υγρών αποβλήτων κ.α.) (Γενικός Στόχος 15 ΕΣΠΑ).

Όπως προκύπτει από τα παραπάνω, σε γενικές γραμμές οι αναπτυξιακές προτεραιότητες της Χωρικής Ενότητας Κρήτης και Νήσων Αιγαίου βρίσκονται σε συνάφεια με το Γενικό Στόχο 1 του ΕΠΠΕΡΑΑ περί αειφορικής χρήσης του περιβαλλοντικών μέσων του φυσικού αποθέματος και των αστικών κέντρων, καθώς ως στόχο έχουν τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών μέσω της ανάπτυξης των κατάλληλων υποδομών αλλά και την ανταγωνιστικότητα της τοπικής οικονομίας μέσω της βελτίωσης των παρεχόμενων υπηρεσιών.

2.3.4.5 ΧΩΡΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΤΤΙΚΗΣ

Σύμφωνα με τους αναπτυξιακούς στόχους των χωρικών ενοτήτων στη νέα προγραμματική περίοδο, όπως αυτοί καθορίζονται από το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007-2013, στόχος της χωρικής ενότητας Αττικής που άπτεται της ενσωμάτωσης του περιβάλλοντος είναι η βελτίωση της ελκυστικότητας της περιοχής, η οποία συναρτάται άμεσα με τη βελτίωση των υποδομών τόσο στον τομέα αστικών μεταφορών, όσο και στον τομέα διαχείρισης υγρών και στερεών αποβλήτων.

Ο στόχος αυτός βρίσκεται σε άμεση συνάφεια τόσο με το Στρατηγικό Στόχο του ΕΠΠΕΡΑΑ περί αειφορικής διαχείρισης του περιβάλλοντος ώστε να αποτελέσει το υπόβαθρο για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής και της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας.

2.4 Συνάφεια γενικών στόχων ΕΣΠΑ και γενικών στόχων ΕΠΠΕΡΑΑ

Η συνάφεια των γενικών στόχων του ΕΣΠΑ και των γενικών στόχων του ΕΠΠΕΡΑΑ παρουσιάζεται στον πίνακα που ακολουθεί:

Η βελτίωση των υποδομών προστασίας περιβάλλοντος (Εγκαταστάσεις Επεξεργασίας Λυμάτων, ΧΥΤΑ κλπ.), η οποία αποτελεί σημαντική συνιστώσα της αειφορικής διαχείρισης τόσο των αστικών κέντρων όσο και των περιβαλλοντικών μέσων, καθώς και η βελτίωση της αποτελεσματικότητας της Δημόσιας Διοίκησης στο σχεδιασμό και την εφαρμογή περιβαλλοντικής πολιτικής θα αυξήσουν την ελκυστικότητα της χώρας ως προς την προσέλκυση νέων επενδύσεων, συμβάλλοντας έτσι έμμεσα στην επίτευξη του Γενικού Στόχου 1 του ΕΣΠΑ περί αύξησης των εισροών Ξένων Άμεσων Επενδύσεων

Η αειφορική διαχείριση των φυσικών αποθεμάτων όπως η βιοποικιλότητα και η προστασία και ανάδειξη περιοχών ιδιαίτερης περιβαλλοντικής αξίας συμβάλουν έμμεσα στην επίτευξη του Γενικού Στόχου 3 του ΕΣΠΑ περί διαφοροποίησης του τουριστικού προϊόντος της χώρας. Με τον τρόπο αυτό δίνονται ευκαιρίες για ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και αύξηση της παραγωγικότητας, δηλαδή υπάρχει έμμεση συμβολή και στην επίτευξη του Γενικού Στόχου 2 του ΕΣΠΑ.

Η βελτιστοποίηση της εφαρμογής περιβαλλοντικής πολιτικής θα αναβαθμίσει ουσιαστικά την ποιότητα της ζωής των πολιτών, συμβάλλοντας σημαντικά στην επίτευξη του Γενικού Στόχου 12 του ΕΣΠΑ.

Οι Γενικοί Στόχοι 14, 15, 16 του ΕΣΠΑ (περί ασφαλούς ενεργειακού εφοδιασμού, αειφόρου διαχείρισης της χώρας και άσκησης αποτελεσματικής περιβαλλοντικής πολιτικής αντίστοιχα), στην ουσία ταυτίζονται με τους Γενικούς Στόχους του ΕΠΠΕΡΑΑ, συνεπώς η συνέργια είναι άμεση.

Τέλος, η βελτίωση στο σχεδιασμό και την εφαρμογή περιβαλλοντικής πολιτικής συμπεριλαμβάνει την προστασία και ανάδειξη χώρων ιδιαίτερης πολιτιστικής, αρχαιολογικής και ιστορικής αξίας, συμβάλλοντας έτσι έμμεσα στην επίτευξη του Γενικού Στόχου 17 του ΕΣΠΑ περί ανάδειξης του πολιτισμού ως ζωτικού παράγοντα της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας.

ΓΕΝΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΕΠΠΕΡ		
	Αειφορική διαχείριση των περιβαλλοντικών μέσων, του φυσικού αποθέματος και των αστικών κέντρων (έδαφος, υδατικό περιβάλλον, ατμόσφαιρα, φύση)	Βελτίωση της αποτελεσματικότητας της Δημόσιας Διοίκησης στο σχεδιασμό και την εφαρμογή περιβαλλοντικής πολιτικής και η βελτίωση της απόκρισης της Κοινωνίας και των Πολιτών σε θέματα Περιβαλλοντικής Προστασίας
Γενικοί Στόχοι ΕΣΠΑ		
1. Αύξηση της εσωστρέφειας και των εισροών Ξένων Άμεσων Επενδύσεων	(●)	(●)
2. Ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και αύξηση της παραγωγικότητας	(●)	
3. Διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος της χώρας	(●)	
4. Βελτίωση της ποιότητας και της έντασης τω επενδύσεων στο ανθρώπινο κεφάλαιο για την αναβάθμιση του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος		
5. Ενίσχυση της Έρευνας, Τεχνολογίας και προώθηση της Καινοτομίας σε όλους τους κλάδους ως βασικό παράγοντα αναδιάρθρωσης της ελληνικής οικονομίας και μετάβασης στην οικονομία της γνώσης	(*)	(*)
6. Ψηφιακή σύγκλιση της χώρας με την ενσωμάτωση και τη συστηματική χρήση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ) στους τομείς κοινωνικής και οικονομικής δραστηριοποίησης		
7. Ενίσχυση της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων και των επιχειρήσεων		
8. Διευκόλυνση της πρόσβασης στην απασχόληση		
9. Προώθηση της κοινωνικής		

ΓΕΝΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΕΠΠΕΡ		
	Αειφορική διαχείριση των περιβαλλοντικών μέσων, του φυσικού αποθέματος και των αστικών κέντρων (έδαφος, υδατικό περιβάλλον, ατμόσφαιρα, φύση)	Βελτίωση της αποτελεσματικότητας της Δημόσιας Διοίκησης στο σχεδιασμό και την εφαρμογή περιβαλλοντικής πολιτικής και η βελτίωση της απόκρισης της Κοινωνίας και των Πολιτών σε θέματα Περιβαλλοντικής Προστασίας
Γενικοί Στόχοι ΕΣΠΑ		
ενσωμάτωσης, διασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης όλων στην αγορά εργασίας και πρόληψη των φαινομένων περιθωριοποίησης και αποκλεισμού		
10. Θεμελίωση ενός αποδοτικού και οικονομικά βιώσιμου συστήματος Υγείας, που θα προσφέρει ποιοτικές και εξατομικευμένες υπηρεσίες στους πολίτες και θα εστιάζει στη συνεχή βελτίωση των υπηρεσιών πρόληψης και φροντίδας		
11. Ανάδειξη του οικονομικού, κοινωνικού και αναπτυξιακού χαρακτήρα των θεμάτων ισότητας των φύλων, με την άμεση σύνδεσή τους με τις κυρίαρχες εθνικές πολιτικές προτεραιότητες (ανάπτυξη – απασχόληση – κοινωνική συνοχή)		
12. Βελτίωση της ποιότητας των δημοσίων πολιτικών και η αποτελεσματική εφαρμογή τους για την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των πολιτών και τη διευκόλυνση της επιχειρηματικής δράσης		•
13. Ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός των φυσικών υποδομών και των συναφών υπηρεσιών του συστήματος μεταφορών της χώρας		

ΓΕΝΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΕΠΠΕΡ		
	Αειφορική διαχείριση των περιβαλλοντικών μέσων, του φυσικού αποθέματος και των αστικών κέντρων (έδαφος, υδατικό περιβάλλον, ατμόσφαιρα, φύση)	Βελτίωση της αποτελεσματικότητας της Δημόσιας Διοίκησης στο σχεδιασμό και την εφαρμογή περιβαλλοντικής πολιτικής και η βελτίωση της απόκρισης της Κοινωνίας και των Πολιτών σε θέματα Περιβαλλοντικής Προστασίας
Γενικοί Στόχοι ΕΣΠΑ		
14. Ασφαλής ενεργειακός εφοδιασμός της χώρας με γνώμονα την αειφορία	•	(•)
15. Αειφόρος διαχείριση του περιβάλλοντος	•	•
16. Άσκηση αποτελεσματικής περιβαλλοντικής πολιτικής	•	•
17. Ανάδειξη του πολιτισμού ως ζωτικού παράγοντα της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας		(•)

- Εκτιμώμενη άμεση συνέργια
- (•) Εκτιμώμενη έμμεση συνέργια

2.5 Σύνοψη των πορισμάτων της εκ των προτέρων αξιολόγησης

Διαδικασία συνεργασίας και σύνταξης της ex-ante (εκ των προτέρων αξιολόγησης)

Η διαδικασία της ex-ante (εκ των προτέρων) αξιολόγησης πραγματοποιήθηκε σχεδόν παράλληλα με την προετοιμασία και εκπόνηση του Προγράμματος και συνεπώς η αλληλεπίδραση του Συμβούλου Αξιολόγησης και της Διαχειριστικής Αρχής αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της συνολικής προσέγγισης και μεθοδολογίας

Σε γενικές γραμμές η διαδικασία εκπόνησης της ex-ante αξιολόγησης του ΕΠΠΕΡΑΑ (Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη) περιελάμβανε τα ακόλουθα βήματα :

- ✓ Η Διαχειριστική Αρχή του Προγράμματος παρέδωσε στο Σύμβουλο Αξιολόγησης το περιεχόμενο των δράσεων που θα αναλάβει.
- ✓ Ο Σύμβουλος Αξιολόγησης είχε την ευκαιρία να σχολιάσει τις δράσεις και τα πλάνα του Προγράμματος και να τις συζητήσει με τη Διαχειριστική Αρχή.
- ✓ Ο Σύμβουλος Αξιολόγησης «ανατροφοδότησε» τη Διαχειριστική Αρχή με επισημάνσεις και σχόλια, για την κοινωνικό-οικονομική ανάλυση του τομέα περιβάλλοντος, και για την Ανάλυση Ευκαιριών και Απειλών και Δυνατών και Αδύνατων Σημείων ώστε αυτές να ενσωματωθούν στο Πρόγραμμα. Στη συνέχεια, ο Σύμβουλος Αξιολόγησης βάση των δράσεων και των παρεμβάσεων που τελικά ενσωματώθηκαν στο Πρόγραμμα, προχώρησε στη σύνταξη της εκ των προτέρων αξιολόγησης.

Ενότητα 1 – Αξιολόγηση της Κοινωνικό-Οικονομικής Ανάλυσης

Εκτιμάται ότι η κοινωνικοοικονομική ανάλυση του Προγράμματος αποτυπώνει σε ικανοποιητικό βαθμό την υφιστάμενη κατάσταση στον τομέα του Περιβάλλοντος, θίγοντας τα σοβαρά ζητήματα. Επίσης, είναι θετικό ότι η ανάλυση της κοινωνικό-οικονομικής ανάλυσης στηρίζεται και σε δείκτες context και με αριθμητικά δεδομένα προσδίδοντας και ποσοτικοποιημένη διάσταση στην αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης.

Σύνοψη παρατηρήσεων επί της κοινωνικό-οικονομικής ανάλυσης ανά θεματική ενότητα:

Φυσικό Περιβάλλον & Βιοποικιλότητα	Γενικά εστιάζει στις προστατευόμενες περιοχές και στις περιοχές Natura.
Υδατικό Περιβάλλον	Κρίνεται ικανοποιητική η παρουσίαση της υφιστάμενης κατάστασης. Στοιχεία για τους ρυθμούς απόληψης των υδατικών πόρων θα μπορούσαν να προστεθούν
Έδαφος	Η παρουσίαση της υφιστάμενης κατάστασης είναι ικανοποιητική. Δεδομένα για τη χαρτογράφηση των ρυπασμένων εδαφών από παρελθούσα βιομηχανική χρήση δεν υπάρχουν και για αυτό τον λόγο δεν παρουσιάζονται στο Πρόγραμμα
Ατμόσφαιρα-Ακουστικό Περιβάλλον-Ακτινοβολίες	Αναφορικά με την Ατμόσφαιρα-Ακουστικό Περιβάλλον, η αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης κρίνεται ικανοποιητική. Για τις Ακτινοβολίες δεν υπάρχουν αριθμητικά δεδομένα
Χωροταξία	– Η κοινωνικό-οικονομική ανάλυση του Προγράμματος αποτυπώνει την υφιστάμενη κατάσταση
Πολοδοδομικός Σχεδιασμός	
Κλιματική Αλλαγή	Κρίνεται ικανοποιητική η ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης. Παρέχει στοιχεία για τη διάδοση των ΑΠΕ και τις δεσμεύσεις της χώρας έναντι του Πρωτοκόλλου του Κιότο

Πολιτική Προστασία – Πρόληψη Περιβαλλοντικών Κινδύνων	Η υφιστάμενη κατάσταση αποτυπώνει ορθά τα βασικά προβλήματα του συγκεκριμένου τομέα
Θεσμοί – Μηχανισμοί & Μέσα άσκησης περιβαλλοντικής πολιτικής	Θα ήταν επιθυμητή περισσότερη ανάλυση σε θέματα διαδικασιών αναφορικά με τη συνεργασία μεταξύ των μηχανισμών και των μέσων που ασκούν περιβαλλοντική πολιτική. Εάν δεν υπάρχει ή είναι ασαφής, τότε η συνεργασία δεν θα είναι αποτελεσματική

Στο Πρόγραμμα δεν διακρίνονται αναλυτικά οι ανάγκες, και η ιεράρχηση αυτών, που αναμένεται να ικανοποιήσει το Πρόγραμμα. Θα ήταν, λοιπόν, αναγκαία μια εκτίμηση για την ιεράρχηση των αναγκών. Βέβαια πρακτικά θα μπορούσε κανείς να συμπεράνει ότι εκ των πραγμάτων τεκμαίρεται η ιεράρχηση από την κατανομή των κονδυλίων στις διάφορες μορφές παρέμβασης. Στην παρούσα έκθεση, παρουσιάζεται μια προσπάθεια ιεράρχησης των αναγκών χρησιμοποιώντας ως κριτήρια τους χρηματικούς πόρους που θα διατεθούν για την ικανοποίηση των αναγκών αυτών καθώς και τις σχετικές κοινοτικές οδηγίες που επιτάσσουν την ικανοποίηση των αναγκών αυτών. Η ιεράρχηση αυτή είναι η ακόλουθη:

- Προστασία της ποιότητας και αποτελεσματική (αειφορική) διαχείριση των υδατικών πόρων καθώς και η διασφάλιση πόσιμου νερού σε επιλεγμένες περιοχές.
- Προστασία της δημόσιας υγείας, των εδαφικών πόρων και των υπόγειων υδροφορέων από την ανεξέλεγκτη διάθεση αστικών στερεών αποβλήτων.
- Προστασία της βιοποικιλότητας και διατήρηση της ικανοποιητικής κατάστασης των οικοτόπων.
- Αποτροπή Ατμοσφαιρικής Ρύπανσης- Θορύβου - Κλιματικής αλλαγής και ενίσχυση των «Πράσινων» Μεταφορών.
- Ενίσχυση και βελτίωση της αποτελεσματικότητας της χώρας για πρόληψη και αντιμετώπιση του περιβαλλοντικού κινδύνου.
- Αξιόπιστη περιβαλλοντική πληροφορία για την άσκηση αποτελεσματικής περιβαλλοντικής πληροφορίας – ευαισθητοποίηση πολιτών για περιβαλλοντικά ζητήματα.

Αναφορικά με την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και τη διάδοση των ΑΠΕ, οι δράσεις είναι πολύ περιορισμένες αφού παρεμβάσεις για τη συγκεκριμένη ανάγκη θα υλοποιηθούν στο πλαίσιο άλλων Επιχειρησιακών Προγράμματος.

Με βάση την ανάλυση Δυνατών – Αδύνατων σημείων και Ευκαιριών – Απειλών για τον τομέα του περιβάλλοντος, διακρίνονται 16 τομείς – πεδία παρέμβασης στον τομέα του περιβάλλοντος. Τελικά, το Πρόγραμμα παρεμβαίνει ουσιαστικά σε 10 τομείς – πεδία. Οι υπόλοιποι τομείς – πεδία καλύπτονται από Επιχειρησιακά Προγράμματα άλλων Υπουργείων.

Ενότητα 2 – Αξιολόγηση της συνέπειας της στρατηγικής του ΕΠΠΕΡΑΑ

Η στρατηγική του Προγράμματος, κυρίως, εστιάζει στην προσπάθεια ενσωμάτωσης των κοινοτικών οδηγιών σχετικά με τα αστικά λύματα, την εφαρμογή της οδηγίας 60/2000 και τα αστικά στερεά απόβλητα, την προώθηση των πράσινων μεταφορών και την κατασκευή αντιπλημμυρικών υποδομών και υποδομών ύδρευσης.

Η στρατηγική του Προγράμματος διαρθρώνεται σε επτά βασικές στρατηγικές Προτεραιότητες – Επιλογές:

- 1) Προστασία Ατμοσφαιρικού Περιβάλλοντος – Ενίσχυση «Πράσινων» Μεταφορών - Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής – Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας. (Αξονες Προτεραιότητας 1 και 6)

- 2) Προστασία και διαχείριση υδατικών πόρων. (Άξονες Προτεραιότητας 2 και 7)
- 3) Πρόληψη, αντιμετώπιση και διαχείριση περιβαλλοντικών κινδύνων. (Άξονες Προτεραιότητας 3 και 8)
- 4) Προστασία εδαφικών συστημάτων και διαχείριση στερεών αποβλήτων. (Άξονας Προτεραιότητας 4)
- 5) Προστασία Φύσης και Βιοποικιλότητας. (Άξονας Προτεραιότητας 9)
- 6) Ανάπτυξη Θεσμών και Μηχανισμών για αποτελεσματική άσκηση περιβαλλοντικής πολιτικής και ευαισθητοποίησης των πολιτών. (Άξονας Προτεραιότητας 10)
- 7) Τεχνική Βοήθεια (Άξονες Προτεραιότητας 5 και 11)

Η Τεχνική βοήθεια συντελεί υποστηρικτικά στην υλοποίηση των υπολοίπων Προτεραιοτήτων.

Γενικά, παρατηρείται ότι η λογική με βάση την οποία έχει αναπτυχθεί η στρατηγική του Προγράμματος βασίζεται στις παρακάτω κατευθυντήριες γραμμές:

- Ικανοποίηση των κοινοτικών οδηγιών για τα αστικά στερεά απόβλητα, για τη διαχείριση των υδάτων, για το φυσικό περιβάλλον και για τη διαχείριση των αστικών λυμάτων.
- Ανάλυση δράσεων (αντιπλημμυρικά έργα, ενίσχυση πολιτικής προστασίας, ύδρευση) που θα ήταν δύσκολο (ή και αδύνατο) να υλοποιηθούν χωρίς κρατική (ή κοινοτική) παρέμβαση, δηλαδή αποτελούν δράσεις στις οποίες δεν μπορεί να ανταποκριθεί (λόγω έλλειψης οικονομικών κινήτρων) ο ιδιωτικός τομέας.
- Προστασία της οικονομικής ανάπτυξης από τους περιβαλλοντικούς κινδύνους.
- Αναβάθμιση της παρεχόμενης περιβαλλοντικής πληροφορίας και της ικανότητας της δημόσιας διοίκησης στην άσκηση αποτελεσματικής περιβαλλοντικής πολιτικής.

Οι παραπάνω κατευθύνσεις της στρατηγικής κρίνεται ότι είναι στη σωστή κατεύθυνση αφού παρεμβαίνει σε τομείς που η χώρα παρουσιάζει αδυναμίες και δεν υπάρχουν και οι συνθήκες που να ενισχύουν την παρέμβαση του ιδιωτικού τομέα. Οι δράσεις, λοιπόν, που θα αναλάβει το Πρόγραμμα είναι στα πλαίσια των ανωτέρω κατευθύνσεων.

Οι στρατηγικές Προτεραιότητες και Επιλογές του Προγράμματος εμφανίζουν συσχέτιση με ορισμένες από τις ανάγκες που πηγάζουν από τη μελέτη της κοινωνικό-οικονομικής ανάλυσης του τομέα περιβάλλοντος. Συνεπώς, οι ανάγκες αποτέλεσαν τη βάση κατάρτισης της στρατηγικής.

Εκτός των δυο βασικών γενικών στόχων του Προγράμματος, για κάθε Άξονα Προτεραιότητας έχουν οριστεί ειδικοί στόχοι. Οι ειδικοί στόχοι αυτοί μπορούν να κατηγοριοποιηθούν ως κατωτέρω:

1. Ανάπτυξη υποδομών διαχείρισης αστικών στερεών αποβλήτων (ΧΥΤΑ και ΣΜΑ) & αστικών λυμάτων (για οικισμούς Γ΄ Προτεραιότητας) με σκοπό την προστασία της δημόσιας υγείας και του φυσικού περιβάλλοντος.
2. Η ορθολογική και αειφορική διαχείριση και προστασία των υδατικών πόρων.
3. Προστασία της βιοποικιλότητας μέσω της διατήρησης της ικανοποιητικής κατάστασης των οικοτόπων και των πληθυσμών χλωρίδας και πανίδας.
4. Η αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, η εξοικονόμηση ενέργειας και η προστασία του ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος από την υποβάθμιση που προκαλούν οι εκπομπές αερίων ρύπων, ο θόρυβος και οι ακτινοβολίες.
5. Πολιτική Προστασία, με την έννοια της αποτελεσματικής πρόληψης και αντιμετώπισης των καταστροφών από φυσικά φαινόμενα και τεχνολογικές καταστροφές (αντιπλημμυρικά έργα – ενίσχυση πυροσβεστικής υπηρεσίας).
6. Βελτίωση της αποτελεσματικότητας της Δημόσιας Διοίκησης στο σχεδιασμό και την εφαρμογή της περιβαλλοντικής πολιτικής και η βελτίωση της απόκρισης των πολιτών σε θέματα περιβαλλοντικής προστασίας.

Το Πρόγραμμα με τις στρατηγικές του επιλογές αναμένεται να συμβάλλει στην ικανοποίηση των ανωτέρων στόχων. Για την ικανοποίηση σχεδόν κάθε στόχου συμβάλλουν άνω των δύο Προτεραιοτήτων αποτυπώνοντας με αυτό τον τρόπο τη συμπληρωματικότητα των στρατηγικών Προτεραιοτήτων στην προσπάθεια επίτευξης των στόχων.

Αναφορικά με την επάρκεια των πόρων πρέπει να σημειωθούν:

- Οι πόροι κρίνονται επαρκείς για τις πράξεις ανάπτυξης υποδομών διαχείρισης στερεών αποβλήτων και αστικών λυμάτων (κατασκευή ΕΕΛ και δικτύων αποχέτευσης για οικισμούς Γ' Προτεραιότητας, κατασκευή ΧΥΤΑ, αποκατάσταση ΧΑΔΑ. Αναφορικά με την κατασκευή ΕΕΛ και δικτύων αποχέτευσης για οικισμούς Γ' Προτεραιότητας, η εκτίμηση των προϋπολογιζόμενων πόρων έχει επηρεασθεί και από τον βαθμό ωριμότητας των έργων που αναμένεται να εκτελεσθούν. Στην περίπτωση των ΣΜΑ (Σταθμοί Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων), οι εκτιμήσεις για το κόστος κατασκευής τους πηγάζουν από ιστορικά στοιχεία σε συνάρτηση με το μέγεθος τους (δυναμικότητα σε τόνους). Ενδέχεται αυτός ο τρόπος εκτίμησης του κόστους να εμπεριέχει κάποια επικινδυνότητα. Σε κάθε περίπτωση, πρέπει να υπάρξει στενή παρακολούθηση των έργων για να μην υπάρξουν υπερβάσεις κόστους και καθυστερήσεις.
- Ο προϋπολογισμός των πόρων για ορισμένα έργα ύδρευσης και αντιπλημμυρικής προστασίας στηρίζεται σε εκτιμήσεις από προηγούμενη εμπειρία και σε παλιότερες μελέτες. Συνεπώς, η επάρκεια των πόρων είναι δύσκολο να εκτιμηθεί και τίθεται υπό αμφισβήτηση.
- Αναφορικά με την κατασκευή ΜΕΤΡΟ Θεσσαλονίκης, το έργο είναι υπό μελέτη και ο προϋπολογισμός βασίζεται σε πρώτες εκτιμήσεις και στην εμπειρία από το έργο του ΜΕΤΡΟ στην Αθήνα. Επομένως, δεν είναι ασφαλές να εκφραστεί άποψη για την επάρκεια των πόρων στη συγκεκριμένη χρονική στιγμή.
- Οι προϋπολογισμοί των υπόλοιπων δράσεων βασίζονται σε εκτιμήσεις της Διαχειριστικής Αρχής και των αιτημάτων των ΠΕΠ (Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα) και κατά συνέπεια είναι δύσκολο να εκτιμηθεί η επάρκεια των πόρων αυτών.

Οι βελτιώσεις που προτείνονται αφορούν κυρίως σε προτάσεις παρεμβάσεων που θα μπορούσαν να ενσωματωθούν στο Πρόγραμμα.:

- Ενίσχυση δράσεων για την παρακολούθηση της ποιότητας του πόσιμου ύδατος.
- Δράσεις καταγραφής ρυπασμένων εδαφών από βιομηχανική δραστηριότητα, διαχείριση επικινδύνων (νοσοκομειακών) αποβλήτων.
- Ενίσχυση της «πράσινης επιχειρηματικότητας» με την έννοια ότι το Πρόγραμμα θα μπορούσε να αναλάβει δράσεις ώστε να τεκμηριώνει (σε τεχνικούς και οικονομικούς όρους) την ανάγκη παρεμβάσεων και να «καθοδηγεί» τους ενδιαφερόμενους φορείς προς τεχνολογικές λύσεις που εκτιμάται ότι θα έχουν μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα στην βελτίωση του περιβάλλοντος της χώρας συνολικά.

Η Στρατηγική, με την έννοια των επιλογών, δεν εμφανίζει ιδιαίτερη επικινδυνότητα αφού δεν υπάρχουν καινοτόμες παρεμβάσεις που να εμφανίζουν υψηλή πιθανότητα αποτυχίας. Επιπλέον, είναι σημαντικό ότι για ένα σημαντικό αριθμό δράσεων έχουν υλοποιηθεί παρόμοιες ή σχεδόν παρόμοιες παρεμβάσεις σε προηγούμενες Προγραμματικές Περιόδους.

Οι πιθανοί κίνδυνοι και οι δυσχέρειες αναμένεται να αφορούν στη μη έγκαιρη υλοποίηση των έργων. Οι κυριότεροι από αυτούς σχετίζονται με την αντίδραση των τοπικών κοινωνιών στην ανάπτυξη υποδομών διαχείρισης στερεών αποβλήτων (ΧΥΤΑ, ΣΜΑ) στην περιοχή τους, την έλλειψη επικαιροποίησης των μελετών για ορισμένα έργα αντιπλημμυρικής προστασίας και ύδρευσης και την μη ορθή αποτύπωση των προδιαγραφών του εξοπλισμού που αναμένεται να αγορασθεί στα πλαίσια του Προγράμματος.

Ενότητα 3 – Εξέταση της Συνάφειας της Στρατηγικής του ΕΠΠΕΡΑΑ

Εκτιμάται ότι το ΕΠΠΕΡΑΑ παρουσιάζει συνάφεια με τις Κοινοτικές Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές (Λισσαβόνα) επιδρώντας άμεσα στις κατευθυντήριες γραμμές 1.1.2 «Ενίσχυση των συνεργιών ανάμεσα στην προστασία του περιβάλλοντος και την ανάπτυξη» και 1.1.3 «Αντιμετώπιση του θέματος της εντατικής χρησιμοποίησης παραδοσιακών πηγών ενέργειας».

Έμμεση επίδραση έχει στις γραμμές 1.3.5 «Προστασία της υγείας των εργαζομένων» και 2.2 «Υποστήριξη για την οικονομική διαφοροποίηση των αγροτικών περιοχών, των περιοχών αλιείας και των περιοχών με φυσικά πλεονεκτήματα».

Αναφορικά με την συνάφεια του ΕΠΠΕΡΑΑ με τους Γενικούς Στόχους του ΕΣΠΑ, αξιολογείται ότι υπάρχει (είτε άμεση είτε έμμεση) για τους εξής στόχους:

Α/Α	ΓΕΝΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΕΣΠΑ
3	Η αύξηση της ζήτησης και η γενική ποιοτική αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος
11	Η δημιουργία ενός αποδοτικού και οικονομικά βιώσιμου συστήματος Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης
14	Η ανάπτυξη και ο εκσυγχρονισμός των φυσικών υποδομών και των συναφών υπηρεσιών του συστήματος μεταφορών της χώρας
16	Η αειφορική διαχείριση του περιβάλλοντος
17	Η άσκηση αποτελεσματικής περιβαλλοντικής πολιτικής
19	Βιώσιμη αστική ανάπτυξη
20	Ανάπτυξη των ορεινών περιοχών
21	Ανάπτυξη των νησιωτικών περιοχών
22	Ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών και αυτών που συνδέονται με την αλιεία

Ενότητα 4 – Αξιολόγηση των Αναμενόμενων Αποτελεσμάτων και Επιπτώσεων

Για την παρακολούθηση του Προγράμματος έχει αναπτυχθεί ένα σύστημα δεικτών που κρίνεται διαχειρίσιμο και ικανοποιητικό ως προς τον τρόπο μέτρησης.

Η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων και των επιπτώσεων γίνεται με τη χρήση δεικτών. Ορισμένα γενικά σχόλια για τους δείκτες που θα χρησιμοποιηθούν στο Πρόγραμμα:

- Ο Άξονας Προτεραιότητας «Προστασία Ατμοσφαιρικού Περιβάλλοντος – Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής – Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας» του Ταμείου Συνοχής περιλαμβάνει τρία μόνο έργα. Η ένταση των αποτελεσμάτων των συγκεκριμένων έργων (και επομένως του Άξονα) θα είναι ιδιαίτερα μικρή σε επίπεδο χώρας.
- Δεν παρουσιάζονται δείκτες επιπτώσεων.
- Για το δείκτη «ολοκλήρωση έργου ανασύστασης λίμνης Κάρλας» είναι δύσκολη η εκτίμηση της τιμής του κατά το στάδιο υλοποίησης του.
- Υπάρχουν έργα γέφυρες που σχετίζονται με την κατασκευή ΧΥΤΑ και ΕΕΛ. Τα αναμενόμενα αποτελέσματα και οι εκροές των έργων αυτών έχουν χρησιμοποιηθεί για τον υπολογισμό των τιμών στόχων των σχετικών δεικτών.
- Για τους δείκτες παρακολούθησης που σχετίζονται με την επέκταση του ΜΕΤΡΟ Θεσσαλονίκης χρησιμοποιούνται ως τιμή βάσης τα αναμενόμενα αποτελέσματα και εκροές του βασικού έργου κατασκευής του ΜΕΤΡΟ Θεσσαλονίκης επομένως δεν αποτυπώνουν την υφιστάμενη κατάσταση και βασίζονται στην παραδοχή ότι το έργο θα ολοκληρωθεί εγκαίρως.

Τέλος, αναφορικά με την εκτίμηση των θέσεων εργασίας κατά την υλοποίηση των έργων, χρησιμοποιήθηκε η μεθοδολογία της σχετικής εγκυκλίου του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών που εκδόθηκε την 1.7.2002, προσανξάνοντας το μέσο μισθό κατά 3,5% ετησίως. Οι - με αυτό τον τρόπο - υπολογιζόμενες θέσεις εργασίας ανέρχονται σε 30.432. Όμως, η εμπειρία από προηγούμενες Προγραμματικές περιόδους καταδεικνύει ότι η μέθοδος αυτή υπερεκτιμά περίπου κατά 30% τον αριθμό των θέσεων που τελικά θα δημιουργηθούν πραγματικά.

Ενότητα 5 – Εξέταση των Προτεινομένων Συστημάτων / Διαδικασιών Εφαρμογής

Η Διαχειριστική Αρχή έχει σημαντικό ρόλο στην πορεία υλοποίησης και ελέγχου του Προγράμματος. Το γεγονός αυτό κρίνεται λογικό αφού η Διαχειριστική Αρχή έχει αποκομίσει σημαντική εμπειρία από τις προηγούμενες τρεις Προγραμματικές Περιόδους. Όμως, σε κάθε περίπτωση πρέπει η στελέχωση της να είναι πλήρης και η συνεργασία της με τις υπόλοιπες Αρχές (Ελέγχου και Πιστοποίησης) άρτια και στενή. Μόνο με αυτό τον τρόπο μπορεί να λειτουργήσει αποτελεσματικά προσδίδοντας στο Πρόγραμμα την απαραίτητη αξιοπιστία.

Θετικά, κρίνεται και η ίδρυση της Ειδικής Υπηρεσίας Συντονισμού για τις δράσεις του τομέα περιβάλλοντος (θα εποπτεύει τα περιβαλλοντικά έργα ανεξάρτητα από την πηγή χρηματοδότησης τους) αφού αυτή θα συμβάλει στην υλοποίηση της περιβαλλοντικής πολιτικής και στη διασφάλιση των δεσμεύσεων της χώρας έναντι της Ε.Ε..

Αναφορικά με την Εταιρική Σχέση, η Διαχειριστική Αρχή συνεργάστηκε με τις Περιφέρειες για την καταγραφή των περιβαλλοντικών προβλημάτων και επιπλέον για το ΕΣΣΑ (Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης) για τον τομέα περιβάλλοντος υπήρξε δημόσια διαβούλευση. Η δημόσια διαβούλευση εμπλούτισε σε κάποιο βαθμό το Πρόγραμμα.

Τέλος, οι **σημαντικότεροι** πιθανοί κίνδυνοι που θα μπορούσαν να αποτελέσουν **εμπόδιο στην ομαλή διαχείριση και υλοποίηση** των έργων και των δράσεων του Προγράμματος κατά τη 4^η Προγραμματική Περίοδο εκτιμάται ότι θα σχετίζονται με την ελλιπή στελέχωση της Διαχειριστικής Αρχής, την πιθανή ανεπάρκεια των τελικών δικαιούχων, τις γραφειοκρατικές διαδικασίες, τη χρονική καθυστέρηση στην τελική επιλογή δικαιούχου και στις πληρωμές, το βαθμό ανωριμότητας κάποιων έργων καθώς και τις πολλές διαδικασίες του ΟΠΣ, που έχουν ως συνέπεια τις αυξημένες υποχρεώσεις των χειριστών οι οποίες δεν επιτρέπουν, λόγω έλλειψης χρόνου, την αποτελεσματική παρακολούθηση των υπο-εξέλιξη έργων. Τέλος, σημαντικό ζήτημα κατά την 4^η Προγραμματική περίοδο αποτελεί η θέσπιση κανόνων επιβεβαίωσης της διαχειριστικής επάρκειας των τελικών δικαιούχων, πριν από την ανάληψη της ευθύνης εκτέλεσης έργων. Συγκεκριμένα, η επιβεβαίωση της διαχειριστικής επάρκειας ορισμένων Φορέων Διαχείρισης προστατευομένων περιοχών είναι πιθανό να συναντήσει προβλήματα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΧΩΡΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Οι παρεμβάσεις του Προγράμματος σχεδιάζονται με βάση θεματικά κριτήρια και όχι χωρικά. Στο Πρόγραμμα δεν έχουν επιλεχθεί συγκεκριμένες περιοχές για τις οποίες αναμένεται να ληφθούν συγκεκριμένες δράσεις.

Οι Άξονες Προτεραιότητας του Ταμείου Συνοχής (εκτός της Τεχνικής Βοήθειας) έχουν χωρική διάσταση και ενισχύουν τη χωρική συνοχή των παρακάτω περιοχών. Για τους Άξονες Προτεραιότητας του ΕΤΠΑ δεν είναι πλήρως ευδιάκριτη η χωρική τους διάσταση αλλά έγινε προσπάθεια εντοπισμού της όπου αυτό είναι δυνατό.

Οι παρεμβάσεις των Αξόνων Προτεραιότητας του Προγράμματος διαχέονται στους παρακάτω τύπους περιοχών:

- Αστικές
- Ορεινές
- Νησιωτικές
- Αραιοκατοικημένες ή πολύ αραιοκατοικημένες
- Αγροτικές

Η στρατηγική του Προγράμματος, μέσω των Αξόνων Προτεραιότητας του Προγράμματος που ενσωματώνουν την έννοια της χωρικής διάστασης, συνδέεται με ορισμένα από τα χαρακτηριστικά των ανωτέρω περιοχών αφού περιέχει δράσεις που στοχεύουν στην κάλυψη κάποιων αναγκών των περιοχών αυτών. Βέβαια, η στρατηγική επικεντρώνεται κυρίως σε παρεμβάσεις που θα πραγματοποιηθούν σε αστικές και ορεινές περιοχές.

ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗ ΑΞΙΑ

Το Πρόγραμμα εμφανίζεται, μέσω των δράσεων του, να μεγιστοποιεί την Κοινοτική Προστιθέμενη Αξία σύμφωνα με τα κριτήρια της :

- Προαγωγής της κοινωνικής και οικονομικής συνοχής
- Προστιθέμενης αξίας της πολιτικής που εφαρμόζεται σε σχέση με τις κοινοτικές προτεραιότητες
- Οικονομικής προστιθέμενης αξίας
- Προστιθέμενης αξίας του συστήματος των Διαρθρωτικών Ταμείων

Αναφορικά με το κριτήριο της προστιθέμενης αξίας που προέρχεται από την ανταλλαγή εμπειριών και τη δικτύωση σε διεθνές, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, υπάρχουν δράσεις μόνο σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Η ενσωμάτωση δράσεων που θα προήγαγε την ανταλλαγή εμπειριών σε διεθνές επίπεδο θα συνέβαλε στη μεγιστοποίηση της Κοινοτικής Προστιθέμενης Αξίας και με βάση το συγκεκριμένο κριτήριο.

2.6 Συνοπτική περιγραφή της διαδικασίας σχεδιασμού στο πλαίσιο της εταιρικής σχέσης

Ο σχεδιασμός και η υλοποίηση του συνόλου των διαδικασιών εκπόνησης τους Επιχειρησιακού Προγράμματος έγινε από την ορισθείσα με σχετική απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιβάλλοντος Ομάδα Σχεδιασμού Προγράμματος (ΟΣΠ). Επιπλέον, στο πλαίσιο της ανάπτυξης του προγράμματος προβλέπεται σύμφωνα και με τις σχετικές κατευθύνσεις των καθοδηγητικών κειμένων της Ε.Ε. η ενσωμάτωση των πορισμάτων της εκ των προτέρων αξιολόγησης, η οποία εκπονήθηκε - παράλληλα με την ανάπτυξη του προγράμματος – από εξωτερικό αξιολογητή.

Οι διαδικασίες σχεδιασμού ενός Επιχειρησιακού Προγράμματος είναι μια απαιτητική προσπάθεια σύνθεσης προτάσεων μεγάλου αριθμού φορέων χάραξης πολιτικής, οι οποίοι καλούνται να λάβουν υπόψη μεταξύ άλλων τις συνολικές αναπτυξιακές επιλογές της χώρας, τις κατευθύνσεις της Ε.Ε., την οικονομική συγκυρία και τις πραγματικές / αντικειμενικές δυνατότητες αποτελεσματικής και αποδοτικής υλοποίησης. Η προσπάθεια αυτή αυξάνεται εκθετικά στην περίπτωση του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» δεδομένης της απαιτούμενης συνάρθρωσης σε αυτό πολλών και καταρχήν ασύμβατων πολιτικών και επιπλέον λόγω της εμπλοκής σε αυτό πολλών φορέων (ΥΠΕΧΩΔΕ, άλλα Υπουργεία, ΟΤΑ, ΔΕΥΑ, ΜΚΟ, Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών με διαφορετικό επίπεδο στελέχωσης, ωριμότητας και τεχνικής επάρκειας.

Η εκπόνηση του παρόντος Επιχειρησιακού Προγράμματος έγινε στο πλαίσιο μιας ολοκληρωμένης διαδικασίας η οποία ξεκίνησε με την εκπόνηση, εσωτερική διαβούλευση εντός των αρμόδιων διευθύνσεων του ΥΠΕΧΩΔΕ και τέλος δημόσια διαβούλευση του Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης (ΕΣΣΑ) – Τομέας Περιβάλλον, στο πλαίσιο της σχετικής συνεισφοράς στην ανάπτυξη του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς.

Ειδικότερα, με στόχο τη μεγαλύτερη δυνατή συμμετοχή και συναίνεση στη διαμόρφωση των στρατηγικών επιλογών που θα οδηγήσουν στην επίτευξη ενός μακροπρόθεσμου αναπτυξιακού οράματος για τη χώρα, πραγματοποιήθηκε μια ευρύτατη διαβούλευση στο πλαίσιο των διαδικασιών σχεδιασμού του ΕΣΣΑ με τους αρμόδιους φορείς και τους οικονομικούς και κοινωνικούς εταίρους, προκειμένου να διαμορφωθεί πολύπλευρη προσέγγιση εναλλακτικών επιλογών. Κατά τη διάρκεια της δημόσιας διαβούλευσης δημοσιοποιήθηκαν και κοινοποιήθηκαν σε όλους τους εμπλεκόμενους φορείς τα βασικά υποστηρικτικά έγγραφα του σχεδιασμού, και δόθηκε η δυνατότητα ευρύτερου διαλόγου και ενημέρωσης των πολιτών. Ομάδες δυνητικών/ τελικών δικαιούχων και άλλων που έγιναν δέκτες της πληροφόρησης είναι μεταξύ άλλων οι επιχειρήσεις και οργανισμοί, οι παράγοντες και φορείς έργων, οι περιφερειακές-τοπικές αρχές, οι επαγγελματικές οργανώσεις, οι οικονομικοί και κοινωνικοί εταίροι, οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί, ιδίως στους τομείς ισότητας των φύλων, περιβάλλοντος, νέων. Όσον αφορά τις επιχειρήσεις η πληροφόρηση διαβιβάστηκε κυρίως μέσω των ενδιάμεσων οργανισμών και οργανώσεων εκπροσώπησης.

Στόχος της προαναφερόμενης διαδικασίας ήταν η συγκρότηση μιας «εταιρικής σχέσης» στον σχεδιασμό αφενός μεν του ΕΣΣΑ και κατ' επέκταση του Επιχειρησιακού Προγράμματος, δηλαδή η ενημέρωση, ο διάλογος και η συμμετοχή των περιφερειακών και τοπικών αρχών και των κοινωνικών εταίρων, έτσι ώστε αφενός μεν να γίνουν οι απαιτούμενες διορθωτικές παρεμβάσεις και αφετέρου να επιτευχθεί η ευρύτερη δυνατή πολιτική και κοινωνική συναίνεση στις αναπτυξιακές επιλογές.

Η αρχή της εταιρικής σχέσης εφαρμόστηκε στις διαδικασίες κατάρτισης του προγράμματος και βασίστηκε στην αρχή της διαφάνειας. Η συμμετοχή των εταίρων στη διαδικασία προέκυψε με βάση την αντιπροσωπευτική εκπροσώπηση τομέων πολιτικής και κοινωνικών ομάδων σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο καθώς και την πλήρη κάλυψη του εύρους των πολιτικών και ειδικών οριζόντιων θεμάτων που αναπτύχθηκαν στο πρόγραμμα.

Κατά τη διάρκεια όλων των φάσεων του σχεδιασμού και ειδικότερα κατά τη διαδικασία υποβολής και επεξεργασίας των προτάσεων καταβλήθηκε προσπάθεια ώστε οι αρμοδιότητες και η συμμετοχή των εταίρων να διευρυνθούν κατά το μέγιστο. Η οργάνωση των διαδικασιών συστηματικής ενημέρωσης και διοργάνωσης ειδικών συσκέψεων αποσκοπούσε στην ενεργή και ευρύτερη δυνατή συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων.

Στο τελικό στάδιο της διαδικασίας δημόσιας διαβούλευσης τους ΕΣΣΑ, υπήρξε συνεργασία με τους φορείς και εταίρους που ανταποκρίθηκαν και επεξεργασία των σχολίων που λήφθηκαν από αυτούς, με στόχο την ενσωμάτωση των προτάσεών τους που διαμόρφωσαν μέσω εισροών τόσο στο κείμενο οριστικοποίησης του ΕΣΣΑ όσο και στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη».

Ειδικότερες διαβουλεύσεις και κύκλοι επαφών και συναντήσεων έγιναν:

- ❑ μεταξύ του ΥΠΕΧΩΔΕ και των αρμόδιων περιφερειακών αρχών με στόχο την αποφυγή επικαλύψεων στο επίπεδο της στοχοθεσίας μεταξύ των ΠΕΠ και του Προγράμματος αυτού
- ❑ καθώς και μεταξύ του ΥΠΕΧΩΔΕ και του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων με στόχο τον καθορισμό των κριτηρίων διαχωρισμού μεταξύ των δράσεων που χρηματοδοτηθούν

από το παρόν Πρόγραμμα και αυτών που θα σχεδιάσει και θα χρηματοδοτήσει το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης στο ΕΣΣΑΑ και ΕΣΣΑΛ

Από την διαδικασία της δημόσιας διαβούλευσης που περιγράφηκε προέκυψαν ορισμένα χρήσιμα συμπεράσματα τα οποία και αξιοποιήθηκαν από την ΟΣΠ στο πλαίσιο της κατάρτισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος. Ειδικότερα, τα κυριότερα από αυτά είναι τα εξής:

- ❑ Διαπιστώθηκε η περαιτέρω ανάγκη για κάλυψη της χώρας και κυρίως των περιφερειακών περιοχών με έργα υποδομών περιβαλλοντικής προστασίας
- ❑ Ορισμένες από τις αρχικά προτεινόμενες στρατηγικές επιλογές χρειάστηκε να τροποποιηθούν ώστε να γίνουν σαφέστερες τόσο όσον αφορά στο στόχο τους όσο και το περιεχόμενων των παρεμβάσεων μέσω των οποίων θα υλοποιηθούν
- ❑ Επισημάνθηκαν οργανωτικές αδυναμίες στο Σύστημα των Τελικών Δικαιούχων που εμπλέκονται στην υλοποίηση του Προγράμματος
- ❑ Διαπιστώθηκε η ύπαρξη αντικρουόμενων απόψεων των κοινωνικών εταίρων όσον αφορά στο θέμα της Αειφόρου Ανάπτυξης και στον τρόπο που καθ' ένας το αντιλαμβάνεται
- ❑ Προτάθηκε ως βασικό εργαλείο υλοποίησης του επιχειρησιακού προγράμματος η αξιοποίηση της εμπειρίας που αποκτήθηκε από τις προηγούμενες και την τρέχουσα προγραμματικές περιόδους για την υποστήριξη θεσμικών – διοικητικών μεταρρυθμίσεων με σκοπό την εκπλήρωση κριτηρίων αποτελεσματικής υλοποίησης των προτάσεων / προτεραιοτήτων και την επίτευξη πολλαπλασιαστικών αποτελεσμάτων από τη χρησιμοποίηση των διατιθέμενων πόρων (συγχρηματοδοτούμενων και εθνικών).

Η Διαδικασία Δημόσιας Διαβούλευσης συνεχίστηκε με τη 2^η Φάση της και μετά την αρχική επίσημη υποβολής Σχεδίου του Προγράμματος προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το Μάρτιο του 2007. Το Σχέδιο ΕΠΠΕΡΑΑ ξαναστάλθηκε στο σύνολο των συναρμόδιων κεντρικών και περιφερειακών αρχών, στους φορείς εκπροσώπησης των κοινωνικών εταίρων καθώς και στις ΜΚΟ και ειδικότερα αυτές που δραστηριοποιούνται στον τομέα του Περιβάλλοντος. Συλλέχθηκαν εκ νέου προτάσεις από 25 φορείς και οργανώσεις, οι οποίες κωδικοποιήθηκαν και σημαντικό τμήμα τους ενσωματώθηκε στα Κείμενα του παρόντος Σχεδίου ΕΠΠΕΡΑΑ.

Στο ίδιο χρονικό διάστημα και πιο συγκεκριμένα στο διάστημα Απριλίου – Μαΐου 2007 διεξάχθηκε η δημόσια διαβούλευση επί της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του Σχεδίου ΕΠΠΕΡΑΑ, σύμφωνα με την Οδηγία 2001/42 για την Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση με βάση τις προβλέψεις της ΚΥΑ που ενσωμάτωσε στο εσωτερικό δίκαιο την παραπάνω Οδηγία.

2.7 Σύνοψη πορισμάτων της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του Επιχειρησιακού Προγράμματος – Μη τεχνική περίληψη ΣΜΠΕ

2.7.1 Μεθοδολογία εκπόνησης της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων

Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε για την εκπόνηση της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων βασίστηκε στο "Εγχειρίδιο των ΣΠΕ για Στρατηγικές Συνοχής 2007-2013", έκδοσης Φεβρουαρίου 2006. (Handbook on SEA of Cohesion Policy 2007-2013, Greening Regional Development Programmes Network, February 2006).

Στο πρώτο βήμα γίνεται ο καθορισμός περιβαλλοντικών τομέων, στόχων και δεικτών, σχετικών με το υπό εξέταση πρόγραμμα, που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη στη ΣΠΕ. Αφού καθορισθούν οι περιβαλλοντικοί τομείς, εξετάζεται το θεσμικό πλαίσιο που τους διέπει, βάσει εθνικών, κοινοτικών και διεθνών νόμων, κανόνων και συμφωνιών, καθώς και τα σχετικά με το υπό εξέταση ΕΠ, σχέδια δράσεις κλπ. Μέσα από αυτή τη διαδικασία, μπορούν να ποσοτικοποιηθούν μερικοί από τους περιβαλλοντικούς στόχους ή δείκτες. Στη φάση αυτή αναγνωρίζονται οι περιβαλλοντικοί τομείς και

στόχοι που είναι σημαντικοί για το υπό εξέταση ΕΠ, τους άξονες προτεραιότητάς του και τους αναπτυξιακούς του στόχους. Οι τομείς και οι στόχοι δεν περιορίζονται σε αυτούς της οδηγίας αλλά μπορούν να επεκτείνονται και σε άλλα θέματα ευρύτερου περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος.

Ακολούθως, γίνεται μια πρώτη εκτίμηση των θετικών / αρνητικών επιπτώσεων συγκεκριμένων αναπτυξιακών στόχων και προτεραιοτήτων σε σχέση με τους περιβαλλοντικούς στόχους που θεωρήθηκαν σημαντικοί για το υπό εξέταση ΕΠ «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» και προτείνονται εναλλακτικές προσεγγίσεις για τη βελτίωση της περιβαλλοντικής διάστασης του προγράμματος. Η διαδικασία γίνεται μέσω μια σειράς ερωτήσεων που βασίζονται στον αν και κατά πόσον επιτυγχάνονται κύριοι και δευτερεύοντες περιβαλλοντικοί στόχοι και δείκτες.

Το επόμενο βήμα είναι η αποτίμηση των επιπτώσεων από συγκεκριμένες δράσεις ή ομάδες δράσεων του προγράμματος σε σχετικούς περιβαλλοντικούς στόχους και δείκτες και προτείνονται μέτρα αποφυγής ή αντιμετώπισης των επιπτώσεων. Εντοπίζονται και καταγράφονται οι σημαντικές επιπτώσεις.

Στη συνέχεια γίνεται η εκτίμηση των σωρευτικών επιπτώσεων του προγράμματος. Η ανάλυση γίνεται κατά περιβαλλοντικό στόχο, άξονα προτεραιότητας και δράση. Αφού αποτιμηθούν οι επιπτώσεις του προγράμματος στο σύνολό του, συσχετίζονται με την υφιστάμενη κατάσταση και τα άλλα παράλληλης εξέλιξης προγράμματα και εκτιμώνται και καταγράφονται οι πλέον σημαντικές σωρευτικές και συνεργιστικές επιπτώσεις. Παράλληλα, προτείνονται προσαρμογές και διορθώσεις του προγράμματος και του θεσμικού πλαισίου, για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων.

2.7.2 Προσδιορισμός Περιβαλλοντικών Στόχων

Όπως έχει αναφερθεί, Ο Στρατηγικός Στόχος για τον Τομέα Περιβάλλοντος και Αειφόρου Ανάπτυξης κατά την Περίοδο 2007 - 2013 είναι:

Η Προστασία, Αναβάθμιση και Αειφορική Διαχείριση του Περιβάλλοντος ώστε να αποτελέσει το υπόβαθρο για την προστασία της δημόσιας υγείας, την άνοδο της ποιότητας ζωής των πολιτών καθώς και βασικό παράγοντα βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας.

Με βάση τον παραπάνω στρατηγικό στόχο καθορίζονται οι γενικοί στόχοι του Επιχειρησιακού Προγράμματος «ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ», με τρόπο ώστε να αντιμετωπίζονται οι αναπτυξιακές ανάγκες του Τομέα Περιβάλλοντος.

Η επίτευξη της αειφορικής διαχείρισης των περιβαλλοντικών μέσων, του φυσικού αποθέματος και των Αστικών Κέντρων (Γενικός Στόχος 1) προϋποθέτει τη δημιουργία υποδομών περιβαλλοντικής προστασίας. Ως προτεραιότητα θεωρούνται οι υποδομές διαχείρισης στερεών και υγρών αποβλήτων, καθώς αυτό επιτάσσουν οι ανάγκες συμμόρφωσης με την κοινοτική νομοθεσία, ενώ σημαντικούς τομείς αποτελούν η ύδρευση και η αντιπλημμυρική προστασία.

Η βελτίωση στο σχεδιασμό και την εφαρμογή περιβαλλοντικής πολιτικής (Γενικός Στόχος 2) ενέχει την κάλυψη των αναγκών της χώρας σε θέματα διαχείρισης περιβάλλοντος, όπως για παράδειγμα η δημιουργία φορέων διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών για την αποτελεσματική προστασία των φυσικών αποθεμάτων.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, η επιλογή των γενικών στόχων του ΕΠ Περιβάλλον – Αειφόρος Ανάπτυξη για την περίοδο 2007-2013 έχει ως εξής:

ΓΕΝΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1

- Η Αειφορική Διαχείριση των περιβαλλοντικών μέσων, του φυσικού αποθέματος και των Αστικών Κέντρων (Εδαφος, Υδατικό Περιβάλλον, Ατμόσφαιρα, Φύση)

ΓΕΝΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2

- Η Βελτίωση της αποτελεσματικότητας της Δημόσιας Διοίκησης στο σχεδιασμό και την εφαρμογή περιβαλλοντικής πολιτικής και η βελτίωση της απόκρισης της Κοινωνίας και των Πολιτών σε θέματα Περιβαλλοντικής Προστασίας

Για την επίτευξη των γενικών στόχων του ΕΠ διαμορφώνονται διακριτοί τομείς παρέμβασης, που οργανώνονται επιχειρησιακά σε δύο Ομάδες Αξόνων Προτεραιότητας (Α και Β), μια για κάθε ένα από τα Κοινοτικά Ταμεία που το χρηματοδοτούν, το Ταμείο Συνοχής (ΤΣ) και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) αντίστοιχα.

Οι αναπτυξιακοί και περιβαλλοντικοί (γενικοί) στόχοι του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» ταυτίζονται, και συνεπώς η επίτευξη των στόχων αυτών αναμένεται να οδηγήσει τόσο στην προώθηση της ανάπτυξης όσο και στην προστασία του περιβάλλοντος.

Οι συνολικά (11) Άξονες Προτεραιότητας με τους αντίστοιχους περιβαλλοντικούς στόχους έχουν ως εξής:

Άξονας Προτεραιότητας 1

Προστασία Ατμοσφαιρικού Περιβάλλοντος & Αστικές Μεταφορές – Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής – Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας

Γενικός Στόχος

Συμβολή στη μείωση της ρύπανσης του ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος και την αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής με την υλοποίηση έργων εξοικονόμησης ενέργειας και αξιοποίησης των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας.

Άξονας Προτεραιότητας 2

Προστασία και Διαχείριση Υδατικών Πόρων

Γενικός Στόχος

Προστασία της ποιότητας των υδάτων καθώς και η διασφάλιση της παροχής πόσιμου νερού επαρκούς σε ποσότητα και καλής ποιότητας σε επιλεγμένα αστικά κέντρα, σε τουριστικές περιοχές της χώρας και σε περιοχές με οξυμένα προβλήματα λειψυδρίας.

Άξονας Προτεραιότητας 3

Πρόληψη & Αντιμετώπιση Περιβαλλοντικού Κινδύνου

Γενικός Στόχος

Ενίσχυση των υποδομών πρόληψης και αντιμετώπισης περιβαλλοντικού κινδύνου σε ότι αφορά υποδομές αντιπλημμυρικής προστασίας, οι οποίες είναι απαραίτητες για την προστασία της ζωής και των περιουσιών των πολιτών καθώς και για την προσέλκυση επενδύσεων.

Άξονας Προτεραιότητας 4

Προστασία Εδαφικών Συστημάτων – Διαχείριση Στερεών Αποβλήτων

Γενικός Στόχος

Διασφάλιση της προστασίας της δημόσιας υγείας, των εδαφικών πόρων και των υπόγειων υδροφορέων από τη ρύπανση που προκαλείται από την ανεξέλεγκτη διάθεση αστικών στερεών αποβλήτων.

Αξονας Προτεραιότητας 5

Τεχνική Βοήθεια

Γενικός Στόχος

Υποστήριξη της Διαχειριστικής Αρχής του Προγράμματος και των Τελικών Δικαιούχων στην υλοποίηση του Προγράμματος και των έργων που αντίστοιχα εκτελούν.

Αξονας Προτεραιότητας 6

Προστασία Ατμοσφαιρικού Περιβάλλοντος – Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής

Γενικός Στόχος

Προστασία της ποιότητας του ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος από την υποβάθμιση που προκαλούν τόσο οι εκπομπές αερίων ρύπων όσο και ο θόρυβος και οι ακτινοβολίες.

Αξονας Προτεραιότητας 7

Προστασία & Διαχείριση Υδατικών Πόρων

Γενικός Στόχος

Ορθολογική και αειφορική διαχείριση των υδατικών πόρων της χώρας ώστε να διασφαλιστεί σε μακροχρόνια βάση η επαρκής διαθεσιμότητα υψηλής ποιότητας υδατικών πόρων για όλες τις απαραίτητες χρήσεις (άρδευση, βιομηχανική και οικιακή χρήση).

Αξονας Προτεραιότητας 8

Πρόληψη & Αντιμετώπιση Περιβαλλοντικού Κινδύνου

Γενικός Στόχος

Συνολική ενίσχυση και βελτίωση της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης στην πρόληψη και αντιμετώπιση του περιβαλλοντικού κινδύνου μέσα από την οργάνωση ενός αξιόπιστου και πλήρως ανεπτυγμένου δικτύου πολιτικής προστασίας με έμφαση στην πρόληψη, που όμως δίνει τη δυνατότητα για έγκαιρη επέμβαση και αποκατάσταση.

Αξονας Προτεραιότητας 9

Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος & Βιοποικιλότητας

Γενικός Στόχος

Ανάσχεση της απώλειας και προστασία της βιοποικιλότητας στο πλαίσιο της επίτευξης και διατήρησης ικανοποιητικής κατάστασης των οικοτόπων και των πληθυσμών των απειλούμενων και κινδυνευόντων ειδών.

Αξονας Προτεραιότητας 10

Θεσμοί & Μηχανισμοί

Γενικός Στόχος

Βελτίωση της διοικητικής αποτελεσματικότητας του ΥΠΕΧΩΔΕ στην άσκηση περιβαλλοντικής πολιτικής

Αξονας Προτεραιότητας 11

Τεχνική Βοήθεια

Γενικός Στόχος

Υποστήριξη της Διαχειριστικής Αρχής του Προγράμματος και των Τελικών Δικαιούχων στην υλοποίηση του Προγράμματος και των έργων που αντίστοιχα εκτελούν.

2.7.3 Σύνοψη της αξιολόγησης των επιπτώσεων του Ε.Π.

Οι επιπτώσεις της υλοποίησης των προτεινόμενων παρεμβάσεων του Προγράμματος «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» στις κύριες περιβαλλοντικές παραμέτρους παρουσιάζονται στην παρούσα σύνοψη ανά περιβαλλοντικό τομέα (όπως αυτοί καθορίζονται από τις απαιτήσεις της Οδηγίας 2001/42). Οι περιβαλλοντικοί τομείς έχουν κατηγοριοποιηθεί σε 7 ομάδες ως εξής:

- 1. ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ – ΧΛΩΡΙΔΑ – ΠΑΝΙΔΑ –ΤΟΠΙΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ**
- 2. ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΑΣ – ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ – ΑΚΟΥΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΑΚΤΙΝΟΒΟΛΙΕΣ**
- 3. ΕΔΑΦΟΣ**
- 4. ΥΔΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ**
- 5. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ – ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΥΛΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ – ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ**
- 6. ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΥΓΕΙΑ**
- 7. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ**

Η μεθοδολογία αναπτύχθηκε σε δύο επίπεδα, αυτό της επίδρασης στην επίπτωση του περιβαλλοντικού στόχου και αυτό των επιπτώσεων της υλοποίησης των προτεινόμενων δράσεων στον κάθε περιβαλλοντικό τομέα. Αναλυτικότερα, ακολουθήθηκαν τα εξής βήματα:

1. Καθώς οι αναπτυξιακοί και οι περιβαλλοντικοί στόχοι του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» ταυτίζονται, εκτιμάται αρχικά η **επίδραση** της υλοποίησης του προγράμματος (ανά ομάδα Αξόνων Προτεραιότητας) **στην επίτευξη του περιβαλλοντικού** (και αναπτυξιακού για το συγκεκριμένο ΕΠ) **στόχου** του κάθε περιβαλλοντικού τομέα, όπως αυτός καθορίζεται στο ΕΠ.
2. Εκτιμώνται οι επιπτώσεις σε κάθε περιβαλλοντικό τομέα από την υλοποίηση των προτεινόμενων δράσεων καθ' αυτών. Στη συνέχεια εκτιμώνται οι σωρευτικές επιπτώσεις ανά ομάδα Αξόνων Προτεραιότητας, οι οποίες αναλύονται ως ακολούθως:

1. ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ – ΧΛΩΡΙΔΑ – ΠΑΝΙΔΑ –ΤΟΠΙΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΧΟΣ

- Η ανάσχεση της απώλειας και η προστασία της βιοποικιλότητας στο πλαίσιο της επίτευξης και διατήρησης ικανοποιητικής κατάστασης των οικοτόπων και των πληθυσμών των απειλούμενων και κινδυνευόντων ειδών και περιοχών οικολογικού ενδιαφέροντος

ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΕΠΙΔΡΑΣΗΣ: θετική ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΔΡΑΣΗΣ

Οι επιδράσεις σχεδόν όλων των ΑΠ στον τομέα εκτιμώνται ως θετικές, καθώς οδηγούν στην άμεση ή έμμεση επίτευξη του στόχου. Η θετική επίδραση θα είναι ιδιαίτερα αισθητή στην αναβάθμιση των οικοτόπων, στους οποίους αναμένεται να επιδράσει η πλειοψηφία των ΑΠ έμμεσα ή άμεσα.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ: ισχυρά θετικές ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

Η υλοποίηση του συνόλου σχεδόν των προτεινόμενων παρεμβάσεων και ειδικότερα οι παρεμβάσεις προστασίας των περιοχών Natura αναμένεται να συμβάλει στη μείωση των πιέσεων προς το νερό και το έδαφος, έχοντας έτσι ισχυρά θετικές επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα

2. ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΑΣ – ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ – ΑΚΟΥΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΑΚΤΙΝΟΒΟΛΙΕΣ

ΣΤΟΧΟΙ

- Προστασία της ποιότητας του ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος από την υποβάθμιση που προκαλούν τόσο οι εκπομπές αερίων ρύπων όσο και ο θόρυβος και οι ακτινοβολίες.
- Συμβολή στη μείωση της ρύπανσης του ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος και την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής με την υλοποίηση έργων εξοικονόμησης ενέργειας και αξιοποίησης των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας

ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΔΡΑΣΗΣ: **πιθανά θετική**

ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΕΠΙΔΡΑΣΗΣ

Οι επιδράσεις των Αξόνων Προτεραιότητας έχουν μικτό χαρακτήρα. Περιορισμένη θετική επίδραση αναμένεται από τους ΑΠ Ποιότητας Ατμοσφαιρικού Περιβάλλοντος, Προστασίας Εδαφικών Συστημάτων και Πρόληψης και Αντιμετώπισης Περιβαλλοντικού Κινδύνου, και περιορισμένη αρνητική επίδραση σε τοπικό επίπεδο αναμένεται από την υλοποίηση των δράσεων των ΑΠ Προστασία και Διαχείριση Υδατικών Πόρων. Οι λοιποί ΑΠ αναμένεται να έχουν ουδέτερη επίδραση στην επίτευξη του στόχου. Κατά συνέπεια, η συνολική επίδραση της υλοποίησης του προγράμματος στην επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί είναι πιθανόν να είναι θετική.

ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ: **ουδέτερη**

ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

Συνολικά, οι επιπτώσεις της υλοποίησης των προτεινόμενων δράσεων στην ποιότητα της ατμόσφαιρας αναμένεται να είναι ουδέτερη, καθώς αναμένονται περιορισμένες θετικές επιπτώσεις από τον Άξονα Προτεραιότητας «Ατμόσφαιρα» και αρνητικές επιπτώσεις τοπικού χαρακτήρα κυρίως από την κατασκευή των προτεινόμενων υποδομών.

3. ΕΛΑΦΟΣ

ΣΤΟΧΟΣ

- Διασφάλιση της προστασίας της δημόσιας υγείας, των εδαφικών πόρων και των υπόγειων υδροφορέων από τη ρύπανση που προκαλείται από την ανεξέλεγκτη διάθεση αστικών στερεών αποβλήτων.

ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΔΡΑΣΗΣ: **ισχυρά θετική**

ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΕΠΙΔΡΑΣΗΣ

Η υλοποίηση του προγράμματος αναμένεται να έχει ισχυρά θετική επίδραση στην επίτευξη του περιβαλλοντικού στόχου, καθώς δίνεται έμφαση στην υλοποίηση υποδομών διαχείρισης απορριμμάτων και μείωσης ρύπανσης υγρών αποβλήτων.

ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ: **ισχυρά θετικές**

ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

Η υλοποίηση των προτεινόμενων δράσεων αναμένεται να έχει ισχυρά θετικές επιπτώσεις στον τομέα «Εδαφος» κυρίως λόγω της αναμενόμενης μείωσης των πιέσεων ρύπανσης.

4. ΥΔΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΣΤΟΧΟΙ

- Ορθολογική και αειφορική διαχείριση των υδατικών πόρων της χώρας ώστε να διασφαλιστεί σε μακροχρόνια βάση η επαρκής διαθεσιμότητα υψηλής ποιότητας υδατικών πόρων για όλες τις απαραίτητες χρήσεις (άρδευση, βιομηχανική και οικιακή χρήση).
- Προστασία της ποιότητας των υδάτων καθώς και η διασφάλιση της παροχής πόσιμου νερού επαρκούς σε ποσότητα και καλής ποιότητας σε επιλεγμένα αστικά κέντρα, σε τουριστικές περιοχές της χώρας και σε περιοχές με οξυμένα προβλήματα λειψυδρίας.

ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΔΡΑΣΗΣ: **ισχυρά θετική**

ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΕΠΙΔΡΑΣΗΣ

Η υλοποίηση του προγράμματος αναμένεται να έχει ισχυρά θετική επίδραση στην επίτευξη του περιβαλλοντικού στόχου, καθώς δίνεται έμφαση στην υλοποίηση υποδομών αποχέτευσης, επεξεργασίας και διάθεσης λυμάτων και δευτερευόντως σε έργα ύδρευσης και διαχείρισης υδατικών πόρων καθώς και προστασίας υγροτόπων.

ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ: θετικές

ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

Η υλοποίηση των προτεινόμενων παρεμβάσεων αναμένεται να έχει θετικές επιπτώσεις στον τομέα «Υδατα» κυρίως λόγω της μείωσης των πιέσεων ρύπανσης αλλά και της εναρμόνισης των Σχεδίων Διαχείρισης Υδατικών Πόρων με τις κατευθύνσεις της Οδηγίας 2000/60.

5. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ – ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΥΛΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ – ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΣΤΟΧΟΙ

- Η συνολική ενίσχυση και βελτίωση της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης στην πρόληψη και αντιμετώπιση του περιβαλλοντικού κινδύνου μέσα από την οργάνωση ενός αξιόπιστου και πλήρως ανεπτυγμένου δικτύου πολιτικής προστασίας με έμφαση στην πρόληψη, που όμως δίνει τη δυνατότητα για έγκαιρη επέμβαση και αποκατάσταση.
- Ενίσχυση των υποδομών πρόληψης και αντιμετώπισης περιβαλλοντικού κινδύνου ιδιαίτερα σε ότι αφορά υποδομές αντιπλημμυρικής προστασίας, οι οποίες είναι απαραίτητες για την προστασία της ζωής και των περιουσιών των πολιτών καθώς και για την προσέλκυση επενδύσεων.

ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΔΡΑΣΗΣ: ισχυρά θετική

ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΕΠΙΔΡΑΣΗΣ

Η συνολική επίδραση της υλοποίησης του προγράμματος στην επίτευξη των στόχων αναμένεται να είναι ισχυρά θετική, καθώς στα θέματα πρόληψης περιβαλλοντικού κινδύνου και θεσμών και μηχανισμών περιβάλλοντος έχει δοθεί ιδιαίτερη βαρύτητα.

ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ: θετικές

ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

Οι συνολικές επιπτώσεις της υλοποίησης των προτεινόμενων δράσεων αναμένεται να είναι θετικές για το κοινωνικό-οικονομικό περιβάλλον, την προστασία των υλικών περιουσιακών στοιχείων αλλά και την πολιτική προστασία, καθώς προωθείται η αύξηση της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος, η μείωση των περιβαλλοντικών κινδύνων αλλά και η αύξηση των θέσεων εργασίας.

6. ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΥΓΕΙΑ

ΣΤΟΧΟΣ

Στο πρόγραμμα δεν περιλαμβάνονται στόχοι οι οποίοι να είναι συναφείς με τον τομέα «Πληθυσμός και Ανθρώπινη Υγεία».

Ως εκ τούτου οι Άξονες Προτεραιότητας εξετάζονται μόνο ως προς τις επιπτώσεις τους στο πληθυσμό και την ανθρώπινη υγεία.

ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ: θετική

ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

Η συνολική επίπτωση της υλοποίησης του προγράμματος στην ανθρώπινη υγεία και στο προσδόκιμο ζωής του πληθυσμού αναμένεται να είναι θετική, καθώς αναμένονται μείωση της ρύπανσης και περαιτέρω προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, που οδηγούν στη βελτίωση της ποιότητας ζωής και συνεπώς της υγείας.

7. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

ΣΤΟΧΟΣ

Το Ε.Π. «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» δεν περιλαμβάνει γενικούς ή ειδικούς στόχους για τον τομέα «Πολιτιστική Κληρονομιά», δεδομένου ότι αυτός καλύπτεται από άλλα Επιχειρησιακά προγράμματα.

Ως εκ τούτου για κάθε ένα από τους άξονες προτεραιότητας του Ε.Π. εκτιμάται και αξιολογείται το πρόγραμμα, μόνο όσον αφορά στις **επιπτώσεις** που αναμένονται από τις προτεινόμενες ομαδοποιημένες δράσεις του κάθε άξονα.

ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ: ουδέτερη

ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

Αναμένονται ουδέτερες επιπτώσεις ως προς την πολιτιστική κληρονομιά σε επίπεδο χώρας, καθώς οι προτεινόμενες παρεμβάσεις θα υλοποιηθούν λαμβάνοντας υπ' όψιν την προστασία των τοπιολογικών χαρακτηριστικών, συμπεριλαμβανομένων των πολιτιστικών χαρακτηριστικών των περιοχών παρέμβασης.

Ακολούθως περιγράφονται και αιτιολογούνται τα κυριότερα συμπεράσματα από την συσσωρευτική ανάλυση των επιπτώσεων.

Περιβαλλοντικοί Τομείς	Αξιολόγηση επίδρασης στους στόχους του Περιβαλλοντικού Τομέα	Χαρακτηρισμός επίπτωσης
Βιοποικιλότητα – χλωρίδα – πανίδα – τοπιολογικά χαρακτηριστικά	Σχεδόν όλοι οι ΑΠ συμβάλλουν στην μείωση των πιέσεων προς το νερό και έδαφος, δημιουργώντας σωρευτικές θετικές επιπτώσεις στον ΠΤ. Εξαίρεση αποτελεί οι ΑΠ 1 & 6, οι οποίοι δεν σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με τα φυσικά οικοσυστήματα. Από τα προαναφερθέντα προκύπτει ότι αναμένεται σωρευτική, ισχυρά θετική επίπτωση.	Ισχυρά θετική
Ποιότητα αέρα, κλιματική αλλαγή, ακουστικό περιβάλλον και ακτινοβολίες	Οι επιπτώσεις που αναμένονται στον συγκεκριμένο ΠΤ, έχουν χαρακτήρα μικτό. Ουδέτερες επιπτώσεις έχουν οι ΑΠ 1 & 6, 9, 10 και 5 & 11. Πιθανά θετικές επιπτώσεις ενδέχεται να προκύψουν από τους ΑΠ 3 & 8 καθώς και 4. Οι πρώτες σχετίζονται με προστασία από εκπομπές αέριων ρύπων συμπεριλαμβανομένων των αερίων θερμοκηπίου. Κατά συνέπεια δεν εμφανίζουν μεταξύ τους σωρευτική δράση. Τέλος ενδέχεται να υπάρξουν πιθανά αρνητικές επιπτώσεις κατά την	Ουδέτερη

Περιβαλλοντικοί Τομείς	Αξιολόγηση επίδρασης στους στόχους του Περιβαλλοντικού Τομέα	Χαρακτηρισμός επίπτωσης
	φάση κατασκευής των έργων , οι οποίες όμως σε μακροχρόνια βάση δεν αναμένεται να επηρεάσουν τον ΠΤ. Κατά συνέπεια, δεν αναμένονται σωρευτικές επιπτώσεις στον ΠΤ.	
Έδαφος	Οι επιπτώσεις των ΑΠ στον ΠΤ εκτιμώνται είτε ως θετικές, είτε ως ουδέτερες. Ουδέτερες αναμένεται να είναι οι επιπτώσεις των ΑΠ 1 & 6, 9, καθώς και 10, 5 & 11. Οι επιδράσεις των υπολοίπων ΑΠ θα είναι από θετικές έως ισχυρά θετικές με έντονη σωρευτική επίδραση επί της προστασίας του ΠΤ. Ως εκ τούτου, η σωρευτική επίπτωση αναμένεται ισχυρά θετική.	Ισχυρά θετική
Υδατικό περιβάλλον	Ισχύει και στην περίπτωση αυτή ό, τι αναφέρθηκε για τον ΠΤ «Έδαφος». Οι επιδράσεις όσων ΑΠ δεν είναι ουδέτεροι, θα είναι κυρίως θετικές. Εδώ επιπροσθέτως η σωρευτική επίπτωση των ΑΠ, ενισχύεται και από την έμμεσα θετική επίπτωση του ΑΠ 9. Συνεπώς η αναμενόμενη σωρευτική επίδραση είναι θετική.	Θετικές
Κοινωνικό-οικονομικό περιβάλλον – προστασία υλικών περιουσιακών στοιχείων – πολιτική προστασία	Στο πλαίσιο της εκτίμησης των επιπτώσεων στον ΠΤ, βαρύτητα δόθηκε στις άμεσες επιπτώσεις, οι οποίες εμφανίζονται στους ΑΠ 3 & 8, όπου σχετίζονται με την πρόληψη περιβαλλοντικών κινδύνων, και στους ΑΠ 10, 5 & 11, όπου σχετίζονται με την υποστήριξη της δημόσιας διοίκησης. Δεν διακρίνονται σημαντική συσσώρευση επιπτώσεων, παρά μόνο στον τομέα που σχετίζεται με την βελτίωση της οργάνωσης της πολιτικής προστασίας. Ως εκ τούτου οι αναμενόμενες σωρευτικές επιπτώσεις θα είναι έμμεσες, παρ' όλα αυτά θετικές.	Θετικές

Περιβαλλοντικοί Τομείς	Αξιολόγηση επίδρασης στους στόχους του Περιβαλλοντικού Τομέα	Χαρακτηρισμός επίπτωσης
Πληθυσμός και ανθρώπινη υγεία	Όλοι οι ΑΠ αναμένεται να έχουν θετικές επιπτώσεις στην ανθρώπινη υγεία και στο προσδόκιμο ζωής του πληθυσμού, από διαφορετική περιβαλλοντική πλευρά ο καθένας. Κατά συνέπεια αναμένεται να υπάρχει έντονη σωρευτική επίπτωση στον ΠΤ, η οποία θα είναι θετική.	Θετική
Πολιτιστική κληρονομιά	Σε γενικές γραμμές οι αναμενόμενες επιπτώσεις έχουν μικτό χαρακτήρα. Ουδέτερες επιπτώσεις αναμένονται από τους ΑΠ 1 & 6, 9 και 10, 5 & 11. Ενδεχομένως θετικές επιπτώσεις αναμένονται από τους ΑΠ 3 & 8, που σχετίζονται με την πρόληψη καταστροφών και τον ΑΠ 4 που σχετίζεται με τον περιορισμό της ανεξέλεγκτης διάθεσης αποβλήτων. Δεδομένου όμως ότι αναμένονται ενδεχομένως και κάποιες αρνητικές επιπτώσεις από την εφαρμογή των ΑΠ 2 & 7, εκτιμάται ότι σωρευτικές επιπτώσεις δεν θα υπάρξουν.	Ουδέτερη

2.7.4 Διαφοροποιήσεις του προγράμματος από τη διαδικασία της διαβούλευσης της ΣΜΠΕ

Η υλοποίηση του ΕΠ «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη 2007-2013» συμβάλλει στην επίτευξη του Εθνικού Στόχου της αειφόρου ανάπτυξης, που συγκροτείται από τους τρεις ισότιμους πυλώνες της οικονομικής ανάπτυξης, της κοινωνικής συνοχής και της προστασίας του περιβάλλοντος. Μέσω του στρατηγικού αλλά και των γενικών στόχων του ΕΠ καθώς και των Αξόνων Προτεραιότητας προκύπτουν μέτρα και δράσεις στα οποία είναι ήδη ενσωματωμένη η περιβαλλοντική διάσταση. Ως εκ τούτου, δεν απαιτούνται διαφοροποιήσεις στο πρόγραμμα που να συμβάλουν στην κατεύθυνση αυτή.

2.7.5 Περιβαλλοντικά μέτρα, όροι και περιορισμοί για την υλοποίηση του προγράμματος

Τα μέτρα παρακολούθησης των σημαντικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων από την εφαρμογή του Προγράμματος περιγράφονται στην ΚΥΑ έγκρισης της ΣΜΠΕ του Προγράμματος.

Για την πληρέστερη προστασία και την ορθολογική διαχείριση του περιβάλλοντος, σε σχέση με το υποβληθέν ΕΠ, στην ΚΥΑ έγκρισης της ΣΜΠΕ προβλέπεται ότι:

1. Στο πλαίσιο των μηχανισμών εφαρμογής του ΕΠ, θα πρέπει η επιλογή των προτεινόμενων έργων και δράσεων του Προγράμματος που θα υλοποιηθούν, να είναι συμβατή με τα ιδιαίτερα περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά του χώρου στον οποίο

- πρόκειται αυτές να υλοποιηθούν όπως θα προκύπτει από την διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης αυτών. Επιπλέον θα πρέπει κατά το δυνατόν να δοθεί προτεραιότητα, στην υλοποίηση των προτεινόμενων παρεμβάσεων με στόχο την περιβαλλοντική προστασία περιοχών που παρουσιάζουν τα εντονότερα προβλήματα ή που απαιτούνται βάσει Εθνικής και Κοινοτικής Νομοθεσίας ή/ και Διεθνών Συμβάσεων.
2. Κατά την υλοποίηση των έργων και δραστηριοτήτων του προγράμματος, να γίνεται εφαρμογή της ισχύουσας Εθνικής και Κοινοτικής Νομοθεσίας, ώστε μέσω των όρων, περιορισμών και υποχρεώσεων που απορρέουν από αυτήν, να επιτυγχάνεται η προστασία του συνόλου των περιβαλλοντικών μέσων (έδαφος, υδατικό, ατμοσφαιρικό, φυσικό, ακουστικό, πολιτιστικό, ιστορικό περιβάλλον κ.λ.π.).
 3. Να αξιοποιείται η διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης των έργων και δραστηριοτήτων του προγράμματος για την αποφυγή ή κατά το δυνατόν μείωση των επιπτώσεων σε φυσικές περιοχές, περιοχές ενταγμένες στο Ευρωπαϊκό Οικολογικό Δίκτυο Natura 2000, σε βιοτόπους, στο έδαφος, στο υδατικό, ατμοσφαιρικό και ακουστικό περιβάλλον.
 4. Για την προστασία της βιοποικιλότητας, των φυσικών οικοτόπων και της άγριας χλωρίδας και πανίδας θα πρέπει, στο πλαίσιο των μηχανισμών εφαρμογής του ΕΠ, να ακολουθούνται οι παρακάτω κατευθύνσεις:
 - 4.1 Να αποφεύγεται κατά το δυνατόν η υλοποίηση έργων και υποδομών (πλην των υποδομών που σχετίζονται με την περιβαλλοντική προστασία των βιοτόπων, π.χ. αντιπλημμυρικά έργα) εντός θεσμοθετημένων βιοτόπων και περιβαλλοντικά ευαίσθητων περιοχών που υποβαθμίζουν το περιβάλλον. Σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να λαμβάνεται πρόνοια ώστε να μην θίγεται κατά το δυνατόν η ακεραιότητα και συνεκτικότητα των ενταγμένων στο Ευρωπαϊκό Οικολογικό Δίκτυο Natura 2000 περιοχών.
 - 4.2 Οι προτεινόμενες δράσεις που αφορούν σε περιοχές ενταγμένες στο Ευρωπαϊκό Οικολογικό Δίκτυο Natura 2000, θα πρέπει να είναι συμβατές με τις διατάξεις των εγκεκριμένων σχεδίων διαχείρισής τους ή των εγκεκριμένων Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών (ΕΠΜ), εφόσον έχουν εκπονηθεί για τις περιοχές αυτές.
 5. Για την προστασία των εδαφών και την αποφυγή απώλειας, ρύπανσης ή υποβάθμισής τους θα πρέπει, στο πλαίσιο των μηχανισμών εφαρμογής του Ε Π, να ακολουθούνται οι παρακάτω κατευθύνσεις:
 - 5.1 Να προωθείται κατά το δυνατό η καταλληλότερη χωροθέτηση δράσεων και παρεμβάσεων του προγράμματος κατά την διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης, ώστε να αξιοποιούνται κατά προτεραιότητα οι ειδικά θεσμοθετημένες για το σκοπό αυτό περιοχές ή υποβαθμισμένες περιοχές και εδάφη έναντι παραγωγικών εδαφών.
 - 5.2 Να ενθαρρύνονται δράσεις που σχετίζονται με την αντιμετώπιση της υποβάθμισης των εδαφών (π.χ. μέτρα αντιμετώπισης διαβρώσεων, προστασίας υδροφορέων κ.τ.λ). Παράλληλα να λαμβάνονται υπόψη οι θεσμικές ρυθμίσεις χρήσεων γης που υφίστανται ή θα προκύψουν μετά την ολοκλήρωση του χωροταξικού σχεδιασμού κατά την διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης των αντίστοιχων έργων, δράσεων και παρεμβάσεων.
 - 5.3 Να εντατικοποιηθούν οι δράσεις αποκατάστασης των Χώρων Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Αποβλήτων (ΧΑΔΑ), με προτεραιότητα σε αυτούς που βρίσκονται εντός προστατευόμενων περιοχών.
 - 5.4 Να εξασφαλίζεται η συμβατότητα μεταξύ των εγκεκριμένων Περιφερειακών Σχεδιασμών Διαχείρισης Αποβλήτων με τις δράσεις του προγράμματος που

- αφορούν στην διαχείριση των στερεών αποβλήτων.
- 5.5 Να ενθαρρύνονται ενέργειες και δράσεις περιβαλλοντικής επιχειρηματικότητας προκειμένου να μειωθεί η διάθεση του βιοαποδομήσιμου κλάσματος των αποβλήτων εντός των προβλεπόμενων στόχων από την Εθνική και Κοινοτική Νομοθεσία.
- 5.6 Να ενθαρρύνονται δράσεις προώθησης ή υποστήριξης της εφαρμογής της Εθνικής Στρατηγικής για τη διαχείριση των επικίνδυνων αποβλήτων.
6. Για την ορθολογική διαχείριση των υδατικών πόρων και την εξοικονόμηση νερού, θα πρέπει στο πλαίσιο των μηχανισμών εφαρμογής του ΕΠ να ακολουθούνται οι παρακάτω κατευθύνσεις:
- 6.1 Να γίνεται κατάλληλος σχεδιασμός των έργων από τους τελικούς δικαιούχους του ΕΠ, ώστε να μην προκύπτουν κατά το δυνατό σημαντικές επιπτώσεις στο υδατικό περιβάλλον (λόγω ρύπανσης ή μεταβολών του υδρογραφικού δικτύου) ή στην ακτομηχανική δίαιτα, όπως θα προκύπτει κατά την διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης των αντίστοιχων έργων.
- 6.2 Να εκπονούνται από τον τελικό δικαιούχο του ΕΠ, οι απαραίτητες μελέτες και να λαμβάνονται τα αναγκαία τεχνικά μέτρα κατά την κατασκευή των έργων, ώστε να αποφεύγεται ο κίνδυνος διαρροής ρυπογόνων, τοξικών και μολυσματικών ουσιών προς το υδατικό περιβάλλον.
- 6.3 Να ενθαρρύνονται ενέργειες και δράσεις που αφορούν σε πρακτικές μείωσης των υγρών αποβλήτων και επαναχρησιμοποίησής τους μετά από κατάλληλη επεξεργασία.
- 6.4 Να ενθαρρύνεται η πραγματοποίηση ενεργειών και δράσεων που στοχεύουν στη βελτίωση και στον εκσυγχρονισμό των προγραμμάτων παρακολούθησης της ποιότητας του πόσιμου νερού, αλλά και συνολικά της ποιότητας, ποσότητας και οικολογικής κατάστασης των υδάτων.
7. Για την μείωση των εκπομπών αερίων ρύπων και τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, θα πρέπει στο πλαίσιο των μηχανισμών εφαρμογής του ΕΠ να προωθούνται δράσεις υποστήριξης των Εθνικών προγραμμάτων μείωσης των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου και των επιχειρησιακών προγραμμάτων καταπολέμησης της ατμοσφαιρικής ρύπανσης.
8. Για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, θα πρέπει να διασφαλίζεται εκ των προτέρων ότι τα έργα και οι δράσεις από τους τελικούς δικαιούχους του Προγράμματος δεν θα ενέχουν κινδύνους για την υποβάθμιση περιοχών του πολιτιστικού και ιστορικού περιβάλλοντος. Να ακολουθούνται οι ακόλουθες κατευθύνσεις:
- 8.1 Να αποφεύγεται κατά το δυνατόν, η εγκατάσταση υποδομών περιβαλλοντικής προστασίας εντός οριοθετημένων περιοχών πολιτιστικού ενδιαφέροντος, όπως θα προκύπτει από σχετική γνωμοδότηση των αρμοδίων Υπηρεσιών του ΥΠΠΟ κατά την διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης.
- 8.2 Να ενθαρρύνονται δράσεις του ΕΠ που παράλληλα συμβάλουν και στην βελτίωση της ποιότητας του τουριστικού προϊόντος και στην ανάδειξη και προστασία περιοχών και μνημείων πολιτιστικού ενδιαφέροντος.
9. Για την αποφυγή υποβάθμισης του τοπίου θα πρέπει εκ των προτέρων με βάση την υφιστάμενη Νομοθεσία, οι προτάσεις έργων και δράσεων από τους τελικούς δικαιούχους του ΕΠ, να υλοποιούνται κατά το δυνατόν με κριτήρια ελαχιστοποίησης των επιπτώσεων στο τοπίο.
10. Για την προστασία των υλικών περιουσιακών στοιχείων και την πολιτική προστασία, θα πρέπει στο πλαίσιο της εφαρμογής του ΕΠ να ακολουθούνται οι παρακάτω κατευθύνσεις:

- 10.1 Να λαμβάνεται μέριμνα κυρίως κατά την λειτουργία των έργων από τον τελικό δικαιούχο αυτών σύμφωνα με την υφιστάμενη Νομοθεσία, για την προστασία των χρήσεων γης από ανεξέλεγκτες αλλαγές, ειδικά σε περιοχές που προωθούνται έργα και δράσεις ανάδειξης της πολιτιστικής κληρονομιάς και τοπίων φυσικού κάλλους.
- 10.2 Να ενθαρρύνονται δράσεις που στοχεύουν στην βελτίωση της αποτελεσματικότητας της Δημόσιας Διοίκησης στην πρόληψη και αντιμετώπιση του περιβαλλοντικού κινδύνου (κυρίως πλημμύρες, πυρκαγιές, σεισμοί, τεχνολογικά ατυχήματα κλπ.) μέσα από την οργάνωση ενός αξιόπιστου και ανεπτυγμένου δικτύου πολιτικής προστασίας.
- 10.3 Να ενθαρρυνθούν οι δράσεις που στοχεύουν στην ενημέρωση/ευαισθητοποίηση ειδικών ομάδων πληθυσμού (π.χ. μαθητών σχολείου) σε θέματα αντισεισμικής, αντιπυρικής και περιβαλλοντικής προστασίας.
11. Να ενθαρρύνονται οι δράσεις του Προγράμματος που στοχεύουν στην μείωση των επιπέδων θορύβου στα αστικά κέντρα και στις ευαίσθητες σε θόρυβο περιοχές ή περιοχές ειδικών χρήσεων.

2.7.6 Ενδεικτικό πρόγραμμα παρακολούθησης περιβαλλοντικών επιπτώσεων (monitoring)

1. Η παρακολούθηση των σημαντικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων από την εφαρμογή του προγράμματος πραγματοποιείται με ευθύνη της Αρχής Σχεδιασμού και με τη συνεργασία και υποστήριξη κάθε Υπηρεσίας Περιβάλλοντος με αρμοδιότητα παρακολούθησης περιβαλλοντικών μέσων και παραμέτρων στον τομέα τους, προκειμένου, μεταξύ άλλων, να εντοπιστούν εγκαίρως απρόβλεπτες δυσμενείς επιπτώσεις και να ληφθούν τα κατάλληλα επανορθωτικά μέτρα. Οι εκθέσεις που ορίζονται στις επόμενες παραγράφους της παρούσας ενότητας, υποβάλλονται στην αρμόδια Ειδική Υπηρεσία του ΥΠΕΧΩΔΕ, όπως προβλέπεται στο ΕΣΠΑ (παρ. 8.1.4), προκειμένου μεταξύ άλλων να συναξιολογηθούν με τις αντίστοιχες εκθέσεις των προγραμμάτων που συγχρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς και άλλων σχεδίων και προγραμμάτων, ενώ παράλληλα τίθενται στη διάθεση κάθε ενδιαφερομένου.
2. Η ως άνω παρακολούθηση διεξάγεται μέσω ετήσιων εκθέσεων, καθώς και δια μιας συγκριτικής έκθεσης, στο στάδιο υλοποίησης που επιτρέπει τη λήψη διορθωτικών ενεργειών, εάν τέτοιες αποδειχθούν απαραίτητες. Το περιεχόμενο των δύο αυτών εκθέσεων θα πρέπει να συμμορφώνεται με τις ακόλουθες κατευθύνσεις:
 - α) Η ετήσια έκθεση παρακολούθησης έχει σκοπό την καταγραφή των δεικτών που συνδέονται με τις δράσεις του προγράμματος και αντιπροσωπεύουν ενδεχόμενες περιβαλλοντικές μεταβολές. Τέτοιοι δείκτες μπορούν να αντληθούν από τη ΣΜΠΕ (κεφ. 8) ή να καθοριστούν μετά από συνεννόηση με την ΕΥΠΕ του ΥΠΕΧΩΔΕ. Η Αρχή Σχεδιασμού θα πρέπει να μεριμνά για την συγκέντρωση των σχετικών πληροφοριών από τους τελικούς αποδέκτες των δράσεων του προγράμματος. Η έκθεση για κάθε έτος συντάσσεται, υποβάλλεται και δημοσιοποιείται εντός του πρώτου εξαμήνου του επομένου έτους. Η πρώτη ετήσια έκθεση θα αφορά στο έτος 2008 και θα περιλαμβάνει επίσης και τα πεπραγμένα του προγράμματος εντός του 2007.
 - β) Η συγκριτική έκθεση παρακολούθησης εκπονείται εντός του πρώτου εξαμήνου του έτους 2011 παράλληλα με την ενδιάμεση αξιολόγηση του προγράμματος. Σκοπός της συγκριτικής έκθεσης είναι η αποτίμηση των περιβαλλοντικών μεταβολών που οφείλονται στο υλοποιηθέν τμήμα του προγράμματος, η σύγκριση με τις εκτιμήσεις της ΣΜΠΕ και τις εξελίξεις στο θεσμικό πλαίσιο για το περιβάλλον, καθώς και η διαπίστωση της αναγκαιότητας ή μη ανάληψης διορθωτικών ενεργειών. Για το σκοπό αυτό, το εύρος των δεικτών που εξετάζονται στη συγκριτική έκθεση θα πρέπει να είναι τουλάχιστον αντίστοιχο με αυτό των ετησίων εκθέσεων. Σε περίπτωση διαπίστωσης είτε σημαντικών

αποκλίσεων από τις εκτιμήσεις της ΣΜΠΕ είτε νέων υποχρεώσεων από το τότε ισχύον θεσμικό πλαίσιο προστασίας του περιβάλλοντος, προτείνονται κατάλληλα επανορθωτικά μέτρα. Τέλος στο πλαίσιο της έκθεσης δύναται να προταθεί από την Αρχή Σχεδιασμού, εφόσον αυτό κριθεί αναγκαίο, η εκπόνηση νέας συγκριτικής έκθεσης σε μεταγενέστερο χρονικό διάστημα.

2.7.7 Διαδικασία διαβούλευσης

Σύμφωνα με τη διαδικασία διαβούλευσης, όπως αυτή ορίζεται στην ΚΥΑ 107017/5-9-2006, η Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων διαβιβάστηκε στις παρακάτω αρχές, οι οποίες έχουν την υποχρέωση να διατυπώσουν, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, εγγράφως τη γνώμη τους και τις τυχόν παρατηρήσεις τους επί του περιεχομένου της ΣΜΠΕ ΕΠΠΕΡΑΑ και να τις διαβιβάσουν στην ΕΥΠΕ του ΥΠΕΧΩΔΕ εντός προθεσμίας σαράντα πέντε (45) ημερών από την παραλαβή του φακέλου.

- Υπουργείο Πολιτισμού
- Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
- Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας
- Υπουργείο Ανάπτυξης
- Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών
- Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης
- Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης
- Υπουργείο Τουρισμού
- Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών
- ΥΠΕΧΩΔΕ
- ΥΠΕΧΩΔΕ / ΓΓΔΕ
- Οργανισμός Ρυθμιστικού Σχεδίου και Προστασίας Περιβάλλοντος Αθήνας
- Οργανισμός Ρυθμιστικού Σχεδίου και Προστασίας Περιβάλλοντος Θεσσαλονίκης

Το ίδιο ισχύει και για τα Περιφερειακά Συμβούλια των 13 Περιφερειών της χώρας, τα οποία έχουν την επιπλέον υποχρέωση να θέτουν στη διάθεση του κοινού, όποτε τους ζητούνται, τις πληροφορίες και τα στοιχεία του φακέλου της ΣΜΠΕ

Επίσης σφραγισμένος φάκελος της ΣΜΠΕ ΕΠΠΕΡΑΑ αποστάλθηκε στην Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Περιβάλλον», η οποία έχει την υποχρέωση να

- Δημοσιοποιήσει στο κοινό τον φάκελο της ΣΜΠΕ του συγκεκριμένου Επιχειρησιακού Προγράμματος εντός πέντε (5) ημερών από την παραλαβή τους
- Δώσει στο ενδιαφερόμενο κοινό την ευκαιρία να διατυπώσει εγγράφως τις απόψεις τους εφόσον το επιθυμεί, σύμφωνα με την σχετική ΚΥΑ (άρθρο 7, παρ. 4.2)

Η δημοσιοποίηση του φακέλου έγινε με δημοσίευση σχετικής ανακοίνωσης σε δύο τουλάχιστον ημερήσιες εφημερίδες εθνικής εμβέλειας. Στη συνέχεια, μέσα σε δέκα (10) ημέρες από τη δημοσιοποίηση της ΣΜΠΕ, τα αποκόμματα εφημερίδων που αποδεικνύουν τη διενέργεια της παραπάνω δημοσιοποίησης, αποστάλτηκαν στην Ειδική Υπηρεσία Περιβάλλοντος.

Παράλληλα, προκειμένου να διευκολυνθούν περαιτέρω οι διαδικασίες των διαβουλεύσεων, κρίθηκε σκόπιμη η ανάρτηση του κειμένου της σχετικής ΣΜΠΕ στο δικτυακό τόπο της Υπηρεσίας Διαχείρισης του προγράμματος ΕΠΠΕΡΑΑ.

Μετά την παρέλευση της προθεσμίας των 45 ημερών η ΕΥΠΕ προέβει στην εκπόνηση σχεδίου απόφασης έγκρισης της ΣΜΠΕ του συγκεκριμένου Επιχειρησιακού Προγράμματος, σύμφωνα με την σχετική ΚΥΑ, το οποίο και υπογράφηκε από τους συναρμόδιους Υπουργούς.

ΕΝΟΤΗΤΑ 3.

ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ

3.1 Περιγραφή Αξόνων Προτεραιότητας

ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΟΜΑΔΑΣ Α – ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΑΠΟ ΤΑΜΕΙΟ ΣΥΝΟΧΗΣ

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 1

Προστασία Ατμοσφαιρικού Περιβάλλοντος & Αστικές Μεταφορές – Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής – Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας

Περιφέρειες Εφαρμογής: Οι δεκατρείς Περιφέρειες της χώρας

Γενικός Στόχος – Στρατηγική

Γενικός στόχος του ΑΠ 1 είναι η συμβολή του – επικουρικά στις δράσεις του Ε.Π «Ανταγωνιστικότητα» του Υπουργείου Ανάπτυξης και του Ε.Π Προσπελασιμότητα του ΥΠΕΧΩΔΕ - στη μείωση της ρύπανσης του ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος, τη βελτίωση της ποιότητας της ζωής του πληθυσμού και την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής με την υλοποίηση έργων εξοικονόμησης ενέργειας και αξιοποίησης των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας. Η σημασία των έργων που θα χρηματοδοτηθούν δεν κρίνεται τόσο από το ύψος της εγκατεστημένης ισχύος τους όσο από τον καινοτομικό χαρακτήρα τους, τη συμβολή τους στην περιφερειακή ανάπτυξη και τον επιδεικτικό προσανατολισμό που θα έχουν.

Ειδικοί Στόχοι

- ❑ Εξοικονόμηση ενέργειας στο δημόσιο και ευρύτερο δημόσιο τομέα
- ❑ Ενθάρρυνση και διάδοση της χρήσης ΑΠΕ μέσα από πρότυπα επιδεικτικά έργα
- ❑ Προώθηση της βιώσιμης περιφερειακής ανάπτυξης με την αξιοποίηση τοπικού ενεργειακού δυναμικού
- ❑ Μείωση της έντασης της ενεργειακής κατανάλωσης σε επιλεγμένους φορείς με υψηλό ενεργειακό κόστος λειτουργίας
- ❑ Στήριξη της αυτονομίας και της ασφάλειας ενεργειακού εφοδιασμού στο Άγιο Όρος με την χρήση των ΑΠΕ
- ❑ Προώθηση βιώσιμων λύσεων για τις αστικές μεταφορές της Θεσσαλονίκης
- ❑ Μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης
- ❑ Μείωση των εκπομπών των αερίων που προκαλούν την κλιματική αλλαγή

Ενδεικτικές κατηγορίες πράξεων

1. Έργα αξιοποίησης τοπικού ενεργειακού δυναμικού για εξοικονόμηση ενέργειας στον οικιστικό τομέα και στην ύπαιθρο
2. Έργα αξιοποίησης ΑΠΕ από φορείς του δημόσιου και ευρύτερου δημόσιου τομέα
3. Πρότυπα επιδεικτικά έργα αξιοποίησης ΑΠΕ σε δημόσια κτίρια (π.χ σχολεία κλπ)
4. Επέκταση Μετρό Θεσσαλονίκης έως Καλαμαριά

Ποσοτικοποιημένοι Στόχοι - Δείκτες

Δείκτες εκροών:

1. Εγκατεστημένη ενεργειακή ισχύς που παράγεται από ΑΠΕ ή εξοικονομείται από τηλεθέρμανση
Τιμή Βάσης: 240 MW (Κοζάνη 140MW – Πτολεμαΐδα 75 MW – Αμύνταιο 25 MW)
Τιμή - Στόχος: 350 MW
2. Χιλιόμετρα Γραμμής Μετρό Θεσσαλονίκης και Αριθμός Σταθμών
Τιμή Βάσης: 9,6 χλμ – 13 σταθμοί
Τιμή – Στόχος: 14,6 χλμ και 18 Σταθμοί

Δείκτες αποτελέσματος:

1. Εξυπηρετούμενος πληθυσμός ημερησίως:
Τιμή Βάσης: 250.000 άτομα
Τιμή – Στόχος: 430.000 άτομα
2. Ποσοστό μείωσης εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου
Τιμή Βάσης: 0%
Τιμή – Στόχος: 0,003%

Ενδεικτικός κατάλογος Τελικών Δικαιούχων

Υπουργεία, Γενικές Γραμματείες Περιφερειών, Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, Ιερές Μονές Αγίου Όρους, ΑΤΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ Α.Ε, Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α' και Β' βαθμού, Επιχειρήσεις ΟΤΑ.

Χρηματοδότηση

Συνολικός Προϋπολογισμός: 439.997.500 ΕΥΡΩ
Δημόσια Δαπάνη: 439.997.500 ΕΥΡΩ
Κοινοτική Συμμετοχή Ταμείου Συνοχής: 272.190.000 ΕΥΡΩ
Εθνική Συμμετοχή: 68.047.500 ΕΥΡΩ
Άλλη χρηματοδότηση: 99.760.000 ΕΥΡΩ

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 2

Προστασία και Διαχείριση Υδατικών Πόρων

Περιφέρειες Εφαρμογής: Οι δεκατρείς Περιφέρειες της χώρας**Γενικός Στόχος – Στρατηγική**

Γενικός στόχος του ΑΠ 2 είναι η – σε συνδυασμό με την ολοκληρωμένη διαχείριση των υδατικών πόρων της χώρας – αποτελεσματική προστασία της ποιότητας των υδάτινων αποδεκτών σύμφωνα με τις απαιτήσεις της Οδηγίας 91/271 καθώς και η διασφάλιση της παροχής πόσιμου νερού επαρκούς σε ποσότητα και ποιότητα σε επιλεγμένα αστικά κέντρα, σε τουριστικές περιοχές της χώρας και σε περιοχές με οξυμένα προβλήματα λειψυδρίας. Με την επίτευξη του στόχου αυτού δίνεται μια σημαντική ώθηση στην προώθηση της περιφερειακής ανάπτυξης και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής του πληθυσμού καθώς και της ελκυστικότητας των περιφερειών της χώρας ως τόπων προσέλκυσης επενδύσεων και κατοικίας, ενώ παράλληλα προστατεύεται η δημόσια υγεία και η βιοποικιλότητα.

Ειδικό Στόχοι

- ❑ Συνολική κάλυψη των αναγκών των οικισμών Β' και Γ' προτεραιότητας (κατά την Οδηγία 91/271) σε λειτουργικές εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων με την δημιουργία όπου απαιτείται και της απαραίτητης υποδομής αποχετευτικών δικτύων, σύμφωνα με τους Πίνακες του σχετικού Παραρτήματος 1.
- ❑ Βελτίωση της ποιότητας των επιφανειακών υδάτων της χώρας και ιδιαίτερα των ακτών κολύμβησης και των ποταμών και λιμνών που κινδυνεύουν από ευτροφικά φαινόμενα - προστασία υδροτόπων
- ❑ Κάλυψη των αναγκών σε πόσιμο νερό επιλεγμένων περιοχών της χώρας που αποτελούν γνωστούς τουριστικούς προορισμούς (π.χ Κέρκυρα, Χαλκιδική, Κυκλάδες – Δωδεκάνησα)
- ❑ Αντιμετώπιση καταστάσεων λειψυδρίας σε περιοχές με πρόβλημα επάρκειας υδατικών πόρων
- ❑ Επαναχρησιμοποίηση αστικών λυμάτων σε διάφορες χρήσεις, με προτεραιότητα στις ελλειμματικές περιοχές.

Ενδεικτικές κατηγορίες πράξεων

1. Έργα κατασκευής εγκαταστάσεων επεξεργασίας λυμάτων και δικτύων αποχέτευσης σε οικισμούς Β' και Γ' Προτεραιότητας κατά την Οδηγία 91/271
2. Έργα – γέφυρες Γ' προγραμματικής περιόδου: ολοκλήρωση εγκαταστάσεων επεξεργασίας λυμάτων και αποχετευτικών δικτύων, η υλοποίηση των οποίων ξεκίνησε με πόρους της περιόδου 2000 - 2006 ή και προηγούμενων προγραμματικών περιόδων.
3. Έργα προστασίας και ολοκληρωμένης διαχείρισης υδατικών πόρων και πόσιμου νερού (συγκέντρωση, επεξεργασία, διανομή) σε αστικά κέντρα και επιλεγμένους τουριστικούς προορισμούς της χώρας.
4. Έργα μείωσης διαρροών σε προβληματικά δίκτυα ύδρευσης αστικών κέντρων
5. Έργα αφαλάτωσης και διανομής πόσιμου νερού σε νησιά με προβλήματα λειψυδρίας
6. Σύνδεση Νοσοκομειακών Μονάδων του ΕΣΥ με Αποχετευτικά Δίκτυα παρακείμενων οικισμών

Ποσοτικοποιημένοι Στόχοι - ΔείκτεςΔείκτες εκροών:

1. Οικισμοί Γ' Προτεραιότητας που καλύπτουν τις απαιτήσεις της Οδηγίας 91/271 (εξυπηρετούνται από λειτουργικές ΕΕΛ)

Τιμή Βάσης: 140Τιμή Στόχος: 370

Δείκτες αποτελέσματος:

1. Ισοδύναμος πληθυσμός Γ' προτεραιότητας (Οδηγία 91/271/ΕΕ) που εξυπηρετείται από λειτουργικές Εγκαταστάσεις Επεξεργασίας Λυμάτων
Τιμή Βάσης: 651.237 (στοιχεία του 2006 συνυπολογιζόμενων των εν εξελίξει έργων της περιόδου 2000 – 2006)
Τιμή – Στόχος: 1.636.029

2. Ποσοστό ισοδύναμου πληθυσμού που εξυπηρετείται από λειτουργικές ΕΕΛ Α, Β και Γ Προτεραιότητας
Τιμή Βάσης: 86,3%
Τιμή Στόχος: 100%

3. Πληθυσμός για τον οποίο βελτιώνεται η επάρκεια σε νερό ύδρευσης
Τιμή Βάσης: 0
Τιμή – Στόχος: 448.613 κάτοικοι

Ενδεικτικός κατάλογος Τελικών Δικαιούχων

ΥΠΕΧΩΔΕ, Ιερές Μονές Αγίου Όρους, Γενικές Γραμματείες Περιφερειών, Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α' και Β' βαθμού, ΔΕΥΑ.

Η ένταξη έργων θα γίνει κατόπιν πρόσκλησης και άμεσης αξιολόγησης των υποβληθεισών προτάσεων, όπου απαιτείται λόγω αρμοδιότητας / μοναδικότητας Δικαιούχου ή / και σε εφαρμογή προτεραιότητας Κοινοτικής / εθνικής πολιτικής ή νομοθεσίας.

Χρηματοδότηση

Συνολικός Προϋπολογισμός: 1.280.005.000 ΕΥΡΩ

Δημόσια Δαπάνη: 1.280.005.000 ΕΥΡΩ

Κοινοτική Συμμετοχή Ταμείου Συνοχής: 791.820.000 ΕΥΡΩ

Εθνική Συμμετοχή: 197.955.000 ΕΥΡΩ

Άλλη χρηματοδότηση: 290.230.000 ΕΥΡΩ

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 3

Πρόληψη και αντιμετώπιση περιβαλλοντικού κινδύνου

Περιφέρειες Εφαρμογής: Οι δεκατρείς Περιφέρειες της χώρας

Γενικός Στόχος – Στρατηγική

Γενικός στόχος του ΑΠ 4 είναι η ενίσχυση των υποδομών πρόληψης και αντιμετώπισης περιβαλλοντικού κινδύνου, ιδιαίτερα σε ότι αφορά υποδομές αντιπλημμυρικής προστασίας, οι οποίες είναι απαραίτητες για την προστασία της ζωής και των περιουσιών των πολιτών καθώς και για την προσέλκυση επενδύσεων.

Ειδικό Στόχοι

- Συμβολή στην κάλυψη αναγκών για υποδομές και έργα αντιπλημμυρικής προστασίας σε μεγάλα αστικά κέντρα και περιοχές της χώρας όπου εμφανίζονται συχνά πλημμυρικά φαινόμενα κατά τα τελευταία χρόνια π.χ Αττική, Θεσσαλονίκη)
- Ανάκτηση περιοχών από την υποβάθμιση που προκαλεί η συχνή εμφάνιση πλημμυρικών φαινομένων
- Συμβολή στην αντιμετώπιση των πλημμυρικών φαινομένων και της διάβρωσης του εδάφους που προκαλείται σε δασικά οικοσυστήματα που υπέστησαν καταστροφική πυρκαγιά

Ενδεικτικές κατηγορίες πράξεων

1. Κατασκευή αντιπλημμυρικών και συνοδών έργων σε μεγάλα αστικά κέντρα
2. Κατασκευή αντιπλημμυρικών και άλλων έργων με στόχο την προστασία του εδάφους σε εξωαστικές περιοχές
3. Έργα πρόληψης και διαχείρισης περιβαλλοντικού κινδύνου
4. Ενίσχυση υποδομών πολιτικής προστασίας

Ποσοτικοποιημένοι Στόχοι - Δείκτες

Δείκτες εκροών:

1. Μήκος κατασκευαζόμενων αγωγών αντιπλημμυρικής προστασίας
Τιμή Βάσης: X (δεν υπάρχουν διαθέσιμα δεδομένα)
Τιμή Στόχος: X + 63 Km

Δείκτες αποτελέσματος:

1. Καλυπτόμενη έκταση προστατευόμενης λεκάνης απορροής
Τιμή Βάσης: Ψ (δεν υπάρχουν διαθέσιμα δεδομένα)
Τιμή Στόχος: Ψ + 539 Km²

Ενδεικτικός κατάλογος Τελικών Δικαιούχων

ΥΠΕΧΩΔΕ, Γενικές Γραμματείες Περιφερειών, Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α' και Β' βαθμού

Η ένταξη έργων θα γίνει κατόπιν πρόσκλησης και άμεσης αξιολόγησης των υποβληθεισών προτάσεων, όπου απαιτείται λόγω αρμοδιότητας / μοναδικότητας Δικαιούχου ή / και σε εφαρμογή προτεραιότητας Κοινοτικής / εθνικής πολιτικής ή νομοθεσίας.

Χρηματοδότηση

Συνολικός Προϋπολογισμός: 395.000.000 ΕΥΡΩ

Δημόσια Δαπάνη: 395.000.000 ΕΥΡΩ

Κοινοτική Συμμετοχή Ταμείου Συνοχής: 316.000.000 ΕΥΡΩ

Εθνική Συμμετοχή: 79.000.000 ΕΥΡΩ

Άλλη χρηματοδότηση: 0

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 4

Προστασία Εδαφικών Συστημάτων & Διαχείριση Στερεών Αποβλήτων

Περιφέρειες Εφαρμογής: Οι δεκατρείς Περιφέρειες της χώρας**Γενικός Στόχος – Στρατηγική**

Γενικός στόχος του ΑΠ 4 είναι η διασφάλιση της προστασίας της δημόσιας υγείας και της ποιότητας των εδαφικών πόρων και των υπόγειων υδροφορέων από τη ρύπανση που προκαλείται από την ανεξέλεγκτη διάθεση στερεών αποβλήτων.

Η στρατηγική για την επίτευξη του στόχου αυτού η οποία περιγράφεται αναλυτικότερα στο αντίστοιχο Κεφάλαιο της Ενότητας 2, συνίσταται σε ένα ολοκληρωμένο πλέγμα έργων, παράπλευρων δράσεων και θεσμικών παρεμβάσεων ώστε να υλοποιηθούν αποτελεσματικά οι εγκεκριμένοι Περιφερειακοί Σχεδιασμοί Διαχείρισης Αστικών Στερεών Αποβλήτων, οι οποίοι προβλέπουν γενικά ένα συνδυασμό μείωσης της παραγωγής αποβλήτων, επαναχρησιμοποίησης, ανακύκλωσης, ολοκληρωμένης διαχείρισης του βιοαποδομήσιμου κλάσματος και ασφαλούς διάθεσης των υπόλοιπων στερεών αποβλήτων. Ανάμεσα στις αναγκαίες παράπλευρες δράσεις για τις οποίες δεν χρειάζεται και δεν θα υπάρξει συγχρηματοδότηση, πρώτη προτεραιότητα είναι η επέκταση και ολοκλήρωση των Συστημάτων της Εναλλακτικής Διαχείρισης Συσκευασιών, Αποβλήτων Συσκευασιών και ειδικών ρευμάτων υλικών (απόβλητα ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού, αυτοκίνητα μετά το τέλος του κύκλου ζωής τους, συσκευασίες, χρησιμοποιημένα ελαστικά αυτοκινήτων, συσσωρευτές και μπαταρίες κλπ) με βάση τα εγκεκριμένα επιχειρησιακά σχέδια των Συστημάτων, ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι που έχουν τεθεί σε εθνικό επίπεδο.

Παράλληλα και σε συμπληρωματικότητα με τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα θα χρηματοδοτηθούν τα απαραίτητα έργα ώστε να διασφαλιστεί συνολικά σε εθνικό επίπεδο η εκτροπή από την υγειονομική ταφή της απαραίτητης ποσότητας του βιοαποδομήσιμου κλάσματος των αστικών στερεών αποβλήτων προς μονάδες μηχανικής ανακύκλωσης / κομποστοποίησης ή άλλης επεξεργασίας που θα αποτελεί εγκεκριμένη επιλογή του αντίστοιχου ΠΕΣΔΑ. Ειδικά στο αντικείμενο αυτό θα διερευνηθούν προηγουμένως οι δυνατότητες για τη μέγιστη δυνατή εμπλοκή του ιδιωτικού τομέα στη δημιουργία και τη διαχείρισή τους (PPP).

Ειδικό Στόχοι

- ❑ Συμβολή στην κάλυψη των αναγκών της χώρας σε υποδομές διαχείρισης στερεών αποβλήτων σύμφωνα με τα απαραίτητα νέα έργα των εγκεκριμένων ΠΕΣΔΑ που ενδεικτικά περιγράφονται στους Πίνακες του Παραρτήματος 2.
- ❑ Υλοποίηση περιφερειακών σχεδιασμών διαχείρισης αστικών στερεών αποβλήτων και προώθηση της περιφερειακής ανάπτυξης με τη βελτίωση της ελκυστικότητας των περιφερειών ως τόπων προσέλκυσης επενδύσεων και κατοικίας
- ❑ Ολοκλήρωση έργων διαχείρισης στερεών αποβλήτων που ξεκίνησαν κατά την περίοδο 2000 – 2006 με πόρους ΠΕΠ
- ❑ Συμβολή στην επίτευξη των εθνικών στόχων για διαχείριση βιοαποδομήσιμου κλάσματος αστικών στερεών αποβλήτων και ανακύκλωσης
- ❑ Προστασία δημόσιας υγείας και δράσεις αποτροπής του φαινομένου της ερημοποίησης, της υποβάθμισης της ποιότητας εδαφικών συστημάτων και υπόγειων υδροφορέων

Ενδεικτικές κατηγορίες πράξεων

1. Κατασκευή και αναβάθμιση εγκαταστάσεων διαχείρισης αστικών στερεών αποβλήτων (Σταθμοί Μεταφόρτωσης, Χώροι Υγειονομικής Ταφής Αποβλήτων / Υπολειμμάτων, Ολοκληρωμένες

Εγκαταστάσεις Διαχείρισης Αποβλήτων, Μονάδες Μηχανικής Ανακύκλωσης & Κομποστοποίησης) σύμφωνα με τους εγκεκριμένους Περιφερειακούς Σχεδιασμούς Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων

2. Έργα αποκατάστασης χώρων ανεξέλεγκτης διάθεσης στερεών αποβλήτων
3. Έργα διαχείρισης αποβλήτων και αποκατάστασης εδάφους σε χώρους αρμοδιότητας του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας καθώς και σε χώρους ρυπασμένους από παρελθούσα βιομηχανική ή συναφή δραστηριότητα για τους οποίους δεν υπάρχει υπόχρεος ιδιοκτήτης.
4. Έργα (υποδομή και εξοπλισμός) και δράσεις διαχείρισης επικίνδυνων αποβλήτων π.χ νοσοκομειακών
5. Έργα διαχείρισης και ασφαλούς διάθεσης ιλύων
6. Δράσεις αντιμετώπισης του φαινομένου της ερημοποίησης

Ποσοτικοποιημένοι Στόχοι - Δείκτες

Δείκτες εκροών:

1. Χώροι ανεξέλεγκτης διάθεσης στερεών αποβλήτων που αποκαθίστανται
Τιμή Βάσης: 63 (Περιφέρειες Δυτικής Μακεδονίας, Στερεάς Ελλάδας, Αττικής, Νοτίου Αιγαίου)
Τιμή Στόχος: 613
2. Υφιστάμενα και υλοποιούμενα έργα διαχείρισης στερεών αποβλήτων
Τιμή Βάσης: 38 ΧΥΤΑ / ΧΥΤΥ / Μικροί ΧΥΤΑ (Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής, Νοτίου Αιγαίου, Ηπείρου)
Τιμή Στόχος: 61 ΧΥΤΑ / ΧΥΤΥ/ Μικροί ΧΥΤΑ

Δείκτες αποτελέσματος:

1. Εξυπηρετούμενος Πληθυσμός από έργα διαχείρισης στερεών αποβλήτων (περιφερειών παρέμβασης)
Τιμή Βάσης: 4.584.726 (91,20%)
Τιμή Στόχος: 5.023.645 (100%)

Ενδεικτικός κατάλογος Τελικών Δικαιούχων

Υπουργεία, Γενικές Γραμματείες Περιφερειών, Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α' και Β' βαθμού, Σύνδεσμοι ΟΤΑ, Φορείς Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων, Επιχειρήσεις ΟΤΑ, Ιερές Μονές Αγίου Όρους

Η ένταξη έργων θα γίνει κατόπιν πρόσκλησης και άμεσης αξιολόγησης των υποβληθεισών προτάσεων, όπου απαιτείται λόγω αρμοδιότητας / μοναδικότητας Δικαιούχου ή / και σε εφαρμογή προτεραιότητας Κοινοτικής / εθνικής πολιτικής ή νομοθεσίας.

Χρηματοδότηση

Συνολικός Προϋπολογισμός: 289.995.000 ΕΥΡΩ
Δημόσια Δαπάνη: 289.995.000 ΕΥΡΩ
Κοινοτική Συμμετοχή Ταμείου Συνοχής: 179.380.000 ΕΥΡΩ
Εθνική Συμμετοχή: 44.845.000 ΕΥΡΩ
Άλλη χρηματοδότηση: 65.770.000 ΕΥΡΩ

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 5

Τεχνική Βοήθεια Ταμείου Συνοχής

Περιφέρειες Εφαρμογής: Οι δεκατρείς Περιφέρειες της χώρας

Γενικός Στόχος – Στρατηγική

Γενικός στόχος του ΑΠ 11 είναι η υποστήριξη της Διαχειριστικής Αρχής του Προγράμματος και των Τελικών Δικαιούχων του στην υλοποίηση των έργων του Προγράμματος καθώς και στην επίτευξη των πολιτικών που προωθούνται μέσω αυτού.

Ειδικοί Στόχοι

- ❑ Βελτίωση της διοικητικής ικανότητας του Προγράμματος
- ❑ Αναβάθμιση διαχειριστικής επάρκειας Δικαιούχων του Προγράμματος
- ❑ Παροχή υποστήριξης στους τελικούς δικαιούχους στην υλοποίηση των έργων τους
- ❑ Αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της παρέμβασης
- ❑ Ολοκληρωμένη παροχή πληροφόρησης και δημοσιότητας
- ❑ Αποτελεσματική παρακολούθηση των συνεπειών του Προγράμματος και των πολιτικών που προωθούνται μέσα από την εφαρμογή του σε στρατηγικό επίπεδο

Ενδεικτικές κατηγορίες πράξεων

1. Παροχή υπηρεσιών από Τεχνικούς Συμβούλους στο σχεδιασμό και την υλοποίηση των έργων
2. Εκπόνηση εμπειρογνωμοσυνών και εκθέσεων σχετικά με τα έργα και τις δράσεις του Προγράμματος
3. Εκπόνηση υποστηρικτικών μελετών
4. Ενέργειες παρακολούθησης (monitoring) των συνεπειών της εφαρμογής του Προγράμματος σε στρατηγικό επίπεδο
5. Αξιολόγηση Προγράμματος
6. Ενέργειες πληροφόρησης και δημοσιότητας προς δυνητικούς τελικούς δικαιούχους, τελικούς δικαιούχους, ωφελούμενους και γενικότερα προς το κοινό καθώς και ειδικές κατηγορίες αυτού

Ποσοτικοποιημένοι Στόχοι - Δείκτες

Δείκτες εκροών:

1. Ενέργειες Αξιολόγησης
Τιμή Βάσης: 0
Τιμή Στόχος: 1
2. Ενέργειες Πληροφόρησης & Δημοσιότητας
Τιμή Βάσης: 0
Τιμή Στόχος: 3
3. Ενέργειες παρακολούθησης (monitoring) των συνεπειών από την υλοποίηση του Προγράμματος σε στρατηγικό επίπεδο
Τιμή Βάσης: 0
Τιμή Στόχος: 1

Ενδεικτικός κατάλογος Τελικών Δικαιούχων

ΥΠΕΧΩΔΕ

.Χρηματοδότηση

Συνολικός Προϋπολογισμός: 25.762.500 ΕΥΡΩ

Δημόσια Δαπάνη: 25.762.500 ΕΥΡΩ

Κοινοτική Συμμετοχή Ταμείου Συνοχής: 20.610.000 ΕΥΡΩ

Εθνική Συμμετοχή: 5.152.500 ΕΥΡΩ

Άλλη χρηματοδότηση: 0

ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΟΜΑΔΑΣ Β – ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΑΠΟ ΕΤΠΑ

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 6:

Προστασία Ατμοσφαιρικού Περιβάλλοντος & Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής

Περιφέρειες Εφαρμογής: Οι οκτώ περιφέρειες Στόχου 1 της χώρας (Κρήτη, Βόρειο Αιγαίο, Πελοπόννησος, Δυτική Ελλάδα, Ιόνια, Ήπειρος, Θεσσαλία, Ανατολική Μακεδονία – Θράκη)

Γενικός Στόχος – Στρατηγική

Γενικός στόχος του ΑΠ 6 είναι η προστασία της ποιότητας του ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος από την υποβάθμιση που προκαλούν τόσο οι εκπομπές αερίων ρύπων όσο και ο θόρυβος και οι ακτινοβολίες. Με τα έργα και τις δράσεις του Άξονα δεν στοχεύεται άμεσα η μείωση της υποβάθμισης του ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος αλλά έμμεσα με την εκπόνηση των απαιτούμενων υποστηρικτικών μελετών και εργαλείων που απαιτούνται για την ορθή εφαρμογή της νομοθεσίας και με την ενίσχυση των μέσων που απαιτούνται για την συστηματική παρακολούθηση και καταγραφή της ποιότητας του ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος.

Ειδικοί Στόχοι

- ❑ Κάλυψη υποχρεώσεων και αναγκών στο Εθνικό Δίκτυο Παρακολούθησης Ποιότητας Ατμόσφαιρας
- ❑ Παρακολούθηση της εφαρμογής και προσαρμογές στο Σύστημα Εμπορίας Αέριων Ρύπων για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής
- ❑ Χαρτογράφηση του θορύβου με βάση τις απαιτήσεις της νομοθεσίας
- ❑ Προστασία δημόσιας υγείας από την υποβάθμιση του ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος
- ❑ Βελτιστοποίηση ενεργειακής απόδοσης κτιρίων

Ενδεικτικές κατηγορίες πράξεων

1. Προμήθεια εξοπλισμού και εκπόνηση υποστηρικτικών μελετών για την παρακολούθηση και καταγραφή της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και θορύβου
2. Εκπόνηση υποστηρικτικών μελετών και εργαλείων για την παρακολούθηση και την προσαρμογή του Συστήματος Εμπορίας Ρύπων
3. Εκπόνηση μελετών σχετικά με την κλιματική αλλαγή
4. Εκπόνηση μελετών χαρτογράφησης του θορύβου
5. Βελτίωση εξοπλισμού μέτρησης θορύβου
6. Υποδομές και εξοπλισμός έργων ηχοπροστασίας ειδικών αστικών ζωνών και άλλων περιοχών (ηχοπετάσματα, φυτεύσεις κλπ)
7. Εκπόνηση μελετών χαρτογράφησης υφιστάμενης κατάστασης για μη ιονίζουσες ακτινοβολίες και εκπόνηση σχεδίων δράσης για την εφαρμογή μέτρων προστασίας από αυτές.
8. Εκπόνηση υποστηρικτικών μελετών για τη θέσπιση μέτρων πολιτικής για τη βελτιστοποίηση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων

Ποσοτικοποιημένοι Στόχοι - Δείκτες

Δείκτες εκροών:

1. Σταθμοί μέτρησης ποιότητας ατμόσφαιρας και πληρότητα δεδομένων

<i>Ρύπος</i>	<i>Θέσεις</i>		<i>Πληρότητα δεδομένων</i>		
	<i>Υπαρχουσα κατάσταση</i>	<i>Στόχος</i>	<i>Αθήνα</i>	<i>Περιφέρεια</i>	<i>Στόχος</i>
SO ₂	23	17	60-95	12-63	90
NO ₂	27	24	82-100	10-53	90
pM ₁₀	18	24	55-94	19-52	90
CO	16	8	50-100	55-92	90
Βενζόλιο	1	9	91	-	90
O ₃	19	19	81-100	48-75	90
ΠΑΥ*	0	6	-	-	33
Me*	0	1	-	-	33

ΠΑΥ*: Πολυκυκλικοί Αρωματικοί υδρογονάνθρακες (Βένζο-α- πυρένιο)

Me* : Βαρέα μέταλλα

2. Εκπόνηση στρατηγικών χαρτών θορύβου & σχεδίων δράσης σύμφωνα με τα Άρθρα 7 και 8 της Οδηγίας 49/2002

Τιμή Βάσης: 0

Τιμή Στόχος: 100% των απαιτήσεων της Οδηγίας

Ενδεικτικός κατάλογος Τελικών Δικαιούχων

ΥΠΕΧΩΔΕ, Εθνικό Κέντρο Περιβάλλοντος και Αειφόρου Ανάπτυξης, ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΗΣ, ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ & ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ, Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α' & Β' βαθμού

Η ένταξη έργων θα γίνει κατόπιν πρόσκλησης και άμεσης αξιολόγησης των υποβληθεισών προτάσεων, όπου απαιτείται λόγω αρμοδιότητας / μοναδικότητας Δικαιούχου ή / και σε εφαρμογή προτεραιότητας Κοινοτικής / εθνικής πολιτικής ή νομοθεσίας.

Χρηματοδότηση

Συνολικός Προϋπολογισμός: 23.000.000 ΕΥΡΩ

Δημόσια Δαπάνη: 23.000.000 ΕΥΡΩ

Κοινοτική Συμμετοχή ΕΤΠΑ: 18.400.000 ΕΥΡΩ

Εθνική Συμμετοχή: 4.600.000 ΕΥΡΩ

Άλλη χρηματοδότηση: 0

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 7:

Προστασία & Διαχείριση Υδατικών Πόρων

Περιφέρειες Εφαρμογής: Οι οκτώ περιφέρειες Στόχου 1 της χώρας (Κρήτη, Βόρειο Αιγαίο, Πελοπόννησος, Δυτική Ελλάδα, Ιόνια, Ήπειρος, Θεσσαλία, Ανατολική Μακεδονία – Θράκη)

Γενικός Στόχος – Στρατηγική

Γενικός στόχος του ΑΠ 7 είναι η ορθολογική και αειφορική διαχείριση των υδατικών πόρων της χώρας, ώστε να διασφαλιστεί σε μακροχρόνια βάση η επαρκής διαθεσιμότητα υψηλής ποιότητας υδατικών πόρων για όλες τις απαραίτητες χρήσεις (άρδευση, βιομηχανική και οικιακή χρήση, ανάγκες υδροτοπικών οικοσυστημάτων). Η εξυπηρέτηση του στόχου αυτού γίνεται μέσα από την ικανοποίηση των απαιτήσεων της Οδηγίας Πλαίσιο για τα Νερά, όπως ισχύει και έχει μεταφερθεί στο εθνικό δίκαιο και σύμφωνα με την περιγραφή που δίνεται στο κεφάλαιο της Στρατηγικής. Για το σκοπό αυτό θα πρέπει από τις αρμόδιες αρχές μεταξύ άλλων να θεσπιστούν προγράμματα παρακολούθησης ποιότητας υδάτων, να καταρτιστούν σχέδια διαχείρισης ανά λεκάνη απορροής και να εφαρμοστούν αποτελεσματικά μέσα για την παρακολούθηση της εφαρμογής τους.

Ειδικοί Στόχοι

- ❑ Λειτουργική ενσωμάτωση της Οδηγίας 2000/60
- ❑ Βελτίωση της επάρκειας και της ποιότητας των υδατικών πόρων
- ❑ Μείωση της απώλειας υδατικών πόρων
- ❑ Προστασία και αναβάθμιση των υδροτοπικών και μη οικοσυστημάτων και υδροφορέων
- ❑ Προστασία και αναβάθμιση του θαλάσσιου περιβάλλοντος
- ❑ Βελτίωση του ελέγχου και της δυνατότητας αντιμετώπισης της ρύπανσης που προκαλείται από τη ναυσιπλοΐα

Ενδεικτικές κατηγορίες πράξεων

1. Εκπόνηση μελετών και διαχειριστικών εργαλείων για την αποτελεσματική εφαρμογή της Οδηγίας 2000/60 (προγράμματα – μέτρα παρακολούθησης ποιότητας, σχέδια διαχείρισης, μηχανισμοί και μέσα παρακολούθησης της εφαρμογής των προγραμμάτων και των διαχειριστικών σχεδίων)
2. Υλοποίηση έργων προστασίας και αναβάθμισης υδροτοπικών οικοσυστημάτων
3. Έλεγχος ποιότητας πόσιμου νερού στην υδροληψία και στα δίκτυα ύδρευσης των οικισμών σύμφωνα με την κείμενη κοινοτική και εθνική νομοθεσία
4. Εξοπλισμός για τα εργαστήρια ελέγχου ποιότητας νερού
5. Έργα και δράσεις για τον έλεγχο και την αντιμετώπιση της θαλάσσιας ρύπανσης

Ποσοτικοποιημένοι Στόχοι - Δείκτες

Δείκτες Εκροών:

1. Θέσπιση Προγραμμάτων – Μέτρων σύμφωνα με το Άρθρο 11 της Οδηγίας 60/2000
Τιμή Βάσης: 47% (Νερά κολύμβησης, Αστικά λύματα, Νιτρορύπανση, Τοξικές ουσίες στα νερά)
Τιμή Στόχος: 100% με βάση τις απαιτήσεις της Οδηγίας έως το 2009.
2. Σχέδια Διαχείρισης σε επίπεδο λεκάνης απορροής ποταμού κατά το Άρθρο 13, παρ. 7 της Οδηγίας 60/2000
Τιμή Βάσης: 3 (Αχελώος, Στυμφαλία, Αποσελέμης - Κρήτη)
Τιμή Στόχος: 45
3. Παρακολούθηση (monitoring) με βάση το Άρθρο 10 της Οδηγίας 60/2000

Αστικά Λύματα (Οδηγία 271/1991/ΕΟΚ):

Τιμή Βάσης Α Προτερ.: 18 ΕΕΛ

Τιμή Στόχος Α Προτερ.: 19 ΕΕΛ

Τιμή Βάσης Β Προτερ.: 67 ΕΕΛ

Τιμή Στόχος Β Προτερ.: 75 ΕΕΛ

Τιμή Βάσης Γ Προτερ.: 128 ΕΕΛ

Τιμή Στόχος Γ Προτερ.: 148 και επιπλέον αυτοί που θα κατασκευαστούν για την κάλυψη των αναγκών των 163 οικισμών Γ' Προτεραιότητας

Υπόγεια Ύδατα (Οδηγία 676/1991)

Τιμή Βάσης: 366 σημεία

Τιμή Στόχος: 366 σημεία

Τοξικά – Βιομηχανικά (Οδηγία 464/1976)

Τιμή Βάσης: 0%

Τιμή Στόχος: 100% των βιομηχανιών με υγρά απόβλητα.

Δείκτες Αποτελέσματος:

1. Εφαρμογή πολιτικών τιμολόγησης χρήσεων υδάτων

Τιμή Βάσης: 0%

Τιμή Στόχος: 100% με βάση τις απαιτήσεις της Οδηγίας 60/2000

2. Λειτουργική συμμόρφωση της Ελλάδας με τις απαιτήσεις της Οδηγίας 60/2000

Τιμή Βάσης: 0%

Τιμή Στόχος: 100% λειτουργική συμμόρφωση

Ενδεικτικός κατάλογος Τελικών Δικαιούχων

ΥΠΕΧΩΔΕ, ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ, ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ, Υπουργείο Οικονομίας & Οικονομικών, ΔΕΥΑ, Γενικές Γραμματείες Περιφερειών, Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις κλπ.

Η ένταξη έργων θα γίνει κατόπιν πρόσκλησης και άμεσης αξιολόγησης των υποβληθεισών προτάσεων, όπου απαιτείται λόγω αρμοδιότητας / μοναδικότητας Δικαιούχου ή / και σε εφαρμογή προτεραιότητας Κοινοτικής / εθνικής πολιτικής ή νομοθεσίας.

Χρηματοδότηση

Συνολικός Προϋπολογισμός: 20.000.000 ΕΥΡΩ

Δημόσια Δαπάνη: 20.000.000 ΕΥΡΩ

Κοινοτική Συμμετοχή ΕΤΠΑ: 16.000.000 ΕΥΡΩ

Εθνική Συμμετοχή: 4.000.000 ΕΥΡΩ

Άλλη χρηματοδότηση: 0

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 8:

Πρόληψη & Αντιμετώπιση Περιβαλλοντικού Κινδύνου

Περιφέρειες Εφαρμογής: Οι οκτώ περιφέρειες Στόχου 1 της χώρας (Κρήτη, Βόρειο Αιγαίο, Πελοπόννησος, Δυτική Ελλάδα, Ιόνια, Ήπειρος, Θεσσαλία, Ανατολική Μακεδονία – Θράκη)

Γενικός Στόχος – Στρατηγική

Γενικός στόχος του ΑΠ 8 είναι η συνολική ενίσχυση και βελτίωση της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης στην πρόληψη και αντιμετώπιση του περιβαλλοντικού κινδύνου μέσα από την οργάνωση ενός αξιόπιστου και πλήρως ανεπτυγμένου δικτύου πολιτικής προστασίας με έμφαση στην πρόληψη, που όμως δίνει τη δυνατότητα για έγκαιρη επέμβαση και αποκατάσταση (κυρίως λόγος γίνεται για την αντιπυρική και αντιπλημμυρική προστασία, για πρόληψη και αντιμετώπιση της θαλάσσιας ρύπανσης και για την αντισεισμική προστασία). Η στρατηγική για την επίτευξη του στόχου αυτού αφορά κυρίως στη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου Εθνικού Δικτύου Πολιτικής Προστασίας που θα διαθέτει τα σχέδια δράσης, τους μηχανισμούς και τα μέσα παρέμβασης για την αντιμετώπιση όλων των φυσικών και τεχνολογικών κινδύνων. Ιδιαίτερη έμφαση θα πρέπει να δοθεί στα μέσα αντιπυρικής προστασίας, τα οποία είναι απαραίτητα για τη βελτίωση της απόκρισης της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας σε περιστατικά δασικών και άλλων πυρκαγιών ώστε να διασφαλιστεί αποτελεσματικότερη προστασία των δασικών οικοσυστημάτων αλλά και της ζωής των πολιτών. Ιδιαίτερη μέριμνα θα ληφθεί για την βελτίωση της πρόληψης και αντιμετώπισης τεχνολογικών ατυχημάτων και συγκεκριμένα εκείνων που αφορούν σε βιομηχανικά ατυχήματα μεγάλης έκτασης αλλά και για την πρόληψη και αντιμετώπιση της θαλάσσιας ρύπανσης. Με δεδομένο ότι το ποσοστό του γενικού πληθυσμού που αντιμετωπίζει προβλήματα αναπηρίας είναι σημαντικό (συνυπολογιζομένων των ατόμων άνω των 65 ετών), θα πρέπει οι μηχανισμοί και τα σχέδια που θα αναπτυχθούν να περιλαμβάνουν ιδιαίτερες ενότητες που να αναφέρονται στα άτομα αυτά και στις ανάγκες τους

Ειδικό Στόχοι

- ❑ Μείωση των κοινωνικών και οικονομικών επιπτώσεων των καταστροφών
- ❑ Βελτίωση χρόνου επέμβασης και κατάσβεσης δασικών πυρκαγιών
- ❑ Μείωση επικινδυνότητας για τον πληθυσμό από τεχνολογικά ατυχήματα και έντονα καιρικά φαινόμενα
- ❑ Βελτίωση συντονισμού όλων των απαραίτητων μέσων για την πρόληψη και αντιμετώπιση του περιβαλλοντικού κινδύνου
- ❑ Βελτίωση της απόκρισης του πληθυσμού σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης για την αντιμετώπιση του περιβαλλοντικού κινδύνου και των έντονων καιρικών φαινομένων

Ενδεικτικές κατηγορίες πράξεων

1. Οργάνωση και λειτουργία επιχειρησιακού κέντρου πολιτικής προστασίας
2. Εκπόνηση σχεδίων πολιτικής προστασίας με ιδιαίτερη μέριμνα για ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού (παιδιά, άτομα με αναπηρίες κλπ)
3. Ενίσχυση υποδομών πολιτικής προστασίας
4. Προμήθεια εξοπλισμού αντιπυρικής – αντισεισμικής προστασίας και εκπόνηση υποστηρικτικών μελετών
5. Μελέτες χαρτογράφησης κινδύνου και εκτίμησης επικινδυνότητας
6. Εκπόνηση μελετών διερεύνησης και αξιολόγησης περιβαλλοντικών επιπτώσεων από μεγάλα τεχνολογικά ατυχήματα

7. Ανάπτυξη συστήματος διαχείρισης & έγκαιρης προειδοποίησης περιβαλλοντικού και τεχνολογικού κινδύνου
8. Εκπόνηση σχεδίων διαχείρισης περιβαλλοντικού κινδύνου σε θαλάσσιο περιβάλλον
9. Εκπόνηση μελέτης και θεσμοθέτηση επιτρεπόμενων χρήσεων γης σε γειτνίαση με εγκαταστάσεις που εγκυμονούν κινδύνους μεγάλου βιομηχανικού ατυχήματος
10. Ενέργειες ενημέρωσης ειδικών ομάδων πληθυσμού (π.χ μαθητών σχολείων, άτομα με αναπηρίες) σε θέματα πολιτικής προστασίας

Ποσοτικοποιημένοι Στόχοι - Δείκτες

Δείκτες εκροών:

- 1.Ενίσχυση Πυροσβεστικών Υπηρεσιών στα Περιφερειακά Διαμερίσματα της χώρας για την αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών

Τιμή Βάσης: 0

Τιμή Στόχος: 8

- 2.Μελέτες Διερεύνησης & Αξιολόγησης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων από μεγάλα βιομηχανικά ατυχήματα

Τιμή Βάσης: 0

Τιμή Στόχος: 6 περιοχές

3. Μελέτη / θεσμοθέτηση χρήσεων γης σε σχέση με εγκαταστάσεις που εγκυμονούν κινδύνους μεγάλου βιομηχανικού ατυχήματος

Τιμή Βάσης: 0

Τιμή Στόχος: 1

Ενδεικτικός κατάλογος Τελικών Δικαιούχων

ΥΠΕΧΩΔΕ, ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΗΣ, ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ, ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ, ΜΚΟ κλπ

Η ένταξη έργων θα γίνει κατόπιν πρόσκλησης και άμεσης αξιολόγησης των υποβληθεισών προτάσεων, όπου απαιτείται λόγω αρμοδιότητας / μοναδικότητας Δικαιούχου ή / και σε εφαρμογή προτεραιότητας Κοινοτικής / εθνικής πολιτικής ή νομοθεσίας.

Χρηματοδότηση

Συνολικός Προϋπολογισμός: 40.000.000 ΕΥΡΩ

Δημόσια Δαπάνη: 40.000.000 ΕΥΡΩ

Κοινοτική Συμμετοχή ΕΤΠΑ: 32.000.000 ΕΥΡΩ

Εθνική Συμμετοχή: 8.000.000 ΕΥΡΩ

Άλλη χρηματοδότηση: 0

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 9:

Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος & Βιοποικιλότητας

Περιφέρειες Εφαρμογής: Οι οκτώ περιφέρειες Στόχου 1 της χώρας (Κρήτη, Βόρειο Αιγαίο, Πελοπόννησος, Δυτική Ελλάδα, Ιόνια, Ήπειρος, Θεσσαλία, Ανατολική Μακεδονία – Θράκη)

Γενικός Στόχος – Στρατηγική

Γενικός στόχος του ΑΠ 9 είναι η ανάσχεση της απώλειας και η προστασία της βιοποικιλότητας μέσω της επίτευξης και διατήρησης ικανοποιητικής κατάστασης των οικοτόπων και των πληθυσμών των απειλούμενων και κινδυνευόντων ειδών και περιοχών οικολογικού ενδιαφέροντος, όπως αναλυτικά περιγράφεται στο αντίστοιχο Κεφάλαιο της Στρατηγικής και στο Παράρτημα 3.

Ειδικοί Στόχοι

- ❑ Προστασία και διατήρηση απειλούμενων ειδών, χλωρίδας, πανίδας και οικοτόπων στην επικράτεια της χώρας
- ❑ Διασφάλιση της εποπτείας της κατάστασης διατήρησης ειδών και τύπων οικοτόπων κοινοτικού ενδιαφέροντος
- ❑ Διατήρηση και ανάδειξη οικοτόπων
- ❑ Ανάδειξη και προστασία τοπίων – διατήρηση της ποικιλότητας του τοπίου
- ❑ Ολοκλήρωση του Δικτύου Natura 2000
- ❑ Λήψη των κατάλληλων μέτρων (προληπτικών και άλλων) για τη διασφάλιση ενός συνεκτικού και ολοκληρωμένου συστήματος προστασίας, ώστε στους τόπους Natura 2000 να αποφεύγεται η υποβάθμιση των φυσικών οικοτόπων και των οικοτόπων ειδών. Λήψη των αναγκαίων μέτρων διατήρησης καθώς των αναγκαίων κανονιστικών, διοικητικών ή συμβατικών μέτρων στις Ειδικές Ζώνες Διατήρησης
- ❑ Ενδυνάμωση της περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης και της συμμετοχικής διαδικασίας των κοινωνικών εταίρων και του κοινού σε ότι αφορά τη σημασία της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων για την ποιότητα ζωής καθώς και της προληπτικής δράσης για την προστασία τους

Ενδεικτικές κατηγορίες πράξεων

1. Εξειδίκευση Εθνικής Στρατηγικής και Σχεδίων Δράσης για τη βιοποικιλότητα και τη βιοασφάλεια
2. Εξειδίκευση θεματικών στρατηγικών για υδροτόπους, δάση και ορεινά οικοσυστήματα, παράκτια οικοσυστήματα, αγροτικές περιοχές
3. Συνέχιση υποστήριξης λειτουργίας Φορέων Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών
4. Εκπόνηση Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών (ΕΠΜ)
5. Ίδρυση νέων Φορέων Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών
6. Εκπόνηση και εφαρμογή Διαχειριστικών Σχεδίων σε προστατευόμενες περιοχές
7. Έργα πρόληψης, προστασίας, ανάδειξης, σήμανσης και αξιοποίησης επιλεγμένων προστατευόμενων περιοχών
8. Ενέργειες εντοπισμού και χαρτογράφησης «διαδρόμων» ανάμεσα στις προστατευόμενες περιοχές – Προώθηση πιλοτικών έργων
9. Έργα και δράσεις βελτίωσης της προσβασιμότητας των προστατευόμενων περιοχών για τα άτομα με αναπηρία
10. Ολοκλήρωση έργων επαναδημιουργίας Λίμνης Κάρλας
11. Ειδικές δράσεις για την εφαρμογή των Οδηγιών 79/409 και 92/43 ΕΚ για τα απειλούμενα είδη
12. Συγκρότηση οριστικών καταλόγων τοπίων και έργα προστασίας και ανάδειξης επιλεγμένων τοπίων

13. Προώθηση αειφορικών δράσεων σε δίκτυα μικρών νησιωτικών περιοχών
14. Έργα περιβαλλοντικής αποκατάστασης υγροτόπων και λιμνών

Ποσοτικοποιημένοι Στόχοι - Δείκτες

Δείκτες εκροών:

3. Αριθμός Φορέων Προστατευόμενων Περιοχών που ιδρύονται ή ενισχύονται
Τιμή Βάσης: 27
Τιμή Στόχος: Ενίσχυση 27 υφιστάμενων Φορέων και ίδρυση 3 νέων Φορέων Διαχείρισης
4. Ποσοστό % έκτασης περιοχών NATURA για τις οποίες έχουν ιδρυθεί Φορείς Διαχείρισης
Τιμή Βάσης: 30%
Τιμή Στόχος: 31,5% κατά προσέγγιση (Η έκταση καθορίζεται με την έκδοση της διοικητικής πράξης που ορίζει και το καθεστώς προστασίας)
5. Ολοκλήρωση έργου ανασύστασης Λίμνης Κάρλας
Τιμή Βάσης: 0
Τιμή Στόχος: 1

Δείκτες αποτελέσματος:

2. Έκταση περιοχών του Δικτύου NATURA οι οποίες έχουν υπαχθεί σε καθεστώς προστασίας
Τιμή Βάσης: 17%
Τιμή Στόχος: 50%

Ενδεικτικός κατάλογος Τελικών Δικαιούχων

ΥΠΕΧΩΔΕ, Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών, Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α' και Β' βαθμού, Γενικές Γραμματείες Περιφερειών, ΜΚΟ, ΕΚΠΑΑ κλπ

Η ένταξη έργων θα γίνει κατόπιν πρόσκλησης και άμεσης αξιολόγησης των υποβληθεισών προτάσεων, όπου απαιτείται λόγω αρμοδιότητας / μοναδικότητας Δικαιούχου ή / και σε εφαρμογή προτεραιότητας Κοινοτικής / εθνικής πολιτικής ή νομοθεσίας.

Χρηματοδότηση

Συνολικός Προϋπολογισμός: 180.002.500 ΕΥΡΩ
Δημόσια Δαπάνη: 180.000.000 ΕΥΡΩ
Κοινοτική Συμμετοχή ΕΤΠΑ: 107.610.000 ΕΥΡΩ
Εθνική Συμμετοχή: 26.902.500 ΕΥΡΩ
Άλλη χρηματοδότηση: 45.490.000 ΕΥΡΩ

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 10:

Θεσμοί & μέσα άσκησης αποτελεσματικής περιβαλλοντικής πολιτικής

Περιφέρειες Εφαρμογής: Οι οκτώ περιφέρειες Στόχου 1 της χώρας (Κρήτη, Βόρειο Αιγαίο, Πελοπόννησος, Δυτική Ελλάδα, Ιόνια, Ήπειρος, Θεσσαλία, Ανατολική Μακεδονία – Θράκη)

Γενικός Στόχος – Στρατηγική

Γενικός στόχος του ΑΠ 10 είναι η βελτίωση της διοικητικής αποτελεσματικότητας του ΥΠΕΧΩΔΕ στην άσκηση περιβαλλοντικής πολιτικής.

Ειδικοί Στόχοι

- ❑ Αποτελεσματική εφαρμογή θεσμού Στρατηγικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης τόσο γενικά όσο και ειδικότερα σε σχέση με την παρακολούθηση των συνεπειών σε στρατηγικό επίπεδο των συγχρηματοδοτούμενων Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2007 – 2013 και των αντίστοιχων Ε.Π που θα χρηματοδοτηθούν από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο και Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας
- ❑ Ενίσχυση ελεγκτικών λειτουργιών της περιβαλλοντικής διοίκησης
- ❑ Κωδικοποίηση της περιβαλλοντικής νομοθεσίας
- ❑ Ανάπτυξη βάσεων δεδομένων για βελτίωση της δυνατότητας της Δημόσιας Διοίκησης στη ορθή στάθμιση των παραμέτρων και αποτελεσματική λήψη έγκαιρων αποφάσεων στους κύριους τομείς της περιβαλλοντικής πολιτικής με προτεραιότητα στη Παραγωγή και Διαχείριση Στερεών Αποβλήτων (Κανονισμός 2150/2002)
- ❑ Πληροφόρηση του κοινού σε θέματα περιβαλλοντικών δεικτών και μετρήσεων
- ❑ Ενίσχυση ευαισθητοποίησης πολιτών και ειδικών ομάδων – στόχων (π.χ μαθητών κλπ) σε θέματα περιβάλλοντος, χρήσης και εξοικονόμησης ενέργειας, βιώσιμης παραγωγής και κατανάλωσης
- ❑ Υιοθέτηση προσβάσιμων τρόπων επικοινωνίας (π.χ προσβάσιμες ιστοσελίδες, έντυπα σε γραφή Braille ή με μεγάλους χαρακτήρες κλπ) στα θέματα πληροφόρησης – ευαισθητοποίησης για τη διευκόλυνση ατόμων με αναπηρίες
- ❑ Βελτίωση ποιότητας δημόσιας διαβούλευσης στα θέματα των δημόσιων πολιτικών για το περιβάλλον

Ενδεικτικές κατηγορίες πράξεων

1. Συνέχιση της υποστήριξης της λειτουργίας της Ειδικής Υπηρεσίας των Επιθεωρητών Περιβάλλοντος (ΕΥΕΠ – Inspectorate)
2. Συνέχιση της υποστήριξης της λειτουργίας του Εθνικού Κέντρου Περιβάλλοντος & Αειφόρου Ανάπτυξης (ΕΚΠΑΑ) και ως φορέα αρμόδιου για την παρακολούθηση του συστήματος εμπορίας των ρύπων του θερμοκηπίου
3. Υποστήριξη της Ειδικής Υπηρεσίας Περιβάλλοντος (ΕΥΠΕ) στην εφαρμογή του θεσμού της Στρατηγικής Εκτίμησης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και παρακολούθησης δεικτών εφαρμογής περιβαλλοντικής πολιτικής
4. Υποστήριξη της οργάνωσης, της λειτουργίας και του έργου της Ειδικής Υπηρεσίας Συντονισμού Περιβαλλοντικών Δράσεων του ΥΠΕΧΩΔΕ
5. Υποστήριξη της οργάνωσης και της λειτουργίας της Κεντρικής Υπηρεσίας Υδάτων
6. Ενίσχυση της οργάνωσης και της λειτουργίας των Διευθύνσεων Υδάτων των Περιφερειών
7. Ενίσχυση της οργάνωσης και λειτουργίας των Φορέων Διαχείρισης Κηφισού και Ελαιώνα για την εκτέλεση έργων προστασίας και ανάδειξης των περιοχών αρμοδιότητάς τους
8. Ενίσχυση ψηφιακής υποδομής του ΥΠΕΧΩΔΕ σε τομείς ειδικού ενδιαφέροντος π.χ αποτύπωση προστατευόμενων περιοχών κλπ

9. Έργα και υποδομές π.χ βάσεις δεδομένων κλπ και συστήματα συλλογής και τήρησης στατιστικών στοιχείων για την υποβοήθηση της ορθής άσκησης περιβαλλοντικής πολιτικής καθώς και για την παροχή αξιόπιστης και επιστημονικής περιβαλλοντικής πληροφορίας στο κοινό
10. Ενέργειες περιβαλλοντικής ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης γενικού πληθυσμού και ειδικών ομάδων - στόχων (π.χ μαθητών, γυναικών, ατόμων με αναπηρίες) και με την αξιοποίηση των κοινωνικών εταίρων, των ΜΚΟ, των θεματικών & περιβαλλοντικών μουσείων και άλλων σχετικών υποδομών με απαραίτητη μέριμνα για ενσωμάτωση προσβάσιμων τρόπων επικοινωνίας για τα άτομα με αναπηρίες
11. Υποστήριξη και παρακολούθηση της εφαρμογής του Χωροταξικού Σχεδιασμού
12. Ενέργειες και μελέτες για την προώθηση στόχων περιβαλλοντικής προστασίας και χωρικής συνοχής

Ποσοτικοποιημένοι Στόχοι - Δείκτες

Δείκτες εκροών:

1. Τδρσση / ενίσχυση Υπηρεσιών Υδάτων (Κεντρικής και Περιφερειακών)
Τιμή Βάσης: 1 (ΚΥΥ)
Τιμή Στόχος: 9 (1 Κεντρική, 8 Περιφερειακές)
2. Ενίσχυση σε Υποδομές και Μελετητική υποστήριξη του Εθνικού Κέντρου Περιβάλλοντος & Αειφόρου Ανάπτυξης (ΕΚΠΑΑ), της Ειδικής Υπηρεσίας Επιθεωρητών Περιβάλλοντος, της νέας Ειδικής Υπηρεσίας Συντονισμού Περιβαλλοντικών Δράσεων και της Ειδικής Υπηρεσίας Περιβάλλοντος – Φορείς που ενισχύονται
Τιμή Βάσης: 3
Τιμή Στόχος: 7
3. Διενέργεια γενικών και θεματικών Προγραμμάτων Ευαισθητοποίησης
Τιμή Βάσης: 1
Τιμή Στόχος: Δύο (2) Γενικά και δέκα (10) Θεματικά Προγράμματα Ευαισθητοποίησης

Ενδεικτικός κατάλογος Τελικών Δικαιούχων

ΥΠΕΧΩΔΕ, άλλα Υπουργεία, Γενικές Γραμματείες Περιφερειών, Εθνικό Κέντρο Περιβάλλοντος και Αειφόρου Ανάπτυξης, Κτηματολόγιο ΑΕ, Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, Φορείς Διαχείρισης Ελαιώνα και Κηφισού κλπ

Χρηματοδότηση

Συνολικός Προϋπολογισμός: 70.237.500 ΕΥΡΩ

Δημόσια Δαπάνη: 70.237.500 ΕΥΡΩ

Κοινοτική Συμμετοχή ΕΤΠΑ: 41.990.000 ΕΥΡΩ

Εθνική Συμμετοχή: 10.497.500 ΕΥΡΩ

Άλλη χρηματοδότηση: 17.750.000 ΕΥΡΩ

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 11:

Τεχνική Βοήθεια ΕΤΠΑ

Περιφέρειες Εφαρμογής: Οι οκτώ περιφέρειες Στόχου 1 της χώρας (Κρήτη, Βόρειο Αιγαίο, Πελοπόννησος, Δυτική Ελλάδα, Ιόνια, Ήπειρος, Θεσσαλία, Ανατολική Μακεδονία – Θράκη)

Γενικός Στόχος – Στρατηγική

Γενικός στόχος του ΑΠ 11 είναι η υποστήριξη της Διαχειριστικής Αρχής του Προγράμματος και των Τελικών Δικαιούχων του στην υλοποίηση των έργων του Προγράμματος καθώς και στην επίτευξη των πολιτικών που προωθούνται μέσω αυτού.

Ειδικοί Στόχοι

- ❑ Βελτίωση της διοικητικής ικανότητας του Προγράμματος
- ❑ Αναβάθμιση διαχειριστικής επάρκειας Δικαιούχων
- ❑ Παροχή υποστήριξης στους τελικούς δικαιούχους στην υλοποίηση των έργων τους
- ❑ Αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της παρέμβασης
- ❑ Ολοκληρωμένη παροχή πληροφόρησης και δημοσιότητας
- ❑ Αποτελεσματική παρακολούθηση των συνεπειών του Προγράμματος και των πολιτικών που προωθούνται μέσα από την εφαρμογή του σε στρατηγικό επίπεδο

Ενδεικτικές κατηγορίες πράξεων

7. Παροχή υπηρεσιών από Τεχνικούς Συμβούλους στο σχεδιασμό και την υλοποίηση των έργων
8. Εκπόνηση εμπειρογνωμοσυνών και εκθέσεων σχετικά με τα έργα και τις δράσεις του Προγράμματος
9. Εκπόνηση υποστηρικτικών μελετών
10. Ενέργειες παρακολούθησης (monitoring) των συνεπειών της εφαρμογής του Προγράμματος σε στρατηγικό επίπεδο
11. Αξιολόγηση Προγράμματος
12. Ενέργειες πληροφόρησης και δημοσιότητας προς δυνητικούς τελικούς δικαιούχους, τελικούς δικαιούχους, ωφελούμενους και γενικότερα προς το κοινό καθώς και ειδικές κατηγορίες αυτού

Ποσοτικοποιημένοι Στόχοι - Δείκτες

Δείκτες εκροών:

4. Ενέργειες Αξιολόγησης
Τιμή Βάσης: 0
Τιμή Στόχος: 1
5. Ενέργειες Πληροφόρησης & Δημοσιότητας
Τιμή Βάσης: 0
Τιμή Στόχος: 3
6. Ενέργειες παρακολούθησης (monitoring) των συνεπειών από την υλοποίηση του Προγράμματος σε στρατηγικό επίπεδο
Τιμή Βάσης: 0
Τιμή Στόχος: 1

Ενδεικτικός κατάλογος Τελικών Δικαιούχων
ΥΠΕΧΩΔΕ

Χρηματοδότηση

Συνολικός Προϋπολογισμός: 5.000.000 ΕΥΡΩ

Δημόσια Δαπάνη: 5.000.000 ΕΥΡΩ

Κοινοτική Συμμετοχή ΕΤΠΑ: 4.000.000 ΕΥΡΩ

Εθνική Συμμετοχή: 1.000.000 ΕΥΡΩ

Άλλη χρηματοδότηση: 0

3.2 Ενδεικτικός κατάλογος μεγάλων έργων που προτείνεται να χρηματοδοτηθούν από το Ε.Π.

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» περιλαμβάνει μεταξύ των προτεινόμενων παρεμβάσεων και μια σειρά από μεγάλα περιβαλλοντικά έργα τα οποία προτείνεται να υλοποιηθούν εντός της 4^{ης} Προγραμματικής περιόδου με χρηματοδότηση από το Ταμείο Συνοχής.

Στον πίνακα που ακολουθεί δίνονται για τον προτεινόμενο ενδεικτικό κατάλογο μεγάλων περιβαλλοντικών έργων οι απαιτούμενες πληροφορίες, οι οποίες περιλαμβάνουν:

1. το είδος του έργου
2. το συνολικό του προϋπολογισμός σε Δημόσια Δαπάνη
3. τη κεντρική δομή που επιβαρύνεται χρηματοδοτικά
4. την κατανομή του Π/Υ του έργου στις Περιφέρειες στις οποίες χωροθετούνται τα προτεινόμενα έργα
5. η εκτίμηση διάρκειας υλοποίησής του σε έτη

No	Είδος έργου	Π/Υ ΕΡΓΟΥ (ΕΚΑΤ. €)	Κεντρική Δομή που επιβαρύνεται χρηματοδοτικά	ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ Σ (ΕΤΗ)	ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ												
					ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	ΗΠΕΙΡΟΥ	ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	ΑΤΤΙΚΗΣ	ΠΕΛΟΠΟΝ ΝΗΣΟΥ	ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΚΡΗΤΗΣ
1	Υδρευση Κέρκυρας	153	Δ6/ ΥΠΕΧΩΔΕ	3,5						153							
2	Έργα ταμίευσης, επεξεργασίας, μεταφοράς και διανομής νερού για ύδρευση Ν. Χαλκιδικής	131,2	Δ6/ ΥΠΕΧΩΔΕ	2		131,2											
3	Έργα ολοκλήρωσης επαναδημιουργίας Λίμνης Κάρλας	50	Δ6/ ΥΠΕΧΩΔΕ	4					50								
4	Διευθέτηση λεκάνης απορροής Ραφήνας	52	Δ10 / ΥΠΕΧΩΔΕ	4									52				
5	Διευθέτηση λεκάνης απορροής Ερασίνου - Καπάνη τμήμα	62,4	Δ10 / ΥΠΕΧΩΔΕ	2									62,4				
6	Διευθέτηση ρέματος Εσχατιάς - από την πλατεία Ιλίου έως και την Λεωφόρο Καραμανλή και έργων συμβολής ρέματος Πικροδαφνέζας	101	Δ10 / ΥΠΕΧΩΔΕ	3,75									101				
7	Τηλεθέρμανση Φλώρινας	35	ΔΕΥΑ Φλώρινας	1,75			35										
8	ΕΕΛ και Δίκτυα Αποχέτευσης Οικισμών για την προστασία του ταμιευτήρα του Μόρνου	30	ΝΑ ΦΩΚΙΔΑΣ	5								30					
9	Επέκταση Μετρό Θεσσαλονίκης μέχρι Καλαμαριά	335	ΑΤΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ	9		335											
	ΜΕΡΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	949,6			0	466,2	35	0	50	153	0	30	215,4	0	0	0	0

3.3 Έργα γέφυρες από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιβάλλον του Γ ΚΠΣ

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» περιλαμβάνει μεταξύ των προτεινόμενων παρεμβάσεων και μια σειρά από έργα τα οποία αποτελούν «γέφυρες» μεταξύ της 3^{ης} και της 4^{ης} Προγραμματικής Περιόδου. Τα έργα αυτά είναι τα εξής:

- Επαναδημιουργία Λίμνης Κάρλας
- Ειδική Υπηρεσία Επιθεωρητών Περιβάλλοντος – Έναρξη λειτουργίας - Προσωπικό – Προμήθεια εξοπλισμού
- Έργα Αποχέτευσης και Εγκατάσταση Επεξεργασίας Λυμάτων Δήμου Μεγαρέων

3.4 Συμπληρωματικότητα με άλλες δράσεις

Όπως είναι γνωστό το περιβάλλον αποτελεί ένα απόθεμα το οποίο επηρεάζεται από μεγάλο αριθμό τομεακών πολιτικών και γι' αυτό το λόγο η Ευρωπαϊκή Ένωση προβλέπει την ενσωμάτωση της προστασίας του στις τομεακές πολιτικές των κρατών μελών (Άρθρο 130 συνθήκης του Άμστερνταμ). Ειδικότερα, στο πλαίσιο αυτό, τα συναρμόδια υπουργεία θα πρέπει να συμβάλλουν μέσω των πολιτικών τους, στη βελτίωση του περιβάλλοντος και την προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης, μέσω της υλοποίησης των απαιτούμενων δράσεων.

Στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ το ΥΠΕΧΩΔΕ ως ο φορέας χάραξης της περιβαλλοντικής πολιτικής στη χώρα, έχει την ευθύνη για την επίτευξη των στόχων που θα πρέπει να επιτευχθούν στα επόμενα χρόνια στον τομέα του Περιβάλλοντος καθώς και να συμβάλει στην οργάνωση των τομεακών πολιτικών έτσι ώστε να επιτυγχάνεται η συμπληρωματικότητα μεταξύ αυτών και ως εκ τούτου η μεγιστοποίηση του τελικού αποτελέσματος.

Με το παρόν Επιχειρησιακό Πρόγραμμα υλοποιείται με ευθύνη του ΥΠΕΧΩΔΕ ένα μεγάλο μέρος των αναγκαίων δράσεων για την προστασία και ανάδειξη του Περιβάλλοντος στη χώρα αλλά όπως είναι γνωστό, συμπληρωματικές δράσεις σε αυτό υπάρχουν:

- Στα 5 Περιφερειακά Προγράμματα (ΠΕΠ) στο πλαίσιο της θεματικής προτεραιότητας «Αειφόρος ανάπτυξη και Ποιότητα ζωής, τα οποία θα δρουν συμπληρωματικά κυρίως στους άξονες Α.Π. 4 (Προστασία εδαφικών συστημάτων – Διαχείριση Στερεών αποβλήτων και Α.Π. 9 (Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος & Βιοποικιλότητας)
- Στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Επιχειρηματικότητα και Ανταγωνιστικότητα» του Υπ. Ανάπτυξης, το οποίο θα δρα συμπληρωματικά κυρίως στους άξονες Α.Π.1 & Α.Π. 6 (Προστασία Ατμοσφαιρικού Περιβάλλοντος - Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής – Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας – με έμφαση στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας) και Α.Π. 4 (Προστασία εδαφικών συστημάτων – Διαχείριση Στερεών αποβλήτων - όσον αφορά στα απόβλητα των βιομηχανιών)
- Στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας» του ΥΠΕΧΩΔΕ, το οποίο θα δρα συμπληρωματικά κυρίως στους άξονες Α.Π.1 & Α.Π. 6 (Προστασία Ατμοσφαιρικού Περιβάλλοντος & Αστικές Μεταφορές - Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής – Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας – με έμφαση στις καθαρές συγκοινωνίες)
- Στο Επιχειρησιακό πρόγραμμα της Εκπαίδευσης θα περιληφθούν δράσεις ενίσχυσης της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και της προώθησης της αξιοποίησης των μουσείων στη βελτίωση της περιβαλλοντικής συνείδησης των μαθητών αλλά και του γενικού κοινού, με περιεχόμενο που θα καθοριστεί σε συνεργασία του οικείου Υπουργείου και του ΥΠΕΧΩΔΕ..
- Στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανθρώπινοι Πόροι», το οποίο θα συνεισφέρει συμπληρωματικά στον άξονα Α.Π. 10 «Θεσμοί – Μηχανισμοί» σε θέματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και αναβάθμισης της δημόσιας διοίκησης, με περιεχόμενο που θα καθοριστεί σε συνεργασία του οικείου Υπουργείου με το ΥΠΕΧΩΔΕ

Επιπλέον, σημαντική συνεισφορά σε θέματα Περιβάλλοντος και Αειφόρου Ανάπτυξης θα έχουν τα Επιχειρησιακά Προγράμματα Αγροτικής Ανάπτυξης και Αλιείας του Υπ. Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων τα οποία χρηματοδοτούνται με πόρους ΕΓΤΑΑ και ΕΤΑΛ αντίστοιχα. Τα προγράμματα αυτά αναμένεται να δράσουν συμπληρωματικά του παρόντος στους παρακάτω άξονες

- Α.Π.1 & Α.Π. 6 (Προστασία Ατμοσφαιρικού Περιβάλλοντος - Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής – με έμφαση σε θέματα μείωσης εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου
- Α.Π. 9 (Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος & Βιοποικιλότητας) με έμφαση σε αγροτικά οικοσυστήματα και προστασία θαλάσσιων οικοσυστημάτων
- Α.Π. 2 & Α.Π. 7 (Προστασία και Διαχείριση Υδατικών Πόρων) με έμφαση στην προώθηση ορθολογικών μεθόδων άρδευσης και μείωση των ρυπαντικών φορτίων που προκύπτουν από τη γεωργία
- Α.Π. 4 (Προστασία εδαφικών συστημάτων – Διαχείριση Στερεών αποβλήτων με έμφαση σε θέματα προστασίας των εδαφών από φαινόμενα διάβρωσης και ερήμωσης

Τέλος, εθνικοί πόροι αναμένεται να δοθούν για δράσεις ολοκλήρωσης διαφόρων έργων που βρίσκονται σε εξέλιξη (π.χ. συνοδά έργα Κάρλας) καθώς και για ολοκλήρωση παράπλευρων σημαντικών δράσεων (π.χ. Κτηματολόγιο), δράσεις με χρηματοδότηση ΕΤΕΡΠΣ (ίδιοι πόροι ΥΠΕΧΩΔΕ) κλπ. Επιπλέον πρωτοβουλίες (π.χ. Jessica) αναμένεται να συνεισφέρουν άμεσα ή έμμεσα σε θέματα αναβάθμισης του Περιβάλλοντος, μέσω της χρηματοδότησης σχετικών δράσεων, ενώ θετική συνέργια θα αναπτυχθεί και με τις δράσεις που θα προωθηθούν προς χρηματοδότηση από το χρηματοδοτικό μέσο LIFE+.

Κεντρικό μέσο συντονισμού για την αποφυγή επικαλύψεων, τη μεγιστοποίηση των συνεργιών, την απαραίτητη ιεράρχηση αναγκών και προτεραιοτήτων, τη διασφάλιση κάλυψης αναγκών και στόχων των επιμέρους θεματικών περιβαλλοντικών πολιτικών (π.χ αστικά λύματα, διαχείριση στερεών αποβλήτων, προστασία φύσης και βιοποικιλότητας κλπ) μεταξύ των έργων και παρεμβάσεων που συγχρηματοδοτούνται από όλα τα παραπάνω χρηματοδοτικά μέσα, την παρακολούθηση (σε στρατηγικό επίπεδο) των συνεπειών της εφαρμογής του συνόλου των περιβαλλοντικών έργων και δράσεων της 4^{ης} Προγραμματικής Περιόδου σε συνδυασμό με την απαραίτητη πρόοδο των απαραίτητων κατά περίπτωση θεσμικών ρυθμίσεων (π.χ ενσωμάτωση κοινοτικών οδηγιών, εφαρμογή επιμέρους θεματικών ή περιφερειακών σχεδιασμών κλπ), θα αποτελέσει η νέα Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού των Δράσεων Περιβάλλοντος σε συνεργασία με τις κατά περίπτωση σχετικές υπηρεσιακές μονάδες του ΥΠΕΧΩΔΕ και των λοιπών συναρμόδιων Υπουργείων και Περιφερειακών Αρχών (βλέπε και σχετικά Ενότητα 4 – Διατάξεις Εφαρμογής).

3.5 Κριτήρια Διαχωρισμού

Συμπληρωματικότητα των παρεμβάσεων με αυτές που χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης(ΕΓΤΑΑ) και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας (ΕΤΑ) - Κριτήρια Διαχωρισμού των Παρεμβάσεων των Ταμείων με το ΕΓΤΑΑ και ΕΤΑ.

Το κείμενο που ακολουθεί είναι κοινό για όλα τα Επιχειρησιακά Προγράμματα του ΕΣΠΑ, το Πρόγραμμα Αγροτική Ανάπτυξη και το Επιχειρησιακό πρόγραμμα Αλιεία και οριοθετεί τις παρεμβάσεις μεταξύ των Ταμείων (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ, ΤΣ), του ΕΓΤΑΑ και του ΕΤΑ.

3.5.1 Γενικά

Ο κύριος όγκος των παρεμβάσεων που αφορούν στη βελτίωση της προσπελασιμότητας των αγροτικών περιοχών και τις παρεμβάσεις σε υποδομές περιβάλλοντος, θα καλυφθεί από το Ταμείο Συνοχής (ΤΣ) και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), η ενίσχυση μεγάλης κλίμακας επενδυτικών σχεδίων, η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, η αναβάθμιση του συστήματος υγείας και κοινωνικής πρόνοιας, η προώθηση της ψηφιακής σύγκλισης, καθώς και η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και του επιχειρηματικού περιβάλλοντος θα καλυφθούν από το ΕΤΠΑ, ενώ η αναβάθμιση της δημόσιας διοίκησης, η βελτίωση του εκπαιδευτικού συστήματος και οι παρεμβάσεις στους ανθρώπινους πόρους, θα καλυφθούν από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ).

Η θέσπιση κριτηρίων διαχωρισμού μεταξύ των ομοειδών κατηγοριών πράξεων που δύνανται να χρηματοδοτηθούν από τα διαφορετικά Ταμεία δεν διαπνέεται από «διαχειριστική» λογική, αλλά αντανakλά τις προτεραιότητες των επιμέρους πολιτικών (περιφερειακή πολιτική, πολιτική αγροτικής ανάπτυξης, αλιευτική πολιτική) το σύνολο των οποίων βεβαίως επηρεάζεται από τη διάσταση του χώρου.

Η μεγάλη έκταση των αγροτικών περιοχών, το μήκος της ακτογραμμής και το πλήθος των νησιών καθιστούν απαγορευτική την υιοθέτηση ως μόνου κριτηρίου διαχωρισμού των πράξεων των Ταμείων το «χωρικό – γεωγραφικό» κριτήριο, διότι είναι δεδομένο ότι οι πόροι του ΕΓΤΑΑ και του ΕΤΑ δεν επαρκούν για να καλύψουν ικανοποιητικά τις ανάγκες στις δυο γενικές ομάδες παρεμβάσεων, μέσω των οποίων θα εξυπηρετηθούν ο στόχος της διαφοροποίησης της οικονομίας των αγροτικών περιοχών και των περιοχών που εξαρτώνται από την αλιεία και ο στόχος της βελτίωσης της ποιότητας ζωής στις αγροτικές περιοχές.

Οι δύο γενικές ομάδες παρεμβάσεων αφορούν:

- Στις παρεμβάσεις στο παραγωγικό περιβάλλον
- Στα έργα υποδομών για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων των αγροτικών περιοχών και των περιοχών που εξαρτώνται από την αλιεία.

Αναγκαιότητα θέσπισης κριτηρίων εντοπίζεται, επίσης στους ακόλουθους τομείς παρεμβάσεων:

- Δράσεις κατάρτισης – Ανθρώπινο δυναμικό
- Παρεμβάσεις στον τομέα του Περιβάλλοντος.
- Παρεμβάσεις με βάση την προσέγγιση LEADER που χρηματοδοτούνται από το ΕΓΤΑΑ
- Παρεμβάσεις για την ανάπτυξη επιλεγμένων αλιευτικών περιοχών μέσω μιας τοπικής στρατηγικής, που χρηματοδοτούνται από το ΕΤΑ.

Με βάση την παραπάνω προσέγγιση, τα κριτήρια διαχωρισμού των πράξεων που παρουσιάζονται στη συνέχεια, αποτελούν ένα συγκερασμό χωρικών – γεωγραφικών, οικονομικών και διοικητικών κριτηρίων.

Για τις παρεμβάσεις που θα υλοποιηθούν στις περιοχές εφαρμογής του Άξονα Προτεραιότητας 4 Leader του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ) 2007 -2013, με νομική βάση τα άρθρα 61 - 64 του Καν. (ΕΚ) 1698/2005 του Συμβουλίου, της 20/9/2005, «για τη στήριξη της Αγροτικής Ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ)» κριτήριο διαχωρισμού των παρεμβάσεων αποτελεί αυτή καθ' εαυτή η προσέγγιση Leader.

Επίσης, για τις παρεμβάσεις με στόχο την ανάπτυξη επιλεγμένων αλιευτικών περιοχών στο πλαίσιο εφαρμογής του άξονα Προτεραιότητας 4 του Ε.Π Αλιείας (ΕΠΑΛ) 2007 -2013, με νομική βάση τα άρθρα 43 - 45 του Καν.(ΕΚ) 1198/2006 του Συμβουλίου, της 27/7/2006, για το «Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας», κριτήριο διαχωρισμού των παρεμβάσεων αποτελεί αυτή καθ' εαυτή η επιλεχθείσα τοπική στρατηγική για την κάθε αλιευτική περιοχή.

Επενδύσεις για τον εκσυγχρονισμό των γεωργικών εκμεταλλεύσεων (κατεύθυνσης φυτικής και ζωικής παραγωγής) και δασοκομικών εκμεταλλεύσεων(άξονας 1 ΠΑΑ), στο πλαίσιο συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων, χρηματοδοτούνται αποκλειστικά από το ΕΓΤΑΑ.

Επενδύσεις για την αύξηση της προστιθέμενης αξίας των γεωργικών, κτηνοτροφικών και δασοκομικών προϊόντων (άξονας 1 ΠΑΑ), δράσεις επιχειρηματικότητας και γενικότερα όλες οι δράσεις, οι οποίες αφορούν στην πρώτη μεταποίηση ή/και εμπορία προϊόντων (δεν αφορά επενδύσεις στο λιανικό εμπόριο) που καλύπτονται από το Παράρτημα Ι της Συνθήκης, καθώς και δασικών προϊόντων, χρηματοδοτούνται κατά αποκλειστικότητα από το ΕΓΤΑΑ. Σύμφωνα με τον Καν. 1698/2005, η στήριξη από το ΕΓΤΑΑ περιορίζεται στις πολύ μικρές, τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, κατά την έννοια της Σύστασης 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής² καθώς και για τις επιχειρήσεις που απασχολούν λιγότερους από 750 υπαλλήλους ή έχουν κύκλο εργασιών μικρότερο των 200 εκ. €. Στην περίπτωση της δασοκομίας η στήριξη παρέχεται από το ΕΓΤΑΑ στις πολύ μικρές επιχειρήσεις, σύμφωνα με τον Καν. 1698/2005.

Οι επενδύσεις στον τομέα της υδατοκαλλιέργειας, της αλιείας εσωτερικών υδάτων και της θαλάσσιας αλιείας, χρηματοδοτούνται από το ΕΤΑ μέχρι εξαντλήσεων των πόρων του ΕΠΑΛ.

Οι επενδύσεις στην πρώτη μεταποίηση και εμπορία ιχθύων, οστράκων κ.λ.π. χρηματοδοτούνται αποκλειστικά από το ΕΤΑ, μέχρι εξαντλήσεως των πόρων του ΕΠΑΛ. Η στήριξη στην υδατοκαλλιέργεια και στη μεταποίηση των προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, από το ΕΤΑ, περιορίζεται στις επιχειρήσεις, όπως αυτές προβλέπονται στον Καν. 1198/2005³.

Υδρεύσεις, αποχετεύσεις και βιολογικοί καθαρισμοί χρηματοδοτούνται αποκλειστικά από το ΕΤΠΑ.

² Οι πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις ορίζονται με βάση τον αριθμό των απασχολούμενων ατόμων και τον κύκλο εργασιών τους ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού τους. Ειδικότερα:

- ☒ Ως πολύ μικρή επιχείρηση ορίζεται η επιχείρηση η οποία απασχολεί λιγότερους από 10 εργαζόμενους και της οποίας ο κύκλος εργασιών ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 2 εκατ. Ευρώ.
- ☒ Ως μικρή επιχείρηση ορίζεται η επιχείρηση η οποία απασχολεί λιγότερους από 50 εργαζόμενους και ο κύκλος εργασιών της ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 10 εκατ. Ευρώ.
- ☒ Ως μεσαία επιχείρηση ορίζεται η επιχείρηση η οποία απασχολεί λιγότερους από 250 εργαζόμενους και της οποίας ο κύκλος εργασιών δεν υπερβαίνει τα 50 εκατ. Ευρώ ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 43 εκατ. Ευρώ.

³ Οι ενισχύσεις επενδύσεων από το ΕΤΑ περιορίζονται σύμφωνα με τον Καν. 1198/2006 σε πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ομοίως, σύμφωνα με τη Σύσταση 2003/361/ΕΚ, της Επιτροπής) καθώς και σε επιχειρήσεις, οι οποίες απασχολούν λιγότερους από 750 υπαλλήλους ή των οποίων ο κύκλος εργασιών είναι μικρότερος από 200 εκ. Ευρώ.

Τα κριτήρια διαχωρισμού, που παρουσιάζονται στη συνέχεια και τα οποία εκφράζονται σε χρηματοοικονομικούς όρους, αφορούν στο συνολικό προϋπολογισμό της παρέμβασης (δημόσια δαπάνη και ιδιωτική συμμετοχή).

3.5.2 Ειδικά Κριτήρια Διαχωρισμού

3.5.2.1 Έργα υποδομών που χρηματοδοτούνται αποκλειστικά από το ΕΓΤΑΑ και ΕΤΑ

Παρεμβάσεις σε υποδομές υλοποιούνται στο σύνολο των αγροτικών περιοχών εφαρμογής του άξονα προτεραιότητας 3 του Προγράμματος Αγροτική Ανάπτυξη (ΠΑΑ) 2007 -2013 σε Δημοτικά Διαμερίσματα έως 3000 κατοίκους και στις περιοχές εφαρμογής του ΕΠΑΛ, ως ακολούθως:

3.5.2.1.1 Υποδομές για την ενθάρρυνση της τουριστικής δραστηριότητας και τη διατήρηση και αναβάθμιση της πολιτιστικής κληρονομιάς (άξονας 3 ΠΑΑ)

- Τοπικά κέντρα τουριστικής πληροφόρησης (γραφεία-περίπτερα ενημέρωσης και πληροφόρησης), σήμανση αξιοθέατων, μνημείων, κ.λ.π., ποδηλατικές διαδρομές σε περιοχές της αγροτικής υπαίθρου, προβολή και προώθηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων των περιοχών.
- Υποδομές για τη διατήρηση, αποκατάσταση και αναβάθμιση της πολιτιστικής κληρονομιάς, όπως τα πολιτιστικά χαρακτηριστικά της αγροτικής υπαίθρου (μνημεία, γεφύρια, μύλοι, λιοτρίβια, πατητήρια, βρύσες κ.λ.π.) και το τοπίο της υπαίθρου (όπως αναβαθμίσεις κ.λ.π.).

Τα ανωτέρω αφορούν σε παρεμβάσεις τοπικής κλίμακας και δεν επιτρέπονται παρεμβάσεις σε μνημεία αρμοδιότητας του Υπουργείου Πολιτισμού.

Ως ανώτατο ύψος συνολικού προϋπολογισμού των παρεμβάσεων αυτών είναι τα 300.000€ . Ίδιες κατηγορίες παρέμβασης, συνολικού προϋπολογισμού υψηλότερου αυτού του ορίου, θα συγχρηματοδοτηθούν από το ΕΤΠΑ.

3.5.2.1.2 Υποδομές και Υπηρεσίες για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής στις αγροτικές περιοχές (άξονας 3 ΠΑΑ)

- A) Παρεμβάσεις σε κτίρια για τη μετατροπή τους σε μουσεία – συλλογές - εκθετήρια που σχετίζονται με την λαογραφική / αγροτική πολιτιστική κληρονομιά, κέντρα φροντίδας παιδιών προσχολικής ηλικίας, βιβλιοθήκες, ωδεία, χώροι άσκησης πολιτιστικών δραστηριοτήτων (θέατρο, κινηματογράφος).

Ως ανώτατο ύψος συνολικού προϋπολογισμού των παρεμβάσεων αυτών είναι τα 300.000 €. Ίδιες κατηγορίες παρέμβασης, συνολικού προϋπολογισμού υψηλότερου αυτού του ορίου, θα συγχρηματοδοτηθούν από το ΕΤΠΑ.

- B) Ενίσχυση πολιτιστικών εκδηλώσεων και εκδηλώσεων ανάδειξης και διατήρησης της τοπικής κληρονομιάς – στήριξη πολιτιστικών φορέων για μικρής κλίμακας υποδομή, προμήθεια εξοπλισμού, μουσικών οργάνων, στολών κλπ.

Ως ανώτατο ύψος συνολικού προϋπολογισμού των παρεμβάσεων αυτών, είναι τα 300.000 €. Ίδιες κατηγορίες παρέμβασης, προϋπολογισμού υψηλότερου αυτού του ορίου, θα συγχρηματοδοτηθούν από το ΕΤΠΑ.

Οι παρεμβάσεις των σημείων Α, Β, ανωτέρω δεν σχετίζονται με επιχειρηματική δραστηριότητα.

3.5.2.1.3 Ανακαίνιση και ανάπτυξη χωριών (άξονας 3 ΠΑΑ).

Για την ανακαίνιση και ανάπτυξη χωριών, θα χρηματοδοτηθούν δράσεις για τη συνολική αναβάθμιση χωριών (Δημοτικά Διαμερίσματα έως 3.000 κατοίκων κατά βάση ορεινών και μειονεκτικών στο πλαίσιο εφαρμογής του άξονα 3 του ΠΑΑ) σε εφαρμογή συνολικής

μελέτης αναβάθμισης⁴ του οικισμού. Οι επιλέξιμες κατηγορίες δαπανών αφορούν τα παρακάτω:

- ❑ βελτίωση και ανάπλαση κοινοχρήστων χώρων (διαμόρφωση υπαίθριων χώρων, πλακοστρώσεις, πεζοδρομήσεις, φωτισμός κ.λ.π.)
- ❑ αποκατάσταση κτιρίων για κοινωφελή χρήση
- ❑ αποκατάσταση εξωτερικών όψεων κτισμάτων με ιδιαίτερα στοιχεία αισθητικής και ιστορικής αξίας

Το μέτρο αφορά κυρίως σε δημόσια έργα και συνολικά για τις ανωτέρω παρεμβάσεις ο συνολικός προϋπολογισμός θα ανέρχεται έως 1.000.000 € .

Δράσεις για την ανακαίνιση και ανάπτυξη χαρακτηρισμένων «παραδοσιακών οικισμών» θα συγχρηματοδοτηθούν αποκλειστικά από το ΕΤΠΑ.

3.5.2.1.4 Υποδομές πρόσβασης.

Μικρά έργα πρόσβασης στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις συνολικού προϋπολογισμού μέχρι 500.000€, χρηματοδοτούνται από το ΕΓΤΑΑ.

3.5.2.1.5 Αλιευτικά καταφύγια (Άξονας 3 ΕΠΑΛ).

Το ΕΤΑ θα χρηματοδοτεί:

- (α) Την κατασκευή μόνο μικρών αλιευτικών καταφυγίων (μέχρι 50 θέσεις ελλιμενισμού και προϋπολογισμού μέχρι 1,5Μ€ στα απομακρυσμένα Ελληνικά Νησιά, όπως αυτά αναφέρονται στο κεφάλαιο 1 του Ε.Π Αλιείας 2007 –2013.
- (β) Τον εκσυγχρονισμό και εξοπλισμό των υφιστάμενων αλιευτικών καταφυγίων.

3.5.2.1.6 Υποδομές Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ)

Το σύνολο των παρεμβάσεων που άπτονται υποδομών, ανάπτυξης και εφαρμογών ΤΠΕ για την εξυπηρέτηση του πολίτη, χρηματοδοτούνται αποκλειστικά και μόνο από το ΕΤΠΑ.

3.5.2.1.7 Λοιπά έργα υποδομών

Τα λοιπά έργα υποδομών, στις αγροτικές και αλιευτικές περιοχές, χρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ.

3.5.3. Ανθρώπινο δυναμικό

3.5.3.1. Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ) 2007-2013

Η διαφοροποίηση μεταξύ ΕΓΤΑΑ και ΕΚΤ, για δράσεις επαγγελματικής κατάρτισης, εξειδικεύεται, ως ακολούθως:

ΕΓΤΑΑ		ΕΚΤ	
Το ταμείο θα καλύπτει αποκλειστικά κατάρτιση που θα αφορά στη θεματολογία και στους δικαιούχους των παρακάτω μέτρων του Άξονα 2 του ΠΑΑ 2007-2013.		Το ταμείο θα καλύπτει αποκλειστικά κατάρτιση που θα αφορά στη θεματολογία και στους δικαιούχους των παρακάτω μέτρων του άξονα 1 καθώς και των μέτρων των αξόνων 3 και 4 του ΠΑΑ 2007-2013	
211	Ενισχύσεις για φυσικά μειονεκτήματα στους γεωργούς ορεινών περιοχών	112	Εγκατάσταση Νέων Γεωργών

⁴ Ως προς αυτό το μέτρο απαραίτητη προϋπόθεση είναι η σύνταξη μελέτης συνολικής θεώρησης αισθητικής και λειτουργικής αναβάθμισης και ανάδειξης συνολικά του οικισμού ή σύνταξη σχεδίου αναβάθμισης αυτού. Αυτή η κατηγορία παρέμβασης δεν εφαρμόζεται σε εγκαταλελειμμένους οικισμούς. Το περιεχόμενο της μελέτης θα προσδιορισθεί σε συνεργασία με το ΥΠΕΧΩΔΕ. Κατά προτεραιότητα εντάσσονται περιοχές που έχουν ήδη ολοκληρωθεί τα βασικά δίκτυα (ύδρευσης, αποχέτευσης)

212	Ενισχύσεις στους γεωργούς περιοχών με μειονεκτήματα, εκτός των ορεινών περιοχών.	121	Εκσυγχρονισμός γεωργικών εκμεταλλεύσεων
213	Natura 2000	123	Αύξηση προστιθέμενης αξίας στα γεωργικά και δασοκομικά προϊόντα
214	Γεωργοπεριβαλλοντικές ενισχύσεις	Κατάρτιση στο πλαίσιο εφαρμογής των αξόνων 3 και 4 του ΠΑΑ (Ποιότητα ζωής στις αγροτικές περιοχές και διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας – Προσέγγιση Leader), όπως αυτοί καθορίζονται στον Καν. 1698/05.	
215	Ενισχύσεις για την καλή διαβίωση των ζώων		
216	Στήριξη για μη παραγωγικές επενδύσεις (γεωργία)		
221	Πρώτη δάσωση γεωργικών γαιών		
222	Πρώτη εγκατάσταση γεωργοδασοκομικών συστημάτων σε γεωργική γή		
223	Πρώτη δάσωση μη γεωργικών γαιών		
225	Δασοπεριβαλλοντικές ενισχύσεις		
226	Αποκατάσταση του δασοκομικού δυναμικού και εισαγωγή δράσεων πρόληψης.		
227	Στήριξη για μη παραγωγικές επενδύσεις (δάση)		

Η διαφοροποίηση μεταξύ ΕΓΤΑΑ και ΕΚΤ, για δράσεις ενημέρωσης-πληροφόρησης-εκπαίδευσης, εξειδικεύεται, ως ακολούθως:

Όσον αφορά δράσεις ενημέρωσης-εκπαίδευσης, οι οποίες αφορούν όλες τις στρατηγικές, πολιτικές και κατευθύνσεις για την Αγροτική Ανάπτυξη στη νέα προγραμματική περίοδο, υλοποιούνται κυρίως στο πλαίσιο χρηματοδότησης του ΕΓΤΑΑ , μέσω του ΠΑΑ.

Ειδικότερα:

- ☒ Οι δράσεις ενημέρωσης για θέματα αγροτικής ανάπτυξης, τα οποία αφορούν Περιβαλλοντικά ζητήματα (Κοινοτική Στρατηγική Βιοποικιλότητας, Δίκτυο Natura 2000, Πλαίσιο για τα νερά, Θεματική στρατηγική για την προστασία του εδάφους, Κοινοτικό πρόγραμμα για την κλιματική αλλαγή, Θεματική στρατηγική για τη μόλυνση του αέρα, Θεματική στρατηγική για την αειφόρο χρήση των φυτοφαρμάκων), στρατηγική για τα δάση, καινοτομία στις στρατηγικές για την αγροτική ανάπτυξη, βιολογική γεωργία και κτηνοτροφία, βιοενέργεια, θα συγχρηματοδοτηθούν από το ΕΓΤΑΑ.
- ☒ Οι δράσεις ενημέρωσης-εκπαίδευσης για θέματα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων στις αγροτικές περιοχές καθώς και για Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) για γεωργική και αγροτική ανάπτυξη, θα συγχρηματοδοτηθούν από το ΕΚΤ.

3.5.3.2. Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αλιείας (ΕΠΑΛ) 2007-2013

Δεν περιλαμβάνονται δράσεις κατάρτισης στο ΕΠ Αλιείας 2007 – 2013 και οι σχετικές δράσεις θα υλοποιηθούν με συγχρηματοδότηση του ΕΚΤ.

3.5.4. Περιβάλλον

3.5.4.1 Κριτήρια διαχωρισμού ανά περιβαλλοντικό τομέα

Οι ειδικότερες περιβαλλοντικές δράσεις ομαδοποιήθηκαν ανά περιβαλλοντικό τομέα (φύση, έδαφος, ατμοσφαιρικό περιβάλλον, ακουστικό περιβάλλον, κλιματική αλλαγή, πολιτική προστασία, μηχανισμοί-εργαλεία-θεσμοί, υδατικό περιβάλλον, χωροταξία-πολεοδομία).

Για τα πεδία που μπορούν να χρηματοδοτηθούν από περισσότερα του ενός Ταμείου και για τα οποία υπάρχει αναγκαιότητα προσδιορισμού κριτηρίων διαχωρισμού και διασφάλισης συμπληρωματικότητας εφαρμόζονται τα ακόλουθα κριτήρια, τα οποία παρατίθενται ανά τομέα:

Τομέας «Φύση»:

- Η εφαρμογή μέτρων προστασίας των δασικών οικοσυστημάτων και γενικότερα τα θέματα παρεμβάσεων σε περιοχές Δικτύου Natura 2000 αποτελεί από τα σημαντικότερα πεδία εφαρμογής κριτηρίων διαχωρισμού, ιδιαίτερα μεταξύ των προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ και του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης (βλ. ανάλυση στον πίνακα 2 που ακολουθεί).
- Μεταχείριση και παρακολούθηση γενετικά τροποποιημένων προϊόντων και οργανισμών που χρησιμοποιούνται στην παραγωγή. Οι δράσεις που θα χρηματοδοτηθούν από κάθε Ε.Π. εξειδικεύονται στις αντίστοιχες περιγραφές των προγραμματικών κειμένων. Γενικό κριτήριο διαχωρισμού αποτελεί το Παράρτημα Ι της Συνθήκης, όπου σχετικές δράσεις είναι επιλέξιμες μόνο στο πλαίσιο του ΕΓΤΑΑ.
- Πυρκαγιές: Το ΠΑΑ θα καλύψει τον τομέα των δασικών πυρκαγιών και ειδικότερα θα χρηματοδοτήσει δράσεις αντίστοιχες αυτών που χρηματοδοτήθηκαν από τα ΠΕΠ, μέσω του ΕΓΤΠΕ-Π κατά τη Γ' προγραμματική περίοδο, όπως έργα πρόληψης και προστασίας των δασικών οικοσυστημάτων από πυρκαγιές και άλλες φυσικές καταστροφές. (Ο εξοπλισμός δασοπυρόσβεσης χρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ (βλ. και πίνακα 1)).

Τομέας «Ατμοσφαιρικό περιβάλλον»:

- **Ενίσχυση ασφάλειας προστατευόμενων περιοχών από φυσικούς ή άλλους κινδύνους** (Μεταφορά, χρήση ή αποθήκευση ουσιών – πυρκαγιές).

Το ΕΓΤΑΑ συγχρηματοδοτεί δράσεις για την πρόληψη των δασικών πυρκαγιών, ως ανωτέρω.

Τομέας «Κλιματική Αλλαγή»:

- **Προώθηση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ):** Το ΕΓΤΑΑ (μέσω ΠΑΑ), θα συγχρηματοδοτήσει αποκλειστικά μικρής κλίμακας (συνολικού προϋπολογισμού έως 300.000 €) επενδυτικά σχέδια προώθησης ΑΠΕ που αφορούν σε δικαιούχους γεωργούς και για ίδια κατανάλωση, στο πλαίσιο του Άξονα 3, του ΠΑΑ.

Επενδύσεις στο σύνολο της χώρας που αφορούν σε μονάδες παραγωγής ΑΠΕ για την πώληση ενέργειας στην αγορά, ανεξαρτήτως προϋπολογισμού, θα συγχρηματοδοτηθούν από το ΕΤΠΑ.

Οι επενδύσεις σε επίπεδο γεωργικής εκμετάλλευσης για την προώθηση των ενεργειακών καλλιεργειών θα χρηματοδοτηθούν από το ΕΓΤΑΑ (από τον Άξονα Προτεραιότητας 1 του ΠΑΑ 2007 – 2013).

➤ **Ενίσχυση τεχνολογιών και προϊόντων για την προστασία της στοιβάδας του όζοντος:**

Οι παρεμβάσεις του ΠΑΑ στο συγκεκριμένο τομέα αφορούν αποκλειστικά σε επενδύσεις στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις (ζωικής και φυτικής παραγωγής) καθώς και των επιχειρήσεων σχετιζόμενων με την πρώτη μεταποίηση των προϊόντων του Παραρτήματος Ι της Συνθήκης.

Παρεμβάσεις για την προστασία της στοιβάδας του όζοντος περιλαμβάνονται στο ΠΑΑ, μέσω της παροχής στρεμματικών ενισχύσεων, στο πλαίσιο εφαρμογής γεωργο-περιβαλλοντικών μέτρων.

Τομέας «Μηχανισμοί, Εργαλεία, Θεσμοί»:

Αποτελεί αποκλειστική αρμοδιότητα του ΕΤΠΑ

Τομέας «Χωροταξία – Πολεοδομία»:

Οι παρεμβάσεις χρηματοδοτούνται αποκλειστικά από το ΕΤΠΑ. Όσον αφορά παρεμβάσεις σχετικές με την οριοθέτηση, καταγραφή και αποτύπωση δασών και δασικών εκτάσεων, δύναται η χρηματοδότηση να γίνει από το ΕΓΤΑΑ.

Με βάση τα σημαντικότερα πεδία δυνητικών επικαλύψεων που εντοπίστηκαν, διαμορφώθηκε ο Πίνακας 1, που ακολουθεί, στον οποίο εξειδικεύονται οι δράσεις του τομέα περιβάλλοντος που θα χρηματοδοτηθούν από το ΕΤΠΑ, το Ταμείο Συνοχής και το ΕΓΤΑΑ.

Πίνακας 1: ΕΠΙΚΑΛΥΨΕΙΣ ΤΟΜΕΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΜΕΤΑΞΥ ΕΤΠΑ, Τ.Σ. ΚΑΙ ΕΓΤΑΑ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ: ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΥ

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ	ΕΤΠΑ	ΤΑΜΕΙΟ ΣΥΝΟΧΗΣ	ΕΓΤΑΑ
Αντιπλημμυρικά έργα	♦	♦	
Αντιπλημμυρικά έργα, στο πλαίσιο παρεμβάσεων ορεινής υδρονομίας σε δάση			♦
Αρδευτικά δίκτυα ⁵			♦
Δίκτυα ύδρευσης	♦	♦	
Ταμιευτήρες, Λιμνοδεξαμενές, Φράγματα για άρδευση			♦
Ταμιευτήρες, Λιμνοδεξαμενές, Φράγματα για ύδρευση	♦	♦	
Ταμιευτήρες, Λιμνοδεξαμενές, Φράγματα στα νησιά ή αγροτικές περιοχές υπό όρους (μικτής χρήσης, ύδρευση- άρδευση)			♦
Βιοποικιλότητα, παρεμβάσεις σε περιοχές Natura 2000 ⁶	♦		
Βιοποικιλότητα, παρεμβάσεις σε περιοχές Υψηλής Αισθητικής αξίας, μέσω γεωργοπεριβαλλοντικών και δασοπεριβαλλοντικών μέτρων, στο πλαίσιο εφαρμογής του Καν. 1698/2005			♦
Έρευνα και τεχνολογία σε θέματα περιβάλλοντος	♦		
Δάση, πρόληψη πυρκαγιών, αναδασώσεις			♦

⁵ Δεν υπάρχουν μικτά δίκτυα

⁶ Κατηγοριοποίηση των Παρεμβάσεων σύμφωνα με τον τεχνικό Οδηγό για τη χρηματοδότηση του Δικτύου Natura 2000 (2006)

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ	ΕΤΠΑ	ΤΑΜΕΙΟ ΣΥΝΟΧΗΣ	ΕΓΤΑΑ
Μονοπάτια, ποδηλατικές διαδρομές, σήμανση, παρατηρητήρια, θέσεις θέας (αγροτικές περιοχές)			♦
Μονοπάτια, ποδηλατικές διαδρομές, σήμανση, παρατηρητήρια, θέσεις θέας (περιοχές Natura 2000)	♦		
Υδρευση / αντικατάσταση δικτύων κλπ.	♦		
Βιολογικοί καθαρισμοί	♦	♦	
Διαχείριση απορριμμάτων	♦	♦	
Απειλούμενοι φυτικοί και ζωικοί πόροι (είδη και φυλές)			♦
Άγρια πανίδα και χλωρίδα	♦		
Προστασία άγριας πανίδας και χλωρίδας μέσω εφαρμογής γεωργοπεριβαλλοντικών μέτρων στο πλαίσιο εφαρμογής του Καν. 1698/2005			♦
Έργα υποδομής σε περιοχές NATURA ⁷	♦		♦
Μηχανισμοί πιστοποίησης και σήμανσης (προϊόντα του παραρτήματος 1 της συνθήκης)			♦
Μηχανισμοί πιστοποίησης και σήμανσης (λοιπά προϊόντα)	♦		
Μηχανισμοί παρακολούθησης της ποιότητας του περιβάλλοντος	♦		
Βιοκαύσιμα μικρής κλίμακας - μονάδες παραγωγής για ίδια χρήση			♦
Βιοκαύσιμα (μεγάλες μονάδες παραγωγής)	♦		
Αξιοποίηση βιομάζας γεωργοκτηνοτροφικής και δασικής προέλευσης			♦
Εξοπλισμός δασοφυλάκων	♦		

3.5.4.2 Κριτήρια διαχωρισμού για παρεμβάσεις στις περιοχές του δικτύου Natura 2000

Το Δίκτυο Natura 2000 καλύπτει διαφορετικούς τύπους εκτάσεων και εδαφών της χώρας, στους οποίους περιλαμβάνονται γεωργικές εκτάσεις, δάση, άλλες χερσαίες εκτάσεις (όπως αλπικές, θαμνώδεις, εγκαταλελειμμένες γεωργικές εκτάσεις κλπ), εσωτερικά ύδατα, υγρότοποι, παράκτιες ζώνες και θαλάσσιες ζώνες. Ως εκ τούτου, καθίσταται προφανές ότι οι σχετικές δραστηριότητες εμπίπτουν στο πεδίο παρέμβασης τόσο των προγραμμάτων του ΕΤΠΑ όσο και των προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από το ΕΓΤΑΑ και το ΕΤΑ και χρήζουν διαχωρισμού.

Δεδομένου ότι το μεγαλύτερο μέρος της Κοινοτικής συγχρηματοδότησης του Δικτύου Natura 2000 παρέχεται μέσω των υφιστάμενων Κοινοτικών πόρων που προορίζονται για την ενίσχυση της αγροτικής, περιφερειακής και θαλάσσιας ανάπτυξης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε έναν Τεχνικό Οδηγό για την καταγραφή των χρηματοδοτικών δυνατοτήτων για το Δίκτυο Natura 2000 (Τεχνικός Οδηγός για τη Χρηματοδότηση του δικτύου Natura 2000, (Ε.Ε). 2006). Ο συγκεκριμένος Τεχνικός Οδηγός αποτέλεσε χρήσιμο εργαλείο για τον προσδιορισμό της συμπληρωματικότητας και των συνεργιών που αναπτύσσονται μεταξύ των διαφορετικών χρηματοδοτικών μέσων καθώς και την αποφυγή πιθανών επικαλύψεων και επαναλήψεων, σε ότι αφορά τη χρηματοδότηση επιμέρους δραστηριοτήτων, που αναπτύσσονται στις περιοχές του δικτύου και χρηματοδοτούνται από διαφορετικά μέσα.

Ως βασικές αρχές για το διαχωρισμό των δραστηριοτήτων σημειώνονται οι εξής:

⁷ Έργα υποδομών, σε περιοχές Natura 2000 ακολουθούν την κατηγοριοποίηση ανά Ταμείο, όπως αποτυπώνονται στους πίνακες 1 και 2.

- ❑ Οι δραστηριότητες που αφορούν στο καθεστώς προστασίας των περιοχών (φορείς διαχείρισης, μελέτες, επιχειρησιακά σχέδια κλπ) καθώς και στην υλοποίηση πιλοτικών έργων, θα χρηματοδοτηθούν από τα προγράμματα του ΕΤΠΑ.
- ❑ Οι δράσεις που αφορούν στην εφαρμογή γεωργικών και δασικών πρακτικών μέσω της παροχής στρεμματικών ενισχύσεων, συγχρηματοδοτούνται από το ΕΓΤΑΑ.
- ❑ Δράσεις προστασίας και μελέτης συγκεκριμένων ειδών θα χρηματοδοτηθούν από το ΕΤΠΑ.
- ❑ Δράσεις προστασίας ειδών, μέσω της εφαρμογής γεωργοπεριβαλλοντικών και δασοπεριβαλλοντικών μέτρων, συγχρηματοδοτείται αποκλειστικά από το ΕΓΤΑΑ, ενώ
- ❑ Υποδομές για τη διευκόλυνση της πρόσβασης, την ενθάρρυνση της επισκεψιμότητας, δράσεις για την αποκατάσταση οικοτόπων ή ειδών θα συγχρηματοδοτηθούν από το ΕΤΠΑ.

Ο διαχωρισμός των δραστηριοτήτων στις περιοχές του δικτύου Natura 2000 αποτυπώνεται στον Πίνακα 2, που ακολουθεί:

Πίνακας 2: ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗ / ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ NATURA 2000

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ NATURA 2000	ΕΤΠΑ	ΕΓΤΑΑ	Παρατηρήσεις
Διαχείριση της διαδικασίας επιλογής	+		
Επιστημονικές Μελέτες/ Κατάλογοι Απογραφής για τον προσδιορισμό και την κήρυξη περιοχών	+		
Προετοιμασία αρχικού Ενημερωτικού & Διαφημιστικού Υλικού	+		
Πιλοτικά Έργα	+		
Προετοιμασία Σχεδίων & Στρατηγικών Διαχείρισης	+		
Σύσταση Φορέων Διαχείρισης ή άλλων οργανωτικών σχημάτων διαχείρισης	+		
Διαβούλευση και Δικτύωση-Δημόσιες Συσκέψεις, Δικτύωση, Σύνδεσμοι με Γαιοκτήμονες	+		
Εκπόνηση και Αναθεώρηση Σχεδίων & Στρατηγικών Διαχείρισης	+		
Τρέχουσες Δαπάνες Φορέων Διαχείρισης ή άλλων οργανωτικών σχημάτων διαχείρισης	+		
Συντήρηση Εγκαταστάσεων για το Κοινό - Πρόσβαση και Χρήση Περιοχών	+		
Τρέχουσες Δαπάνες Προσωπικού	+		
Διαχείριση Προστασίας - Οικότοποι			
Ενισχύσεις για Φυσικά Μειονεκτήματα στους γεωργούς ορεινών περιοχών		+	
Ενισχύσεις στους γεωργούς περιοχών με μειονεκτήματα, εκτός ορεινών		+	
Ενισχύσεις Natura 2000 και ενισχύσεις που συνδέονται με την Οδηγία 2000/60		+	
Αγροπεριβαλλοντικές ενισχύσεις		+	
Στήριξη για μη παραγωγικές επενδύσεις (γεωργικές εκτάσεις)		+	
Πρώτη Δάσωση Γεωργικών Γαιών		+	
Πρώτη εγκατάσταση αγροδασοκομικών συστημάτων σε γεωργική γη		+	
Πρώτη δάσωση μη γεωργικών γαιών		+	
Ενισχύσεις Natura (δάση)		+	
Δασοπεριβαλλοντικές ενισχύσεις		+	
Αποκατάσταση δασοκομικού δυναμικού & δράσεις πρόληψης		+	
Στήριξη για μη παραγωγικές επενδύσεις (δάση)		+	
Διατήρηση και αναβάθμιση της αγροτικής κληρονομιάς		+	
Διαχείριση Προστασίας – Είδη	+		
Διαχείριση Προστασίας – Είδη, μέσω γεωργοπεριβαλλοντικών και δασοπεριβαλλοντικών μέτρων		+	

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ NATURA 2000	ΕΤΠΑ	ΕΓΤΑΑ	Παρατηρήσεις
Διαχείριση Προστασίας – Εισβάλλοντα Ξενικά Είδη	+		
Υλοποίηση Σχεδίων και Συμβάσεων Διαχείρισης	+		
Παροχή Υπηρεσιών και απώλεια εσόδων από αγροτικές δραστηριότητες		+	
Παρακολούθηση και επισκόπηση	+		
Διαχείριση Κινδύνων	+		
(Συνεχιζόμενη) Επιτήρηση Περιοχών	+		
Παροχή Ενημερωτικού και Διαφημιστικού Υλικού Εθνικής και Περιφερειακής εμβέλειας	+		
Παροχή Ενημερωτικού και Διαφημιστικού Υλικού Τοπικής εμβέλειας		+	
Επιμόρφωση και Εκπαίδευση στις περιοχές Natura από τους Φορείς Διαχείρισης	+		
Εγκαταστάσεις για την ενθάρρυνση της χρήσης επισκεπτών και την εκτίμηση περιοχών Natura 2000	+		
Αγορά γαιών, περιλαμβανομένης της αποζημίωσης για δικαιώματα ανάπτυξης	+		
Υποδομή που απαιτείται για την αποκατάσταση οικοτόπων ή ειδών	+		
Υποδομή που απαιτείται για την αποκατάσταση οικοτόπων ή ειδών μέσω γεωργοπεριβαλλοντικών και δασοπεριβαλλοντικών μέτρων		+	
Υποδομή για Δημόσια Πρόσβαση	+		
Υποδομή για Δημόσια Πρόσβαση (αγροτική οδοποιία)		+	

Στο πλαίσιο της νέας προγραμματικής περιόδου, δημιουργείται Ειδική Υπηρεσία για το συντονισμό των δράσεων στον τομέα του Περιβάλλοντος. Ο ρόλος και οι αρμοδιότητες της Ειδικής Υπηρεσίας περιγράφονται αναλυτικά στο ΕΣΠΑ. Η σύσταση της Ειδικής Υπηρεσίας αναμένεται ότι όχι μόνο θα διασφαλίσει την αποφυγή επικαλύψεων, αλλά θα συμβάλλει στην μέγιστη συνέργεια και συμπληρωματικότητα των πράξεων στον τομέα του Περιβάλλοντος, ανεξάρτητα πηγής (Ταμείου) χρηματοδότησης.

3.5.4.3 Περιβάλλον στο πλαίσιο της αλιείας

Στο βαθμό που η αειφόρος διαχείριση των περιοχών που εξαρτώνται από την αλιεία και η προστασία του περιβάλλοντος αποτελούν βασικούς στρατηγικούς στόχους της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής και του ΕΣΣΑΑΛ για την Δ' προγραμματική περίοδο, σχεδόν το σύνολο των δράσεων που προβλέπονται στο πλαίσιο του επιχειρησιακού προγράμματος αποτελούν δράσεις για το περιβάλλον.

Ειδικότερα, οι δράσεις προς την κατεύθυνση του περιβάλλοντος που θα χρηματοδοτηθούν αποκλειστικά από το ΕΠΑΛ, είναι αυτές που προβλέπονται από τον Κανονισμό του ΕΤΑ και περιλαμβάνουν:

- ❑ Μεθόδους υδατοκαλλιέργειας που μειώνουν τον αρνητικό αντίκτυπο ή ενισχύουν το θετικό αντίκτυπο στο περιβάλλον, σε σχέση με τη συνήθη πρακτική στον τομέα τα υδατοκαλλιέργειας.
- ❑ Στήριξη παραδοσιακών μεθόδων υδατοκαλλιέργειας για τη διατήρηση και ανάπτυξη του οικονομικού και κοινωνικού πλέγματος και του περιβάλλοντος.
- ❑ Μορφές υδατοκαλλιέργειας για τη βελτίωση του περιβάλλοντος, των φυσικών πόρων και της γενετικής ποικιλίας καθώς και την διαχείριση των χαρακτηριστικών τοπίου και των παραδοσιακών χαρακτηριστικών των ζωνών υδατοκαλλιέργειας.
- ❑ Βιώσιμη υδατοκαλλιέργεια συμβατή με συγκεκριμένους περιβαλλοντικούς περιορισμούς, που προκύπτουν από το χαρακτηρισμό των περιοχών Natura 2000, σύμφωνα με την Οδηγία 92/43/ΕΟΚ.
- ❑ Βιώσιμη συμβολή στην καλύτερη διαχείριση ή προστασία των αλιευτικών πόρων.

- Δράσεις που αφορούν άμεσα στις αλιευτικές δραστηριότητες για την προστασία και βελτίωση του περιβάλλοντος στο πλαίσιο του Δικτύου Natura, εκτός λειτουργικών εξόδων.
- Προστασία του περιβάλλοντος σε μικρές αλιευτικές περιοχές για τη διατήρηση της ελκυστικότητάς τους, ανάπλαση μικρών παράκτιων κωμοπόλεων και χωριών και προστασία και βελτίωση της φυσικής και αρχιτεκτονικής κληρονομιάς.
- Για την ανάπτυξη, αναδιάρθρωση ή την βελτίωση ζωνών υδατοκαλλιέργειας, στους φορείς διαχείρισης Περιοχών Οργανωμένης Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών (ΠΟΑΥ), (Νόμος 2742/1999 & αριθ Η.Π.17239 / 30.8.2002 Υπουργική Απόφαση), χορηγείται στήριξη προκειμένου να υλοποιούν ενέργειες συλλογικού χαρακτήρα, ιδίως για την προμήθεια συλλογικού εξοπλισμού για παρακολούθηση των ποιοτικών χαρακτηριστικών του νερού στις ΠΟΑΥ και για αντιμετώπιση περιστατικών έκτακτης ρύπανσης, διενέργεια σχετικών μελετών κλπ.
- Στο πλαίσιο την εφαρμογής του Κανονισμού 1967/2006, για τα μέτρα διαχείρισης στη Μεσόγειο, χορηγείται ενίσχυση, ιδίως για:
 - (i) τη συλλογή επιστημονικών πληροφοριών προκειμένου να χαρτογραφηθούν οι βιοτόποι που θα προστατευθούν (*Posidonia oceanica*) σύμφωνα με το άρθρο 4 του Κανονισμού,
 - (ii) τη συλλογή επιστημονικών πληροφοριών για την επιστημονική ταυτοποίηση και χαρτογράφηση των περιοχών (Εθνικές προστατευόμενες περιοχές), οι οποίες θα προστατευθούν στο πλαίσιο του άρθρου 7 του Κανονισμού, και
 - (iii) την επιστημονική παρακολούθηση των σχεδίων διαχείρισης, σύμφωνα με τα άρθρα 18 και 19 του Κανονισμού.

3.5.5. Παρεμβάσεις στο Παραγωγικό περιβάλλον

Οι παρεμβάσεις στο Παραγωγικό Περιβάλλον, στο πλαίσιο εφαρμογής του άξονα 3 του ΠΑΑ, που αφορά στη διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής στις αγροτικές περιοχές, συνδέονται με μέτρα τα οποία περιλαμβάνουν :

- διαφοροποίηση προς μη γεωργικές δραστηριότητες
- στήριξη για τη δημιουργία και ανάπτυξη πολύ μικρών επιχειρήσεων (όπως αυτές ορίζονται στη σύσταση 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής)
- ενθάρρυνση τουριστικών δραστηριοτήτων.

Τα κριτήρια διαχωρισμού, οι όροι και οι προϋποθέσεις, για παρεμβάσεις από γεωργούς και μη γεωργούς, στις περιοχές εφαρμογής του Άξονα 3 του ΠΑΑ, ορίζονται στα παρακάτω σημεία.

3.5.5.1 Διαφοροποίηση προς μη γεωργικές δραστηριότητες - Επενδύσεις από γεωργούς

Οι γεωργοί, όπως η ιδιότητα αυτή προσδιορίζεται από το εκάστοτε Εθνικό θεσμικό πλαίσιο, οι ασφαλισμένοι στον ΟΓΑ και τα μέλη των νοικοκυριών τους, μπορούν να χρηματοδοτηθούν μόνο από το ΕΓΤΑΑ (σύμφωνα με τον Καν. 1698/2005) για τη δημιουργία, τον εκσυγχρονισμό και την επέκταση πολύ μικρών επιχειρήσεων, κατά την έννοια της σύστασης 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής.

Ενδεικτικές δράσεις είναι οι εξής:

- Μικρής δυναμικότητας υποδομές διανυκτέρευσης, έως 40 κλίνες
- Χώροι εστίασης και αναψυχής
- Επισκέψιμα αγροκτήματα
- Επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση του τουρισμού της υπαίθρου (π.χ. εναλλακτικές μορφές τουρισμού, ειδικές μορφές τουρισμού, χώροι αθλοπαιδιών, χώροι γευσιγνωσίας κλπ.).

- ❑ Οικοτεχνία, χειροτεχνία, παραγωγή ειδών παραδοσιακής τέχνης, βιοτεχνικές μονάδες
- ❑ Επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών
- ❑ Επιχειρήσεις παραγωγής ειδών διατροφής μετά την α' μεταποίηση
- ❑ Βελτίωση επιχειρήσεων προς την κατεύθυνση προστασίας του περιβάλλοντος, εκτός των όσων προβλέπονται από τη νομοθεσία (π.χ. φωτοβολταϊκά, αξιοποίηση βιομάζας με σκοπό την ίδια κατανάλωση ΑΠΕ, γεωθερμίας κλπ.).

Θα συγχρηματοδοτηθούν επίσης ενέργειες για την εγκατάσταση συστημάτων διασφάλισης ποιότητας και απόκτηση ποιοτικών σημάτων.

Όσον αφορά τις επενδύσεις από γεωργούς στον τουρισμό, αυτές χρηματοδοτούνται αποκλειστικά από το ΕΓΤΑΑ, μέχρι ύψους συνολικού προϋπολογισμού 600.000 ευρώ. Μεγαλύτερου συνολικού προϋπολογισμού επενδύσεις στον τομέα του τουρισμού, θα συγχρηματοδοτηθούν από το ΕΤΠΑ.

Επίσης, οι παρεμβάσεις από γεωργούς στη μεταποίηση και τις υπηρεσίες χρηματοδοτούνται αποκλειστικά από το ΕΓΤΑΑ, μέχρι ύψους συνολικού προϋπολογισμού 300.000 ευρώ. Μεγαλύτερου συνολικού προϋπολογισμού επενδύσεις στους τομείς της μεταποίησης και των υπηρεσιών, θα συγχρηματοδοτηθούν από το ΕΤΠΑ.

3.5.5.2 Διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας / Επενδύσεις από μη γεωργούς

Βασικές αρχές που θα διέπουν τα κριτήρια διαχωρισμού για επενδύσεις από μη γεωργούς, όπως ορίστηκαν ανωτέρω, στους τομείς της μεταποίησης, εμπορίας, υπηρεσιών και τουρισμού είναι οι παρακάτω:

- ☑ Γεωγραφικό κριτήριο. Για τις περιοχές εφαρμογής των Ολοκληρωμένων Προγραμμάτων Ανάπτυξης Αγροτικού Χώρου (ΟΠΑΑΧ), που θα είναι ορεινές και μειονεκτικές, κατά την έννοια του Καν.1698/05 και που θα προσδιοριστούν μετά την συνεξέταση μιας σειράς παραμέτρων, η χρηματοδότηση αντίστοιχων επενδύσεων θα γίνει από το ΕΓΤΑΑ. Η χρηματοδότηση από το ΕΓΤΑΑ δεν θα αφορά σε Δημοτικά Διαμερίσματα άνω των 3.000 κατοίκων.
- ☑ Ύψος Προϋπολογισμού. Στις παραπάνω περιοχές, οι παρεμβάσεις στη μεταποίηση και τις υπηρεσίες από το ΕΓΤΑΑ δεν θα υπερβαίνουν τις 300.000 € (συνολικός προϋπολογισμός). Οι επενδύσεις στον τουρισμό για ίδρυση και εκσυγχρονισμό με αύξηση δυναμικότητας (με προσθήκη καθ' ύψος και κατ' επέκταση) χρηματοδοτούνται, για τις ίδιες περιοχές, αποκλειστικά από το ΕΓΤΑΑ και μέχρι ύψους συνολικού προϋπολογισμού 600.000€.
- ☑ Κλαδικό κριτήριο. Η εξειδίκευση του κριτηρίου αυτού, στους κλάδους της μεταποίησης, εμπορίου και υπηρεσιών, παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα 3, ο οποίος αφορά στους κλάδους/παρεμβάσεις που θα συγχρηματοδοτηθούν αποκλειστικά από το ΕΓΤΑΑ. .

Πίνακας 3: Κλάδοι που θα συγχρηματοδοτηθούν αποκλειστικά από το ΕΓΤΑΑ

Κωδικός ΣΤΑΚΟΔ⁸	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΚΛΑΔΟΥ
153.3	Παραγωγή ζαχαρωδών προϊόντων από φρούτα και λαχανικά
158.1	Αρτοποιία, παραγωγή νωπών ειδών ζαχαροπλαστικής
158.2	Παραγωγή φρυγανιών, μπισκότων, παραγωγή διατηρούμενων ειδών ζαχαροπλαστικής
158.4	Παραγωγή κακάου, σοκολάτας και ζαχαρωτών
158.5	Παραγωγή μακαρονιών, λαζανιών, κουσκούς και παρόμοιων αλευρωδών προϊόντων
158.6	Επεξεργασία τσαγιού και καφέ
158.9	Παραγωγή άλλων ειδών διατροφής μ.α.κ.
159.1	Παραγωγή αποσταγμένων αλκοολούχων ποτών
172	Υφαντήρια
175.1	Ταπητουργία
182.1	Κατασκευή ενδυμάτων εργασίας
192.0	Κατασκευή ειδών ταξιδιού, τσαντών και παρόμοιων ειδών, ειδών σελοποιίας και σαγματοποιίας
201.0	Πριόνισμα, πλάνισμα και εμποτισμός ξύλου
203.0	Κατασκευή ξυλουργικών προϊόντων για την οικοδομική
205.2	Κατασκευή ειδών από φελλό και ειδών καλαθοποιίας και σπαρτοπλεκτική
212.1	Κατασκευή κυματοειδούς χαρτιού και χαρτονιού και ειδών συσκευασίας από χαρτί και χαρτόνι.
241.4	Παραγωγή άλλων οργανικών βασικών χημικών ουσιών (παραγωγή ξυλάνθρακα)
245.1	Παραγωγή σαπουνιών και απορρυπαντικών, προϊόντων καθαρισμού και στίλβωσης
246.3	Παραγωγή αιθέριων ελαίων
261.3	Κατασκευή κοίλου γυαλιού
262.1	Κατασκευή κεραμικών ειδών οικιακής χρήσης και κεραμικών διακοσμητικών ειδών
262.5	Κατασκευή άλλων κεραμικών προϊόντων
286.1	Κατασκευή ειδών μαχαιροποιίας
286.2	Κατασκευή εργαλείων
293.9	Κατασκευή άλλων γεωργικών και δασοκομικών μηχανημάτων
361.1	Κατασκευή καρεκλών και καθισμάτων

⁸ Στατιστική Ταξινόμηση των Κλάδων Οικονομικής Δραστηριότητας, Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδας.

Κωδικός ΣΤΑΚΟΔ ⁸	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΚΛΑΔΟΥ
361.2	Κατασκευή άλλων επίπλων για γραφεία και καταστήματα
361.3	Κατασκευή άλλων επίπλων κουζίνας
361.4	Κατασκευή άλλων επίπλων
362.9	Κατασκευή κοσμημάτων και συναφών ειδών
363.0	Κατασκευή μουσικών οργάνων
521.2	Παντοπωλεία
522.5	Λιανικό εμπόριο οινοπνευματωδών και λοιπών ποτών
525.5	Λιανικό εμπόριο αναμνηστικών ειδών και ειδών λαϊκής τέχνης
528.1	Επισκευή υποδημάτων κάθε είδους και άλλων δερμάτινων ειδών
923.1	Καλλιτεχνική και λογοτεχνική δημιουργία και ερμηνεία
923.2	Εκμετάλλευση αιθουσών θεαμάτων και συναφείς δραστηριότητες
923.3	Υπαίθριες ψυχαγωγικές εκδηλώσεις και πάρκα αναψυχής
930.1	Πλύσιμο και στεγνό καθάρισμα κλωστοϋφαντουργικών και γούνινων προϊόντων
930.2	Δραστηριότητες κομμωτηρίων, κουρείων
930.4	Δραστηριότητες σχετικές με τη φυσική ευεξία

3.5.6. Κριτήρια διαχωρισμού δράσεων, που θα υλοποιηθούν στο πλαίσιο του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013 (ΠΑΑ) και του Επιχειρησιακού Προγράμματος Αλιείας 2007-2013 (ΕΠΑΛ).

Παρεμβάσεις, οι οποίες στοχεύουν στην οικονομική διαφοροποίηση των αγροτικών περιοχών και των αλιευτικών περιοχών θα υλοποιηθούν μέσω του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013 και ειδικότερα μέσω των Αξόνων Προτεραιότητας 3 και 4 αλλά και μέσω του Ε.Π. Αλιεία 2007-2013, Άξονας Προτεραιότητας 4: «Αειφόρος Ανάπτυξη Αλιευτικών Περιοχών».

Για την αποφυγή επικαλύψεων αλλά και την διασφάλιση της συμπληρωματικότητας μεταξύ των Ταμείων θα χρησιμοποιηθούν τα ακόλουθα κριτήρια διαχωρισμού των δράσεων που θα υλοποιηθούν στο πλαίσιο των δύο Προγραμμάτων.

Άξονας Προτεραιότητας 4 του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013 «Προσέγγιση LEADER» και Άξονας Προτεραιότητας 4: «Αειφόρος Ανάπτυξη Αλιευτικών Περιοχών» του Ε.Π. Αλιεία 2007 – 2013

Οι δύο Άξονες Προτεραιότητας υλοποιούνται μέσω Τοπικών Στρατηγικών Ανάπτυξης που υποβάλλονται από Ομάδες Τοπικής Δράσης, στη βάση της εκ των κάτω προς τα άνω προσέγγισης (bottom up).

Οι περιοχές, οι οποίες θα ενταχθούν στον Άξονα Προτεραιότητας 4 του ΠΑΑ και στον Άξονα Προτεραιότητας 4 του ΕΠΑΛ, θα διαφοροποιούνται γεωγραφικά.

Άξονας Προτεραιότητας 3 του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013 «Ποιότητα Ζωής στις Αγροτικές Περιοχές και Διαφοροποίηση της Αγροτικής

Οικονομίας» και Άξονας Προτεραιότητας 4: «Αειφόρος Ανάπτυξη Αλιευτικών Περιοχών» του Ε.Π Αλιεία 2007 – 2013.

Παρεμβάσεις του Άξονα Προτεραιότητας 3 του ΠΑΑ είναι δυνατόν να υλοποιούνται σε περιοχές, οι οποίες εντάσσονται παράλληλα και στον Άξονα Προτεραιότητας 4 του ΕΠΑΛ. Στις περιπτώσεις αυτές η χρηματοδότηση πράξεων ακολουθεί τα παρακάτω κριτήρια διαχωρισμού:

- ❑ Προκειμένου για δημόσια έργα, ο Άξονας Προτεραιότητας 4 του ΕΠΑΛ χρηματοδοτεί αποκλειστικά και μόνο τα έργα, τα οποία αναφέρονται ονομαστικά και κατά προτεραιότητα στα Τοπικά Προγράμματα που θα υποβληθούν από τις Ομάδες Τοπικής Δράσης Αλιευτικών Περιοχών, για την ένταξή τους στον Άξονα Προτεραιότητας. Λοιπά δημόσια έργα στις ίδιες περιοχές είναι δυνατόν να χρηματοδοτηθούν από τον Άξονα Προτεραιότητας 3 του ΠΑΑ «Ποιότητα Ζωής στις Αγροτικές Περιοχές και Διαφοροποίηση της Αγροτικής Οικονομίας»
- ❑ Οι ιδιωτικές επενδύσεις στις περιοχές αυτές χρηματοδοτούνται από τον Άξονα Προτεραιότητας 4 του ΕΠΑΛ και μέχρι την εξάντληση του προϋπολογισμού του, για κάθε περιοχή παρέμβασης.

3.5.7 Οριζόντια Διάταξη

Ο όρος εφαρμογής των κριτηρίων *μέχρι την εξάντληση του διαθέσιμου προϋπολογισμού* (με βάση την ολοκλήρωση της διαδικασίας υποβολής προτάσεων στο πλαίσιο των σχετικών προκηρύξεων) ισχύει για όλα τα κριτήρια που παρατίθενται στο παρόν κεφάλαιο του προγράμματος. Στην περίπτωση εξάντλησης του προϋπολογισμού, η αρμόδια Διαχειριστική Αρχή ενημερώνει σχετικά το μηχανισμό συντονισμού, ο οποίος με τη σειρά του μεριμνά για τη σχετική κατά περίπτωση άρση των κριτηρίων.

Τέλος, λαμβάνοντας υπόψη ότι η υλοποίηση των προγραμμάτων είναι μια δυναμική διαδικασία, η οποία καλύπτει χρονική περίοδο τουλάχιστον 7 ετών, τα κριτήρια διαχωρισμού μπορούν να συμπληρωθούν ή/και να αναθεωρηθούν, όποτε αυτό κριθεί απαραίτητο.

3.6 Τεχνική Βοήθεια

Η Τεχνική Βοήθεια θα περιλαμβάνει δράσεις που σχετίζονται με τη διαχείριση και γενικότερη υποστήριξη της υλοποίησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη, όπως Αξιολόγηση, Δημοσιότητα, Παρακολούθηση Συνεπειών Εφαρμογής σε Στρατηγικό Επίπεδο κλπ.

Οι ενέργειες τεχνικής βοήθειας - στήριξης αφορούν τον προγραμματισμό, το σχεδιασμό, την προετοιμασία, την αξιολόγηση, τη διαχείριση, την παρακολούθηση, τη δημοσιότητα και την εφαρμογή του Επιχειρησιακού Προγράμματος και των πράξεων που εντάσσονται σε αυτό και χρηματοδοτούνται από κοινοτικούς πόρους (Π.Δ.4/2002).

Βασικές αρχές του συστήματος για την Τεχνική Βοήθεια - Στήριξη αποτελούν αφενός η αποκέντρωση της αρμοδιότητας ανάθεσης της εκτέλεσης των σχετικών ενεργειών στήριξης στις Διαχειριστικές Αρχές των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων και αφετέρου, μία ενιαία, ευέλικτη και απλή διαδικασία για όλες τις σχετικές διαδικασίες εκτέλεσης.

Επιπλέον στο πλαίσιο της 4^{ης} Προγραμματικής Περιόδου, η Τεχνική Βοήθεια θα υποστηρίξει αποφασιστικά την προσπάθεια του σχεδιασμού με τη χρηματοδότηση των απαραίτητων

μελετών στρατηγικού σχεδιασμού και ενδεχομένως και κάποιων μελετών / υποστηρικτικών υπηρεσιών για την προετοιμασία και την ωρίμανση έργων και δράσεων.

ΕΝΟΤΗΤΑ 4.

ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

4.1 ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΦΟΡΕΙΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ

Σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Καν. (ΕΚ) 1083/2006 και ειδικότερα τα όσα προβλέπονται στα άρθρα 58 έως 62 και του Καν. (ΕΚ) 1828/2006, άρθρα 12 έως 26, για κάθε επιχειρησιακό πρόγραμμα (ΕΠ) ορίζονται η διαχειριστική αρχή, η αρχή πιστοποίησης και η αρχή ελέγχου και προσδιορίζονται οι ενδιαμέσιοι φορείς που θα οριστούν για τη διαχείρισή του. Στο κοινό σύστημα διαχείρισης και ελέγχου των ΕΠ του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς, εφεξής ΕΣΠΑ, ορίζεται εθνική αρχή συντονισμού για τη διασφάλιση του απαραίτητου συντονισμού της εφαρμογής των ΕΠ και την επίτευξη των στόχων του ΕΣΠΑ. Η εθνική αρχή συντονισμού συνεργάζεται με την ειδική υπηρεσία συντονισμού και παρακολούθησης δράσεων ΕΚΤ του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας για θέματα που άπτονται του ΕΚΤ. Η εξειδίκευση των αρμοδιοτήτων, η απαραίτητη διάκριση καθηκόντων και ο τρόπος οργάνωσης και λειτουργίας αυτών των αρχών και φορέων καθορίζονται με νόμο και όπου απαιτείται θα εκδοθούν επί μέρους κανονιστικές πράξεις. Οι αρμοδιότητες διαχείρισης, πιστοποίησης και ελέγχου ασκούνται μέσω διακριτών υπηρεσιών προκειμένου να διασφαλίζεται η απαιτούμενη διάκριση καθηκόντων μεταξύ των αρχών αυτών.

Η εθνική αρχή συντονισμού, η ειδική υπηρεσία συντονισμού και παρακολούθησης δράσεων ΕΚΤ και οι διαχειριστικές αρχές των ΕΠ συνιστούν δίκτυο με στόχο τη στενή συνεργασία, την άμεση ενημέρωση και τη μεταφορά των καλών πρακτικών που αναπτύσσονται.

Αναλυτική περιγραφή του τρόπου άσκησης των αρμοδιοτήτων κάθε αρχής και φορέα στην διαχείριση και τον έλεγχο του ΕΠ θα γίνει στην περιγραφή του κοινού Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου των ΕΠ που θα κοινοποιηθεί στην Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 71 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006.

Το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών εκπροσωπεί τις ελληνικές αρχές έναντι της ΕΕ για θέματα που άπτονται του ΕΣΠΑ. Για θέματα που άπτονται των ΕΠ εκπροσωπεί τις ελληνικές αρχές σε συνεργασία με τα κατά περίπτωση αρμόδια Υπουργεία. Η διαχειριστική αρχή έχει την ευθύνη έναντι της Επιτροπής για θέματα του Επιχειρησιακού Προγράμματος.

4.1.1 Εθνική αρχή συντονισμού αναπτυξιακών προγραμμάτων 2007-2013

Η εθνική αρχή συντονισμού έχει την ευθύνη του συντονισμού του προγραμματισμού και της εφαρμογής των ΕΠ στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ και της καθοδήγησης των διαχειριστικών αρχών, με στόχο την εξασφάλιση της αποτελεσματικότητας της διαχείρισης και της εφαρμογής τους.

Στο πλαίσιο αυτό η εθνική αρχή συντονισμού:

- (i) παρακολουθεί και συντονίζει τον προγραμματισμό και την εφαρμογή του ΕΣΠΑ και των ΕΠ του ΕΣΠΑ, παρέχοντας κατευθύνσεις για τη συμβατότητά τους με τις εθνικές πολιτικές και τις πολιτικές και προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης,
- (ii) έχει την ευθύνη για το σχεδιασμό του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου, την κοινοποίησή του στην Επιτροπή, σύμφωνα με το άρθρο 21 του Καν. (ΕΚ) 1828/06, συνοδευόμενο από τη γνώμη συμμόρφωσης του άρθρου 71 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006, την εποπτεία της αποτελεσματικής εφαρμογής του και την προσαρμογή του ώστε να διασφαλίζεται η επίτευξη των στόχων του,
- (iii) συντονίζει τις διαχειριστικές αρχές των ΕΠ του ΕΣΠΑ και εκδίδει οδηγίες και παρέχει κατευθύνσεις σχετικές με τον προγραμματισμό, τη διαχείριση, την εξειδίκευση των ΕΠ, την αξιολόγηση, τις επαληθεύσεις και κάθε δραστηριότητα που υπάγεται στην αποστολή των διαχειριστικών αρχών των ΕΠ,
- (iv) παρέχει την απαραίτητη πληροφόρηση προς τη Διυπουργική Επιτροπή κοινοτικών προγραμμάτων που συστάθηκε με το άρθρο 20 του Ν.3483/2006 και τη διάσκεψη των

- Προέδρων των επιτροπών παρακολούθησης των ΕΠ και μεριμνά για την εφαρμογή των αποφάσεων τους,
- (v) συνεργάζεται με τις διαχειριστικές αρχές των ΕΠ του ΕΣΠΑ, την αρχή πιστοποίησης, την αρχή ελέγχου και τον αρμόδιο για τη λειτουργία του ΟΠΣ φορέα, προκειμένου το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα (ΟΠΣ) να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις διαχείρισης, παρακολούθησης, ελέγχου και αξιολόγησης των ΕΠ του ΕΣΠΑ, καθώς και ενημέρωσης της Επιτροπής,
 - (vi) παρέχει οδηγίες και κατευθύνσεις για τη διενέργεια των αξιολογήσεων που συνδέονται με την παρακολούθηση ΕΠ, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στα άρθρα 47 και 48 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006 και στο υποκεφάλαιο 4.3 του παρόντος, επεξεργάζεται τα πορίσματα των αξιολογήσεων και παρέχει κατευθύνσεις στις διαχειριστικές αρχές σχετικά με την αναθεώρηση των ΕΠ,
 - (vii) ενημερώνει τις διαχειριστικές αρχές σχετικά με το κοινοτικό και εθνικό δίκαιο, παρακολουθεί και ενημερώνεται για τις σχετικές ενέργειες των διαχειριστικών αρχών για τη διασφάλιση της συμβατότητας των παρεμβάσεων με το εθνικό και κοινοτικό δίκαιο, ιδίως σε ό,τι αφορά την τήρηση των διατάξεων για τον ανταγωνισμό, τις δημόσιες συμβάσεις, την προστασία του περιβάλλοντος, την εξάλειψη των ανισοτήτων, την προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών και της αρχής της μη διάκρισης εξαιτίας του φύλου, της φυλής ή της εθνικής καταγωγής, της θρησκείας ή των πεποιθήσεων, της ύπαρξης αναπηρίας, της ηλικίας ή του γενετήσιου προσανατολισμού και εισηγείται στη Διυπουργική Επιτροπή τη λήψη των κατάλληλων μέτρων για την αποτελεσματική εφαρμογή αυτών,
 - (viii) διαμορφώνει προτάσεις για τον προγραμματισμό και τη διαχείριση του εθνικού αποθεματικού απροβλέπτων, σύμφωνα με το άρθρο 51 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006,
 - (ix) διαμορφώνει το πλαίσιο αρχών δημοσιότητας και πληροφόρησης για τα ΕΠ που συγχρηματοδοτούνται από τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής, προκειμένου να εξασφαλίζεται η ομοιογένεια, η συνοχή και ο συντονισμός των μέτρων δημοσιότητας και πληροφόρησης των ΕΠ και του ΕΣΠΑ και μεριμνά για την παρακολούθηση και τήρηση του πλαισίου αυτού,
 - (x) συμμετέχει στις ετήσιες συναντήσεις των διαχειριστικών αρχών των ΕΠ και της Επιτροπής που προβλέπονται στο άρθρο 68 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006,
 - (xi) παρακολουθεί την τήρηση των δεσμεύσεων για την προσθετικότητα και παρέχει στην Επιτροπή τις απαιτούμενες πληροφορίες για την επαλήθευσή της, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 15 του Κανονισμού,
 - (xii) μεριμνά για το συντονισμό του ΕΣΠΑ με τις πολιτικές του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων (ΕΠΜ) και υποβάλλει τα αναγκαία στοιχεία σχετικά με τη συμβολή των ΕΠ που συγχρηματοδοτούνται από τα Ταμεία στην εφαρμογή του ΕΠΜ, προκειμένου να συμπεριληφθούν στην ετήσια έκθεση υλοποίησής του κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 29 παρ 1 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006,
 - (xiii) συντάσσει τις εκθέσεις στρατηγικής παρακολούθησης του ΕΣΠΑ που προβλέπονται στις παρ.2 και 3 του άρθρου 29 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006, σχετικά με τη συμβολή των ΕΠ που συγχρηματοδοτούνται από τα Ταμεία στην επίτευξη των στόχων της πολιτικής για τη συνοχή όπως ορίζεται στη Συνθήκη, των στόχων των Ταμείων όπως ορίζονται στον Κανονισμό, των προτεραιοτήτων που διατυπώνονται στις στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές για τη συνοχή όπως προσδιορίζονται στο ΕΣΠΑ και του στόχου προώθησης της ανταγωνιστικότητας και της απασχόλησης,
 - (xiv) διασφαλίζει από κοινού με τις διαχειριστικές αρχές του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης και του ΕΠ Αλιείας, το συντονισμό μεταξύ της συνδρομής των διαφόρων Ταμείων, του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ), του Ευρωπαϊκού Ταμείου Αλιείας (ΕΤΑ) και το συντονισμό μεταξύ των Ταμείων και των παρεμβάσεων της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΕΤΕπ) και άλλων χρηματοδοτικών μέσων,

- (xv) έχει την ευθύνη για την τήρηση της κατανομής των πόρων των Ταμείων κατά τύπο Περιφερειών (Περιφέρειες αμιγούς στόχου 1, στατιστικής σύγκλισης, σταδιακής εισόδου)
- (xvi) μεριμνά για την υλοποίηση των αποφάσεων και κατευθύνσεων της ειδικής επιτροπής της παρ. 1.2.6 για τον προγραμματισμό και την εφαρμογή των συγχρηματοδοτούμενων δράσεων κρατικών ενισχύσεων και για την τήρηση του κοινοτικού θεσμικού πλαισίου σε ότι αφορά τη χορήγηση κρατικών ενισχύσεων,
- (xvii) διαμορφώνει το σύστημα επιβεβαίωσης της διαχειριστικής επάρκειας των δικαιούχων εξαιρουμένων αυτών που λαμβάνουν κρατική ενίσχυση κατά τα άρθρα 87 και 88 της συνθήκης, παρέχει οδηγίες και εποπτεύει την ορθή και ενιαία εφαρμογή του,
- (xviii) διαμορφώνει σε συνεργασία με την αρχή πιστοποίησης τους κανόνες για την επιλεξιμότητα των δαπανών και εκδίδει οδηγίες για την υποστήριξη των διαχειριστικών αρχών και των δικαιούχων,
- (xix) συγκροτεί και λειτουργεί θεματικές δικτυώσεις με στόχο τη διερεύνηση και διάχυση καλών πρακτικών και προτάσεων απλούστευσης και μείωσης της γραφειοκρατίας,
- (xx) οργανώνει και λειτουργεί την ηλεκτρονική δικτύωση όλων των διαχειριστικών αρχών, καθώς και των ειδικών υπηρεσιών συντονισμού, με στόχο την καλύτερη και ταχύτερη ενημέρωση και την υιοθέτηση βέλτιστων πρακτικών στην αντιμετώπιση και επίλυση κοινών θεμάτων,
- (xxi) υποστηρίζει την αποστολή και τις εργασίες της διάσκεψης των Προέδρων των επιτροπών παρακολούθησης των ΕΠ
- (xxii) μεριμνά για την παρακολούθηση της προόδου/εφαρμογής των κωδικών παρέμβασης που συνδέονται με τη Στρατηγική της Λισσαβόνας (earmarking) σύμφωνα με το άρθρο 9.3 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006,
- (xxiii) παρακολουθεί την εφαρμογή των πολιτικών που σχετίζονται με τους πόλους ανάπτυξης, όπως αυτές έχουν αποτυπωθεί στο ΕΣΠΑ και τα ΕΠ 2007-2013.

Η εθνική αρχή συντονισμού έχει την ευθύνη του συντονισμού και της καθοδήγησης των διαχειριστικών αρχών των ΕΠ του ΕΣΠΑ και δεν τις υποκαθιστά στην άσκηση των αρμοδιοτήτων τους.

Η άσκηση των αρμοδιοτήτων που περιγράφονται ανωτέρω γίνεται μέσω ειδικών υπηρεσιών που υπάγονται στη Γενική Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, Περιφερειακής Πολιτικής και Δημοσίων Επενδύσεων της Γενικής Γραμματείας Επενδύσεων και Ανάπτυξης του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών.

4.1.2 Βασικοί μηχανισμοί συντονισμού

Πέραν της εθνικής αρχής συντονισμού, η οποία συντονίζει το σύνολο των διαχειριστικών αρχών για θέματα εφαρμογής του ΕΣΠΑ και των ΕΠ του ΕΣΠΑ, όπως ορίζεται στο υποκεφάλαιο 4.1.1, προσδιορίζονται μηχανισμοί συντονισμού των δράσεων σε συγκεκριμένους τομείς, με στόχο τη διασφάλιση της συνάφειας των συγχρηματοδοτούμενων δράσεων με τις εθνικές πολιτικές κάθε τομέα, καθώς και μεταξύ των παρεμβάσεων του ΕΓΤΑΑ, του ΕΑΤ, της ΕΤΕπ και άλλων υφιστάμενων χρηματοδοτικών μέσων.

Για το σκοπό αυτό οι μηχανισμοί συντονισμού:

- (i) Καθορίζουν, σε συνεργασία με την εθνική αρχή συντονισμού, προτεραιότητες και παρέχουν κατευθύνσεις για την υλοποίηση των εθνικών τομεακών πολιτικών,
- (ii) συνεργάζονται με τις αρμόδιες διαχειριστικές αρχές και την εθνική αρχή συντονισμού για την ενσωμάτωση στα ΕΠ των κατευθύνσεων άσκησης πολιτικής στο τομέα αρμοδιότητάς τους,
- (iii) παρακολουθούν την πρόοδο και αποτελεσματικότητα των δράσεων και τη συμβολή τους στην επίτευξη των τεθέντων στόχων,

- (iv) προβαίνουν στις απαιτούμενες προτάσεις αναθεώρησης των κατευθύνσεων εφόσον απαιτείται.

Συντονισμός δράσεων ΕΚΤ

Ο συντονισμός των δράσεων που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ ασκείται από την Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού και Παρακολούθησης Δράσεων ΕΚΤ (ΕΥΣΕΚΤ) του Υπουργείου Απασχόλησης & Κοινωνικής Προστασίας σε συνεργασία με την εθνική αρχή συντονισμού και τις αρμόδιες εθνικές αρχές.

Ειδικότερα η ΕΥΣΕΚΤ:

- (i) Ασκεί καθήκοντα συντονισμού και παρακολούθησης των δράσεων που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών και Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, εξειδικεύονται οι αρμοδιότητες της υπηρεσίας καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.
- (ii) Παρακολουθεί τις εθνικές, ευρωπαϊκές και διεθνείς εξελίξεις και πολιτικές στα θέματα που σχετίζονται με την απασχόληση, την κοινωνική ένταξη, τη δια βίου μάθηση, την προώθηση της ισότητας των φύλων και των ίσων ευκαιριών καθώς και τις επιπτώσεις άλλων πολιτικών (εθνικών, Ε.Ε., διεθνών) και συμμετέχει στις σχετικές επιτροπές της Ε.Ε. Παρακολουθεί την εφαρμογή των πολιτικών απασχόλησης και κοινωνικής ένταξης και συμβάλλει στο σχεδιασμό τους.
- (iii) Παρακολουθεί την τήρηση της περιφερειακής κατανομής των πόρων του ΕΚΤ ανά ΕΠ/δράση και τύπο Περιφερειών (Περιφέρειες αμιγούς στόχου 1, στατιστικής σύγκλισης, σταδιακής εισόδου).
- (iv) Εκπονεί το αναγκαίο θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο που διέπει την υλοποίηση δράσεων συγχρηματοδοτούμενων από το ΕΚΤ, όπου αυτό απαιτείται, σε συνεργασία με την εθνική αρχή συντονισμού, τις διαχειριστικές αρχές των ΕΠ και τα συναρμόδια Υπουργεία, προκειμένου να διασφαλίζεται η ενιαία υλοποίηση δράσεων ίδιου τύπου. Στο πλαίσιο αυτό, εκδίδει οδηγίες και παρέχει κατευθύνσεις σε συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς.
- (v) Παρακολουθεί και επεξεργάζεται τις χρηματοδοτικές ροές και τις συνολικές δεσμεύσεις των επιχειρησιακών προγραμμάτων ΕΚΤ για τον έγκαιρο εντοπισμό τυχόν προβλημάτων και σε συνεργασία με την εθνική αρχή συντονισμού εισηγείται κατάλληλα διορθωτικά μέτρα στις οικείες επιτροπές παρακολούθησης, για την αποφυγή εφαρμογής του κανόνα αυτόματης αποδέσμευσης $v+3/v+2$.
- (vi) Είναι αρμόδια για την παροχή κατευθύνσεων και την παρακολούθηση δράσεων τύπου ΕΚΤ που συγχρηματοδοτούνται μέσω της χρήσης της ρήτρας ευελιξίας του 10% (ή 15%) σε όλα τα εμπλεκόμενα ΕΠ, με στόχο την αποφυγή επικαλύψεων και την επίτευξη συνεργιών.
- (vii) Εκδίδει οδηγίες και παρέχει κατευθύνσεις για το σχεδιασμό και τις τροποποιήσεις των δεικτών και για τα θέματα αξιολόγησης γενικά, που αφορούν σε παρεμβάσεις ΕΚΤ στο επίπεδο του ΕΣΠΑ και των ΕΠ, σε συνεργασία με την εθνική αρχή συντονισμού και τους συναρμόδιους φορείς. Μεριμνά για τη συμβατότητα των παραπάνω με τις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την Απασχόληση και τους συναφείς στόχους της Κοινότητας στους τομείς της Κοινωνικής Ένταξης, της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της ισότητας.
- (viii) Παρακολουθεί και συντονίζει την εκ των προτέρων αξιολόγηση και τις αξιολογήσεις που πραγματοποιούνται κατά τη διάρκεια της περιόδου προγραμματισμού σε επίπεδο ΕΣΠΑ και ΕΠ που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ, σε συνεργασία με τους συναρμόδιους φορείς.
- (ix) Συντονίζει τους αρμόδιους εθνικούς φορείς και συνεργάζεται με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την εκπόνηση των αξιολογήσεων σε θέματα Ανθρωπίνων Πόρων, που

πραγματοποιούνται με ευθύνη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σύμφωνα με το Άρθρο 49 του Γεν. Κανονισμού 1083/2006.

- (x) Συμμετέχει στη διαμόρφωση του σχεδίου των αξιολογήσεων της περιόδου 2007-2013 σε ό,τι αφορά θέματα ανθρωπίνων πόρων, σε συνεργασία με τις διαχειριστικές αρχές των ΕΠ του ΕΚΤ και την εθνική αρχή συντονισμού.
- (xi) Οργανώνει, συντονίζει και παρακολουθεί τις δράσεις πληροφόρησης και δημοσιότητας για την προβολή των πολιτικών και των παρεμβάσεων του ΕΚΤ στην Ελλάδα, προκειμένου να εξασφαλίζεται η συνέργια των δράσεων επικοινωνίας μεταξύ των ΕΠ, καθώς και τη συμπληρωματικότητα αυτών με τις δράσεις επικοινωνίας του ΕΣΠΑ. Συνεργάζεται προς τούτο, κυρίως με τις αρμόδιες υπηρεσίες της Γεν. Δ/σης Απασχόλησης της Ε.Ε., την εθνική αρχή συντονισμού, τις αρμόδιες εθνικές αρχές και τις διαχειριστικές αρχές για όλα τα ζητήματα που αφορούν σε δράσεις επικοινωνίας για το ΕΚΤ.
- (xii) Αναπτύσσει υποβοηθητικά εργαλεία σε συνεργασία με τις αρμόδιες εθνικές αρχές για την υποστήριξη των φορέων διαχείρισης και υλοποίησης και μεριμνά για την εκπόνηση μελετών, ερευνών, εμπειρογνωμοσυών και αξιολογήσεων σχετικά με ζητήματα ανθρωπίνων πόρων για την εκτέλεση του έργου της.

Για την αποτελεσματικότερη άσκηση των καθηκόντων της ΕΥΣΕΚΤ, διασφαλίζεται η επαρκής στελέχωσή της. Επίσης, στις διαχειριστικές αρχές των Περιφερειακών ΕΠ, καθώς και των ΕΠ τα οποία θα υλοποιήσουν δράσεις τύπου ΕΚΤ μέσω χρήσης της ρήτρας ευελιξίας του 10% (ή 15%), ορίζονται στέλεχος /στελέχη με αποκλειστικό καθήκον τη διαχείριση πράξεων ΕΚΤ και τη συνεργασία τους με την ΕΥΣΕΚΤ και με τις διαχειριστικές αρχές των αρμοδίων υπουργείων για θέματα που άπτονται των αρμοδιοτήτων τους.

Η ενσωμάτωση των αρχών της EQUAL κάθετα και οριζόντια (horizontal and vertical mainstreaming) θα διασφαλιστεί μέσω ειδικής υπηρεσίας, η οποία θα αποτελεί μετεξέλιξη της ειδικής υπηρεσίας διαχείρισης του Προγράμματος της Κ.Π. EQUAL του ΚΠΣ 2000-2006. Η ειδική αυτή υπηρεσία αφενός θα εντοπίζει ευκαιρίες για την ενσωμάτωση των αρχών της EQUAL στις δράσεις των ΕΠ, αφετέρου θα παρέχει την απαραίτητη τεχνογνωσία προς την κατεύθυνση αυτή με ενδεδειγμένες εμπειρογνωμοσύνες. Επίσης θα παρακολουθεί και θα παρέχει συμβουλευτική για την ορθή εφαρμογή των αρχών της EQUAL.

Οι υφιστάμενες Ειδικές Υπηρεσίες Εφαρμογής που λειτουργούν στο πλαίσιο του Γ'ΚΠΣ στα Υπουργεία Απασχόλησης & Κοινωνικής Προστασίας, Εθνικής Παιδείας & Θρησκευμάτων και Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης & Αποκέντρωσης συνεχίζουν τη λειτουργία τους και την προγραμματική περίοδο 2007-2013.

Για την υποστήριξη της αποτελεσματικής εφαρμογής του ΕΠ «Διοικητική Μεταρρύθμιση», προωθείται ο μετασχηματισμός της ανώνυμης μη κερδοσκοπικής εταιρίας του ευρύτερου Δημόσιου Τομέα «Κοινωνία της Πληροφορίας» σε «Διοικητική Αναδιοργάνωση Α.Ε.», με κύριο αντικείμενο τον περιορισμό της πολυνομίας, την αξιολόγηση και αναβάθμιση της διοικητικής ικανότητας των δημόσιων οργανισμών, τον οργανωτικό και λειτουργικό ανασχεδιασμό και την ανασυγκρότησή τους.

Για την υποστήριξη της αποτελεσματικής εφαρμογής του άξονα «Συστημικές Προτεραιότητες» του ΕΠ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού», συνιστάται στο Υπουργείο Απασχόλησης & Κοινωνικής Προστασίας, στη Γενική Γραμματεία Διαχείρισης Κοινοτικών & άλλων Πόρων, αρμόδια δομή για το σχεδιασμό, την οργάνωση και την παρακολούθηση της εφαρμογής και αξιολόγησης των δράσεων του εν λόγω άξονα.

Συντονισμός δράσεων στον τομέα του περιβάλλοντος

Ο συντονισμός των δράσεων στον τομέα του περιβάλλοντος ασκείται μέσω Ειδικής Υπηρεσίας στο ΥΠΕΧΩΔΕ, η οποία θα συντονίζει, θα καθορίζει προτεραιότητες και θα παρακολουθεί σε συνεργασία με την εθνική αρχή συντονισμού, το σύνολο των περιβαλλοντικών έργων και δράσεων ανεξάρτητα από την πηγή χρηματοδότησής τους, ώστε να διασφαλιστεί η αναγκαία συνέργια και συμπληρωματικότητα των παρεμβάσεων στον τομέα του περιβάλλοντος. Επιπλέον θα συνεργάζεται με την εθνική αρχή συντονισμού για την ενσωμάτωση των κατευθύνσεων άσκησης περιβαλλοντικής πολιτικής στα περιφερειακά ΕΠ.

Η ειδική αυτή υπηρεσία θα υποστηρίζει και θα συντονίζει τη λειτουργία περιβαλλοντικού δικτύου (Environmental Network) σε συνεργασία με το Εθνικό Κέντρο Περιβάλλοντος και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΕΚΠΑΑ) και τις λοιπές Υπηρεσίες του ΥΠΕΧΩΔΕ και τις συναρμόδιες Κεντρικές & Περιφερειακές Αρχές, θα συντάσσει ετήσιες απολογιστικές εκθέσεις για την πρόοδο των έργων και δράσεων περιβάλλοντος τις οποίες θα αποστέλλει και προς την εθνική αρχή συντονισμού και τις αρμόδιες υπηρεσίες της ΕΕ, θα υποστηρίζει με επεξεργασμένα στοιχεία και αναφορές την Επιτροπή Παρακολούθησης του ΕΠ «Περιβάλλον - Αειφόρος Ανάπτυξη» και την Ετήσια Διάσκεψη των Προέδρων των Επιτροπών Παρακολούθησης (ΕΔΙΠ), θα συμμετέχει στις Επιτροπές Παρακολούθησης των ΕΠ και θα υποστηρίζει το ΥΠΕΧΩΔΕ και τις λοιπές δημόσιες αρχές στην αναγκαία διαρκή δημόσια διαβούλευση με τους Κοινωνικούς Εταίρους και τις Περιβαλλοντικές Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ) για συναφή ζητήματα.

Στην ειδική αυτή υπηρεσία υποβάλλονται επίσης οι εκθέσεις που προβλέπονται στην κοινή υπουργική απόφαση έγκρισης της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του ΕΠ και αφορούν στην παρακολούθηση των σημαντικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων από την εφαρμογή του ΕΠ.

Συντονισμός δράσεων στον τομέα της υγείας και κοινωνικής αλληλεγγύης

Ο συντονισμός των δράσεων του τομέα της υγείας και κοινωνικής αλληλεγγύης ασκείται από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης μέσω:

- (α) Διυπουργικού Οργάνου, όπως αυτό θα οριστεί από κοινή υπουργική απόφαση των εμπλεκόμενων εθνικών αρχών και υπό την προεδρία του Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Υγείας & Κοινωνικής Αλληλεγγύης, το οποίο θα καθορίζει σε στρατηγικό, επιτελικό επίπεδο, τις αναγκαίες παρεμβάσεις στα τομεακά και περιφερειακά ΕΠ και τις προτεραιότητες του συνόλου των έργων και δράσεων ανεξάρτητα από την πηγή χρηματοδότησής τους, ώστε να διασφαλιστεί η αναγκαία συνέργια και συμπληρωματικότητα των παρεμβάσεων,
- (β) ειδικής δομής που θα οριστεί με Κοινή Υπουργική Απόφαση και η οποία θα αποτελεί μετεξέλιξη της ειδικής υπηρεσίας διαχείρισης του ΕΠ «Υγεία – Πρόνοια» της προγραμματικής περιόδου 2000 – 2006. Η δομή αυτή θα υποστηρίζει αφενός το διυπουργικό όργανο για θέματα κατάρτισης της στρατηγικής και θα συντονίζει αφετέρου την εφαρμογή των δράσεων του τομέα υγείας – κοινωνικής αλληλεγγύης που θα υλοποιούνται από τα ΕΠ του ΕΣΠΑ. Στο πλαίσιο του συντονισμού θα παρέχει οδηγίες και κατευθύνσεις για το σχεδιασμό και τις τροποποιήσεις των παρεμβάσεων των ΕΠ με την σύμφωνη γνώμη της εθνικής αρχής συντονισμού και των εμπλεκόμενων συναρμόδιων αρχών.

Στο πλαίσιο της ειδικής αυτής δομής θα αναληφθούν επίσης καθήκοντα ενδιάμεσου φορέα διαχείρισης, ο οποίος θα οριστεί σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο υποκεφάλαιο 4.1.4.

Συντονισμός δράσεων ΕΤΠΑ στον τομέα της εκπαίδευσης

Ο συντονισμός των δράσεων ΕΤΠΑ στον τομέα της εκπαίδευσης θα διασφαλιστεί από την αντίστοιχη μονάδα της διαχειριστικής αρχής του ΕΠ «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία θα αναλάβει και αρμοδιότητες συντονισμού της εφαρμογής των δράσεων ΕΤΠΑ του τομέα της εκπαίδευσης που υλοποιούνται από τα περιφερειακά ΕΠ του ΕΣΠΑ και από το ΕΠ «Ψηφιακή Σύγκλιση».

Συντονισμός των ΕΠ «Διοικητική Μεταρρύθμιση» και «Ψηφιακή Σύγκλιση»

Για το συντονισμό της εφαρμογής των ΕΠ: «Διοικητική Μεταρρύθμιση» και «Ψηφιακή Σύγκλιση» του ΕΣΠΑ 2007-2013, συνιστάται διυπουργική επιτροπή στην οποία μετέχουν ο Γενικός Γραμματέας Εσωτερικών και ο Γενικός Γραμματέας Δημόσιας Διοίκησης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης του Υπουργείου Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, ο Ειδικός Γραμματέας Ψηφιακού Σχεδιασμού του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, ο προϊστάμενος της εθνικής αρχής συντονισμού και οι προϊστάμενοι των οικείων ειδικών υπηρεσιών. Αποστολή της επιτροπής είναι ο συντονισμός των δύο ΕΠ στον προγραμματισμό των προσκλήσεων για τις δράσεις και την εφαρμογή των αλληλοσυμπληρούμενων παρεμβάσεων. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, καθορίζονται η συγκρότηση και οι ειδικότερες αρμοδιότητες της επιτροπής.

Συντονισμός συγχρηματοδοτούμενων δράσεων κρατικών ενισχύσεων, μέσω χρηματοοικονομικής τεχνικής και δανείων ΕΤΕπ

Για το συντονισμό του προγραμματισμού και της εφαρμογής των συγχρηματοδοτούμενων δράσεων κρατικών ενισχύσεων, συμπεριλαμβανομένων των κανόνων για τη σώρευση ενισχύσεων και την αποφυγή της διπλής χρηματοδότησης της δαπάνης από άλλα κοινοτικά ή εθνικά χρηματοδοτικά μέσα ή από άλλη προγραμματική περίοδο, συνιστάται επιτροπή στην οποία μετέχουν οι προϊστάμενοι της εθνικής αρχής συντονισμού, της διαχειριστικής αρχής του ΕΠ «Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα», της διαχειριστικής αρχής του ΕΠ «Ψηφιακή Σύγκλιση», της διαχειριστικής αρχής του ΕΠ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού» και της διαχειριστικής αρχής των ΠΕΠ. Στις συνεδριάσεις της επιτροπής δύναται να μετέχουν κατά περίπτωση και εκπρόσωποι άλλων φορέων.

Η ανωτέρω επιτροπή υποστηρίζει επίσης την εθνική αρχή συντονισμού στην εποπτεία της οργάνωσης και διαχείρισης των ταμείων που ιδρύονται και οργανώνονται και λειτουργούν σύμφωνα με το άρθρο 44 του Κανονισμού.

Ο συντονισμός των δανείων που χορηγούνται από την ΕΤΕπ για τη χρηματοδότηση μεγάλων έργων που εντάσσονται στα ΕΠ (συμπεριλαμβανομένων και των μεγάλων έργων που προωθούνται με συγχρηματοδότηση του ιδιωτικού τομέα) ή άλλων επενδύσεων μικρότερου μεγέθους, ασκείται από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Οικονομίας & Οικονομικών, σε συνεργασία με την ανωτέρω επιτροπή και τις αρμόδιες διαχειριστικές αρχές.

Συντονισμός και προώθηση της Έρευνας και Τεχνολογίας

Ο συντονισμός των δράσεων και παρεμβάσεων Έρευνας και Τεχνολογίας ασκείται μέσω της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας η οποία αποτελεί τον αρμόδιο φορέα για τη χάραξη και άσκηση πολιτικής στους τομείς αυτούς.

Συντονισμός δράσεων στον τομέα του πολιτισμού

Ο συντονισμός των δράσεων στον τομέα του πολιτισμού θα διασφαλιστεί από την ειδική υπηρεσία του ΕΠ «Πολιτισμός» η οποία λειτουργεί στο πλαίσιο του ΚΠΣ 2000-2006 στο Υπουργείο Πολιτισμού, η οποία θα αναλάβει και αρμοδιότητες συντονισμού της εφαρμογής των δράσεων του τομέα πολιτισμού που υλοποιούνται από τα ΕΠ του ΕΣΠΑ.

Συντονισμός ΕΠ του ΕΣΠΑ με ΕΓΤΑΑ και ΕΤΑ

Ο συντονισμός μεταξύ των ΕΠ του ΕΣΠΑ και των προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από το ΕΓΤΑΑ και το ΕΤΑ, ασκείται από την εθνική αρχή συντονισμού και τις ειδικές υπηρεσίες διαχείρισης του προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ) και του ΕΠ Αλιείας (ΕΠΑ), σε συνεργασία με αρμόδιες εθνικές αρχές, κατά τον προγραμματισμό και την παρακολούθηση της υλοποίησης των αντίστοιχων δράσεων.

Ο συντονισμός αυτός ασκείται μέσω μηχανισμού προώθησης της συμπληρωματικότητας των δράσεων, χωρικά (περιοχή παρέμβασης) και θεματικά (τομέας παρέμβασης), που λειτουργεί σε επίπεδο α) προγραμματισμού, β) παρακολούθησης υλοποίησης (διαχειριστικές αρχές), και γ) επανεξέτασης στρατηγικής (εθνική αρχή συντονισμού και διαχειριστικές αρχές του ΠΑΑ και του ΕΠΑ).

Στο πρώτο επίπεδο, ο μηχανισμός αυτός εξειδικεύει κατευθύνσεις για τη διασφάλιση της συμπληρωματικότητας και του διαχωρισμού των δράσεων και συντονίζει το πλαίσιο εφαρμογής τους, θεματικά και γεωγραφικά.

Στο δεύτερο επίπεδο, οι διαχειριστικές αρχές των ΕΠ του ΕΣΠΑ, του ΠΑΑ και του ΕΠΑ τηρούν τις κατευθύνσεις κατά τη διαδικασία επιλογής των συγχρηματοδοτούμενων πράξεων. Σε ετήσια βάση, συντάσσουν ειδική αναφορά για την πρόοδο και αποτελεσματικότητα των δράσεων με χρήση των κωδικών θεματικής και εδαφικής διάστασης και τις γνωστοποιούν στον μηχανισμό αυτό.

Στο τρίτο επίπεδο και στο πλαίσιο της ανωτέρω ειδικής αναφοράς, ο μηχανισμός, εξετάζει την πρόοδο και αποτελεσματικότητα των δράσεων, προσδιορίζει ενδεχόμενη ανάγκη αναθεώρησης των κατευθύνσεων και της κατανομής των Κοινοτικών πόρων, συνεπεία αλλαγών στις προτεραιότητες (κοινοτικές, εθνικές, περιφερειακές) ή στις συνθήκες υλοποίησής τους και εισηγείται μέτρα στην Ετήσια Διάσκεψη των προέδρων των Επιτροπών Παρακολούθησης.

4.1.3 Διαχειριστική αρχή του επιχειρησιακού προγράμματος

Ως διαχειριστική αρχή του επιχειρησιακού προγράμματος «Περιβάλλον - Αειφόρος Ανάπτυξη», σύμφωνα με το άρθρο 59 παρ.1 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006, ορίζεται με κοινή απόφαση του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ και των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών, η ειδική υπηρεσία διαχείρισης ΕΠ «Περιβάλλον» η οποία λειτουργεί στο πλαίσιο του ΚΠΣ 2000-2006 στο Υπουργείο ΠΕΧΩΔΕ και η οποία μετονομάζεται σε ειδική υπηρεσία διαχείρισης επιχειρησιακού προγράμματος «Περιβάλλον - Αειφόρος Ανάπτυξη».

Η διαχειριστική αρχή, σύμφωνα με το άρθρο 60 του Καν. (ΕΚ) 1083/06, είναι υπεύθυνη για τη διαχείριση και την υλοποίηση του ΕΠ σύμφωνα με την αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης και ασκεί τις ακόλουθες αρμοδιότητες :

- (i) Διασφαλίζει την επιλογή των προς χρηματοδότηση πράξεων σύμφωνα με τα κριτήρια που εφαρμόζονται στο ΕΠ καθώς και τη συμμόρφωση των συγχρηματοδοτούμενων πράξεων με τους ισχύοντες κοινοτικούς και εθνικούς κανόνες, καθ' όλη την περίοδο υλοποίησής τους,

Στο πλαίσιο αυτό η διαχειριστική αρχή:

- Μεριμνά, μέσω πρόσκλησης, για την παροχή στους δυνητικούς δικαιούχους λεπτομερών πληροφοριών σχετικά με:
 - τους όρους επιλεξιμότητας τους οποίους πρέπει να πληρούν οι προτεινόμενες πράξεις προκειμένου να ενταχθούν για χρηματοδότηση στο πλαίσιο του ΕΠ,

- τα τυποποιημένα έντυπα που θα χρησιμοποιηθούν για την υποβολή αιτήσεων χρηματοδότησης,
 - τις διαδικασίες για την εξέταση των αιτήσεων χρηματοδότησης και των σχετικών χρονικών περιόδων,
 - τα κριτήρια για την ένταξη των προς χρηματοδότηση πράξεων,
 - τους αρμόδιους σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο, οι οποίοι μπορούν να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με το ΕΠ,
 - τη δημοσιοποίηση καταλόγου στον οποίο παρατίθενται ο τίτλος των πράξεων, οι δικαιούχοι και το ποσό της δημόσιας χρηματοδότησης που χορηγείται.
- Εφαρμόζει διαδικασίες αξιολόγησης των πράξεων με βάση τα κριτήρια ένταξης που εγκρίνονται από την επιτροπή παρακολούθησης του ΕΠ. Οι προτάσεις που δεν έχουν αξιολογηθεί ή δεν έχουν λάβει θετική αξιολόγηση δεν δύνανται να ενταχθούν στο ΕΠ. Ως ομάδες κριτηρίων δύναται να χρησιμοποιεί τη σκοπιμότητα της πράξης, τη συμβατότητα της πράξης με τις εθνικές και κοινοτικές πολιτικές, τη συμβολή της πράξης στους στόχους του ΕΠ, τη φύση και το είδος της πράξης στο πλαίσιο της διενεργούμενης πρόσκλησης, την πληρότητα και την ωριμότητα της πράξης. Εξετάζει τη διαχειριστική επάρκεια των δικαιούχων εξαιρουμένων αυτών που λαμβάνουν κρατική ενίσχυση κατά τα άρθρα 87 και 88 της συνθήκης σύμφωνα με το σύστημα που προσδιορίζεται στην παράγραφο (xvii) του υποκεφαλαίου 4.1.1, πριν ληφθεί η απόφαση ένταξης της πράξης στο ΕΠ. Στις περιπτώσεις πράξεων για τις οποίες κατά τη χρονική στιγμή υποβολής τους στο ΕΠ έχουν αναληφθεί νομικές δεσμεύσεις ή βρίσκονται σε εκτέλεση ή περατώθηκαν μετά την ημερομηνία έναρξης της επιλεξιμότητας, συνεκτιμά τυχόν αξιολογήσεις που έχουν διενεργηθεί από αρμόδιες αρχές και διασφαλίζει ότι η επιλογή των πράξεων ικανοποιεί τα κριτήρια που εφαρμόζονται για το ΕΠ.
 - Γνωστοποιεί τις προς ένταξη πράξεις προϋπολογισμού άνω των πέντε εκατ. (5.000.000) ευρώ στην εθνική αρχή συντονισμού προκειμένου να διατυπώσει γνώμη εντός δέκα πέντε ημερών. Οι συγχρηματοδοτούμενες από το ΕΚΤ προτεινόμενες προς ένταξη πράξεις, γνωστοποιούνται στην ΕΥΣΕΚΤ για διατύπωση γνώμης, όταν είναι προϋπολογισμού άνω των δύο εκατ. (2.000.000) ευρώ. Η απόφαση ένταξης εκδίδεται με ευθύνη της διαχειριστικής αρχής μετά την παρέλευση της προθεσμίας αυτής. Για τα δημόσια έργα προϋπολογισμού άνω των είκοσι πέντε εκατ. (25.000.000) ευρώ στον τομέα του περιβάλλοντος και άνω των πενήντα εκατ. (50.000.000) ευρώ σε άλλους τομείς, η απόφαση ένταξης εκδίδεται μόνο μετά από σύμφωνη γνώμη του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών.
 - Εκδίδει την απόφαση ένταξης πράξεων στο ΕΠ και ενημερώνει γραπτώς τον δικαιούχο για όλες τις υποχρεώσεις που αναλαμβάνει. Ενημερώνει επίσης γραπτώς με επαρκή αιτιολόγηση τους φορείς των οποίων οι προτάσεις δεν έγιναν αποδεκτές, προκειμένου να καταστεί δυνατή η βελτίωση τους σε μεταγενέστερη υποβολή τους.
 - Προβαίνει σε εξέταση των σταδίων εξέλιξης δημοσίων συμβάσεων και ιδίως κατά τη διαδικασία διακήρυξης, ανάθεσης και τροποποίησης σύμβασης. Η διαχειριστική αρχή εκφράζει τη σύμφωνη γνώμη της εντός δέκα (10) εργασίμων ημερών ή εντός δέκα πέντε (15) εργασίμων ημερών σε περιπτώσεις συμβάσεων άνω των είκοσι πέντε εκατομμυρίων ευρώ η οποία και αποτελεί όρο για τη χρηματοδότηση της πράξης.
 - Συνεργάζεται με την εθνική αρχή συντονισμού, την καθ' ύλην αρμόδια υπηρεσία συντονισμού και την Επιτροπή και παρέχει σε αυτές κάθε πληροφορία που ζητείται.
- (ii) Επαληθεύει την παράδοση των συγχρηματοδοτούμενων προϊόντων και υπηρεσιών και την πραγματοποίηση των δαπανών που δηλώνουν οι δικαιούχοι για τις διάφορες

πράξεις, καθώς και τη συμμόρφωσή τους προς τους κοινοτικούς και τους εθνικούς κανόνες.

Στο πλαίσιο αυτό η διαχειριστική αρχή:

- διενεργεί διοικητικές και επιτόπιες επαληθεύσεις, οι οποίες καλύπτουν κατάλληλα τις διοικητικές, δημοσιονομικές, τεχνικές και φυσικές πτυχές των υλοποιούμενων πράξεων. Ειδικότερα διενεργεί:

(α) διοικητικές επαληθεύσεις για κάθε δήλωση δαπανών που υποβάλλεται από τους δικαιούχους, κατά τις οποίες επιβεβαιώνονται με τα κατάλληλα έγγραφα, ότι:

- η δηλωθείσα δαπάνη είναι πραγματική,
- τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες έχουν παραδοθεί σύμφωνα με την απόφαση ένταξης,
- οι δηλώσεις δαπανών από τους δικαιούχους είναι ακριβείς,
- η πράξη και η δαπάνη είναι σύμφωνες με το εθνικό και κοινοτικό δίκαιο
- τηρήθηκαν οι κατάλληλες διαδικασίες για την αποφυγή διπλής χρηματοδότησης της δαπάνης από άλλα κοινοτικά ή εθνικά χρηματοδοτικά μέσα ή από άλλη προγραμματική περίοδο.

Στην περίπτωση μεγάλου πλήθους δικαιολογητικών εγγράφων είναι δυνατόν να πραγματοποιούνται δειγματοληπτικές επαληθεύσεις βάσει μεθόδου δειγματοληψίας.

Το αργότερο κατά την πρώτη δήλωση δαπάνης του δικαιούχου, η διαχειριστική αρχή επιβεβαιώνει την εφαρμογή των όρων και προϋποθέσεων που ενδεχομένως έχει θέσει κατά την εξέταση της διαδικασίας ανάθεσης των δημοσίων συμβάσεων. Η διαχειριστική αρχή παρακολουθεί τη συμμόρφωση της σύμβασης με την εθνική και κοινοτική νομοθεσία καθ' όλη τη διάρκεια υλοποίησής της.

(β) επιτόπιες επαληθεύσεις επιμέρους πράξεων κατά τις οποίες επαληθεύεται ότι οι πράξεις όντως εκτελούνται και τα παραδιδόμενα προϊόντα ή/και παρεχόμενες υπηρεσίες συμμορφώνονται προς τους όρους της αντίστοιχης σύμβασης ή απόφασης χορήγησης ενίσχυσης, η φυσική πρόοδος της πράξης, η τήρηση των κοινοτικών κανόνων όσον αφορά τη δημοσιότητα και η ακρίβεια των πληροφοριών που παρέχει ο δικαιούχος όσον αφορά τη φυσική και οικονομική πρόοδο της πράξης.

Για τις πράξεις που η επαλήθευσή τους επιτοπώς, γίνεται δειγματοληπτικά, η διαχειριστική αρχή τηρεί αρχεία που περιγράφουν και δικαιολογούν τη δειγματοληπτική μέθοδο που καθορίζει τις πράξεις ή τις συναλλαγές που επιλέγονται προς επαλήθευση. Η διαχειριστική αρχή καθορίζει το μέγεθος του δείγματος, προκειμένου να αποκτήσει εύλογη βεβαιότητα ως προς τη νομιμότητα και κανονικότητα των σχετικών πράξεων, όσον αφορά το επίπεδο κινδύνου που διαπιστώνεται (από τη διαχειριστική αρχή) για τον τύπο των σχετικών δικαιούχων και πράξεων. Η διαχειριστική αρχή επανεξετάζει τη μέθοδο δειγματοληψίας σε ετήσια βάση σύμφωνα με τους κανόνες του ΣΔΕ.

Σε ότι αφορά στα δημόσια έργα ο έλεγχος που διενεργείται από τον Ειδικό Σύμβουλο Ποιοτικού Ελέγχου (ΕΣΠΕΛ) μπορεί να αντικαταστήσει επιτόπιες επαληθεύσεις της διαχειριστικής αρχής και συνυπολογίζεται σε ότι αφορά στην εκτίμηση του δείγματος.

- Τηρεί αρχείο των διενεργούμενων επαληθεύσεων στο ΟΠΣ, όπου για κάθε επαλήθευση αναφέρονται οι εργασίες που υλοποιήθηκαν για την επαλήθευση, η ημερομηνία και τα αποτελέσματα της επαλήθευσης και τα μέτρα που ελήφθησαν στις περιπτώσεις ανεύρεσης παρατυπιών. Τα πορίσματα των επιτόπιων επαληθεύσεων καταχωρούνται στο ΟΠΣ και κοινοποιούνται στο δικαιούχο και

στο φορέα που είναι αρμόδιος για τη χορήγηση ενισχύσεων στην περίπτωση κρατικών ενισχύσεων.

- Στην περίπτωση που η διαχειριστική αρχή ή ο ενδιαμέσος φορέας διαχείρισης είναι και δικαιούχος στο πλαίσιο του ίδιου ΕΠ, η υλοποίηση της πράξης θα γίνεται από μονάδα διαφορετική από τη μονάδα που είναι αρμόδια για τη διενέργεια των επαληθεύσεων, ώστε να διασφαλίζεται η απαιτούμενη διάκριση καθηκόντων.

Στις περιπτώσεις πράξεων κρατικών ενισχύσεων η διαχειριστική αρχή:

- διενεργεί διοικητικές και επιτόπιες επαληθεύσεις, οι οποίες καλύπτουν κατάλληλα τις διοικητικές, δημοσιονομικές, τεχνικές και φυσικές πτυχές των υλοποιούμενων πράξεων. Ειδικότερα διενεργεί διοικητικές και επιτόπιες επαληθεύσεις για κάθε δήλωση δαπανών που υποβάλλεται από τους δικαιούχους, κατά τις οποίες επιβεβαιώνονται με τα κατάλληλα έγγραφα, ότι:
 - η δηλωθείσα δαπάνη είναι πραγματική,
 - τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες έχουν παραδοθεί σύμφωνα με την απόφαση ένταξης,
 - οι δηλώσεις δαπανών από τους δικαιούχους είναι ακριβείς,
 - η πράξη και η δαπάνη είναι σύμφωνες με το εθνικό και κοινοτικό δίκαιο
 - τηρήθηκαν οι κατάλληλες διαδικασίες για την αποφυγή διπλής χρηματοδότησης της δαπάνης από άλλα κοινοτικά ή εθνικά χρηματοδοτικά μέσα ή από άλλη προγραμματική περίοδο.

Στην περίπτωση μεγάλου πλήθους δικαιολογητικών εγγράφων είναι δυνατόν να πραγματοποιούνται δειγματοληπτικές επαληθεύσεις βάσει μεθόδου δειγματοληψίας.

Για τις πράξεις που η επαλήθευσή τους επιτοπίως, γίνεται δειγματοληπτικά, η διαχειριστική αρχή τηρεί αρχεία που περιγράφουν και δικαιολογούν τη δειγματοληπτική μέθοδο που καθορίζει τις πράξεις ή τις συναλλαγές που επιλέγονται προς επαλήθευση. Η διαχειριστική αρχή καθορίζει το μέγεθος του δείγματος, προκειμένου να αποκτήσει εύλογη βεβαιότητα ως προς τη νομιμότητα και κανονικότητα των σχετικών πράξεων όσον αφορά το επίπεδο κινδύνου που διαπιστώνεται για τον τύπο των σχετικών δικαιούχων και πράξεων. Η διαχειριστική αρχή επανεξετάζει τη μέθοδο δειγματοληψίας σε ετήσια βάση σύμφωνα με τους κανόνες του ΣΔΕ.

- Τηρεί αρχείο των διενεργούμενων επαληθεύσεων, όπου για κάθε επαλήθευση αναφέρονται οι εργασίες που υλοποιήθηκαν για την επαλήθευση, η ημερομηνία και τα αποτελέσματα της επαλήθευσης και τα μέτρα που ελήφθησαν στις περιπτώσεις ανεύρεσης παρατυπιών. Τα πορίσματα των επιτόπιων επαληθεύσεων κοινοποιούνται στο δικαιούχο και στο φορέα που είναι αρμόδιος για τη χορήγηση των ενισχύσεων.

- (iii) διασφαλίζει τη συλλογή, καταχώρηση και αποθήκευση στο ΟΠΣ λογιστικών εγγραφών για κάθε πράξη στο πλαίσιο του ΕΠ καθώς και τη συλλογή και καταχώρηση στο ΟΠΣ των δεδομένων υλοποίησης που απαιτούνται για τη χρηματοοικονομική διαχείριση, την παρακολούθηση, τις επαληθεύσεις, τους ελέγχους και την αξιολόγηση, συμπεριλαμβανομένων των στοιχείων που ορίζονται στο Παράρτημα ΙΙΙ του Καν. (ΕΚ) 1828/2006. Μερικώς για την πληρότητα και επάρκεια των στοιχείων που καταχωρούνται στο ΟΠΣ.

Στο πλαίσιο αυτό η διαχειριστική αρχή:

- Συλλέγει μέσω περιοδικών αναφορών βάσει τυποποιημένων εντύπων και τηρεί στο ΟΠΣ και στο φάκελο της πράξης, λογιστικές εγγραφές για κάθε πράξη, καθώς και δεδομένα υλοποίησης που απαιτούνται για τη χρηματοοικονομική διαχείριση, την παρακολούθηση, τις επαληθεύσεις, τους ελέγχους και την αξιολόγηση. Στις

- περιπτώσεις πράξεων κρατικών ενισχύσεων τα δεδομένα υλοποίησης που απαιτούνται για την παρακολούθηση και τις επαληθεύσεις τηρούνται σε αρχεία.
- Παρακολουθεί την τήρηση των υποχρεώσεων των δικαιούχων για την υποβολή όλων των δεδομένων υλοποίησης των πράξεων που απαιτούνται για τη χρηματοοικονομική διαχείριση, την παρακολούθηση, τις επαληθεύσεις, τους ελέγχους και την αξιολόγηση των δράσεων,
 - έχει την ευθύνη της ποιότητας και πληρότητας των στοιχείων που καταχωρούνται στο ΟΠΣ.
 - διασφαλίζει την πρόσβαση της αρχής πιστοποίησης και της αρχής ελέγχου στα εν λόγω στοιχεία.
- (iv) παρέχει στην Επιτροπή, κατόπιν γραπτού σχετικού αιτήματός της, τις πληροφορίες που αναφέρονται στο Παράρτημα ΙΙΙ του Καν. (ΕΚ) 1828/06 εντός δεκαπέντε εργάσιμων ημερών από την παραλαβή του αιτήματος ή εντός οποιασδήποτε άλλης συμφωνημένης περιόδου, με σκοπό τον έλεγχο εγγράφων και τη διενέργεια επιτόπιων ελέγχων.
- (v) διασφαλίζει ότι οι δικαιούχοι και οι άλλοι φορείς που εμπλέκονται στην υλοποίηση πράξεων τηρούν είτε χωριστό λογιστικό σύστημα, είτε επαρκή λογιστική κωδικοποίηση για όλες τις συναλλαγές που έχουν σχέση με την πράξη, με την επιφύλαξη των εθνικών λογιστικών κανόνων,
Στο πλαίσιο αυτό η διαχειριστική αρχή λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα ώστε:
- οι δικαιούχοι που υποχρεούνται από την ελληνική νομοθεσία να τηρούν ενιαίο λογιστικό σύστημα (το Γενικό ή τα Κλαδικά Λογιστικά Σχέδια) να δημιουργήσουν ειδική λογιστική μερίδα για το συγχρηματοδοτούμενο έργο,
 - οι δικαιούχοι που δεν είναι υποχρεωμένοι από την ελληνική νομοθεσία στην τήρηση του Γενικού ή των Κλαδικών Λογιστικών Σχεδίων, να εφαρμόζουν κατάλληλη λογιστική κωδικοποίηση για το συγχρηματοδοτούμενο έργο, όπως αυτή θα οριστεί από τη διαχειριστική αρχή κατά την έναρξη υλοποίησής του,
- (vi) διασφαλίζει ότι οι αξιολογήσεις του ΕΠ που αναφέρονται στο άρθρο 48(3) του Καν. (ΕΚ) 1083/2006 εκτελούνται σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 47 του ίδιου Κανονισμού,
Στο πλαίσιο αυτό η διαχειριστική αρχή:
- προετοιμάζει και οργανώνει τις αξιολογήσεις που προβλέπονται στο υποκεφάλαιο 4.3 κατά τη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου, μεριμνώντας ιδιαίτερα για τη διεξαγωγή των αξιολογήσεων σύμφωνα με οδηγίες και κατευθύνσεις της εθνικής αρχής συντονισμού,
 - οργανώνει την παραγωγή και τη συλλογή των απαραίτητων δεδομένων για την διεξαγωγή των αξιολογήσεων, συμπεριλαμβανομένων των διαφόρων τύπων πληροφοριών που παρέχονται από το σύστημα παρακολούθησης,
 - κοινοποιεί τα αποτελέσματα των αξιολογήσεων στην εθνική αρχή συντονισμού και στην ΕΥΣΕΚΤ, εφόσον το ΕΠ συγχρηματοδοτείται από το ΕΚΤ ή υλοποιεί δράσεις τύπου ΕΚΤ μέσω χρήσης της ρήτρας ευελιξίας του 10% (ή 15%), στην επιτροπή παρακολούθησης και την Επιτροπή,
 - εξασφαλίζει την κατάλληλη δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων των αξιολογήσεων, με βάση τους κανόνες που αφορούν στην πρόσβαση στα έγγραφα,
 - λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα για την αξιοποίηση των συμπερασμάτων των αξιολογήσεων,
 - προτείνει στην επιτροπή παρακολούθησης τη διεξαγωγή αξιολογήσεων ιδιαιτέρως στις περιπτώσεις που η παρακολούθηση αναδεικνύει σημαντικές αποκλίσεις από τους στόχους που έχουν τεθεί σύμφωνα με τις κατευθύνσεις της εθνικής αρχής συντονισμού,
- (vii) καθορίζει διαδικασίες, σύμφωνα με τους κανόνες του συστήματος διαχείρισης & ελέγχου, για τη διασφάλιση της τήρησης όλων των εγγράφων σχετικά με τις δαπάνες

και τους λογιστικούς ελέγχους που απαιτούνται για τη διασφάλιση επαρκούς διαδρομής ελέγχου. Οι διαδικασίες αυτές πρέπει να διασφαλίζουν ότι:

- τηρούνται όλα τα απαραίτητα έγγραφα (πρωτότυπα ή επικυρωμένα αντίγραφα) στο κατάλληλο επίπεδο (διαχειριστική αρχή, ενδιαμέσος φορέας διαχείρισης, δικαιούχος) για την εξασφάλιση επαρκούς διαδρομής ελέγχου όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 15 του Καν. (ΕΚ) 1828/2006,
 - στην περίπτωση τήρησης εγγράφων σε ηλεκτρονική μορφή, τα ηλεκτρονικά συστήματα τήρησης των εγγράφων συμμορφώνονται με αποδεκτά πρότυπα ασφάλειας ώστε να διασφαλίζεται ότι τα ηλεκτρονικά έγγραφα πληρούν τους εθνικούς κανόνες και είναι αξιόπιστα,
 - όλα τα έγγραφα τηρούνται για χρονικό διάστημα τουλάχιστον τριών ετών από τη γνωστοποίηση της γνώμης της Επιτροπής σχετικά με το περιεχόμενο της δήλωσης κλεισίματος του ΕΠ ή μερικού κλεισίματος, με την επιφύλαξη των κανόνων που διέπουν τις κρατικές ενισχύσεις,
 - ο δικαιούχος παρέχει πρόσβαση στα τηρούμενα από αυτόν έγγραφα που σχετίζονται με την υλοποίηση της συγχρηματοδοτούμενης πράξης αλλά και αντίγραφα ή αποσπάσματα αυτών σε εξουσιοδοτημένα για το σκοπό αυτό άτομα της διαχειριστικής αρχής, του ενδιαμέσου φορέα διαχείρισης, της αρχής πιστοποίησης, της αρχής ελέγχου, της Επιτροπής και των εξουσιοδοτημένων αυτής εκπροσώπων,
 - τα ονόματα των φορέων που διαθέτουν τα πρωτογενή έγγραφα που απαιτούνται για την εξασφάλιση επαρκούς διαδρομής ελέγχου, και η τοποθεσία που βρίσκονται οι έδρες των φορέων αυτών είναι γνωστά στη διαχειριστική αρχή, τον ενδιαμέσο φορέα διαχείρισης και τηρούνται στο ΟΠΣ.
- (viii) διασφαλίζει ότι η αρχή πιστοποίησης λαμβάνει τις αναγκαίες πληροφορίες σχετικά με τις διαδικασίες και τις επαληθεύσεις για σκοπούς πιστοποίησης, Στο πλαίσιο αυτό η διαχειριστική αρχή:
- μεριμνά για την έγκαιρη ενημέρωση του ΟΠΣ με όλα τα στοιχεία που απαιτούνται προκειμένου η αρχή πιστοποίησης να εκτελέσει τους απαραίτητους ελέγχους για την πιστοποίηση των δαπανών,
 - συνεργάζεται με την αρχή πιστοποίησης προκειμένου να αποφημιστεί οποιοδήποτε θέμα ανακύπτει σχετικά με την πιστοποίηση εγκεκριμένων δαπανών,
- (ix) υποστηρίζει τις εργασίες της επιτροπής παρακολούθησης και τον εφοδιασμό της με τα απαιτούμενα έγγραφα τα οποία καθιστούν δυνατή την παρακολούθηση της ποιότητας υλοποίησης του ΕΠ σε σχέση με τους στόχους του, Στο πλαίσιο αυτό η διαχειριστική αρχή:
- μεριμνά για τη συλλογή και επεξεργασία όλων των στοιχείων που απαιτούνται για την παρακολούθηση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας της υλοποίησης του ΕΠ από την επιτροπή παρακολούθησης και τη λήψη αποφάσεων από αυτήν,
 - μεριμνά για την υλοποίηση των αποφάσεων της επιτροπής παρακολούθησης,
- (x) συντάσσει και υποβάλλει στην Επιτροπή, μετά την έγκριση της επιτροπής παρακολούθησης, την ετήσια και τελική έκθεση εκτέλεσης του ΕΠ σχετικά με την υλοποίηση, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 67 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006, με βάση τα στοιχεία του ΟΠΣ και τις οδηγίες της εθνικής αρχής συντονισμού,
- (xi) διασφαλίζει τη συμμόρφωση προς τις απαιτήσεις ενημέρωσης και δημοσιότητας που ορίζονται στο άρθρο 69 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006, Στο πλαίσιο αυτό η διαχειριστική αρχή:
- εκπονεί επικοινωνιακό σχέδιο του ΕΠ σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 2 παρ. 2 του Καν. (ΕΚ) 1828/2006 και το πλαίσιο αρχών δημοσιότητας και πληροφόρησης που διαμορφώνει η εθνική αρχή συντονισμού, σε συνεργασία με την ΕΥΣΕΚΤ εφόσον το ΕΠ συγχρηματοδοτείται από το ΕΚΤ ή υλοποιεί δράσεις

- τύπου ΕΚΤ μέσω της χρήσης της ρήτρας ευελιξίας του 10% (ή 15%), το οποίο οριστικοποιείται με τη σύμφωνη γνώμη της Επιτροπής,
- υλοποιεί τις προβλεπόμενες στο εγκεκριμένο σχέδιο επικοινωνίας δράσεις, ενημερώνει σχετικά την επιτροπή παρακολούθησης του ΕΠ και την Επιτροπή και αξιολογεί την αποτελεσματικότητά τους σύμφωνα με το άρθρο 4 του Καν. (ΕΚ) 1828/2006,
 - παρακολουθεί την πορεία της υλοποίησης των δράσεων δημοσιότητας, η υλοποίηση των οποίων έχει αναληφθεί από ενδιάμεσους φορείς διαχείρισης,
 - ενημερώνει τους δικαιούχους για τις ενέργειες δημοσιότητας που αναλαμβάνουν στο πλαίσιο εκτέλεσης πράξεων και παρακολουθεί την ορθή τήρηση των υποχρεώσεων αυτών,
- (xii) υποβάλλει στην Επιτροπή, τις αναγκαίες πληροφορίες προκειμένου να αξιολογήσει τα μεγάλα έργα και να προσδιορίσει τη συνδρομή των Ταμείων σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Καν. (ΕΚ) 1828/2006,
- (xiii) συντονίζει την εξειδίκευση του ΕΠ και παρακολουθεί την ποιότητα και την αποτελεσματικότητα της υλοποίησης του ΕΠ, συμπεριλαμβανομένου του κανόνα $v+3/v+2$,
- (xiv) συντάσσει και υποβάλλει στην επιτροπή παρακολούθησης προτάσεις για αναθεώρηση του ΕΠ σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 33 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006 και τις κατευθύνσεις της εθνικής αρχής συντονισμού,
- (xv) παρακολουθεί τα έσοδα που προκύπτουν από έργα που παράγουν έσοδα και ενημερώνει σχετικά την αρχή πιστοποίησης, ιδίως για τα έργα των οποίων τα έσοδα δεν είναι δυνατό να εκτιμηθούν εκ των προτέρων,
- (xvi) συμμετέχει στην από κοινού με την Επιτροπή ετήσια εξέταση της υλοποίησης του ΕΠ, ενημερώνει την επιτροπή παρακολούθησης για τα αποτελέσματά της και παρακολουθεί τη συνέχεια που δίδεται στα σχόλιά της,
- (xvii) προβαίνει σε ακύρωση μέρους ή του συνόλου της κοινοτικής συνεισφοράς της πράξης η οποία επιβάλλεται βάσει πορίσματος επαλήθευσης ή πορίσματος ελέγχου της αρχής ελέγχου,
- (xviii) εισηγείται στον αρμόδιο υπουργό για την έκδοση απόφασης ανάκτησης αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών τα οποία διαπιστώνονται βάσει των επαληθεύσεων που διενεργεί,
- (xix) μεριμνά για την εφαρμογή και εξειδίκευση των οριζόμενων στην κοινή υπουργική απόφαση έγκρισης της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του ΕΠ στο πλαίσιο της υλοποίησης του ΕΠ.

Επιπλέον των ανωτέρω αρμοδιοτήτων, η διαχειριστική αρχή του ΕΠ συντονίζει και εποπτεύει την άσκηση των αρμοδιοτήτων των ενδιάμεσων φορέων διαχείρισης της ενότητας 4.1.4 και έχει την τελική ευθύνη έναντι της Επιτροπής. Ειδικότερα:

- (xx) συντονίζει και εποπτεύει την άσκηση των αρμοδιοτήτων των ενδιάμεσων φορέων διαχείρισης της ενότητας 4.1.4 του παρόντος κεφαλαίου σύμφωνα με τις απαιτήσεις του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου και έχει την τελική ευθύνη έναντι της Επιτροπής για το ΕΠ. Στο πλαίσιο αυτό:
- μεριμνά για την ύπαρξη και πλήρη εφαρμογή συστήματος αναφοράς και παρακολούθησης των δράσεων, η διαχείριση των οποίων έχει εκχωρηθεί σε ενδιάμεσους φορείς διαχείρισης,
 - παρακολουθεί την ορθή και έγκαιρη ενημέρωση του ΟΠΣ με τα απαραίτητα δεδομένα και έγγραφα από τους ενδιάμεσους φορείς διαχείρισης,
- (xxi) διασφαλίζει ότι η αρχή πιστοποίησης λαμβάνει τις αναγκαίες πληροφορίες σχετικά με τις διαδικασίες και τις επαληθεύσεις για σκοπούς πιστοποίησης. Στο πλαίσιο αυτό εποπτεύει και συντονίζει πριν από κάθε αίτημα πληρωμής την πληρότητα των πληροφοριών που παρέχονται στην αρχή πιστοποίησης,

- (xhii) παρέχει κατευθύνσεις για προτάσεις αναθεώρησης του ΕΠ τις οποίες συνθέτει, επεξεργάζεται και τις υποβάλλει στην οικεία επιτροπή παρακολούθησης.

4.1.4 Ενδιάμεσοι Φορείς Διαχείρισης

Στο πλαίσιο του επιχειρησιακού προγράμματος «Περιβάλλον – Αειφόρος Ανάπτυξη», δύναται να οριστούν για δράσεις περιφερειακού χαρακτήρα, ως ενδιάμεσοι φορείς διαχείρισης, σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 6 και το άρθρο 59 παράγραφος 2 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006, οι αντίστοιχες ειδικές υπηρεσίες διαχείρισης των 13 Περιφερειακών ΕΠ του ΚΠΣ 2000-2006.

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και ΠΕΧΩΔΕ προσδιορίζονται:

- οι πράξεις ή κατηγορίες πράξεων των οποίων αναλαμβάνεται η διαχείριση και ο συνολικός προϋπολογισμός αυτών
- οι υποχρεώσεις του ενδιάμεσου φορέα και της διαχειριστικής αρχής.

Οι ανωτέρω ενδιάμεσοι φορείς διαχείρισης δύναται να αναλαμβάνουν σύμφωνα με το υφιστάμενο κανονιστικό πλαίσιο, τις αρμοδιότητες διαχείρισης (i), (ii), (iii), (v), (vii), (viii), (xvi), (xvii) και (xviii) όπως έχουν οριστεί στην ενότητα 4.1.3 του παρόντος κεφαλαίου.

Ο ενδιάμεσος φορέας διαχείρισης συνεργάζεται με τη διαχειριστική αρχή και παρέχει σε αυτή όλα τα αναγκαία στοιχεία για την εκτέλεση των αρμοδιοτήτων της συμπεριλαμβανομένων των στοιχείων για τη σύνταξη των ετήσιων και τελικής έκθεσης εκτέλεσης του ΕΠ, τη διενέργεια των προβλεπόμενων αξιολογήσεων, των στοιχείων που αιτείται η Επιτροπή κλπ.

Επιπλέον ο ενδιάμεσος φορέας διαχείρισης:

- Διασφαλίζει τη συμμόρφωση προς τις απαιτήσεις ενημέρωσης και δημοσιότητας που ορίζονται στο άρθρο 69 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006.

Στο πλαίσιο αυτό ο ενδιάμεσος φορέας διαχείρισης:

- υλοποιεί τις προβλεπόμενες στο εγκεκριμένο σχέδιο επικοινωνίας δράσεις,
- ενημερώνει τους δικαιούχους για τις ενέργειες δημοσιότητας που αναλαμβάνουν στο πλαίσιο εκτέλεσης πράξεων και παρακολουθεί την ορθή τήρηση των υποχρεώσεων αυτών.

- Συντάσσει και υποβάλλει στη διαχειριστική αρχή προτάσεις για αναθεώρηση του ΕΠ σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 33 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006.

Άλλοι Ενδιάμεσοι Φορείς Διαχείρισης

Με κοινή απόφαση των καθ' ύλην αρμόδιων Υπουργών, μετά από εισήγηση της διαχειριστικής αρχής, δύναται να ορίζονται άλλοι ενδιάμεσοι φορείς διαχείρισης, οι οποίοι αναλαμβάνουν την άσκηση μέρους των αρμοδιοτήτων της διαχειριστικής αρχής του ΕΠ, ενεργώντας σε σχέση με δικαιούχους που εκτελούν πράξεις για λογαριασμό και υπό την ευθύνη της διαχειριστικής αρχής. Στην ως άνω απόφαση καθορίζονται:

- (α) ο φορέας ο οποίος αναλαμβάνει τη διαχείριση πράξεων του οικείου ΕΠ
- (β) οι πράξεις που αναλαμβάνονται, το χρονοδιάγραμμα υλοποίησής τους και ο αντίστοιχος προϋπολογισμός αυτών
- (γ) οι αρμοδιότητες διαχείρισης που ανατίθενται με την αναγκαία εξειδίκευση ανάλογα με το είδος των δράσεων
- (δ) οι υποχρεώσεις του ενδιάμεσου φορέα και της διαχειριστικής αρχής
- (ε) το αρμόδιο για την ένταξη των πράξεων όργανο.

Με την ίδια απόφαση ρυθμίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια σχετικά με την άσκηση των αρμοδιοτήτων που αναλαμβάνει ο φορέας ανάλογα με τον τύπο και το είδος των δράσεων.

Ως ενδιάμεσος φορέας διαχείρισης δύναται να οριστεί δημόσια υπηρεσία ή νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου ή άλλο κρατικό νομικό πρόσωπο, το οποίο ασκεί αρμοδιότητες διαχείρισης βάσει δικαιώματος που του παρέχεται δυνάμει νομοθετικής ή κανονιστικής ρυθμίσεως.

Σε κάθε άλλη περίπτωση ο ενδιάμεσος φορέας διαχείρισης επιλέγεται μετά από ανοικτή ή κλειστή διαγωνιστική διαδικασία. Στην περίπτωση που ο ενδιάμεσος φορέας επιλέγεται μετά από διαγωνιστική διαδικασία απαιτείται σύναψη σύμβασης ανάθεσης. Η σύμβαση ανάθεσης υπογράφεται μεταξύ της οικείας διαχειριστικής αρχής και του ενδιάμεσου φορέα διαχείρισης. Ενδεχόμενες αλλαγές στο κοινοποιηθέν Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου συμπεριλαμβανομένου και του ορισμού νέων ενδιάμεσων φορέων διαχείρισης, αποτυπώνονται στην ετήσια έκθεση ελέγχου του ΕΠ, σύμφωνα με το άρθρο 18, παρ.2 του Καν. (ΕΚ) 1828/2006.

Ενδιάμεσοι φορείς διαχείρισης και υλοποίησης συνολικών επιχορηγήσεων

Με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών και του εκάστοτε αρμόδιου Υπουργού, η διαχειριστική αρχή δύναται να αναθέτει σε ενδιάμεσους φορείς αρμοδιότητες διαχείρισης και υλοποίησης συνολικών επιχορηγήσεων, κατά τα οριζόμενα στα άρθρα 42 και 43 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006. Στην ως άνω απόφαση καθορίζονται:

- (α) τα είδη των πράξεων που πρόκειται να καλυφθούν από τη συνολική επιχορήγηση
- (β) τα κριτήρια επιλογής των δικαιούχων
- (γ) τα ποσοστά συνδρομής από τα Ταμεία και οι κανόνες που διέπουν τη συνδρομή αυτή
- (δ) οι ρυθμίσεις για την παρακολούθηση, την αξιολόγηση και την εξασφάλιση του δημοσιονομικού ελέγχου της συνολικής επιχορήγησης έναντι της διαχειριστικής αρχής, συμπεριλαμβανομένων των διευθετήσεων για την ανάκτηση αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών και την παρουσίαση των λογαριασμών
- (ε) τυχόν χρήση οικονομικής εγγύησης ή ισοδύναμου μέτρου.

Ο ενδιάμεσος φορέας πρέπει να παρέχει εγγυήσεις για τη φερεγγυότητά του, την ικανότητα διαχείρισης στο σχετικό αντικείμενο, καθώς επίσης και για την επάρκειά του όσον αφορά τη διοικητική και την οικονομική διαχείριση. Ο φορέας αυτός, κατά κανόνα, εδρεύει ή εκπροσωπείται στην ή στις περιφέρειες που καλύπτονται από το ΕΠ.

Ο ορισμός ενδιάμεσων φορέων διαχείρισης ή/και διαχείρισης και υλοποίησης συνολικών επιχορηγήσεων σε ένα ΕΠ, συνεπάγεται την παροχή στην Επιτροπή των πληροφοριών που απαιτούνται σύμφωνα με το άρθρο 71 του Καν. (ΕΚ) 1083/06 και τα άρθρα 21 και 22 του Καν. (ΕΚ) 1828/2006.

4.1.5 Αρχή πιστοποίησης

Η αρχή πιστοποίησης είναι υπεύθυνη για την πιστοποίηση των καταστάσεων δαπανών και αιτήσεων πληρωμών πριν αυτές διαβιβαστούν στην Επιτροπή. Στο πλαίσιο αυτό η αρχή πιστοποίησης εκτελεί τα καθήκοντα που προβλέπονται στο άρθρο 61 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006. Ειδικότερα:

- (i) καταρτίζει και υποβάλλει ηλεκτρονικά πιστοποιημένες δηλώσεις δαπανών και αιτήσεις πληρωμών στην Επιτροπή σύμφωνα με το υπόδειγμα του παραρτήματος Χ του Καν. (ΕΚ) 1828/06 και κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 78 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006.
- (ii) πιστοποιεί ότι:
 - η δήλωση δαπανών είναι ακριβής, ότι είναι προϊόν αξιόπιστων λογιστικών συστημάτων και ότι στηρίζεται σε επαληθεύσιμα δικαιολογητικά,

- οι δηλωθείσες δαπάνες συμμορφώνονται προς τους ισχύοντες κοινοτικούς και εθνικούς κανόνες και ότι διενεργήθηκαν για πράξεις που επελέγησαν για χρηματοδότηση σύμφωνα με τα κριτήρια που εφαρμόζονται στο πρόγραμμα και πληρούν τους ισχύοντες κοινοτικούς και εθνικούς κανόνες, στο πλαίσιο αυτό δύναται:
 - να εξαιρεί προσωρινά από τις δηλώσεις δαπανών τις δαπάνες που παρουσιάζουν προβλήματα σύμφωνα με τους ισχύοντες κανόνες και ενημερώνει γραπτώς τη διαχειριστική αρχή σχετικά με τα ποσά αυτά. Για την προσωρινή εξαίρεση πληρωμών από την πιστοποίηση της Αρχής Πιστοποίησης λαμβάνεται υπόψη και αξιολογείται η ενδεχόμενη δημοσιονομική επίπτωση ή το εύρος του κινδύνου για τις κοινοτικές χρηματοδοτήσεις που συνεπάγονται τα παρακάτω:
 - i. τα ευρήματα των επιθεωρήσεων για το επίπεδο λειτουργίας της διαχειριστικής αρχής ή/και των ενδιαμέσων φορέων που λειτουργούν εξ' ονόματος ή για λογαριασμό της,
 - ii. τα αποτελέσματα των διοικητικών ελέγχων της Αρχής Πιστοποίησης,
 - iii. τα ευρήματα των ελέγχων της Αρχής Ελέγχου,
 - iv. τα ευρήματα των επιτόπου επαληθεύσεων της διαχειριστικής αρχής,
 - v. τα ευρήματα από ελέγχους ποιότητας του ΕΣΠΕΛ,
 - vi. τα ευρήματα από ελέγχους των ελεγκτικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης,
 - vii. τα ευρήματα από άλλα ελεγκτικά όργανα (Υπηρεσία Ειδικών Ελέγχων, Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης, Ελεγκτικό Συνέδριο),
 - viii. κάθε άλλη τεκμηριωμένη πληροφορία που έρχεται σε γνώση της Αρχής Πιστοποίησης. (καταγγελίες, δημοσιεύσεις κλπ),
 - να διενεργεί επιτόπιες επιθεωρήσεις στις διαχειριστικές αρχές, τους ενδιαμέσους φορείς και στους δικαιούχους,
- (iii) διασφαλίζει για σκοπούς πιστοποίησης, ότι έχει λάβει επαρκείς πληροφορίες από τη διαχειριστική αρχή σχετικά με τις διαδικασίες που εφαρμόστηκαν, τα διαθέσιμα στο ΟΠΣ και στο φάκελο πράξης στοιχεία και λογιστικές εγγραφές και τις επαληθεύσεις που πραγματοποιήθηκαν όσον αφορά τις δαπάνες που περιλαμβάνονται στις δηλώσεις δαπανών,
- (iv) συνυπολογίζει για σκοπούς πιστοποίησης, τα αποτελέσματα όλων των ελέγχων που διενεργήθηκαν υπό την ευθύνη της αρχής ελέγχου,
- (v) τηρεί σε ηλεκτρονική μορφή, λογιστικά μητρώα για τις δαπάνες που υποβάλλονται στην Επιτροπή,
- (vi) τηρεί μητρώο των ποσών που μπορούν να ανακτηθούν και των ποσών που αποσύρονται μετά από ακύρωση του συνόλου ή μέρους της συνεισφοράς για μια πράξη. Τα ανακτηθέντα ποσά επιστρέφονται στον γενικό προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης πριν από το κλείσιμο του ΕΠ, με αφαίρεσή τους από την επόμενη κατάσταση δαπανών.
- (vii) υποβάλλει στην Επιτροπή προσωρινές προβλέψεις για τις μελλοντικές αιτήσεις πληρωμών σύμφωνα με το άρθρο 76, παρ.3 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006.
- (viii) αποστέλλει στην Επιτροπή, έως τις 31 Μαρτίου κάθε έτους αρχής γενομένης από το 2008, δήλωση, σύμφωνα με το υπόδειγμα του Παρ. XI του Καν. (ΕΚ) 1828/06, στην οποία αναφέρονται, για κάθε άξονα προτεραιότητας των ΕΠ, τα εξής:
 - Τα ποσά τα οποία αποσύρθηκαν από δηλώσεις δαπανών που υποβλήθηκαν κατά το προηγούμενο έτος μετά την ακύρωση του συνόλου ή μέρους της δημόσιας συνεισφοράς για μια πράξη,
 - Τα ανακτηθέντα ποσά που αφαιρέθηκαν από αυτές τις δηλώσεις δαπανών,

- Δήλωση των ποσών που πρέπει να ανακτηθούν στις 31 Δεκεμβρίου του προηγούμενου έτους, ταξινομημένων κατά το έτος έκδοσης των ενταλμάτων είσπραξης,
- (ix) αποστέλλει στην Επιτροπή την κατάσταση δαπανών που αναφέρεται στο άρθρο 88 του Καν. (ΕΚ) 1083/06, με βάση το υπόδειγμα του Παρ. XIV του Καν. (ΕΚ) 1828/06, προκειμένου να προβεί στο μερικό κλείσιμο ενός ΕΠ,
- (x) συνεργάζεται με τους αρμόδιους φορείς και υπηρεσίες για τον καθορισμό των κανόνων λειτουργίας του ΟΠΣ ως προς την επεξεργασία των πληροφοριών τις οποίες χρησιμοποιεί κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων της.

Ως αρχή πιστοποίησης των ΕΠ του ΕΣΠΑ, σύμφωνα με το άρθρο 61 του Καν.1083/2006 ορίζεται η Ειδική Υπηρεσία Αρχή Πληρωμής του ΚΠΣ, των κοινοτικών πρωτοβουλιών και του Ταμείου Συνοχής του ΚΠΣ 2000-2006, η οποία υπάγεται στο Γενικό Γραμματέα Επενδύσεων και Ανάπτυξης του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών και μετονομάζεται σε αρχή πιστοποίησης.

4.1.6 Αρχή ελέγχου

Η αρχή ελέγχου έχει την ευθύνη για την επαλήθευση της αποτελεσματικής λειτουργίας του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου του ΕΠ. Στο πλαίσιο αυτό η αρχή ελέγχου αναλαμβάνει τα καθήκοντα που προβλέπονται στο άρθρο 62 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006. Ειδικότερα:

- (i) Διασφαλίζει την εκτέλεση των ελέγχων για την επαλήθευση της ουσιαστικής λειτουργίας του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου του ΕΠ,
- (ii) Διασφαλίζει ότι οι έλεγχοι των πράξεων πραγματοποιούνται σε κατάλληλο δείγμα για την επαλήθευση των δηλωνόμενων στην Επιτροπή δαπανών, για το σκοπό αυτό διαμορφώνει μεθοδολογία δειγματοληψίας πράξεων σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Καν. (ΕΚ) 1828/2006,
- (iii) Υποβάλλει στην Επιτροπή, εντός εννέα μηνών από την έγκριση του ΕΠ, στρατηγική ελέγχου, η οποία καλύπτει τους φορείς που θα εκτελέσουν τους ελέγχους, τη μέθοδο ελέγχου που θα χρησιμοποιηθεί σύμφωνα με τα διεθνώς αποδεκτά πρότυπα ελέγχου, τη μέθοδο δειγματοληψίας για τους ελέγχους των πράξεων, καθώς και ενδεικτικό προγραμματισμό των ελέγχων προκειμένου να διασφαλίζεται ο έλεγχος των κυριότερων φορέων καθώς και η ομοιόμορφη κατανομή των ελέγχων καθ' όλη την περίοδο προγραμματισμού.

Στην περίπτωση που εφαρμόζεται κοινό σύστημα σε περισσότερα του ενός επιχειρησιακά προγράμματα, είναι δυνατόν να υποβάλλεται, ενιαία στρατηγική ελέγχου.

- (iv) Μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου κάθε έτους από το 2008 έως το 2015 υποβάλλει στην Επιτροπή:
 - ετήσια έκθεση ελέγχου στην οποία παρατίθενται τα πορίσματα των ελέγχων (συστημάτων και πράξεων) που πραγματοποιήθηκαν κατά το προηγούμενο δωδεκάμηνο που λήγει στις 30 Ιουνίου του συγκεκριμένου έτους σύμφωνα με την στρατηγική ελέγχου του ΕΠ, και αναφέρονται οι τυχόν ελλείψεις που διαπιστώθηκαν στα συστήματα διαχείρισης και ελέγχου του προγράμματος. Η πρώτη έκθεση, που θα υποβληθεί στις 31 Δεκεμβρίου 2008 το αργότερο, καλύπτει την περίοδο από 1ης Ιανουαρίου 2007 μέχρι τις 30 Ιουνίου 2008. Οι πληροφορίες που αφορούν τους ελέγχους που διεξάγονται μετά την 1η Ιουλίου 2015 περιλαμβάνονται στην τελική έκθεση ελέγχου η οποία υποστηρίζει τη δήλωση κλεισίματος,
 - γνωμοδότηση, βάσει των ελέγχων που έχουν πραγματοποιηθεί υπό την ευθύνη της και άλλων ελέγχων, ως προς το κατά πόσον το σύστημα διαχείρισης και ελέγχου λειτουργεί ουσιαστικά ώστε να διασφαλίζει επαρκώς το γεγονός ότι οι

καταστάσεις δαπανών που υποβάλλονται στην Επιτροπή είναι ορθές και, συνεπώς, ότι οι σχετικές συναλλαγές είναι νόμιμες και κανονικές,

- δήλωση μερικού κλεισίματος, ανάλογα με την περίπτωση δυνάμει του άρθρου 88, παρ.2, σημείο(β) του Καν.1083/2006, η οποία αξιολογεί τη νομιμότητα και κανονικότητα των σχετικών δαπανών.
- (v) Υποβάλλει στην Επιτροπή, το αργότερο έως την 31η Μαρτίου 2017, δήλωση κλεισίματος του προγράμματος, στην οποία αξιολογείται η εγκυρότητα της αίτησης πληρωμής του τελικού υπολοίπου καθώς και η νομιμότητα και κανονικότητα των σχετικών συναλλαγών που καλύπτονται από την τελική κατάσταση δαπανών η οποία υποστηρίζεται από τελική έκθεση ελέγχου,
- (vi) Μεριμνά για την ηλεκτρονική διαβίβαση στην Επιτροπή των παρατυπιών, οι οποίες αποτέλεσαν αντικείμενο διοικητικών και δικαστικών προσφυγών σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στα άρθρα 27 έως 36 του Καν. (ΕΚ) 1828/2006.

Η αρχή ελέγχου διασφαλίζει ότι το έργο του ελέγχου ασκείται λαμβάνοντας υπόψη διεθνώς αποδεκτά πρότυπα ελέγχου.

Κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων της η αρχή ελέγχου διασφαλίζει τη διαφύλαξη δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και εμπιστευτικών πληροφοριών, για τα οποία λαμβάνουν γνώση αυτή ή/και τα όργανα ελέγχου που λειτουργούν υπό την ευθύνη της.

Ως αρχή ελέγχου, κοινή για όλα τα ΕΠ του ΕΣΠΑ, ορίζεται η Επιτροπή Δημοσιονομικού Ελέγχου (ΕΔΕΛ), η οποία συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών - Γενική Γραμματεία Δημοσιονομικής Πολιτικής (Γενικό Λογιστήριο του Κράτους). Η Επιτροπή Δημοσιονομικού Ελέγχου είναι επταμελής και είναι ανεξάρτητη από τις διαχειριστικές αρχές των ΕΠ, τους ενδιάμεσους φορείς διαχείρισης και την αρχή πιστοποίησης.

Έλεγχοι υπό την ευθύνη της αρχής ελέγχου

Για τις ανάγκες της εκτέλεσης των ελέγχων και τη λειτουργία της Επιτροπής Δημοσιονομικού Ελέγχου, συνιστώνται στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών – Γενική Γραμματεία Δημοσιονομικής Πολιτικής (ΓΛΚ) οι Διευθύνσεις:

- (i) Διεύθυνση Προγραμματισμού και Ελέγχων Επιχειρησιακών Προγραμμάτων και έργων που συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και το Ταμείο Συνοχής, αρμόδια για τον προγραμματισμό και τη διενέργεια ελέγχων Προγραμμάτων και έργων που συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και το Ταμείο Συνοχής,
- (ii) Διεύθυνση Προγραμματισμού και Ελέγχων Προγραμμάτων και έργων που συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας και επιχειρησιακών προγραμμάτων που εντάσσονται στο στόχο Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία, αρμόδια για τον προγραμματισμό και τη διενέργεια ελέγχων Προγραμμάτων και έργων που συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας και επιχειρησιακών προγραμμάτων που εντάσσονται στο στόχο Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία,
- (iii) Διεύθυνση Σχεδιασμού και Αξιολόγησης Ελέγχων, αρμόδια για την ανάπτυξη μεθοδολογίας επιλογής δείγματος, την διαχείριση της έκθεσης ελέγχου, την παροχή γνωμοδοτήσεων, την παρακολούθηση των προτεινόμενων διορθωτικών μέτρων, καθώς και για την αξιολόγηση των ελέγχων και τη δήλωση κλεισίματος ΕΠ.

Η αξιοπιστία των συστημάτων διαχείρισης και ελέγχου εκτιμάται με βάση κριτήρια που καθορίζονται από την αρχή ελέγχου για τους ελέγχους των συστημάτων. Περιλαμβάνει επίσης ποσοτική αξιολόγηση όλων των καίριων στοιχείων των συστημάτων και καλύπτει τις

βασικές αρχές και τους ενδιαμέσους φορείς που συμμετέχουν στη διαχείριση και τον έλεγχο του επιχειρησιακού προγράμματος. Στο φάκελο ελέγχου τηρείται αρχείο των αξιολογήσεων που διενεργήθηκαν.

Οι έλεγχοι των πράξεων πραγματοποιούνται επιτόπου, βάσει εγγράφων και αρχείων που τηρούνται από το δικαιούχο. Οι έλεγχοι επαληθεύουν ότι πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- (α) η πράξη ικανοποιεί τα κριτήρια επιλογής για το ΕΠ, υλοποιήθηκε σύμφωνα με την απόφαση ένταξης και πληροί οποιονδήποτε ισχύοντα όρο ως προς τη λειτουργικότητα και τη χρήση της ή σχετικά με τους επιδιωκόμενους στόχους·
- (β) οι δηλωθείσες στην Επιτροπή δαπάνες αντιστοιχούν στα λογιστικά έγγραφα και τα δικαιολογητικά που τηρούνται από το δικαιούχο·
- (γ) οι δηλωθείσες στην Επιτροπή δαπάνες συνάδουν προς τους κοινοτικούς και τους εθνικούς κανόνες
- (δ) η δημόσια συνεισφορά έχει καταβληθεί στο δικαιούχο σύμφωνα με το άρθρο 80 του Κανονισμού.

Οι έλεγχοι διενεργούνται βάσει ετήσιου προγραμματισμού που εγκρίνεται από την Επιτροπή Δημοσιονομικού Ελέγχου στο πλαίσιο της στρατηγικής ελέγχου, ύστερα από εισήγηση της αρμόδιας Διεύθυνσης Προγραμματισμού και Ελέγχων. Επίσης διενεργούνται έκτακτοι έλεγχοι εκτός προγραμματισμού, όταν αυτό απαιτείται.

Όταν τα προβλήματα που διαπιστώνονται εντοπίζονται στη λειτουργία των συστημάτων διαχείρισης και ελέγχου και ως εκ τούτου συνεπάγονται κίνδυνο για άλλες πράξεις στο πλαίσιο του ΕΠ, η Επιτροπή Δημοσιονομικού Ελέγχου εξασφαλίζει τη διενέργεια περαιτέρω εξέτασης, συμπεριλαμβανομένων πρόσθετων ελέγχων όπου κρίνεται απαραίτητο, προκειμένου να προσδιοριστεί το μέγεθος αυτών των προβλημάτων.

Όργανα ελέγχου

Οι έλεγχοι διενεργούνται από ελεγκτικές ομάδες που συγκροτούνται από υπαλλήλους των τριών Διευθύνσεων της παραγράφου 4.1.6 και υπαλλήλους των λοιπών υπηρεσιών της Γενικής Γραμματείας Δημοσιονομικής Πολιτικής. Οι ανωτέρω ελεγκτικές ομάδες δύναται να συνεπικουρούνται στο έργο τους από εμπειρογνώμονες. Οι εμπειρογνώμονες μπορεί να είναι δημόσιοι υπάλληλοι κατηγορίας ΠΕ ή ΤΕ και ιδιώτες. Οι ιδιώτες εμπειρογνώμονες είναι εγγεγραμμένοι στο μητρώο εμπειρογνώμωνων.

Στο μητρώο εμπειρογνώμωνων, που καταρτίζεται και τηρείται από την Γενική Διεύθυνση Διοίκησης και Ελέγχου συγχρηματοδοτούμενων από την ΕΕ προγραμμάτων, εγγράφονται με απόφαση του προϊσταμένου αυτής, ύστερα από δημόσια πρόσκληση και αξιολόγηση από την Επιτροπή Δημοσιονομικού Ελέγχου, πρόσωπα, τα οποία έχουν ειδικές γνώσεις και εμπειρία σχετική με τους διενεργούμενους υπό την ευθύνη της ελέγχους. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών ορίζονται επιμέρους θέματα για την κατάρτιση του μητρώου εμπειρογνώμωνων.

Με απόφαση της Επιτροπής Δημοσιονομικού Ελέγχου μετά από εισήγηση του αρμόδιου προϊσταμένου Διεύθυνσης Προγραμματισμού και Ελέγχων, οι έλεγχοι δύναται να ανατίθενται σε ελεγκτικές εταιρείες.

Στην περίπτωση που οι έλεγχοι διενεργούνται από φορείς διαφορετικούς από την αρχή ελέγχου, η αρχή ελέγχου διασφαλίζει ότι οι φορείς αυτοί διαθέτουν την αναγκαία λειτουργική ανεξαρτησία από τις διαχειριστικές αρχές των ΕΠ, τους ενδιαμέσους φορείς διαχείρισης και την αρχή πιστοποίησης.

4.1.7 Φορέας Υπεύθυνος για την έκθεση και παροχή γνώμης του άρθρου 71(3)

Σύμφωνα με το άρθρο 71(2) του Καν. (ΕΚ) 1083/06 η κοινοποίηση του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου του ΕΠ στην Επιτροπή πρέπει να συνοδεύεται από έκθεση στην οποία να αποτυπώνονται τα αποτελέσματα της αξιολόγησης του συστήματος και διατύπωση γνώμης σχετικά με τη συμμόρφωσή του συστήματος με τα προβλεπόμενα στα άρθρα 58-62 του ίδιου κανονισμού.

Η έκθεση και η γνώμη σχετικά με τα παραπάνω θα συνταχθούν είτε από την αρχή ελέγχου είτε από ιδιωτικό φορέα αποδεδειγμένης εμπειρίας, μετά από αξιολόγηση του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου του προγράμματος, κατά την οποία θα έχουν ληφθεί υπόψη διεθνώς αποδεκτά πρότυπα ελέγχου. Στην περίπτωση ιδιωτικού φορέα, αυτός θα επιλεγεί μετά από διαγωνισμό που θα γίνει με βάση τις κείμενες διατάξεις. Αναθέτουσα αρχή θα είναι η Επιτροπή Δημοσιονομικού Ελέγχου.

4.1.8 Φορέας υπεύθυνος για την είσπραξη των πληρωμών από την Επιτροπή

Φορέας υπεύθυνος για την είσπραξη των πληρωμών από την Επιτροπή είναι η αρχή πιστοποίησης των ΕΠ του ΕΣΠΑ, η οποία προσδιορίστηκε στο υποκεφάλαιο 4.5 του παρόντος. Η Επιτροπή παραλαμβάνοντας τις αιτήσεις, βεβαιώσεις και πιστοποιήσεις από την αρχή πιστοποίησης, ανταποκρινόμενη βάσει των εσωτερικών της διαδικασιών, καταθέτει την αιτηθείσα συμμετοχή της στην Τράπεζα της Ελλάδος, στους ειδικούς λογαριασμούς που έχει ανοίξει για το σκοπό αυτό η αρχή πιστοποίησης. Η αρχή πιστοποίησης:

- (i) είναι αποδέκτης των εγκρίσεων πληρωμών των Ταμείων που πραγματοποιούνται από την Επιτροπή
- (ii) ενημερώνει το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους για τη διάθεση των πιστώσεων που εισπράχθηκαν ανά ΕΠ και Ταμείο,
- (iii) παρακολουθεί τη διαδικασία μεταφοράς των σχετικών πιστώσεων στους δικαιούχους και μεριμνά ώστε αυτή να πραγματοποιείται το συντομότερο δυνατό και χωρίς καμία κράτηση

4.1.9 Φορέας/είς υπεύθυνος/οι για τη διενέργεια πληρωμών στους δικαιούχους

Η εθνική και κοινοτική συμμετοχή για όλες τις πράξεις που εντάσσονται στο ΕΠ αποτελούν δημόσιες επενδύσεις και χρηματοδοτούνται από τον Κρατικό Προϋπολογισμό μέσω του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ). Φορείς υπεύθυνοι για τη διενέργεια πληρωμών στους δικαιούχους (φορείς χρηματοδότησης) είναι κατά περίπτωση τα Υπουργεία, οι Περιφέρειες και οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, οι οποίοι είναι αρμόδιοι για την υποβολή πρότασης κατάρτισης του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων.

Η πληρωμή στους δικαιούχους γίνεται τμηματικά με αποφάσεις χρηματοδότησης που εκδίδονται από τη Δ/ση Δημοσίων Επενδύσεων του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών και έγκριση του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, ύστερα από αίτημα των φορέων χρηματοδότησης.

Η απόδοση στους δικαιούχους γίνεται σε κάθε περίπτωση χωρίς καμία μείωση ή κράτηση ή μεταγενέστερη ειδική επιβάρυνση που επιφέρει μείωση των ποσών αυτών.

4.2 ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ

4.2.1 Διυπουργική Επιτροπή κοινοτικών προγραμμάτων (ΔΕΠ)

Για την επίτευξη της πολιτικής για τη συνοχή και των στρατηγικών στόχων που περιγράφονται στο ΕΣΠΑ, έχει συσταθεί Διυπουργική Επιτροπή κοινοτικών προγραμμάτων (Νόμος 3483/2006, άρθρο 20), έργο της οποίας είναι ο συντονισμός και η παρακολούθηση της εφαρμογής των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων με στόχο τη διασφάλιση της

αποτελεσματικότητας των παρεμβάσεων και τη μεγιστοποίηση της απορροφητικότητας των κοινοτικών κονδυλίων.

Η ΔΕΠ αποτελεί στο πλαίσιο της προγραμματικής περιόδου 2007-2013 ένα ολιγομελές σχήμα διοίκησης του ΕΣΠΑ και των προγραμμάτων, το οποίο εξασφαλίζει την απαραίτητη ευελιξία και επιτάχυνση της διαδικασίας λήψης πολιτικών αποφάσεων σε στρατηγικό, διαχειριστικό και επιχειρησιακό επίπεδο, σε συνέργεια με τις πολιτικές του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων (ΕΠΜ). Η ΔΕΠ εκφράζει γνώμη επί των εκθέσεων στρατηγικής παρακολούθησης του ΕΣΠΑ που υποβάλλονται στην Επιτροπή δυνάμει του Καν. (ΕΚ) 1083/2006 και δίνει κατευθύνσεις στην ετήσια διάσκεψη των Προέδρων των επιτροπών παρακολούθησης ΕΠ.

Στην Επιτροπή συμμετέχουν ο Υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών ως πρόεδρος και οι υπουργοί Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης & Αποκέντρωσης, Ανάπτυξης, Περιβάλλοντος-Χωροταξίας & Δημοσίων Έργων, Απασχόλησης & Κοινωνικής Προστασίας, ως μέλη. Ως εισηγητής συμμετέχει επιπλέον ο υφυπουργός Οικονομίας & Οικονομικών, αρμόδιος για θέματα κοινοτικών προγραμμάτων.

Τη διοικητική υποστήριξη της Διυπουργικής Επιτροπής και την παρακολούθηση της υλοποίησης των αποφάσεών της αναλαμβάνει η Γενική Γραμματεία Επενδύσεων και Ανάπτυξης του Υπ.Οι.Ο. μέσω της εθνικής αρχής συντονισμού.

4.2.2 Ετήσια διάσκεψη Προέδρων επιτροπών παρακολούθησης επιχειρησιακών προγραμμάτων (ΕΔΠΠ)

Η παρακολούθηση της εκπλήρωσης των στόχων των Ταμείων και των ΕΠ στο σύνολό τους γίνεται από την ετήσια διάσκεψη των Προέδρων των επιτροπών παρακολούθησης των ΕΠ.

Η διάσκεψη των Προέδρων των επιτροπών παρακολούθησης συγκροτείται εντός 3 μηνών από τη συγκρότηση των επιτροπών παρακολούθησης του συνόλου των ΕΠ. Της διάσκεψης των Προέδρων των επιτροπών παρακολούθησης των ΕΠ προεδρεύει ο υπουργός Οικονομίας & Οικονομικών.

Η διάσκεψη θεσπίζει τον εσωτερικό της κανονισμό μετά από εισήγηση της εθνικής αρχής συντονισμού. Συνέρχεται ετησίως μετά από πρόσκληση του προέδρου της με αντικείμενο την παρακολούθηση της πορείας υλοποίησης των στρατηγικών στόχων του ΕΣΠΑ και της συμβολής κάθε ΕΠ στους στόχους αυτούς.

Ως μέλη συμμετέχουν

- Οι Πρόεδροι των επιτροπών παρακολούθησης των ΕΠ του ΕΣΠΑ (συμπεριλαμβανομένων όλων των Γενικών Γραμματέων των Περιφερειών), του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης και του ΕΠ Αλιεία
- Εκπρόσωποι της εθνικής αρχής συντονισμού και της ΕΥΣΕΚΤ
- Εκπρόσωπος της αρχής πιστοποίησης
- Εκπρόσωπος της αρχής ελέγχου (με ρόλο παρατηρητή)
- Εκπρόσωποι των ειδικών υπηρεσιών συντονισμού δράσεων (π.χ. Υπουργείο Πολιτισμού, Υπουργείο Υγείας & Κοινωνικής Αλληλεγγύης, κλπ)
- Εκπρόσωπος της Ένωσης Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων Ελλάδος
- Εκπρόσωπος της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων
- Εκπρόσωποι των οικονομικών και κοινωνικών εταίρων
- Εκπρόσωπος της Γενικής Γραμματείας Ισότητας
- Εκπρόσωποι αντιπροσωπευτικών μη κυβερνητικών οργανώσεων (εκπρόσωπος της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία, κλπ)
- Αντιπροσωπεία της Επιτροπής με ρόλο παρατηρητή.

Στη Διάσκεψη των προέδρων των επιτροπών παρακολούθησης των ΕΠ μπορούν να προσκληθούν μη μόνιμα μέλη π.χ. ειδικοί επιστήμονες ή εμπειρογνώμονες σε οικονομικά, τεχνικά, κοινωνικά, επιστημονικά και λοιπά θέματα ανάλογα με την ημερήσια διάταξη της διάσκεψης.

Η διάσκεψη των Προέδρων των επιτροπών παρακολούθησης των ΕΠ:

- Παρακολουθεί τα αποτελέσματα της εφαρμογής των προγραμμάτων και τη συμβολή τους στους στρατηγικούς στόχους που περιλαμβάνονται στο ΕΣΠΑ και υποβάλλει σχετική έκθεση στη Διευρυτική Επιτροπή Κοινοτικών Προγραμμάτων.
- Παρακολουθεί την πορεία υλοποίησης των εφαρμοζόμενων πολιτικών και διαμορφώνει προτάσεις για το συντονισμό τους και την ευρεία εφαρμογή τους.
- Παρακολουθεί την αποτελεσματικότητα των διαδικασιών για τη διασφάλιση του συντονισμού και της συμπληρωματικότητας των δράσεων των Διαρθρωτικών Ταμείων με το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας.

Η ΕΔΙΠ δεν υποκαθιστά τις Επιτροπές Παρακολούθησης των ΕΠ στην άσκηση των αρμοδιοτήτων τους.

Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών είναι δυνατή η συγκρότηση επιτροπών συμβουλευτικού χαρακτήρα για το συντονισμό των παρεμβάσεων σε ειδικούς τομείς, στις οποίες προεδρεύουν μέλη της Διάσκεψης.

Για την υποβοήθηση του έργου της ΕΔΙΠ, η παρακολούθηση της εκπλήρωσης των στόχων του ΕΚΤ γίνεται από την ετήσια διάσκεψη των Προέδρων των επιτροπών παρακολούθησης των ΕΠ αρμοδιότητας ΕΚΤ και των ΕΠ τα οποία υλοποιούν δράσεις τύπου ΕΚΤ μέσω της χρήσης της ρήτρας ευελιξίας του 10% (ή 15%) (ΕΔΙΠΕΚΤ). Η ΕΔΙΠΕΚΤ συνέρχεται ετησίως πριν από την ΕΔΙΠ και έχει συμβουλευτικό χαρακτήρα.

Για την υποβοήθηση του έργου της ΕΔΙΠ, συνιστάται τεχνική επιτροπή συμβουλευτικού χαρακτήρα στην οποία μετέχουν εκπρόσωποι των Υπουργείων που εμπλέκονται στο σχεδιασμό και υλοποίηση των ΕΠ του ΕΣΠΑ και εκπρόσωποι της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑμεΑ). Η επιτροπή εισηγείται στην ΕΔΙΠ προτάσεις αναφορικά με την οριζόντια ενσωμάτωση και εφαρμογή των αρχών της προσβασιμότητας και μη διάκρισης των Ατόμων με Αναπηρία στα ΕΠ του ΕΣΠΑ.

Τη γραμματειακή υποστήριξη της διάσκεψης αναλαμβάνει η εθνική αρχή συντονισμού, η οποία επιφορτίζεται με την προετοιμασία της σχετικής τεκμηρίωσης για τη διεξαγωγή των συνεδριάσεων καθώς και της ημερήσιας διάταξης και των πρακτικών που τηρούνται.

4.2.3 Επιτροπή παρακολούθησης επιχειρησιακού προγράμματος

Σύμφωνα με το άρθρο 63 του Καν. (ΕΚ) 1083/06 για κάθε ΕΠ συστήνεται επιτροπή παρακολούθησης του ΕΠ με αποστολή την παρακολούθηση της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας υλοποίησης του ΕΠ.

Η επιτροπή παρακολούθησης του ΕΠ συστήνεται εντός 3 μηνών από την ημερομηνία κοινοποίησης από την Επιτροπή της απόφασης έγκρισης του ΕΠ.

Η σύνθεση της επιτροπής παρακολούθησης του ΕΠ ορίζεται με τη σύμφωνη γνώμη της διαχειριστικής αρχής, λαμβάνοντας υπόψη την αρχή της εταιρικής σχέσης στη διαχείριση,

παρακολούθηση και αξιολόγηση των παρεμβάσεων σε όλα τα στάδια υλοποίησης του προγράμματος.

Πρόεδρος της επιτροπής παρακολούθησης του ΕΠ είναι ο Γενικός Γραμματέας ΥΠΕΧΩΔΕ.

Ως μέλη της Επιτροπής Παρακολούθησης συμμετέχουν:

- Ο προϊστάμενος της διαχειριστικής αρχής του ΕΠ
- Εκπρόσωπος της εθνικής αρχής συντονισμού
- Εκπρόσωπος της ΕΥΣΕΚΤ, εφόσον το ΕΠ συγχρηματοδοτείται από το ΕΚΤ ή υλοποιεί δράσεις τύπου ΕΚΤ μέσω της χρήσης της ρήτρας ευελιξίας του 10% (ή 15%)
- Εκπρόσωπος της αρχής πιστοποίησης
- Εκπρόσωπος της αρχής ελέγχου (με ρόλο παρατηρητή)
- Εκπρόσωποι των ενδιαμέσων φορέων διαχείρισης του ΕΠ
- Εκπρόσωποι Υπουργείων ή άλλων κρατικών αρχών
- Εκπρόσωποι δημόσιων αρχών και ειδικών υπηρεσιών συντονισμού που είναι αρμόδιες για θέματα κρατικών ενισχύσεων, απασχόλησης, περιβάλλοντος, υγείας– κοινωνικής αλληλεγγύης, έρευνας και τεχνολογίας, δημόσιας διοίκησης, πολιτισμού κλπ.
- Εκπρόσωπος της Ένωσης Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων Ελλάδος
- Εκπρόσωπος της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων
- Εκπρόσωποι των Οικονομικών και Κοινωνικών Εταίρων. Ενδεικτικά: Σύνδεσμος Ελληνικών Βιομηχανιών (Σ.Ε.Β.), Γενική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών, Βιοτεχνών, Εμπόρων Ελλάδος (Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.), Εθνική Συνομοσπονδία Ελληνικού Εμπορίου (Ε.Σ.Ε.Ε.), Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδος (Γ.Σ.Ε.Ε.), Ανώτατη Διοίκηση Ενώσεων Δημοσίων Υπαλλήλων (Α.Δ.Ε.Δ.Υ.), Συνομοσπονδία Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών (ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ.) κλπ.
- Εκπρόσωπος της Επιτροπής ή και των ΕΤΕ ή ΕΤΕπ στην περίπτωση που οι τελευταίες συνεισφέρουν στο ΕΠ (με συμβουλευτικό ρόλο).
- Εκπρόσωποι αντιπροσωπευτικών μη κυβερνητικών οργανώσεων (Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία, περιβαλλοντικές οργανώσεις κλπ.).

Στη σύνθεση της επιτροπής παρακολούθησης διασφαλίζεται, κατά το δυνατόν, η ισόρροπη συμμετοχή ανδρών και γυναικών.

Κατά τις συνεδριάσεις της επιτροπής παρακολούθησης μπορούν να προσκληθούν μη μόνιμα μέλη π.χ. ειδικοί επιστήμονες ή εμπειρογνώμονες σε οικονομικά, τεχνικά, κοινωνικά, επιστημονικά και λοιπά θέματα ανάλογα με την ημερήσια διάταξη της συνεδρίασης.

Την υποστήριξη των εργασιών της επιτροπής παρακολούθησης αναλαμβάνει η διαχειριστική αρχή του ΕΠ, η οποία επιφορτίζεται με την προετοιμασία της σχετικής τεκμηρίωσης για τη διεξαγωγή των συνεδριάσεων καθώς και της ημερήσιας διάταξης και των πρακτικών που τηρούνται.

Η επιτροπή παρακολούθησης του ΕΠ λειτουργεί με βάση εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας στο πλαίσιο της εθνικής έννομης τάξης. Ο κανονισμός λειτουργίας καθορίζεται σε συνεργασία με τη διαχειριστική αρχή του ΕΠ, ώστε να εξασφαλίζεται η εκπλήρωση των καθηκόντων της επιτροπής που απορρέουν από τον Κανονισμό (ΕΚ) 1083/2006. Στην πρώτη συνεδρίασή της η Επιτροπή εγκρίνει τον εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας της.

Η επιτροπή παρακολούθησης του ΕΠ έχει τις αρμοδιότητες που ορίζονται στο άρθρο 65 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006. Ειδικότερα :

- εξετάζει και εγκρίνει τα κριτήρια για την επιλογή των προς χρηματοδότηση πράξεων εντός έξι μηνών από την έγκριση του ΕΠ και εγκρίνει τις τυχόν αναθεωρήσεις των κριτηρίων αυτών σύμφωνα με τις ανάγκες του προγραμματισμού,
- επανεξετάζει σε περιοδική βάση την πρόοδο που σημειώθηκε στην επίτευξη των ειδικών στόχων του ΕΠ με βάση τα έγγραφα που υποβάλλει η διαχειριστική αρχή,
- εξετάζει τα αποτελέσματα της υλοποίησης, ιδίως δε την επίτευξη των στόχων που καθορίζονται για κάθε άξονα προτεραιότητας και τη συμβολή στους στόχους της στρατηγικής της Λισσαβόνας και παρέχει κατευθύνσεις στην οικεία διαχειριστική αρχή για την επίτευξή τους, καθώς και τις αξιολογήσεις που αναφέρονται στο άρθρο 48, παράγραφος 3, του Κανονισμού (ΕΚ) 1083/2006 και στο υποκεφάλαιο 4.3,
- εξετάζει και εγκρίνει τις ετήσιες και την τελική έκθεση υλοποίησης που αναφέρονται στο άρθρο 67 του Κανονισμού (ΕΚ) 1083/2006,
- ενημερώνεται σχετικά με την ετήσια έκθεση ελέγχου ή με το τμήμα της έκθεσης που αφορά το οικείο ΕΠ, καθώς και για τυχόν σχετικά σχόλια τα οποία μπορεί να διατυπώσει η Επιτροπή μετά την εξέταση της εν λόγω έκθεσης ή του σχετικού τμήματός της,
- προτείνει στη διαχειριστική αρχή οποιαδήποτε αναθεώρηση ή εξέταση του ΕΠ η οποία ενδεχομένως μπορεί να συμβάλει στην επίτευξη των στόχων του ή στη βελτίωση της διαχείρισής τους, συμπεριλαμβανομένης της χρηματοοικονομικής διαχείρισής του,
- εξετάζει και εγκρίνει οποιαδήποτε πρόταση για την τροποποίηση του περιεχομένου της απόφασης της Επιτροπής σχετικά με τη συνεισφορά των Ταμείων,
- προτείνει στην ετήσια διάσκεψη των προέδρων των επιτροπών παρακολούθησης τροποποιήσεις που επιφέρουν αλλαγή στη συνολική και την ετήσια συμμετοχή των Ταμείων.

4.2.4 Δείκτες παρακολούθησης

Σύμφωνα με το άρθρο 66 παρ.2 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006, η παρακολούθηση του ΕΠ διενεργείται από τη διαχειριστική αρχή και την επιτροπή παρακολούθησης του προγράμματος, κυρίως με βάση τους δείκτες (χρηματοοικονομικούς και δείκτες εκροών και αποτελεσμάτων) που έχουν καθορισθεί για κάθε άξονα προτεραιότητας του ΕΠ σύμφωνα με το άρθρο 37 παρ. 1, περ. (γ) του ίδιου κανονισμού.

Οι δείκτες του ΕΠ έχουν αναπτυχθεί και με βάση την προτεινόμενη από την Επιτροπή μεθοδολογία που αναπτύσσεται στο σχετικό έγγραφο εργασίας για την προγραμματική περίοδο 2007-2013, *«Δείκτες για την παρακολούθηση και την αξιολόγηση: Οδηγός Εφαρμογής»*

Οι δείκτες που επιλέχθηκαν για την παρακολούθηση της επίτευξης των στόχων του ΕΠ ανταποκρίνονται στον ιδιαίτερο χαρακτήρα του ΕΠ, στους στόχους του καθώς και στις κοινωνικοοικονομικές και περιβαλλοντικές συνθήκες που επικρατούν στο γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής του. Η παρακολούθηση των δεικτών εκροών και αποτελεσμάτων πράξεων ψηφιακής σύγκλισης, θα γίνεται με την υποστήριξη του Παρατηρητηρίου για την Κοινωνία της Πληροφορίας.

Τα δεδομένα που απαιτούνται για τον υπολογισμό των τιμών των δεικτών κατά την υλοποίηση του προγράμματος συλλέγονται σε επίπεδο έργου και συναθροίζονται σε επίπεδο άξονα προτεραιότητας και τέλος σε επίπεδο προγράμματος.

Στο πλαίσιο της τακτικής αξιολόγησης της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας της υλοποίησης του ΕΠ, η διαχειριστική αρχή διαβιβάζει στην επιτροπή παρακολούθησης τα δεδομένα που προκύπτουν από το σύστημα παρακολούθησης και αφορούν κυρίως σε

συγκεντρωτικά οικονομικά στοιχεία και πληροφορίες σχετικά με τους δείκτες κυρίως εκροών και αποτελεσμάτων.

Για τη συλλογή αξιόπιστων χρηματοοικονομικών και στατιστικών δεδομένων σχετικών με την υλοποίηση του προγράμματος θα χρησιμοποιηθεί το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα στο οποίο θα τηρούνται πληροφορίες για όλες τις πράξεις που χρηματοδοτούνται από το πρόγραμμα.

4.2.5 Ετήσια έκθεση

Στο πλαίσιο της παρακολούθησης του ΕΠ η διαχειριστική αρχή συντάσσει ετήσια έκθεση υλοποίησης του προγράμματος την οποία αποστέλλει στην Επιτροπή μετά την έγκρισή της από την επιτροπή παρακολούθησης (άρθρο 67 παρ. 1 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006). Η έκθεση περιλαμβάνει όλα τα στοιχεία που αναφέρονται στην παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου και συντάσσεται σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Καν. (ΕΚ) 1828/2006 και τις οδηγίες της εθνικής αρχής συντονισμού.

Στο παραπάνω πλαίσιο η διαχειριστική αρχή μεριμνά σε συνεργασία με την εθνική αρχή συντονισμού και την ΕΥΣΕΚΤ, εφόσον το ΕΠ συγχρηματοδοτείται από το ΕΚΤ ή υλοποιεί δράσεις τύπου ΕΚΤ μέσω χρήσης της ρήτρας ευελιξίας του 10% (ή 15%), για τη συνεχή παρακολούθηση και βελτίωση των δεικτών που θα χρησιμοποιηθούν για την παρακολούθηση και αξιολόγηση του ΕΠ.

4.2.6 Ετήσια εξέταση ΕΠ

Σύμφωνα με το άρθρο 68 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006, κάθε χρόνο μετά την υποβολή της ετήσιας έκθεσης, η διαχειριστική αρχή του ΕΠ και η Επιτροπή εξετάζουν από κοινού την πρόοδο υλοποίησης του ΕΠ, τα κύρια αποτελέσματα που επιτεύχθηκαν κατά το προηγούμενο έτος, τη χρηματοοικονομική υλοποίηση καθώς και οποιοδήποτε παράγοντα μπορεί να οδηγήσει σε βελτίωση της υλοποίησης προκειμένου να επιτευχθούν τα επιθυμητά αποτελέσματα. Είναι δυνατόν επίσης να εξετάζονται θέματα λειτουργίας του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου που επισημαίνονται στην τελευταία ετήσια έκθεση ελέγχου που προβλέπεται στο άρθρο 62 παρ.1 περ. δ-ι του Καν. (ΕΚ) 1083/2006.

Για οποιοδήποτε σχόλιο διατυπώσει η Επιτροπή μετά την ετήσια εξέταση του προγράμματος, η διαχειριστική αρχή σε συνεργασία με την εθνική αρχή συντονισμού ενημερώνει την επιτροπή παρακολούθησης και την Επιτροπή για τα μέτρα που ελήφθησαν αναφορικά με τα σχόλια αυτά.

4.2.7 Παρακολούθηση των πιστώσεων των Περιφερειών μεταβατικής στήριξης

Για τις πέντε περιφέρειες που εμπίπτουν στο άρθρο 8 του Κανονισμού 1083/06 επιβάλλονται υποχρεωτικές πιστώσεις και διακριτή παρακολούθησή των πιστώσεων αυτών στα ΕΠ (πόροι που προέρχονται από το ΕΤΠΑ και ΕΚΤ). Οι Περιφέρειες αυτές χωρίζονται σε δύο κατηγορίες: στις Περιφέρειες στατιστικής σύγκλισης (Κεντρική Μακεδονία, Δυτική Μακεδονία, Αττική) και στις Περιφέρειες σταδιακής εισόδου (Στερεά Ελλάδα, Νότιο Αιγαίο).

Οι συγχρηματοδοτούμενες αναπτυξιακές παρεμβάσεις στις Περιφέρειες αυτές (εκτός του Ταμείου Συνοχής) θα υλοποιηθούν μέσω:

- των αντίστοιχων περιφερειακών ΕΠ (συγχρηματοδοτούνται αποκλειστικά από το ΕΤΠΑ) και
- των τριών (3) τομεακών ΕΠ που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ.

Επισημαίνεται ότι οι ανάγκες των οκτώ Περιφερειών αμιγούς Στόχου Σύγκλισης θα καλυφθούν από όλα τα τομεακά ΕΠ όσο και από τα περιφερειακά ΕΠ με απόλυτα διακριτές πιστώσεις.

Η τήρηση των πιστώσεων για τις περιφέρειες μεταβατικής στήριξης διασφαλίζεται πλήρως σε προγραμματικό επίπεδο με την ύπαρξη διακριτών αξόνων προτεραιότητας για κάθε τύπο Περιφερειών, ως εξής:

- Τα περιφερειακά ΕΠ έχουν διακριτούς Άξονες Προτεραιότητας για κάθε Περιφέρεια που περιλαμβάνουν.
- Τα τρία (3) τομεακά ΕΠ που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ και καλύπτουν και τους τρεις τύπους Περιφερειών (αμιγής στόχος 1, στατιστική σύγκλιση, σταδιακή είσοδος) έχουν διακριτούς θεματικούς Άξονες Προτεραιότητας που επαναλαμβάνονται για κάθε έναν από τους τρεις τύπους Περιφερειών.

Όλα τα παραπάνω επιβεβαιώνονται κατά την υλοποίηση, με τη σύνθεση και παρακολούθηση των σχετικών πληροφοριών στο ΟΠΣ.

4.3 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

4.3.1 Γενικά

Για τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των κοινοτικών και εθνικών πόρων που συνδράμουν την πολιτική για τη συνοχή, προβλέπεται η διεξαγωγή αξιολογήσεων πριν, κατά τη διάρκεια και μετά την υλοποίηση του ΕΠ (άρθρα 47-49 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006). Οι αξιολογήσεις αυτές, στρατηγικής ή επιχειρησιακής φύσης, λαμβάνουν υπόψη το στόχο της βιώσιμης ανάπτυξης και τη σχετική κοινοτική νομοθεσία όσον αφορά τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις και τη στρατηγική περιβαλλοντική αξιολόγηση. Πραγματοποιούνται με ευθύνη του κράτους μέλους ή της Επιτροπής και διεξάγονται από εμπειρογνώμονες ή φορείς λειτουργικά ανεξάρτητους από την αρχή πιστοποίησης και την αρχή ελέγχου που έχουν οριστεί στο πλαίσιο του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου του προγράμματος. Τα αποτελέσματα των αξιολογήσεων δημοσιοποιούνται με βάση τους εφαρμοστέους κανόνες για την πρόσβαση στα έγγραφα.

4.3.2 Αξιολογήσεις επιχειρησιακής φύσης

Σύμφωνα με το άρθρο 48 παρ.3 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006 τα κράτη μέλη πραγματοποιούν αξιολογήσεις που συνδέονται με την παρακολούθηση ΕΠ, ιδίως όταν, κατά την εν λόγω παρακολούθηση διαπιστωθεί σημαντική απόκλιση από τους στόχους που τέθηκαν αρχικά ή όταν υποβάλλονται προτάσεις για την αναθεώρηση των προγραμμάτων αυτών (αξιολογήσεις επιχειρησιακής φύσης).

Επιπλέον σύμφωνα με τον προαναφερόμενο Κανονισμό, τα κράτη μέλη μπορούν για τα ΕΠ του στόχου «Σύγκλιση» και σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, να συντάσσουν σχέδιο αξιολόγησης που περιλαμβάνει τις ενδεικτικές δραστηριότητες αξιολόγησης που σκοπεύει να πραγματοποιήσει το κράτος μέλος κατά τις διάφορες φάσεις της υλοποίησης.

Στο πλαίσιο αυτό η Ελλάδα αξιοποιώντας και τις οδηγίες της Επιτροπής για την αξιολόγηση των ΕΠ και του ΕΣΠΑ κατά την διάρκεια της προγραμματικής περιόδου (Draft Working Paper No 5: Evaluation during the programming period: on going evaluation –An integrated management tool) διαμόρφωσε ενδεικτικό σχέδιο αξιολογήσεων της περιόδου 2007-2013, όπου αποτυπώνεται ο προγραμματισμός των αξιολογήσεων σε στρατηγικό και επιχειρησιακό επίπεδο στο πλαίσιο των στόχων της «Σύγκλισης» και της «Περιφερειακής Ανταγωνιστικότητας και Απασχόλησης».

Οι αξιολογήσεις που συνδέονται με την παρακολούθηση του ΕΠ πραγματοποιούνται με ευθύνη της διαχειριστικής αρχής και σύμφωνα με τις γενικές αρχές που καθορίζονται από την εθνική αρχή συντονισμού για την αξιολόγηση όλων των ΕΠ στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ και σε συνεργασία με την ΕΥΣΕΚΤ, εφόσον το ΕΠ συγχρηματοδοτείται από το ΕΚΤ ή υλοποιεί δράσεις τύπου ΕΚΤ μέσω της χρήσης της ρήτρας ευελιξίας του 10% (ή 15%).

Εκτός από τις προτεινόμενες στο σχέδιο, αξιολογήσεις, είναι δυνατόν να πραγματοποιηθούν, κατά τη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου και άλλες αξιολογήσεις, σε περιπτώσεις που θα κριθεί αυτό αναγκαίο, λόγω τροποποιήσεων των επιχειρησιακών προγραμμάτων ή του ΕΣΠΑ. Τροποποιήσεις του ΕΠ που θα απαιτήσουν πιθανά αξιολόγηση αφορούν τροποποιήσεις στη χρηματοδοτική κατανομή των διατιθέμενων πόρων μεταξύ των Αξόνων προτεραιότητας, τροποποιήσεις στους στόχους ή/και το περιεχόμενο των Αξόνων του ΕΠ, και τέλος τροποποιήσεις στις Διατάξεις Εφαρμογής. Οι παραπάνω αξιολογήσεις δεν είναι δυνατόν να προσδιορισθούν χρονικά στην παρούσα φάση σχεδιασμού.

Για τα αποτελέσματα των αξιολογήσεων αυτών η διαχειριστική αρχή ενημερώνει την επιτροπή παρακολούθησης του ΕΠ, την Επιτροπή, την εθνική αρχή συντονισμού και την ΕΥΣΕΚΤ, εφόσον το ΕΠ συγχρηματοδοτείται από το ΕΚΤ ή υλοποιεί δράσεις τύπου ΕΚΤ μέσω της χρήσης της ρήτρας ευελιξίας του 10% (ή 15%).

Το ενδεικτικό σχέδιο των αξιολογήσεων με τον προγραμματισμό της περιόδου 2007-2013 παρουσιάζεται στον πίνακα που ακολουθεί.

4.3.3 Εκ των υστέρων αξιολόγηση

Σύμφωνα με το άρθρο 49 παρ.3 του Καν. (ΕΚ) 1083/06, η εκ των υστέρων αξιολόγηση αποτελεί ευθύνη της Επιτροπής. Κατά την εκ των υστέρων αξιολόγηση εξετάζονται ζητήματα όπως η έκταση χρήσης των πόρων, η αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα του προγραμματισμού των Ταμείων και οι κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις από την εφαρμογή του προγράμματος με στόχο την εξαγωγή συμπερασμάτων για την πολιτική στους τομείς της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής. Τέλος προσδιορίζονται οι παράγοντες που συνέβαλαν στην επιτυχία ή την αποτυχία της υλοποίησης των ΕΠ και εντοπίζονται οι ορθές πρακτικές.

Η εκ των υστέρων αξιολόγηση είναι στρατηγικής φύσης, διεξάγεται από ανεξάρτητους αξιολογητές και ολοκληρώνεται το αργότερο μέχρι 31 Δεκεμβρίου 2015. Η διαχειριστική αρχή και η εθνική αρχή συντονισμού συνεργάζονται με την Επιτροπή για τη διενέργεια της αξιολόγησης παρέχοντας τα απαραίτητα στοιχεία

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2007 - 2013

ΕΙΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΚΥΡΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΠΑΝΤΑ	ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΧΡΟΝΟ-ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ	ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ Ή ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	ΧΡΗΜΑΤΟ-ΔΟΤΗΣΗ	ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ
ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ	Τεκμηρίωση της συμβολής των ΕΠ στην εφαρμογή του εθνικού προγράμματος μεταρρυθμίσεων	Απαίτηση άρθρου 29 του Καν. 1083/2006 για τη στρατηγική υποβολή εκθέσεων από τα κράτη μέλη	Στα σημεία α, β, γ και δ της παραγράφου 2 του άρθρου 29 του Καν. 1083/2006	Συμβολή στην υποβολή των στρατηγικών εκθέσεων του άρθρου 29 του Καν. 1083/2006	2ο εξάμηνο 2007 2ο εξάμηνο 2009 2ο εξάμηνο 2012	ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	Τεχνική Βοήθεια	Γραφείο Πρωθυπουργού, Ειδική Τεχνική Επιτροπή για την Αξιολόγηση, Ε.Ε., αρχή συντονισμού, Διαβουλεύσεις με αρχές διαχείρισης ΕΠ

ΕΙΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΚΥΡΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΠΑΝΤΑ	ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΧΡΟΝΟ- ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ	ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ Ή ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	ΧΡΗΜΑΤΟ- ΔΟΤΗΣΗ	ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ
ΕΘΝΙΚΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ (ΕΣΠΑ) ΑΝΑΦΟΡΑΣ	Αξιολόγηση της πορείας εκτέλεσης του ΕΣΠΑ στο μέσο της προγραμματικής περιόδου	Επιβεβαίωση της επικαιρότητας της στρατηγικής και της επιτευξιμότητας των στόχων του ΕΣΠΑ	Ποια είναι τα αποτελέσματα από την υλοποίηση του ΕΣΠΑ έως τώρα; Που εντοπίζονται οι μεγαλύτερες αποκλίσεις των πραγματοποιήσεων σε σχέση με τους προγραμματικούς στόχους και ποιες είναι οι βασικές αιτίες; Για ποιους στόχους εκτιμάται χαμηλός βαθμός επίτευξης για το τέλος της προγραμματικής περιόδου και ποιες είναι οι απαραίτητες διορθωτικές παρεμβάσεις προκειμένου να ανατραπεί η τάση αυτή; Πως αποτιμάται η ποιότητα της στοχοθεσίας στο ΕΣΠΑ; Με ποιους τρόπους μπορεί να υπάρξει βελτίωση του προγραμματισμού και της στοχοθεσίας ;	Λήψη απόφασης για πιθανή αναθεώρηση του ΕΣΠΑ και των ΕΠ του	1ο εξάμηνο 2011	ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	Τεχνική Βοήθεια	Ειδική Τεχνική Επιτροπή για την Αξιολόγηση, Ε.Ε., αρχή συντονισμού, Διαβουλεύσεις με αρχές διαχείρισης ΕΠ

ΕΙΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΚΥΡΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΠΑΝΤΑ	ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΧΡΟΝΟ- ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ	ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ Ή ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	ΧΡΗΜΑΤΟ- ΔΟΤΗΣΗ	ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ
	Αξιολόγηση της πορείας εκτέλεσης του ΕΣΠΑ πριν τη λήξη της προγραμματικής περιόδου	Επιβεβαίωση της επικαιρότητας της στρατηγικής και της επιτευξιμότητας των στόχων του ΕΣΠΑ	<p>Ποια είναι τα αποτελέσματα από την υλοποίηση του ΕΣΠΑ έως τώρα; Που εντοπίζονται οι μεγαλύτερες αποκλίσεις των πραγματοποιήσεων σε σχέση με τους προγραμματικούς στόχους και ποιες είναι οι βασικές αιτίες; Για ποιους στόχους εκτιμάται χαμηλός βαθμός επίτευξης και ποιες είναι οι απαραίτητες διορθωτικές παρεμβάσεις προκειμένου να ανατραπεί η τάση αυτή; Πως αποτιμάται η ποιότητα της στοχοθεσίας στο ΕΣΠΑ; Υπάρχει δυνατότητα και αν ναι με ποιους τρόπους μπορεί να υπάρξει βελτίωση του προγραμματισμού και της στοχοθεσίας, ενόψει και της νέας προγραμματικής περιόδου ;</p>	Λήψη απόφασης για πιθανή αναθεώρηση του ΕΣΠΑ και των ΕΠ του	1ο εξάμηνο 2013	ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	Τεχνική Βοήθεια	Ειδική Τεχνική Επιτροπή για την Αξιολόγηση, Ε.Ε., αρχή συντονισμού, Διαβουλεύσεις με αρχές διαχείρισης ΕΠ

ΕΙΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΚΥΡΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΠΑΝΤΑ	ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΧΡΟΝΟ- ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ	ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ Ή ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	ΧΡΗΜΑΤΟ- ΔΟΤΗΣΗ	ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ :	Αξιολόγηση της πορείας εκτέλεσης του ΕΠ στο μέσο της προγραμματικής περιόδου	Επιβεβαίωση της επικαιρότητας της στρατηγικής και της επιτευξιμότητας των στόχων του ΕΠ	Ποια είναι τα αποτελέσματα από την υλοποίηση του ΕΠ έως τώρα; Που εντοπίζονται οι μεγαλύτερες αποκλίσεις των πραγματοποιήσεων σε σχέση με τους προγραμματικούς στόχους και ποιες είναι οι βασικές αιτίες; Για ποιους στόχους εκτιμάται χαμηλός βαθμός επίτευξης για το τέλος της προγραμματικής περιόδου και ποιες είναι οι απαραίτητες διορθωτικές παρεμβάσεις προκειμένου να ανατραπεί η τάση αυτή; Πως αποτιμάται η ποιότητα της στοχοθεσίας στο ΕΠ; Με ποιους τρόπους μπορεί να υπάρξει βελτίωση του προγραμματισμού και της στοχοθεσίας ;	Λήψη απόφασης για πιθανή αναθεώρηση του ΕΠ	1ο εξάμηνο 2011	ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	Τεχνική Βοήθεια	Αρχή συντονισμού, Ε.Ε., αρχή διαχείρισης του κάθε ΕΠ
1. ΕΠ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ – ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ								
2. ΕΠ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΠΕΛΑΣΙΜΟΤΗΤ ΑΣ								
3. ΕΠ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤ Α & ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗ ΤΑ								
4. ΕΠ ΨΗΦΙΑΚΗ ΣΥΓΚΛΙΣΗ								
5. ΕΠ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ								
6. ΕΠ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ								
7. ΕΠ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ								

ΕΙΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΚΥΡΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΠΑΝΤΑ	ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΧΡΟΝΟ- ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ	ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ Ή ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	ΧΡΗΜΑΤΟ- ΔΟΤΗΣΗ	ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ
8. ΕΠ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ- ΘΡΑΚΗΣ	Αξιολόγηση της πορείας εκτέλεσης του ΕΠ πριν την λήξη της προγραμματικής περιόδου	Επιβεβαίωση της επικαιρότητας της στρατηγικής και της επιτευξιμότητας των στόχων του ΕΠ	Ποια είναι τα αποτελέσματα από την υλοποίηση του ΕΠ έως τώρα; Που εντοπίζονται οι μεγαλύτερες αποκλίσεις των πραγματοποιήσεων σε σχέση με τους προγραμματικούς στόχους και ποιες είναι οι βασικές αιτίες; Για ποιους στόχους εκτιμάται χαμηλός βαθμός επίτευξης και ποιες είναι οι απαραίτητες διορθωτικές παρεμβάσεις προκειμένου να ανατραπεί η τάση αυτή; Πως αποτιμάται η ποιότητα της στοχοθεσίας στο ΕΠ; Υπάρχει δυνατότητα και αν ναι με ποιους τρόπους μπορεί να υπάρξει βελτίωση του προγραμματισμού και της στοχοθεσίας, ενόψει και της νέας προγραμματικής περιόδου ;	Λήψη απόφασης για πιθανή αναθεώρηση του ΕΠ	1ο εξάμηνο 2013	ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	Τεχνική Βοήθεια	Αρχή συντονισμού, Ε.Ε., αρχή διαχείρισης του κάθε ΕΠ
9. ΕΠ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ - ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ - ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ								
10.ΕΠ ΚΡΗΤΗΣ & ΝΗΣΩΝ ΑΙΓΑΙΟΥ								
11.ΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ - ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ- ΗΠΕΙΡΟΥ								
12.ΕΠ ΑΤΤΙΚΗΣ								

Παρατήρηση : Στην περίπτωση σημαντικών αλλαγών στην κοινωνικοοικονομική κατάσταση της χώρας ή/και αν διαπιστωθεί απόκλιση από τους στόχους που τέθηκαν αρχικά, είναι δυνατόν να διενεργηθούν αξιολογήσεις του ΕΣΠΑ και των ΕΠ επιπλέον των αναφερομένων στο χρονοδιάγραμμα

4.4 ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ

Σύμφωνα με το άρθρο 69 του κανονισμού (ΕΚ) 1083/2006 «το κράτος μέλος και η διαχειριστική αρχή για το επιχειρησιακό πρόγραμμα παρέχουν πληροφορίες όσον αφορά τις πράξεις και τα συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα και εξασφαλίζουν τη σχετική δημοσιότητα. Η πληροφόρηση απευθύνεται στους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στους δικαιούχους με στόχο την προβολή του ρόλου της Κοινότητας και τη διασφάλιση της διαφάνειας της συνδρομής των Ταμείων». Η εξειδίκευση της εφαρμογής των απαιτήσεων δημοσιότητας και πληροφόρησης περιγράφεται στις διατάξεις (άρθρα 2 έως και 10) του Καν. (ΕΚ) 1828/2006.

Για την παροχή των πληροφοριών αυτών αναλαμβάνονται καθ' όλη τη διάρκεια υλοποίησης του προγράμματος μέτρα δημοσιότητας και πληροφόρησης τα οποία αποτυπώνονται με δομημένο τρόπο στο επικοινωνιακό σχέδιο του ΕΠ. Το επικοινωνιακό σχέδιο περιλαμβάνει τους στόχους και το στοχοθετούμενο κοινό, τη στρατηγική και το περιεχόμενο των μέτρων πληροφόρησης και δημοσιότητας που θα αναληφθούν για κάθε ομάδα στόχο (δυνητικοί δικαιούχοι, δικαιούχοι, κοινό), τον ενδεικτικό προϋπολογισμό για την εφαρμογή του επικοινωνιακού σχεδίου, τα διοικητικά τμήματα ή τους διοικητικούς φορείς που θα είναι αρμόδια για την εφαρμογή των μέτρων πληροφόρησης και δημοσιότητας, ενδεικτικούς τρόπους αξιολόγησης των μέτρων δημοσιότητας και πληροφόρησης αναφορικά με την προβολή και τη γνώση του ΕΠ και το ρόλο της Κοινότητας. Αναλόγως με τις ανάγκες του ΕΠ για πληροφόρηση και δημοσιότητα δύναται να προβλεφθεί η ανάθεση σχετικών δράσεων σε εξωτερικούς εξειδικευμένους σύμβουλους.

Κατά την έναρξη των ΕΠ η διαχειριστική αρχή επιλέγει να υλοποιήσει μια ενέργεια δημοσιοποίησης σύμφωνα με τη φύση και τους στόχους του ΕΠ. Αναφέρονται ενδεικτικά: ημερίδα, δημοσιότητα στον τύπο. Κατά τη διάρκεια υλοποίησης του ΕΠ πραγματοποιούνται ενέργειες πληροφόρησης και δημοσιότητας εκ των οποίων μια σημαντική ενέργεια ετησίως που θα επικοινωνεί τα επιτεύγματα και τα έργα του ΕΠ. Ενδεικτικά αναφέρονται ημερίδες, συνέδρια, σεμινάρια, δελτία τύπου, εκθέσεις, παραγωγή έντυπου και ηλεκτρονικού ενημερωτικού υλικού καθώς και προβολή στα ΜΜΕ. Τα ΕΠ διατηρούν ιστοσελίδες καθώς και άλλα μέσα πληροφόρησης έντυπα ή ηλεκτρονικά.

Τα μέτρα δημοσιότητας και πληροφόρησης θα κάνουν αναφορά στην προστιθέμενη αξία της κοινοτικής συνδρομής σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Δύναται να εμπλακεί στα μέτρα πληροφόρησης και δημοσιότητας ένας τουλάχιστον πολλαπλασιαστής πληροφόρησης, αναλόγως με το περιεχόμενο του ΕΠ ή τις Περιφέρειες που καλύπτει, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο Άρθρο 5 παρ.3 του Καν. (ΕΚ) 1828/06.

Το επικοινωνιακό σχέδιο, καθώς και οποιαδήποτε σημαντική τροποποίησή του, εκπονείται από τη διαχειριστική αρχή του ΕΠ με βάση τις κατευθύνσεις της εθνικής αρχής συντονισμού και σε συνεργασία με την ΕΥΣΕΚΤ εφόσον το ΕΠ συγχρηματοδοτείται από το ΕΚΤ ή υλοποιεί δράσεις τύπου ΕΚΤ μέσω της χρήσης της ρήτρας ευελιξίας του 10% (ή 15%) και υποβάλλεται προς εξέταση στην Επιτροπή σύμφωνα με τη διαδικασία που περιγράφεται στο άρθρο 3 του Καν. (ΕΚ) 1828/2006.

Για την εξασφάλιση της ομοιογένειας, συνοχής και συνέργειας μεταξύ των μέτρων δημοσιότητας και πληροφόρησης των ΕΠ που χρηματοδοτούνται από τα Ταμεία που συνδράμουν στο πλαίσιο της πολιτικής για τη συνοχή, η εθνική αρχή συντονισμού παρέχει ενιαίες αρχές προς τις διαχειριστικές αρχές των ΕΠ και μεριμνά για τη συνολική παρακολούθηση, εποπτεία και συντονισμό τους.

Τα ποσά που προβλέπονται για την πληροφόρηση και τη δημοσιότητα περιλαμβάνονται στη χρηματοδότηση του ΕΠ στο πλαίσιο της Τεχνικής Υποστήριξης Εφαρμογής (άρθρο 46 παρ. 1 του κανονισμού (ΕΚ) 1083/2006).

Η διαχειριστική αρχή ορίζει τουλάχιστον ένα πρόσωπο επαφής υπεύθυνο για την πληροφόρηση και την δημοσιότητα βάσει του άρθρου 10 του Καν. (ΕΚ) 1828/06 και ενημερώνει σχετικά την Επιτροπή.

4.5 ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΕΣ ΡΟΕΣ

Η εθνική και κοινοτική συμμετοχή για όλες τις πράξεις που εντάσσονται στα ΕΠ του ΕΣΠΑ αποτελούν δημόσιες επενδύσεις και μπορούν να χρηματοδοτούνται από τον Κρατικό Προϋπολογισμό μέσω του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ). Οι πιστώσεις των Ταμείων εγγράφονται στο Τμήμα Εσόδων του Κρατικού Προϋπολογισμού (Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων). Στο τμήμα δαπανών του ΠΔΕ εγγράφονται οι προβλέψεις μεταφοράς πιστώσεων προς τους φορείς χρηματοδότησης του ΠΔΕ. Οι πιστώσεις προς τους δικαιούχους αφορούν την προβλεπόμενη δημόσια δαπάνη (κοινοτική και εθνική). Τυχόν ιδιωτική συμμετοχή παρακολουθείται μέσω του ΟΠΣ.

Στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων τηρούνται τα απαιτούμενα στοιχεία προκειμένου να είναι δυνατή η πρόβλεψη απαιτήσεων χρηματοδότησης για την υλοποίηση των ΕΠ του ΕΣΠΑ.

Η διαδικασία για τη διενέργεια πληρωμών στους δικαιούχους είναι η ακόλουθη:

1. Εγγραφή της δημόσιας δαπάνης της πράξης (εθνική και κοινοτική συμμετοχή) στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων μετά την ένταξή της σε ΕΠ σε συλλογική απόφαση του φορέα χρηματοδότησης
2. Υποβολή αιτήματος διάθεσης χρηματοδότησης από το δικαιούχο ή ενδιάμεσο φορέα διαχείρισης στις περιπτώσεις κρατικών ενισχύσεων προς τον φορέα χρηματοδότησης
3. Υποβολή αιτήματος από τον φορέα χρηματοδότησης προς το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών για τη διάθεση χρηματοδότησης
4. Έκδοση απόφασης διάθεσης χρηματοδότησης από το Υπ.Οι.Ο. με βάση το αίτημα και το διαθέσιμο όριο πληρωμών, και κοινοποίησή της στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους, στην Τράπεζα της Ελλάδος και στο φορέα χρηματοδότησης
5. Εντολή κατανομής των πιστώσεων στην πράξη από το φορέα χρηματοδότησης προς το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους και την Τράπεζα της Ελλάδος η οποία κοινοποιείται στο δικαιούχο ή ενδιάμεσο φορέα διαχείρισης

Με την κατανομή χρηματοδότησης στην πράξη οι πιστώσεις είναι διαθέσιμες στο δικαιούχο, ο οποίος μπορεί να προχωρήσει σε χρεώσεις του λογαριασμού της

πράξης εκδίδοντας επιταγές προς τους αναδόχους. Οι πληρωμές προς τους αναδόχους βαρύνουν άμεσα το λογαριασμό της πράξης.

Στις περιπτώσεις κρατικών ενισχύσεων οι πιστώσεις είναι διαθέσιμες στον ενδιάμεσο φορέα διαχείρισης ο οποίος μπορεί να προχωρήσει σε χρεώσεις του λογαριασμού της πράξης εκδίδοντας επιταγές προς τους δικαιούχους. Οι πληρωμές προς τους δικαιούχους βαρύνουν άμεσα το λογαριασμό της πράξης.

Στην περίπτωση που οι δικαιούχοι ή οι ενδιάμεσοι φορείς διαχείρισης είναι Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου ή Ιδιωτικού Δικαίου μετά την ολοκλήρωση των βημάτων 1 έως 4 εκδίδεται εντολή μεταφοράς των πιστώσεων από το φορέα χρηματοδότησης στο λογαριασμό του Νομικού Προσώπου προκειμένου να διενεργηθούν πληρωμές. Η μεταφορά των ποσών γίνεται υπό μορφή άμεσης επιχορήγησης ή αύξησης μετοχικού κεφαλαίου (περιπτώσεις Ανωνύμων Εταιρειών του δημοσίου).

Μετά την μεταφορά στο λογαριασμό του Νομικού Προσώπου, ο δικαιούχος ή ενδιάμεσος φορέας διαχείρισης προβαίνει στις πληρωμές των αναδόχων ή δικαιούχων αντιστοίχως.

Κατά την πληρωμή στους αναδόχους ή δικαιούχους κανένα ποσό δεν αφαιρείται, ούτε παρακρατείται, ούτε εισπράττεται οποιαδήποτε ειδική επιβάρυνση ή άλλο τέλος ισοδύναμου αποτελέσματος, το οποίο θα είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση των ποσών αυτών.

Οι δαπάνες στις οποίες υποβλήθηκαν οι δικαιούχοι καταχωρούνται στο ΟΠΣ μετά την επαλήθευσή τους από τη διαχειριστική αρχή και δικαιολογούνται από εξοφλημένα τιμολόγια ή λογιστικά έγγραφα ισοδύναμης αποδεικτικής αξίας .

Η αρχή πιστοποίησης συγκεντρώνει τις καταχωρηθείσες δαπάνες μέσω του ΟΠΣ προκειμένου να πιστοποιήσει τις δαπάνες και να συντάξει τη δήλωση δαπανών που προβλέπεται στο άρθρο 78.

Τυχόν τόκοι που παράγονται από πιστώσεις για χρηματοδότηση πράξεων στο πλαίσιο του ΕΠ, θεωρούνται εθνικοί πόροι και καλύπτουν εθνική δημόσια δαπάνη. Οι φορείς που διαχειρίζονται τα ανωτέρω ποσά έχουν υποχρέωση να δηλώνουν ετησίως τους δημιουργούμενους τόκους στη διαχειριστική αρχή του οικείου ΕΠ. Τα τραπεζικά ή πιστωτικά ιδρύματα, μέσω των οποίων κινούνται τα ανωτέρω ποσά υποχρεούνται στην παροχή στοιχείων κίνησης των σχετικών λογαριασμών στην αρχή πιστοποίησης, μετά από αίτημά της.

4.6 ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Για τους σκοπούς των άρθρων 66 και 76 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006, η διαχειριστική αρχή του ΕΠ, θα ενημερώνει το σύστημα πληροφορικής το οποίο καθιερώνεται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή (SFC 2007), για την ανταλλαγή στοιχείων που αφορούν το ΕΠ, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στα άρθρα 39, 40, 41 και 42 του Καν. (ΕΚ) 1828/2006.

Η διαχειριστική αρχή του ΕΠ διασφαλίζει, επίσης, την ύπαρξη συστήματος καταχώρισης και αποθήκευσης, σε ηλεκτρονική μορφή, λογιστικών εγγραφών για κάθε πράξη στο πλαίσιο του ΕΠ καθώς και της συλλογής δεδομένων υλοποίησης που

απαιτούνται για τη χρηματοοικονομική διαχείριση, την παρακολούθηση, τις επαληθεύσεις, τους λογιστικούς ελέγχους και την αξιολόγηση, σύμφωνα με το άρθρο 60 στοιχείο γ του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006. Για το σκοπό αυτό, στο πλαίσιο της περιγραφής των Συστημάτων Διαχείρισης και Ελέγχου, θα υποβληθεί στην Επιτροπή περιγραφή του εν λόγω συστήματος, συμπεριλαμβανομένου του οργανογράμματος ροής (κεντρικό ή κοινό σύστημα δικτύου ή αποκεντρωμένο σύστημα με συνδέσεις μεταξύ των συστημάτων), σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 71 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 και κατ' αντιστοιχία στο άρθρο 21 και στο παράρτημα XII παράγραφος 6 του Καν. (ΕΚ) 1828/2006.

Για τους ανωτέρω σκοπούς, θα προσαρμοστεί κατάλληλα το υφιστάμενο Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα (ΟΠΣ) του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, που έχει δημιουργηθεί για τις απαιτήσεις του ΚΠΣ 2000-2006.

Το ΟΠΣ θα καλύπτει, επίσης, τις απαιτήσεις συλλογής και καταχώρισης δεδομένων που αφορούν στις αρμοδιότητες των αρχών ελέγχου και πιστοποίησης του προγράμματος και θα υποστηρίζει τις εν λόγω Αρχές στις υποχρεώσεις ανταλλαγής ηλεκτρονικών δεδομένων με την Επιτροπή. Προς αυτή την κατεύθυνση θα καταβληθεί προσπάθεια να αναπτυχθεί σύστημα συμβατό με το ΟΠΣ για την εισαγωγή της χρήσης ηλεκτρονικών μέσων στις διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων.

Το ΟΠΣ βρίσκεται ήδη σε λειτουργία για την κάλυψη των απαιτήσεων του ΚΠΣ 2000-2006 και με την ολοκλήρωση των απαραίτητων προσαρμογών, οι οποίες βρίσκονται σε εξέλιξη, θα αποτελεί την έγκυρη βάση οικονομικών και στατιστικών δεδομένων, η οποία θα καλύπτει και τις ανάγκες ηλεκτρονικής ενημέρωσης της Επιτροπής.

Η διαχείριση και λειτουργία του ΟΠΣ καθώς και θέματα οργάνωσης, λειτουργίας και ανάπτυξής του προσδιορίζονται στο νόμο και στις ειδικές κανονιστικές αποφάσεις που εκδίδονται κατ' εξουσιοδότηση αυτού.

Για την αντιμετώπιση τεχνικών και διαχειριστικών θεμάτων σχετικά με το ΟΠΣ, λειτουργεί πλήρης δικτυακή εφαρμογή Helpdesk.

4.7 ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΣΧΕΣΗΣ

Στο άρθρο 11 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006 διατυπώνεται η απαίτηση της επίτευξης των στόχων των Ταμείων στο πλαίσιο στενής συνεργασίας, *εταιρική σχέση*, τόσο μεταξύ της Επιτροπής και του κράτους μέλους, όσο και μεταξύ του κράτους μέλους και των ενδιαφερόμενων φορέων σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο (κάθετη και οριζόντια διάσταση της εταιρικής σχέσης). Η διασφάλιση της εταιρικής σχέσης σε όλα τα επίπεδα υλοποίησης του ΕΠ, αντανακλάται από τα μέτρα που έχουν ληφθεί όπως:

- (i) Η εφαρμογή διαδικασιών ευρείας διαβούλευσης σε όλα τα επίπεδα σχεδιασμού με στόχο τη διαμόρφωση πολύπλευρης προσέγγισης των εναλλακτικών επιλογών ανάπτυξης των περιφερειών της χώρας, μέσω γόνιμου και αποτελεσματικού διαλόγου με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς.
- (ii) Η εκπροσώπηση των οικονομικών και κοινωνικών εταίρων, των αντιπροσωπευτικών μη κυβερνητικών οργανώσεων, των εκπροσώπων των ΟΤΑ α και β' βαθμού στη σύνθεση της Επιτροπής Παρακολούθησης του ΕΠ, η οποία αποτελεί τον κύριο μηχανισμό για την διασφάλιση της ποιότητας και

της αποτελεσματικότητας του προγράμματος, όπου αντιπροσωπεύονται όλοι οι σχετικοί με τους στόχους και τις δράσεις του προγράμματος φορείς.

Η επιλογή των σχετικών εταίρων σε κάθε επίπεδο υλοποίησης του ΕΠ λαμβάνει υπόψη το βαθμό της συνεισφοράς των Ταμείων στην περιοχή που αντιπροσωπεύουν οι εταίροι, την εμπειρία και ικανότητα των εταίρων στους τομείς που εστιάζει το ΕΠ και την ανάγκη προώθησης της ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών καθώς της βιώσιμης ανάπτυξης.

Η μέριμνα για την αποτελεσματική λειτουργία της αρχής της εταιρικής σχέσης, ώστε να προσφέρει την αναμενόμενη προστιθέμενη αξία, αποτελεί ευθύνη του κράτους μέλους και υλοποιείται μέσω της ακριβούς και επαρκούς διάκρισης των ρόλων και αρμοδιοτήτων των διαφόρων εταίρων στο κατάλληλο κάθε φορά επίπεδο.

4.8 ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΔΥΟ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΤΗΣ ΜΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗΣ

Σύμφωνα με το άρθρο 11 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006 τα Κ-Μ και η Επιτροπή διασφαλίζουν την προαγωγή της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών και την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου κατά τη διάρκεια των διαφόρων σταδίων υλοποίησης των δράσεων των Ταμείων. Επίσης λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου να αποτρέψουν κάθε διάκριση εξαιτίας του φύλου, της φυλής ή της εθνικής καταγωγής της θρησκείας ή των πεποιθήσεων, της ύπαρξης αναπηρίας, της ηλικίας ή του γενετήσιου προσανατολισμού κατά τα διάφορα στάδια υλοποίησης των δράσεων των Ταμείων και ειδικότερα της πρόσβασης σε αυτά. Ειδικότερα, η δυνατότητα πρόσβασης για τα άτομα με αναπηρίες αποτελεί ένα από τα κριτήρια που πρέπει να τηρούνται κατά τον καθορισμό πράξεων που συγχρηματοδοτούνται από τα Ταμεία και που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τις διάφορες φάσεις υλοποίησης.

Τα μέτρα που προβλέπονται για την προαγωγή της ισότητας των δύο φύλων και την αποτροπή διακρίσεων στα διάφορα στάδια υλοποίησης του ΕΠ περιλαμβάνουν:

- (i) Την ισόρροπη κατά το δυνατόν συμμετοχή ανδρών και γυναικών στην επιτροπή παρακολούθησης του ΕΠ και την εκπροσώπηση σε αυτή κρατικών αρχών που είναι αρμόδιες για θέματα ισότητας καθώς και κοινωνικών οργανώσεων ειδικών πληθυσμιακών ομάδων (Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία, Δίκτυο ROM κλπ)
- (ii) Τη λήψη κατάλληλων μέτρων για τη δημοσιοποίηση του προγράμματος και των ειδικότερων δράσεων που περιλαμβάνονται σε αυτό, ώστε να διασφαλίζεται η κατά το δυνατό ευρύτερη δυνατότητα πρόσβασης στην κοινοτική συγχρηματοδότηση. Στα μέτρα αυτά συμπεριλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, η αποστολή των προκηρύξεων σε όλα τα μέλη της επιτροπής παρακολούθησης του ΕΠ αλλά και σε όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς, οι οποίοι μπορούν να εξασφαλίσουν ευρεία διάδοση τόσο των ευκαιριών χρηματοδότησης όσο και των ειδικών όρων και προϋποθέσεων για τη λήψη της.
- (iii) Την παρακολούθηση και τη σχετική ενημέρωση της επιτροπής παρακολούθησης του ΕΠ και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, μέσω της ετήσιας έκθεσης, όσον αφορά τα μέτρα που έχουν ληφθεί σε σχέση με την παροχή ίσων ευκαιριών στο πλαίσιο του ΕΠ, την αποτελεσματικότητά τους και τις διορθωτικές παρεμβάσεις που απαιτούνται ώστε να διασφαλίζεται η αρχή της μη διάκρισης.

- (iv) Τη χρήση εξειδικευμένων κριτηρίων προσβασιμότητας ατόμων με αναπηρίες κατά την διαδικασία επιλογής πράξεων για συγχρηματοδότηση.

4.9 ΡΗΤΡΑ ΕΥΕΛΙΞΙΑΣ

Σύμφωνα με το άρθρο 34 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006, τα ΕΠ λαμβάνουν χρηματοδότηση μόνο από ένα Ταμείο, με εξαίρεση ΕΠ που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ και το Ταμείο Συνοχής. Ωστόσο μπορούν, με την επιφύλαξη των παρεκκλίσεων που προβλέπονται στους ειδικούς κανονισμούς των Ταμείων, να χρηματοδοτούν, κατά συμπληρωματικό τρόπο και εντός του ορίου του 10% της κοινοτικής χρηματοδότησης του κάθε άξονα προτεραιότητας (ρήτρα ευελιξίας), δράσεις που εμπίπτουν στο πεδίο συνδρομής του άλλου Ταμείου, εφόσον οι δράσεις αυτές απαιτούνται για την ικανοποιητική υλοποίηση της πράξης και συνδέονται άμεσα με αυτή.

Για την υλοποίηση των ΕΠ προβλέπεται η αξιοποίηση κατά τη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου της ρήτρας ευελιξίας. Η χρηματοδότηση κατά συμπληρωματικό τρόπο του ΕΤΠΑ και του ΕΚΤ μπορεί να φτάσει μέχρι και 10% της κοινοτικής χρηματοδότησης ανά άξονα προτεραιότητας κατά μέγιστο (ή μέχρι 15% για τον άξονα προτεραιότητας Κοινωνική Ενσωμάτωση του ΕΚΤ για όλες τις Περιφέρειες και τον άξονα προτεραιότητας Αειφόρος Αστική Ανάπτυξη του ΕΤΠΑ που αφορά στις Περιφέρειες σταδιακής εισόδου).

Στο πλαίσιο αυτό έχουν ήδη περιγραφεί στα ΕΠ οι κατηγορίες παρεμβάσεων τις οποίες οι αρμόδιες αρχές θα υλοποιήσουν μέσω της χρήσης της ανωτέρω ρήτρας. Ενδεικτικά αναφέρονται:

- Δράσεις για τον εμπλουτισμό, την αναβάθμιση των δεξιοτήτων και την αύξηση της κινητικότητας του ανθρώπινου δυναμικού που εμπίπτουν στην στρατηγική του υπουργείου Ανάπτυξης και περιλαμβάνονται στο ΕΠ «Επιχειρηματικότητα-Ανταγωνιστικότητα» για τις 8 περιφέρειες αμιγούς Στόχου Σύγκλισης και στα ΠΕΠ για τις 5 περιφέρειες μεταβατικής στήριξης (π.χ. θεματικά δίκτυα Ε&Α, δημιουργία περιφερειακών πόλων καινοτομίας, δράσεις ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας, βελτίωση της εποπτείας της αγοράς και στήριξη του καταναλωτή, ενίσχυση των δομών στήριξης της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας).
- Παροχή κοινωνικών υπηρεσιών σε τοπικό επίπεδο μέσω των ΠΕΠ (προγράμματα τύπου «Βοήθεια στο σπίτι»), που εντάσσονται στη στρατηγική των αξόνων προτεραιότητας «Αειφόρος Ανάπτυξη και Ποιότητα Ζωής» για την ενίσχυση της ποιότητας ζωής των κατοίκων των περιφερειών και την ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής.
- Παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται σε όλους τους άξονες προτεραιότητας του ΕΠ «Εκπαίδευση και δια βίου μάθηση» για την προμήθεια εξοπλισμού με στόχο τη χρήση νέων τεχνολογιών στην εκπαιδευτική διαδικασία (π.χ. εξοπλισμός εργαστηρίων φυσικών επιστημών ιδιαίτερα για ΑμεΑ, εξοπλισμός εργαστηρίων για επαγγελματικά λύκεια και σχολές, εξοπλισμός για τις δομές εκπαίδευσης ενηλίκων, εξοπλισμός για την τριτοβάθμια εκπαίδευση).
- Παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στους άξονες προτεραιότητας 1 και 2 του ΕΠ «Ψηφιακή Σύγκλιση» (π.χ. εκπαίδευση στη χρήση πληροφοριακών συστημάτων όπως TAXIS).

- Παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στους άξονες προτεραιότητας 1, 2 και 3 του ΕΠ «Διοικητική Μεταρρύθμιση» για την προμήθεια ηλεκτρονικού εξοπλισμού, δικτύωσης, διαμόρφωσης χώρων, προμήθειας έτοιμου λογισμικού κλπ.

Επισημαίνεται ότι όμοιες ή ομοειδείς κατηγορίες παρεμβάσεων θα υλοποιούνται κάτω από ένα και το αυτό θεσμικό πλαίσιο, ανεξάρτητα από την πηγή χρηματοδότησής τους (επιχειρησιακό πρόγραμμα ή Διαρθρωτικό Ταμείο).

Κατά τη διαδικασία αναθεώρησης των ΕΠ θα εξετάζεται από τα αρμόδια όργανα το ενδεχόμενο και η αναγκαιότητα αξιοποίησης της ρήτρας ευελιξίας και σε πρόσθετες κατηγορίες παρεμβάσεων (όπως π.χ. ολοκληρωμένες παρεμβάσεις σε τοπικό ή κλαδικό επίπεδο, ολοκληρωμένες παρεμβάσεις με στόχευση σε συγκεκριμένες πληθυσμιακές ομάδες, ολοκληρωμένες παρεμβάσεις αστικής ανάπτυξης).

Η χρησιμοποίηση της ρήτρας ευελιξίας παρακολουθείται από τη διαχειριστική αρχή μέσω του ΟΠΣ στο επίπεδο του άξονα προτεραιότητας, ώστε να διασφαλίζεται ότι το ποσοστό συμπληρωματικής χρηματοδότησης από το αντίστοιχο Ταμείο δεν υπερβαίνει το καθορισμένο ποσοστό-κατώφλι του 10% (ή 15%).

Η διαχειριστική αρχή ενημερώνει την Επιτροπή, στο πλαίσιο της ετήσιας έκθεσης, σχετικά με τη χρησιμοποίηση της ρήτρας ευελιξίας παρέχοντας πληροφορίες σε επίπεδο άξονα προτεραιότητας που να επιτρέπουν την επαλήθευση των προϋποθέσεων χρησιμοποίησης της ρήτρας ευελιξίας καθώς και της μη υπέρβασης του ανώτατου επιτρεπτού ορίου συνδρομής του αντίστοιχου Ταμείου.

4.10 ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ⁹

Η αρχή της εταιρικής σχέσης εφαρμόστηκε πλήρως από το Υπουργείο Απασχόλησης & Κοινωνικής Προστασίας στις διαδικασίες κατάρτισης του τομεακού ΕΠ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού», με την κινητοποίηση του συνόλου των τομέων πολιτικής και των κοινωνικών εταίρων του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς και βασιζόμενη στην αρχή της διαφάνειας. Η συμμετοχή των εταίρων στη διαδικασία προέκυψε με βάση την αντιπροσωπευτική εκπροσώπηση και των κοινωνικών ομάδων σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, την πλήρη κάλυψη του εύρους των πολιτικών και ειδικών οριζόντιων θεμάτων που αναπτύσσονται στο ΕΠ.

Ήδη σήμερα οι κοινωνικοί εταίροι συμμετέχουν με αποφασιστικό ρόλο:

- στην Επιτελική Επιτροπή του Εθνικού Συστήματος Σύνδεσης της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης με την Απασχόληση (ΕΣΣΕΕΚΑ).
- στις διαδικασίες εκπόνησης και ανάπτυξης των επαγγελματικών περιγραμμάτων
- στο Εθνικό Συμβούλιο Κοινωνικής Πολιτικής (ΕΣΥΚΠ).

Στο πλαίσιο της προγραμματικής περιόδου 2007-2013, το Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας προτίθεται να προχωρήσει σε διάλογο με τους κοινωνικούς εταίρους για την εκπόνηση ολοκληρωμένου επιχειρησιακού σχεδιασμού με στόχο την ενίσχυση του ρόλου τους, προκειμένου να αποκτήσει η εμπλοκή τους μόνιμο και βιώσιμο χαρακτήρα.

⁹ Η συγκεκριμένη ενότητα αφορά μόνο στο Στόχο Σύγκλιση στο πλαίσιο του ΕΠ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού».

Το Υπουργείο Απασχόλησης, μέσω «προγραμματικής συμφωνίας», προτίθεται να διαθέσει έως το 2% των πόρων του ΕΠ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού», για συγκεκριμένες ενέργειες στήριξης παρεμβάσεων και ευαισθητοποίησης των ωφελουμένων, για την υλοποίηση κοινών δράσεων, καθώς και την ενδυνάμωση των επιχειρησιακών δυνατοτήτων των κοινωνικών εταίρων, ειδικότερα όσον αφορά την προσαρμοστικότητα των εργαζομένων και των επιχειρήσεων.

4.11 ΜΕΣΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ

Στο πλαίσιο του ΕΠ δύναται να χρηματοδοτηθούν πράξεις που αφορούν στην ίδρυση, οργάνωση και λειτουργία ταμείων ή ταμείων χαρτοφυλακίου όπως ορίζονται στο άρθρο 44 του Κανονισμού. Τα ταμεία ιδρύονται με Προεδρικό Διάταγμα, το οποίο εκδίδεται μετά από πρόταση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και του εκάστοτε αρμόδιου Υπουργού.

Με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών και του εκάστοτε αρμόδιου Υπουργού προσδιορίζονται οι όροι, οι προϋποθέσεις και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για τη συνεισφορά από ΕΠ σε ταμεία της προηγούμενης παραγράφου.

4.12 ΕΡΓΑ ΓΕΦΥΡΕΣ

Ως έργα-γέφυρες χαρακτηρίζονται έργα των οποίων μέρος του φυσικού αντικείμενου συγχρηματοδοτείται από ΕΠ της περιόδου 2000-2006 και μέρος από ΕΠ της προγραμματικής περιόδου 2007-2013.

Τα έργα αυτά μπορούν να χρηματοδοτηθούν από ΕΠ της περιόδου 2007-2013 εφόσον πληρούν τις παρακάτω προϋποθέσεις:

- η αρμόδια αρχή κατανέμει τις πράξεις σε δύο χωριστά, σαφώς διακριτά στάδια ή τμήματα για κάθε ΕΠ της αντίστοιχης περιόδου με αντίστοιχο διακριτό οικονομικό και φυσικό αντικείμενο,
- πληρούνται οι όροι επιλεξιμότητας του ΕΠ της περιόδου 2007-2013 από το οποίο πρόκειται να συγχρηματοδοτηθεί ως έργο-γέφυρα,
- πληρούνται οι όροι επιλεξιμότητας του ΕΠ της περιόδου 2000-2006, υπό το οποίο είχε αρχικά συγχρηματοδοτηθεί. Στην περίπτωση που, βάσει εκθέσεων ελέγχου ή άλλων μέσων, προκύπτει ότι η δαπάνη ενός έργου δεν είναι επιλέξιμη για συγχρηματοδότηση κατά την περίοδο 2000-2006, η δαπάνη αυτή δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή για συγχρηματοδότηση ούτε κατά την περίοδο 2007-2013,
- αιτιολογείται επαρκώς η μη ολοκλήρωση του έργου κατά την περίοδο 2000-2006,
- για το τμήμα του έργου που θα ενταχθεί στο ΕΣΠΑ θα ισχύσουν τα ποσοστά συγχρηματοδότησης του σχετικού ΕΠ του ΕΣΠΑ 2007 – 2013 ανά περίπτωση,
- στις περιπτώσεις μεγάλων έργων γεφυρών, για τα οποία το συνολικό κόστος επένδυσης και από τις δύο προγραμματικές περιόδους είναι άνω των είκοσι πέντε εκατ. (25.000.000) ευρώ στην περίπτωση του περιβάλλοντος και άνω των πενήντα εκατ. (50.000.000) ευρώ σε άλλους τομείς, σύμφωνα με το άρθρο 39 του Καν. (ΕΚ) 1083/06, στις πληροφορίες που υποβάλλονται στην Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 40 του ίδιου Κανονισμού, συμπεριλαμβάνονται τα στοιχεία διακρίτοτητας φυσικού και οικονομικού αντικείμενου μεταξύ των δύο προγραμματικών περιόδων.

Σε κάθε ΕΠ του ΕΣΠΑ προσδιορίζονται τα μεγάλα έργα γέφυρες (κατά την έννοια του άρθρου 39 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006) που πρόκειται να χρηματοδοτηθούν από αυτό.

Στις τελικές εκθέσεις εκτέλεσης των ΕΠ της περιόδου 2000-2006 θα δοθούν αναλυτικά στοιχεία σε ότι αφορά στα έργα-γέφυρες που δεν αποτελούν μεγάλα έργα κατά την έννοια του Καν. (ΕΚ) 1083/2006. Έργα που κατά τη λήξη της προγραμματικής περιόδου 2000-2006 προσδιορίζονται ως ημιτελή ή μη-λειτουργικά και τα οποία σύμφωνα με τους στόχους και τις προτεραιότητες των ΕΠ 2007-2013 δεν είναι επιλέξιμα, το κράτος μέλος υποχρεούται να τα ολοκληρώσει και να τα καταστήσει λειτουργικά με εθνικούς πόρους.

Η χρηματοδότηση των έργων γεφυρών δεν αναιρεί τις υποχρεώσεις της χώρας για την περίοδο 2007-2013, ως προς την τήρηση των περιφερειακών κατανομών και των στόχων της Δισαβόνας.

4.13 ΛΟΙΠΑ ΘΕΜΑΤΑ

4.13.1 Κανόνες σχετικά με τις δημόσιες συμβάσεις, τις κρατικές ενισχύσεις, τις ίσες ευκαιρίες και το περιβάλλον

Οι οδηγίες και οι κατευθύνσεις σχετικά με τους ισχύοντες κανόνες στους ανωτέρω τομείς θα προσδιοριστούν κατά την περιγραφή του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου των ΕΠ σύμφωνα με τις απαιτήσεις του άρθρου 21 του Καν.1828/2006 της Επιτροπής. Στο πλαίσιο αυτό θα εκδοθούν και οδηγίες για την τήρηση των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις συμπεριλαμβανομένων οδηγιών για τη σώρευση των ενισχύσεων και της αποφυγής διπλής χρηματοδότησης.

Η διαχειριστική αρχή διασφαλίζει την τήρηση του κοινοτικού θεσμικού πλαισίου σε ότι αφορά τον ανταγωνισμό και τις δημόσιες συμβάσεις, τις κρατικές ενισχύσεις, το περιβάλλον, τις μεταφορές και την ενέργεια, την διασφάλιση της υγείας του πληθυσμού και την κοινωνική φροντίδα, τις ίσες ευκαιρίες. Η διαχειριστική αρχή διασφαλίζει ότι εφαρμόζονται οι κανόνες κρατικών ενισχύσεων που ισχύουν κατά την έγκριση της απόφασης χορήγησης της ενίσχυσης.

Προκειμένου να ελαχιστοποιηθούν οι πιθανότητες παρατυπιών στη διαδικασία ανάθεσης και υλοποίησης των δημοσίων συμβάσεων, οι ελληνικές αρχές θα προχωρήσουν στην κωδικοποίηση και απλοποίηση του νομικού πλαισίου για τις δημόσιες συμβάσεις έργων.

4.13.2 Διαχειριστική Επάρκεια Δικαιούχων ΕΠ

Στην προγραμματική περίοδο 2007-2013 ενισχύεται η διοικητική αποτελεσματικότητα των φορέων υλοποίησης (δικαιούχων) συγχρηματοδοτούμενων έργων, με τη θέσπιση κανόνων επιβεβαίωσης της διαχειριστικής επάρκειάς τους, πριν από την ανάληψη της ευθύνης εκτέλεσης έργων. Προβλέπεται ειδική διαδικασία με την οποία καθορίζονται οι απαιτήσεις ή το πρότυπο διαχείρισης έργων, οι διαδικασίες και οι αρμόδιοι φορείς για την επιβεβαίωση της διαχειριστικής επάρκειας των δικαιούχων, λαμβάνοντας μέριμνα του μεγέθους και των ιδιοτεροτήτων των έργων που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ, καθώς και των δικαιούχων που θα τα υλοποιήσουν.

Μέχρι την έναρξη εφαρμογής της ανωτέρω διαδικασίας, η οποία προβλέπεται να γίνει την 1.1.2009, και για ειδικές κατηγορίες πράξεων και ιδίως για τα συνεχιζόμενα από το ΚΠΣ 2000-2006 έργα, η διαχειριστική επάρκεια των δικαιούχων επιβεβαιώνεται σύμφωνα με οδηγίες της εθνικής αρχής συντονισμού και με τα όσα προβλέπονται

στην επιστολή με αρ. πρωτ. ΕΥΣΣΑΑΠ1469/04.05.2007 του Υπουργού Οικονομίας & Οικονομικών.

Σε περίπτωση δικαιούχων για τους οποίους δεν επιβεβαιώνεται η διαχειριστική τους επάρκεια, η αρμοδιότητα υλοποίησης δύναται να μεταβιβαστεί με προγραμματική συμφωνία των δύο μερών στην αρχή στην οποία υπάγονται ή από την οποία εποπτεύονται ή σε συναφή δημόσια υπηρεσία ή ανώνυμη εταιρεία του ευρύτερου δημόσιου τομέα, η οποία ικανοποιεί τα κριτήρια διαχειριστικής επάρκειας δικαιούχων. Στην περίπτωση που στον φορέα που αναλαμβάνει υλοποίηση έργου σύμφωνα με τα προηγούμενα, προκαλούνται πρόσθετες δαπάνες για τις υπηρεσίες διοίκησης που παρέχει, αυτές περιλαμβάνονται στον προϋπολογισμό του έργου και καλύπτονται απολογιστικά είτε από το ίδιο το έργο είτε από την τεχνική βοήθεια του ΕΠ στο οποίο εντάσσεται. Μετά την παραλαβή προς χρήση, το έργο παραδίδεται στον δικαιούχο μαζί με πλήρη τεχνική και οικονομική τεκμηρίωση.

ΕΝΟΤΗΤΑ 5. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Στην ενότητα αυτή παρατίθενται οι πίνακες που προδιαγράφονται από τους Κανονισμούς και τις κατευθυντήριες γραμμές της Ε.Ε.

Πίνακας 1: Ετήσια Κατανομή Κοινοτικής Συνδρομής

Όλα τα ποσά είναι σε €, τρέχουσες τιμές

Ετος	ΕΤΠΑ*	Ταμείο Συνοχής	ΣΥΝΟΛΟ
	1	2	3=1+2
2007	29.592.630	212.528.891	242.121.521
2008	30.184.482	216.779.468	246.963.950
2009	30.788.172	221.115.057	251.903.229
2010	31.403.936	225.537.358	256.941.294
2011	32.032.014	230.048.107	262.080.121
2012	32.672.655	234.649.069	267.321.724
2013	33.326.111	239.342.050	272.668.161
Γενικό σύνολο	220.000.000	1.580.000.000	1.800.000.000

* Το ΕΤΠΑ αφορά μόνο Περιφέρειες χωρίς μεταβατική στήριξη

ΠΙΝΑΚΑΣ 2 Χρηματοδοτικό Σχήμα Ε.Π. "Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη" ανά άξονα προτεραιότητας

Όλα τα ποσά είναι σε €, τρέχουσες τιμές

		ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ				ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΠΟΣΟΣΤΟΥ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ		ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ (Βάση υπολ. Κοιν. Συμμ.)	ΠΟΣΟΣΤΟ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΑ				ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ
No	Άξονες Προτεραιότητας	ΕΤΠΑ	ΕΚΤ	Ταμείο Συνοχής	ΣΥΝΟΛΟ		ΕΘΝΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ	ΕΘΝΙΚΗ ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ			ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΕΤΕ	ΆΛΛΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ			
		1	2	3	4=1+2+3		5=6+7	6			7	8=4+5	9=4/8	10	
1	Προστασία Ατμοσφαιρικού Περιβάλλοντος – Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής – Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας	0	0	272,190,000	272,190,000	68,047,500	68,047,500		340,237,500	80.000000%		99,760,000		99,760,000	439,997,500
2	Προστασία και Διαχείριση Υδατικών Πόρων	0	0	791,820,000	791,820,000	197,955,000	197,955,000		989,775,000	80.000000%		290,230,000		290,230,000	1,280,005,000
3	Πρόληψη & Αντιμετώπιση Περιβαλλοντικού Κινδύνου	0	0	316,000,000	316,000,000	79,000,000	79,000,000		395,000,000	80.000000%		0		0	395,000,000
4	Προστασία Εδαφικών Συστημάτων – Διαχείριση Στερεών Αποβλήτων	0	0	179,380,000	179,380,000	44,845,000	44,845,000		224,225,000	80.000000%		65,770,000		65,770,000	289,995,000
5	Τεχνική Βοήθεια έργων Τ.Σ.	0	0	20,610,000	20,610,000	5,152,500	5,152,500		25,762,500	80.000000%		0		0	25,762,500
6	Προστασία Ατμοσφαιρικού Περιβάλλοντος – Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής	18,400,000	0	0	18,400,000	4,600,000	4,600,000		23,000,000	80.000000%		0		0	23,000,000
7	Προστασία & Διαχείριση Υδατικών Πόρων	16,000,000	0	0	16,000,000	4,000,000	4,000,000		20,000,000	80.000000%		0		0	20,000,000
8	Πρόληψη & Αντιμετώπιση Περιβαλλοντικού Κινδύνου	32,000,000	0	0	32,000,000	8,000,000	8,000,000		40,000,000	80.000000%		0		0	40,000,000
9	Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος & Βιοποικιλότητας	107,610,000	0	0	107,610,000	26,902,500	26,902,500		134,512,500	80.000000%		45,490,000		45,490,000	180,002,500
10	Θεσμοί & Μηχανισμοί	41,990,000	0	0	41,990,000	10,497,500	10,497,500		52,487,500	80.000000%		17,750,000		17,750,000	70,237,500
11	Τεχνική Βοήθεια έργων Ε.Τ.Π.Α.	4,000,000	0	0	4,000,000	1,000,000	1,000,000		5,000,000	80.000000%		0		0	5,000,000
Σύνολο		220,000,000		1,580,000,000	1,800,000,000	450,000,000	450,000,000		2,250,000,000	80.000000%		519,000,000		519,000,000	2,769,000,000

Σημείωση: Ως βάση υπολογισμού της κοινοτικής συνδρομής χρησιμοποιείται η επιλέξιμη δημόσια δαπάνη (στήλη 8)

* άλλοι εθνικοί πόροι, προβλεπόμενα έσοδα, μη επιλέξιμες δαπάνες κ.α.

** πόροι από ιδιώτες, μη επιλέξιμες δαπάνες κ.α.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3 Ενδεικτική κατανομή κοινοτικής συνδρομής ανά θέμα προτεραιότητας

Όλα τα ποσά είναι σε €, τρέχουσες τιμές

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ
Ανανεώσιμη ενέργεια - Ηλιακή	40	7.570.000
Ανανεώσιμη ενέργεια - Βιομάζα	41	5.680.000
Ανανεώσιμη ενέργεια - Ύδροηλεκτρική, γεωθερμική, κ.α.	42	18.920.000
Ενεργειακή απόδοση, συμπαραγωγή, διαχείριση ενέργειας	43	32.790.000
Διαχείριση οικιακών και βιομηχανικών αποβλήτων	44	173.190.000
Διαχείριση και διανομή νερού (πόσιμο νερό)	45	222.730.000
Επεξεργασία νερού (λύματα)	46	585.090.000
Ποιότητα του αέρα	47	18.400.000
Αποκατάσταση βιομηχανικών χώρων και μολυσμένης γης	50	6.190.000
Προώθηση της βιοποικιλότητας και της προστασίας της φύσης (συμπεριλαμβανομένων των περιοχών του Natura 2000)	51	107.610.000
Προαγωγή καθαρών αστικών μεταφορών	52	207.230.000
Πρόληψη κινδύνων (συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης και εφαρμογής σχεδίων και μέτρων για την πρόληψη και τη διαχείριση των φυσικών και των τεχνολογικών κινδύνων)	53	348.000.000
Άλλα μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος και την πρόληψη κινδύνων	54	41.990.000
Αξιολόγηση και μελέτες: ενημέρωση και επικοινωνία	86	24.610.000
ΣΥΝΟΛΑ		1.800.000.000

ΠΙΝΑΚΑΣ 4 Ενδεικτική κατανομή κοινοτικής συνδρομής ανά μορφή χρηματοδότησης

Όλα τα ποσά είναι σε €, τρέχουσες τιμές

Περιγραφή Μορφής Χρηματοδότησης	Κωδικός μορφής χρηματοδότησης	Κοινοτική Συμμετοχή
Μη επιστρεπτέα ενίσχυση	01	1.800.000.000
ΣΥΝΟΛΑ		1.800.000.000

Πίνακας 5: Ενδεικτική κατανομή κοινοτικής συνδρομής ανά εδαφική διάσταση

Όλα τα ποσά είναι σε €, τρέχουσες τιμές

Κωδικοί	Εδαφική διάσταση	Κοινοτική Συμμετοχή
01	Αστική περιοχή	1.356.120.000
02	Βουνά	253.550.000
03	Νησιά	59.280.000
04	Αραιοκατοικημένες και πολύ αραιοκατοικημένες περιοχές	27.300.000
05	Αγροτικές περιοχές (εκτός από βουνά, νησιά ή αραιοκατοικημένες και πολύ αραιοκατοικημένες περιοχές)	14.300.000
00	Άνευ αντικειμένου	89.450.000
ΣΥΝΟΛΟ		1.800.000.000